

FRATRIS AN-
tonij Cordubēsis ex sacro Mi-

norum ordine regularis obseruatiā, prouin-
cię Castellæ, Guardiani S. Francisci Cō-
plutensis Opus de Indulgentijs
hoc quidē tempore plus-
quām necessa-

rium.

*Es de la co. m. m. d. a. l. * de los Angeles.*

Cum priuilegio.

1554.

Summa priuilegij.

PRæfens hoc Indulgentiarum opus cum Cæfareo priuilegio impressū est, quod Serenissim^o Princeps de consilio Curia Valisoleti anno præfenti Millesimo, Quingētesimo, Quadragesimo quarto, secunda Aprilis, autori in decennium sua gratia concessit, volens, mandans, prohibens ne quis absq; eius facultate imprimere possit, imprimiue facere, aut venundare, sub ea pœna in præfato priuilegij originali taxata atq; contenta.

R E V E R E N D I S -
simo in Christo patri F. Cle-
menti Moneliano totius sacri ordinis Minorum
regularis obler Generali Ministro, suus F.
Antonius Cordub .salutem atq;
perpetuā felicitatem
exoptat.

Isi singularem illam vereq;
Christianā animi tui pie-
tatē, qua te P. Reuerēdisi-
me, omnibus mirum in mo-
dū amabilē facit, & pro-
pensissimam etiam volun-
tatem in studiosos doctosq;
homines, cognitā perspe-
ctāq; habere, ex eo quidē
placidissimo die, quo te in Italiā redeuntē apud urbē Gua-
dalaiaaram vidi, & cōsuetudine tua atq; conuictu huma-
nissimē familiarissimēq; triduo fruitus fui, necessariō qui-
dem esset nunc mihi patronus aliquis quarendus, cui hoc
Indulgentiarum opus, quod tui nominis auspicio in publi-
cum prodire sino, nuncuparem. Verūm tua in me beneuo-
lencia atq; humanitas, qua ad praestantium clarorumque
virorum conciliandos animos, cōciliatosq; retinendos vel
præcipua est virtus, sic me deuinxit atq; etiamnū cōstrictū

E P I S T O L A

tenet, vt Mecœnatem alium præter vnum te præful ampli-
 pliffime, qui femper ob oculos amantiſſimè ſuauiſſime que
 verſaris, ne cogitarẽ quidem, tantum abeſt vt quærerem.
 Nam quem hominũ ipſe appellare poſſem ex cuius patro-
 cinio aut autoritate tantum vel præſidij aduerſus impro-
 bos moroſoſq; calumniatores, vel etiam ornamenti ac ſplẽ-
 doris apud magnos præſtanteſq; viros, hoc meũ opus ſibi
 conciliare poſſet, quantũ vel ex ſola dignitatis tuæ ampli-
 tudine ac mæſtate, quæ in omnes mundi ſeſe plagas extẽ-
 dit? Nam eximiam prudentiam cũ recta ſacrarum litera-
 rum cognitione coniunctã, animi rectitudinem, vitæ ſan-
 ctimoniam, reliquaq; omnes alias virtutes tuas, quid atti-
 net prædicare cùm id planè vel ex comitijs Salmanticæ ni-
 per habitis orbi vniuerſo clariſſimè conſtet? Vbi ex tan-
 to grauiſſimorum doctiſſimorumq; cœtu atq; numero, ita
 omnium ſuffragijs declaratus fuiſti totius noſtri ſacri ordi-
 nis Generalis Miniſter, vt ne vnum quidem ſuffragium te
 reieccrit. Quod ſanè mihi propè miraculũ fuit, neq; ſolum
 mihi, ſed multis etiam alijs clariſſimis viris, qui ſe contine-
 re non poterant, quin exclamarẽt eius generis nihil ſimile
 his temporibus accidiffe. Et meritò quidẽ. Quis enim ſibi
 facile perſuadere poſſet, tantam hominum multitudinem,
 qui ex tã varijs, longinquis, ac propè inauditjs regionibus
 magnisq; itineribus illò cõuenerant, ſic ſententijs, volunta-
 te, cogitatione fuiſſe vnità, coniunctã, confociatam, vt ne
 vnus quidẽ eorũ repertus fuerit, qui te dignum ea dignita-
 te non exiſtimarit? O præclarum maximumq; virtutis,
probi-

N V N C V P A T O R I A .

probitatis, integritatis ac religionis tuæ testimonium, & splendidissimum verissimumq; etiam electionis tuæ indicium, quo cuncti cogitare ac omnino credere debemus te non sine faustissimo sydere, non sine diuino consilio, atque singulari altissimi prouidentia delectum fuisse. Vnde iam quæta felicitas & in ordinem & in subditos sit promanatura, vel cæco apparet. Proinde pater Reuerendiss. magna cura tibi est adhibenda, vt in obeundo Generalatu omnes homines atq; in primis tui eum te esse intelligât, quem ante dignitatem fore tam constanter crediderunt. Magnum tibi onus ista tam illustis tamq; honorifica ordinis significatio imposuit, atq; ita magnum, vt non tam gloriæ tibi futurum sit, si rectè feceris, q̄ turpitudini si secûs. Nam quæ homines esse bonum virum & iustum putant, is si benè aut iustè quid egerit, nihil admiratur, plurimi etiam tanq̄ iure suo ab eo id expetunt. Si prauitate, odio, ambitione aut iniustitia ducatur, tum verò nō tam quidem illos, in quos iniquè aggressus est facere, q̄ se ipsi esse lufos ac deceptos, & putant & dolent. Quamobrem oportet eum qui rerū gubernacula susceperit publicum nō priuatum negocium gerere: nihil nisi de commodis publicis cogitare: à legibus quas alijs tulerit aut prescripserit, ne latum vnguem discedere: nullum fugere laborem, per quæ suorū otio, paci, atq; concordia cōsulatur: nullum euitare periculum, in quo salus subditorum cōtineatur: & sic deniq; vitam instituire suam, vt meminerit sese vnum omnium oculis expositū. Vnde vel amplissimam laudem, vel sempiternam notam

EPISTOLA

sibi possit vindicare. Sed hac non tam idè scribo Præsul amplissime, quod verear ne expectationi hominum responsurus sis, qui iam omnibus pariter & gratissimus, & vera solidaq; laude cumularissimus es, q̄ quod vehementer cupiam te in eum euadere virum, qui in timore Domini eruditus, existimationem apud omnes homines nostram, hoc est, totius nostræ religionis sanctitatem incredibili maiori virtute partam non tantum conseruare studeas, sed ita quod ad fieri poterit, augeas atq; amplifies, vt luceas omnibus qui in domo Dei sunt. Quod planè fiet, si qua tua te virtus, tuâ religio, tua pietas, bonitas, dignitasq; ipsa perse admonebit, forti, infracto ac prestati aîo amplexus fueris. Reliquum est Clemēs clementis. paterq; Reuerēdis. vt hos labores nostros, quos tanq̄ mea in te singularis obseruantia pignora, tuis auspicijs in manus hominum emitto, & clementer accipias, & si quando aliquid ocij nactus fueris, vel ad satietatem tediumue occupationum tuarum leuandū, carptim perlegas. Sumas enim easdemq; cuiuslibet status atq; dignitatis hominibus maximè necessarias adfert comoditates vera cognitio Indulgētiarū, de quib⁹ magni refert, vt q̄ optimè sentiat populus Christianus, p̄pterea q̄ pios vereq; Christianos animos nō solū recreare, sed & meliores reddere valēt. Quod si nos. P. ampliss. quippiam ptulerimus laude dignū, cuius minimè sum auidus, id tñ mihi nō adscribēdū est, sed Dño à quo est omnis donatio bona omneq; donū perfectū: qui te pater Reuerēdis. nobis diuissimè seruet incolumē. Compluti. 16. Cal. Iulij. 1554.

T A B V L A.

Tabula omnium articuloꝝ & quaestioꝝ quaeruntur in hoc tractatu de Indulgentijs.

*Articulus primus, in quo agitur de quidditate, thesauro,
& potestate & valore Indulgentiaruꝝ: & continet
nouem quaestiones.*

Quaestio .i. Quid sit Indulgentia Ecclesiastica. fo. i.

Quaestio secunda. Vtrum necessarius sit Ecclesiae thesaurus spiritualis de quo fiunt Indulgentiae. fo. ii.

Quaestio tertia. Vtrum thesaurus spiritualis de quo fiunt Indulgentiae constet ex superabundantibus meritis Christi & satisfactionibus sanctorum. fo. 14.

Quaestio quarta. Vtrum in Ecclesia sit potestas remittendi peccata quoad culpam & poenam. fo. 29.

Quaestio quinta. Vtrum in Ecclesia sit & fuerit semper in lege gratiae a Christo collata potestas ad remittendum poenas peccatorum, & dispensandum Ecclesiae thesaurum, & ad concedendum Indulgentias tam in sacramento quam extra. fo. 30.

Quaestio sexta. Vtrum Indulgentiae ut tales remittant culpam, an poenam tantum temporalem Deo debitam pro peccatis actualibus seu personalibus. fo. 35.

Quaestio septima. Vtrum Indulgentiae remittant praefatas poenas, modo sint iniunctae per sacerdotem, modo non, secundum formam concessionis aut Indulgentiae. fo. 38.

Quaestio octaua. Vtrum Indulgentiae remittant praefatas poenas tam in foro Dei, quam etiam in foro Ecclesiae. fo. 45.

Quaestio .9. Vtrum sit aliqua differentia inter Indulgentiam plenariam, pleniorē, plenissimā, & Iubileū: & quid importetur per haec nomina, & per illa alia. s. Carena, Quadragena, Septena. fo. 51.

*Articulus secundus, in quo agitur quis & quibus potest
conferre Indulgentias, & continet septem quaestiones,
quarum prima & in ordine decima sequitur.*

Quaestio .10. Qui possunt concedere Indulgentias. fo. 54.

Quaestio .11. Quibus possunt concedi Indulgentiae, & qui possunt

T A B U L A.

- cas lucrari à quibus. fo. 64.
- Quæstio. 12. Quâ quâtitatē Indulgentiarū possunt Ep̄i & Archiep̄i in suis & aliorū dicecesib⁹ seorsū aut simul cū alijs de licētia ipsorū cōcedere suis & aliorū subditis, & utrū valeat excessus. fo. 69.
- Quæstio. 13. Utrū in Ecclesia sit potestas ad concedendū Indulgentias animab⁹ purgatorij, & quō, & in qua quantitate: & quid sit Indulgentia per modū suffragij, & quō differat ab alijs Indulg. fo. 72.
- Quæstio. 14. Utrū si Indulgētia plen. cōcedatur vni animæ purgatorij talis anima omnino infallibiliter liberetur à purgatorio. fo. 86.
- Quæstio. 15. Utrūm Papa possit per Indulgentias plenarias per modū suffragij totū purgatoriū simul spoliare seu euacuare. fo. 92.
- Quæstio. 16. Utrūm Ep̄i possint etiam concedere defunctis Indulgentias per modum suffragij, quas vel in ea quantitate in qua possunt concedere viuētib⁹ secundum lus commune. fo. 93.

Articulus tertius, in quo agitur de requisitis ad concedendū & lucrandū Indulgentias quantum sonāt, & cōtinet tredecim quæstiones, quarum prima & in ordine decima septima sequitur.

- Quæstio. 17. Utrūm requiratur causa pia ad valorem Indulgentiæ quantum sonat: & tanta causa pia proportionata ad tantam quantitatem Indulgentiæ. fo. 94.
- Quæstio. 18. Quid sit causa pia p qua debet cōcedi Indulgētia. fo. 114.
- Quæstio. 19. Utrūm eo ipso q̄ in bulla Papali exprimitur aliquid pro causa Indulgentiæ sit rationalis causa ipsius Indulgentiæ coram Deo & Ecclesia. fo. 118.
- Quæstio. 20. Quæ requirantur & sufficiant ex parte lucrantis Indulgētiā ad eā lucrandum quantum sonat. fo. 121.
- Quæstio. 21. Pro quo tēpore tenetur esse in gr̄a is qui vult lucrari Indulgentiā, an. s. pro tempore quo facit opus pium pro ea lucranda, an pro tēpore quo quis debet lucrari talē Indulgentiam. fo. 125.
- Quæstio. 22. Utrū requiratur q̄ tale op⁹ piū pro quo cōceditur Indulgētia fiat in gr̄a seu meritorie, aut moraliter bonū, aut sufficiūt aliqn q̄ sit bonū ex gr̄e etiā si sit act⁹ moraliter malus. fo. 129.
- Quæstio. 23. Utrū & quō vn⁹ pro alio possit lucrari Indulg. fo. 132.
- Quæstio. 24. Utrūm ad lucrandū Indulgentiā concessam verē pœnitentibus & cōfessis de omnibus peccatis de quibus corde contriti & ore confessi fuerint, sufficiat cōfessio quadagesimalis tātūm, & gene

T A B V L A.

generalis etiam de oblitis & ignoratis : & quomodo intelligantur alia similes formæ, & quomodo impleri debeant ad lucrādum Indulgentiam taliter concessam. fo. 134.

Quæstio. 25. Vtrū quādo forma Indulgentiæ est de peccatis ore confessis, requiratur confessio aut cōtritio aliqua de venialibus peccatis, vt ad ea extendatur talis Indulgentia. fo. 140.

Quæstio. 26. Quando Indulgentia conceditur facientibus tale quid determinatum aut indeterminatum, putà porrigētibus manus ad iutrices aut, eleemosynam, aut tot argenteos pro fabrica, pro bulla, aut laborantibus in opere fabricæ, aut visitantibus talem locum sacrum, aut orantibus tot Pater noster coram tali imagine, aut ieiunātibz tali die, aut confitentibus & suscipientibus Eucharistiā, & huiusmodi, vtrū eam æqualiter & omnino lucretur quilibet id determinatum opusfaciens. Et similiter si est indeterminatum, vtrū æqualiter & omnino lucretur is qui parum sicut qui multum de tali opere facit. fo. 141.

Quæstio. 27. Vtrū ex parte lucrantis Indulgentias vltra statum gratiæ & impletionem operis pij impositi requiratur aliquid aliud puta fides, deuotio, aut alia dignitas seu dispositio ad lucrandum Indulgentiam. fo. 143.

Quæstio. 28. Vtrū clerici & religiosi Ecclesiæ, pro cuius visitatione conceduntur Indulgētiæ, possint sicut alij eas lucrari, licet ibi commorentur, & quomodo. Similiter & prælatus concedens Indulgētiā an possit sicut alij eam lucrari, etiam si non faciat vt alij quod ipse imposuit, sed aliud opus pium loco illius. fo. 146.

Quæstio. 29. Dubitatur quales anni, dies, seu remissiones pœnarū huius vitæ vel purgatorij respōdeant annis, diebus, aut remissionibus concessis per Indulgentias. fo. 147.

Articulus quartus, in quo agitur de duratione, preciositate & prædicatione Indulgentiarum, & de modo concedendi & lucrādi Indulgentias in articulo mortis, & continet nouem quæstiones, quarum prima & in ordine trigesima sequitur.

Quæstio. 30. Vtrū possit quis toties quoties aut tantum semel lucrari Indulgentiam concessam ad tempus illimitatum & ad limitatum. fo. 149.

T A B V L A.

- Quæstio. 31.** Vtrum quando quis lucratur sapius aliquam Indulgentiam concessam toties quoties, tantundè Arithmeticè an Geometricè lucretur vna vice sicut altera. fo. 151.
- Quæstio. 32.** Vtrum per multiplicatas concessiones Indulgentiarum etiã quis eas omnes simul lucretur per vnum & eundem actum. Et similiter an toties lucretur Indulgentiã etiam plenariam, quot bullas habet, vtendo nunc vna, nunc alia. fo. 152.
- Quæstio. 33.** Quantũ durat Indulgẽtia: & quomodo & quãdo incipit valere aut desinit, & quomõ potest reuocari aut suspẽdi. 154.
- Quæstio. 34.** Vtrum Indulgentia similiter & licentia seu facultas data alicui ad absoluendum de peccatis, casibus & censuris, extendatur & valeat quõ ad committenda aut contrahenda post cõcessionem seu facultatem præfatam, etiam si cum confidentia eius committatur, an solũ quõ ad cõmissa & cõtracta ante concessionẽ. 157.
- Quæstio. 35.** Vtrum sit aliqua forma verborum necessaria in concessione Indulgentiæ. fo. 159.
- Quæstio. 36.** Quomodo agendum est cum existente in articulo mortis quõ ad concedendum Indulgentias & quõ ad alia ad salutẽ animæ eius pertinentia. 160.
- Quæstio. 37.** Vtrum dare operam Indulgentijs acquirẽdis sit bonum & meritorium consonumq; viris perfectis. Et vtrum Indulgentiæ sint vtiliores alijs suffragijs. fo. 168.
- Quæstio. 38.** Vtrum & quomodo peccent prædicantes Indulgentias indiscretas, & absoluentes à culpa & pœna: & quæstores prædicantes Indulgentias sub qua forma debeant prædicare. fo. 170.

Articulus quintus, in quo agitur de receptione ad participationẽ bonorum personæ seu communitatis, & de quibusdam dubijs circa aliqua contenta in bullis & compositionibus, & continet tres tantum quæstiones. Sicq; sunt articuli quinque, quæstiones verò quadraginta vna.

- Quæstio. 39.** Vtrum quis possit recipi ad communicationem bonorum alicuius personæ seu cõgregationis, & quomodo, & quæ, & ad qd valeat, & in quo differat ab Indulgẽtia. 174.
- Quæstio. 40.** Quomõ intelligantur multæ clausulæ bullarũ. 180.
- Quæstio. 41.** Vtrum valeat bulla compositionis data per Papam, vt sic cõpositi maneant liberi à debito residuo, data illa quãtitate per bullam talem taxata. fo. 183.

Proëmium ad pium & candi- dum Lectorem.

Varietate in rebus omnibus veluti quandam medicinam à natura parente nobis datam fuisse, vel excoliquet, quod & cibi ipsi, quibus nihil est corporibus humanis magis necessarium, si ijdem perpetuò essent, ab stomacho repudiaretur odio penè inexpiabili: & literarum, quibus ab ipso naturæ auctore Deo humanis ingenijs tributum munus aliud præstantius non est, non tam admirabiles sui amores excitarent, nisi vicissitudine quadam, varietate, atque commutatione continerentur. Id quod ita latè videtur patere, ut quum etiam testimonio sacrarum literarum cõstet, nihil novum sub Sole esse posse, tamè gaudeat natura ipsa varietate, vel quia vaga per se volubilisq; est, vel ut mortalium animos, quos item varios, sollicitos, cõmutabilesq; fore intellexit, in operum suorum contèplatione admirationeq; diutius retineat. Ita videmus creatis ab ipso omnipotente Deo per sex dies rebus omnibus & in sua genera speciesq; ornatissimè distinctis, tamè in ijs ita ludere naturam, ut nihil nõ ipsa conuertat, & ex alijs formis in alias trãferat, quasi videri velit aliquid novum agere, dũ tamen id contendit, ut res omnes in illa prima antiquaq; materia tucatur

tur atq; conseruet. Neq; verò minorē varietatē in animis ingenijsq; hominū videmus inesse q̄ in ijs rerū naturis, quæ sensibus obijciuntur. Nulla nāq; natura est, quæ in suo genere nō habeat res q̄ plurimas inter se dissimiles. Ac vt alia prætereā, quotuscuisq; hætenus repertus est in arte fingēdi aut pingēdi ex ijs, qui singuli per se præstātissimi fuerūt, qui nō aliorū fuerit dissimilimus? Eiusrei non equidē grauarer exēpla aliquot adferre, quib' id, quod dicimus, planū fieret, nisi & illis referti foret libri multorū magnorūq; virorū, & arbitrarer, nō esse quæ omniū rerū, quū earū, quæ sensibus cōphenduntur, tū earū, quæ aīo cogitationeq; cernuntur, lateat varietas atq; dissimilitudo. Quin vsq; adedò mihi videtur hæc dñā varietatis natura in aīs mortaliū valere ac dñari, vt etiā in eo, qđ omni ex pte absolutū pfectūq; sit, imponat efficiēdi necessitatē. Parū nāq; meo quidē iudicio, sibi videbatur factura, si vel in rebus varijs varios esse hominū animos ostēderet, dū suo quenq; studio raperet, suūq; cuiq; omnibus de rebus iudicium relinqueret, vel eandē rem varijs modis dispartiret, alijs inuētionē, alijs ornatū, alijs absolutionē, alijs aliud elargiēs nihilq; vniuersum profundens. Ita fit, vt rerū omniū parua sint principia, & suis progressionibus vsa augeantur, vt ait M. Tullius: & tempus, vt Aristoteles, inuētor adiutorq; bonus.

LECTORI.

Sed voluit eadem natura, quò magnitudinè viriū suarum ostentaret, in eo etiam versari hominum studia atq; cōtentiones cui nihil iā addi posse videretur, tanquā quisq; rectè facti gloriam sibi deberi vni vellet. Nihil est enim tam in suo genere perfectū, quo non saltem cogitari aliquid possit perfectius, quo humana conetur industria, quæ si nihil aliud in eo proficiat, tamē dū nihil obsit, sapiens est atq; probāda. Ea re fit, vt scribendi libros nullus sit finis, quantūuis nihil sit, quod nō fuerit vel sexcenties literarum monumentis mādatum, id quod & Aristot. fatetur, qui in Meteo. ait, Quæ tractētur opiniones, eas ferè omnes à superioribus antè fuisse agitas. Quo quidē in studio qui versatur, naturam ij mihi quidem imitari videntur, quæ, vel cupida nouitatis, vel primæ materię nimium tenax, res omnes nouis ac miris subinde modis quasi renouans vestit. Nam nō supersedent scribēdo viri docti, vel quia vt ex sensibus alios dulcia alios sub amara capiunt, sic etiā ingeniorum alia breuib; atq; concisis, alia contrarijs delectantur: vt interim præteream reliqua varia multipliciaq; dicendi scribendiq; genera, vel, vt sapius eadem de re agētes, eam quasi renouent & ab iniuria temporis, quo intereunt omnia, publicæ vtilitati vendicent. In quo quidē studio, vt nihil aliud sit vtilitatis, nisi vt aliorū facta

dum

CANDIDO

dum variè repetuntur, nunquam non extent: certè non minor gratia debetur talibus conseruatoribus quàm primis parentibus ac effectoribus, sicut non minus iucundi sunt ij dies, quibus conseruamur, quàm quibus nascimur. Nam vt incerta est nascendi conditio, nullusque in ea re sensus, conseruata verò salutis certa lætitia voluptasque non dubia: ita quum primùm libri foras æduntur, maior est timor ac sollicitudo, quem exitum sint habituri, quàm de fœtura voluptas. Postquàm verò ijdem aut castigati, aut aucti, aut in aliam formam induti, iterum proferuntur, non est iam quòd lucem & forum reformident, quòd de vita reliqua solliciti sint, præferentes altera additione iudiciũ de se ac testimoniũ clarissimorum hominũ. Quæ oĩa quũ ita se quidè exploratè habeat, vt ad me tandè meã conuertã orationẽ, nemini arbitror mirũ visũ iri, & q̄ post tot scriptores, quot hætenus extiterũt, i ple quoq; voluerim manũ calamo admouere, & q̄ earũ rerũ scriptiõnẽ suscepserim, de quibus multi antè me variè fortassis perscripserint. Nã & quæ apud diuersos autores dispersa diffusaq; erãt, coegi, quò certius constaret, & quæ breuiter p̄ciseq; dicta, latiùs fusiùsq; explicauit p̄spicuitatis gratia, cuius in rebus oĩbus ratio debet haberi vel præcipua. Idq; eò magis in certis materijs Theologicis facere sum conatus, quò res
illæ

L E C T O R I.

illæ mihi videbãtur frequentius ab omnibus ferè agitari. Id quod sum maximè persequutus in materia Indulgentiarũ, in quibus multi ijdẽq; pij & catholicici viri desiderãt exploratũ habere quod secundũ veram pietatem Christianam intrepidè loquantur, quo eam ab hæreticis impijsq; derisoribus fortiter constanterq; tueantur. In quo quidem tractatu dedimus operam (nescio an præstiterimus) vt thesaurum absconditum in agro vberimo Indulgentiarum in medium proderemus, quò inuitata Christiana pietas auidius & alacrius insequatur munus à Deo concessum, & eo ad vitam illam æternam confidenter vtatur. Noui nãque multos, qui hac de re minus quàm pro dignitate Indulgentiarum loquantur, verètes impiorum & hæreticorum conuicia & irrisiones, vtpote qui rei nucleum nondum extraxerint, quibus quidem ipse suppetias ferre pro virili decreui, ne ampliùs haberent, quod reformidarent. Quæ causa etiam fuit, vt relicto cultiore scribendi genere, quod fortassis non omnino illepidè sequi potuissemus, eo potiùs vtì voluerimus, quod vulgo scholasticũ vocãt, ne dũ in rebus ipsis rationẽ cõmunis vtilitatis in primis habendã curauimus, id minus dicèdi genere præstaremus, si nõ eiusmodi accommodaremus quale in vulgus olim probatũ est, & quo res Theologicæ tradi ferè consueuerunt.

CANDIDO

Reliquum est à pijsſimis quoque cordatiſſimisq; lectoribus vt impetrè, vt has noſtras lucubrations, quales quales illæ ſunt, boni conſulant: & ſi quid pro noſtra tenuitate de rerū ipſarum iuſta magnitudine imminutum videbitur, vel ſua nūc ipſi pietate atque candore, vel maiore aliquando exequent industria. Ego verò tantum nunc illud velim ſtadium hac de re noſtrum probari, quod in ſtudioſorum omnium cōmodis iuuandis, que ad pietatem Chriſtianam conferrent libenter poſui. Quocirca in calce huius libri viſum eſt ſubſcribere quādam animi iudicijq; mei declarationem, qua teſtatum conſignatumq; relinquam q; vel in hoc eodem libro de Indulgētis, vel in alijs ſi quos vnquā emiſero, dictum ſit, id omne ab animo pio profectū fuiſſe, noluiſſeq; me id videri pertinaciter dictū, ſed quoquo modo aliter habeat iudicio ac cenſuræ incorruptiſſimorum iudicum, quibus curæ ſunt ſacra religionis Chriſtianæ, ſponte mea permiſſe, à quibus nihil me diſſentire in rebus grauioribus libens ac liber ex hoc tempore in omne poſterum profiteor. Bene vale pie & candido lector.

Fratris

I

FRATRIS ANTONII

tonii Cordubensis ex sacro

Minorum ordine, Guardiani sancti

Francisci Cōplutensis tractatus

de Indulgentijs feliciter

incipit.

ARTICVLVS. I.

Quæstio prima.

*Queritur primò quid sit Indulgentia
Ecclesiastica.*

Espondeo omiſſis multis ac-
ceptiõibus Indulgẽtiæ, de quibus latiùs
Iuriſtæ agunt in ca. Indulg. de pœ. & re.
li. 6. Itẽ extra. in ca. Quod autẽ eo tit. &
referunt Sũmiſtæ. Hic loquimur de In-
dulgentia Eccleſiaſtica, de qua Theolo-
gi loquũtur ſpecialiter. Dico ergo quòd
poſteſt dupliciter diffiniri, vno modo dif-
nitione deſcriptiua, quẽ ſcilicet explicet quid nominis, non curã-
do de alijs omnibus particulis tangentibus omnes difficultates,
quæ quo ad qualitatem Indulgẽtiæ moueri poſſunt. Diffinitio
enim debet eſſe breuis & clara, vt intelligatur quid per nomẽ, de
quo agitur, importetur, vt ſic conueniant omnes diſputates in re
per tale nomen importata, ne æquiuocare aut peralogizare aut
incaſſum cõtendere contingat. Supponitur enim in ſciẽtia quid
nominis rei de qua agitur & non probatur, vt elicitur ex primo
poſterio. ¶ Sic ergo breuiter & groſſo modo deſcribendo aut
diffiniendo Indulgẽtiam, dico quòd Indulgẽtia eſt iuridicia-

*Indulgen-
tia diffi-
nitio.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

lis remissio, aut relaxatio pœnæ ex peccato contractæ in foro pœnitentialem extra sacramētū facta. Cuius declaratio patebit ex dicendis. ¶ Alio modo & magis in rigore quidditatē Indulgētīe declarādo, potest diffiniri. Sed prius oportet notare quod est duplex Indulgētia, vno modo absolutē aut simpliciter, alio modo Indulgētia per modū aut per viā suffragij, de qua latius infra. q. 13. agēdū est, quia hæc solū cōuenit animabus purgatorij. Nūc autē de Indulgētia absolutē sumpta, quæ cōuenit viuētibus existētibus de foro Ecclesiæ seu huius mūdi, agēdū est. ¶ Indulgētia ergo absolutē sūpra est remissio iurisdicialis pœnæ tēporalis pro peccatis actualibus sacramentaliter debitæ, facta à prælato Ecclesiæ de cōmuni Ecclesiæ thesauro. ¶ Ista diffinitio declaratur primò per singulas eius particulas & postea probatur. Dicitur ergo quod Indulgētia est remissio, absolutio, seu relaxatio, cōdonatio, seu donatio, aut venia totalis, seu partialis, quæ oīa vocabula pro eodē sumuntur in proposito, quia sic à doct. diuersimodè accipiuntur. In quo not. quod præfatæ remissioni, seu absolutioni pœnarum est annexa cōmunicatio seu dispensatio thesauri Ecclesiæ ad faciendam solutionē seu satisfactionem pœnarum: & ideo alij doctores etiam dicunt, quod Indulgētia essentialiter est solutio pœnarum, vt sic homo maneat liber & absolutus à debito pœnarum, ex quo iam sic sunt ei remissæ condonatæ aut relaxatæ propter prædictam solutionē seu satisfactionem pœnarum factā de thesauro Ecclesiæ, sibi per Indulgētiam communicato seu dispensato. De quo, scilicet, ratio & quidditas seu essentia Indulgētīe principaliter sit communicatio seu dispensatio thesauri Ecclesiæ, aut solutio seu satisfactio pœnarum de præfato thesauro, an potius remissio absolutio seu relaxatio pœnarum (vt in hac particula diffinitōis habetur) proximè patebit in probatione huius particule. ergo est remissio vel relaxatio. ¶ Dicitur (iurisdicialis) id est, quod concedere Indulgētiam est actus iurisdictionis Ecclesiasticæ & non actus ordinis: & sic ipsa Indulgētia seu remissio est actus iurisdictionis. Et in hoc differt ab absolutione seu remissione sacramentali culpæ seu pœnæ, quæ non solū est actus iurisdictionis sacramentalis, sed etiam ordinis sacerdotalis. Similiter in hoc differt Indulgētia, ab actionibus priuatis, quibus quis satisfacit pro alio, implendo pœnitentiam pro eo. Per hoc etiam & per primam particulā præcedentem differt Indulgētia absolutē sumpta ab Indulgētia

*Indulgentia absolutè sumpta
Diffinitio declarationis.*

tia per modum suffragij, vt infra. q. 13. & ab Indulgentia per viam participationis, vt de hoc infra. quæst. 11. dubio. 3. latius habetur.

¶ Dicitur (pœnæ) quia per has Indulgentias non remittitur culpa, vt de hoc latius. q. 6. per totam quæstionem agitur.

¶ Dicitur (temporalis) quia reatus pœnæ æternæ non tollitur per Indulgentias, sicut nec culpa, vt de hoc infra. q. 6. habetur.

¶ Dicitur (pro peccatis actualibus) quia Indulgentia non tollit pœnas debitas aut cōsequētes ex peccato originali, vt q. 9. latius habetur.

¶ Dicitur (sacramentaliter debitæ) id est. quæ in sacramento est iniuncta, aut quæ debet iniungi tam in foro Dei quàm Ecclesiæ. Nā

Indulgentia ad forum sacramentalem seu pœnitentialem aliquo modo pertinet: & per hoc excluduntur pœnæ debitæ in foro cō-

tentioso seu exteriori, de quo latius infra. q. 6. q. 7. q. 8. latissimè agitur.

¶ Dicitur (facta à prælato) ad differentiam remissionis pœnæ quæ fit in foro secreto virtute contritionis aut sacramentalis

absolutionis. Talis enim remissio pœnæ, non est nec dicitur Indulgentia Ecclesiastica propriè loquendo, de qua hic agimus, sed

solum illa quæ fit à prælato vel ab eius auctoritatem seu commisionem habente, ex quo est actus solius iurisdictionis, vt in prima

particula dictū est. vt de hoc lati⁹ infra, in p̄senti. q. 8. q. 10. habetur.

¶ Dicitur (de communi thesauro Ecclesiæ) ad differentiam communicationum bonorum, quæ fiunt à prælatis religionum

seu communitatum recipientibus aliquos ad confraternitatē seu communicationem bonorum (spiritualium suorum subditorū.

Talis enim communicatio, non est nec dicitur Indulgentia Ecclesiastica, quia nec est remissio, nec est actus iurisdictionis, vt de hoc latius infra. q. 39. pertractatur.

¶ Ab aliquibus additur particula hæc (rationabiliter) quia scilicet vt fit valida Indulgentia quā-

tum sonat, & non solum nomine, sed & in rei veritate sit Indulgentia, tanta vt sonat, requiritur quod fiat ex rationabili causa ex

parte ipsius Indulgentiæ & recipientis eam, vt infra. q. 17. de hoc latius habetur, sed quia hoc potius pertinet ad valorem quàm ad

quidditatem Indulgentiæ, & in hoc sunt opiniones, vt ibi videbitur, ideo nunc hæc particula, si placet, omitatur.

¶ Et sic patet declaratio omnium particularum diffinitionis, quarum probationibus nunc omisis, & pro suis locis supra allegatis referuatis, præcipuè in hac prima quæstione morabimur circa duas primas

particulas. s. (Remissio Iurisdictionalis) an sint de quidditate & essē-

nō remittit culpa

nō tollit pœnæ

nō tollit pœnæ ex originali peccato

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Primò p-
batur.*

Alexan.

tia Indulgentiæ & quomodo, quia in his stat tota ferè difficultas huius materiæ. ¶ Et primò probatur illa particula (iurisdicialis, quòd scilicet Indulgentia aut eius concessio sit actus iurisdictionis Ecclesiasticæ. Quod probatur dupliciter. Primò autoritate, ca. Quod autem, extra de pœ. & re. vbi Alex. 3. respòdens archiepiscono Canturiësi dicit, quòd quia nullus potest ligari aut solui à non suo iudice, ideò Indulgentiæ cōcessiæ ab aliquo episcopo, non se extendunt ad non subditos eius, nisi de consensu suorum iudicum concedantur. Hæc ibi. Ex quibus patet, quòd Indulgētia est actus iurisdictionis adsoluentis spiritualiter, quia actus iurisdictionis est actus seu operatio iudicis, alioqui frustra in eo ca. daretur ratio dicendo, quòd quia nullus potest ligari seu absolui à non suo iudice, ideò Indulgentiæ. &c. Idem patet eo titu. ca. Cū ex eo, vbi dicitur quòd per Indulgentias indiscretas clauēs Ecclesiæ contemnuntur, vbi patet q̄ concedere indulgentiam spectat ad clauēs, non autem ad clauēs potestatis ordinis (vt patebit de hoc latius infra. q. 10. ergo ad clauem potestatis iurisdictionis. Itē eo tit. c. Nostro. habetur q̄ p̄latus potest cōcedere Indulgētiās dum modo non excedant modificationem sibi factam per Papā vel per Ecclesiam, vt etiam idem replicatur in ca. Romana. eo. titu. lib. 6. quia aliās talis Indulgentia vires non obtinet: vt hoc habetur expressè eo, titu. li. 6. ca. Indulgentiæ. Ex quibus videtur q̄ si ista potestas potest restringi, ita q̄ vltra restrictionem vires nō obtineat Indulgentia, ergo nō est actus potestatis ordinis seu characteris sacerdotalis, quia talis potestas non potest restringi sic q̄ non habeat suum effectum validum, sed est potestas iurisdictionis quæ restringi potest modo prædicto, vt restringitur in dicto. ca. Cū ex eo, & ca. Romana, quia nō est alia potestas Ecclesiasticæ. Et confirmatur idē. Quia Indulgentia est absolutio seu remissio pœnarum, vt dicit alia particula diffinitionis & expressè habetur in dicto. ca. Quod autem, ergo est actus iudicis in subditum suum. Patet hoc, Quia nō potest absolui nisi subditus, vt habetur expressè in eo. c. ergo absolues est suus iudex seu p̄latus. Patet cōseq. Quia correlationē mutuā subditi & superioris vt talis est actus iurisdictionis eius in subditū, quia actus iurisdictionis est operatio iudicis aut superioris vt talis. s. vt superior est, ergo. Secundo probatur idem, quia eodem textu Ioa. 20. Quorum remisistis peccata &c. Et Matth. 16. Quodcunq; solueris super terram &c. Fundatur

Secundo.

Ioannes.

datur

datur autoritas remittendi peccata quo ad culpam per sacramen-
ta, & quo ad pœnam specialiter per Indulgentias, vt patebit in-
frà in responsione ad argumenta, & infrà. q. 4. & q. 5. Sed ibi cõ-
ceditur potestas iurisdictionis quo ad absolutionem à culpa: ergo
similiter quo ad absolutionem à pœna per Indulgentias. Patet cõ-
sequentia, quia eodem modo vtrunq; conceditur ibidem, ergo.
¶ Et sic patet q̄ concessio Indulgentiæ non est actio priuata, pu-
ta cum vnus orat. aut satisfacit pro alio, aut pro se. Neq; est actus
solùm autoritatis seu potestatis personæ communis exercentis a-
liqua in communi ex autoritate seu officio publico quod habet,
putà dando alicui de bonis communibus precium de quo soluat
creditori, nam sine iurisdictione potest persona publica id facere
non solùm in temporalibus, sed & in spiritualibus. Potest enim
communicare bona suæ communitalis spiritualia alienis, super
quos non habet iurisdictionem, neque superioritatem, vt patet se-
cundum communiter doct. & infrà. q. 39. habetur. Imò etiam si
in subditos distribuatur bona spiritualia suæ cõmunitatis super que
habet autoritatem, non per hoc concedit Indulgentiam: etiam si
sic distribuendo vtratur iurisdictione. Quia talis distributio debet
fieri secundum iustitiam distributiua, attendèdo proportionē
personarũ & meritorũ eorũ, quibus talia bona beneficia seu etiã
officia spiritualia communitalis distribuenda sunt: vt patet. 5. Eth.
At vero in concessione Indulgentiæ non oportet q̄ fiat hoc mo-
do, neque talis concessio Indulgentiæ pertinet ad iustitiam distri-
butiuam, sed est actus misericordiæ & liberalitatis, respectu eorũ
quibus conceditur: vt patebit infrà in. 1. corol. pertinens tamen
ad iurisdictionem spiritualem Ecclesiasticam, & est talis speciei iu-
risdictionis, scilicet remissionis, seu absolutionis pœnarum, vt di-
ctum est. ¶ Et sic communiter tenetur à doct. in. 4. dist. 20. & i-
deo sufficiant præfata probationes, de quo etiam infrà. q. 10. latè
habetur per totum. Et licet talis potestas concedendi Indulgen-
tias, cum sit iurisdictionis, & quo ad eius institutionem possit exer-
ceri in inuictum subditum, tamen fructum earum nõ possunt as-
sequi nisi volentes & dispositi, sicut nec fructum iurisdictionis pœ-
nitentialis in sacramento cõfessionis. ¶ Secunda particula in qua
est maior difficultas q̄ scilicet Indulgentia est remissio, relaxatio, *R. emissio*
seu absolutio pœnarũ (quod idẽ est) pro cuius probatiõe nota, q̄ *vel abso-*
Indulgentia seu eius concessione sunt multi actus: & sic secundũ *lulio.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

eos, & secundum diuersos respectus diuersimodè nominatur. Nā ibi est applicatio thesauri Ecclesiæ eiusque communicatio facta huic cui conceditur Indulgentia: & secundum hoc dicitur & est dispensatio, seu communicatio thesauri Ecclesiæ. Ibi etiam est solutio seu satisfactio pœnæ debitæ Deo secundum eius iustitiā, de prædicto thesauro applicato huic homini, per concessionem indulgentiæ, ad prædictum effectum solutionis seu satisfactionis efficiendum, vt sic fiat absolutio & remissio pœnarum illarum, & secundum hoc dicitur solutio, vel satisfactio, & sic est & dicitur actus iustitiæ. Ibi etiam est liberalis & misericors actus iurisdictionis, remittentis & relaxantis pœnam Deo debitam pro delicto, per virtutem thesauri Ecclesiæ huic homini, cui conceditur Indulgentia applicati: & secundum hoc est & dicitur remissio relaxatio, seu absolutio, seu condonatio pœnæ debitæ, quæ est & dicitur actus iudicis, seu iurisdictionis, vt supra in prima particula probatum est. ¶ Igitur sunt ista tria, scilicet communicatio seu applicatio, aut dispensatio thesauri Ecclesiæ. Secundò, est effectus eius, scilicet solutio, vel satisfactio pœnarum de prædicto thesauro applicato. Tertiò est remissio, relaxatio, absolutio seu donatio, aut condonatio pœnæ debitæ: & in his omnes doct. concordāt. Quid autem horum trium sit essentialiter & principaliter Indulgentia, in hoc est difficultas & varietas quatuor opinionum.

*Prima opinio.
Duran.*

¶ Nam si essentialiter & principaliter est solutio, vel satisfactio pœnarum vt tenet Durandus, in quarto dist. 20. q. 3. iam nō absoluitur principaliter quis à debito pœnarum: neq; est actus iurisdictionis: sed accessorie concurrat talis actus iurisdictionis remittentis pœnas debitas per Indulgentias, accessorie etiam concurrat applicatio seu cōmunicatio thesauri, vt inde habeat vnde quis soluat pro debito pœnarum, & non est liberalis condonatio pœnæ, sed solutio & satisfactio pœnarum facta de thesauro Ecclesiæ, liberaliter cōmunicato per concessionem Indulgentiæ: & sic per consequens fit remissio pœnarum. Et idem dicit Duran. eodēq; modo fieri in omnibus sacramentis in quibus dicit, quod nō est vera condonatio neque remissio pœnæ totalis, aut partialis, sed est solutio de meritis Christi per sacramenta liberaliter communicatis seu applicatis, ad absolutionem seu remissionem pœnæ. Quodque pro tanto dicitur ibi esse liberalis condonatio pœnæ, quia liberaliter communicatur de thesauro Ecclesiæ in sacramen-

tis & Indulgentijs proportionabiliter, vt inde fiat solutio & satisfactio, vt sic homo maneat liber & absolutus à debito præfato, sic que solùm est causaliter donatio liberalis pœnarum, non formaliter. ¶ Hanc opinionem tenet Duran. propter rationes quæ infra tanguntur, & soluuntur in probationibus quartæ opinionis & in argumentis. ¶ Sed certè hæc opinio Durandi est contra il-
 lud Ioannis. 20. Quorum remiseritis peccata &c. & Matthæi. *Iohannes.*
 16. Quodcunq; solueris super terram &c. Et contra formam Ec- *Matthæ.*
 clesiæ dicentis, Ego te absoluo à peccatis &c. & remittimus seu *Ecclesiæ.*
 relaxamus tot annos pœnitentiæ. ¶ Palud. autem ea, distinct. 20. *Palud.*
 quæst. 4. videtur coincidere cum Durando quoad Indulgentias, licet differat quoad sacramenta, dicēs quod in sacramentis fit cō-
 donatio peccatorum propriè & etiam remissio: quodque i leo vo-
 cantur sacramenta gratiæ, sed Indulgentijs non nisi solutio pœ-
 næ de thesauro communicato per concessionem Indulgentiæ.
 ¶ Sed certè si sentit vt Durandus, præfatæ autoritates Ioannis. 20
 & Matthæi. 16. & forma Ecclesiæ dicentis quod per Indulgentias
 absoluitur quis à pœna & quod Ecclesia remittit ei pœnam, vt
 habetur in ca. Quod autem de pœniten. & re. sunt contra eum,
 sicut contra Deum, vt patebit infra in probatione quartæ opinio-
 nis. Item est alia ratio præcipuè cōtra Palud. quia si sic esset, quod
 Indulgentia principaliter & essentialiter est solutio pœnarum,
 certè non esset, nisi quia per Indulgentiam applicatur thesaurus
 Ecclesiæ ad absolutionem pœnarum faciendam. Sed in sacramē-
 to pœnitentiæ etiam applicatur thesaurus meritorum Christi ad
 solutionem pœnæ æternæ & temporalis faciendam: & tamen ibi
 est condonatio & vera remissio, relaxatio & absolutio principa-
 liter & formaliter, vt probatum est contra Durandum ex Ioannis
 20. & Matth. 16. & forma Ecclesiæ: ergo similiter Indulgentia per
 eandem rationem. Si autem Palud. intelligat quod Indulgentia,
 principaliter est communicatio thesauri ad solutionem faciendā
 vt aliqua eius verba sonare videntur, iam concordat cum secūda
 opinione quæ proximè recitabitur & refutabitur.

¶ Secūda opinio est q̄ ratio Indulgentiæ principaliter stat in cō- *Secunda*
 municatiōe dispēsatiua thesauri ad soluendū pœnā. Quodq; sic *opinio.*
 nūc & temp. vsa est Ecclesiæ: minus aut principaliter & cōsequen-
 ter stat in remissione seu absolutione pœnarū. Et secundum hanc
 opinionem consequenter dicendum est, q̄ absolutio seu remis-

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

fito similiter & solutio seu satisfactio pœnarum accessorie concurrunt ad rationem quidditatiuam seu naturam Indulgentiæ. Ex eo enim, quod per Indulgentiam mihi applicatur tantum de pœna recondita in Ecclesiæ thesauro ad faciendam solutionem pœnæ debite, sequitur quod æquiualens pœna à me debita est iam Deo pro me soluta de dicto thesauro mihi per Indulgentiam communicato, & inde ulterius sequitur quod prædicta pœna à me debita & iam soluta est etiam mihi remissa, relaxata seu condonata. Hanc opinionem videntur tenere Palud. vbi supra, & Beatus Thomas ea, dist. q. 3. & multi alij doctores, & est satis communis opinio, propter rationes quæ infra tanguntur & soluuntur in quarta opinione & in argumentis. ¶ Tertia opinio tenet quod prius Ecclesia vsa est Indulgentijs per modum absolutionis & remissionis, & quod tunc ratio Indulgentiæ stabat principaliter in absolutione seu remissione pœnarum. Postea verò in temporibus modernis à tempore Bonifacij octauus vsa est Ecclesia Indulgentijs per modum dispensatiuæ communicationis: & per consequens (vt Caieta. in. 2. quodlibet. refert in materia de Indulgentijs ca. 6.) dicunt quod Indulgencia olim & nunc est diuersarum rationum quidditatiuè, seu quoad suam naturam, quamuis quoad causam sit eiusdem rationis semper. Quia scilicet omnes Indulgentiæ sunt ab eadem potestate Ecclesiastica à Deo tradita remittente pœnas seu dispensante thesaurum Ecclesiæ: & etiam quoad vltimum effectum, scilicet quod ad remissionem seu solutionem pœnæ debitæ sint vltimus & eiusdem rationis & efficaciam semper. Et isti mouentur ad sic opinandum ex tenore ipsarum Indulgentiarum: quia scilicet olim vocabantur relaxationes vel remissiones, nunc autem à tempore dicti Bonifacij octauus, dicuntur communicatiuè seu dispensatiuè fieri, vt patet in extrauagan. Clemētis. 6. de pœ. & re. cap. Vnigenitus. vbi decernitur Indulgentias fieri per modum distributionis compensationis seu solutionis. Mouentur etiam ex alijs rationibus, quæ infra in secundo & tertio argumento tanguntur & soluuntur. ¶ Pro nunc autem sufficiat quod ista opinio nō est vera: neque enim natura Indulgentiæ pendet ex volūtate Ecclesiæ: quàmuis Ecclesia possit hoc vel illo modo concedere Indulgentias, sed pendet ex sua natura & ratione quidditatiua quantum est de lege Christi: sicut Indulgentiæ non habent fundamentum in iure ratiōum Ecclesiastico, sed præcipuè in iure diuino legis gratiæ

Palud.
S. Tho.

Tertia opinio.

Quo tempore Ecclesia incœperit vti Indulgentijs.
Caiet.

vt patebit infra. q. 5. Ideo ponere Indulgentias diuersarum ratio-
 num in vsu Ecclesiae dissonat ab ipso vsu Ecclesiae: vt patet. Quia
 Bonifa. 8. qui fuit primus autor iubilei perennis, vt habetur in ex-
 traogan. de pœ. & re. ca. Antiquorum, inchoat illam Indulgen-
 tiam iubilei, ab Indulgentijs magnis concessis à prioribus: mani-
 festans per hoc se sectari vestigia prædecessorum. Item quia Ro-
 mani Pontifices in hodiernum vsque diem Indulgentias tot an-
 norum adiunctis tot quadragenis concedendo in capella ponti-
 ficali testantur apertè se modo prædecessorum dare Indulgentias: etiã
 apponendo semper explicitè clausulam illã, scilicet in forma Ec-
 clesiae consueta. Ex quibus patet q̄ intendunt sequi antiquã for-
 mam Indulgentiae: & non inducere nouam alterius rationis. Itẽ
 dissonat ab vsu communi doctorum: nam omnes Theologi pari-
 ter & Canonistæ tractant de Indulgentia tanquam de vnica spe-
 cifica actione & vnus naturæ, & non vt de actionibus diuersarũ
 rationum, aut naturarum: ergo nec indulgentiæ nunc & olim sunt
 diuersarum rationum & naturarum: neque Ecclesia tanquam de
 diuersis rationibus Indulgentiæ vsa est in diuersis modis eas con-
 cedendi. Ideo hæc tertia opinio, quatenus præfatam differentiã
 ponit, non valet. ¶ Quarta opinio, in qua tandem videtur stan-
 dum conformiter ad præfatam particulam diffinitionis supra po-
 sita, est q̄ ratio seu natura Indulgentiæ semper est & fuit vnica,
 tã ex institutione Christi, quàm in vsu Ecclesiae, & q̄ stat principa-
 liter in remissione, absolutione, seu relaxatione pœnarum, minus
 autem principaliter & accessoriè, quamuis necessariò stante lege
 stat in communicatione thesauri Ecclesiae, ad solutionem pœna-
 rum faciendam. Sic scilicet quia Ecclesia non potest liberè rela-
 xare pœnam Deo debitam pro peccato: ideo vt remissio sua sit
 valida & efficax, & habeat ynde remittat & soluat pœnam, adiu-
 git absolutioni prædictæ cõmunicationem pœnarũ solutarum à
 Christo & sanctis, applicando aliquid earum huic vel illi, cui in-
 dulgentiam concedit, & sic consequenter sit sufficiẽter soluta pœ-
 na Deo debita pro peccato, sicq; solutio & satisfactio pœnarum
 consequenter vt effectus finaliter intentus in concessione Indul-
 gentiæ concurrat etiam accessoriè ad remissionem seu absolutio-
 nem pœnarum. Et hanc opinionem tenet Caiet. in quodlibet.
 vbi supra, & multi doctores cõmuniter. Et quamuis præfata dif-
 ferentia videatur aliquibus differentia & subtilitas mathematica;

Quarta
opinio.

Caiet.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

& inutilis, quodque i deo non sit talis differentia ponenda, sed quod ratio Indulgentiæ stat æquè principaliter tam in remissione, absolute seu relaxatione pœnarum, vt dicit præfata particula diffinitionis, quàm etiam in communicatione seu applicatione thesauri, quodque idem est vtrunq; tamen in rei veritate magna differentia est, & multum facit ad rem, quia hinc pendet intelligentia Indulgentiæ per modum suffragij, & differentia eius ab Indulgentia propriè & simpliciter dicta, quæ est per modum iudiciariæ potestatis, vt patet ex supra dictis & dicendis per totam hanc materiam, maxime in hac quæstione prima, & infra. q. 13.

¶ Ideo (saluo meliori iudicio) standum videtur in hac quarta opinione, scilicet quod Indulgentia est absolutio seu remissio pœnæ extra sacramenta quiddam & æquè principaliter, sicut est remissio pœnæ in sacramentis, virtute sacramentorum: & per Indulgentias applicare thesaurum est virtute thesauri Ecclesiæ applicati per concessionem Indulgentiæ, quæ fiat absolutio à pœna extra sacramenta. In sacramentis autem etiam fit applicatio thesauri meritorum Christi, virtute quorum fit remissio culpæ & pœnæ. Sicque conceditur quod non fit aliter remissio pœnæ per sacramenta, quàm per Indulgentiã. Est tamen duplex differentia. Prima quia in sacramentis fit applicatio solum meritorum Christi: in Indulgentijs autè etiam fit applicatio satisfactionum aliorum sanctorum, vt patet infra q. 3. Secunda differentia est, quia sacramentum ex ipsa Christi institutione est instrumentum applicatiuum meritorum Christi, per Indulgentiã autem applicatur virtus passionis Christi & sanctorum, solum per auctoritatem Ecclesiæ sine alio instrumento instituto à Christo. ¶ Et sic patet declaratio huius quartæ opinionis, & primæ particule diffinitionis, quæ scilicet essentialiter & principaliter Indulgentia nunc & olim est remissio seu absolutio pœnarum, secundario autè seu accessorie, quamuis necessario est communicatio thesauri Ecclesiæ, vt dictum est. Quæ & probatur tripliciter. ¶ Primo quia Indulgentia nunc & olim in vsu Ecclesiæ est eiusdem rationis & naturæ, quoad suã essentiã. Sed olim eius ratio & natura fuit principaliter remissio seu absolutio aut relaxatio pœnarum, ergo & nunc. Consequentia patet, & maior est supra probata in destructione tertie opinionis. Minor autè probatur per cap. Quod autem extra de pœnitent. & re. vbi Alexander respondens Archiepiscopo Cantuariensi dicit, quod quia nullus

Differen
tia pri
ma.

Secunda.

No
Primò
probatu

Ius potest ligari aut solui à non suo iudice, ideo Indulgentiæ concessæ à non suo iudice vel episcopo non se extendunt ad nō subditos eius, nisi de consensu priorū iudicum. Hæc ibi. Ex quibus patet quòd si Indulgentia non esset per se propriè & essentialiter absolutio seu remissio, hoc ius non redderet rationem per se & propriam, quare Indulgentia non prodest non subdito, quia scilicet non potest ligari vel solui nisi subditus. Si enim illa ratio est per se & propriè data oportet indulgentiam propriè & quidditatiuè consistere in absoluendo vel ligando: constat autem q̄ Indulgentia non est ligatio, ergo est absolutio. ¶ Dicitur autē q̄ ille canon non dedit rationem propriam & per se ad quæsitum, seu ad suum dictum, certè hoc non cōsonat rationi aut Ecclesiasticæ, seu Papali decreto quia ea quæ sunt per accidens repelluntur à qualibet sciētia. Quod si ille canon glossetur, dicendo quòd Indulgentia est quidem absolutio seu remissio vt probatur, sed non essentialiter, sed effectiuè. Sic scilicet q̄ Indulgentia essentialiter est cōmunicatio thesauri, causans seu efficiēs absolutionē vel remissionē pœnarū, & q̄ hoc tantum probat. dict. ca. Quod autē, etiā si per se & propriè det rationem. Contra hanc glossam est secunda probatio, quæ subsequitur. ¶ Secundo probatur idem. Quia si principaliter natura Indulgentiæ consisteret in communicatione dispensatione, seu applicatione thesauri Ecclesiastici adhuc ergo sequeretur (vt arguit Caiet. vbi supra) quòd Episcopus Bononiensis possit validas Indulgentias concedere non subdito suo, modo peccet, modo nō in tali cōcessione cōtra legē aut prohibitionem superioris. Probatur consequentia. Quia dispensatio seu communicatio thesauri non est actus iurisdictionis vt talis est. Nam ad cōmunicandū alicui thesaurum non requiritur aliqua iurisditio super illum cui cōmunicatur, sed sufficit autoritas seu potestas super thesauri dispensatione, vt hoc patet in dispensatione thesauri spiritualis. Absolutio autē seu remissio pœnæ cōmittaretur talem dispensationē per viā sequellæ abtque alio actu iurisdictionis, quia iā exoluisset pœnā debitā de thesauro Ecclesiæ sibi cōmunicato: ergo alienus subditus qui solū ad quadraginta dies pœnitentiæ teneretur, certè sequeretur q̄ ab Episcopo Bononiēsi per Indulgentiam quadraginta dierum sibi factā aut cōmunicatā, sic iā absolueretur, quòd saltem corā Deo ad nullā pœnā pro peccato luendam teneretur. Huius tamen oppositum

Secundo.

Caieta.
Episco.
Bononiē.

habe

✠ *F. A. Cordub. De Indulgentijs.*

Euasio.

habetur in dict. c. Quod autem, dum ibi dicitur, quod alieno non prodest Indulgentia nisi de consensu proprii iudicis, ergo. ¶ Si quis euadere nitatur dicens ad hoc, quod quia Indulgentia liberat eum cui datur a pena coram Deo, & coram proprio iudice Ecclesiastico, quia scilicet liberat a poenitentia iniuncta in foro poenitentiali, & licet alienus Episcopus comunicando poenas de thesauro Ecclesie non suo subdito exoluat pro illo poenitentiam iniunctam coram Deo, non tamen coram proprio iudice illius: & ideo ille subditus remanet ad poenitentiam iniunctam adhuc obligatus coram suo proprio prelato seu iudice. Sicut qui sine aliqua Indulgentia per alia opera satisfactoria exouisset totam poenam peccatis suis debitam, & poenitentiam iniunctam a sacerdote non peregisset remaneret obligatus in foro Ecclesie ad poenitentiam iniunctam

Alexan.

peragendam: & ideo Alexander tertius dixit in dic. ca. quod autem: quod Indulgentia, non subdito non prodest s. in foro Ecclesiastico, in quo iura fiunt. & de quo predictum ca. Quod autem, loquitur. ¶ Sed certe haec euasio nil valet propter duo. Tum primo: quia si natura Indulgentiae principaliter consistit in communicatione thesauri, exoluentis poenam coram Deo, & absolutio iudicialis comes ponitur: certe Alexander tertius consultus, non debebat respondere negatiue, simpliciter & absolute dicendo, quod non prodest nisi de licentia proprii iudicis, ex quo oppositum est verum simpliciter & absolute. Prodest enim coram Deo talis Indulgentia etiam secundum oppositum opinantes. Vna quaequae enim res simpliciter & absolute iudicatur secundum suam naturam & non secundum concomitantia. Imo & debuit absolute affirmari quod talis Indulgentia prodest non subditis, ex quo illam Indulgentiam, secundum oppositum opinantem, consequuntur omnes etiam non subditi, quo ad principalem & essentialem effectum Indulgentiae, qui est solutio poenae debitae coram Deo, ergo propter hoc non valet illa euasio. Tum secundo, quia tenendo quod Indulgentiae valent, etiam quo ad poenas non iniunctas a sacerdote (vt infra. q. 7. propositio quarta latius de hoc habetur) tunc ex quo in foro Ecclesiae iam non tenetur ad aliquam poenam talis homo, sequitur quod Indulgentia ei concessa a non suo iudice valeret ei omnino. Hoc autem est contra praedictum, ca. Quod autem, vt probatum est supra, ergo euasio nulla. ¶ Si secundo quis euadere nitatur dicens quod Indulgentia, essentialiter est dispensatio non

2. Euasio.

quae-

quælibet, sed iurisdictionalis, scilicet super subditos tantum, & non propriè distributiua secundum leges iustitiæ distributiua, ex quo non exigit respectum æqualitatis vnus subditi, ad alterum vt supra habetur in probatione illius particulæ, (iurisdictionalis) & nec est propriè actus iustitiæ moralis, sed est dispensatio iurisdictionalis in subditos tantum & liberalis, secundum quod ad Dei honorè & spiritualement vtilitatem animarum seu Ecclesiæ pertinere videtur: & ideo non principaliter sed concomitanter est absolutio seu remissio pœnarum. Sed certè nec hæc euasio quid valet: quia tunc sequeretur q̄ eodem modo Papa vel Ecclesia concederet Indulgentias viuus sicut defunctis. Patet hæc sequella, Quia quoad principale vel essentialiter ipsius Indulgentiæ similiter Indulgentia concessa animabus purgatorij per modum suffragij, est dispensatio & communicatio thesauri & conuenit cum Indulgentia, simpliciter sumpta quo ad viuos secundum opinantem, licet differant in annexis, seu concomitantibus, putà in iurisdictione annexa quo ad viuos, & non annexa dispensationi vel communicationi thesauri quo ad defunctos, ratione autem annexorum non diuersificatur natura & essentia rerum, ergo ratione concomitantis iurisdictionis ipsi dispensationi non diuersificatur natura & essentia Indulgentiæ quo ad viuos & defunctos. Quod autem hoc consequens sit falsum probatur. Quia natura Indulgentiæ per viam suffragij differt essentialiter ab Indulgentia simpliciter dicta. Insuper & hæc conceditur solummodo viuus, non per modum suffragij, sed per viam iudiciariæ absolutionis. Defunctis autem non per viam iudiciariæ absolutionis, sed per viam suffragij, id est, per viam autoritatiuæ communicationis seu dispensationis de thesauro Ecclesiæ conceduntur Indulgentiæ, vt tenet communis practica Ecclesiæ, vt latius de hoc habetur infra. q. 13. Ergo patet, q̄ Indulgentiæ defunctorum sunt essentialiter dispensationes seu communicationes autoritatiuè eis factæ de thesauro Ecclesiæ: concomitanter autem seu effectiuè sunt remissiones pœnarum (vt ait Caietanus) vel potius sunt solutiones, vel satisfactiones pœnarum: & finaliter sunt remissiones, & absolutiones pœnarum. Quia scilicet tales indulgentiæ eis conceduntur, aut talis communicatio, & dispensatio thesauri eis confertur, vt inde pro debitis suis pœnis Deo in hac vita satisfiat & solutum sit, vt tandem in alia vita vbi sunt à solo Deo talem solutionem acceptante ipsis defunctis suæ pœnæ debita

Caieta.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

bitæ remittatur, & à tali debito absoluatur, vt infra. q. 2. in respõ-
 sio. ad. 3. arg. & q. 3. latius de hoc habetur. Indulgētiæ aut̃ viuorū
 de quibus hic agimus, sūt essentialiter & principaliter remissiones
 seu absolutiones pœnarū factæ à plato Ecclesiæ loco Christi, con-
 comitater aut̃ sunt cõmunicatiões seu dispēsationes de thesauro
 Ecclesię, vt dictū est, & dicitur adhuc latius in respõsione ad secū-
 dū argumentū & q. 2. 3. 5. & 13. ¶ Tertiõ principaliter probatur
 idē. s. q̃ Indulgētia sit essentialiter absolutio seu remissio pœnarū,
 cui tamē est annexa & cõcomitatur necessariõ autoritatiua cõmu-
 nicatio seu dispēsatio thesauri Ecclesiæ, vt p̃dicta remissio sit effi-
 cax quò ad Deū & Ecclesiā. Nā Ecclesia & Papa semper ferè olim
 & nūc vocāt Indulgētiās, remissiones, absolutiões & relaxatiões
 peccatorū, id est, pœnarū debitarū pro peccatis, vt patet extra. de
 pœni. & re. ca. Quod autem. & ca. Cum ex eo. & eo. titu. li. 6. &
 in extrauagan. eo titu. ca. Antiquorū, vbi dicitur, plenissimā om-
 niū suorū cõcedimus veniā peccatorum. & c. & similiter in bul-
 lis Papalibus infinities id habetur: vbi dicitur quòd conceditur
 plenissima remissio, Indulgentia, venia & absolutio peccatorum
 conferentibus tale quid, seu visitantibus talem locum. Et certum
 est q̃ ibi Papa & Ecclesia nō loquitur de absolutione sacramētali
 culparū, vt patet ex ipso tenore & circūstantijs literarū & cõmu-
 ni practica & intellectu earū: & quia sæpe Papa concedit q̃ cardī-
 nalis tantū diaconus vel alius non sacerdos concedat plenissi-
 mā Indulgētiā, absolutionē & remissionē peccatorū: quia etiā
 in facto non sacramētali lucratur quis iubileū, vtpote in visitatio-
 ne & eleemosyna, aut oratione & huiusmodi, qui iubileus dicitur
 plenissima Indulgentia & absolutio peccatorū. i. pœnarū pro
 peccatis, q̃ quis sæpe ex tenore literarū seu ex stilo curiæ ad maioris
 gratiæ abundantiam cõcedatur etiā facultas absoluēdi sacramētali-
 ter plenissimè ab omnibus culpis autoritate Papali, ergo patet q̃
 sic Ecclesia vocat Indulgētiā absolutionē & remissionē & c, &
 non potest aptè glossari q̃ sit absolutio causaliter aut effectiue, aut
 alio modo, sed formaliter & essentialiter vt suprā probatū est in
 alijs probatiõibus, ergo. ¶ Similiter etiā doct. Theologi & Cano-
 nista vocāt cõmuniter Indulgētiā absolutionē & remissionem
 pœnarū. Et hoc apertè sensit Alex. Hall. 4. par. q. 83. mēbro. 3.
 & Bona. quis videatur dubius, tamē ad hoc magis declinat in. 4.
 dist. 20. ar. 2. q. 2. & 3. vbi semp Indulgētiās vocat relaxatiões pœ-
 narum,

Tertiõ.

Indulgentia essentialiter
 & remissio pœnarū

Indulgentia absolutio
 remissio pœnarū
 Alex.
 Bona.

narū. Itē Richar. ea. dif. 20. art. 3. q. 1. & art. 4. q. 2. quis aliquo modo videatur dubius, tamē expressius cōcordat cū p̄dictis, vocās Indulgētias absolutiōes remissiōesq; p̄cōnarū. Itē cōcordat Hēric⁹ Gādēn in q̄dlibeto. Itē Cardi. in tractatu de Indulgētis & iubilēo. Itē Fran. Mayro in tract. de clauib. Itē Gerson in tracta. de absolutiōe sacramēntali & de Indulgētis & alibi, vbi sæpe dicit, q̄ dare Indulgētias nō est absoluere à peccatis, quod ad culpā, sed est de p̄cōniten. debita relaxare in toto vel in parte. Itē Sūma Angelica titu. Indulg. secundū glossam. & no. cōmuniter à doct. Canonistis extra de p̄cō. & re. ca. Quod aut. & eo. titu. li. 6. ca. Indulgētia. & tandē Caiet. in secundo quodlibeto in materia de Indulg. ca. 1. 2. & 6. & alij plures doctores antiqui & moderni sic vocauerunt & fenserunt, vt dictū est. Quāuis beatus Thomas in. 4. dist. 20. q. 3. & Palud. ea dist. & supplementū Gabrielis in. 4. dist. 45. q. 3. art. 1. & Siluestrina titu. Indulgētia & alij plures teneāt oppositū, dicētes q̄ Indulgētia essentialiter & principaliter est dispensatio seu cōmunicatio thesauri, propter rationes quæ postea ponētur in argumētis & soluetur. Tamen si corū verba & sensus inspiciātur, fortē etiā fenserūt nobiscū, q̄. s. Indulgētia sit essentialiter remissio vel absolutio, quod etiā aliquo modo innuitur ex ordine manifestati vsus thesauri Ecclesiæ ad vsum Indulgētia. Nā (vt ait Caiet. vbi suprā) cū doctores viderent Ecclesiā absq; sacramēto remittere p̄cōnas debitas pro peccatis, nec ab Ecclesia tunc instructi essent quomodo huiusmodi remissiones valerent, supponētes Ecclesiā absoluere à vinculo p̄cōniten. & p̄cōnarū, in varias inciderunt opiniones de efficacia huiusmodi remissionis seu absolutiōis: quibusdā nesciētibus hūc Ecclesiæ militātis thesaurū opinātibus absolutiōes has in foro tātū militātis Ecclesiæ liberare à p̄cōniten. alijs aut. aliter opinātib⁹, vt lat⁹ infrā. q. 8. habetur. Et tandē ex diuersitate omnium illarū opinionū ostenditur q̄ pro certo supponebatur ab omnibus essentia Indulgētia, q̄. s. esset remissio, ad cuius efficaciam inuestigandā tot cōcurrerūt opiniones quot infrā ponētur. Et sic patet p̄batio illius particulæ. Ex oībus suprā dictis corrolariē sequitur, primò, q̄ Indulgēt. secundū diuersos respectus diuersimodē notatur. Nā secundū q̄ est absolutio & remissio seu relaxatio p̄cōne, sic est & dicitur act⁹ iudicis. Secundū aut. q̄ est applicatio satisfactiōis ad hūc, sic est & dicitur dispensatio seu cōmunicatio thesauri Ecclesiæ. Secundū verò q̄ efficit exolutio

Richar.

Henricus

Cardina.

Mayro.

Gerson.

Summa

Ang.

Caiet.

Tho.

Gabri.

Siluest.

Carol. 1.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

- exolutionem pœnæ apud diuinam iustitiam per applicatam satisfactionem, sic est & dicitur actus iustitiæ. Item secundum q̄ Indulgentia respicit hunc cui cōceditur est remissio & relaxatio & etiam donatio liberalis & actus misericordiæ, ideo dicitur in bul-
 lis, misericorditer relaxamus. &c. quamuis vt respicit diuinam iustitiam sit satisfactio & solutio vsq; ad minimum quadratē: est enim solutio sed non ab hoc, & hoc est maximæ gratiæ, quòd sol-
 uatur meum debitum & non à me sed de pœnis seu bonis aliorū mihi liberaliter applicatis, vt infra. q. 2. in respō. ad. 3. arg. agitur. Ideo in sola lege gratiæ fit hæc gratia in Indulgentijs & in sacra-
 mentis & mysterijs gratiæ, vt de hoc latius infra. q. 5. habetur.
- Coro. 2.* ¶ Secundò corolariè patet differentia inter Indulgentias & receptionem ad communicandum seu participandum de bonis alius cuius communitatis seu Ecclesiæ totius. Quia Indulgentia est actus iurisdictionis & essentialiter est remissio seu absolutio pœnarum. Non sic in participatione bonorum Ecclesiæ vel communitatis, vt de his latius infra. q. 39. habetur. ¶ Contra illam particulam, iurisdictionalis. vbi dictum est q̄ concedere Indulgentiā & ipsa Indulgentia est actus iurisdictionis: arguitur quinquupliciter.
- Argu. 1.* ¶ Primò quia omnis iurisdictionis actus exerceri potest in inuictū: Indulgentiam autem nullus inuictus consequi potest ergo.
- Secūdum* ¶ Item secūdo quia nullus potest vtī actū iurisdictionis in seipsum, sed ipse cōcedens potest vtī Indulgentia alijs cōcessa, sicut & alij quibus cōceditur: alioqui ipse esset deterioris conditionis, ergo.
- Tertium.* ¶ Item tertio, quia archiepiscopus potest in tota sua diœcesi cōcedere Indulgētias vt patet in ca. Nostro. extra. de pœ. & re. & tamē constat Archiepiscopū nō habere potestatiē in subditos suffraganeorū nisi in quibusdā articulis, extra de offi. ordi. ca. Pastoralis. ergo.
- Quartū.* ¶ Item quartò quia ad illū pertinet remittere pœnā peccati, ad quem pertinet remittere ipsam culpam. Sed remittere culpam ministerialiter pertinet ad actum ordinis, ergo & remittere pœnam per Indulgentiam aut alio quouis modo.
- Quintū.* ¶ Item quinto, quia Indulgentiæ dantur etiam defunctis existētibus in purgatorio, qui à iurisdictione Ecclesiæ sunt exēpti, vtpote extra hæc vitam, & quos Ecclesia nō potest ligare nec soluere, cui tamē data est potestas ligandi, & soluēdi super terrā tātūm, ergo.
- Durand.* ¶ Respondeo propter duas primas rationes Duran. in 4. dist. 20. & propter alias tres alij moti sunt & malè ad tenendum, q̄ concedere

cedere Indulgentias non est actus iurisdictionis Ecclesiasticæ sed ordinis. ¶ Ideo ad eos respondeo ad primum argumentum, secundum Caiet. in materia de Indulgentijs cap. 5. negando maiore simpliciter. Dico enim q̄ aliquis actus iurisdictionis potest exerceri in inuictum, vt patet secundum omnes: Aliquis autē non quando. s. est iurisdicctio sacramētalis vel ad sacramentū pertinēs vt patet de absolutione sacramentali, quæ cum sit actus non solū ordinis, sed & iurisdictionis, quia. s. requiritur q̄ fiat à suo iudice seu sacerdote, & tamen non potest exerceri in inuictum. Sic etiā Indulgentia aliquo modo ad sacramentalē reducit̄ pœnitentiā quæ iniuncta est, vel iniungi deberet. Ideo requirit accipientis dispositionē, vt patet ex suprā dictis, nec potest habere locum in inuictum. ¶ Ad secundū respondeo concedendo maiorem, q̄ scilicet nullus potest exercere in se ipsum actū iurisdictionis absolūdo & ligando seipsum. Sed ad minorem dico q̄ dans alijs Indulgentiā non lucratur illam illa via. s. ea ratione qua data est à se ipso, quia & absoluens alios à culpa seu à pœna non absoluat seipsum, sed non ideo est deterioris conditionis quàm alij. Quia & si non per istam viā, tamen per aliam viam potest illam Indulgentiam consequi, scilicet committendo cōfessori suo vt sic absoluat ipsum, vel concedat illi Indulgentiā sicut ipse fecit cum alijs. Nā & hoc modo Papa subijcit se absolutioni sacramentali, & similiter eadem ratione potest quoad Indulgentiam, & concordat Richardus in. 4. dist. 20. art. 4. q. 2. & communiter doctores. quāuis alij teneant quod concedens Indulgentiā, eam potest lucrari etiam si non committat alij subijciendo se confessori, vt dictū est, de quo latius infrā q. 11. dubio. 3. habetur. ¶ Ad tertium respondeo, q̄ potestas archiepiscopi super totam prouinciam, ex hoc ipso quod in quibusdam articulis affirmatur, manifestatur extendi ad dandas Indulgentias in tota sua prouincia: quodq; ille est vnus articulorum qui in iure canonico numerantur & conceduntur ei secundum Panor. ibidem. ¶ Ad quartū respondeo, concedendo maiorem solū si per eandem viam fiat remissio vtriusq; vt potest per viā applicationis sacramenti: secus si remissio peccati quod ad culpā fiat per viā tantū applicationis sacramenti, remissio autē pœnæ per viā applicationis thesauri Ecclesiæ, vt fit per Indulgentias. Sicq; patet quod non necessario & simpliciter ad eundē pertinet soluere & ligare quomodocūq; sed solū quando vtrūq; fit

*Ad. 1. ar
gumentū
Caieta.*

*Ad secū
dum.*

Ricar.

*Ad ter
tium.*

*Panor.
Ad quar
tum.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Ad. quin-
tum.*

per eandem viam. & sic negatur consequentia. ¶ Ad quintū con-
ceditur antecedens, q̄ scilicet animæ purgatorij sunt liberæ à iu-
risdictione Ecclesiæ, ita q̄ non possunt ab ea iudicari absoluedo
velligando, sicut etiam nec de earum causa alterius vitæ potest
cognoscere Ecclesia quatenus sunt in purgatorio. Cōceditur etiā
q̄ per hanc viam absolutionis seu remissionis iurisdictionis nō cō-
ceduntur eis Indulgentiæ. Sed licet per hanc viā non possint de-
functi habere Indulgentias ab Ecclesia, possunt tamē per modū
suffragij, & Ecclesia habet autoritatē super thesauro Ecclesiæ ad
communicandū eis de eo, & per consequens ad concedendū il-
lis Indulgentias per modum suffragij, vt de hoc latius infra. q. 13.
habetur. Nunc autem solū agimus de Indulgentia absolute
sumpta, quando dicitur quōd est remissio iurisdictionis, non au-
tem de Indulgentia defunctorum, quæ est per modum suffragij,

*Argumē.
Sextum.
contra
particulā
absolutio
vel remis-
sio.*

& sic negatur consequentia. ¶ Secundo principaliter arguitur,
& hoc specialiter contra aliam particulam vbi dictum est quōd
Indulgentia principaliter & essentialiter est remissio seu absolu-
tio pœnarum. Sic arguitur dupliciter. Primo & in ordine sexto
quia communis doctrina Theologorum & Canonistarum, ca-
nonizata per Clementem sextum in extrauagant. Vnigenitus, de
pœnitent. & re. decernit Indulgentias fieri per modum distribu-
tionis & compensationis, seu solutionis, aut satisfactionis. Dicūt
enim quōd thesaurus Ecclesiæ, in quo sunt recondita meri-
ta Christi & sanctorū, quatenus satisfactoria sunt, non pro seipsis
sed pro alijs distribuitur per Indulgentias in Christi fideles, ita q̄
pœnitentiæ nostrę cōpensantur per pœnas Christi & sanctorū, dū
ex illo thesauro cōceditur cuiq; quasi preciū pœnale, vnde soluat
Deo debitā pœnā pro suis peccatis. Hæc doctrina sic canoniza-
ta contrariatur prædictæ sententiæ, vbi dicitur q̄ Indulgentia es-
sentialiter & principaliter est absolutio seu per modū absolutiōis
aut remissionis: nam longē distat actus absolutionis seu remissio-
nis iudicialis à prædictis actibus, qui non sunt proprij iudici, sed
communes tam publicis quàm priuatis personis excepto distri-
butionis actu, cuius tamē differentia ab actu absolutionis seu re-
missionis clarē patet ex supra dictis, in probatione tam primæ q̄
secundæ particulæ diffinitionis, ergo. Verba autem prædictæ ex-
trauagantis Vnigeniti &c. habentur infra in. q. 3. ibi videantur.
Doctores autem tenentes oppositum ad supra dicta iam recitati

sunt,

sunt suprà in fine tertiæ probationis. ¶ Item septimò arguitur ad idem. Quia inferior non potest absolvere nec remittere debitum superioris, aut id ad quod superior obligavit. Sed Deus absolvendo obligat ad pœnam aliquam temporalem secundum communiter doct. in. 4. dist. 14. & 20. ergo nullus alius potest absolvere vel remittere illam pœnam debitam Deo. Propter has rationes tenuerunt aliqui doctores quòd Indulgentia essentialiter & principaliter non est remissio vel absolutio pœnæ, sed communicatio thesauri Ecclesiæ, vel solutio aut satisfactio de thesauro illo communicato. Sed istæ rationes non probant intentum, ideo ad eas respondetur. ¶ Respondeo ad sextum, concedendo illam doctrinam canonizatam, sed negatur quòd contrarietur nostræ suprà dictæ sententiæ aut opinioni. Et ratio est, quia illa doctrina canonizata per Clementem sextum & vera, non dicit quòd Indulgentia essentialiter & principaliter est communicatio vel dispensatio thesauri, sed docet vnde est valor & efficacia Indulgentiæ ad remissionem pœnarum, quia scilicet est ex dispensatione seu communicatione autoritativa thesauri Ecclesiæ. Et ad hanc efficaciam spectat modus solutionis, compensationis, distributionis, dispensationis, donationis, seu communicationis, quando dicitur quod Indulgentiæ valent aut dantur per modum dispensationis & huiusmodi: & non spectant hæc ad principalem & essentialem actum Indulgentiæ, qui est iudicialis absolutio seu remissio pœnæ, ad quam requiritur quod fiat à proprio iudice, aliàs non nulla est Indulgentia. vt suprà probatum est. Concomitanter autem est dispensatio seu communicatio thesauri prædicti vt sit efficax valor Indulgentiæ, vt suprà latè & sæpe dictum est. ¶ Ad septimum respondeo dupliciter, vno modo secundum Tho. Palud. &c. doct. tenentes Indulgentiam essentialiter & principaliter esse dispensationem seu communicationem thesauri, conceditur antecedens & consequentia, vt iacet, sed per hoc non negatur quin aliquis possit alio modo liberare aliquem à pœna cui tenetur, vt pote dando ei aliquid de quo soluat debitum suum. Et hoc modo dantur Indulgentiæ. Nam qui suscepit Indulgentiam, secundum hos doctores, non absolvitur per concedentem Indulgentiam simpliciter à debito pœnæ, sed ab ipso concedente Indulgentiam datur illi de communi thesauro Ecclesiæ vnde debitum solvat, vt sic maneat liber & absolutus à debito pœnæ. ¶ Alio modo secundum

Septimū.

*Responso
ad 6.*

*Ad septimum.
Thom. as.
Palud.*

*Altera
ratio.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

BONAUCH. opinionem, quam nos hic sequimur, contra quam directè procedit argumentum, tenendo q̄ Indulgentia est remissio & absolutio pœnæ, respōdeo secūdu Bonauen. in 4. dist. 20. artic. 2. q. 2. quòd propriè loquendo. benè potest inferior ministerialiter absoluerè & remittere id ad quòd obligat superior, si ad hoc est sibi concessa auctoritas aliquo modo ab ipso superiore, vt patet. Quia sacerdos absoluit à debito culpæ, & à reatu inferni, quia à Deo habet potestatem ministerialiter ad hoc. Sic in proposito prælatus Ecclesiasticus potest quò ad pœnas per Indulgentias, quia à Deo est ei concessa potestas ad hoc, vt patebit infra. quest. 5. alioqui per idē argueretur quòd sacerdos non potest ministerialiter absoluerè à debito culpæ seu à reatu inferni aut pœnæ æternæ ad quam peccator obligatur à Deo pro delicto, ergo.

¶ Tertio potest argui ad idem quòd præfata absolutio seu remissio pœnarum per Indulgentias non potest fieri extra sacramenta, sicut nec absolutio culpæ. Sed eius responsio pendet ex quæstione quinta, ideo illuc referuetur.

*

Quæstio

Quæstio secunda.

*Utrum sit necessarius Ecclesiæ aliquis thesaurus
spiritualis, de quo fiant Indulgentiæ.*

Respondeo quòd sic. Ratio est, supposito quòd per Indulgentiam absoluitur quis non solum ab iniunctione seu vinculo, quo ex præcepto sacerdotis seu Ecclesiæ tenetur coram Ecclesia seu in foro Ecclesiæ implere pœnitentiam iniunctam, sed & quòd absoluitur coram Deo ab ipsis pœnis debitis pro peccato: modò sint modò non sint iniunctæ à sacerdote. vt de his latius infrà .q. 7. & 8. ¶ Hoc ergo supposito probatur intentum sic. Quia ad remissionem peccatorum siue quòd ad culpam, siue quòd ad pœnam per sacramenta obtinendam requiritur aliquis thesaurus, putà meritorum pæssionis Christi remanentiù in diuina acceptatione (stante lege loquor semper) ergo à fortiori ad remissionem peccatorum quòd ad pœnam tantù extra sacramenta seu per Indulgentias requiritur aliquis thesaurus. Consequentia patet à fortiori. Quia non est maior virtus aut potestas concessa à Christo quòd ad remissionem culpæ aut pœnæ extra sacramenta, quàm per sacramenta ex vi clauium. Antecedens autem probatur ex sacra scriptura & doctrina Ecclesiæ vbi habetur quòd remissio peccatorum est effectus pæssionis Christi, ita quòd cuiuscunq; remittitur peccatum siue quòd ad culpã siue quòd ad pœnam, remittitur ex virtute pæssionis Christi, quæ virtus ei applicatur per sacramenta. Merita nanq; Christi fuerunt & sunt necessaria ad remissionem culpæ & pœnæ omnium peccatorum secundum sacra scripturã, cuius autoritates quia sunt multæ & notissimæ & claræ adeò vt negari non possint, nisi à negantibus sacram scripturã, ideò propter breuitatẽ omittuntur, ergo. Credimus em̃ in huiusmodi remissione sicut & in vniuersis vijs Domini nõ solum misericordiam sed & iustitiam inueniri. Misericordiam qui dem in hoc quòd miseriam peccatorum Christus cõputat quasi suã: iustitiam verò in hoc quòd meritù ac pæssio Christi communicatur

Rom. 3. 5.

1. p. bes. 1.

1. 10. 1. &

2.

Apoc. 1.

Hebr. 9.

peccatori, quasi peccator ipse pateretur, & hoc propter vnionem capitis cum membris: & econtrà, vt sic peccator debiti Deo soluat quasi de suo, nō per seipm sed per Christi cōmunicatiōē acquisito, vt patet in baptismo: in quo idē fit plenaria remissio peccatorum, quia baptizatus plenissimē commoritur & cōsepelitur Christo. Romanor. sexto. ¶ Item probatur idem per extrauagā. Vnigenitus. de pœ. & re. vt habetur infra. q. 3. ibi vide.

Paulus.

Argu. 1.

¶ Contra prædictam sententiam catholicam arguitur quadrupliciter. Primò, quia sicut Papa potest absoluerē à culpa ministerialiter, transferendo pœnam æternam in temporalem, & de foro inferni ad forum purgatorij seu temporalem pœnarum: & sicut potest ab excommunicatione & suspensione & cæteris pœnis Ecclesiasticis absoluerē auctoritate sua, sine distributione alicuius thesauri necessarij ad id, ergo similiter eadem auctoritate potest remittere pœnas debitas Deo pro peccatis sine cōmunicatiōe alicuius thesauri, sicq; nullus thesaurus requiritur ad efficaces Indulgentias concedendum. Antecedens patet, & consequentia probatur. Quia Matth. 16. Quodcūq; solueris super terrā &c. eodem modo loquitur, dando potestatem ad soluēdum & ligandū omne solubile & ligabile ab eis, modò sit culpa. modò pœna temporalis in foro Dei & Ecclesiæ. Alioqui si non potest per Indulgentias fieri absolutio pœnarum sine dispēsiatione thesauri Ecclesiastici: ergo nec aliæ absolutiones ab alijs pœnis præcipuē ab excommunicatione, quando per absolutionem eius fit quis pariceps meritorum Christi & Ecclesiæ.

Matth.

Argu. 2.

¶ Item secundo arguitur ad idē. Quia quilibet princeps habens plenariam potestatem in aliqua republica, regulariter potest remittere debita peccatoribus in sua polycia, nulla facta recompēsa vel solutiōe: ita q; talis remissio est efficaciter valida, modò peccet remittens, modò non. Sed Papa est velut princeps habēs plenariam potestatem à Deo in repu. Christiana. Matth. 16. Quodcūq; solueris super terram &c. ergo Papa & illi quibus ipse commiserit, potest remittere debita pœnarum temporalium pro peccatis, liberaliter omnino indulgendo sine cōmunicatiōe alicuius thesauri.

Argu. 3.

¶ Itē tertio arguitur ad idem. Si de aliquo thesauro necessario fieret Indulgentia: ergo iam Indulgentia non esset verē liberalis Indulgentia, donatio seu absolutio & remissio pœnarum: sed potius

tius satisfactio & persolutio vsq; ad nouissimum quadrantem per aliorum opera alijs cōmunicata. Et per cōsequens vltterius sequetur id (quod omnes negāt). si q; concedens Indulgentiā oneret se ad satisfaciendū pro eo cui cōcedit Indulgentiā. Quod probatur. Quia ex quo sic Papa nō omnino liberaliter remittit sed satisfacit p̄ alijs de thesauro Ecclesiæ: ergo manet oneratus ad id &c.

¶ Item quarto arguitur ad idē. Quia si de thesauro aliquo sūt Indulgentiæ: ergo virtute clauium non fit absolutio pœnarum, sed translatio operum aut satisfactionum, contra illud Matth. 16. Quodcunq; solueris &c. Sicq; Indulgentia non esset essentialiter absolutio vel remissio, sed translatio vel dispensatio, quod est cōtra suprā dicta in. q. 1. ¶ Item sequeretur q̄ idem tātūm per clauis ageretur quod de facto sine clauibus fit. Quia scilicet si aliqua opera Christi & sanctorū sunt in thesauro Ecclesiæ, nō permittūtur à Deo esse ociosa talia opera seu talis thesaurus, sed de facto nūc & semper etiā sine vsu clauū succurrerent quibus possent: et go. ¶ Propter duas primas rationes Fran. Mayro in quarto. dist. 19. & alij pauci doct. propter alias rationes videntur tenere q̄ nō requiritur aliquis thesaurus de quo fiant Indulgentiæ: sed nil probant contra nostram præfatam sententiam cōmunem & catholicam, & oppositum tenere est hæreticum, vt probatum est, & dicitur infrā. q. 3. ideo ad rationes præfatas responderetur.

¶ Respondeo ad primum negando consequentiam. Et ratio est, quia licet vtrunq; possit Papa, non tamen eodem modo, quia est ritus Ecclesiæ declarans diuersos actus diuersi modè fieri posse & non aliter: quia scilicet remissio culparum fit per ministerium sacramenti per modum absolutionis: pœnarum autem in foro exteriori Ecclesiastico, fit solo iussu autoritatio: pœnarū verò tēporalium Deo debitā in foro Dei & Ecclesiæ: absolutio fit nō nisi per modum dispensationis de thesauro Ecclesiæ, vt probatū est per extrauagan. Vnigenitus. de pœ. & re. ¶ Item negatur antecedens quoad remissionem culpæ. Dico enim quod ad remissionem culpæ requiritur aliquis thesaurus per sacramentum pœnitentiæ dispensandus, scilicet, merita Christi, vt suprā probatū est, & sic dico quod sicut ad culpæ remissionem requiritur suus thesaurus & suo modo per sacramenta dispensandus, ita ad remissionem pœnæ pro culpa Deo debitæ requiritur suus thesaurus suo modo etiā extra sacramenta dispensandus. Et ad id quod ibi sub

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

infertur de absolutione censurarum: respondeo negando consequentiam, nec est simile. Quia ista absolutio pœnarum per Indulgentias respicit tertiam partem sacramenti pœnitentiæ, scilicet, satisfactionem, ex quo eam supplet: Christi autem merita directè ad sacramenta respiciunt. Item quia absolutio ista est à pœnis Deo debitæ hinc vel in alia vita. Aliæ autem absolutiones censurarum sunt iudiciales à pœnis tantum in hac vita debitæ: ideo ad eas remittendas sufficit sola potestas Papæ volētis, ad illas verò Deo debitæ, etiam in alia vita, ultra Papæ potestatem requiritur dispositio subiecti, id est, ipsius hominis, & requiritur etiam thesauri Ecclesiæ dispensatio rationalis: quia ministri non est remittere pœnas debitæ superiori aut principali nisi dispensando. i. Corinth. 4. Sic nos existimet homo ut mi. & dispens. Et nota quod licet ligare seu non solvere seu non dispensare thesaurum meritorum Christi absolutè & purè negativè accipiendò non sit aliquis actus clavis seu potestatis ligandi, tamen capiendò respectivè, & prout includit aliquid positivum scilicet iudicium pertinens ad clauem scientiæ, quo quis autoritatiuè iudicatur indignus absolui, & sic ut indignus repellitur à prædicta absolutione, tunc talis non absolutio est actus clavis seu potestatis ligandi ad pœnam, seu non dispensandi thesaurum, ut de hoc latius agitur à docto. in quarto distin. 19. in materia de clauibus: & sic patet responsio ad primum argumentum. ¶ Ad secundum respondeo, concedendo maiorem solum in casu quo princeps potest remittere etiam causam debiti: quia tunc potest & ipsum debitum omnino liberaliter remittere: aliter autem negatur. Et ideo negatur minor in casu in quo etiam maior concederetur. Quia Papa non potest remittere causam debiti. Causa enim debiti pene est culpa: Papa autem non potest omnino liberaliter remittere culpam, sed ex meritorum Christi dispensatione & applicatione in sacramento: sicut nec potest ad libitum remittere obligationem: quia quis tenetur implere legem Dei: ergo non potest sic omnino liberaliter remittere pœnam debitam pro tali culpa. Item dato quod indistinctè concederetur illa maior, tamè minor sic vniuersaliter accepta negatur. Quia licet Papa sit quasi princeps in foro exteriori Ecclesiasticæ iurisdictionis exterioris (cuius signum est quod ipse est solutus à pœnis Ecclesiasticis & legibus, ut princeps, quia scilicet non potest puniri ut subditus per iudicem Ecclesiasticum) tamen in foro pœnitentiæ vel quasi

Paulus.

Responsio
ad 2.

quasi pœnitentialem, & quod ad Deum est subditus & potest solui & ligari à sacerdote in tali foro, & potest & debet sibi negari absolutio, sicut & reliquis fidei accedentibus ad sacramentum pœnitentiæ: & similiter in pertinentibus ad forum Dei seu ad Deum, quod ad alios non habetur omnino liberam potestatem sed limitatam ad metas iuris diuini & rationis, vt minister & dispensator. 1. Corinth. 4. Nunc aut pœna temporalis Deo debita pro peccatis nõ spectat ad forum tantum extrinsecum, sed ad forum Dei seu quodammodo pœnitentialem, modo remittatur per sacramentum modo nõ. Quod patet ex eo, qd scilicet est eiusdẽ rationis cum suis alijs partibus, quę remissæ sunt ex virtute clauium, vel per satisfactionem pœnitentialem. Ideo Papa quod ad hoc non habet potestatem liberam vt princeps, sed vt minister & dispensator. Et sic respondet Caiet. in Quodlibeto. in tracta. de Indulgentijs. quæstio. 1.

Paulus.

Caiet.

¶ Ad tertium respondeo negando consequentiam qd scilicet ergo Indulgentia non est remissio, sed solutio &c. Dico enim (vt supra q. 1. corol. 1. dictum est) qd Indulgentiæ secundum diuersos suos actus, sic diuersis rationibus & nominibus exprimitur. Nam secundum quod est absolutio & remissio pœnæ, sic est & dicitur actus iudicis: & secundum quod est applicatio satisfactionis seu thesauri ad hunc, sic est & dicitur dispensatio. Et secundum quod efficit solutionem pœnitentiæ debitæ apud diuinam iustitiam, sic est & dicitur opus iustitiæ. Ideo dico qd Indulgentia vt respicit hunc, cui conceditur est remissio & relaxatio omnino liberalis: quãuis vt respicit diuinam iustitiam, sit solutio vsq; ad minimum quadrantem Est enim solutio sed non ab hoc, & hoc est maximæ gratiæ, in sola lege gratiæ qd scilicet soluatur debitum meum non à me, quod in sacramentis legis gratiæ per merita Christi largiter fit. Nã & in lege gratiæ tanto vinculo iunxit Deus iustitiam misericordiæ, vt peccatis nostris si parcere voluerit, vt tamen per filium suum suæ iustitiæ satisficeret pro nobis, quod & abundantioris gratiæ fuit, vt nõ solum debita remitteret, sed & satisfactorem daret: id quod Paulus ad Ro. 3. diuinitus ponderans ait. Iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem quę est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propitiatorẽ per fidem in sanguine ipsius &c. & Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum vt filiũ suũ vnigenitũ daret, vt omnis qui cred. &c. Sicq; patet qd secundum ordinẽ diuinæ sapientiæ nil adimitur gratiæ, Indulgentiarum & misericor-

Respon-
sio ad 3.

Paulus.

Ioannes.

diæ Dei, ex hoc quod ibi interuenit etiam solutio satisfactoria per
 merita Christi & sanctorum, quæ sunt thesaurus Indulgètiarum,
 sicq; non sunt impossibilia (vt prærendit argumentum) hæc
 duo scilicet gratia seu misericordia cum iustitia & satisfactione
 in Indulgentijs. Et ex his patet responsio ad aliam subsequelâ ne-
 gando illam, q; scilicet ergo concedens Indulgentiam obliget se
 ad satisfaciendum. Et ad eius probationem q; scilicet hoc modo
 satisfacit pro alijs, conceditur ad bonum sensum, sic scilicet q; Pa-
 pa dâdo Indulgètijs satisfacit pro alijs, id est applicat satisfactio-
 nem aliorum de thesauro Ecclesiæ pro alijs. Sicq; non sequitur q;
 ergo obliget se ad satisfaciendum. Aliud est enim applicare huic
 satisfactionem alienam, & aliud est obligare se ad satisfaciendum
 pro eo. ¶ Ad quartum respondeo negando consequentiam. Nâ
 virtute clauium per Indulgentias fit non solum translatio seu ap-
 plicatio satisfactionum sanctorum ad istum, sed & absolutio isti⁹
 à pœna debita, vt latius suprâ. q. 1. dictum est. Et sic impletur illud
 Matth. Quodcumq; solueris super terram &c. Et similiter nega-
 tur quod subsequitur ibi, scilicet quod virtute clauium nil aliud
 fiat nisi qd de facto fit. Et ad probationem eius, vbi dicitur q; me-
 rita Christi & sanctorum, si sunt non relinquuntur ociosa &c.
 respondeo q; huiusmodi opera vt satisfactoria facta sunt pro Ec-
 clesia & non determinatè pro hoc vel pro illo particulari, nisi fue-
 rint applicata ab ipso Deo vel eius vicario ad hunc vel illum, quæ
 applicatio fit per Indulgentias. Non ergo de facto operâtur absq;
 applicatione præfata, quia sunt cõmunia, nec ideo sunt ocio-

Respon-
 sio ad 4.

Matth.

sa: quia ad hoc suapte natura sunt ordinata, vt applica-

ta & non aliter operentur: sicut merita Christi

non nisi applicata operâtur remissio-

nem peccatorum: & non

ideo dicuntur o-

ciosa: er-

go.

Quæstio

Vtrum præfatus thesaurus spūalis Ecclesie, de quo fuit Indulgentia, cōstet ex superabundantibus meritis Christi, et satisfactoriis factorū.

*Quæst. 3.
Nota.*

Respondeo quòd sic. ¶ Pro cuius probatione oportet prænotare, quòd secundum cōmuniter doct. (vt etiã refert Caiet. in. 2. quodlibeto quæstio secūdo, in tract. de Indulgē. & in tracta. 27. q. 1.) meritū differt à satisfactorie in duobus, p̄prie loquēdo. Primò in sua quidditate. Nā meritū condigni (de hoc em̄ loquimur) appellatur opus p̄pter quòd operas est dignus gloria: ita quòd sibi debetur stāte lege aut de lege, secundum Timoth. 4. Repōsita est mihi corona iustitię, quam. &c. Satisfactorio aut̄ appellatur volūtaria solutio p̄enę, modò fiat de alijs in debito modò nō: de quo nūc nō curo, tūc em̄ debitor p̄enę satisfacit iustitię quā debitā p̄enā exoluit, adæquādo em̄ solutionē debito certē satisfacit. Et quāuis rationes istæ sint diuersæ, tamē possunt sapius in eodē opere esse simul. Nā potest vnū & idē op̄ esse meritorium simul & satisfactoriū. Vnde in quolibet opere bono meritorio & p̄enali, vtpote in ieiunio est cōsiderādū quadruplex officiū seu effectus, quē habet tale opus. scilicet bonificādi medendi, merēdi, & satisfaciēdi. Nā ex eo quòd est bonū, moraliter bonificat ip̄m operantē tātū, & disponit illū ad alia opera bona. Ex eo aut̄ quòd est tale opus putā ieiuniū, medicinā p̄bet ip̄si tantū operātī cōtra carnis cōcupiscentiā: sicut elemosyna cōtra auaritiā. Ex eo verò quòd à charitate p̄cedit seu charitate informatur, est meritorium glorię. Ex eo demū quòd p̄enale est, est satisfactoriū pro p̄ena tēporali debita pro peccato, soluitur em̄ p̄ena p̄ opus p̄enale vt tale est. Hęc est ergo prima differētia formalis inter op̄ vt meritorium, & satisfactoriū est. ¶ Secunda differen. est quòd ad efficaciam seu fructū, vt iā patet ex dictis. Nā meritū nō excedit personā quæ meretur. Nullus em̄ potest de cōdigno mereri alteri gloriam sed sibi soli, excepto Christo, qui meruit omnibus electis, quia gratia data Christo, est gratia capitalis seu vniuersalis: gratia autē aliorū est particularis. Meritū enim Christi & non aliorū sanctorū per sacramenta ex vi sacramēti cōmunicatur nobis, & nos saluat. Ideo prima Corin. 1. Nūquid Paulus crucifixus est pro vobis &c. Similiter & quoad officiū bonificādi & medendi, nō excedit personā operantis. Nam ex meo bono opere non fit alius bonus, sed ego tantum, neq; ex meo ieiunio præbetur alteri medici

Caiet. Meritū à satisfactorie dif. Paulus.

In quocūque bono opere quadruplex officiū cōsiderādū.

Alterā differētia meriti à satisfactione.

Paulus.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

na contra concupiscentiã sed mihi tantum, cui talis medicina est applicata, vt patet. Satisfacere autẽ potest vnus pro alio, vt patet cum vnus soluit debitum pœnale pro alio in temporalibus & spiritalibus. Ideo opus satisfactorium seu pœnale, vt satisfactorium est, potest fieri & cõmunicari alteri, vt patet ex dictis. ¶ Hoc notabili supposito iam probatur. Respondeo ad quæstionẽ, in qua

Tria probanda.

sunt tria probanda. Primò q̃ thesaurus Indulgentiarũ constat ex satisfactorijs operibus. Secundò q̃ ex superabundantibus operibus satisfactorijs suprà dictis. Tertiò q̃ Christi & sanctorum. Et

Probatio primæ partis.

sic sunt tres particule probandæ. ¶ Prima particula q̃ scilicet thesaurus Indulgentiarũ constat ex satisfactorijs operibus, vel ex meritis pro ut sunt satisfactoria, probatur. Quia Indulgẽtia vt solũm Indulgẽtia est, est remissio pœnarũ vt suprà. q. 1. dictum est & dicitur infrà. q. 6. Ad habendũ autẽ thesaurum de quo per Indulgentias soluantur illæ pœnæ debitæ, sufficit q̃ sit thesaurus pœnarum seu meritorum, vt sunt satisfactoria: ergo ex talibus satisfactorijs constat thesaurus Indulgentiarum. Consequẽtia patet cũ maiore. Et minor etiam patet. Quia Indulgẽtia ex vi Indulgẽtiæ non succedit loco satisfactionis debitæ pro peccatis, nisi quod ad vltimũ officiũ scilicet quodã vim satisfactiuã: quod patet. Quia ex vi Indulgẽtiæ, vt talis est non fit homo bonus, nec medicatur nec meretur: sed solũmodo soluit de sibi donato seu cõmunicato thesauro Ecclesiæ pœnam, quã per suam propriam pœnitentiam soluisset. Nam ideò cõmuniter doctores consulunt lucrantibus Indulgentias, vt nihilominus adimpleant, & faciant suas pœnitẽtias & alia bona opera pœnalia: prædicant etiam meritũ esse longè melius Indulgentijs puris, vt tales sunt, non tamen propter hoc vilipendendæ sunt Indulgentiæ. Sunt enim salutare tollendo pœnam, quæ impediret ingressum gloriæ, concordat Tho. in addi. tertiæ partis. sum. q. 27. art. 1. & Gerſo. 2. par. tractatu de Indulgentijs. consideratione. 12. vt de hoc latiùs habetur infrà. q. 37.

S. Thom. Gerſon.

¶ Dixi notanter indicta probatione minoris, q̃ indulgentia, vt talis ex vi Indulgẽtiæ: quia si Indulgẽtiæ mixtum intelligatur opus factum, quo acquiritur ipsa Indulgẽtia purã eleemosyna & huiusmodi, iam sic Indulgẽtia mixta tali operi bono melior est quàm sola satisfactio propria aut pœnalis etiam quò ad vim satisfactiuam cæteris paribus quia nullum prædictorum officiorum, seu effectuum inuentorum in satisfactione pœnali sibi deficit. Est enim

enim eleemosyna data pro acquirenda Indulgentia, reddens bonum & disponens ipsum dante ad alia bona opera: & praebet medicinam contra cupiditatem, sicut & alia eleemosyna: & est meritoria gloriae, sicut & alia opera bona facta ex gratia aut charitate: & est satisfactoria ex propria poenaltate, & ultra haec superuenit sibi solutio poenae seu satisfactio ex vi ipsius Indulgentiae: ergo patet prima particula.

¶ Secunda particula, quae scilicet ex superabundantibus satisfactionibus supra dictis constat praedictus thesaurus Indulgentiarum & non ex alijs, probatur. Quia satisfactiones illae, quibus satisfactores ipsi indiguerunt pro seipsis, iam cesserunt in solutionem poenarum debitarum pro suis proprijs peccatis: & ideo iterum pro alijs soluere non possunt. Similiter & satisfactiones quae ab ipsis determinate oblatae sunt pro quibusdam alijs, non possunt pro alijs iterum soluere, ex quo iam sortitae sunt suum effectum: ergo ex quo satisfactiones in thesauro repositas pro alienis poenis soluendis constat & oportet offerri posse (vt latius dicitur in tertia particula sequente) sequitur quod huiusmodi satisfactiones sint abundantes, ita scilicet quod nec pro alijs qui illas egerunt, nec pro alijs hactenus satisfecerint. Hoc enim est merita seu opera esse superflua seu superabundantia quod ad officium seu effectum aut vim satisfaciendi. Nam quod ad officium seu vim merendi, iam in ipsis sanctis meritis tantum habuerunt suum effectum, & in ipsis sunt iam praemiata quod ad gloriam essentialem seu etiam accidentialem, praeter Christum, cuius merita in vobis sunt, fuerunt & erunt praemiata, vt supra dictum est. Et hoc est quod communiter dicitur, quod scilicet superabundantia merita sanctorum scilicet pro vt sunt satisfactoria, quae in illis sunt, sunt irremunerata, seu verius & magis proprie loquendo, quae in ipsis non potuerunt habere suum effectum satisfactionis seu solutionis, non propter defectum largitatis Dei, aut ipsorum operum, sed propter ipsorum operatum aut patientiam excellentiam qui non egerunt illa satisfactione seu solutione poenarum, remunerantur in nobis, id est, cedunt ad solutionem nostrarum poenarum debitarum: & ideo reponuntur in communi thesauro Ecclesiae, id est, Deus acceptauit eas, vt pro nostris futuris poenis debitis referentur, vt nobis communicatae per Indulgentias soluant pro nobis & in nobis habeant suum effectum satisfactionis: & sic patet secunda particula.

*Secunda
particula*

¶ Tertia

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Tertia
particula*

Ioannes.

Duran.

Job.

*Primaria
ratio.
S. Thom.
Caieta.*

*Secunda
ratio.*

¶ Tertia particula scilicet (Christi & sanctorum) probatur, supposito prius quod ille perabundantes satisfactiones Christi & sanctorum sunt nuuc & erunt & manebunt interminabiles & infinitæ usque ad finem mundi. Quod probatur de Christo. Quia .i. Ioan. 2. Ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris tantum sed pro totius mundi. Ex qua autoritate patet quod si Christi passio satis fecit pro peccatis totius mundi, ut etiam patet. Quia si totus mundus baptizaretur post omnia peccata commissa, iam statim euoleret ad cælum, ex satisfactione meritorum Christi pro pœnis illorum: sed constat quod executiue pro paucis tantum satisfacit, ex quo plures ex sua causa damnantur, ergo reliquum meritorum & satisfactionum Christi superabundat pro alijs omnibus etiam infinitis, si infiniti mundi essent, secundum Duran. in quarto dist. 20. q. 3. & secundum communiter doct. in 3. dist. 18. ¶ Quod etiam sancti plus passi sunt, aut satisfecerint, quam ipsi debebant pro suis peccatis, patet de Job. 7. Utinam appenderetur peccata mea, quibus iram merui, & calamitas quam patior in statera: quasi arena maris hæc grauior appareret & c. Et simile iudicium est de innumerabilibus alijs sanctis martyribus, confessoribus, & virginibus, ut patet de beata virgine quæ nullum habens peccatum, tamen valde passa est cum filio iuxta crucem. ¶ Hoc ergo supposito iam probatur tripliciter præfata tertia particula, quod scilicet prædictæ superabundantes & interminabiles satisfactiones Christi & sanctorum remaneant in thesauro spirituali pro nobis, ut scilicet nobis communicatæ per Indulgentias pro nobis satisfaciant, tanquam si ipse Christus, & ipsi sancti viuentes ea intentione fecissent, ut ipsi pro nobis exoluerent pœnas debitas nostris peccatis. ¶ Prima probatio est secundum Tho. in 4. dist. 20. q. 1. arti. 3. & communiter doct. ibidem, & Caieta. in quodlibeto, vbi supra: quia ex diuina iustitia & liberalitate non debent huiusmodi opera ut satisfactoria manere inania aut inutilia. Essent autem ut satisfactoria infructuosa, si proprio fructu seu effectu (qui est satisfacere) essent priuata, & non per accidens: puta quia deessent hi in quibus fructificent, sed & per se: quia scilicet suapte natura omnia satisfactoria supererogationis essent infructuosa: quia scilicet nec in ipsis operantibus nec in alijs suum effectum habere possent in quantum satisfactoria, ergo. ¶ Secunda ratio, quia vnitas corporis mystici seu communio Ecclesiæ exigit ut quælibet bona suorum ciuium, quæ possunt esse

utilia

Vtilia reipublicæ Christianæ ordinata à spiritu sancto Ecclesiam regente, sint ad vtilitatē ipsius Ecclesiæ & membrorū inuicē. Sed cōstat satisfactoria supererogationis posse cedere ad vtilitatē Ecclesiæ, vt patet ex eo q̄ per propriā intentionē ipsorū sanctorū potuissent hæc applicari ad satisfaciendū pro hoc vel illo mēbro Ecclesiæ, debente pro suis peccatis satisfacere, ergo hæc satisfactoria supererogatoriē facta à Christo & sanctis ad vtilitatem aliorū membrorū Ecclesiæ, ordinata sunt à Deo vel ab Ecclesia vel ab ipsis sanctis actualiter vel virtualiter. Vtilitas autē eorū propria est satisfacere pro alijs, ex quo pro ipsis operatibus nō indigētibus satisfacere nō possūt. Dico autē vtilitas eorū propria, quia nō ex cōmunibus, sed ex proprijs iudicandū est de rebus secūdum Arist. ergo. ¶ Tertia ratio, quia Paulus ad Colo. i. hoc idem testatur de suis satisfactorijs pœnis dicēs. Gaudeo in passiōibus pro vobis, & adimpleo ea quæ defunt passiōnū Christi in carne mea pro corpore eius, quod est Ecclesia. Vbi patet eius intētio adimplētis in propria carne passiōnes deficiētes, seu residuas passiōni Christi ad conficiendam mensuram à Deo definitam pro Ecclesia pro eius satisfatione pœnarum. Idem autem iudicium est de Paulo & de alijs sanctis. Quia non videtur quare non, nec ratio differentiæ quod ad hoc. Sed certē glossæ & communiter doctores antiqui exponunt præfatam auctoritatē ad aliū sensum literalem, vt patet etiam ex ipso textu Apost. licēt doctores scholastici ad propositum de Indulgentijs illam extorqueant vel extendant. Idēdū priores p̄bationes sunt efficaciores ad intentū cōprobādū. ¶ Ad prædictarū omniū trium particularū, simul & dictorū omniū in hac quæstione probationem, facit ratio seu exemplum sequēs. Quia sicut si quis faceret regi aliquid notabile obsequium, quod esset illi tam acceptum q̄ propter id decerneret gratificari, & dona concedere, non solum facienti, sed & omnibus filijs amicis & propinquis & eis remittere debita: tunc tale obsequium sic acceptatum à rege, seu talis intentio & voluntas seu acceptatio regis diceretur thesaurus illorum filiorum seu amicorum, ex quo omnibus illis est commune communisque causa moralis sui remedij ad sua debita soluendā. Sic in proposito Deus acceptauit illas superabundantes satisfationes Christi & sanctorum, vt omnibus mēbris Ecclesiæ profint ad satisfaciendū, secūdū quod per dispensatorem Ecclesiæ per viam Indulgentiæ fuerint. hinc

*Aristot.
Tertiara
tio.*

Paulus.

vel

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

vel illi in toto vel in parte applicatæ de satisfactionibus nūc Christi, nunc sanctorū, nunc vtrorumq; simul, secundū quod Deo placet, tanquam de communi Ecclesiæ thesauro, ad redemptionem captiuorum, id est, obligatorum ad pœnas pro suis peccatis. ¶ Facit etiam ad omnia supra dicta in hac quæstione expressè extrauagās Clemētis. 6. Vnigenitus. de pœni. & re. vbi sic habetur. Vnigenitus Dei filius id quod fuit permanens, & quod non erat assumens, vt haberet vnde hominem lapsū redimeret, & pro eo satisfaceret Deo patri, factus homo suo p̄cioso sanguine nos redemit. Et infrā. Quātū ergo exinde vt nec super vacua, inanis aut superflua tantæ effusionis miseratio redderetur, thesaurū Ecclesiæ militanti acquisiuit, volēs suis thesaurizare filijs pius pater. Quem quidem thesaurum per beatum Petrum cœli clauigerum eiusq; successores suos in terris vicarios commisit fidelibus salubriter dispensandum, & pro pijs & rationabilibus causis nunc pro totali, nunc pro partiali remissione pœnæ temporalis pro peccatis debitæ tam generaliter quā specialiter, prout cum Deo expedire cognoscerent, verè pœnitentibus & confessis misericorditer applicandum. Ad cuius quidem thesauri cumulum beatæ Dei genitricis & omnium electorum à primo iusto vsq; ad vltimum merita præstare noscuntur. De cuius consumptione seu minutione non est aliquatenus formidādum, tam propter infinita Christi merita, quā pro eo q̄ quātō plures ex eius applicatione trahuntur ad iustitiā, tantō magis accrescit cumulus meritorum. Hæc ibi, quæ omnia sunt notanda. ¶ Auctoritas autem huius decretalis patet ex decreto dist. 19. cap. In canonicis. vbi epistolis decretalibus Roma. Pontificum primus locus auctoritatis post sacram scripturam decernitur. & ibidem cap. 1. vbi extrauagantes Apostolicæ defenduntur. Patet etiam secundo, ex eo q̄ de vna parte sacramenti pœnitentiæ, scilicet satisfactione docet. Constat namq; extra. de hæreti. ca. Ad abolenda. nulli in materia sacramentorum licere dissentire ab eo quod Ecclesia Romana facit & prædicat. Vnde Hierony. ad Damasum Papam dicit. Si apostolatus tui iudicio fuerit approbatum, hæreticū se experietur qui contradixerit. Et in multis locis decreti habetur idem. Neq; Ecclesia Romana somniauit aut finxit thesaurū istū Indulgentiarum, vt impij Lutherani & alij hæretici blasphemāt, sed ex sacra scriptura & ratione ibi & dictis sanctorum fundata id

Alia litera habet, & proprijs & rationalibus causis, et sic legit Caietanus. vt habetur infra q. 17. in 6. p̄batione op. 4.

Hierony.

id probauit: quàmuis in sacra scriptura id expressè non habeatur, sicut nec multa alia pertinentia ad sacramenta. quæ tamen ex scriptura elicit Ecclesia Spiritu sancto illuminata. Ideò hæreticū est dicere & sentire contrarium dictis in hac quæstione in tribus particulis suprà dictis de thesauro Indulgentiarum, vt etiam infrà q. 5. patebit.

¶ Contra suprà dicta præcipuè contra tertiam particulam arguitur tripliciter, probando quòd ex meritis aut satisfactionibus Christi non constat thesaurus indulgètiarum. Primò quia reatus pœnæ temporalis non diminuitur secundum satisfactionem & iustitiam, nisi quia æquiualens pœna soluitur per aliquem. Sed Christus non soluit pœnam æquiualem debitis pœnis omnium hominum, ergo talis thesaurus non colligitur ex eius passionibus aut meritis. Consequètia patet cum maiori, quia supponimus ex suprà dictis q̄ satisfactio quæ fit per Indulgentias est actus iustitiæ respectu Dei, ad quam pertinet æqualitas solutionis cum debito pœnarum. ¶ Minor aut in qua est difficultas probatur tripliciter. Primò quia pœna temporalis debita pro peccato est non solum pœna sensus sed & damni pro illo tempore, vt patet in existentibus in purgatorio, quarum quælibet est maior omni pœna huius mundi in suo genere secundum August. Christus autem non habuit pœnam damni, quia fuit semper beatus & comprehensor simul & viator: & eius pœna sensus nõ fuit tanta quanta est animarum purgatorij secundum communiter doct. in tercio dist. 15. ergo non fuit æquiualens eius pœna. Secundò probatur eadem minor. Quia dato q̄ esset æquiualens & superabundans, tamè omnia opera Christi sunt ei plenè remunerata per patrem, vt Philip. 2. Propter quod & Deus exaltauit illum. &c. Alioqui Deus pater illiberaliter egisset cum filio suo, ergo non restat ei aliud remunerandum in alijs, vel pro thesauro aliorum. Tertio probatur eadem minor. Quia fieret irreuerentia meritis Christi si solum pro pœnarum relaxatione per Indulgentias expendètur, cum ipse per ea fuerit exemplum omnium martyrum. quia vilissimum donorum Dei est remissio pœnæ tantum. ¶ Si ad hoc dicatur q̄ licèt per hanc viam Indulgentiæ operentur solum pœnarum relaxationem (quod est quidem grãde Dei donum, licèt sit aliud melius) tamen per aliam viam sacramètorum & contritionis & huiusmodi merita Christi operantur remissionem culpæ & pœnæ & ius

Argu. 1.

Ratiopræma.

August.

Secunda ratio. Paulus.

Tertiara tio.

Obiectio

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Replica. ad gloriam. Contra hoc replicatur, quia communiter dicunt doctores vt supra in probatione primæ particulæ dictum est, quod nostra bona opera satisfactoria sunt meliora Indulgentijs. Sed si Indulgentiæ sunt dispensationes meritorum seu satisfactionum Christi pro nobis, & constat merita Christi vt satisfactoria esse infinite meliora, quàm nostra opera satisfactoria: ergo aut Indulgentiæ sunt meliores quàm nostra bona opera (quod tamen est contra cõmunẽ sententiã doctorũ) aut Indulgentiæ nõ sunt collectæ ex meritis Christi, aut omisis omnibus operibus nostris satisfactorijs & præceptis Dei incumbendum est Indulgẽtijs, & meritis Christi participandis per Indulgentias.

Argu. 2. ¶ Secundo contra eandem particulam arguitur. Quia si per Indulgentias Ecclesia certitudinaliter impendit aut communicat merita Christi, tunc aut ego credo opera Christi mihi per Indulgentias applicata sufficere ad remissionem pœnarum: aut dubito. Si dubito secundum commune consilium doctorum dicentium quod post Indulgentias nihilominus est ieiunandum &c. quia nemo scit an verè consequutus sit Indulgentias, certè tũ infideliter dubito. Si credo ergo iam non est mihi amplius ieiunandum pro satisfactione pœnarum mearum. Non enim debeo putare mea opera esse meliora quàm opera Christi mihi communicata, & per consequens consilium illud commune doctorum esset inane & friuolum. Si autem per Indulgentias Ecclesia non certitudinaliter impendit aut communicat merita Christi, certè sequeretur quod clauis Ecclesiæ nil faciunt certi (quod est blasphemum) & quod Indulgentia esset incerta donatio: & per consequens impia illusio fidelium (quod absit) ergo vel illud commune dictum doctorum est nociuum, quia inde sequitur aliquid de inconuenientibus prædictis, aut merita Christi non sunt thesaurus Indulgentiarum, si illud dictum doctorum constat in veritate, vt patet ex prædictis.

Argu. 3. ¶ Tertio contra eandem particulam arguitur, Quia si merita Christi essent thesaurus Indulgentiarum, ergo similiter remitterent pœnam mortis naturalis & alias pœnas naturales ex originali contractas. Patet consequentia per eandem rationem qua & remittunt pœnam æternam maiorem. Similiter sequeretur quod Indulgentiæ non essent Indulgentiæ, sed satisfactiones per alium contra supra dicta. quæstione prima. Similiter quod clauis Ecclesiæ

clesiæ non soluerent, sed satisfacerent debitum pœnarum pro alio, vt supra. quæstione secunda. in quarto argumento habetur. ¶ Propter has rationes videtur Franciscus Mayro in. 4. *F. Mayr.* distinctione decima nona negare quòd ex meritis Christi cõstet thesaurus aliquis Indulgentiarum, quamuis non clarè id neget, sed non concludunt.

¶ Respondeo ad primum negando minorem si intelligatur quòd requiritur satisfactio æquiualens ex natura ipsius operis seu pœnæ: sed conceditur si intelligatur quòd sit æquiualens vel ex natura sua vel ex acceptatione seu æstimatione acceptantis, vt patet in contractibus humanis: vbi æquiualens precium iudicatur non secundum valorem naturalem rerum, sed secundum vsualem, seu secundum vtilitatem aut vsum rei. Et tunc ad minorem dico concedendo quòd pœnæ Christi ex natura ipsarum nõ fuerunt tam graues, & per consequens non tam æquiuales in genere pœnarum. sicut pœnæ existentium in purgatorio. Fuerunt tamen æquiuales & sine proportione excellentes in valore satisfactorio ex æstimatione & acceptatione diuina. Quia Deus pater eas acceptauit infinitè supra omne debitum omnium & ex dignitate personæ Christi qui est persona infinita. Qualitas autem personæ tolet valorem meriti augere, vt de hoc latius à doctoribus agitur in 3. distinctione decima octaua.

¶ Ad secundam probationem minoris respondeo (secundum Caieta in quodlibet. vbi supra in tertio quæsito. & Adrianus in 4. de Clauibus, in materia Indulgentiarum in resolutione ad vltimum argumentum principale in fine totius materiæ) negando quòd opera & merita Christi sint remunerata plenissimè, vel remuneranda post in ipsomet tantum, quomodocunque capiatur remuneratio propriè vel largè, vt infra in resolutione ad secundum argumentum principale habetur largiùs de hoc: quod patet. Quia Christus meruit omnibus hominibus præteritis præsentibus & futuris gratiam & gloriam & remissionem pœnarum: sicque semper remunerantur & remunerabuntur in omnibus qui baptizantur & saluantur in meritis Christi. Quia ipse est caput corporis mystici, quod est Ecclesia: & ideo gratia eius est gratia capitis seu communis & indeficiens pro omnibus mēbris eius. Ideo meritum eius ita se habet ad mēbra eius sicut meritum cuiusque priuati hominis se habet ad corpus suum. Vnde

Respõsio ad 1. argumentũ

Respõsio ad secundã probationem. Caieta. Adrian.

Christus & sibi et nobis meruit.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

sicut quilibet homo meretur gloriam non solum animæ sed corpori suo, ita Christus non solum sibi, sed & alijs meruit: imò & maius quid meruit nobis quàm sibi. Quia nobis meruit beatitudinem, quam sibi ipsi non meruit, sed eà sine merito habuit, per donum singularis excellentiæ, propter dignitatem suæ personæ à principio suæ conceptionis, vt communiter dicunt doct. in 3. dist. 18. Illud aut Philip. 2. non dicit merita Christi fuisse plenè remunerata vel remuneranda in se ipso tantùm sed solū narrat duo illius præmia, scilicet exaltationē sui nominis & etiam ipsius met: nihilominus tamen præter hæc meruit multa alia sibi & nobis, vt dictum est. Imò Christus plura meruit quàm ei defacto tribuatur: quia non solum saluandis de facto sed & alijs qui possent saluari. Et in hoc non fit ei iniuria nec illiberalitas: quia de sua voluntate ita fit. Similiter pœnalitati eius non omnis fit recompensatio vel remuneratio in alijs quæ iuste fieri possent, & certè deberet, si Christus in vim satisfactionis efficaciter illam applicaret. Nunc aut manet sic contentus quòd supersint merita sua etiam pro alijs qui non participabunt, sed si voluissent possent ea participare & remunerari. ¶ Ad tertiam probationem eiusdem minoris respondeo quòd non fit irreuerentia meritis Christi, vt ibidem dictum est. Et ad replicam quæ ibi habetur respondeo, quòd Indulgentiæ non sunt merita Christi sed effectus efficacis meritorum Christi, ex quo Indulgentiæ quas consequuntur Christiani, nil aliud sunt quàm remissiones suarum pœnarum per merita Christi. Vnde sicut remissiones pœnarum non sunt præferendæ meritis Christi, aut impletioni præceptorum Dei aut Ecclesiæ, ita nec Indulgentiæ. Cum hoc tamen stat quòd Indulgentiæ seu remissiones fiant per merita Christi, sicque nostra opera bona dicuntur meliora Indulgentijs, id est, effectibus Indulgentiarum, qui sunt remissiones seu solutiones tantùm pœnarum temporalium, non autem meliora meritis Christi aut sanctorum, quæ non sunt Indulgentiæ sed causa efficacis Indulgentiarum. Ideo illa replica assumit multas propositiones falsas: vel si veras, non tamen formaliter sed causaliter & æquiuocè & sic nil probat.

Responso ad 2. argumentū ¶ Ad secundum argumentum respondeo, quòd consilium illud sanctorum pium & salubre est & verum, & clauis Ecclesiæ, sicut & sacramenta efficere aliquid certi possunt intelligi dupliciter. Vno modo quantum est ex se ipsis: & sic dico quòd efficiunt

certi-

certitudinaliter suum effectum: & oppositum dicere est impium: alio modo per accidens, putà propter indispositionem materiæ vel subiecti, & sic contingit non solum claves Ecclesiæ sed & sacramenta & ipsam Christi passionem non habere certitudinaliter suum effectum, putà si adultus baptizetur fictè cum animo non suscipiendi sacramenta. Tunc enim nec characterem suscipit: & si cum animo baptizandi sed in mortali baptizetur tunc non suscipit gratiam. Sic in proposito quia propter ambiguitatem de dispositione subiecti dubitamus de effectu clauium in hoc homine, & cum hoc sumus certi quod claves habent suum effectum certitudinaliter in subiecto disposito ad earum effectum. Et similiter Indulgentia est certa donatio dispositis ad illam: ideo nulla est illud nec infidelitas, nec frivolum, sed salubre consilium illud doctorum neque; insufficientia meritorum Christi aut sanctorum, ut patet ex dictis: & simpliciter dicendum est quod effectus Indulgentiarum est certus. Quia per se ita est, licet per accidens aliter contingat, sicut absolute dicitur quod sacramenta certitudinaliter operantur gratiam & suos effectus, ut dictum est. Vide de hoc infra. quæstio. 13. articu. 1. in responsione ad secundam obiectionem, contra tertiam opinionem, & in quæst. 14. in resolutione ad primum argumentum. Et cum dicitur aut credo opera Christi mihi applicata per Indulgentias esse sufficientia aut dubito, respondeo quod oportet plus addere, scilicet & suscepta seu participata à me. Credo enim indubie merita Christi applicata per Indulgentiam mihi, & à me participata & suscepta in me sufficienter exolvere meas pœnas debitas: sed dubito an illa applicata sint etiam à me participata. Quia dubito an ego fuerim sufficienter dispositus pro illorum participatione, quod est dubium facti per accidens respectu effectus clauium aut Indulgentiarum. Et rursus dico, quod etiam si credo me participasse, volo etiam meas addere satisfactiones, non tanquam meliores meritis Christi, sed quia melius est duplici via, quàm vna tantum satisfacere, & plura bona sunt satisfactio Christi & mea simul quàm Christi tantum satisfactio.

¶ Ad tertium argumentum respondeo negando primam consequentiam, & eius probationem. Neque enim est simile, neque proportio à maiori ad minus, quia hoc provenit ex natura rerum, neque ex insufficientia meritorum Christi, sed præcipue ex diuinitate.

*Respon-
sio ad .3.
argumen-
tum.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Mortali-
um pœnæ
quædam na-
turales,
quædam
personales.*

na ordinatione, qui sapienter & iuste noluit ordinare thesaurum Ecclesiæ præfatum ad remissionem pœnarum mortis & aliarum sequentium ex originali, aut ex conditione nostræ naturæ & propter disparitatem harum pœnarum ex parte nostra. Nam pœnarum nostrarum quædam sunt naturales, quædam personales. Naturales sunt quas incurrimus propter infectam naturam ex originali peccato, & referuntur vsque ad renouationem naturæ in resurrectione finali ex meritis Christi, qui nostram mortem animæ & corporis moriendo destruxit. Et ideo istæ pœnæ naturales nõ remittuntur per Indulgentias quæ spectant ad tempus nature infectæ, dum scilicet durabit mundus iste. Pœnæ autem personales sunt ad quas tenemur ex nostris peccatis actualibus, & remittuntur in hac vita per Indulgentias. Quia vita præsens est tēpus purgationis, non quidem purgationis debitorum naturalium sed personalium. Vnde in baptismo persona non natura perfecte sanatur, & quia mors cum suis pœnalitatibus est pœna naturæ, ideo merita Christi per Indulgentias applicata non se extendunt ad eam. Nec valet ratio, quod si remittunt pœnam mortis æternæ, ergo & temporalis. Et ratio huius inualidæ consequentiæ est, quia pœna sensus æterna est de numero pœnarum personalium: mors autem temporalis est de numero naturalium Deo debitarum. Itē quia aliud est loqui de meritis Christi satisfactorijs absolute, & aliud de eis vt superfluit sacramētis: aliud vt per Indulgentias dispensanda relinquuntur. Ipsa enim in sacramentis absolute tollunt pœnam damni & sensus æternam potius per viam concomitantiam, quàm per viam satisfactionis. Quia reconciliando hostem in Dei filium adoptiuum sequitur quod non est puniendus iam pœna hostili, quod est tollere pœnam æternam. Soli enim hostes exterminatrice pœna digni & puniendi sunt: filij autem castigandi & purgandi suapte natura relinquuntur. Thesaurus autem Indulgentiarum exhibet Christi merita vt præcipue sunt satisfactoria, vt dictum est ergo patet responsio. ¶ Ad alias subtelas quod scilicet Indulgentiæ non essent Indulgentiæ sed satisfactiones per aliū &c. iā patet responsio ex supra dictis in responsione ad tertium & quartum argumentum. q. 2. ibi videatur si placet.

*Argumē-
tū contra
merita sã-
ctorum.*

¶ Secundo principaliter contra eandem tertiam particulam, præcipue contra ly (Sanctorum) arguitur quinquapliciter probando quod ex meritis aut satisfactionibus sanctorum, non constat

pre-

præfatus thesaurus Indulgentiarum. ¶ Primò (& in ordine quarto) arguitur sic, Quia nulla opera sanctorum sunt relicta irremunerata, ergo non manent superabundantes aliqua satisfactioes eorum pro thesauro Indulgentiarum. Consequentia simul & antecedens probatur. Tum primò Quia Rom. 8. Non sunt condignæ passiones huius sæculi ad futuram gloriam &c. & sic Deus præmiat semper omnes ultra condignum. Tum secundò, quia secundum hoc opera supererogationis non remunerarentur in ipsis sanctis sed in nobis, ac per hoc minora essent remunerata in ipsis & non maiora opera. Quòd si dicatur quòd eadè opera sunt & in ipsis sanctis & in nobis remunerata: contra hoc sequere ut quod ergo nulla opera eorum sunt relicta irremunerata, quod erat antecedens probandum. ¶ Quintò arguitur ad idem. Quia nullus sanctorum sufficienter implevit in hac vita mandata Dei, ergo nil superabundans fecerunt sancti. Et per consequens sancti nil reliquerunt pro thesauro Indulgentiarum. Consequentia patet: & antecedens probatur quincuplìciter. Primò per illud Luc. 17. Cum feceritis omnia quæ præcepta sunt, dicite ser. inuti. sic. quod debu. se. &c. seruus autem inutilis non ultra sed minus debito fecisse intelligitur, ergo. ¶ Secundò per illud Matth. 25. Vbi sapientes virgines noluerunt alijs comunicare de oleo dicentes & timentes, ne fortè nõ sufficiat nobis & vobis. ¶ Tertio quia omnis sanctus est debitor Deo ut ipsum diligat & seruiat ei proposse, imò ultra quàm potest. Quia secundum August. Nullus potest implere in hac vita præceptum de diligendo Deum toto corde, tota anima, totis viribus suis. Nullus autem id fecit aut potuit facere ut patet ex August. ibi dem ergo. ¶ Quarto, quia sancti per martyrium, quod est opus perfectissimum, non faciunt ultra quàm debent, imò & vix faciunt debitum suum, ergo multominus in alijs operibus fecerunt plus quàm debuerunt. ¶ Quintò probatur idem antecedens per autoritates sanctorum, putà August. di. quod omnibus sanctis conuenit dicere, Dimitte nobis debita nostra. Qui autem cõfiteatur debitum, non superabundat ergo. ¶ Item idem Augustin. libr. 1. retracta ca. 19. dicit, Omnia madata implentur quado quicquid non impletur ignoscitur. Vbi ipse negat sanctos impleuisse perfecte omnia mandata Dei, dicens. Magis ignoscente Deo quàm implente homine &c. Item libr. 9. confess. dicit Væ hominum vitæ quantumcunque laudabili, si remota misericordia iudicetur

*Argu. 4.**Paulus.**Obiectio
& eius
responsio.**Argu. 5.**Primum
Luc.**Secundum
Matth.**Tertium**August.**Quartum.**Quintum.
August.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

- Iob.* iuxta illud Iob. 9. Si etiam iustum quidpiam habuero, iudicium meum deprecabor. Et ibi Gregorius in morali. lib. 9. ca. 1. & lib. 8. capit. 13. 14. tractans præfata verba Iob. & libr. 4. & 5. sapius ad idem, & super illud Iob. 15. & 25. Stellæ & cœli non sunt mundi in conspectu eius: sapius idem replicat dicens, quod omnis nostra virtus & iustitia posita in examine iustitiæ Dei potius erit & apparebit iniustitia, ut panis menstruata & ut macula lunæ &c. secundum Psal. 142. In conspectu eius non iustificatur omnis vivens.
- August.* ¶ Idem August. Nullus sanctus fuit in hac vita sine peccato. I. Ioannis. 1. Si dixerimus quod peccatum non habemus &c.
- Ioannes.* Item Hierony. tractans contra Pelagium illud Psal. 31. Beatus cui non imputavit Dominus peccatum &c. & infra, Pro hac orabit ad te omnis sanctus &c. dicit. Quomodo est sanctus si pro impietate sua orat? Itaque sancti per orationem & confessionem suæ impietatis merentur sibi non imputari peccatum. ¶ Ex quibus omnibus patet antecedens probatum simul & consequentia, quod scilicet nulla sunt merita aut opera bona sanctorum superabundantia. Quod si dicatur quod sancti habentes aliqua venialia poterunt plura facere quam debuerunt. Contrà, quia opus bonum etiam optimè factum est veniale peccatum, ergo semper minus fecerunt, quam debuerunt & peccaverunt. Antecedens est beati Augustini ubi supra, omnia mandata implentur.
- Obiectio.* ¶ Sextò arguitur ad idem. Quia dato quod sint superabundantia merita & satisfactiones sanctorum, non tamen prodesse nobis in thesauro Indulgentiarum, ergo consequentia patet: & antecedens probatur quadrupliciter. Primò quia si merita aut satisfactiones Christi sufficiunt pro prædicto thesauro, ergo superflue & vanè superadduntur etiam merita aut satisfactiones sanctorum, & cum iniuria meritorum Christi, ergo sicut in sacramentis nil faciunt merita sanctorum cum meritis Christi, ita nec extra sacramenta per Indulgentias eadem ratione. Secundò probatur idem antecedens. Quia merita sanctorum indignè expenderentur per Ecclesiam ad solutionem pœnæ tantum, quia solutio pœnæ est vilissimum donum Ecclesiæ. Tertio quia Ecclesia non pie ageret cum filiis suis relaxando pœnas. Castigare enim filios potius est pietatis quam remittere pœnas. Tum denique, 4. quia Galath. 6. Unusquisque onus suum portabit. & 1. Corinth. 3. Propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem.
- Argu. 6.*
- Primò*
- Secundò*
- Tertio*
- Quarò*
- Paulus.*

¶ Septimo principaliter ad idem arguitur. Quia non videtur vn de ex sacra scriptura eliciatur, q̄ merita Christi & sanctorum sint thesaurus Indulgentiarum. Dicere autem q̄ Ecclesia Rom. sic de creuit, est exponere Ecclesiam irrisioni hæreticorū, dum nō possemus reddere rationem de nostra fide: ergo.

¶ Respondeo. Propter prædictas rationes tactas in argumentis Fran. Mayro. in. 4. dist. 19. expressè tenuit & malè, q̄ nullus est thesaurus Indulgentiarum de meritis aut satisfactionibus sanctorum conflatus, quoad Indulgentias. Duran. in. 4. dist. 20. affirmat quidem ex superabundantibus meritis Christi constare thesaurum Indulgentiarum, sed dubitat an de sanctorum meritis aut operibus etiam constet præfatus thesaurus, & quia non constat (vt ipse dicit) vtrū sancti voluerint pro nobis sic satisfacere. Et summa Ang. titu. Indulgentia. sequitur hanc opinionem Duradi, quā muis dicat q̄ est Francisci Mayronis. Et Turrecremata. q. 2. de consecra. dist. 1. latius arguit intendēs probare etiam per multas autoritates doctorum q̄ non est ponendus talis thesaurus ad Indulgentias concedendas per Papam distribuendus. Sed certè quomodo cunq̄; & quicunq̄; aliter sentiāt, quā dictum est, erroneè sentiūt vt suprà diximus, & eorum rationes suprà tactæ nil probant contra nos, ideo ad singula respondeatur.

¶ Ad quartum respondeo secundum Caieta. in quodlibeto vbi suprà distinguendo ly (remunerari) quia potest accipi dupliciter. Vno modo proprie, pro vt respondet sub ratione meriti, & sic remuneratio est præmiū p̄ merito, vt meritū est: & sic ppriè loquendo de merito cōceditur antecedēs, sed negatur cōsequētia. Quia merita sanctorū quāuis sint plenissimè sibi vltra cōdignū remunerata & præmiata, ita q̄ ipsæ etiam eorū super abundantes satisfactiones, sint plenissimè remuneratæ vel remuneratæ, seu præmiatæ (non enim facio vim in tempore præterito vel futuro, vt patet) in ipsismet dumtaxat sanctis, sicut & ipsimet sibi solis meruerunt de condigno, & ita quicquid inde meruerunt totum eorum erit, siue sit præmium essentialè siue accidentalè. Nihilominus tamen prædicta remuneratio seu præmiatio plenissima ipsorum in ipsis facta seu faciendā non tollit nec minuit vim aliam ipsorum operum scilicet vim satisfactiuā pro se seu pro alijs. Quia talis vis satisfactiua seu soluere pro se seu pro alijs non est meritum, merces aut remuneratio quæcunq̄; , vt suprà in probatione secundæ

*Duran.**Summa**Ange.**Turrecr.**Ad quart.**Caiet.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Scotus. particulæ, in hac quæstione dictum est, quod etiam patet. Quia secundum Scotum & sequaces etiam in inferno potest quis satisfacere seu soluere poenam temporalem debitam pro peccato mortali, iam quoad culpam dimisso in hac vita, & etiam pro veniali non dimittit. Illa autem solutio nec est meritum, neque merces aut premium aut remuneratio aliqua, ut patet. Similiter in purgatorio qui soluit debitum suum satisfaciendo seu potius satisfaciendo per ignem purgatorii non meretur, neque sic soluendo remuneratur secundum omnes doctores. ergo patet quod aliud est soluere seu satisfacere pro debito suo vel alieno, aliud est mereri, premiari vel remunerari. Sic in proposito dico quod omnes actus & poenæ sanctorum pro quanto fuerunt meritoria sunt plenissime remunerata seu premia a in ipsis met tantum gloria essentiali seu accidentali etiam ultra condignum, id est, ultra quam ipsis ex natura operum ipsorum deberentur, quia sic Deus liberaliter statuit. Et secundum hoc intelligitur illud ad Romanos 8. Non sunt condignæ &c. quia premiatur & premiabuntur ultra condignum. Et de hoc premio nil nobis cedit de operibus eorum directe in gloria.

*Aliud est
satisfacere,
aliud
remunere.
Paulus.*

Imò & pro quanto talia opera fuerunt illis poenalia etiam in ipsis sanctis dumtaxat remunerantur gaudio accidentali in gloria. Gaudebunt enim de hoc quod plus passi sunt quam peccata sua meruerunt. Unde & laureolam seu palmam aut insigne gloriosum habebunt de aliquibus passionibus huiusmodi. Sed propter huiusmodi & quascumque alias remunerationes actus ille poenalis non perdit aliam vim suam satisfactiuam, seu solutiivam poenarum temporalium suarum vel aliorum ut dictum est. Et cum sancti ferè omnes plus poenarum passi sunt quam debebant pro suis peccatis: ergo illud abundans manet pro solutione aliorum, quavis quoad vim merendi sint talia opera poenalia remunerata in illis sanctis. Imò & cum continget satisfactionem superflua beati Laurentij soluere pro poena debita Petri poenitentis, iam Laurentius habebit in celo gaudium accidentalis gloriæ de hoc scilicet quod satisfactio sua superabundans soluit pro alio poenitente egente. Et sic patet negatio primæ consequentiæ. Secundo modo capièdo remunerationem largè, negatur antecedens uniuersaliter ut iacet. Imò sic dico quod merita sanctorum, quoad aliquid scilicet quoad vim meritoriam sunt plenissime in ipsis tantum remunerata vel remuneranda: quia quod ad hanc vim sunt totaliter in ipsis tantum remunerabilia, sicut & ipsis tantum fuerunt meritoria. Sed quod ad aliquid

scilicet

*Gaudium,
atque præ-
miis san-
ctorum.*

scilicet quoad vim satisfactoriam seu solutiua[m] opera pœnalia su-
pererogatoria eorū non sunt remunerata totaliter in ipsis sanctis:
dūtaxat, ex quo quod ad hoc nō sunt remunerabilia in ipsis stāte le-
ge, & hoc non ex Dei illiberalitate, sed propter eorum excellen-
tiam, qui talibus satisfactionibus pro se non indigerūt & quoad
hanc vim satisfactiuam remanent in thesauro Ecclesiæ suprà di-
ctō remuneranda in alijs egentibus, vt suprà dictum est, & sic pa-
tet negatio antecedentis & consequentiæ. ¶ Quod si ad hoc re-
plicetur. Si eadem opera sanctorum sic largè remunerata sunt in
ipsis & in alijs modo predicto ergo nulla opera eorū sunt in ipsis
irremunerata. Patet consequentia. Quia ex quo omne in ipsis re-
munerabile scilicet opera meritoria iam in ipsis tantūm remune-
rarum est. Satisfactoria autē opera supererogatoria non sunt remu-
nerabilia in ipsis vt dictum est sed in alijs: ergo nulla opera sancto-
rum remunerabilia in ipsis manēt irremunerata in ipsis: ergo nil
reponunt in thesauro Ecclesiæ. Respondeo negando consequen-
tias omnes, quia quando dicimus quædam sanctorum opera seu
merita relicta irremunerata nō fit distinctio operum quasi quæ-
dam fuerint opera eorum remunerata, & quædam non, vt repli-
ca malè interpretatur, sed fit distinctio conditionum etiam vni⁹
& eiusdem operis ad hunc sensum, q̄ scilicet opera sanctorum in
quantum sunt meritoria sint remunerata in ipsis sanctis: in quan-
tum autem sunt satisfactoria sunt relicta irremunerata in ipsis san-
ctis, quod ad illud pœnalitatis quod supererogant, vt patet ex di-
ctis. ¶ Quod si replicetur secundo q̄ in ipsis sanctis tale præmiū
accidentale satisfactorium est remuneratum vel recompenstatum
in alijs bonis spiritualibus scilicet in abundantia auxilij specialis
in consolatione spirituali. Item secundo, quia ipsi applicauerunt
sua satisfactoria pro viujs & defunctis amicis, benefactoribus &c.
quando ea fecerunt: ergo nil restat reponendum in thesauro Ec-
clesiæ. ¶ Respondeo ad primum, q̄ est verum quo ad vim meri-
toriam de congruo vel de condigno, secus quo ad satisfactoriā:
Et ad secundum respondeo, id negando. Multa enim satisfacto-
ria reliquerunt non applicata pro se, sed in thesauro Ecclesiæ pro
communī bono indigētium vt suprà probatum est in tertia par-
te, & patet experientia de sanctis præsentibus, quia sic faciunt.
Et sic patet responsio ad primum argumētum.

Replicat.

*Alterare
plica.*

*Respon-
sio ad pri-
mum.*

¶ Ad

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Ad quin-
tum.*

¶ Ad quintum argumentum respondeo, concedendo antecedens ad hunc sensum, quod scilicet vir sanctus quatenus ex suo libero arbitrio tantum operatur, non implevit sufficienter, id est, ad intentionem precipientis Dei mandata eius: & sic considerando sunt omnes debitores & peccatores pro aliquando & inutiles, & sic conceduntur, sicut & procedunt sanctorum autoritates adductae ad hoc propositum. Sed quia nos non sic loquimur in hac quaestione, ideo simpliciter negatur consequentia, quamuis secundum quid seu cum addito, scilicet quod sancti, considerati ex se tantum sine gratia Dei, nil reliquerunt pro thesauro Ecclesiae, concedi possit consequentia non tamen absolute & simpliciter loquendo. Nam absolute et simpliciter negatur antecedens & consequentia. Quia sancti considerati ut tales scilicet ut sancti, & per consequens ut ex gratia spiritus sancti moti operantes, bene impleverunt mandata Dei sufficienter, & saepe supererogatorie in ijs quae eos observasse laudamus. Et sic absolute & simpliciter & formaliter loquendum est.

*Ioan.
Paulus.*

*Respon-
sio ad au-
toris. Lu.*

Et sic reliquerunt pro thesauro Ecclesiae & non sunt debitores sed potius digni gloria de lege. 1. Ioan. 3. Omnis qui natus est ex Deo, non facit peccatum &c. In quo clamamus abba pater. & 2. Thimo. th. 4. Reposita est mihi corona iustitiae &c. & hoc modo nos loquimur hic & in hac materia. ¶ Ideo hoc modo ad illud Luc. 17. Serui inutiles sumus, respondeo quod ibi quod debuimus fecimus satis ostenditur servasse mandata sufficienter, & talis licet aliquando, quando scilicet non supererogatorie operatur sit inutilis, id est, non supererogans ultra debitum, sed solum quod debuit faciens, non tamen ideo dicitur citra aut minus fecisse, quam debuit. Unde ex hac autoritate nihil aliud habetur, nisi quod sancti ex hoc quod solum impleverunt praecipia Dei, non supererogaverunt, cum quo tamen stat, quod & sufficienter mandata implere & insuper supererogare potuerunt, & esse serui Dei utiles sibi ipsis, & nobis in domo Domini ad thesaurum Ecclesiae superaddentes. Vel dicuntur serui inutiles scilicet Deo, qui nullius eget, sed tota utilitas sanctorum operum est ipsum forum servorum Dei, Deo servientium, ad utilitatem non Dei, sed ipsorum sanctorum, quod est contra conditionem servorum mundi, servientium ad utilitatem dominorum suorum. ¶ Ad illud Mat. th. 25. respondeo quod oleum quod fatuae petebant & prudentes virgines sibi ex se ipsis non sufficere timuerunt, spectat ad conscientiam meriti, non ad poenalitates, de quibus hic agimus. ¶ Ad tertium

*Ad Mat.
Ad ter-
tium.*

tium

tium respondeo, quod impium est dicere quempiam obligari à Deo ad aliquid quod vel quomodo est sibi pro tunc impossibile simpliciter, & anathema est secundum Hieronymum, & etiã falsum est aliquem teneri diligere Deum quantum potest, sic scilicet quod omittendo aliquid supererogatorium, aut quod posset facere, peccet. Nam consilia quæ tamen quis potest facere, non cadunt sub præcepto, ut patet. Quod autem tenemur diligere Deum toto corde & semper &c. intelligitur quod nil contrarium Dei dilectioni fiat, corde, mente, & opere, & quod parati simus habitualiter seu virtualiter ad ipsum actualiter diligendum & serviendum, dum tempus necessitatis id exegerit. Et quoad actualem dilectionem ostenditur non quomodo id necessario debeat fieri semper, sed quò tendere debemus, secundum Augustinum. ¶ Ad quartum dico quod sancti per martyrium extra articulum necessitatis faciunt plus quam debent, quia tunc supererogant, & rursus in articulo necessitante ad martyrium pro confessione fidei supererogant sæpe quoad vim satisfactiuam, dum plus patiuntur voluntariè, quam pro suis peccatis debent. ¶ Ad quintum ad auctoritates Augustini, & docto. respondeo quod intelliguntur quod sancti considerati ex se sine gratia Dei, sunt debitores & peccatores, etiam si quid faciunt laudabile & optimè & iustè secundum humanam iustitiã, tamen non implent mandata Dei ad eius intentionem, id est, meritoriè ut supra dictum est, seu quod aliquando peccauerunt, & quod Deus absolute ex rigore iustitiæ potest ab eis exigere quam per legem positam exigit misericorditer. Sed cum hoc stat quod ex diuina gratia operando supererogent, & de iustitia legis positæ mereantur sibi non imputari suos defectus, & mereantur gloriam supererogatoriè. ¶ Vnde illud vltimùm dictum ibidem, quod scilicet opus optimè factum est peccatum si intelligatur cum limitatione, scilicet ex parte nostra tantum sine gratia est peccatum, id est, defectuosum ad meritum conceditur. Si autem intelligatur quod opus bonum moraliter tantum sine gratia quod est peccatum coram Deo omniſiuè & imputabile ad penam seu culpabile aut malum, certè hoc est omnino falsum, secundum omnes catholicos & philosophos. Non enim sub noua culpa tenemur ad intentionem præipientis: neque tenemur omnia opera bona semper referre in vltimùm finem, aut operari ex gratia seu charitate. Si vero intelligatur quod simpliciter & absolute & non secundum quid ex nobis tantum omne opus bonum

Hierony.

Quomodo tenemur Deum diligere.

Augustini. Ad quartum.

Ad quintum.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Caieta.

optimè factum etiam propter Deum in gratia est peccatum veniale, certè est impia hæresis Lutherana (vt benè agit de hoc Caieta. vbi suprâ, & in. 2. quodlibeto in responsione. 14. vbi etiam declarat, & saluat quædam dicta sua. in. 2. q. 33. arti. 3. & q. 83. artic. 3. ea concordando) quod pater. Quia beata virgo nunquam peccauit etiam venialiter, & .i. Ioan. 3. Nat⁹ ex Deo nõ peccat & c. Illud

Ioannes.

autem Ioan. 1. Si dixerimus q̄ peccatum non habemus & c. & q̄ omnes sancti dum viuunt, orare possunt, Dimitte nobis debita nostra & c. non intelligitur q̄ semper, & pro semper habuerunt peccatum aliquod veniale, cõxuum: quandoq̄; enim sine omni peccato etiam veniali fuerunt, sed intelligitur q̄ quandoq̄; peccauerunt, & quod notabile tempus sine aliquo veniali non transierunt, nisi speciali Dei gratia præuenirentur, vt beata virgo, ideo orare possunt pro illo peccato quando viuunt. di. Pater n^r & c.

Fra. Andreas V^e g^a.

Et sic pater responsio ad secundum argumentum. De his vide latius apud magistrum de Vega de iustificatione. li. ii per totum & præcipue ca. 24. 36. 37. 38 & c. vbi optimè declarat id Gregorij s. omnes virtutes & merita nostra sunt vitia si in conspectu Dei in rigore iustitiæ iudicentur: quia scilicet omnia bona opera nostra ad eam puritatem & sanctitatem exacta: qua Deo deberemus seruire quãq̄; Deus posset ex rigore à nobis exigere, tum ppter suã excellentiam & dignitatem tum propter sua in nos beneficia, certè vitia & defectuosa essent & peccata.

*Respon-
sio ad sex-
tum.*

Ad sextum argumentum respondeo negando antecedens. Et ad primam eius probationem respondeo negando vtramq̄; consequentiam ibi positam. Dico enim q̄ appositio meritorum seu satisfactionum sanctorum extra sacramenta in Indulgentijs seu in thesauro Indulgentiarum cum meritis Christi consonat diuinæ dispositioni non quidem quod insufficientis sit Christi satisfactio sola, sed propter duo. Primò, vt sic habebrentur sancti & eorũ merita. 1. Corinth. 3. Adiutores Dei sumus, sicut propter honorem suarum creaturarum vult Deus eas secum coagere naturaliter, licet ipse Deus solus sufficiat, vt habetur communiter à docto. in. 2. dist. 1. & 37. Secundò vt Christi membra simulentur suo capiti Christo. Videmus enim diuinam prouidentiam disposuisse quòd omnia Christi membra præsertim præcipua sibi assimilarentur, quantum fas est. Quia scilicet sunt quidam sancti aliorum curatores, quidam doctores, quidam pro alijs merentur de con-

Paulus.

*Multiplex san-
ctorũ cura.*

gruo.

gruo tantum, quidam pro alijs impetrant. Ita & quidam sunt alienarum poenarum satisfactores, vt assimilentur Christo, etiam in hoc quod pro alijs passus est, ad Colocen. primo. Adimpleo ea quæ desunt passionibus Christi &c.

¶ Alij etiam addunt aliam tertiam causam, dicentes quod licet passio Christi sit infinite sufficiens, tamen est finita quò ad efficaciam. Quia scilicet finitus gradus gratiæ & satisfactionis applicatur in singulis sacramentis: & sic per passiones sanctorum crescit thesaurus Ecclesiæ quò ad efficaciam Indulgentiarum. Ita scilicet quod si pro certa causa potest concedi vnus annus Indulgentiæ virtute passionis Christi, iam virtute eius & passionum sanctorum potest concedi plus, purà duo anni. Sed certè hæc causa seu ratio non mihi satisfacit. Quia finita efficacia finitusq; gradus participatus in sacramentis & sacramentalibus & in Indulgentijs non provenit ex quantitate thesauri: aut ex hoc quod sit determinatus tantus gradus illius thesauri à Deo tali operi aut tali sacramento ex opere operato: sed ex dispositione participantium, & ex alijs causis & conditionibus adiunctis tali actui sacramentali, secundum Abulensem super Matthæum, capit. 16. quæstione. 47. & secundum probabiliorum opinionem, licet beatus Thomas & aliqui alij doctores oppositum dicere videantur, vt de hoc latius egi libro. 5. in nostro Quæstionario. quæstione secunda de valore missæ, & sic patet quod & quare merita sanctorum faciunt thesaurum Indulgentiarum cum meritis Christi extra sacramenta: thesaurus autem sacramentorū fit solūm ex meritis Christi, sicut & ab eo solūm sunt instituta, & virtute meritorum eius solūm habent efficaciam, & sic patet responsio ad primam probationem antecedentis.

¶ Et si rursus quærat ad quid utilis erit tanta superabundantia satisfactionum Christi & sanctorum eius, quanta secundum prædicta supererit post vniuersale iudicium quando nulli amplius proderit, dum pro nullo quis amplius soluere poterit poenam debitam pro peccatis, respondeo quod hoc ipsum quod est merita ipsius Christi & sanctorum vt satisfactoria tam excellenter superare omnes poenas quæ fuerant soluendæ, est ad gloriam Christi & omnium sanctorum, & ad commendandam liberalitatem saluationis electorum & eorum copiosam redemptionem. Nam talis superabundantia meritorum & remediorum testatur clarè, quod non ex illiberalitate

Paulus.

Abulens.

S. Thom.

Sup. abundantia satisfactionum Christi & sanctorum post iudicium in gloria Christi et sanctorum cedit.

Dei,

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Dei, aut ex insufficientia satisfactionum Christi & sanctorum & aliorum remediorum damnati sunt reprobi, quasi solis electis illam suffecissent, sed ex eorum propria iniquitate reprobi dānati sunt, pro quibus sufficiens adhuc remanet satisfactio si diuina misericordia tunc eam applicare veller, si & stante lege sic fieri deceret. ¶ Ad secundam probationem eiusdem antecedētis respōdeo q̄ dignissimè ea expendit Ecclesia, dum satisfactoria tantum pro satisfactore, ad eius gloriam accidentalem & vtilitatem egentium expendit. Non enim possunt digniùs expēdi, & licet remissio temporalis pœnæ in comparatione ad dona gratiæ sit vile deum, est tamen proportionatum meritis sanctorum, vt sunt satisfactoria, quia vt sic nō sunt, nisi exolutiua pœnarum tēporalium.

Ad secundam.

Ad tertiam.

¶ Ad tertiam probationem antecedentis respondeo, q̄ imò pijsimè mater Ecclesia suis filijs remittit, quos De^o ex rationabili causa in adoptionis filios computauit. Non enim in omni actu debet mater punire filium, sed omnia tempus habet, alioqui non deberet peti aut fieri misericordia & remissio pœnarum in sacramentis, nec extra sacramenta, quod absit. ¶ Ad quartam probationem eiusdem antecedentis ex illo. Galat. 6. Vnuscuiq; onus suum portabit &c. respondeo, ibi loquitur Paulus de mercede seu remuneratione propriè sumpta scilicet quæ respondet operi meritorio, vt meritorium est (quod & nos cōcessimus sæpe vbi suprà in respōsione ad primum) non autem loquitur de vi satisfactiua seu de pœnarum remissione, de qua nos hic agimus, & dicimus q̄ vnus satisfactio potest valere alteri per viam Indulgentiæ, vt de hoc latè infra in responsione ad octauū argumentum principale habetur quomodo vnus satisfactio potest alteri valere.

Ad quartam.

*Respon-
sio ad au-
thoritatem
Pauli.*

*Resp. ad
septimū.*

¶ Ad septimum argumentum respondeo, q̄ licet non expressè, benè tamen innuitur in sacra scriptura pariter iūcta ratione recta per fidem illuminata & fundata q̄ iste thesaurus Indulgentiarum habetur vt suprà probatum est ratione & autoritatibus scripturæ & doctorum & in his fundata est Ecclesia Romana ad sic decernendū rationabiliter facto & verbo, vt in dicta Extrauagan. Cle. 6. Vnigenit^o. de pœ. & re. dictum est suprà, & alibi sæpius. Nolle autè acquiescere tot rationibus & autoritatibus est mentis indisciplinatæ. Oportet enim ex primo Ethic. virum docilem in morali Philosophia & Theologia non quærere certitudinem Mathematicam, sed secundum quod in tali sciencia probatur. Nunc autem regula

Aristot.

regula fidei est sacra scriptura & Ecclesiæ seu concilij determinatio, quæ non potest esse erronea, & communis catholicorum doctorum consensus, quibus qui non credit certè regulam & terminos talis facultatis excedit, hæreticumq; se comprobabit secundum Hierony. vbi supra ad Damasum Papam, & prædicta sufficiunt ad sufficienter rationem reddendam, de ea quæ in nobis est fide.

¶ Octauo principaliter contra eandem tertiam particulam præcipuè contra ly (ex satisfactionibus sanctorum) arguitur. Quia satisfactio vnius non potest valere alteri viuo aut defuncto, ergo consequentia patet. Quia fundamentalis ratio, & suppositio thesauri Indulgentiarum, est quod satisfactiones Christi & sanctorum possint prodesse ijs, quibus per Indulgentias applicantur, vt patet ex supra dictis. Sed si non possunt prodesse alijs, ergo sequitur quod thesaurus Indulgentiarum non colligitur, nec potest constare ex ipsis.

¶ Antecedens autem probatur quadrupliciter quod scilicet satisfactio vnius non potest prodesse alteri. Primo quia Deus non requirit satisfactionem quasi delectatus in pœna. Esaiæ. 1. Heu consolabor super hostibus meis secundum gloss. ibidem, Deus quasi inuictus punit more patris & punit & dolet, sed requirit pœnam vt medicinam & remedium peccati, & vt antidotum contra culpam. Nunc autem medicina non sanat ægrotum, nisi ipsi formaliter hæreat, vt supra in principio huius quæstionis dictum est, ergo satisfactio vnius non potest esse medicina alterius, nec prodest illi.

¶ Secundo probatur idem antecedens. Quia sicut contritio & confessio vnius non valet alteri, ergo ita nec satisfactio. Patet consequentia. Quia ex quo sunt partes pœnitentiæ iam videtur eadem ratio de omnibus, & quia sicut non valet Indulgentia contra præceptum soluendi debitum pœnæ. Matth. 3. Facite fructus dignos pœnitentiæ, ex quo ad satisfactionem ita tenemur sicut ad contritionem & confessionem, ergo.

¶ Tertio probatur idem antecedens. Quia. 1. Corinth. 3. Vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum proprium laborem & Matthei. 16. & 2. Corinth. 5. Omnes stabimus ante tribunal Christi, & recipiet unusquisque prout gessit in corpore suo, & Apoc. 14. Opera illorum sequuntur illos & Psal. 61. Tu reddes unicuique iuxta opera sua, est ad idem & Deuter. 25. Pro mensura delicti, erit plag. mo. & c. & Ezechi. 14. Ipsi soli liberabuntur & c. Nunc autem si vnus posset pro alio satisfacere iam redderet Deus secundum opera aliena & non soli

Fidei regula Ecclesie vel Concilii determinatio.

Hierony.

Argu. 8.

Primo

Esaiæ.

Glossa.

Secundo.

Matth.

Tertio.

Paulus.

Matth.

Apoc.

Psal.

Deuter.

Ezechi.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

iusti liberarent animas suas sed & peccatores per opera aliorum, quod est contra præfatas autoritates, ergo. ¶ Quarto probatur idem antecedens. Quia Deus decreuit punire hic vel in purgatorio personam ipsiusmet peccãtis post culpam iam dimissam, ergo quicquid satisfactionis per alium pro illo fiat, nil illi proderit. Antecedens patet. Quia stante lege, ipsemet peccator tenetur hic vel in purgatorio satisfacere pro suo peccato, secundum communiter doct. Consequentia autem probatur dupliciter. Primum quia aliàs esset mutatio in Deo, si alio satisfaciente pro illo nõ puniretur ipse peccator hic vel in purgatorio, vt decreuerat Deus. Secundo, patet consequentia autoritate Gregorij. libr. 6. morali. cap. 12. Cũ superna indignatio sese, vt ita dixerim, medulitũs mouet, hanc oppositio humana non remouet, nec cuiuslibet deprecatio se vtiliter obijcit, cum semel aliquid ab intimis quasi irascẽdo disposuit. Quod & probat de Moise, qui non potuit ingredi terram promissionis propter peccatum diffidentia, iuxta petram Oreb, & habetur. 23. q. 4. Nabuchodonosor. Item Hieremiã. 7. & 12. ca. Tu ergo noli orare pro populo hoc. & c. & 1. Reg. 3. Porro triũphator Israel non parceret & gloss. Hiero. & Gregorij super Hieremi. 11. est ad idem, ergo.

Quarto.
Gregor.
Hierem.
1. Regũ.
Glossa.
Hierony.
Gregor.
Respõsio
ad. 8. ar-
gument.

Symbolũ
Paulus

¶ Respondeo ad octauum argumentum principale. Sed prius nota quod in hoc argumento tangitur difficultas, scilicet vtrum vnus pro alio possit satisfacere & quomodo. Ad quam dicitur communiter & benè quod sic, maxime si vterq; sit in gratia. Ratio, quia charitas facit omnia communia, quodque adiutoriũ vnus proficit alteri ad id quod de lege valere potest. Et ad hoc facit articulus fidei, Credo sanctorum comunione: & Galath. 6. Alter alterius onera portate: & in hoc non est dubium, quia & hinc valent suffragia pro defunctis, & ad idem sunt communiter doctores in quarto distinctio. vigesima, & etiam vigesima quinta.

Adrian.

¶ Sed vtrum talis satisfactio proficit & valeat ex iustitia legis infallibiliter quod ad totum suum fructum, an solũ de decencia, sunt opiniones. Nam communis opinio in quarto distin. 16. 20. & Adrian. in quarto de satisfactione, & de Indulgentijs. tenet quod satisfactio existentis in gratia facta pro alio viuo similiter in gratia existente valet ei ex iustitia legis positæ à Deo & eius pacto infallibiliter, non secus ac si pro ipso met satisfactore fieret: licet nõ in tanta quantitate, nec ad tantum effectum satisfactionis pena-

rum

rum ac si ipsemet faceret pro se ipso, idque ratione supra dicta.

¶ Alia est opinio clarissimi doctoris Medina magistri mei in codice de oratione, quæsti. vigesima quinta. & aliquo modo in codice de satisfactione, quæsti. secunda. & quæsti. quinta. ubi tenet quod nullus etiam existens in charitate potest pro alio similiter in charitate existente in hac vita vel in purgatorio satisfacere de iustitia legis positæ aut pacti diuini iam positi, ita quod Deus ipse infallibiliter talem satisfactionem acceptet aut debeat acceptare, sicut acceptat satisfactionem aut opus meritorium ad gloriam pro ipso operante, sed solum ex decencia & liberalitate acceptat & est satisfactorium tale opus pro eis, pro quibus quis satisfacere intendit, aut ex merito congrui, aut per viam liberalis impetrationis, quæ dicitur iustitia largæ seu iustitia decencie, quia scilicet Deum decet eiusque iustitiam mixtam cum misericordia & liberalitate tale opus satisfactorium acceptare, sicut & condescendere suis amicis in suis iustis petitionibus & obsequijs eorum. Et ratio eius est. Quia nusquam legitur talis lex aut Deum generaliter promississe se talem satisfactionem pro alio acceptaturum. Item quia si secundum legem humanam aliquis criminis debet ex sententia iudicis centum flagellis flagellari: & vnus alius volens illum ab illa pœna liberare in se ipso etiam iudice sciente illa centum flagella sponte suscipiat, certè non satisfacit iudici de iustitia legis. Quia iuste potest iudex concedere contra præfatum criminis, volens quod à iustitiæ tortoribus secundum leges flagelletur. Ita in proposito, cum peccator ob culpam iam dimissam sit secundum legem Deo debitor pœnæ seu vindictæ temporalis per se ipsum, vel per tortores Dei hic vel in purgatorio exequendæ, in quam fuerat pœna æterna commutata, id est si quis pro alio sua sponte aliquid pœnale opus assumat non credit illi in solutum de iustitia legis. Quia non est illa pœna, nec illo modo quam ex lege pro peccato dimisso debebat. Ideo & liberum est Deo iudici supremo ex gratia sua illam pœnam in toto vel in parte loco debiti acceptare & non acceptare sine vlla vllius legis aut pacti aut iustitiæ iniuria. ¶ Neque obstat dicere, quod si vnus soluat debitum pecuniarium pro alio debitore, de iustitia credit in solutum, nunc autem cum opus pœnale vel satisfactorium sit solutiuum pœnæ debite, ergo de iustitia legis credit in solutum pro alio saltem viuente existente in gratia. Nam

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

ad id respondetur negando consequentiam. Quia non est simile de debito reali & de debito pœnali ob delictum maximè quod homo debet Deo. Nam primū est tale q̄ per quencunq; debitoris nomine solvatur, res est ad æqualitatem redacta, & sic cedit in solutum: debitum aut̄ pœnale ob culpam non ita manet de rigore iustitiæ solutū, nisi per ipsum debitorem, & eo modo quo debetur solvatur, vt dictum est. ¶ Quòd si dicatur Deum promissis se talem satisfactionem pro altero acceptare si vterq; sit in charitate, vt patet Galat. 6. Alter alterius onera portare &c. & 2. Machab. 12. Sãcta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare &c. ergo de iustitia legis valet, respondeo id negando. Nam ex dictis autoritatibus nil aliud habetur, nisi q̄ vtile & salubre est satisfacere pro proximis, & eorū onera portare: cum quo stat q̄ id valeat & acceptetur non de rigore iustitiæ, sed illum committendo diuinæ liberalitati, sicut & bona quæ fiunt pro existentibus in peccato mortali, & quæ ipsi peccatores faciunt pro se ipsis, quibus utique valent, & sunt vtilia ex decentia tantum diuinæ liberalitatis, & suffragia quæ fiunt pro animabus purgatorij valent eis in toto vel in parte secundum beneplacitum misericordiæ Dei, & hac iustitia decentiæ sumus certi q̄ satisfactio & bona opera vnus pro alio facta valent plus vel minus secundum cuiusq; suscipientes dignitatem, & Dei liberalitatem ad id, sic tenet prædictus doctor. ¶ Et ita demum (saluo meliori iudicio) videtur q̄ hæc opinio clarissimi doctoris Medina est vera, vt sonat, de satisfactione vnus pro alio existente in gratia hic vel in purgatorio, q̄ scilicet illi valet solum de congruo, vt dictum est. Opinio aut̄ communis est vera solum de satisfactione facta pro se ipso, quia de tali satisfactione pro se ipso quò ad culpam & etiam quò ad pœnam habetur Matth. 3. Facite fructus dignos pœnitentię, secundum Gregori. & communiter docto. licet secundum alios intelligatur solum quò ad culpam. Item quia pœna temporalis pro peccato iam quò ad culpam dimisso debetur Deo soluenda hic vel in purgatorio, & non in purgatorio tantum, nec in hac vita tantum, quia nulla lex videtur ad id adstringere, secundum Scotum. Item quia satisfactio hæc pertinet aliquo modo ad sacramentum pœnitentiæ cuius est tertia pars, & per consequens videtur q̄ si fiat pro se ipso in hac vita, iam habet suū effectum de iustitia legis sicut & aliæ partes huius sacramenti, ergo. ¶ Indulgentiæ autem viuorum licet

habeant

*Paulus.
Machab.*

*Matth.
Gregor.*

Scotus.

habeant vim satisfactiuam pro alijs, quibus scilicet conceduntur, tamen satisfactio earum habet vim de iustitia legis quantum sonant, si sint ritè concessæ, quia pro eis est lex specialis, Matth. 16.

Matth.

Quodcunque solueris &c. & Ioan. 20. Quorum remiseritis peccata &c. & quia succedunt loco satisfactionum pœnitentialium, vt habetur in cap. Cum ex eo. de pœn. & re. vt suprâ. q. 1. & infrâ. q. 6. & 17. latius habetur. Secus autem de Indulgentijs per modû suffragij, quò ad defunctos, de quibus infrâ. q. 13. & 14.

Ioannes.

¶ Quibus suppositis, iam respondeo ad tertium argumentum suprâ positû, negando antecedens: & ad eius primam probationem negatur consequentia. Et ratio est, quia falsum est quod ibi videtur præsûponi, q̄ scilicet Deus vult nostras pœnas solùm vt nobis medicinales, nam eas etiam exigit, vt per eas satisfiat suæ iustitiæ diuinæ propter offensam, vt non maneat peccatum impunitû, vt patet.

Ad tertium.

Quia in purgatorio pœna non est iam medicinalis ipsis animabus sed solutiua debiti secundum iustitiã, ergo quò ad hanc rationem satisfactio habet rationem & vim solutionis pro quò fit, vt dictum est. ¶ Ad secundam probationem antecedentis respon-

Respon-
sio ad se-
cundã pro-
bationem
antecedẽ
tis.

deo, negando consequentiam. Et ratio est, quia secundum Bona-

Bonaue.

uenturam, & Adrianum vbi suprâ, Contritio & Confessio ordi-

Adrian.

nantur, vt quis reponatur in statu gratiæ principaliter, vt sic con-

Contritio

sequenter bona vnus ratione charitatis possint alteri communi-

& confes-

cari & satisfactio consequitur, quia ergo fundamentum huius cõ-

sio.

municationis est gratia seu charitas: ideo non est simile. Alia etiã ratio discriminis est. quia per satisfactionem, vt talis est, & vt solutio pœnæ debitæ est, nullus meretur, neque medetur, neque efficitur bonus, vt suprâ in principio huius quæstionis habetur. Per contritionem autem sic & per confessionem, vt patet. Ideò hæc non profunt, nisi ipsi operanti, nec possunt alteri directè applicari quò ad hoc. Satisfactio verò sic quò ad suam vim solutiua de-

Secunda

ratio.

Tertia.

biti, vt dictum est. ¶ Item est alia ratio discriminis: quia. s. est obligatio tantùm personalis ad contritionem & cõfessionem: ideo non potest per alium, neq; per Indulgentias suppleri vel adimpleri. Obligatio autem ad satisfaciendum non est de iure diuino solùm personalis absolūtè ex natura sua, sed solùm est alternatiua. s. aut per se, aut per aliû hic vel in purgatorio, vt Deo placuerit ac-

ceptare, vt dictum est, ergo patet differentia & ratio negationis illius consequentiæ. Et per hæc patet responsio ad id quò ibidem

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

subinfertur, q̄. s. sicut non valet Indulgentia contra præceptum
 soluendi debitum contritionis &c. & ad illud Matth. 3. & Luc. 3.
 Facite fructus dignos pœn. dico q̄ non est ad propositum. Ibi em̄
 si obligatorie intelligatur, loquitur de pœnitentia interiori contri-
 tionis necessariae ad salutem simpliciter, scilicet vt grauiora pec-
 cata grauius licet non intensius displiceant, & debita cautela con-
 tra reciduum apponatur, vt innuit Chrysof. lib. 1. de compun-
 ctione cordis. Si autem de satisfactione etiam intelligatur secun-
 dum Grego. & doctores, intelligitur proportionabiliter, vt scili-
 cet quatenus est medicinalis per ipsummet fiat, quia non potest
 per alium. Quatenus autem est solutiua pœnæ debita & potest
 per alium suppleri, suppletur vt oportet. Ita que secundum natu-
 ram cuiusque operis fiat dignus fructus pœnitentiæ per se & per
 alium. Et sic patet q̄ satisfactione pœnalem potest homo hic vel
 in purgatorio per se vel per alium facere, nisi sit iniuncta specia-
 liter à sacerdote in confessione, & acceptata à pœnitente. Tunc
 enim ex præcepto Ecclesiæ tenetur pœnitens implere per se vel
 per alium de licentia tamen sacerdotis. Per Indulgentias autē om-
 nis satisfactio potest impleri, vt infra. quæst. 7. quæst. 8. latius de
 hoc. ¶ Ad tertiam probationem antecedentis respondo triplici-
 ter. Vno modo secundum Tho. in. 4. dist. 45. & Adri. in mate-
 ria de Indulgentijs, & Caieta. & communiter doctores q̄ omnes
 illæ autoritates Matth. 16. & 1. Corinth. 3. & 2. Corinth. 5. & Apo-
 calyp. 14. & Psal. 61. intelliguntur quò ad præmium essentialia vel
 accidentalia respondens ipsi bono operi, prout est meritorium, aut
 de meritorium: non autem quò ad vim satisfactiuam, quod alijs
 verbis solet dici q̄ loquuntur quò ad statum hominis, nõ quò ad
 accidentia illi, putà quia non loquuntur quò ad vim satisfactoria
 vt supra & in responsione ad quintum argumentum principale
 dictum est. ¶ Secundo modo clarius respõ deo secundum Roff.
 sub articulo. 17. &c. vsque ad. 22. quòd intelliguntur illæ præfatæ
 autoritates de retributione finali in alia vita, si homo dum est in
 via vel in purgatorio, non aliunde iuuatur. Si enim homo est in
 statu. quo iuari potest hic vel in purgatorio, certè per Indulgen-
 tias, & per alias vias potest ei fieri relaxatio pœnarum per satisfa-
 ctiones aliorum pro ipso. Quia sic cõcessit Christus, & suasit Pau-
 lus ad Galath. 6. Alter alterius onera portate. Alioqui si præfatæ
 autoritates sic nudæ sine suo bono intellectu & suppletione præ-

fata sumpta ex scriptura & recta ratione intelligerentur, vt hæretici eas intelligunt, certè sequeretur eadem ratione quòd nec per sacramenta potest fieri remissio culpæ aut pœnæ, virtute pæssionis Christi, & quòd Christus nunquam remisit propriè peccata nostra, quod est hæreticum & contra illud, Quorum remisistis peccata &c. Ioan. 20. & Matth. 16. Quodcunque solueris super terram. &c. ¶ Alio tertio modo respondeo secundum Bonaventuram, vbi suprâ, quod charitas facit aliena opera esse sua, maxime quando charitas voluntariè quod suum est alteri donat rationabiliter donabile, vt in proposito quòd ad vim satisfactiuam contingit propter communicationem membrorum in eodem corpore mystico, vt suprâ dictum est.

*Tertia
tio.
Bonau.*

¶ Ad illud Ezechi. decimo quarto, respondeo simpliciter secundum Adrianum. vbi suprâ, quòd procedit de pœna seu punitione huius vitæ, quam Deus aliquando decreuit nullis precibus vel satisfactione abolere, non de pœna debita in purgatorio, vt latius dicitur in responsione ad quartum. ¶ Ad aliud Deutero. 25. dico secundum eundem Adrianum, quòd non est ad propositum. Quia ad literam loquitur iudicibus Iudæorum ne nimis foedè puniant delinquentes, vt patet ibidem. Quod si ex similitudine ad propositum reducat, respondeo, quòd secundum delictum punitur peccatum, quando debita satisfactio soluitur per ipsum debitorem, aut per alium pro eo, sicque per Indulgentiam non euacuatur debita solutio, ex quo de thesauro Ecclesiæ soluitur debitum pœnæ pro debitore, cui conceditur Indulgentia, vt suprâ dictum est. ¶ Ad quartam probationem antecedentem, respondeo negando consequentiam. Et ad eius probationem nego esse mutationem in Deo. Non enim sic intelligitur antecedens quòd scilicet Deus decreuerit hominem peccatorem in suamet persona punire absolutè, & quòd simul alius sit pro eo pœnam soluturus, sed quòd punietur ipsemet peccator, nisi ipse vel alius pro eo soluit, sicut & de lege posita Deus sic decreuit, vt suprâ in responsione ad tertium secundum Rossens. dictum est, & sic conceditur antecedens, sed negatur consequentia, & eius ratio. Imò amplius dico quòd si ab æterno Deus circa aliquem hominem aut generaliter statueret hanc legem, quòd scilicet ipsemet homo peccans soluat pro se ipso, præsciens etiam quòd alius non soluet pro illo, non tamen sequitur quòd ergo necessariò ille & non alius sol-

Adrian.

*Ad quar
tam.*

uet pro illo in sensu diuiso : quàmuis sequatur in sensu composi-
to: quia potest Deus non sic decreuisse, & sic potuit præsciuisse,
q̄ alius soluet pro illo. Et si alterum ponatur in esse, q̄. s. Deus de
facto decreuit & præsciuit q̄ ille & non alius soluet pro illo, benè
stat cum alia de possibili, q̄. s. Deus potest aut potuit oppositum
decreuisse & præsciuisse. Quòd si etiam ista de possibili ponatur
in esse tūc deponitur alia prima, quia duæ contradictoriæ seu op-
positæ de in esse seu defacto non stant simul, quia incompossibi-
les sunt: vt in materia de futuris cōtingentibus latè agitur à doct.
in .i. dist. 38. & à Dialecticis. & non sequitur vlla mutatio in Deo
ex prædictis, quia de vno eius decreto, quod non fuit ex quo de-
ponitur seu negatur fuisse de facto, non transit Deus ad aliud op-
positum decretum, quali decernens vnum post aliud ab æterno.

*Ad secū-
dā proba-
tionē con-
sequen.*

¶ Ad secundam autem probationem consequentiæ præfatæ ex au-
toritatibus Gregorij, Hierony. & Hieremiæ & Ezechiel. 14. & .i.
Regu. & c. respondeo secundum Adria. vbi suprà q̄ loquūtur de-
punitioe huius temporis, quā Deus aliquando absolutè & om-
nino decreuit inferre, vt expiari non possit quibuscunq; lamentis
pœnitentiæ, vt suprà dictum est: non aut de pœna debita in pur-
gatorio. & ipse Adria. in .4. de contritione. q. 3. in responsione ad
quartum argumentum & in .4. quodlibeto arti. 3. & arti. 2. in re-
sponsione ad primum argumētum principale latius hoc tractat.

Adrian.

Replica.

¶ Quòd si replicetur q̄ pœna damni ex originali, quam in limbo
sancti patres ante aduentū Christi passi sunt, non potuit solui per
quæcunq; pœnalia eorum vel aliorum in mundo, respondeo du-
pliciter. Vno modo, q̄ illa pœna damni requisituit precij exhibi-
tionem in actu ex lege Dei speciali, & sancti patres in limbo solū
poterant satisfacere in virtute præcij actualiter exhibēdi per Chri-
stum. Alio modo dico q̄ non est simile. Quia aliud est de pœna
totius naturæ humanæ pro peccato originali debita, de qua nos
hic non loquimur, ad quam expiandam non valent Indulgentiæ:
aliud est de pœna sensus pro peccatis proprijs personalibus debi-
ta, de qua hic agimus, & dicimus q̄ semper potuit & potest ho-
mo opere satisfactorio per se vel per alium hic & in purgatorio
soluere seu expiare, & hæc soluitur per Indulgentias

Respsōso

*Altera
responsio*

de satisfactionibus Christi & san-
ctorum, vt dictum
est.

Quæstio quarta.

Vtrum in Ecclesia sit à Christo concessa potestas remittendi peccata quò ad culpam & pœnam.

Respõdeo q̄ sic. Probatur. Quia *Probatio.*

Christus promisit Ecclesiæ & eius prælatis in suo vicario se daturum clauium & iurisdictionis potestatem tam sacramentalem quàm nõ sacramentalem ad ligandum & soluendum peccata quò ad culpam & pœnam, vt patet *Matth.*

Matth. 16. Tibi dabo clauis regni cœlorum. Quodcunq; solueris super terram &c. vbi sine vlla distinctione dicitur, Quodcunq; solueris: ergo tam quò ad culpam quàm quò ad pœnam intelligitur promississe. Et certè promissionem impleuit, vt patet apertè *Matth.* 18.

Quæcunq; solueritis &c. etiã septuagies septies &c. & *Ioã.* 20. Quorum remiseritis peccata remittuntur eis &c. vbi patet de facto concessa prædicta potestas sine vlla distinctione: ergo quò ad vtrunq; est concessa potestas per eandem rationem omnino,

Et confirmatur. Quia *Ioãnis.* 20. vbi præmittitur, Sicut misit me viuens pater &c. vt glossat *Abulen.* in prologo super euangelium

Matth. q. 12. propè finem, quasi dicat. Eandem potestatem vobis tribuo ad remittenda peccata, mittens vos in mundum ad cõuersionem gentium, quam potestatem mihi pater dedit mittens me in mundum ad eius salutem. Licet aliter conueniat Christo, quia scilicet per potestatem excellentiæ, aliter Apostolis & Ecclesiæ, quia scilicet ministerialiter tantum: ideo sequitur ad propositum, Accipite Spiritum sanctum quorum remiseritis peccata &c. Quòd autem pœnæ debitæ pro peccatis dicantur in sacra scriptura peccata, & sint ligamina, quibus homo tenetur ne intret cœlum infra.

q. 6. latius de hoc habetur. Et cū prædictis omnib⁹ concor. *Turrecrem.*

Ioannes. in summa de Ecclesia. lib. 2. ca. 29. dicens in super q̄ ante resurrectionem Christi Petr⁹ non fuit pastor vniuersalis Ecclesiæ, sed post (vbi *Ioan.* 20. ibi. Paſce agnos & oues meas) fuit ei *Matthæ.*

patus concessus, sicut ante promissum est ei, *Matth.* 16. Tibi dabo

clauis

regni cœlorum. Quodcunq; ligaueris super terram, &c.

Quodcunq; solueris super terram, &c.

Tibi dabo clauis regni cœlorum. Quodcunq; ligaueris super terram, &c.

Quodcunq; solueris super terram, &c.

Quodcunq; ligaueris super terram, &c.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

claves regni cœlorum, vt dictum est: ergo. ¶ Vtrum autem prædicta potestas remittendi peccata quò ad pœnam se extendat ad donandum seu remittendum de eis in foro Dei & Ecclesiæ. ita q̄ si minor pœnitentia imponatur, quàm requiritur secundum Dei iustitiam, sufficiat ad satisfaciendum plenè seu sufficienter, itaq; maior pœna non exigetur ab eo hïc nec in purgatorio, sed Deo plenè satisfit cum illa pœnitentia minori, dic q̄ sic, dum modò fiat rationabiliter & ex causa rationabili talis minor taxatio pœnitentiæ. s. sicut fit in commutatione saltem mixta cum dispensatione votorum seu debitorum contractorum ex voto. Ratio: quia sic videtur sonare præfata potestas iudicialis collata Ecclesiæ & eius ministris à Deo, Matthæ. 16. 18. & Ioan. 20. Quodcunq̄ solu eris &c. solueritis: & Quorum remiseritis peccata &c. & Pasce oues & agnos meos &c.

Et concordat Scot⁹ in. 4. distin. 18.

Argumenta quæ contra prædicta fieri possunt, ha-

bentur suprâ

q. 1. in. 2.

argu

mento, & eius responsione, &

infra. q. 5. in. 1. argu

mento ibi vi-

deantur.

Quæstio

Vtrum in Ecclesia sit & fuerit semper in lege gratiæ potestas à Christo collata ad remittendum pœnas peccatorum, & dispensandũ Ecclesiæ thesaurum: & per consequens ad concedendum Indulgentias tam in sacramento quàm extra sacramentum.

Espondeo quòd sic. Vbi tria *Quæst. 5.*
 sunt probanda. Primum q̄ in Ecclesia est à *1*
 Christo concessa potestas ad concedendũ *2*
 Indulgentias. Secũdò q̄ tam extra sacramẽ *3*
 tum quàm in sacramẽto. Tertio, q̄ semper
 in lege gratiæ fuit hæc potestas. ¶ Primum

probat̄ur tripliciter. Primò, quia in Eccle-
 sia est à Christo concessa potestas iurisdictionaliter ad remittendum
 peccata quò ad pœnas. Talis autẽ remissio est Indulgentia, ergo
 consequentia patet, & maior probata est suprã. q. 4. Minor autem
 patet ex q. 1. vbi quidditas Indulgentiæ stat in remissione iurisdic-
 tionalis prælatiua pœnarum, vt ibi latè dictum est, ergo. Et hæc ra-
 tio procedit tenendo q̄ Indulgentia essentialiter & principaliter
 stat in remissione pœnarum. ¶ Secũdò probatur idem. Quia
 cõmune est omni reip. q̄ ipsa vel Princeps illius possit dispẽsare
 bona cõmunia illius reip. sed prædictus thesaurus Indulgentiarũ
 est cõmune bonum cõmunisq; thesaurus spiritualis Ecclesiæ pro
 suis membris indigẽtib⁹, ergo in ipsa est potestas ad dispẽsandũ.
 Dispensare autẽ illum est concedere Indulgentias, ergo discursus
 est bon⁹: & maior aut̄ probatur. Tũ quia cui cura credita est ipsi⁹
 reip. eidẽ quoq; credita est dispẽsatio eorũ que ad cõmune bonũ
 illi⁹ spectat. Et similiter ipsa resp. potest de suis bonis cõmunibus
 dispẽsare suis partibus, præsertim si est resp. libera à dominio alte-
 rius qualis est Ecclesia cũ Papa aut cũ potestate Papali, quæ soli
 Deo subdita est. Ideò enim Ioann. 20. Pasce oues meas. scilicet
 spirituali doctrina, & applicatione thesauri eiusque dispensatione
 &c. Quia non limitatur ibi talis potestas & potestas, ergo non vi-
 detur quare sit per nos limitãda. Tũ secũdò: quia quilibet potest
 appli-

*Primaria
tio.*

Secunda

appli-

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

applicare sua opera ad remissionem pœnæ alterius, ergo à fortiori id potest communitas seu Ecclesia de suo thesauro qui (vt supponitur) est sufficientissimus & interminabilis: quia saltem sequitur q̄ ex sua natura id potest. Tum tertio patet eadē maior, in ca. Quanto, de translatio &. 24. q. 1. cap. Quocunq̄; ¶ Minor autē patet ex suprā dictis in. q. 3. Quia præfatus thesaurus est relictus à Christo Ecclesiæ ex desponsatione eius cum Christo sponso suo ad filios gratiæ educandum ad gloriam & eorum plenam pœnarum redemptionem. ¶ Tertio probatur idē autoritatibus. 2. Corinth. 2. Si quid donauimus vobis &c. vbi patet facta remissio vltioris pœnæ peccati illius incestuosi: ideo præcipit Paul⁹ Corinthijs vt sint contenti illa pœnitētia illius incestuosi. Talis autem remissio aut donatio pœnæ est Indulgentia, vt patet ex dictis: ergo qđ potuit Paulus vt apostol⁹, potest Ecclesia. Sed certè hæc autoritas in sensu vero literali potius loquitur de pœna Ecclesiastica debita in foro contentioso, vt patet ex textu & glossis doctorū, ad quā non extenditur Indulgentia de qua loquimur, vt patet infrā. q. 6. licet doctores scholastici extendant ad propositum quæ extensio contra hæreticos non valet. Item ad idem est extrauagans Clemētis. 6. Vnigenitus, quæ habetur suprā. q. 3. & multa alia decreta Ecclesiæ quæ habentur infrā in hac quæstione ergo. ¶ Illa secunda ratio procedit supposito q̄ Indulgentia est dispensatio thesauri.

Tertia autem ratio ex autoritatibus præfatis procedit vtroq̄; modo; modo Indulgētia sit principaliter remissio pœnarum, modo dispensatio thesauri: ideo omnes rationes suo modo probant intentum. ¶ Secunda particula quæ tangitur principaliter probanda est, q̄ talis concessio Indulgentiæ potest fieri tam extra sacramentum quàm in sacramento. Quod probatur quadrupliciter. ¶ Primo quia Indulgentia est remissio pœnarum iurisdictionalis à prælato facta vt suprā concessum est ex. q. 1. Talis autē remissio est concessa à Christo Ecclesiæ, vt ab ea & prælatis ei⁹ possit fieri tã extra sacramentum quàm in sacramento, vt patet Mat. 16. & Ioā. 18. vbi nulla limitatio fit q̄ nō nisi in sacramento fiat, vt patet etiam ex dictis. q. 4. ergo. ¶ Si ad hoc dicatur q̄ ergo per eandem rationem potest Ecclesia etiam remittere culpam extra sacramenta, aut q̄ sicut culpa ita & pœna non nisi per sacramenta remittere potest, ex quo præfata autoritates concedentes posse remitti culpam & pœnam eodem modo loquuntur de vtrāq̄; , respondeo. Non est

fimi

*Tertia.
Paulus.*

*Probatio
2. part. c.*

*Primaria
tio.*

Obiectio.

Responsio

simile vt benè ait Caieta. in. 2. quodlibeto in tractatu de Indulgē-
tijs. in. 4. quæstio: & concordat Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. arti. 1. li-
cèt non tan exactè aut clarè. Quia licèt in Euāgelio non habeatur
expressè q̄ remissio culpæ fiat per Ecclesiam in sacramento, neq̄;
habetur in Euangelio expressè institutio sacramenti pœnitentiæ
sub hoc nomine sacramenti, tamen æquiuvalenter & cōsequenter
id ibi & inde habetur. Sic scilicet quia Ecclesia potest remittere
culpam mortale, vt patet Matth. 16. 18. & Ioan. 20. vt suprā. q. 4.
dictum est. Et non potest illa remitti sine gratia, ergo in absolutio-
ne peccatorum confertur gratia: & per consequens talis absolu-
tio est signum collatiuum gratiæ: & ergo est sacramentum: & sic
de primo ad vltimum ex ijs habetur, q̄ culpa per Ecclesiam non
nisi in sacramento remitti potest. Pœna autem remitti potest per
Ecclesiam (vt dictum est. q. 4.) & potest remitti sine gratiæ colla-
tione postquàm iam est culpa remissa: ergo potest remitti pœna
sine sacramento non conferendo gratiam, & sic patet differētia.

¶ Ideò prædicta ratio sic plenius formetur. Ecclesia potest remit-
tere peccata quò ad culpam & pœnam (vt suprā. q. 4. habetur: er-
go & culpam iuxta naturam suam, & pœnam similiter iuxta natu-
ram suam. Culpa autem non potest remitti sine gratia: gratia au-
tem non potest per Ecclesiam conferri nisi per sacramenta: ergo
non nisi in sacramento. Pœna autem potest remitti sine gratia: er-
go sine sacramento, etiam quando actualiter Ecclesia nō cognos-
cit de culpa. Quia non videtur ad quid sit necessaria talis sacramē-
talis cognitio de culpa aut de pœna ad remissionem pœnæ. Nam
ideò requiritur particularis cognitio & confessio peccatorū: quia
requiritur examinatio causę pœnitentis: & hæc etiā requiritur vt
sciatur à iudice sacramēntali an debeat absoluere à culpa an non:
ne fiat iniuria sacramento si indebitè aut irritum attentetur: & vt
debitè pœnitentia taxetur si fuerit imponēda. Sed in remissione
pœnæ præsupposita iam remissione culpæ coram Deo nihil hor-
um est: ergo ad eam in sacramento vel extra remittendam nulla
cognitio causę necessaria est quomodocunq̄; fiat, maximè quia
nulla lex obligat ad id, vt patet: nam detur illa, ergo. ¶ Secundo
probat idē. Quia in Ecclesia sunt multa alia remedia ad remit-
tendum pœnam extra sacramenta: ergo Ecclesia habet talem po-
testatem. Patet antecedens de eleemosyna, Daniel. 4. Peccata tua
eleemosynis redime &c. & Luc. 11. Date eleemosynā, & ecce omnia

Ratio se-
cunda.

Daniel.

Luc.

nia

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

- Luc.* nia munda vobis &c. Item remissio iniuriæ, Luc. 6. Remitte & remittetur vobis &c. Item oratio Iacobi. 5. Oratio fidei salua infir. &c. Et cõstat hæc non intelligi quoad remissionẽ culpæ, quæ sine aliqua displicentia hic non remittitur, neq; prædicta valent ad remissionẽ pœnæ per modum meriti: sed quia habet peculiarẽ virtutẽ ad id ex genere suo de lege seu ex institutione diuina vel Ecclesiæ sup alia opera meritoria, ergo similiter Ecclesia potest per hoc remedium Indulgentiæ remittere pœnas extra sacramenta, ita q̃ ex natura sua ad remissionẽ pœnæ per Indulgentias non est necesse q̃ fiat per viam sacramenti, quàmuis satisfactio sit pars pœnitentiæ. ¶ Tertio probatur idem Quia quilibet potest applicare sua opera ad remissionẽ pœnæ alterius extra sacramentum, ergo à fortiori id potest Ecclesia de suo thesauro interminabili. Patet consequentia. Quia saltem sequitur q̃ ex sua natura ad dispensandum, cõmunicandum, seu applicandum alicui bona sua aut sibi cõmissa non est necesse q̃ fiat per viam sacramenti, sicut neq; est necessaria iurisdictio super eum cui cõmunicatur, vt patet ex suprà dictis. q. 1. Et hæc tertia ratio procedit secundum tenentes q̃ Indulgentia essentialiter & principaliter est dispensatio thesauri. ¶ Quarto probatur idem. Quia non sacerdos cū sola clauē iurisdictionis, quò ad hoc, putà Cardinalis diacon⁹ tantum & episcopus nondū sacerdos nec consecratus potest concedere Indulgentias, vt infrà. q. 10. propo. 2. & 3. & 4. & non in sacramento, ex quo nõ habet clauem seu potestatem ordinis sacerdotalis, vt supponitur. Et ad idem est practica Ecclesiæ, vt patet, ergo. ¶ Tertia particula quæ est principaliter probanda, est q̃ semper in lege gratiæ est præfata potestas in Ecclesia concessa à Christo. Quæ probatur quadrupliciter. Primò quia præfata potestas cõcedendi Indulgentias seu remittendi pœnas extra sacramenta est à Christo concessa Ecclesiæ, vt suprà probatū est ex Matth. 16. 18. & Ioã. 20. Nam & Indulgentia est remissio peccatorum quò ad pœnã, hæc autem remissio semper fuit in Ecclesia, & est articulus fidei. Confitentor remissionem peccatorum, ergo. ¶ Itẽ secundò præfata dispensatio thesauri est à Christo concessa Ecclesiæ etiam extra sacramentum ibi, Pafce agnos meos &c. Ioan. 20. & ex quo potestatem præfati thesauri cõmisit ei, & non videtur quando hanc potestatem restrinxerit ad hoc vel hoc tempus, ergo. ¶ Item tertio probatur idem. Quia in extrauagan. Clem. 6. Vnigenitus de pœ.

& re.

& re. habetur sic. De thesauro meritorum Christi, quem quidem thesaurum per beatum Petrum cœli clauigerum, eiusq; successores suos commisit fidelibus dispensandum &c. vt supra. quæsti. 3. habetur. ¶ Item quartò, quia vbi cunq; in iure fit mentio de Indulgentijs, fit mentio tanquàm de re antiqua: neq; reperitur vbi primùm fuerint institutæ. Quia præsupponuntur ex institutione Euangelica & vsu Apostolorum semper fuisse in Ecclesia, licet non sub nomine Indulgentiæ semper fuerit vsus earum, sed sub nomine remissionis peccatorũ, sicut de sacramẽto confessionis: ideo dicunt communiter doctores esse ex Euangelio. Quia à tempore Apostolorum semper fuit in vsu tanquàm obligatoriu, & nusquàm reperitur vbi primùm fuerit institutum, sed semper fit de illo mentio vt de re antiqua. Fateor tamen quod prima scriptura qua ad nos venerunt Indulgentiæ sub hoc nomine Indulgentiæ est illa Alexandri Tertij, ab annis hinc ferè quadringentis, in cap. Quod autem de pœ. & re. Sed illic adhuc fit mentio de illis tanquàm de re antiquissima. Et Romæ in stationibus vrbis consuetudo Indulgentiarum est adeo vetusta vt Altisiodoren. doctor antiquus in quarto libro de relaxationibus, & post ipsum beatus Thomas in quarto, distincti. 20. opinati sint concessas fuisse à beato Gregorio: & quàmuis de hoc non sit aliqua scriptura auctentica, tamen certum est illas fuisse concessas illis antiquissimis suscipientibus crucem in Hierosolymam, fuit enim mos antiquus, vt qui nomina sua vel elemosynas darent in expeditionem Hierosolymitanam cruce signarentur, sicut isti commendatarij. & ppter hoc illis cõcedebantur largæ Indulgentiæ, vt etiã innuitur in hystoria triumphis sanctæ crucis: vnde in ijs bullis Indulgentiarum, quæ nunc circumferuntur aduersus infideles nomen cruciatæ perseuerat. ¶ Item de istis Indulgentijs meminit Innocen. in cap. Excommunicamus. extra. de hæreticis & creduntur concessæ in parte decisa illius decretalis. Ad liberandum. extra. de Iudæis. Sed iam in Concilio Lateranẽ. sub Innocentio Tertio, & habetur in cap. Cum ex eo. extra. de pœnit. & re. determinatum est, quod Ecclesia potest conferre Indulgentias, vt habetur etiam in capit. Cum ex eo. & in Clem. de pœnit. & re. cap. Abusionibus. & in 6. eo. titu. cap. Indulgentiæ, & Clem. 6. in supra dicta extrauagan. Vnigenitus. de pœnit. & rem. & in Concilio Constant. damnatus est vt hæreticus arculus. 419. Vuicleff con-

Quarta.

Alexan.

Altisiod.

S. Thom.

Innocen.

Cœcilium
Lateran.

Cœcilium
Constans.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Lutherus

tra Indulgentias & tandem sub Leone decimo Lutherus dicens fatuum esse credere Indulgentias Papæ & Episcoporum damnatus est de eadem hæresi, dicens etiam quod est noua adinuention Indulgentiarum. ¶ Est ergo hæresis negare Indulgētiās, aut dicere nõ esse alicuius valoris, aut quod in Ecclesia non est talis potestas concedendi Indulgentias etiam extra sacramenta, aut quod non semper in lege gratiæ fuit à Christo talis potestas concessa Ecclesiæ, non solum dicimus esse hæreticum negare aut dicere prædicta, quia est contra determinationem Ecclesiæ, vt multi doct. moderni dicunt, sed & quia est cõtra Euāgeliũ & cõtra articulũ de remissione peccatorũ, & cõtra potestatem clauis ad soluendũ & remittendũ peccata, & contra potestatem pastoralẽ ad pascendum gregẽ distribuẽdo thesaurum sibi commissum, vt suprà probatum est. ¶ Ex quibus patet quod Rossen. sub arti. 17. 18. (vt etiam refert Latomus in tracta. de Indulgentijs) non satis benè concessit Luthero quod hoc negotium Indulgentiarum non est antiquum, sed cœpit multo post

Latomus.

tempora Augustini & Hieronymi à tempore Gregorij papæ. Et eius ratio est. Quia prius in Ecclesia (vt ipse ait) nondum erat expressa noticia purgatorij: imò & vsq; tunc non est expressè creditum purgatorium. Sed certè hæc eius sententia & ratio nil valet. Quia à tempore Augustini & Hieronymi erat iam notum purgatorium, vt patet. Quia Augustinus in Enchyridion dicit acerbio rem esse pœnam purgatorij quàm huius mudi. Et Cyprianus doctor antiquissimus li. 4. epistolarum epistola secunda, & alij doctores antiquiores sæpe de purgatorio expressè loquuntur. ¶ Idem etiã Durand. in. 4. dist. 20. & alij doctores non considerãtes quod Indulgentia est remissio peccatorum, sed solum applicatio thesauri: & similiter Caieta. licet tenuerit quod Indulgētia est remissio, dicunt quod nulla autoritate Augustini, Hieronymi & aliorũ antiquorum doctorum aut scripturæ fundantur Indulgentiarum cõcessiones sed solum autoritate Ecclesiæ & pontificum à trecentis annis huc vsq;.

August.

Cyprian.

Dura.

Caietan.

¶ Sed certè hoc eorum dictum est falsum, vt patet ex dictis. Quia autoritate Euangelij seu Christi data est potestas remissionis peccatorum, aut dispensandi thesaurũ: & per consequens potestas Indulgentiarum. Et quidem si nunc est in Ecclesia hæc potestas à Christo, vt probatum est, ergo fuit semper. Nã quæro quando collata est hæc potestas de nouo Ecclesiæ, si non fuit ab ipso Christo per Apostolos & in Apostolis seu in Petro collata? Vnde

hec

hæc noua potestas? ergo. Et quidē omnes sancti à tēpore Aposto-
lorū loquūtur de Indulgētijis, & fuit vsus earū nō quidē sub nomi-
ne Indulgētie, sed sub nomine remissionis aut relaxatiōis peccato-
rū aut pœnarū: & ita erat in vsu etiā extra sacramētū illas cōcede-
re, licet nō tā saepe nec in tanta copia sicut nūc, sed fiebāt cerre, &
paucę remissiones & raro ex causa rationabili. Nūc autē sub nomi-
ne Indulgētiae & remissionis & relaxatiōis & absolutiōis pœnarū
seu peccatorū, & sub nomine dispensationis & cōmunicationis
thesauri Ecclesiæ fiunt sepe largissimæ Indulgētiae ex causa ratio-
nabili. Et quidē id ex pia Spiritū sancti dispositione creditur nunc
factum, vt vbi abundat delictum ibi & gratia superabundet, Ro.
5. vt dicit Alex. Hall. parte. 4. q. 83. membro. 5. & Bona. in, 4. dist.
20. & ibi cōmuniter doct. vt etiam refert Gabriel in Cano. lectio.
57. O. P. & eius supplementū in. 4. dist. 45. q. 3. art. 2. ppo. 5. Olim
nāq; non erant tot neq; tā graua peccata: & homines parati erāt
suas implere pœnitentias: nūc autē econtrā totum est: vnde & Ec-
clesia Spiritu sancto illuminata ad remedium Indulgentiarū pro
tēpore necessitatis diuinitūs sibi pręparatum (vt diximus) proui-
dē recurrit. Ideo non est cur de tam abundanti beneficio quæra-
mur aut scandalizemur. sed gratias potiūs agamus.

Paulus
Alexan.
Bonauē.
Gabriel.

¶ Contra suprā dicta præcipuē contra secundam particulam,
vbi dictum est quōd extra sacramentum potest Ecclesia conce-
dere Indulgentias, arguitur sexcupliciter. Primō, quia effectus sa-
cramenti non potest conferri per aliquem præter Christum sine
sacramento, sed remissio pœnæ temporalis debitæ Deo pro pec-
catis est effectus sacramenti: ergo consequentia patet, & maior
probat. Quia conferre effectum sacramenti sine sacramento
expectat ad clauēs excellentiæ, quas constat non esse absolutē cō-
municatas Papæ aut Ecclesiæ, sed soli Christo reseruatas, vt com-
munis & catholica doctrina doctorum tenet Ecclesiæ. Minor au-
tem patet. Quia per baptismum & per satisfactionem, quæ est
tertia pars sacramenti pœnitentiæ, fit absolutio à pœnis debitīs
pro peccatis, sicut & ab ipso peccato, ergo. ¶ Secundo argui-
tur ad idem Quia si Indulgentia est absolutio seu remissio, ergo
eodem modo fit à peccatis & à pœnis peccatorum. Paret conse-
quentia. Tum quia indifferenter conceditur vtrāq; potestas, Mat-
thæ. 16. 18. & Ioann. 20. Quorum remisistis peccata. Tum etiam
quia vtrāq; remissio scilicet culpæ per sacramētum & pœnæ per

Argu. 1.

Argu. 2.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

3. *Argu.* Indulgentiæ est actus iurisdictionis. ¶ Tertio arguitur ad idem. Quia Ecclesia non potest hominibus augere seu dare merita aut præmia extra sacramenta applicando merita Christi & sanctorum seu dispensando thesaurum spiritualem Ecclesiæ extra sacramenta, ergo nec auferre malum pœnæ applicando thesaurum extra sacramenta per viam Indulgentiæ. Antecedens patet & consequentia probatur. Quia eiusdem rationis & facultatis est addere seu augere bonum & tollere malum, quia eadem est ratio oppositorum. ¶ Quarto arguitur ad idem. Quia nulla ratio videtur sufficiens quare si Indulgentia est remissio pœnarum fiat aliter quàm per viam sacramenti, etiam si sit dispensatio thesauri quod patet. Nam illa ratio quæ ab aliquibus solet dari, quod scilicet sicut bona communia Ecclesiæ sunt dispensabilia per præsentem Ecclesiæ, ita & potestas concessa Ecclesiæ potest exerceri ab ea extra sacramenta, hæc ratio non est sufficiens. Tum quia petit principium in antecedente & consequente. Nam conceditur quidem quod communia bona Ecclesiæ spectantia ad remissionem peccatorum & potestas ei concessa potest quidem ab ea exerceri, sed non quomodolibet, sed certo modo à Christo taxato scilicet per sacramenta: & dato quod vnum concedatur dispensari seu exerceri sine sacramento non sequitur quod ergo & quodlibet. ¶ Item nec valet alia ratio aliorum quod scilicet sequeretur, quod superflue satisfactiones sanctorum frustra dicerentur repositæ in thesauro Ecclesiæ ad Indulgentias si non possunt dispensari egentibus per Indulgentias extra sacramenta. Quod sic probare nituntur. Quia illæ satisfactiones sanctorum non possent communicari per sacramenta, ex quo non dederunt virtutem aliquam sacramentis, sicut satisfactiones Christi quæ dederunt virtutem sacramentis: si ergo non possent dispensari nisi per sacramenta: ergo nullo modo possent nobis communari. Sicque frustra repositæ dicerentur in thesauro Ecclesiæ ad Indulgentias. Sed certè hæc ratio etiam videtur insufficiens ad probandum quod Indulgentiæ possunt concedi extra sacramenta. Quod patet quia negatur illa sequela. Et ad eius probationem, dico quod licet satisfactiones sanctorum non dederunt virtutem sacramentis, possunt tamen nobis communicari per sacramenta, sicut nunc post absolutionem sacramentalem culparum conceditur per sacerdotem habentem auctoritatem ad id aliqua Indulgentia habentibus.

tibus bullas ad id vt patet. Sicque non essent frustrà ex quo aliquo modo, scilicet per viam sacramenti & non extra nec aliter possunt nobis communicari, ergo nulla ratio videtur sufficiens, vt dictum est. ¶ Item quinto arguitur ad idem. Quia dato q̄ maneat thesaurus satisfactionum, tunc pontificis esset solum rogare Deum quòd applicetur talibus aut talibus viuis aut defunctis, non autem autoritatiuè applicare. Ratio quia eius non est Dominus nisi solus Christus cui Apocalipsis octauo, Data sunt illi incensa multa vt daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum Dei &c. Per hoc autem quòd Papa rogat non sequitur quòd infallibiliter ita Deus acceptet, ergo. ¶ Item sexto, quia eodem modo sequeretur q̄ fuissent Indulgentiæ in lege veteri, quia eodem modo possent pontifices dispensare thesaurum Synagogæ spiritualem ex quo prælatus communitati potest dispensare thesaurum eius, vt dictum est suprà.

¶ Respondeo ad primum distinguendo maiorem. Dico enim quòd sine sacramento in actu vel in voto suscepto conferre effectum eius principalem vel proprium & totalem & simpliciter; hoc bene spectat ad clauas seu potestatem excellentiæ, & sic soli Christo conuenit hoc, & sic conceditur maior ad hunc sensum, sed tunc negatur minor, vt patebit. Conferre autem effectum partialem seu minus principalem sacramenti, hoc bene potest pertinere ad clauas ministerij & ad alios. & sic negatur maior. ¶ Et sic ad minorem dico, quòd remissio pœnæ temporalis debita pro peccato non est effectus proprius totalis aut simpliciter vllius sacramenti, hæc sit effectus partialis aut secundum quid sacramenti baptismi & etiam aliorum sacramentorum, quod patet. Quia potest effici etiam sine vlllo sacramento & sine actu clauium, vt patet. Quia potest fieri vel per proprios actus pœnitentis vel amicorum satisfacere volentium pro alio secundum communiter doctores, vt suprà, quæstione. 3. in responsione ad quintum argumentum dictum est. ¶ Ad secundum respondeo negando consequentiam: & ad eius probationem iam responsum est suprà in prima probatione secundæ particulæ, contra quam procedit hoc argumentum, ibi vide latius. ¶ Ad tertium argumentum respondeo secundum Adria. in materia de Indulgentiis negando consequentiam: & negatur q̄ vtrûq; sit eiusdem ratio-

5. Argu.

6. Argu.

Resp. ad 4. Argu.

Ad. 2. ar.

Ad. 3.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

nis. Primò, quia satisfacere possumus secundum rigorem iustitiæ pro alio stante lege: mereri autem gloriam non, nisi de congruo: quia & est diuinæ libertatis si nos audiat pro alijs. Hæc ille. Sed quia hoc non videtur verum, vt patet ex suprâ dictis. q. 3. vbi dictum est q̄ satisfacere pro alio non possumus ex rigore iustitiæ sed ex condecencia tantum. Ideo secundò & melius respondeo

*Aliera
Respõsio*

negando prædictam consequentiã. Quia non est in facultate Ecclesiæ cuiquam sanctorum sua merita aut præmia detrahere & alteri applicare, cum hoc esset in præiudicium sanctorum, secus de satisfactorijs vt talibus: quia quò ad vim satisfactiuam superabundant in sanctis. De Christo autè specialiter dico, q̄ eius merita, vt habent rationem meriti de condigno, sunt nobis communicabilia, sed non nisi per sacramenta in actu vel in voto, quia sic ipse voluit, & statuit, & quia eius gratia est capitalis & vniuersalis & infinite acceptata pro nobis eius merita, & nihil ipsi detrahatur ex hoc, vt latius de hoc doctores in tertio, distinctione. 18. & sic ibi

*Resp. ad
quartũ.*

non est omnino eadem ratio oppositorum contrariè aut contradictoriè. ¶ Ad quartum respondeo, q̄ non propter illas rationes ibi tactas in argumento id tenetur, vt in secunda particula dictum est, quod extra sacramenta potest Ecclesia concedere Indulgentias: sed propter illas quæ suprâ tactæ sunt quæ sunt sufficientissimæ.

*Resp. ad
quintum*

¶ Ad quintum negatur assumptum, & ad eius probationem respondeo, quòd licet Christus sit dominus principalis, Papa autem & alij quibus ipse concesserit (vt infrâ, quæstione. 10. habetur) sunt dispensatores à Christo autoritatè dispensandi talem thesaurum habentes.

*Resp. ad
sextum.*

¶ Ad sextum respondeo negando sequelam. Quia cum in lege veteri non fuisset solutio redemptio que facta per Christum, ideo non erat remissio peccatorum per viam sacramenti alicuius, ideo & non erat potestas Indulgentiarum ad id concessa à Deo vllò modo intra aut extra sacramentũ, neque autoritas seu potestas clauis ad id, neque potestas dispensandi thesaurum, qui tunc nondum erat, & sic patet responsio.

*Argumentum.
7.*

¶ Septimò principaliter cõtra prædicta specialiter contra. 1. & 3. particulam arguitur, Quia si Ecclesia haberet potestatem semper ad concedendum Indulgentias, ergo certè hoc fecisset à principio primitiue Ecclesiæ & non reseruaret tam excellens auxilium in hæc vltima tempora: aut detur ratio de hoc. ¶ Respondeo concedèdo q̄ Ecclesia à suo principio, scilicet à tẽpore Apo-

sto

stolorum vsa est Indulgentijs & remissione peccatorum, licet nõ sub nomine Indulgentiæ quàmuis frequentia & abundantia & nomen Indulgentiarum sint reseruata in hæc vltima tempora, vt supra, in probatione tertiæ particulæ dictum est contra Roffen. & Durandum. Ratio autem quare de hoc frequēti remedio & abundantanti gratia Deus & Ecclesia per Spiritum sanctum illuminata prouidit in ijs temporibus iam supra tacta est secundum Alex. Bonaueturā & Gabriel. in Cano. lect. 57. O. P. vt scilicet in maiori necessitate de maiori & vtiliori remedio, puid eret iuxta illud ad Ro. 5. Vbi abundauit delictū ibi superabūdauit & grā. Tūc enim minus peccabatur, & valde bonis operib⁹ & pœnitentijs etiā secū dum rigorem Canonum pœnitentialium insiste batur, vt legitur de multis sanctis & martyribus in Vitis patrum & alijs hystorijs: erantq; homines proni ad prædictas pœnitentias implendas, nūc autem econtrā quia abūdāte iniquitate refrigescit charitas. Ideo tunc non fuit necessarius vsus creber & abūdans Indulgentiarū.

Quia fortè clauēs Ecclesiæ inutiliter agerent & ludibrio haberentur. Nunc autem necessarius & vtilis est vsus creber & abundans Indulgentiarum, vt vel sic ad bona opera per quæ lucramur Indulgentias & ad gratiarum actionem pro tanto beneficio prouocemur. Et cauendum est ne simus ingrati tanto beneficio aut ne eo

abutamur. Ad idem est Alexand. Hall. parte. 4. q. 83. mem-

bro. 5. & Bonauen. & communiter doctores in.

4. distin. 20. & supplementum Ga-

briel in quarto. distin. 45.

q. 3. articu. 2. pro-

po. 5.

*Responso
ad septi.*

Paulus.

*Vsus In-
dulgentia-
rū neces-
sarius.*

*Alexan.
Bonauē.
Gabriel.*

f 3 Quæstio

Quæstio sexta.

Utrum Indulgentiæ ut tales remittant culpam, an pœnam tantum temporalem, & quam pœnam.

Propositio.

Espondeo per vnicam propositionem. Indulgentiæ ut tales non remittunt culpam, sed solum pœnã temporalem Deo debitam pro peccatis personalibus iã quò ad culpam remisiss & præteritis. ¶ Dicitur q̄ Indulgētiã ut tales scilicet ut solum habent vim Indulgentiæ, secus ratione boni

operis adiuncti propter quod conceditur Indulgentia, aut ratione alterius concessionis seu facultatis adiunctæ ad absoluendum à peccatis & censuris, ut cõmuniter conceditur in bullis quæ circumferuntur, aut ut creditur concedi quando concedit Papa, q̄ accipiens bullam aut faciens tale quid, absoluitur plenariè à culpa & pœna, ut proximè dicitur in probatione primæ partis huius propositionis. ¶ Ergo propositio sic intellecta habet duas partes

Ratio. 1.

quarũ prima est negatiua, q̄. s. Indulgentiæ ut tales nõ remittunt culpã. Quæ pbatur dupliciter. Primò, quia ex quo Indulgētia solum supplet satisfactionē pœnitentiã, id est, pœnæ debitæ pro peccato iã quò ad culpã dimisso, ergo præsupponit remissionē culpæ iã factã per sacramentũ aut per contritionē. Patet consequētia & antecedens pbatur. Tũ quia per Indulgentiã solum fit solutio pœnæ debitæ ex thesauro applicato. Thesaurus aut præfat⁹ solum cõstat ex satisfactionib⁹ Christi & sanctorũ, ut sunt satisfactiones pœnarum, ut suprã. q. 3. dictũ est. Et sic patet q̄ Indulgētia ut talis solum succedit loco satisfactionis debitæ pro peccato quò ad vim satisfactiuam: ergo patet antecedens. Tũ etiam quia in ca. Cum ex eo, de pœ. & re. habetur q̄ per Indulgentias in discretas pœnitentialis satisfactio eneruatur, ergo succedit loco satisfactionis pœnæ debitæ, ergo solum remittit tẽporalem pœnã debitã, quæ per satisfactionem pœnitentiã remittenda esset, ergo nõ culpã. ¶ Hic præsupponitur q̄ ex peccato manet reat⁹ culpæ & pœnæ seu obligatio ad pœnã æternã & talis culpa & obligatio ad pœnã æternã remittitur per cõtritionē aut per sacramentũ, & cõmutatur illa pœna æterna in debitũ pœnæ tẽporalis: & sic post culpã dimissã manet obligatio ad pœnã tẽporalẽ præfatã hic vel in purgatorio sol-

uēdā (vt habetur infra. q. 13.) & hæc pœna tēporalis est quæ remittitur & soluitur per Indulgentias, vt probatū est. ¶ Secūdo pbat̄ur eadē prima pars. Quia remissionem culpæ nō potest operari quis citra Deum nisi vel dispositiue, & hoc fit per contritionē vel ministerialiter, & hoc fit per ministratiōnē sacramenti & virtute sacramēti. Indulgētia aut̄ nil istorū est, vt patet, ergo vt talis est Indulgentia formaliter non remittit culpā, neq; Papa per Indulgentias potest remittere culpā aliquā sub ratione culpæ. Et in ijs communiter cōcordāt doct̄. vt etiā refert Thomas in addi. tercię pris. q. 25. art. 1. in respōsione ad terciū. & Florent. part. 1. tit. 10. ca. 3. §. 4. & 5 & Siluest. tit. Indulgentia. q. 10. ¶ Vnde patet q̄ si peccatū veniale iā transactū haberatiōnē reat^o culpæ distinctā ab obligatione pœnæ tēporalis ei debite secūdū Thomā & sequaces, tunc illa culpa non remittitur per Indulgentias, neq; pœna tēporalis ei debita, dū manet ipsa culpa aut eius reat^o, sed oportet q̄ prius illa culpa sit remissa per aliquā displicētiā vel aliā. Si aut̄ idem sit reatus culpæ peccati venialis iam transacti, q̄ obligatio ad pœnā tēporalem ei debitam secūdū Scotū & sequaces: tunc per Indulgentiā remittitur ille reat^o culpæ venialis, id est, illa obligatio ad pœnā temporalē nisi actū placeat tale peccatū veniale. Faciunt ad hoc ea quæ infra. q. 9. habētur secūdū Adri. contra Palud. ¶ Patet etiā secūdo, q̄ illud quod cōmuniter dicitur in bullis, q̄. i. per Indulgētiā cōceditur remissio peccatorū, intelligitur. i. pœnarū debitarū pro peccatis. Nā peccatū sæpe accipitur pro pœna peccati, vt Luc. 7. Remittit̄ur ei peccata multa. i. pœnæ peccatorū tūc remissæ sunt, & ibi Ch̄sus ei cōcessit Indulgētiā plenariā, quia iā quò ad culpā erāt per cōtritionē remissa peccata ei^o sc̄dm cōmuniter doct̄. ¶ Itē. 1. Pet. 2. Peccata n̄ra ipse pertulit. i. pœnā debitam n̄ris peccatis, & 1. Machab. 12. Vt à peccatis solnātur. i. à pœnis debitis p̄ peccatis hui^o vitæ, vt hoc etiā refert supplementū Gabri. in. 4. dist. 45. q. 3. art. 1. nota. 1. ¶ Patet etiā terciò q̄ illud quod sæpe cōceditur iubileus scilicet vel Indulgentia plenaria à culpa & pœna in rigore verborum est falsum vt sonat, vt dicit Florent. Siluest. & supplementū vbi suprā. Sed p̄pter reuerentiā verborū Papæ aut Ecclesiæ sic sæpe loquētis, & propter vsū loquendi potest & debet sano modo intelligi. Sic scilicet q̄ ibi remittitur culpa nō quidem ratione Indulgentiæ, sed ratione contritionis vel sacramenti, quæ culpa prærequiritur remissa ad cōsequendū Indulgentiā

Altera ratio.

S. Thom. Florenti. Siluest.

Scotus.

Adrian.

Secundo. Luc.

Petrus. Machab. Gabriel. Tercio. Florent. Siluest.

Quomodo iubileus vel Indulgentia plenaria intelligētur.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

à pœna. Seu quia in talibus Iubileis & Indulgentijs plenarijs à culpa & pœna quoties sic conceduntur, conceditur etiam autoritas vt talis absoluatür sacramentaliter ab omni peccato quò ad culpã etiam de reseruatis, ut piè & cõmuniter creditur, & sic est stil^o curiæ: secus à censuris nisi specialiter exprimantur aut concedantur. Ided inoleuit vsus dicentium q̄ talis Indulgentia absoluit à culpa & pœna, vt dictum est. Quod etiam innuitur ex eo quod in Clem. Religiosi. de priuileg. & de pœ. & re. capit. Abusionibus. Papa prohibet quæstoribus eleemosynarum prædicãtibz, ne dicant aut concedant Indulgentiam plenariam à culpa & pœna facientibus eis eleemosynas. Et ratio est secundum gloss. ibidem.

Glossa.

Quia talis modus loquendi non permittitur, nec habet verũ nisi in Indulgentijs plenarijs vel Iubileis concessis per Papam euntibus in terram sanctam, vel accipientibus Cruciatam, & ad sensum prædictum. Nota etiam q̄ aliud est concedere Indulgentiã plenariam à culpa & pœna, aliud absoluere plenariè à culpa & pœna, vt de hoc latius infra. quæstione. 38. propositione secunda habetur.

Nota.

*Secunda pars ppo
sitionis p
batur.*

¶ Secunda pars propositionis est, q̄ Indulgentiæ vt tales remittunt solùm pœnã temporale Deo debitã pro peccatis personalibus iam præteritis, & iã quò ad culpã remissis. Probatür primò q̄ solùm pœnã remittunt. Quia Indulgentia aliquid operatur remittendo vel soluendo, vt patet ex quæst. 1. & 5. & nõ culpã, vt dictũ est, ergo pœnã. ¶ Quod aut solùm pœnã tẽporale & nõ eternã patet. Quia pœna eterna nõ remittitur nisi per id per quò culpa mortalis. Nã eo ipso q̄ culpa remittitur, iã cõsequẽter remittitur pœna eterna hostilis & exterminatiua seu obligatio ad eam: quia illa non conuenit filijs gratiæ habentibus ius ad hereditatem gloriæ remissa culpa mortali. Sed culpa non remittitur per Indulgentiam, vt dictum est, ergo idem iudicium de pœna eterna cõsequẽte seu concomitãte ipsam culpam. Quæ quidẽ pœna eterna si hic non remittitur, iam in inferno fit irremissibilis stãte lege. ¶ Et nõ curo hic amplius disputare an pœna tẽporalis debita pro peccato mortali vel etiã veniali iã quò ad culpã in hac vita remisso, ei⁹ qui in alio mortali decessit remittatur in inferno scdm Scotũ, an nõn secundũ Thomã. Probabilius enim mihi, saluo meliori iudicio, pro nũc videtur, q̄ etiam si secundũ Scotum ibi in inferno tollatur aut remittatur satisfaciendo, tamẽ per suffragia viuorum aut per Indulgentias nõ potest remitti illa pœna tẽporalis ibi debita. Quia

Scotus.

S. Thom.

non

nō est in statu quo possit iuuari vllō modo ad beatitudinē p̄ aliorum opera, ex quo non existentibus in gratia, nec de numero mēbrorum Christi & Ecclesiæ nō valet fieri charitatiua communitatio. Quia in inferno nulla est redemptio secūdum communiter docto. in hoc cōcordantes, vt etiā refert Gabriel in cano. lect. 56. litera S. vt de hoc etiam habetur infrā. q. 20. in responsione ad primum argumentum, ibi vide si placet, & cōcordat Medina de oratione. q. 25. Ex quo patet error Mayronis & aliquorum dicentium q̄ per Indulgētiās remittitur etiam pœna prædicta inferni: & fundantur in textu de pœn. dist. 3. cap. vltimo, vbi dicitur q̄ bona facta in mortali valent ad tollerabilius iudicium subeundum. Sed certè hoc eorum fundamētū, nil facit pro eis, vt patet. Quia intelligitur prædictum capitulum non quidem sic, quòd bona opera ipsorum minuant pœnam eis debitam in inferno pro alijs eorum peccatis: sed sic scilicet q̄ non agendo malum & faciendo bonum non augetur eis pœna inferni, vt communiter glossatur à doctoribus, & latius agit Gabriel vbi suprā & sūma Angelica titu. Indulgentia. §. 1. Item quia dato q̄ per eorum bona opera minueretur eorum pœna infernalis, non tamen sequitur q̄ ergo per opera aliorum, aut q̄ per Indulgētiās, quia non potest hoc auxilium eis communicari, vt dictum est, vt etiam de hoc habetur infrā. q. 20. per totum, & in responsione ad primum argumentum ibidem. Vbi habetur q̄ requiritur q̄ sit in statu gratiæ is cui valere debet Indulgentia. Et quidem apertè est contra eos cap. Tres sunt, de pœn. dist. 1. & ca. Verbum. & de consecra. dist. 4. ca. Omnes: vbi patet intentū. & facit ca. Maiores, de baptismo. §. Hic verò dicimus, & expressè ad propositum facit extrauagan. Clem. 6. Vnigenitus. de pœn. & re. Vbi dicit q̄ thesaurum Christus Ecclesiæ militanti acquisiuit, volens suis filijs thesaurizare, fidelibus dispensandum, & verè pœnitentibus applicandum, &c. Nūc autem damnati in inferno non sunt de Ecclesia militanti, neque filij, neque fideles, neque pœnitentes, ergo eis nullō modo profunt Indulgētiæ ad releuationem suæ pœnæ æternæ cuiuscunq̄ue.

¶ Sequitur alia particula (Deo debitam) quia Indulgentia non remittit pœnam iudiciale debitā hominibus aut Ecclesiæ, aut in foro contentioso, ideò secundum Thomam religiosi per has Indulgētiās non liberantur à pœnitentijs sibi iniunctis in capitulo per suos prælatos. Ratio horum est, quia Indulgentia solum

Gabriel.

Medina.

Summa
Angelica.

Thomas.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

supplet tertiam partem pœnitentiæ. s. satisfactionem pœnitenti-
 lem. Hæc autem est Deo debita pro peccatis, ergo & in hoc con-
 cordât communiter doct. Quomodo autem cum hoc stat quod
 per Indulgentias remittitur pœna temporalis debita tam in foro
 Dei quàm Ecclesiæ infrâ. q. 8. habetur. ¶ Sequitur alia particula
 (pro peccatis personalibus) quia Indulgentia nō liberat à pœnis
 debitis pro peccato originali, vt patet. Quia non à fame & siti &
 morte propter rationes suprâ dictas. in. q. 3. in responsione ad ter-
 tium, neque ab alijs pœnis contractis ex natura peccati cuiuscun-
 que, vtpote à cæcitate intellectus, prauitate, seu oblatione & habi-
 tu prauo voluntatis ex peccato actuali prouenientibus. Quia hæc
 per satisfactionem & per consequens per Indulgentiam loco sa-
 tisfactionis succedentem non tolluntur. ¶ Sequitur alia particu-
 la (Iam præteritis, & quo ad culpam iâ dimissis) ita scilicet vt be-
 nè ait supplementum Gabrielis vbi suprâ art. 2. propo. II. Coro-
 lario. 9. & concordat summa Rosella titul. Indulgentia. §. 16. q. si
 quis consequitur Indulgētijs annales de iniunctis pœnitētijs: po-
 test per eas redimere pœnitētijs annales huius sæculi sibi pro tūc
 iniunctas à sacerdote, vel eas ad futurum sæculum referuare pro
 solutione pœnarum ad quas pro peccatis iam commissis tūc te-
 netur, sed non potest huiusmodi Indulgentiarum fructum refer-
 uare pro peccatis quandoq; in futurum committendis, sed solūm
 Indulgentiæ fructus lucratus valet pro peccatis iam præteritis, i-
 deò pro futuris oportet vt toties Indulgētijs lucretur quoties ea
 iam commiserit. Et ratio huius est, quia Indulgentia æquiualeat &
 succedit loco satisfactionis pœnitentialis. Hæc autem satisfactio
 est solūm pro debito iam contracto pœnarum pro culpa iam re-
 missa, ergo. Sed de hoc latius habetur infrâ. q. 30. 31. vbi agitur de
 Indulgentijs continuis & perpetuis quomodo valent. & q. 39. v-
 bi agitur q̄ satisfactoria bona in hoc differunt à meritorijs,
 q̄ non possunt applicari neq; referuari in the-
 saurum pro futuris peccatis
 meritoria autem
 sic.

Quæstio.

Quæstio septima.

Vtrum indulgentia remittant pœnas præfatas peccatorum modo sint iniunctæ per sacerdotem modo nõ.

Espondeo per quatuor propositiones. Quarum prima est. Papa potest per se & per alios inferiores concedere Indulgentias per quas remittantur tam pœnæ peccatorum tam iniunctæ per sacerdotem, quàm etiam non iniunctæ. Ratio quia ex Matth. 16. & 18. & Ioan. 20. Quorum remisieritis peccata &c. potest

*Quæstio
Septima.
Propo. 1.*

remittere omnia etiam occulta quò ad culpam & pœnam, vt supra q. 4. & 5. habetur. Et non videtur vbi ei sit facta aliqua restrictio quò ad iniunctas pœnas tantùm, ergo. Item in bullis Papalibus habetur sæpe, q̄ per tales Indulgentias plenarias restituuntur homines ad innocentiam seu statum baptismalem, hoc autẽ nõ esset verum nisi per tales Indulgentias remitterentur pœnæ Deo debitæ etiam si non sint iniunctæ, ergo. Et nota q̄ hæc restitutio ad innocentiam baptismalem intelligitur solùm quò ad liberationem pœnarum, ac si non peccassent, non autẽ quò ad alia dona, quæ in baptismo recipiuntur. Et in hac propositione quæ loquitur de possibili nulla est difficultas inter catholicos: omnes enim doctores in hoc conueniunt. Sed vtrũ ita de facto concedat Papa aut alij prælati, in hoc est varietas opinionum. Ideò quò ad hoc sint aliæ propositiones sequentes.

¶ Secũda propositio. Dicecesani non possunt regulariter secundum Ius commune Canonice concedere Indulgentias nisi de pœnitentijs iniunctis per sacerdotem. Ratio, quia quò ad alias pœnas est sibi per Papam & Ecclesiam ablata seu restricta potestas, vt patet in ca. Cum ex eo. de pœn. & re. vbi solùm de iniunctis pœnitentijs conceditur illis talis potestas. & in cap. Nostro. eo. titul. habetur, q̄ Archiepiscopus potest concedere Indulgentias, ita tamen quòd statutũ generalis concilij præfati in cap. Cum ex eo, non excedat, & idem habetur in capit. Romana. eodem titulo. libro sexto, ex quo patet quòd etiam si dicecesani concedant Indulgentias absolutè, debent intelligi

Propo. 2.

intelligi

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

intelligi & interpretari secundum prædictum ius commune, scilicet, de iniunctis tantum. Et prædicta omnia sunt vera nisi per Papam vel Ecclesiam ipsis dicecesanis vel etiam alijs concedatur generaliter vel specialiter quæ possint concedere Indulgentias absolute vel etiam de non iniunctis. Tunc enim possent secundum tenorem concessionis concedere Indulgentias de iniunctis & de non iniunctis pœnitentijs seu absolute. Et in hac secunda propositione etiam communiter concordant doctores. ¶ Tertia propositio. Quando Papa concedit Indulgentias cum limitatione expressa de iniunctis pœnitentijs, tunc solum pœnitentiæ iniunctæ vel impostæ per confessorem in confessione sacramentali remittuntur per tales Indulgentias. Ratio, quia Indulgentia tantum & non plus valet, quantum sonat secundum tenorem concessionis si verè & non fallaciter concedatur, ut est communis regula & practica doctorum utriusque iuris & curiæ Romanæ, & hoc habet veritatem in omnibus Indulgentijs etiam plenarijs & continuis & temporalibus à quibuscunque concessis, sic limitatè de iniunctis pœnitentijs: quia solum iniunctæ pœnitentiæ per confessorem, & non aliæ remittuntur. Ideo si nulla pœnitentiæ est per confessorem imposta pœnitenti aliquo modo, scilicet nec specialiter nec generaliter, tunc per talem tenorem concessionis Indulgentiæ nil ei remittitur. ¶ Quod si Papa concedens Indulgentiam de iniunctis intendat etiam de non iniunctis concedere Indulgentiam, tunc coram Deo talis Indulgentia remitteret pœnas etiam non iniunctas. Quia effectus Indulgentiæ non pendet ex tenore, aut formaverborum quæ non est taxata iure diuino ad concedendum Indulgentiam, sed ex voluntate concedentis, ut infra. q. 35. habetur. Sed hoc est pro regula semper habendum, quod nisi manifestè constet de opposita voluntate seu intentione concedentis, semper standum est tenori verborum: & secundum ipsum & conformiter ad ipsum est interpretanda voluntas & intentio concedentis tam in foro Dei quàm Ecclesiæ. Non enim præsumendum est concedentem Indulgentias velle oppositum suis verbis intendere. Et in hac tertia propositione & ibi dictis concordant communiter doctores. in. 4. dist. 20. & 45. præcipuè Duran. dist. 20. & Fran. May. in tractatu de potestate clauium, & supplementum Gabrielis latè refert in. 4. dist. 45. q. 3. art. 2. propo. II. & Gerson. in floribus dicens. Dies Indulgentiarum referuntur ad pœnitentias pro hac

*Tertia
propositio.*

*Dura.
F. Mayr.
Gabriel.
Gerson.*

hæc vita iniunctas, sic enim textus sonat. Hæc ille. Item Adria. in. 4. in materia de Indulgentijs conclu. 2. & Summa Ange. tit. Indulgentia. §. 1. & 2. & Siluest. eo. tit. q. 8. & 10. & omnes ferè doctores Canonistæ in ca. Quod autem, de pœn. & re. ¶ Ex suprâ dictis infertur, primò quòd non valet illa opinio recitata à Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. art. 2. & Florent. prima parte titu. 10. ca. 3. §. 3. dicens q̄ per talē formā cōcessionis Indulgentiæ de iniūctis remittitur etiā pœna nō iniūcta, sed iniūgēda à Deo vel sacerdote secūdū Canones. Ratio huius opinionis erat, quia ly (de iniunctis) intelligitur. i. etiā de iniūctis, & nō solū de iniūgēdis, ad hūc sensū. Concedo tibi quadraginta dies Indulgentiæ de pœnitentia iniūcta. i. de tali pœnitentia qualis clauē non errante tibi deberet iniungi, vt scilicet quadraginta dies lucrati de Indulgentia tantum tibi valeant, quantum illi quadraginta dies, qui deberent tibi iniungi, tibi valuissent si tibi iniuncti & impleti fuissent. ¶ Hæc (inquā) opinio & eius ratio non valet. Quia contra tenorem & formam expressam Indulgentiæ non valet interpretatio. Et quia vt habetur & notant cōmuniter doctores extra. de verbo. signifi. ca. Olim. & ca. In his, non est recedendum à verborum propria significatione, nisi de mente aliter constet. Nam similiter liceret in alijs quibuslibet textibus interpretari extendendo verba contra tenorem textus, quod non licet doctori cuiquam, nisi de mente statuentis vel concedentis, vel alius de ex causa cogente & manifesta cōstaret: & solus Papa vel concilium potest hoc modo exponere rationabiliter scripturam sacram, vt dicit Augustinus de Ancona in libro de potestate Papæ. q. 67. art. 1. ¶ Si ad hoc subterfugiendo, dicat præfata opinio, vt dicit supplementum Gabrielis vbi suprâ, quòd ly, de iniunctis, si extendatur etiā ad iniūgēdas, vt dictum est, non capitur improprie sed proprie. Quia ly, pœnitentia iniuncta, verificatur de omni pœnitentia taxata à Deo, & ipsi debita pro peccatis vel à iure vel à confessore. Nam iniuncta dicitur pœnitentia, quia ad eam homo obligatur absolutè vel ex suppositione, scilicet si vult liber esse à debito pœnæ, & liber gloriam intrare, etiā si non sit illi præceptorie imposita per superiorem. Quod patet. Quia Ecclesia sic vtitur in suis bullis & concessione Indulgentiæ, & extra. cap. Cum ex eo. de pœn. & re. dicens. Et in remissionem iniungimus peccatorum vt det vel faciat tale quid, is qui voluerit lucrari hanc Indulgentiam, ergo eū

Adrian.
Summa
Angelic.
Siluest.
Corol. 1.

Aug. de
Ancona.
Obiectio.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

nōmine pœnitentiæ iniūctæ intelligatur omnis pœnitētia à Deo
 vel Ecclesia vel sacerdote taxata seu imposita. etiā ex suppositione
 videtur q̄ possit cōprehendere pœnitentiā tantū taxatam à Deo
 vel à Iure Canonico, etiam si non sit specialiter imposita seu iniū
 ctæ per sacerdotē in sacramento: & per consequens q̄ cōprehē
 dit pœnitentias per sacerdotem iniungendas, vt dicebat illa opi
 nio. ¶ Sed certē hoc subterfugiū pro præfata opinione nil valet,
 quod tripliciter probatur. Tū primò, quia verba in suo p̄prio &
 potiori significato sunt intelligēda, nisi aliud de mēte loquētis ra
 tionabiliter constet, vt habetur ca. Olim, & ca. In his. de verborū
 significatione. Nunc aut pœnitētia iniuncta capitur pro iniuncta
 vel imposita à iudice seu sacerdote specialiter præceptorie aut cō
 sultorie absolutē vel conditionaliter, aut alio modo: non aut pro
 pœnitētia à Iure aut à Dei dispositione taxata. Quod patet. Intū
 ctio enim pœnitentiæ significat specialem applicationem iuris seu
 pœnitentiæ taxatæ in iure seu decreto Dei ad hūc, & per cōsequēs
 significat specialem impositionē iudicialē talis pœnitentiæ aliās ta
 xatæ aut nō taxatę secūdū Ius. Ius em̄ nō applicat pœnitētiās taxa
 tas alicui sed taxatas ostēdit: similiter & Deus in hac vita facit, vt
 p̄ iudicis sententiā specialiter applicētur delinquentibus. Sententia
 em̄ est applicatio Iuris ad hūc, quæ applicatio ex quo fit per sentē
 tiā iudicis, ergo fit per iniunctionē, seu impositionē illius pœnitē
 tię taxatę seu statutę à Iure vel à Deo factā à iudice sententiā ferēte.
 Ergo Ius aut Deus nemini iniūgit pœnitentiā in hac vita sed iudex
 aut sacerdos. Tū tecūdò, quia eo ipso q̄ docto. cōmuniter ex ipso
 antiquo & adhuc p̄manēte tenore bullarū faciūt differentiā inter
 pœnitētiās iniūctas & iniūgēdas, & bullæ ipsæ aliq̄ cōcedūt de
 iniūctis aliq̄ absolutē sine vlla limitatione. Sequitur ergo manife
 stē q̄ est differentiā q̄ dicitur de iniūctis, vt vocabulū sonat pro
 priè sumptū. Alioquin vana esset talis dīstinct. & tenor diuersus In
 dulgentiarū, si omnia inuicē p̄ se ipsis cōfusē acciperētur, ergo si
 cut olim q̄ Indulgētia cōcedebatur expressē de iniūctis pœnitē.
 intelligebatur de iniūctis tantū p̄ sacerdotē, sequitur q̄ similiter
 & nūc debet intelligi idē tenor Indulgentiæ p̄seuerās. Tū tertio,
 quia sic est in vsu & practica rā loquētū q̄ doct. cōmuniter in p̄
 senti materia, ergo standū est acceptiōi vocabuli de iniūctis secū
 dū cōmunē vsū & acceptionē eius vt dictū est. Et in his expressē
 cōcordat Durā. vbi suprā. q. 4 & Caiet in. 2. quodlibeto. In ma
 teria

Responso
Prima res
ponso.

Secunda

Tertis.

Duran.
Caietan.

teria de Indulgen. ca. 7. cū cōmuniter doctoribus, quibus aliquādo ly. de iniūctis pœnitētijs, aliter accipiatur. ¶ Secūdo infertur ex supra dictis, q̄ nō valet illa alia opinio, etiā recitata à Palud, & Florent. vbi supra dicēs q̄ quādo datur Indulgētia plenaria plenior aut plenissima, tūc omnis pœnitētia iniūcta & iniūgenda in foro Dei, & Ecclesiæ remittitur hic & in purgatorio per supra dictū tenorē expressū de iniūctis, aliās nō: sed solū pœnitentia iniūcta per sacerdotē dicit præfata tertia propositio. Et ratio huius opinionis quod ad primā partē est, quia ex quo cōceditur Indulgētia plenaria de omnibus, ergo de omni pœna etiā nō iniūcta per sacerdotē: alioqui nō esset plenaria Indulgētia, si solū ad iniūctas pœnitētijs restringeretur, vt sonat tenor cōcessionis. ¶ Sed hæc opinio quod ad illā primā eius partē nō valet, quia standū est tenori verborū cōcessionis, vt dictū est. Et verbū seu clausula generalis debet restringi & intelligi secundū limitationē expressam adiunctā, ideo ad rationē præfatā dico, cōcedendo q̄ quādo conceditur Indulgētia plenissima de iniūctis, nō est plenissima absolute de omnibus, sed solū de iniūctis per sacerdotē, vt dicit tenor Indulgētiæ, quas omnes iniūctas nō tolleret, aut nō remitteret talis Indulgētia, si nō esset sic plenaria, sed solū annalis, aut partialis: ideo est plenaria nō absolute sed limitatē, quod ad iniūctas tantū pœnitētijs secundū ipm tenorē Indulgētiæ. ¶ Tertiō infertur q̄ nō valet illa alia opinio etiā recitata à Palude. vbi supra dicēs q̄ quādo dicitur, Remitto tibi vnū annū de pœnitētia iniūcta, sensus est q̄ tantū minūs punieris in purgatorio, quantū si vno anno cōtinuo egisses pœnitentiā in hac vita. Et hanc opinionē dicit Innocen. de pœ, & re. q̄ est satis consona æquitati. Dico ergo q̄ si hæc opinio intēdit dicere, q̄ tūc remittitur pœnitētiē vnus anni nō iniūctæ, non valet: vt patet ex dictis. Si verō intendat q̄ de pœnitentia tantū iniūcta remittitur ille annus, tunc vera est opinio, vt paulō inferiūs etiā dicitur, & infrā. quæst. 29. ¶ Illud autem quod præfata opinio subneſcit quod qui lucratur talem Indulgētiā tenetur nihilominūs facere pœnitentiā in hac vita, quomodo intelligatur & sit verum infrā. q. 8. latē dicitur. ¶ Tandē pro concordia & bono intellectu omnium prædictarum opinionū potest forrē benè dici, quod quando confessor generaliter iniūgit pœnitenti dicēs: Quicquid boni feceris, sit tibi in satisfactionem seu remissionem peccatorum, tunc iam videtur quod

Corola.
Secundū

Corol.
Tertium

Innocen.

Concordā
tur præ
habita o
piniones.

omnis

alio *modo* *omnis* *pcenitentia* *debita* & iniungenda sit tam iniuncta aliquo modo saltem generaliter, quàmuis sub electione pcenitentis, & q̄ tunc Indulgentia concessa de iniunctis extēditur etiam ad specialiter iniungendas, ex quo iam sunt aliquo modo, scilicet generaliter iniuncte, vt dictum est, vt de hoc latius habetur infra. q. 24.

Gerson. *propo. 4.* secundum Gerson. Et sic fortè loquuti sunt doctores p̄dictarum opinionum quæ prima facie videbantur aduerse, & nō sunt si sic intelligantur, & limitentur ad bonum sensum. Ideo salubre est q̄ confessor semper dicat poenitenti, Quicquid boniferis &c. vt sic ei valeant omnes Indulgentiæ tam de iniunctis q̄ de iniungendis.

Propo. 4. ¶ Propositio quarta est, quando Papa concedit Indulgentiam absolutè non dicendo de iniunctis, tunc per talem Indulgentiam remittitur tanta pcena debita, modò sit iniuncta à sacerdote modo non, quantam sonat tenor Indulgentiæ plenariæ aut temporalis totalis seu partialis. ¶ Probatur quincuplīciter. Primò, quia

Prima ratio.

Papa vel alius cui hoc sic à Papa vel Ecclesia cōceditur, id potest, vt patet ex prima propositione, & de facto sic cōcedit. Quod patet. Quia tantum valent Indulgentiæ quantum sonat tenor earū, dum de opposita mente concedentis non constat: seu dum concedens aliud non intendit: vt suprā dictū est in tertia propositione, & est communis practica doctorum. Quòd si aliter voluisset expressisset, & vbi Ius nō distinguit, ne nos distinguere debemus vt habetur dist. 50. ca. Si Euangelica & de maiori. & obe. ca. Solitæ. §. Notandum. & latè refert Glossa in ca. Consuluiti. 2. q. 5. & Glossa in ca. Saluator. 1. q. 3. In ver. indefinite. & est ar. ca. Porro. ca. Cum & plantare. de priuileg.

Gloss.

Secunda ratio.

¶ Item secūdo probatur: Quia & scit & tolerat sic concedens Papa, quia sic etiam habet stilus curiæ Romanæ & vsus eius & aliorum sic intelligentium, vt sonant tenores Indulgentiarum absolutè vel limitatè, ergo si solūm intēderet de iniunctis, cum eius tenor verborum loquatur de omnibus absolutè & indistinctè, sequeretur q̄ Papa & Ecclesia deciperet sine causa suos filios, præsertim in hoc tempore quando scit omnes poenitentias esse arbitrarias, id est, voluntariè iniūctas, nō secundum rigorem Canonum poenitentialium, neque secundū qualitatem peccati, sed paruas vel nullas poenitentias iniungi secundum fragilitatem & voluntatem poenitentium. Quia malunt cum nulla poenitentia iniuncta specialiter destinari ad purgatorium

rium

rium, quàm magnam & vix implendam acceptare. Sentiens ergo hoc Ecclesia & volens piè providere debitis pœnis filiorum per Indulgētijs, certè non piè neq; verè provideret si concedens Indulgētijs absolutè & illimitatè non intenderet valere nisi limitatè de iniunctis pœnitentijs, quas scit esse ferè nullas iniūctas pœnitentijs. ¶ Item teritiò probatur idem. Quia beneficium Principis, præsertim quando non est in præiudicium alicuius Iuris aut personæ debet latissimè interpretari quantum forma verborum patitur propriè sumpta, vt habetur in cap. Olim. de verborum significatione. & ca. Cum dilecti. de donationibus. Item concessio præter Ius est latissimè interpretanda, etiam in præiudicium ipsius concedentis, si propria forma verborum patiat, non autem in præiudicium aliorū, vt est ca. Quia circa, de priuilegijs. in vltima glossa & no. per Inno. in ca. Olim. de verborum significatione & glossa, in ca. Licet. de trãssa. episco. vbi de hoc latè. Quia & contra eum, qui legem dicere potuit apertius est interpretatio faciendã. ff. de pact. s. veteribus & de priui. ca. Quia. in glossa. & habetur in l. si. ff. de consti. princi. præsertim si sit quid concessū causa pietatis vt no. Panor. in ca. Cū dicat. de Ecclesia ædifi. quia de re. iur. odia restringi, & fauores conuenit ampliari. Nunc autè patet q̄ Indulgētia Ecclesiastica est grande beneficium animarum & fauorabile, & pietas magna, & in nullius præiudiciū, ergo cum verba concessionis propriè sumpta absolutè & illimitatè vt sonant apertè patiantur etiam in rigore q̄ intelligantur etiam de non iniunctis pœnitentijs, sequitur q̄ sic debent intelligi concessæ Indulgētiæ prædictæ. ¶ Si ad prædictas probationes subterfugiendo dicatur sicut dicit Caietanus in quodlibeto, q̄ Papa sub formidine sic absolutè concedit, & intelligit solum de iniunctis, vt patet ex additione quam apponit dicens, quantum clauis se extendunt &c. Item q̄ verba debent intelligi secundum formã Iuris consuetam, vt ipse Papa expressè dicit in concessione Indulgētiarum. Nunc autem forma Iuris consueta & antiqua est limitatè de iniunctis, ergo. ¶ Contra prædicta subterfugia sic replico ad primum dico quòd potius est pro nobis quia si Papa concedit quantum clauis se extendunt, clauis autem se extendunt etiã ad non iniunctas, vt supra propositione prima dictum est. secundum omnes doctores, & secundum ipsum Caietanum ergo intendit etiam de non iniunctis. Ad aliud dico, quòd licet anti-

Tertia.

*Innocen.
Glossa.*

Panor.

*Obiectio
Caieta.*

*Replica
contra ob-
iectionē.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

quibus esset forma consueta de iniunctis tantum, non ideo tamen factum est ius, quod non nisi de iniunctis de cætero concedantur aut quod non possit esse alia forma consueta Iuris in temporibus modernis. Imò dico quod decenter mutatis temporibus & causis, mutatur & forma concessionis Indulgentiæ. Quando enim relaxabantur pœnitentiæ rigurose secundum Canones aut qualitatem delicti, tunc satis fuit concedere de iniunctis. Nunc autem econtrà, ut dictum est ideo nunc est alia forma Iuris consueta concedendi Indulgentias absolute de omnibus, etiam de non iniunctis, alioquin deciperet Ecclesia filios suos, ut dictum est.

¶ Item non habetur in Iure quod olim solum de iniunctis concedebantur Indulgentiæ, sed potius habetur oppositum ut patet, in cap. Cum ex eo. de pœni. & re. ubi prohibetur episcopis concedere Indulgentias ultra quadraginta dies de iniunctis, ex quo patet quod erant in usu concedere etiam de non iniunctis plures dies, quamvis Caietanus aliter intelligat præfatum capitulum, ut infra patebit in argumento. Patet etiam idem quia Innoc. Tertius in eodem ca. Cum ex eo, concessit iubilæum plenissimum, & intentio sua fuit etiam de non iniunctis, ut ibi not. Ioannes Monachus. Neque potest hoc negare Caietanus, nisi dicendo, sicut ipse dicit quod hoc fecit, ut doctor sequax illius opinionis, & non ut iudex seu ut Papa, sed hoc est falsum, quia ut Papa id concessit. Alioquin isto modo posset Caietanus inuadere omnia decreta & acta Pontificalia, aut dicendo quod id fecit Papa semel aut raro quod non intrat formam Iuris consuetam. Sed certè contra ipsum Caietanum videtur quod antiquissimis illis cruce signatis Hierosolymitanis concedebantur Indulgentiæ plenissimæ etiam de non iniunctis, de quo non dubitavit beatus Thomas, qui benè viderat Canones Indulgentiarum, ergo forma antiqua consueta non erat solum de iniunctis. ¶ Item quarto principaliter probatur propositio quarta. Quia (ut refert de Palude in quarto dist. 20. quæstio. 4. in fine) cum pœnitentiarius Roman. iniungeret pœnitentiam consequentis Indulgentiam plenariam, accepit mandatum à Papa, ut non iniungeret pœnitentiam, ergo valet de non iniunctis. ¶ Itè quinto, quia in forma plenariæ absolutionis quæ conceditur in morte & sæpè etiam in vita (ut patet in multis bullis huius temporis) continetur, quod illi restituuntur ad innocentiam baptismalem. Talis autem concessio non esset vera, nec efficax si solum ad iniunctas

Innocen.
Ioannes
Monachus

Quarta
r. v. 10.
Palud.

Quinta.

Etas pœnitentias extenderetur illa Indulgentia, ergo. Et confirmatur. Quia Indulgentiæ absolute quæ dantur pro defunctis, nõ extenduntur solum ad iniunctas pœnitentias. Pater. Quia non præsupponitur eos, qui sunt in purgatorio, decessisse sine impletione pœnitentiarum iniunctarum, ergo extenduntur etiam ad non iniunctas. ¶ Et cum præfata quarta propositione concordant communiter doctores vtriusque Iuris vbi supra allegati. in probatione tertiæ propositionis. Et licet aliqui doctores vt Durandus, Caietanus. Altisiodoren. Albertus Magnus & etiam Gerson & aliqui alij videantur dicere, quod solum se extendunt ad pœnitentias iniunctas, tamen plures eorum id dicunt & intelligunt, quando & quia sic sonat: & intelligitur secundum eos, tenor concessionis seu Indulgentiarum, vt apertè ipsi confitentur, & quia Indulgentiæ particulares dierum seu annorum suis temporibus sic expressè de iniunctis concedebantur. Indulgentiæ autem plenariæ quia sæpetunc absolute & illimitatè concedebantur, ideo dicunt quod tales præsertim Papales remittebãt etiam pœnitentias non iniunctas. Quia tamen temporis discursu omnia cum ipso vsu mutantur, ideo sicut nunc crebrescit vsus & copia Indulgentiarum, ita & tenor seu forma consueta mutata est, earum maximè quæ à Papa seu ab alijs specialiter eius auctoritate conceduntur & sic talis tenor absolute & illimitatè etiam de non iniunctis, vt sonat, intelligendus est. Quod ad hanc quartam propositionem vide quod habetur infra. quæstio. octaua. in quarto Corollario quod quidem satis ad rem facit.

¶ Contra quartam propositionem arguitur tripliciter. ¶ Primo, quia verba iudicis absolute posita sunt intelligenda secundum formam Iuris præsertim in materia stricti iuris. Sed in Iure Canonico loquente de Indulgentijs solum fit mentio, quod valeant de iniunctis: & materia Indulgentiarum est stricti iuris, ergo quando absolute & illimitatè conceduntur tam particulares, quàm plenariæ Indulgentiæ debent intelligi solum de iniunctis pœnitentijs per sacerdotem, & non de iniungendis, nisi hoc specialiter exprimat. Consequentia est bona, & maior patet secundum capitulum. Causam quæ. de rescriptis, & capitulum. Cum dilectus. de consuetudi. & secundum omnes doctores vtriusque iuris, vt etiam latè referunt Summistæ titulum. Interpretatio. titulo. Lex. titulo. Statutum, titulo. Gratia. titulo. Priuilegium.

Confirmatio eorum quæ dicta sunt.

*Dura.
Caiet.
Altisiod.
Alberti
Magnus.
Gerson.*

Argu.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Innocen.
Hofien.
Bal.*

*Summa
Angel.
Palud.*

Minor autem quò ad id quòd ibi dicitur quod Indulgentia est stricti iuris & strictè interpretàda, patet secundum no. per Inno. & Hofien. in cap. Licet. de translati. episcopi, & Bald. in sua Margarita in verb. Indulgentia & in l. Humanitatis. C. de impu. & alijs subfti. vt etiam refert summa Ang. titu. Indulgentia in prin. & Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. art. 3. & còmuniter doctores. Quò ad illud autem quòd Ius semper loquitur de iniunctis patet. Quia in cap. Cum ex eo de pœn. & re. habetur quòd diœcesani concedentes Indulgentias in dedicationibus in anniuersario dedicationis tẽpore, quadraginta dies de iniunctis pœnitentijs indulta remissio non excedat hunc quoque numerum dierum Indulgentiarum li teris præcipimus moderari quæ pro quibuslibet casibus aliquoties conceduntur, cum Romanus Põtifex, qui plenitudinem obtinet potestatis hoc in talibus moderamen consueuerit obseruare. Hęc ibi & in ca. Nostro. habetur quod archiepiscopus liberè potest per suam prouinciam concedere Indulgentias, ita tamen quod statutum generalis concilij. s. suprà dicti capituli Cum ex eo, non excedat. Et idem habetur in ca. Romana. & ca. Indulgentiæ eotitu. lib. 6. ex quibus patet intentum. ¶ Si dicatur quod in prædictis textibus solùm fit mentio de Indulgentijs diœcesanorum, nõ de Papalibus, aut de alijs cõcessis per speciales Papæ commissarios: quodq; ibi limitatur præfata potestas specialis quò ad Indulgentias, vt ibi communiter dicunt doctores, & in ca. Accedentes, de excess. præla. non autem ibi statuitur Ius quod solùm de iniunctis cõcedantur, aut concedi intelligantur Indulgentiæ absolutè concessæ per Papam, vel per alium: contra hoc replicatur & primò contra primum. Nam in fine prædicti capituli, Cum ex eo, expressè fit mentio de Indulgentijs Papalibus cum dicitur. Cum Romanus pontifex, qui plenitudinem obtinet & c. Vbi patet quod etiam Indulgentiæ Papales illo modo solent cõcedi de iniunctis tantum pœnitentijs sicut & episcopales. Patet etiam quod consuetudo Papæ facit Ius in suis, & aliorum Indulgentijs, & sic ibi statuitur Ius episcopis & declaratur simul quomodo Papa solet eas concedere. Contra aliud quod ibi fit solùm limitatio potestatis episcopalis secundum còmuniter doct. iã ex hoc dicto vtq; verissimo arguitur cõtra ipsos. Quia si Indulgẽtia de Iure Canonico & cõmuni habet p sua materia totali pœnitẽtiã tã iniunctas, q̃ nõ iniunctas: & episcopalis potestas solùm est restricta quoad iniunctas, ita. s. quod

Obiectio.

Responso

de ipsis non potest ultra quadraginta dies concedere, ergo de nō iniunctis posset ultra quadraginta dies concedere Indulgentiam, ex quo quod ad ipsas non iniunctas non est in hoc restricta potestas. Nunc autē consequens est fallum secundū omnes doctores, ergo & antecedens: non minor. Quia expressè habetur in dicto cap. Cū ex eo, q̄ quod ad iniunctas tantū pœnitentias potest Episcopus concedere quadraginta dies & non ampliùs, ergo maior est falsa, q̄. s. Indulgētia habet de Iure Canonico & cōmuni pro materia pœnitētijs etiā non iniūctas, ergo solū est de iniūctis, & pœnitētijs iniūctæ sunt totalis materia Indulgentiarum de Iure Canonico & cōmuni, vt probatū est cōtra quartam propositionem.

¶ Secundò principaliter arguitur ad idē. Quia verba Indulgētiarū debēt intelligi secundum formā Iuris consuetā, vt ipse Papa dicit expressè in ipsa concessione Indulgentiarum. Nunc autē forma Iuris consuetā & antiqua est limitatē de iniunctis, vt patet tum in ca. Cū ex eo. de pœ. & re. tum etiā quia & in stilo antiquo concessionis Indulgentiarū de iniunctis pœnitētijs, & nunc & in viridi obseruantia sua Ecclesiæ Romanæ consuetudo consistens similiter videtur ad formam antiquā se referre, dum Papa singulis diebus dominicis quadragesimæ & aduētus dat omnibus p̄sentibus quinq; vel septem annos & totidem quadragenas de vera Indulgentia. Exprimendo enim tot dies, annos, quadragenasque manifestat se loqui vt Canones pœnitentiales loquuntur, taxantes pœnitentias per dies, annos, & quadragenas: & per consequens cū de illis taxatis quadragenis, aut diebus absoluit per Indulgentias, iam patet q̄ illos tantū, qui ad illos dies & quadragenas sunt obligati, eo modo quo olim per Canones obligabantur. s. per iniunctionem sacerdotis, & per consequens ab iniunctis tantū pœnitentijs illorum dierum & quadragenarum Indulgentias concessas absoluerē seu liberare demonstrat, ergo.

¶ Tertio principaliter arguitur ad idem. Quia consentaneum est rationi vt iudex Ecclesiasticus iudicet nō nisi de delatis ad suū iudiciū, & non se intromittat in alijs iam ab eodem relictis. Sed sicut illa quæ ad Ecclesiasticum forum pœnitentialem non sunt delata, qualia sunt peccata nullo modo confessā, certè rationabiliter ab absolute iudicis Ecclesiastici sunt aliena. Quia. s. sicut iudex talis non ligat nisi de cognitis in illo foro, ita non absoluit nisi de cognitis in eodem foro: ita etiā delata ad forum Eccle-

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

fiasticum pœnitentialem per cõfessionem, & à iudice punita per minorem pœnitentiam videntur iam derelicta quò ad reliquam partem pœnitentiæ in foro illo Ecclesiastico. Quia præsumit Ecclesia confessores iam ritè arbitratos iudicasse pœnitentes debere sibi ipsis relinqui quò ad reliquum satisfactiõis, ac per hoc Ecclesiastica censura pœnitentialis fori ampliùs de illis nõ se intromittit, ergo sicut ad Ecclesiasticũ iudicem nõ redit potestas, aut eius vsus ligandi illum quò ad reliquã satisfactionem, ita nõ redit quò ad abolutionẽ illius satisfactionis debita, vt sic pari passu currat potestas & vsus ligandi & soluendi, ergo. ¶ Propter has rationes tenuit Caietanus in secundo quodlibeto in materia de Indulgentijs ca. 7. q. Indulgentiẽ remittunt solũ pœnitentias iniunctas quãtũcunq; absolute & illimitate concedantur per Papam aut per aliu viuis aut defunctis, nisi expressè etiam de non iniunctis concedantur, id quod fieri posse planè concessit Caietanus, secundum primam propositionem supra positam, sed quòd de facto fiat planius negat, & sic secundum prædicta limitat & interpretatur omnes Indulgentias absolute concessas. Et sic ipse similiter & Mayor. in tractatu de Indulgentijs sentire videntur quòd Indulgentiẽ directè & per prius se extendunt ad relaxandum vinculum seu iniunctionem Ecclesiæ de pœnitentia implenda, indirectè autem & posteriùs ad relaxandum pœnas ipsas iniunctas Deo debitas, & in hoc differt hæc eorum opinio erronea ab alia etiam aliorũ opinione magis erronea tenente, quòd Indulgentiæ solũ relaxant vinculum Ecclesiæ, vt infrà. q. 8. habetur latiùs in argumento contra eam ibi habito: sed præfatę rationes nil cõcludunt, ided ad singulas earum responderetur.

Caieta.

F. Mayor.

*Respon.
ad. 1. arg.*

*Ioannes
Andr.*

Siluest.

¶ Respondeo ad primum concedendo maiorem quando tale Ius non est de rogatum per consuetudinem, aut quando aliunde non constat sufficienter de opposito. Secùs si est derogatum aut si non est iam consuetudine roboratum, seu quando aliunde sufficienter constat de opposito. Quia scilicet non sunt verba generalia intelligenda secundum talem formam Iuris antiqui. Quia consuetudo est optima interpres legum. de consuetu. cap. Cum dilectus, & secundum notata per Ioan. Andr. in cap. Quod dilectio. de consanguinitate & affinitate, & ff. de re. dubi, vel cum in test. & ff. de verbo, obliga. vel eum qui, & quod consuevit. 18. distinet. de Siracusana, vt etiam de hoc Siluest. titul. Interpretatio

tio

tio. quæst. quarta & quinta. & titul. Priuilegium. q. 3. ¶ Nunc au-
 tem ad minorem. Primò ad primam particulam eius quòd scilicet
 in Iure Canonico solùm fit mentio de iniunctis. Respondeo
 quod illud solùm est verum de Iure antiquo, quod tamen iã per
 vsum contrarium & per tenorem alium consuetum quòd ad In-
 dulgentias Papales est derogatum seu non est roboratum. Imò &
 dico quòd licet antiquis sic cõcederentur Indulgentiæ solùm
 de iniunctis, non tamen idèò factum est ius, quod non nisi de in-
 iunctis concederentur. Neque habetur in Iure Canonico q̄ non
 nisi de iniunctis concedebantur Indulgentiæ, sed potiùs habetur
 oppositum, vt suprà, contra euasione[m] Caietani dictum est, ibi
 vide. Et dato q̄ tunc esset ius tamen vt dictum est iam decenter
mutatis temporibus & causis, mutata est & forma concessio[n]is
Indulgentiæ absolute, vt valeat etiam de non iniunctis, & nũc ex
quo talis est forma & tenor consuetus, secundum eum est intelli-
genda absolute Indulgentia concessa per Papam, vt valeat etiam
de non iniunctis, vt sonat, vt suprà probatum est. Nam de Indulgẽ
tij dicecesanorum iam suprà in secunda propositione dictũ est.
 ¶ Ad aliud quod in eadem minore habetur, q̄ scilicet Indulgẽtia
 sit stricti iuris, respondeo negãdo illud saltẽ quòd ad materiã suã,
 circa quã est Indulgẽtia Ecclesiastica, de qua hic agimus. s. quo ad
 remissionẽ pœnarũ Deo debitarũ. Imò potiùs est in fauorem ani-
 marũ & beneficium pietatis in nullius præiudiciũ, & per conse-
 quẽs cõcessio Indulgẽtiæ est latè interpretãda, vt suprà probatũ
 est, & expressè sic tenere videtur Ioan. Andr. in glosa Clem. Vni-
 ca. de reliqui. & ven. sancto. In ver. Confessis, vbi dicit has remis-
 siones (& loquitur de Indulgẽtj) amare, interpretari, nec decet
 nec expedit, vt dixi extra. de pœn. & re. ca. Quod autem. Hæc il-
 le. & concordat Siluest. titul. Indulgentia. quæst. 7. parti. 3. & q.
 8. particu. 4. & Summa Ange. vbi suprà & communiter docto-
 res Canonistæ. ¶ Illud aut quod oppositum dicunt communiter
 Theologi, Dico q̄ in hoc vocabulo, nõ oēs nec plures, sed aliqui
 Theologi secuti sunt Canonistas seu Legistas. Iuristæ aut apertè
 loquuntur & intelligũt id, non quidẽ de Indulgentia Theologi-
 cè accepta, vt nos hic accipim⁹ pro remissionẽ pœnarũ Deo debi-
 tarũ sed de Indulgẽtia prout est idẽ qđ priuilegiũ, gratia aut be-
 neficiũ Principis: quãdo. s. cõceditur aliquid cõtra Ius cõmune,
 vt latè & apertè hoc dicit glosa in dict. tex. Licet. extra. de trãssa.

Ad mino
rem.

Ioannes
Andr.

Siluest.
Summa
Ange.

Glossa.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Innocen.
Hosten.
Summa
Angelic.

Episcopo. Et ipse textus apertè de tali Indulgètia seu priuilegio loquitur, & similiter Innoc. & Hostien. ibidem, & summa Ange. titu. Priuilegium, in prin & 3. Ideo quando summa Angelica titu. Indulgentia & alij Summistæ & doctores dicunt qd est stricti Iuris, videntur confusè & indistinctè dixisse & non satis ad rem, & ex æquiuocatione vocabuli aliquantulum decepti fuisse. Vel propter eorum reuerentiam, & fortè melius dico, qd intellexerunt, sicut & verum est, qd Indulgentia est stricti Iuris, quò ad tenorè, modum, & personã. Quia. s. standum est tenori verborum in sua propria significatione, nisi aliud sufficienter constet de mente concedentis, & quia nõ excedit personam cui conceditur, & quomodo cõceditur, & sic quò ad hoc conceditur illa pars minoris. Cum quò tamè stat, vt materia fauorabilis & pia sit latè interpretanda secundum tenorem verborum in sua propria significatione quò ad materiam suã. s. quò ad remissionem pœnarum iniunctarum & etiã non iniunctarum, vt dictum est secundum doctores communiter.

Ad repli
cas respõ
sio.

¶ Et ad replicas ibi positas, respondeo ad primam, ex ea. Cum ex eo quòd sic fuit consuetudo Papæ olim, nunc autem alia est eius consuetudo & forma concessionis Indulgentiarum sæpius absoluta, ideò alio modo, vt sonat absolute est intelligenda, vt dictum est. ¶ Ad secundam replicam si Indulgentia habet pro sua

Restri-
ctio vel li
mitatio.

totali materia &c. Respondeo prius notando, quòd restrictio vel limitatio duo importat, alterum quidem positiuè, alterum autem negatiuè, sicut & terminus exclusiuus. Positiuè quidem dicit quòd possit in aliquid: negatiuè autem quòd non possit in aliud. Sicque limitatio dicit concessionem vnius, & negationem alterius. Sic ad propositum dico quòd materia Indulgentiarum totalis de Iure Canonico & de se est pœnitentia tam iniuncta quàm etiam non iniuncta quia circa vtramque veratur secundum

Potestas
Episcopa
lis.

tenorem Indulgentiæ, vt dictum est. Dico etiam quòd potestas Episcopalis est limitata quò ad vtrãq; materiã, sed diuersimodè. Nam quò ad partialè materiã præfatã. s. quò ad pœnitètiã iniunctas est limitata positiuè tantum, quia. s. solum est Episcopis concessa, seu relicta potestas cõcedendi de iniunctis: sed negatiuè est eorum potestas limitata quò ad totalè materiã præfatã seu absolute, tam quò ad iniunctas, quàm quò ad nõ iniunctas. Quia. s. neq; de iniunctis, neque de non iniunctis possunt Episcopi concedere secundum Ius Canonicum ultra quadraginta dies, neque ultra annum

in dedicationibus &c. ut habetur in præfato cap. Cum ex eo. Et quia sic non distinxit Caieta. in præfata replica deceptus est. Nam concessa maiore illius replicæ, ad minorem dico quod Episcopalis potestas solum est limitata positivè, non quidem absolutè quoad totalem materiam, sed quoad partialem scilicet quoad iniunctas tantum. Negativè autem est limitata absolutè quoad totalem materiam præfata quoad omnes pœnitentias iniunctas & non iniunctas (ut dictum est) ultra illam summam taxatam, & sic negatur consuetudine. Quia arguitur à limitatione positivè secundum quid ad ipsam negativè & simpliciter seu absolutè acceptam, ut patet ex dictis. ¶ Ad secundum argumentum respondeo ad maiorem, quod illa clausula, in forma Ecclesiæ consueta &c. debet intelligi de consueta tempore quo concedens loquitur, aut concedit Indulgentiam, sicut ly. hodie, stat pro die Dominico si loquens die Dominico dicit, hodie oravi: & pro die Lune, si die Lune loquatur. Et licet illa clausula, in forma Ecclesiæ consueta, habuit initium à tempore antiquo, manet tamen eius significatio accommodè intelligenda secundum tempus loquentis. Sicut & sinus Abraæ est vocabulum antiquum, quod pro lege veteri significabat limbum sanctorum patrum: nunc autem quando in officio defunctorum Ecclesia dicit, In sinu Abraæ Angeli deducant te; & in officio beati Martini: Martinus Abraæ sinu lætus excipitur: accipitur pro beatitudinis loco: ut ex sequentibus patet, cum dicit Ecclesia in offertorio defunctorum. Sed signifer sanctus Michael representet eas in lucem sanctam, quam olim Abraæ & semini eius promissisti &c. Ad minorem autem quod scilicet forma iuris consueta est solum de iniunctis, respondeo hoc verum est de forma consueta olim, nunc autem non. Quia iam est alia nova forma consueta ijs temporibus, ut supra dictum est. Forma enim Indulgentiarum sæpe variatur, ut ait Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. art. 3. conclu. 2. & secundum talem formam pro diversitate temporum est intelligenda concessio Indulgentiæ & secundum stilum currentem in curia Ro. qui iam mutatus est. Et ad illud quod scilicet nunc in viridi observantia manet nomen quadragenæ &c. dico quod sicut olim talis forma verborum, dierum & quadragenarum intelligebatur secundum consuetudinem & stilum tunc vigentem, ita & nunc proportionabiliter secundum consuetudinem & stilum præsentem, ut scilicet tot dies, anni, aut quadragenæ de pœnitentijs absolutè scilicet tam in

*Caietan^o
deceptus.*

*Ad. 2. ar
gumentū*

*Sinus A-
braæ.*

Palud.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

iuunctis, quàm non iniunctis, secundum tenorem Indulgentiæ cõcedi intelligantur. Nam singula singulis suis temporibus debent accommodari, nisi oppositum conftet de mente concedentis, vt *uictor* sapiam dictum est & ad hoc idem videtur Caieta. in 2. quodlibeto quaesito. i. vbi sic dicit. Indulgentia concessa de iniunctis pœnitentijs non abfoluit nisi de iniunctis tantum, nisi noua forma detur. Hæc ille. Quid clariùs contra ipsum paralogyzantem ex suis verbis? ¶ Ad tertium conceditur illa maior solum quãdo debet ferri sententia in rigore iudicij aut iustitiæ secundum taxationem iustam eorum, quæ in tali foro cognoscuntur & aguntur, aliàs negatur illa maior. Nunc autem constat q̄ remissio pœnarũ per Indulgentias non fit in rigore iustitiæ neq; secundum taxationem meriti lucrantis Indulgentias: sed præcipuè respectu eius cui conceditur indulgentia est opus misericordiæ & liberalitatis, vt suprà. q. i. dictum est: ergo nil concluditur contra quartam propositionem suprà positam.

*Resp. ad
3. argum.*

Quæstio octaua.

Vtrum Indulgentia remittant pœnas præfatas, tam in foro Dei, quàm etiam in foro Ecclesiæ.

Quæst. 8.

Ratio. 1.

Bonaue.

Espondeo quòd sic. Probaturn primò q̄ in foro Dei, quadrupliciter. ¶ Primò quia oppositum dicere est contra priuilegium concessum Petro. Matth. 16. Quòd cunq; solueris super terrã, erit solutum & in cœlo, & Matth. 18. & Ioã. 20. Quorũ remiseritis peccata &c. quod intelligitur non solum de absoluteione culpæ, sed etiam pœnæ secundũ Bona. in. 4. dist. 20. art. 2. q. 2. & Thom. & communiter docto. vt suprà. q. 4. & 5. latè dictum est, ergo. ¶ Secundò probatur idem. Quia Indul-

dulgentia habet quò ad satisfactionē eūdem effectū quē haberet pœnitentia præsertim iniuncta per sacerdotem correspondēs tali indulgentiæ, si talis pœnitentia perfectè expleta fuisset. Sed per pœnitentiã iniunctã à sacerdote dignè à pœnitēte impletã soluitur pœna tēporalis debita nõ solū quò ad Ecclesiã, sed & quò ad diuinã iustitiã, ergo & p Indulgentiã. Cõsequētia patet, & maior pbat̃ur. Quia indulgentia succedit loco pœnitentiæ iniunctæ & iniungendæ, vt supra. q. 7. & q. 1. dictum est. Item ex cõmuni sensu doctorum & Ecclesiæ. Ratio autem sumpta, à communi sensu Ecclesiæ & doctorū est tantę autoritatis vt non nisi temerè oppositū quis sentiat, vt de hoc latè Gerson, alphab. 17, M. N. P. & alphab. 22. C. & alphab. 36. X. & Adri. in. 4. de restitū. & Conrad⁹ de cõtractibus. q. vltima. Minor etiam patet secundum omnes, ergo.

¶ Tertiò probatur idem. Quia si Indulgentiæ non essent nisi relaxationes seu remissiones vinculi aut præcepti Ecclesiæ de implendis pœnitentijs à sacerdote impositis, ergo decepta esset vniuersitas fidelum credentium per Indulgentias non solū vinculum Ecclesiæ, sed & ipsas pœnas coram Deo remitti: & concessio Indulgentiarum per Ecclesiam potiùs esset fraus nociua filijs Ecclesiæ quàm pietas materna ab ipsa Ecclesia prætēta. ¶ Quartò probatur idem. Quia sic est per Clem. 6. in extrauagan. Vnigenitus de pœ. & re. declaratum, vbi expressè dicit q̃ Indulgentia conceditur pro remissione pœnæ temporalis &c. vt supra, q. 3. habetur, & idè nunc sæpe Pontifices in suis bullis apertius dicunt explicantes q̃ lucrantes tales Indulgentias plenarias restituuntur ad innocentiam baptismalem, quòd q̃ statim euolarent ad cœlū si statim decederent & multa huiusmodi, ergo. ¶ Secunda pars quòd scilicet Indulgentia remittat pœnas debitas pro peccatis etiam in foro Ecclesiæ, probatur. Quia hoc patet ex ipso tenore Indulgentiarum expressè de iniunctis. Tum etiam quia Papa potest tollere vinculum Ecclesiasticum, ex quo potest in omne lus humanū, & ipse tenor Indulgentiarum fauorabilius id patitur, præsertim quia & expressè sæpe ponitur in bullis, q̃ lucrās talē Indulgentiã non teneatur à aliam pœnitentiã faciendam. Et quia communis sensus Ecclesiæ & doctorū sic sentit, ergo. Itē ad hoc facit ca.

Cum ex eo. de pœ. & re. vbi dicitur q̃ per Indulgētiã indiscretas pœnitentiales satisfactio enervatur, ex quibus verbis dicunt Summa Angelica, & Adrianus in materia de Indulgentijs secundum

Thomas.
Ratio. 2.

Gerson.
Adrian.
Conrad.
Ratio. 3.

Quarta.

Secunda
pars.

Summa An
gelica.
Adrian.

Panor.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

- Panorm.* Panor. q̄ elicitur intentum: sed certè modò inde eliciatur, modò non, vt patet intuenti, tamen rationes suprà dictæ sufficienter id probant. ¶ Ex omnibus suprà dictis infertur primò q̄ non valet illa opinio erronea dicens q̄ per Indulgētias remittitur quidem pœnitentia debita coram Deo & Ecclesia, dum modò sacerdos qui eam imposuit concesserit q̄ per Indulgentias possit etiã solui. Quam opinionẽ tenuit Glossa in cap. Quod autem, de pœ. & re. & aliqui alij Canonistæ. Et q̄ non valeat patet secundũ summam Angelicã tit. Indulgentia. §. 1. & supplementũ Gabrielis, in 4. dist. 45. q. 3. art. 2. propo. 11. & cõmuniter docto. vbi suprà: quia videtur arctare potestatem Papæ aut superioris, quasi non possit remittere penã impositã ab inferiori suo cõtra no. In ca. Quod su per his. §. Rursus, de voto. Tum etiam quia videtur contra ca. Cũ ex eo, de pœ. & re. in verbo Eternatur. Nam etiam contra voluntatem & imperium sacerdotis potest pœnitens per Indulgentias satisfacere de peccatis coram Deo & Ecclesia. Non enim potest inferior impedire beneficium Principis aut superioris sui, ergo. ¶ Sed si præfata opinio Glossę intelligat quòd quando Indulgentia conceditur solũ de iniunctis pœnitentijs, tunc nisi per sacerdotem sit aliquid saltem generaliter iniunctum, vt pote dicendo, Quicquid boni feceris &c. non valebit talis Indulgentia, tũc talis opinio esset vera, vt suprà dictum est. q. 7. propo. 3. secundũ Gerson, in regulis moralibus alphab. 25. G. Quia talis iniunctio generalis est & dicitur quoddãmodo licentia, secundum præfata opinionem glossæ. Potest etiam fortè saluari dicta Glossa, si intelligat de pœnitentia iniuncta quò ad vim medicinale, vt infra in 4. corollario saluatur & explicatur. ¶ Secundò infertur, q̄ non valet illa alia opinio tenens q̄ per Indulgētias remittitur quidem pœnitentia debita coram Deo & Ecclesia, sed concedens o-nerat se ad satisfaciendum pro illo cui cõcessit Indulgētiã. Et q̄ hæc opinio etiam sit falsa, patet. Quia nemo obligatur ad aliquid nisi qui animum obligandi habuit aliquo modo, seu qui habere tenetur ex lege aliqua, vel obligatione. ff. de acti. & oblig. Nullus autem concedens Indulgentias, se ad id obligare intēdit vllò modo, vt patet experientia & supponitur, neq; vllò iure obligatur ad hoc, vt patet: quia non dabitur tale Ius. Nam & Indulgentiæ conceduntur de thesauro Ecclesiæ, qui subiect⁹ est dispensanti, vt de eo tanquã de sibi commissio rationabiliter distribuat egentib⁹, vt sic

vt sic satisfiat iustitiæ Dei pro egētib⁹ sine alia obligatione, vt supra dictū est. q. 1. & 2. & 3. & 5. ergo. ¶ Tertio infertur, q̄ nō valet illa alia opinio tenens q̄ per Indulgentiā remittitur tā quō ad Deum, quam quō ad Ecclesiam pœna debita pro illo peccato tantū pro quo nondū quis satisfecit ex negligentia. Non aut̄ remittitur pœna quā contempsit aut noluit implere, cūm posset satisfacere. Et q̄ non valeat hæc opinio quō ad hanc partem negatiuā patet. Quia tenor Indulgentiæ nō distinguit inter illos, ergo nec nos distinguere debem⁹, vt est cōmunis regula & practica Iuris: ergo si quis est iā de peccato negligētiæ aut cōtēpt⁹, quō ad culpā sufficiēter mūdāt⁹ certē potest p̄ indulgētiā à pœna quōcūq; debita liberari. Alias rationes dāt alij doct. & Sumistæ ad hoc quæ mihi nō placēt, idēd̄ omittūtur. Quarto sequitur ex dictis, q̄ si q̄s lucratus est Indulgentiā absolutē concessam plenariā aut tot dierum vel annorum, non tenetur iam implere pœnitentiam totidē dierum vel annorum sibi iniunctā à sacerdote, etiam si sit iniuncta in pane & aqua aut in alia graui pœnitentia. Ratio, quia iam per Indulgentiam satisfecit coram Deo & Ecclesia. ¶ Sed nota q̄ corollarium hoc debet intelligi & limitari, q̄ scilicet quō ad satisfactiuam vim pro peccatis non manet pœnitens obligatus talē pœnitentiam implere, secūs autem quō ad vim medicinalē putā ad refrenandum concupiscentias. Ideō quando pœnitentiæ iniunguntur à confessore non solum quō ad vim satisfactiuam, sed & quō ad medicinalem, Indulgentiæ autem solum valeant quō ad vim satisfactiuam, sequitur quōd tunc absolutē non manet pœnitens liber à pœnitentia iniuncta per tales Indulgentias nisi ex mēte Papæ cōstet oppositū, & fortē Glossa supra in primo corollario reprobata si ad hunc sensum intellexit, rectē dixit. ¶ Et quidem quando conceditur Indulgentia plenaria absolutē non dicēdo de iniūctis &c. non videtur dubitādum de hoc. 4. corollario. At verō quando limitatē conceditur Indulgentia de iniūctis, tunc solæ pœnitentiæ iniunctæ soluitur, vt dictum est. q. 7. propo. 3. Quando verō Indulgentia conceditur absolutē quidē, sed particulariter, putā quia non plenariē sed tot dierum aut annorū, putā quadraginta aut huiusmodi, tunc probabilius credo q̄ prædictum corollarium quartum est verum. dum modō talis pœnitens non sit debitor coram Deo alterius pœnæ pro suis peccatis quā sit pœna illorum dierum aut annorum. Quod idēd̄ dico, quia si

Coroll. 3.

Nota.

Coroll. 4.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

pœnitēs sit debitor 40. dierū iniūctorū à sacerdote & etiā multo
rū aliorū dierū vel annorū nō iniūctorū, & ei cōcedatur Indulg.
40. dierū aut annorū absolutē nō dicēdo de iniūctis, tūc dico p-
babilius esse q̄ solūm remittitur ei corā Deo p̄ talē Indul. pœnitē
tia 40. dierū aut annorū nō iniūcta, nō autē pœnitentia illorū 40.
dierū iniūctorū à sacerdote. Ratio huius est, quia illa Indul. 40.
dierū absolutē concessa, non includit necessariō illam aliam 40.
dierum iniūctorum, quod patet. Quia potest valere pro pœnitē
tia aliorum quadraginta dierum aliās debitorum vltra pœniten-
tiam quadraginta dierum iniūctorum, quæ pœnitentia quadra-
ginta dierum non iniūctorum poterit solui per aliam viā: ergo
talis Indulgentia potest valere pro illis quadraginta diebus nō in
iniūctis manente obligatione ad alios quadraginta dies iniūctos.
Et sic credo esse verū, nisi de mente cōcedentis aliud constet. Et
ad id facere videtur cōmune dictū cōsiliūq; doctorū, q̄. s. nō ob-
stantib⁹ Indulgētijs instādū est etiā bonis operib⁹ & satisfactioni
b⁹ pœnitētiālib⁹. p̄pter rationes quæ infrā. q. 37. & q. 14. habētur.
Et quia tales Indulgentiæ absolutē partiales non se extēdunt corā
Deo, vt dictū est, & sic patet declaratio & probatio prædictorū.

Argu. 1.
¶ Contra suprā dicta arguitur q̄ per has Indulgentias maximē
quando expressē conceduntur de iniūctis non remittitur pœna
debita coram Deo, sed solūm quod ad Ecclesiam, quod probatur
quadrupliciter. ¶ Primò, quia pœnitentia iniūcta ab homine
non obligat nisi in foro Ecclesiastico, ergo similiter eius absolu-
tio non valet nisi in foro Ecclesiastico. Consequentia patet. Quia
absolutio est respectu eiusdē, respectu cuius erat obligatio, & quia
potestas ligandi & soluendi est par & respectu eiusdem concessa.
Antecedens autem probatur. Quia Papa non potest obligare, &
facere reum alicuius pœnæ temporalis vel æternæ coram Dei iu-
dicio, eum qui secundū Dei iudiciū non est reus talis pœnæ. Alio
qui ligaret non ligandum, contra cōmunē glossā in doctorum su-
per illud Matth. 16. Quodcunq; solueris super terrā scilicet scđm
Dei iudicium &c. Item quia si nō potest illā pœnā corā Deo seu
in purgatorio infligere, ergo nec ad illā obligare. ¶ Secūdo argui-
tur ad idem. Quia quādo vnus & idē actus est debit⁹ duplici vin-
culo. s. Dei & Ecclesiæ, Ecclesia talē absoluens non absoluit à vin-
culo Dei, sed à suo vinculo Ecclesiastico tantū. Nūc autē peccator
teneatur absolutē seu ex suppositione aut quolibet pro peccato iā
quō

Argu. 2.

quod ad culpã dimisso ad penitentiã tẽporalẽ, putã. 7. annorũ ex duplici vinculo. s. Dei & Ecclesiã vt supponitur, ergo per Indulgentias absoluitur solũ à vinculo Ecclesiã non Dei. Cõsequẽtia patet cũ minore, & maior p̃batur. Quia à lege & obligatione Dei nõ potest etiã Papa quẽq̃ absoluerẽ, putã q̃ non teneatur quis seruari madata aut cõteri, & similiter q̃ nõ teneatur satisfacere vt Deo tenetur p̃ peccatis scđm Dei decretũ, sed solũ potest absoluerẽ à suo vinculo Ecclesiastico ratione cui⁹ tenebãtur implere penitentes penitentiã iniunctã. Sicut cũ Papa relaxat alicui præceptũ ieiunij aut nõ cõmunicãdi cũ excõmunicatis, nõ cõcedit illi q̃ non impleat præceptũ diuinũ vel naturale de ieiunãdo, vt oportet, vel de vitãdo excõmunicatos, vt oportet, ad salutẽ pximi, seu ad vitãdũ periculũ aut scãdalũ aliorũ, sed solũ relaxat & absoluit à vinculo Ecclesiastico, ita. s. q̃ nõ arctetur specialiter ex vinculo Ecclesiastico ad id, ergo similiter Papa vel Ecclesia solũ absoluit per Indulgentias à vinculo suo & nõ à penitentijs debitis Deo in foro Dei.

¶ Tertiõ arguitur. Quia penitentiã volũtaria de qua Mat. 3. dicitur Pœnitentiã agite &c. est de præcepto Chri, & de essẽtia penitentiã spũalis, & per consequẽs de necessitate salutis. Est enim passioũ mortificatio & crux necessariõ portãda post Chriũ. Luc. 9. ergo nõ est in potestate Papẽ vel Ecclesiã remittere illã. ¶ Quarto arguitur. Quia satisfactio sacramẽtalis, nõ dicitur simpliciter satisfactio, quia satisfacit Deo scđm ei⁹ iustitiã, sed quia satisfacit scđm statuta Ecclesiã, ergo & absolutio ab illa nõ est absolutio à satisfactioẽ simpliciter corã Deo debita, sed à satisfactioẽ scđm statuta aut iniunctioẽ Ecclesiã. Antecedẽs p̃batur dupliciter. Tũ primõ quia Deo pro culpa satisfit per penã mortificationis p̃pria & huiusmodi: Tũ secũdõ, quia sicut dicitur absolutio sacramẽtalis tantũ quã tamen coram Deo non reponit hominem in statu gratiã secundum opinionem probabilem beati Thomã & aliorum doctorum ita de absoluteone pœnarum videtur dicendum, q̃ scilicet solũ sit à vinculo Ecclesiã in foro Ecclesiã tantũ.

¶ Respõdeo: p̃pter has rationes aliqui erroneẽ tenuerũt id quod argumẽto prætere vidẽtur sed præfatã rationes nil cõcludunt ideõ ad eas respõdeo ad primũ negãdo antecedẽs & cõsequẽtiã. Et ad primã antecedẽtis p̃bationẽ, q̃. s. Papa nõ potest obligare & facere reũ, &c. respõdeo si intelligat q̃ Papa nõ potest iniuste facere reũ, seu obligatũ corã Deo eũ qui nõ est re⁹ corã Deo, tũc

*Argu. 3.**Math.**Luc.**Argu. 4.**Thom. 2.**Resp. ad**1. argum.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

conceditur quidem, sed nil probat contra nos. Nos enim non intendimus sic dicere quod Papa potest iniuste facere reum coram Deo seu obligare &c. sed intendimus dicere quod Papa vel Ecclesia potest iuste ligare seu obligare coram Deo, eum qui potest aut debet iuste ligari coram Deo quamuis aliam non obligaretur coram Deo, si talis dispositio Ecclesie obligantis non superueniret. Et hoc adhuc intelligitur non quidem sic, quod directe & immediate Ecclesia liget seu obliget volendo quod sit obligatus coram Deo, sed mediate & indirecte scilicet non remittendo autoritatiue obligationem qua quis Deo tenetur, aut precipiendo aliquid per cuius transgressionem quis maneat obligatus seu reus culpa aut poenae coram Deo & non solum coram Ecclesia. Sic ad propositum quod ad poenas iniunctas per Ecclesiam dico, quod quaedam sunt simpliciter appositae ab homine seu Canone ut excommunicatio seu carcer & huiusmodi. & haec non obligant nisi in hac vita dum homo est de foro Ecclesiae, ut patet. Quaedam autem sunt determinantes qualitatiue seu quantitatiue poenas alias secundum Deum aut Canonem Ecclesiae determinate suppositas & istae poenae obligant partim in foro tantum Ecclesiae pro quanto quis non tenetur nisi in hac vita implere illas qualitates poenarum puta ieiunando aut dando elemosynam & huiusmodi partim simpliciter apud Deum pro quanto si non secundum iniunctas qualitates satisfecit, tenetur satisfacere secundum diuinam iustitiam in alia vita in alia poena aequivalente pro tota illa poena quae euacuata fuisset, si secundum iniunctas poenitentias satisfecisset & sic patet quod Ecclesia per poenitentiam sacramentalem potest obligare & obligat in foro Dei, & similiter absoluit in foro Dei. ¶ Ad aliam probationem praedicti antecedentis, quod scilicet si non potest illam poenam infligere, ergo nec ad eam obligare respondeo negando antecedens & consequentiam. Ratio, quia licet Ecclesia ex se immediate & directe sine autoritate superioris Dei non possit infligere talem poenam purgatorij aut inferni, & per consequens non possit ad illam illo modo obligare, tamen ex quo potest autoritate Dei aliquo modo infligere talem poenam exequendam per alium, ita potest autoritate Dei ad illam obligare modo supra dicto: sicut & iudex delegatus aut subordinatus ab Imperatore seu a Papa potest obligare ad poenam aliquam infligendam ab alio autoritate Papae vel regis, & non a se ipso. Sic in proposito, quia sic Ecclesia obligat ad culpam mortalem

talē & ad pœnā æternā, secundum communiter doctores contra Gerlon de vita spiritali lectioe. 4. Corol. 1. & oppositū tenere est erroneum : ideo illa negatiua posita in antecedente & consequente negans omnem modum est falsa. Ideo patet ratio negationis antecedentis & consequentiæ præfatæ probationis.

¶ Item etiam si concederetur antecedens prædicti primi argumenti principalis, tamen negatur consequentia quando quis haberet potestatem absoluendi ab aliqua culpa seu pœna, ad quā obligare non posset eo modo quo est contracta illa obligatio, vt patet. Quia sacerdos sacramentaliter absoluit à culpa transgressio- nis præcepti diuini vel humani ad quod ipse obligare non potuit nec Princeps, vt patet. Patet etiam quia ad culpam per solum actū interiorem contrahendam nō potest Ecclesia obligare, sicut nec ad ipsum actum purum interiorem nullam dependentiā aut cō- nexionem habentem ad exteriorem actum seu omissionem, vt te- net opinio satis communis, quæ pro nunc supponatur, licet ego probabilius & verius credam quod potest Ecclesia precipere & prohibere & punire actū purè interiorem, de quo aliàs latius : & tamē ta- li culpa remissa per cōtritionem potest Ecclesia absoluere per In- dulgentias à pœna temporali Deo debita propter illam culpam, quia ad hoc habet potestatem & nō ad aliud, sicut & per sacramen- tum potest absoluere ab illa culpa. Et sic respectu eiusdem culpæ & pœnæ est obligatio & absolutio, sed non ab eodem, nec eodē modo obligante & absolvente. Hoc enim non oportet quod sit idē obligans & absolvens, seu quod eodem modo quis absoluat quod fuit obligatus, vt patet & dictum est, quia datur potestas ad alterum, seu altero modo & non ad aliud, seu non alio modo. Sicque patet quod licet sit par potestas ligandi & soluendi, etiam respectu eiusdem quod ad materiam. scilicet quod ad culpam & pœnam *Matth. 16.* Quodcunque solueris &c. non tamē est par quod ad omnem modum. Nam peccata quomodocumque contracta. scilicet à Deo vel Ecclesia obligante sacerdos tollit directè quod ad culpam ministerialiter per sacramentum : ita quod absoluendo facit de peccatore iustū, non potest tamen sic directè ministerialiter ligando facere de iusto peccatorem coram Deo: sicque alio modo soluit quàm ligat sacerdos quod ad culpam. Similiter quod ad pœnas alio modo Papa soluit quàm ligat. Absoluit enim directè ministerialiter per sacramē- talem absolutionem & per Indulgentias à pœnis Deo debitis. Li
h gat

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Responſo ad. 2. argumentū.
 gat autem ad pœnam ſicut ad culpam indirectè tantùm. ſ. vel nō remittendo ex iudicio clavis vel præcipiendo aliquid, cuius trãſgreſſio conſtituit peccatorem & debitorem pœnæ coram Deo, vt ſuprà dictum eſt. ¶ Ad ſecundum argumentum principale, reſpondeo diſtinguendo maiorem. Pro quo nota q̄ abſoluere ſtat dupliciter. Vno modo per viam licentiæ, vt ſit idem quod licentiare ne quis iam teneatur, aut ne faciat id quod præceptū eſt

Abſolutio p̄ viã licentiæ, & p̄ viã remiſſionis diſſerunt.
 ei. Alio modo ſtat abſoluere per viam remiſſionis ſeu Indulgentiæ debiti culpæ aut pœnæ iam contracti, ita q̄ eſt remiſſio debiti iam contracti. ¶ Et differunt iſti duo modi abſolutionis. Nam primus. ſ. abſolutio per viam licentiæ eſt communis omnibus Principibus tam Eccleſiaſticis quàm ſæcularibus, dum quilibet poteſt ſoluere quæ ligauit præbendo licentiã ſubditis aliquibus, ne teneantur talia ſua præcepta implere. Poteſt enim Princeps relaxare generaliter quò ad omnes, aut particulariter quò ad aliquẽ obligationem ſeu obſeruationem vnus præcepti Iuris ſibi ſubiecti. Abſolutio autem ſecundo modo per viam remiſſionis debiti iam contracti quò ad culpam ſeu pœnam, eſt peculiaris Petro & ſucceſſoribus conceſſa ex ſpeciali priuilegio diuino Matth. 16. & 18. & Ioã. 20. vt ſuprà. q. 4. & 5. dictum eſt, ergo differt à communi poteſtate Principum per viam licentiæ ſuprà dictam, ad quam nō eſt opus ſpeciali priuilegio diuinitùs collaro, ſed ſtatim vt quis eſt Princeps habet illam poteſtatem per viam licentiæ ſuper præcepta ſua aut iuris ſibi ſubiecti. Item abſolutio hæc ſecundo modo ſpecialiter Petro conceſſa habet pro materia ea quæ ſunt regni cœlorũ. Matth. 16. Tibi dabo clauis regni cœlorũ &c. & ſpecialiter culpas & pœnas Deo debitas pro culpa, vt patet Matth. 16. Quodcũq; ſolueris. & Matth. 18. & Ioã. 20. vt ſuprà dictum eſt & q. 4. habetur, ergo differunt illi duo modi abſolutiõis. ¶ Nunc iſtis ſuppoſitis, reſpõdeo ad ſecũdũ argumentũ. cõcedẽdo maiorẽ, q̄ ſcilicet nō abſoluit abſolutè à præcepto ſeu obligatione diuina primo modo abſolutionis, ſcilicet per viam licentiæ. Quia ſcilicet non poteſt abſolutè licentiare ad libitum, vt quis nō teneatur implere Dei præcepta: ex quo non habet poteſtatem abſolutè ſuprà Dei legem aut ſuper lus diuinum, neque ad eius diſſipationem, ſed conſeruationem. Quo non obſtante benè poteſt ex cauſa rationabili diſpensare etiam relaxando obligationem Iuris diuini ortum habentis ad obligandum ex ſuppoſitione noſtræ volunta

tis. putà in votis & iuramentis & huiusmodi secundum communiter doctores, de quo aliàs latius agendū est. Potest etiam Ecclesia determinare Ius diuinum indeterminate positum, vt præceptū diuinū de confitēdo, de obseruantia sabbati & huiusmodi, vt proximè dicitur. Sed intelligendo de absolutione secundo modo per viam remissionis debiti iam contracti, negatur illa maior. Quia Ecclesia habet autoritatem ex speciali priuilegio diuino. Matth. 16. 18. & Ioan. 20. ad absoluendū hoc modo à debito peccatorum quò ad culpam & pœnam iam contracto, vt sepe iam supra dictum est. Neque hoc est posse supra Ius diuinum, sed est ministerialiter fungi autoritate diuina modo prædicto sibi concessa. Sicque nil valet consequentia, neque probatio illius maioris, quia procedit de absolutione primo modo per viam licentię accepta.

¶ Pro cuius etiam declaratione maiore nota quod quādo Deus præcipit quid indeterminate, putà confessionem & Ecclesia insuper determinando modum & tempus & cui debeat fieri illa confessio, præcipit etiam ipsam confessionem diuino præcepto iā iniunctā quā sit alia obligatio, non tamen præcipitur alia, seu iterata confessio, sed eadem vna omnino numero cōfessio quæ prius indeterminate est Iure diuino præcepta. præcipitur determinate quò ad tēpus & modū &c. ab Ecclesia, ita quod non tenemur semel confiteri, vt satisfaciamus vinculo præcepti diuini, & iterū vt satisfaciamus vinculo præcepti Ecclesiæ, sed semel confitendo, vt determinauit Ecclesia, satisficit etiam præcepto diuino, quia est vnica tantū cōfessio sed duplici vinculo nobis iniuncta. Et quāsi Ecclesia possit tollere suum vinculum, non tamē vinculum præcepti diuini, vt dictum est. Sic in proposito dico quod in pœnitentia debita pro peccato secundum iudiciū, aut Ius diuinum, quando Ecclesia per sacerdotem vel per Canonem iniungentē tali vel tali modo, putà tot diebus in pane & aqua &c. pœnitentiam illā determinate peragenda præcipit aut statuit, tunc vnica tantū pœnitentia debita est, sed duplici vinculo, diuino quidē indeterminate, Ecclesiastico autē determinate. Ideo sicut pœnitens faciēdo pœnitentiā illā, vt Ecclesia determinate præcepit aut statuit, satisficit vtriq; vinculo Dei & Ecclesię: ita Ecclesia absoluendo per viā remissionis ab huiusmodi pœna Canonica absoluit à pœna simpliciter. Quia à pœna & a qualitate seu determinatione eius absoluit. Qui enim absoluit à toto, absoluit à qualibet eius

Matth.
Ioann.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

parte. Et sic dato quod Ecclesia non liget nisi ad pœnam Canoniam, nec absoluat nisi à Canonica, adhuc tamen benè habetur quod ligat & absoluit coram Deo, à pœna simpliciter debita pro

Replica.

peccato ex quo ad id habet auctoritatem, vt dictum est. ¶ Si replicetur quòd Deus præcepit nobis satisfacere, aut velle satisfacere hic vel in purgatorio pro peccato iam quò ad culpam dimisso: nunc autem ab impletione præcepti diuini non potest Ecclesia absolueri per viam licentiæ, vt supra dictum est, ergo non potest Ecclesia per Indulgentias absolueri à debito pœnarum. Patet consequentia. Quia absolueri à debito pœnarum, seu eas remittere coram Deo per Indulgentias nil aliud est quàm iam hominem liberare ne teneatur implere præceptum de satisfaciendo Deo, & per consequens est absolueri per viam licentiæ à præcepto diuino quòd

Respõsio

non potest facere Ecclesia, vt dictum est. ¶ Respondeo negando maiorem. Quia Deus propriè loquendo non præcepit, neq; obligauit nos absolutè per viam præcepti ad satisfaciendum seu satisfacendum hic vel in purgatorio, ita quòd si non satisfacimus peccemus de nouo. Sed statuit nos non intraturos cœlum nisi prius soluamus debitum pœnæ satisfaciendo per nos vel per alios aliquo modo, vt supra. q. 3. habetur in responsione ad octauum argumentum principale: vel satisfacendo in purgatorio, & consuluit nobis satisfacere vt habetur Matth. 3. Facite fructus dignos pœnitentiæ, & præcepit nobis, vt acceptaremus prædictum Dei decretum de satisfaciendo hic, vel satisfacendo in purgatorio vt dictum est.

Matth.

Alterã respõsio.

¶ Alio modo respondeo ad hanc replicam tenendo quòd est præceptum de satisfaciendo aut acceptando satisfacere vel satisfacere hic vel post per nos vel per alios Matth. 3. Facite fructus dignos pœnitentiæ, vt supra. q. 3. Respondeo negando consequentiam, & ad eius probationem negatur quòd remittere pœnas sit hominem liberare aut licentiare ne teneatur implere præceptum, aut sic absolueri per viam licentiæ.

Respõsio

ad. 3. argumētū.

Adrian.

Dico em̄ quòd potius est de thesauro Ecclesiæ applicare, soluere & satisfacere pro eo, & facere, quòd ille impleat præceptum de satisfaciendo per se vel per alium, vt supra. q. 3. q. 7 & q. 1. & 2. & 5. latè dictum est, & supra in principio huius questionis, quòd Indulgentia succedit loco satisfactionis debitæ. ¶ Ad tertium argumentum respondeo secundum Adrianum, vt habetur supra q. 3. in responsione ad octauum argumentum, in responsione ad secundam rationem, quòd illud Matth. 3. Pœnitentiam agite &c. lo-

quitur

quitur de pœnitentia internæ cōtritionis efficacis ad salutem, nō autem de satisfactione pœnarum. Quòd si etiam de pœnitentia exteriori intelligatur q̄ est necessaria, dico hoc esse verum, prout talis pœnitentia exterior & mortificatio & crux est medicinalis curatiua seu præseruatiua peccati: quia vt talis non potest suppleri per Indulgentias: quatenus autem satisfactoria benè potest suppleri per Indulgentias, vt dictum est. ¶ Ad quartum argumētum, respondeo ad antecedens q̄ satisfactio sacramentalis dicitur satisfactio simpliciter. i. verè & plenè coram Deo & Ecclesia, dum modò agens illam fit rectè dispositus seu rectè illam agat, & non est satisfactio diminutè aut secūdum quid coram Ecclesia tantū, quāuis aliquando non sit satisfactio simpliciter. i. totalis sed partialis tantū: quando. f. non est imposita tanta pœnitentia sacramentalis quanta requirebatur quò ad Deum. Et ad primam probationem antecedentis, q̄. f. Deo satisfit per mortificationē propriam & c. iam responsum est ad tertium argumentum immediate præcedens. ¶ Ad aliam probationem de absolutione sacramentali tantū & non fructuosa quò ad culpam & c. respondeo, supposita illa opinione probabili, conceditur antecedens illud, sed negatur consequentia si intelligatur vniuersaliter de omni pœna Ecclesiastica, q̄. f. absolutio ab ea intelligatur solū & valeat in foro Ecclesiæ, similiter & iniunctio. Hoc enim est falsum vniuersaliter. Nam aliqua iniunctio pœnitentiæ est solū valida in foro Ecclesiastico, & similiter eius absolutio, vt excommunicatio, carcer & c. aliqua autem est coram Deo & Ecclesia vt suprà dictum est in responsione ad primum argumentum. Et ratio huius diuersitatis, & per consequens ratio negationis consequentiæ est, quia in absolutione sacramentali culparū non potest Ecclesia fructuose coram Deo absoluere nisi sufficienter dispositū ad gratiā suscipiendam per sacramentū, qualis non est is qui solū sacramentaliter absoluitur. Si enim esset debitè dispositus ad gratiam tunc etiam quò ad Deum fructuose absolutus esset. In absolutione autē pœnarū per Indulgentias coram Deo quilibet existens in gratia, vt supponitur: ad lucrandam Indulgentiam faciens quod Ecclesia imponit secūdum tenorem Indulgentiæ ad eam lucrandum, est sufficienter dispositus ad eam lucrandum, & per consequens vt fructuose absoluitur à suis pœnis debitīs, quò ad Deum & Ecclesiam, ergo.

*Responso
ad. 4. ar-
gumentū*

Quæstio nona.

Utrum sit aliqua differentia inter Indulgentiam plenariam pleniorẽ, & plenissimam & Iubileum: & quid importetur per hæc nomina & per illa alia, scilicet Carena. Quadragesna, Septena.

*Quæst. 9
Proposi.*

Espondeo per duas propositiones, quarum prima est. ¶ Quàmuis olim aliud esset Indulgẽtia plenaria, plenior, & plenissima & Iubileus, nunc autem ex stilo curiæ quantum attinet ad rationem Indulgẽtiæ hæc omnia idẽ sunt. Probatur. Quia doctores antiqui & moderni diuersimodẽ lo-

*Palud.
Gabriel.
Adrian.*

quuti sunt de ijs, vt pater ex Palud in 4. dist. 20. q. vltima & Supplemento Gabrielis in 4. dist. 45. q. 3. art. 1. nota 3. & 4. & Adrianus est ad idem in materia de Indulgentijs & communiter doctores, vt innuitur in extrauaganti Bonifacij Octaui, Antiquorũ de pœni & re. vbi dicit quod non solum plenam & largiore[m], sed & plenissimam Indulgẽtiã concedit euntibus Romam de quinquagesimo in quinquagesimum annum. Vbi patet tunc temporis differentiam fuisse inter plenam, pleniorẽ, seu largiore[m] & plenissimam Indulgẽtiã quodque stilus curiæ tunc differentiam ponebat. ¶ Sed quæ differentia est seu erat inter prædicta? Respondeo non constat de hoc, vt ait supplementum vbi supra, dicens quod nisi adsit declaratio Papæ aut aliàs per consuetudinem aut per stilum curiæ, non potest haberi perfecta certitudo de hoc, ex quo nomina sunt ad placitum, & diuersi summi Pontifices & in diuersis temporibus idem Pontifices nõ eodem modo vsi sunt & vtuntur his vocabulis. Nam Bonifacius. 8. in dicta extrauaganti. Antiquorum. innuit differentiam inter plenam, pleniorẽ & plenissimam, vt dictum est. ¶ Innocẽ. autẽ. 8. Iubileũ nominat plenariam, quandoq; etiam plenissimam Indulgẽtiã.

Alexand.

Bonifa.

Innocen.

Alexand. plenissimam, & nunc etiam indifferenter accipiuntur pro eodem, ergo non satis constat de hoc. ¶ Quod etiam patet per opiniones quæ in hoc fuerunt tres: quas etiam refert supplementum ubi supra. & Palud.

Alexan.

¶ Prima opinio est, quod Indulgentia plenaria dicebatur respectu pœnitentiæ iniunctæ à sacerdote pro mortalibus tantum. Plenior autem respectu iniunctæ pro mortalibus & venialibus, & sic communiter tenebatur olim, & de Iubileo nil dicit Palud.

Prima opinio.

¶ Secunda opinio aliorum quod Indulgentia plenaria erat de pœnitentijs à sacerdote iniunctis pro peccatis tantum cōfessis mortalibus & venialibus. Plenior autem erat de iniunctis & de iniungendis pro confessis tantum. Plenissima verò erat de omnibus iniunctis & iniungendis pro mortalibus & venialibus confessis, & etiam inculpabiliter oblitis & ignoratis. Iubileus erat idem quod Indulgentia plenissima, sed super addebat hoc, scilicet quod tunc concedebatur à Papa facultas confitendi & absolvendi per quicumque idoneum sacerdotem ab omnibus peccatis etiam referuatis & excommunicationibus. Ratio huius est, quia sic erat stilus curiæ tunc, cui in hoc est standum & quia Bonifacius Octavus in prædicta extrauaganti. Antiquorum. sic innuit modo prædicto.

Secunda

¶ Tertia opinio aliorum est quod Indulgentia plenaria est respectu pœnæ mortaliū tantum. Plenior respectu pœnæ mortaliū & venialium. Plenissima autem respectu etiam culparum venialium. Hanc opinionem refert & non asserit sed opinatiuè & dubitatiuè eam tenet Palud. ubi supra cum alijs. Et videtur hæc opinio supponere quod aliud est remissio culpæ venialis, aliud remissio pœnæ eius, ut tenet Thomas & multi alij doctores communiter. Probatur hæc opinio quod ad plenam & pleniorē. Quia potest remitti pœna debita mortali non remissa pœna debita culpæ veniali: sicut & culpa mortalis potest remitti, non remissa culpa veniali, sicut & potest solui pœna temporalis debita vni peccato tam mortali quàm veniali non remissa, aut non soluta pœna alterius peccati mortalis aut venialis, ergo.

Tertia.

Palud.

Thom.

¶ Quod autem plenissima sit respectu culpæ venialium probatur à Palud. ubi supra. Quia videtur quod per Indulgentiam, ut habet rationem cuiusdam absolutionis, remittitur veniale quod ad culpam sicut & per confessionem generalem non sacramentalē, sed ad hoc requiritur contritio, & quantum ad hoc potest salua-

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

ri & intelligi quod dicitur in dicta extrauagan. Bonifa. 8. Antiquorum. de pœ. & re. quod scilicet secundum quod magis vel minus deuotè. i. contritè de peccatis vnusquisque accederet, eò magis vel minus plenè recipit Indulgentiã, quæ verba dicit Palud. q̄ non possunt intelligi de plenaria remissione pœnæ pro mortali bus tantum, sed solum de remissione culpæ, quam Papa ad plenum remittere non potest, nisi homo ad plenum conteratur. Sed sicut imperfecta contritio de se fit perfecta accedente sacramento pœnitentiæ quò ad culpam mortalem remittendam, ita ait Palud. ibidem quod aliqua contritio seu displicentia quò ad culpam venialem non esset sufficiens nec plena: quæ quidem tamen adiuncta cum Papali absolutione, quæ est sæpè in Indulgentia seu cum benedictione Episcopali efficitur plena & sufficiens ad remissionem culpæ venialis. Et quia in Indulgētia plenissima semper adest illa absolutio Papalis, cum qua leuis displicentia insufficiens de se fit sufficiens ad remissionē culpæ venialis, ideo dicit Palud. quòd Indulgentia plenissima est respectu etiã culpæ venialis, vt dictum est. ¶ Et per consequens ait supplementum quòd Palude habet concedere secundum hanc suam viam, quòd qui habet contritionem sufficientem de mortali bus tantum si ei cõceditur Indulgentia plenissima tunc per eam habet remissionē à culpa omnium venialium etiam à pœna omnium mortaliũ & venialium, quia plenissima Indulgentia includit plenam & pleniorē secundum hanc viam. ¶ Sed certè, vt ait Adrianus in quarto de Indulgen. hæc opinio & declaratio ipsius Palud. videtur deficere in multis præcipuè in tribus. Primò quòd illa glossa prædictæ extrauagan. vbi ly deuotè glossatur, id est, contritè est dissona ipsi vocabulo & est merè voluntaria. Nam deuotè non est idem quod contritè, vt ex verbis ipsius extrauagan. innuitur & latius habetur infra. quæstio. 26. & quæstio. vigesima nona. quomodo debeat intelligi. Secundo deficit. Quia dicit quòd aliqua contritio culpæ venialis sit insufficiens ad talis culpæ remissionem, hoc non videtur rationale: quia si contritio est, quantumcunque parua sit, delet omne peccatum de quo talis contritio habetur particulariter aut generaliter, quanto magis quòd ad deletionem culpæ venialis sufficit attritio quæ est displicentia aliqua non attingens perfectionem contritionis nisi fortè Palude contritionem extendat ad quacunque peccati displicentiam.

Tertio

Palud.

*Adrian.
Opinio
Palud. de
fiet.
Primò.*

Secundò.

Tertiò deficit. Quia dicit quòd absolutio Papalis aut benedictio Episcopalis facit plenam contritionem eam quæ nõ est: & quòd facit de attrito contritum. Certè hoc videtur difficile, imò & impossibile, stante lege, quia hoc reseruat sacramentis gratiæ tantum. Et quia absolutio Papalis, quam per Indulgentias impendit præsupponit statum gratiæ, & solum concedit remissionem plenissimam verè pœnitentibus & cõfessis, vt patet in dicta extrauagã.

Antiquorũ, ergo propter hæc incõuenientia fortè ipse Palud. nõ posuit assertiuè præfatam tertiã opinionem. ¶ Quarta opinio, in qua tandè videtur probabiliter stãdum, est quòd ad rationem Indulgentiæ quæ est remissio pœnarum pro peccatis, idem est Indulgentia plenaria, plenior & plenissima & Iubileus. Quia hæc omnia important remissionem omnium pœnarum, omnium peccatorum, mortalium & venialium tam de iniunctis, quàm de nõ iniunctis: tam de confessis quàm de non cõfessis quomodocũq;. Et hoc habet veritatem, quando sic absolutè sine vlla limitatione conceduntur: secus si limitatè expressè concedatur de iniunctis, aut de confessis, quia de illis tantum intelligitur talis Indulgentia etiam plenissima aut Iubileus sic limitatè concessus. Quãuis Iubileus rarò conceditur cũ limitatione aliqua, sed absolutè sæpius ferè conceditur.

¶ Dictũ est quòd ad rationem Indulgentiæ prædicta omnia sunt idem. Quòd ideò dictum est, quia quòd ad aliud videtur Iubileus aliquid aliud importare. Nam quando simul cũ Indulgentia plenaria absolutè concessa concedit etiã Papa quòd quis possit absolui sacramentaliter de omnibus casibus, ex cõmunicationibus & peccatis, tũc solet dici Iubileus & nõ aliter, vt ait Ioan. de Annania in tractatu de Indulgentijs, & concordat Florèti. prima parte. titu. 10. ca. 3. §. 3. 6. & supplementum Gabrielis in 4. dist. 45. q. 3. art. 1. nota. 1. & 3. & art. 2. concl. 9. & 11. & Siluester tit. Indulgen. q. 10. part. 1. ¶ Ratio horũ omnium est, quia sic nũc habet stilus curiæ Romanæ, cui in hoc standum est: & sic habetur in multis literis Papalibus his temporibus modernis concessis.

¶ Similiter habet stilus curiæ & cõsuetudo optima legum & concessionum interpres, quòd quando Papa concedit quòd quis possit absolui plenariè sacramentaliter, concedit etiam Indulgentiã plenariam posse cõcedi. ¶ Si quæras quãdo incepit vsus Iubilei generalis, respondeo secundum Floren. vbi supra, §. 6. & 7. ex Ioanne Andr. & cõmuniter doctoribus: quòd creditur incepisse à tempore

Tertiò.

Quarta opinio

Indulgentia plenaria, plenior & plenissima, & Iubileus sunt idem.

Ioann. de Anania. Florenti. Gabriel. Siluest.

Iubilei vsus quo tempore incepit.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Iubilei interpretatio. Bonifa. 8. circa annum Domini. 1300. vt habetur in extrauag. an. Antiquorum. de pœn. & re. ¶ Iubileus autem dicitur secundum prædictos doctores, à Iobel Hæbr. aicè, quod Latinè est initiū, in de Iubileus, id est initians, quia in lege veteri in illo anno Iubilei incipiebāt libertates possessionum & seruitutum & remissiones offensarum omniaq; redibant ad suum pristinum statum, vt habetur Leuit. 25. & ideo tunc fiebat magnum gaudium & Iubileus liberatorum à seruitutibus antiquis. Vel potius dic q̄ Iubileus Hæbraicè est idē q̄ buccina Latinè, quia tēpore Iubilei Hæbrei clangebant buccinis vt Leuit. 25. & habetur in interpretationibus Bibliæ emēdatis. Inde etiā per analogiā à prædictis & ethimologiā Latinā potest etiā Iubileus dici à iubilo. Quia per Iubileū homini spiriualiter renouato & ad gratiā baptismalē reducto est gaudium magnum conscientie & cordis & oris, iubilatio & gratiarum actio laudumq; perfonatio secūdū illud Psalmi. 80. Buccinate in nœomenia tuba, in insigni die solemnitatis vestræ. ¶ Secūda p̄positio. Illa nomina Carena, Quadragesima Septena quæ ponūtur in Iure Canonico & in bullis, aliquando sunt nomina Indulgentiarum tollentium tantam vel tantam pœnā signatā per Carenam, Quadragesimā, vel Septenam, & sic communiter sumuntur in bullis Indulgentiarum; aliquando autem sunt præcisè nomina pœnarum, & sic cōmuniter sumuntur in Iure cōmuni. ¶ Probat̄ur secūdū supplementū vbi suprā. Primò de Carena q̄ sit nōmē pœnæ patet de accu. ca. Accusati. & de sponsa. duorū. ca. Accipisti. vbi Carena dicitur tempus quadraginta dierum in pane & aqua cum septem sequentibus annis, & glossa in dicto ca. Accusati, dicit q̄ Carena est vocabulum Longobardorū sic dictū à carentia hominū, quia acturi illam pœnitentiam quasi solitarij secludebantur à populis, sicut Nu. 12. legitur de Maria sorore Aarō. & hæc pœnitentia regulariter infligebatur pro quolibet mortali. 33. q. 2. Hoc ipsum. Quādoq; verò pro qualitate criminis Ius maiore pœnitentiam imponebat vt Hostiensis, titu. de pœ. & re. multos casus ponit: & poterat sacerdos ex causa eam abbreviare & determinare certos dies & modum 33. q. 2. Et de hac pœna quæ dicitur Carena habetur dist. 50. ca. In capite, & videtur q̄ Carena cōplectitur quadragenam dierum & septenam annorū, vt patet ex dictis. ¶ Quòd autē Carena sit etiā nomen Indulgentiæ patet. In literis papalibus conceditur Carena Indulgentiæ, tunc enim per talē

talem Indulgentiam conceditur tempus quadraginta dierum & septem annorum pœnitentiæ ad quam ex vi Carenæ tenebatur quando erat nomen pœnæ, vt dictum est: igitur Carena est tempus quadraginta dierum & septem annorum pœnitentiæ aut Indulgentiæ. ¶ De Quadragena verò & septena etiã dico q̄ aliquando sunt nomina pœnæ, quando scilicet in Iure Canonico inueniuntur: aliquando sunt nomina Indulgentiæ, vt in literis Papalibus Indulgentiarum. Nam notat Iacobus Cardinalis in suo tractatu de Indulgentijs, & vnde id sumpserit nescio, nisi fortè ex gestis summorum pontificum quòd Clemens Papa primus primò instituit quadragenam per quam significatur tempus pœnitentiæ quadraginta dierum, & Septenam per quam significatur tempus pœnitentiæ septem annorum. Nam statuit quòd peccatores pro mortali excluderentur ab Ecclesia, & pœnitentiam agebant nudo capite, asperso cinere per illos quadraginta dies, & deinde iniungebatur eis pœnitentia septenalis per sacerdotem. Et ita pro quolibet mortali iniungebatur olim pœnitentia septenalis, id est, septem annorum modo suprà dicto secundum Hostiensem, in titulo de pœnitent. & remis. §. quæ pœna sit pro peccatis. 33. quæstione. 2. cap. Hoc ipsum, & §. sequenti. Hoc autem. & 22. quæstione prima. cap. Prædicandũ: nisi maior vel minor reperiat in canone expressa. & Innoc. primus iniungebat pro vno mortali septenariam modo certo peragendam, quæ dicebatur Septena aut Septenaria Innocentij, quia fortè & tunc Papa vel sacerdos alius determinabat quid illis diebus erat per hebdomadam à tali peccatore faciendum, & sic pater, q̄ & quomodo Quadragena & Septena sunt nomina pœnarum. ¶ Sunt autem nomina Indulgentiarum in literis Papalibus quando cõceditur quadragenæ Indulgentiæ, id est, quadraginta dierum, & septena id est septem anni Indulgentiæ vt dictum est. Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. art. 2. conclu. 4. vtitur illo nomine quadragena, pro vt est Indulgentiæ quadraginta dierũ tantũ nil superaddẽdo de septenali pœnitentia subsequẽter ei adiuncta vt suprà dictum est. Fortè illa nomina olim sic fuerunt in vsu. nunc autem vt dicit Palud. non sunt in vsu, quia hæc cum tempore variantur. Hæc supplementũ Gabrielis vbi suprà. ¶ Sed quare in aliquibus bullis conceduntur vltra Indulgentiam plenariam tot dies vel quadragenæ de Indulgentia, si Indulgentia plenaria remittitur tota pœna?

Quadragenæ.

Iaco. Car.

Hostien.

Innocen.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

¶ Respondeo, tum primò vt sit abundans cautela propter opinio-
nes suprà positas, ideò manet stilus curiæ antiquus quãdo illæ opi-
niones vigeant. Tum secundò: vt si causa Indulgentiæ non suffi-
ciens fuerit ad Indulgentiam plenariam saltem lucre-
tur illos dies vel quadragenas, is cui ta-
lis bulla conceditur, vt de
hoc latius infrà,

q. 17.

Articulus secundus, in quo agitur quis &
quibus potest conferre Indulgentias &
continet septem quæstiones, quarum
prima est, & in ordine decima subse-
quitur.

Quæstio decima.

Qui sunt ij qui possunt concedere Indulgentias?

Quæst. 10.

*Prima p
positio.*

Espondeo per vndecim Pro-
positiones. ¶ Quarū prima propositio est.
Pepe in primis, & alij habētes ad hoc iuris-
dictionem aliquam, seu commissiōem quo-
modocunq; & nō alij possunt cōcedere In-
dulgentias. Ratio, quia concedere Indulgē-
tias est actus iurisdictionis, ergo ille tantūm qui eam quò ad hoc
quomodocunq; seu cōmissiōem habet, potest concedere Indul-
gentias & non alius. Patet consequentia. Quia solus ille potest a-
ctū exercere qui habet potestatem. Et antecedens probatur secū-
dum cōmuniter doctores. in. 4. dist. 20. & secundum Canonistas
vbi suprà. q. 1. habetur. ¶ Et notanter dictū est in propositione q.
habētes ad hoc iurisdictionem aliquā seu cōmissiōem quomo-
docunq; id possunt, vt ly quomodocunq; determinet vtrūque
ad

ad hunc sensum q̄ scilicet ad concedendum Indulgētijs sufficit q̄ quis habeat iurisdictionem ordinariam vniuersalem, vt Papa in tota Ecclesia, vel ordinariam particularem vt Episcopi in suis dicecesibus, vt infra propo. 2. de eis specialiter dicitur, vel q̄ habeat legitimam cōmissionem quācunq̄; scilicet generalem vel particularem, vt habent Legati Papæ vel alij eius cōmissarij generalis ex officio seu ex particulari cōmissione ad id: & quomodo- cunq̄; scilicet vel de lure cōmuni seu de particulari priuilegio aut concessione, seu ex consuetudine legitimè præscripta æquiuale- te priuilegio aut cōcessioni, vt infra dubio. 1. habetur, habeat præ fatam iurisdictionem seu cōmissionem. ¶ Ideo de singulis dis- currendo et primò de domino Papa, dicimus q̄ ipse præ omni- bus habet hanc potestatem. Ratio, quia ipsi præcipuè concessū est posse remittere peccata, Matt. 16. Quodcunq̄; solueris &c. & Ioan. 20. Pasce oues & agnos meos, speciali passu de quo ibidem sequitur. Quorū remisieritis peccata &c. quò ad culpam & pœnā vt suprā. q. 4. & 5. Nunc autem remittere peccata quò ad pœnam per modum aut per potestatem iurisdictionis est cōcedere Indul- gentias, vt suprā q. 1. habetur, ergo Item qui præest toti Ecclesiæ potest de cōmuni eius thesauro distribuere membris Ecclesiæ, sed Papa est huiusmodi, quia est vniuersalis pastor Ecclesiæ ha- bens iurisdictionem & curam vniuersalis Ecclesiæ; ergo patet cō sequentia, & antecedens probatum est suprā. q. 5. Minor autem patet Ioan. 20. Pasce oues & agnos meos &c. & Matth. 16. Tu es Petrus & super hanc petram, id est, supra te principem Ecclesiæ & Apostolorū aliorum secundum glossam August. & aliorū do- ctorum, & vt canit Ecclesia. Tu es pastor ouium princeps Aposto- lorum, Item tu vocaberis Cephas, id est caput & princeps aliorū, quia & sol⁹ Papa habet plenitudinem potestatis extra. cap. Cū ex eo. de pœ. & re & concordant in hoc Bonauentu. in. 4. dist. 20. ar- tic. 2. q. 3. & beatus Thom. ea dist. art. 4. q. 1. & in addi. tertiæ par- tis. q. 26. art. 1. & Palud. & communiter doctores. ¶ Ergo modò teneatur q̄ Indulgētia est principaliter remissio, modò teneatur secundum alios q̄ est communicatio thesauri, modò solutio pœ- narum, patet probata prima propo. & intentum. ¶ Secunda pro- positio. Episcopi & Archiepiscopi habent lure diuino potestare concedendi Indulgētijs, sed non in tanta copia vt Papa, neque vltra aut contra taxationem seu limitationem eis per Papam, vel

Ioannes.

Matth.

*Augus.
Ecclesiæ.
Bonauen*

*Palud.
Thom.*

2. propo.

per

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

per Ecclesiam factam. ¶ Pro probatione & declaratione nota, quod hic est duplex opinio, quod ad primam partem huius propositionis. Prima opinio est Durandi, in quarto, distinctione vigesima, quaestione quinta: ut etiam refert Palud. ea distinctione, quaestione quarta, articulo. 2. ¶ Iure diuino non habent auctoritatem ordinariam ad hoc, sed ex commissione Papae generali eo ipso ¶ Episcopi consecrantur. Ratio eius est. Quia ille solus potest dispensare commune Ecclesiae thesaurum, qui habet curam totius Ecclesiae, & illi toti praest, hic autem est solus Papa, ergo consequentia patet cum minore, & maior probata est supra, & . q. 5. quia & in omni polycia videmus ¶ ad solum habentem curam totius communitatis pertinet auctoritas propria dispensandi thesaurum communem illius communitatis. Nunc autem thesaurus quem Christus dimisit Ecclesiae sponsae suae non est diuisus, ita ¶ in vna particulari Ecclesia sit vna pars illius thesauri & in alia alia pars, sed est vnus & indiuisus in tota Ecclesia, ergo ad illum vnum tantum scilicet Papam, qui loco Christi sponsi Ecclesiae vniuersalis praesidet toti Ecclesiae, vti sponsus vniuersalis eius pertinet auctoritate propria dispensare praedictum thesaurum, ad alios autem non nisi ex eius commissione, ut dictum est. ¶ Et haec ratio videtur procedere supposito ¶ potestas concedendi Indulgentias pertinet ad Papam ratione non quidem iurisdictionis, sed vniuersalis curae pastoralis quam habet in totam Ecclesiam. Nam Durandus negat potestatem concedendi Indulgentias esse potestatem clauis, seu iurisdictionis, quod tamen supra quaestione 1. reprobatur & per consequens haec Durandi opinio & ratio supponit quod Indulgentiarum ratio seu natura essentialiter & principaliter stat in communicatione thesauri, quod etiam supra quaestione prima reprobauimus. ¶ Ad hanc opinionem Durandi videtur accedere Siluestrina, titulo Indulgentiarum, quaestione quinta: vbi etiam dicit quod beatus Thomas in quarto distinctio. 20. quaestione quarta, intendit dicere ¶ Episcopus habet auctoritatem iurisdictionis particulariter in ordine ad suos subditos tantum, & hoc eo ipso ¶ est Episcopus ex commissione generali Papae ad concedendum Indulgentias. Papa autem habet id auctoritate propria: & sic videtur Siluester cum Durando concordare in opinione praefata. Sed videtur ab eo discordare in ratione, quia Durandus dicit quod concedere Indulgentias pertinet ad potestatem praelationis, non quidem ratione iuris-

Opinio. I.
Dur.
Palud.

Siluest.
Thom.

iurisdictionis sed ratione autoritatis & curæ seu gubernationis. Silvester autem & beatus Thomas, dicunt secundum communiter doctores quòd etiam pertinet ad potestatem iurisdictionis, quòd utriusque verum est modò principaliter, modò minùs principaliter id conveniat, ut suprà, quæstione prima visum est. Quod autem Silvester dicit beatum Thomam sentire, quòd Episcopi, non nisi ex commissione possunt concedere Indulgentias, falsum est, ut patet legenti verba beati Thomæ in quarto distinctione. 20. quæstione quarta. ubi expressè sentit oppositum, ut dicitur in secunda opinione sequente. ¶ Igitur dicamus quòd præfata opinio Durandi est falsa, tum propter rationes quæ infra in secunda opinione vera habentur, tum etiam quia fundatur in falsa suppositione, quòd scilicet ratio Indulgentiæ stat in communicatione thesauri & quòd non est actus iurisdictionis. Ideò ad eius probationem suprà positam, respondeo etiam admissa suppositione præfata, nego maiorem: & ad eius probationem etiam nego maiorem. Imò dico quòd de communi thesauro polyciæ possunt alij minores gubernatores eius in sibi subditos tantùm dispensare, licet non in tanta copia, nec ultra aut contra taxationem aut limitationem superioris. Quod patet in proposito sacramentorum, Quia Episcopus & etiam quilibet sacerdos potest sibi subdito pro tunc communicare per viam sacramenti de communi thesauro meritorum Christi, quòd ad remissionem culpæ & etiam pœnæ absolvendo à peccatis virtute clavis sibi datæ, & id potest Iure diuino, seu autoritate propria diuinitùs concessa, eo ipso quòd efficitur sacerdos si habet subditos, ergo similiter eo ipso quòd quis efficitur Episcopus & constituitur super aliquam plebem, iam autoritate propria Iure diuino concessa potest de communi thesauro Ecclesiæ, quòd ad Indulgentias concedere sibi subditis, licet non in tanta copia ut Papa sine aliqua commissione humana ad id. ¶ Nisi fortè dicatur quòd constituere illum Episcopum super talem plebem est dare ei commissionem generalem ad Indulgentias concedendum de communi thesauro, sicut & dicit Durandus in sententia, quòd nullus inferior Papa sine commissione aliqua eius saltem implicita generaliter in eius constitutione gradus Ecclesiastici potest habere, neq; habet iurisdictionem vel autoritatem aliquam absolvendi aut comunicandi seu dispensandi, vllò modo in sacramenta aut extra sacramentum de aliquo

Opinio Durandi falsa.

Durandus

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

cōmuni thesauro Ecclesiæ spirituali, aliquibus etiã subditis suis. Idē Episcopus vel sacerdos absoluens suum subditum sacramentaliter à peccatis iã consequenter dispensat de communi Ecclesię thesauro sacramentorum, sed hoc fit ratione præfatæ commissio- nis implicite, quando est ei data iurisdictionis in talem subditum, cui est annexa etiam potestas dispensandi talem thesaurum sacramentorum. In concessione autem Indulgentiarum cū non sit actus iurisdictionis secundum Durandum, idē neq; necessariō est annexa potestas dispensandi thesaurū Indulgentiarum clauis seu potestati iurisdictionis alicuius aut ordinis, ergo nisi aliquo modo committatur à Papa sicut generaliter & implicite in sua ordinatione committitur Episcopis non habetur talis potestas Indulgentiarum. ¶ Sed certē hæc euasio Durandi vel aliorum pro eo non valet. Tum primō quia negat contra communiter doctores: & contra veritatem, q̄ concedere Indulgentias fit actus iurisdictionis. Tum secundō quia negat q̄ Episcopi habeāt potestatem iurisdictionis talem mediate aut fundamentaliter super sibi subditos, & autoritatem ad absoluēdum de peccatis Iure diuino sibi datam. Quia etiam fundatur in falso fundamento, q̄ scilicet in sacramentis & Indulgentijs non fit remissio peccati, sed cōmunicatio thesauri aut solutio debiti, vt suprā. q. i. habetur & impugnatur. Tum tertio, quia stat benē q̄ quis nullam habens curam animarum aut Ecclesiæ vniuersalis, neq; iurisdictionē, habeat potestatem Iure diuino distribuendi de communi thesauro Ecclesiæ. quō ad remissionem culpæ & pœnæ, vt patet. Quia simplex laic⁹ baptizans adultum in casu necessitatis, eo ipso quō habet præfatam potestatem ministerialem in tali casu baptizandi, iam etiã habet potestatem ministerialem præfatā à Deo concessā tunc per illud sacramentum communicandi, seu dispensandi de communi thesauro Ecclesiæ. id est, de meritis Christi ad remissionem culpæ & pœnæ sicut sacerdos faceret, vt patet, ergo nec opinio nec ratio, nec euasio Durandi valet. ¶ Secunda opinio cōmunis & vera est quæ habetur in secunda propositione suprā posita. Quæ probatur, primō q̄ Iure diuino Episcopi habent potestatem concedendi Indulgentias, sicut & sacerdos habet Iure diuino potestatem absoluendi sacramentaliter à culpa super suos subditos, licet à Iure diuino non habeat subditos, sed à Iure humano vel à Papa habente curam totius Ecclesiæ. Quod probatur dupliciter. Primō

Dura.

Opin. 2.

Primò quia sicut Iure diuino ex officio suo Episcopali possunt remittere culpas subditorum tantum, & etiam eorum pœnas in sacramento, ergo & pœnas extra sacramentum: & per consequens concedere Indulgentias. Antecedens patet. Quia licet iurisdictio ei collata in hos vel illos, seu concessio faciēs hos vel illos esse subditos talis vel talis Episcopi sit de Iure positiuo, & pendēs à commisionē aliqua saltem generali Papæ vel alterius, tamē potestas clauis ad prædicta est de Iure diuino collata. Ioã. 20. Quorū remiseritis peccata, quæ per prædictā Papæ, vel Iuris humani dispositionem seu commisionem de potentia remota reducitur ad propinquam, seu ad actum, sicut & de omnibus sacerdotibus communiter dicitur à doct. & sic absolutio ab eis facta in subditos tenet virtute Iuris diuini conferentis eis præfatam clauem absolutionis, vt patet. quia pertinet ad virtutem sacramenti, quod est de institutione diuina. Consequentia autē probatur. Quia hoc pertinet ad potestatem clauis & prælationis, vt patet Matth. 16. 18. Quodcunque solueritis & Ioan. 20. Quorum remiseritis peccata. Vbi fundatur potestas concedendi Indulgentias vt suprâ. q. 4 & 5. dictum est & prædicta potestas clauis ad concedendum Indulgentias seu remittendum peccata extra sacramentum concessa est non solum Papæ sed & Ecclesiæ & eius prælatis, vt patet Matth. 18. vbi loquitur generaliter Apostolis, quibus succedūt Episcopi indignitate. Quęcunq; solueritis &c. & Ioan. 20. Quorū remiseritis peccata, ergo eo ipso quò quis efficitur seu ordinatur Episcopus habet clauem & potestatem ad remittendum peccata quò ad pœnam, extra sacramentum, & per consequens ad concedendum Indulgentias Iure diuino, sicut & ad absoluendū à culpa in sacramento quò ad subditos tantū, etiā si per Papā ei nihil aliud villo modo committatur, secus si nō habet subditos seu materiā sibi p Papā vel per Ecclesiā ministratā. Tūc enim solū habet clauē præfatæ potestatis in potentia remota, vt suprâ dictū est. Neq; ex hoc sequitur q̄ ergo similiter habent hanc potestatem alij prælati minores, putā curati & sacerdotes parrochiales, vt de hoc infra propositione. 5. & 7. habetur. ¶ Secundò probatur idem. Quia ad hoc facit cap. Cum ex eo. de pœnitent. & re. vbi dicitur quòd ante illam limitationem Episcopis factam concedebāt Episcopi Indulgentias illimitatē, ergo videtur q̄ sine vlla commisionē Papæ ex suo officio ordinario ex Iure diuino id poterant. Sed hæc ra-

Primaria
tio.

Matth.

Ioannes.

Secunda
ratio.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

tio non satis concludit. Nam ad eam potest dici negando consequentiam, quod non ex officio Iure diuino sed ex generali commissione Papæ tunc non limitata id poterant.

¶ Ideo prima ratio videtur efficacior & sufficiens, modo teneatur quod concedere Indulgentias principaliter est remissio & pertinet ad iurisdictionem: modo non, sed quod est communicatiua dispensatio. Quia eo ipso quod Episcopis Iure diuino quod ad suos subditos est data potestas dispensandi thesaurum communem Ecclesiæ absoluendo à peccatis quod ad culpam in sacramento, & à pœna extra sacramentum, vt supra, sequitur intentum vt probatum est de Indulgentijs. ¶ Nunc probatur alia particula propositionis quod scilicet non in tanta copia vt Papa, putà non possunt Episcopi vel Archiepiscopi concedere Indulgentiam plenariam, neque tam frequenter etiam suis subditis ex officio suo Iure diuino, vt Papa potest etiam si ipsorum Episcoporum potestas non esset limitata. Probatur quia præfata potestas vberius & principalius residet in Papa quàm in Episcopis vt patet Matth. 16.

Ioannes.

Quodcunque solueris &c. & Ioan. 20. Pasce oues & agnos meos &c. quia & cap. Cum ex eo. de pœnitent. & re. habet plenitudinē potestatis & secundum communiter doctores vt supra propo. 1. habetur, ergo Papa potest vberius & copiosius quàm Episcopi specialiter quod ad hanc materiam Indulgentiarum & id ex Iure diuino. Qui enim vberiores potestatem habet in thesauro Ecclesiæ plus potest de eo dispensare quàm Episcopi minus potestatis habentes. Ita quod si Episcopi vberius aut copiosius concedant Indulgentias quàm eis Iure diuino concessum est, nil faciunt quod ad illum excessum.

Papa copiosius potest concedere Indulgentias quàm Episcopi.

¶ Alij dant aliam rationem ad idem dicentes quod quia Episcopi non habent tam indeficientem thesaurum vt Papa, nam thesaurus passionis Christi licet sit infinitus quod ad sufficientiam, non tamen quod ad efficaciam, & satisfactiones suorū subditorum non sunt tam sufficientes, vbi non sunt tot martyres & sancti viri, sicut in vniuersali & primitiua Ecclesia, ideo etiam si Episcopi non prohibeantur per Papam non possunt concedere Indulgentias plenarias & frequentes suis subditis, vt Papa potest. Sed hæc ratio mihi non placet. Quia thesaurus Indulgentiarum de quo Episcopi concedunt Indulgentias est idem de quo & Papa: quia scilicet est thesaurus communis Ecclesiæ & non particularis, vt supra. q. 3. ergo prima ratio videtur melior. ¶ Si que-

Pas in qua quantitate potest Episcopus Iure diuino cōcedere Indulgentias suis subditis si non limitetur per Papam : respondeo, nō est determinata quātitas : sicut neq; est determinata quantitas pœnæ, quā virtute clauium potest Iure diuino sacerdos in sacramento remittere pœnitenti. Ideo taxatio quantitatis Indulgētiæ ab Episcopis concedendæ relicta est dispositioni Papæ & Ecclesiæ, vt iam communiter taxatum est in ca. Cum ex eo. de pœn. & re. ¶ Nunc probatur alia particula propositionis, q̄ scilicet vltra taxationē Papæ vel Ecclesiæ Episcopi non possunt cōcedere Indulgentias. Ita quod si vltra cōcedunt nil faciunt : sicut nil faciūt absoluendo à reseruatīs. Ratio est, quia sicut Papa potest limitare potestatem clauū seu iurisdictionis quō ad absolutionē sacramētalem, ergo ita & quō ad remissionem pœnarū tantū tā in sacramento q̄ extra, vt de hoc latius infra. propo. 7. & q. 12. propo. 6. Et cum omnibus supra dictis, in hac secunda propositione cōcordant cōmuniter doctores expressè & beatus Tho. in. 4. dist. 20. q. 4. & Bonauent. & Palud. ea. dist. & Gerson in tractatu de potestate Ecclesiastica per totū præcipuē Alphab. 4. L. M. & Supplementum Gabrieli in. 4. dist. 45. q. 3. arti. 2. propo. 6. & 8. & August. de Anchona de potestate Ecclesiastica. q. 29. arti. 5. vbi dicit q̄ Episcopi habēt ordinariam Iurisdictionē conferendi Indulgentias per auctoritatem deriuatam à Papa, nō quidem per particularem dispositionē, sed per Iuris taxationē : ideo dicuntur ordinarij iurisdictione nō particulari dispositiōe. Neq; valet dictum aliquorū dicentiū Episcopū esse sp̄sum particulare Ecclesiæ. Dico em̄ q̄ cū Ecclesia sit vna vniuersalis, vnū tantū sponsum habet & nō plures. Credo em̄ vnā sanctā Ecclesiā : & in qualibet Ecclesia est vnus & idem Ecclesiæ thesaurus, totus pro necessitatibus singulorū distribuēdus per Ecclesiæ prælatos secundū collatā & taxatā eis potestatē, respectu cuius solus Papa habet potestatē & iurisdictionē vniuersalē, alij verò particulare & cōstrictā ex ordinatione diuina cuius ordinationis moderamē & determinatio cōcessa est Papæ à Christo p̄ Ecclesiæ vtilitate, sicut Petro data est potestas subiiciēdi materiā ordinis sacerdotalis exercitio pro ligatione & absolutione peccatorū. Hęc ille Augustinus Anchonitanus. In quibus verbis patet q̄ cōcordat cū supra dictis. ¶ Et forte vtraque opinio supra recitata potest concordari, sic. s. q̄ illa opinio dicens q̄ Episcopus habet ex cōmissione potestatem concedēdi

Quantitas Indulgentiarū nō est determinata.

*Thom.
Bonauē.
Palud.
Gerson.
Anchon.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Indulgentias, intelligatur quod potestas clauium remota Iure diuino Episcopis concessa ad hoc, sicut & ad remittendum peccata quod ad culpam in sacramento, non reducitur ad actum, neque ad potestatem propinquam, nisi per cōcessionem aut commissionem saltem generalē Papæ vel Ecclesiæ conferentis eis subditos seu materiam, & per consequens iurisdictionem in actu ad prædicta, cum quo etiam benè stat vt dicit præfacta secunda propositio secundum secundam opinionem supra positam quod data Episcopis materia subditisq; assignatis modo prædicto per Papam vel per Ecclesiam iam Iure diuino exercent Episcopi suam clauem iurisdictionis seu potestatis ad Indulgentias & ad remissionem peccatorum, vt dictum est, & sic omnia consonant. ¶ Vbi etiam nota

Nota primò.

quod Episcopus seu Archiepiscopus electus & cōfirmatus in Episcopum sed nondum consecratus potest concedere Indulgentias sibi taxatas à Iure etiam si non sit sacerdos, & similiter legatus Papæ. Ratio, quia posse concedere Indulgentiam consequitur Iurisdictionem quam Diaconi & alij Ecclesiastici non sacerdotes possunt habere vel commissam vt legati vel ordinariæ vt electi, licet non sint Episcopi consecrati, nec sacerdotes ordinati, vt habetur in cap. Transmissa. de electione. & concordant cōmuniter doctores Theologi & Canonistæ & Sūmistæ, vt latè de hoc Panor. & Ioan. Calderi. agunt, quod vis Hostien, in cap. Accedentibus, de excessi. prælato. dicat quod requiritur quod sit sacerdos talis Episcopus, vt ex officio ordinario id possit Iure diuino. Ioan. 20.

Panor.

Ioan.

Calderi.

Hostien.

Quorum remiseritis peccata &c. & Matth. 18. Quæcunq; alligaueritis &c. Sed vt dixi primū verius & cōmuniter tenetur à doctores & consonat Scotus in. 4. dist. 19. 25. dicens quod potestas ordinis in corpus Christi verū est prius data apostolis à Christo & post in corpus mysticum Ioan. 20. Quorum remiseritis peccata &c. quodq; sic etiā nunc est separabilis vna potestas ab altera & prius datur vna quod altera in sacerdotū ordinauonē.

Nota.

Secundò.

¶ Nota secundò quod iā potestas Episcopalis est per Papam & per Ecclesiam limitata cōmuniter in Iure Canonico, vt habetur de pœ. & re. ca. Nostro. & ca. Cū ex eo. & eo. tit. li. 6. ca. Indulgētiæ, vbi habetur quod Archiepiscopus in tota sua prouincia tantū, & Episcopus in sua diocesi potest cōcedere in anniuersario dedicatiōis Ecclesiæ & in alijs casibus quod draginta dies de iniūctis pœnitētijs, sed in die cōsecratiōis basilicæ aut quod basilicam consecrat vnum annum Indulgētiæ: & hoc est verum etiam

etiam

etiam si plures Episcopi simul concurrant ad concedendum tales Indulgentias in casibus prædictis: quia non possunt iam ordinariè ex officio suo ultra concedere, vt etiam notat Cardi. in Clem. 2. de pœn. & re. ¶ Hoc tamen limitat Inno. in dict. ca. Cum ex eo. nisi in foro pœnitentiâli in quo possunt concedere plures annos seu dies, dum modò faciant discretè & idem Gemini. in ca. Indulgentiæ de pœnit. & re. lib. 6. & Ioan. Andr. & sic transeunt communiter doctores & Summistæ & Siluestrina. Valeat hæc limitatio vel extensio quantum valere potest, mihi autem non videtur q̄ prædicti textus innuant aut concedant præfatam extensionem seu limitationem, sed potiùs oppositum, vt sonant apertè in dictis casibus tantùm, vt dictum est. Neque videtur vbi fundetur prædicti doctores ad sic dicendum, nisi fortè quia fundantur in illa alia opinione q̄ scilicet sacerdos quilibet in foro pœnitentiâli potest suo pœnitenti concedere aliquas Indulgentias, ideò limitauerunt & extenderunt præfatos textus ne intelligerentur in foro pœnitentiâli. Sed sicut suppositum non est verum, vt patebit infra proposi 7. ita nec præfata extensio textuum. ¶ Et si queras, si excedatur prædicta summa taxata vtrùm valeant Indulgentiæ concessæ quò ad illum excessum, dic q̄ non: vt de hoc latius habetur infra proposi. 7. & q. 12. proposi 6. & dictum est in hac secunda propositione. ¶ Propositio tertia. Legati Papæ possunt cōcedere Indulgentias etiam perpetuas in terminis suæ legationis, sed hoc eis competit solùm ex commissione speciali vel etiã generali domini Papæ, sicut & statuta perpetua facere, vt habetur de officio legationis. cap. Final. in textu & glossa. ¶ Propositio quarta. Cardinales, Patriarchæ & Primates si non sunt Episcopi non possunt ex iure communi ordinariè concedere Indulgentias, sed vel ex priuilegio vel ex concessione seu commissione saltè generali, seu ex consuetudine æquivalente cōmissioni generali, aut priuilegio iam possunt concedere Indulgentias, sicque iam quò ad hoc habent iurisdictionem & dignitatem Episcopalem. Itaque videtur q̄ iam hi omnes præfati Episcopali dignitate fulgentes possunt ex officio suo & autoritate ordinaria sibi per Papam vel per Ecclesiam prædicto modo concessa concedere Indulgentias. Patet, quia sic innuitur in ca. Accedentes de excess. p̄. Vbi Hostiensis dicit q̄ dignitas Episcopalis dicitur iurisdictione. Item quia sic habetur ritus & practica Ecclesiæ, quòd scilicet prædicti ordi-

Cardina.
Innocet.

Gemini.
Ioa. And.
Siluest.

Obiectio.

Propo. 3.

Propo. 4.

Hostien.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

- Gabriel.* nariè concedunt Indulgentias, vt Episcopi, vt dictum est, & concordat Supplemētum Gabrielis vbi suprā proposi. 8. Corollario, 3. & communiter doctores vtriusq; Iuris & Summistæ, & idem dicit Palud. in quarto distinct. 20. quæst. 4. art. 1. de Summo pœnitentiaro curiæ Romanæ, quàmuis Turrecremata videatur oppositum tenere. Quia tenet quòd ex consuetudine aut præscriptione nullus potest habere iurisdictionem, aut concedere Indulgentias de quo infrà dubio primo latius habetur.
- Palud.*
Turrecr.
- Propo. 5.* ¶ Propositio quinta. Curati non possunt ex officio neque ordinarie concedere Indulgētijs. Ratio, quia modò sunt propriè prælati, modò non, de quo nunc non curo, sunt enim in hoc opiniones, quibusdam dicentibus quòd sunt propriè prælati Iure diuino instituti succedentes septuaginta duobus discipulis, vt tenet Gerson cum alijs, quibusdam alijs dicentibus cum beato Thoma quòd non nisi Iure positiuo Ecclesiastico assumpti & instituti sunt, vt coadiutores Episcoporum, vt de his Magister & doct. in 4. dist. 34. & beatus Thomas secunda. 2. q. 184. arti. 6. & 8. & in quarto sententiarum dist. 20. quæst. 4. & Gerson alphab. r. litera. O. in tracta. de potestate Ecclesiastica. consi. 3. agunt. ¶ Igitur quomodocunque id sit ratio præfatæ propositionis est, quia licet potestas remittendi peccata quòd ad culpam & pœnam & concedendi Indulgentias sit plenissimè concessa Ecclesiæ eiusque prælatis, non tamen omnibus æqualiter. Sed prælatis qui sunt præcipui gubernatores & sponsi Ecclesiæ concessa est Iure diuino plenissimè, inferioribus autem limitatè, & id conuenienter, vt suprā dictum est proposi. 1. & 2. Constat autem Episcopos esse præcipuos prælatos gubernatores & sponfos Ecclesiæ potentes ferre leges & dicere Ius, & excommunicare, vt pater. Quia ideo ipsi cõfertur annulus in consecratione eorum, vt sponsi Ecclesiæ, non autem curatis qui solùm sunt coadiutores Episcoporum & non possunt prædicta facere, vt Episcopi, ergo Episcopi habent plenam potestatem ad prædicta & ad Indulgentias Iure diuino concessam, vt suprā dictum est, propositione secunda. Curati autem non nisi illam ad quam sunt assumpti & vocati in adiutorium Episcoporum quæ solùm consistit in dispensatione sacramentorum, ergo solùm possunt in sacramento remittere peccata quòd ad culpam & pœnam, & non possunt extra sacramenta remittere pœnas, & per consequens neque ex officio suo concedere Indul-

Indulgentias, vt dictum est. ¶ Et si quærat, unde habetur hæc di- Q^o
 ueritas Episcoporum & curatorum, respondeo quod de Iure
 diuino, vt patet de Episcopis supra, propositi. secūda, quod iure
 diuino possunt concedere Indulgentias. Curati autem non nisi
 hoc specialiter eis committatur, vt dictum est, quod etiam patet.
 Quia Ecclesia Spiritus sancto illuminata & maximè in remissione
 peccatorum, vt patet Ioan. 20. Accipite Spiritum sanctum, quo-
 rum remiseritis peccata. &c. In capit. Accedentibus. de excessu. præ Ioan.
 lat. expresse dicit quod Abbates concedendo Indulgentias exten-
 dūt manus ad ea quæ sunt episcopalis dignitatis, vbi patet quod
 hoc pertinet ad dignitatem Episcopalem, sicut & conferre ordi-
 nes maiores, & confirmare, & nullo modo ad inferiores. Item fa-
 cit ad hoc cap. Cum ex eo, de pœnit. & re. Vide ad hoc rationes
 quæ habentur infra. propositio. 7. & in responsione ad argumen-
 tum ibidem, ergo.

¶ Proposi. 6. Abbates, Priores, & Guardiani & Ministri, seu Ma- Propo. 6.
 gistri Prouinciales & Generales religionum, non possunt ex suo
 officio cōcedere Indulgentias subditis suis. Ratio, quia in dicto
 capit. Accedentibus. de excessu. prælat. id declaratur Iure diuino,
 non concessum eis sed Episcopis, vt supra propositi. quinta di-
 ctum est. ¶ Si dicas quod sunt veri & proprii prælati habentes cu-
 rā animarum, vt declarauit Sixtus. 4. & alii Pontifices, ergo pos-
 sunt vt Episcopi cōcedere Indulgentias: respōdeo, nō sunt prælati Sixtus. 4.
 Iure diuino instituti, quamuis sint superiores, sed ex institutione
 seu autoritate Papæ vel Ecclesiæ, & id solū ad dispensandum sa-
 cramenta & ad cæteros actus iurisdictionis & superioritatis ad gu-
 bernationem subditorum. Ideo siquid amplius habent id est ex
 priuilegio generali aut speciali nō ex officio neq; ex iure diuino,
 ideo negatur cōsequentia. ¶ Propositio. 7. Sacerdotes in foro pœ-
 nitentiā seu in sacramēto pœnitentiæ nō possunt suis pœnitentibus Proposi. 7.
 cōcedere Indulgētiā aliquas, ppriè loquēdo. ¶ Probatur quadru-
 pliciter. Primo quia est actus iurisdictionis & nō ordinis sacerdo-
 talis. vt supra q. 1. dictū est: alioqui nō sacerdos nō posset cōcede-
 re indulgētiā quod est falsum, vt supra proposit. secūda & 4. iā Priua r. a.
 probauimus. Sed simplex sacerdos nō habet hanc iurisdictionem
 quo ad hoc de iure super pœnitentem. quamuis habeat iurisdictionem
 ad sacramentaliter absolouendum & remittendum peccata
 sacramentaliter. i. ex opere operato seu virtute sacramenti quō

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

ad culpam & pœnam dicendo formam sacramentalis absolutio-
nis. Quod patet. Quia si haberet hanc iurisdictionem, certè pos-
set pœniteni concedere Indulgentias de iniunctis, & de non in-
iunctis, ex quo sibi non est limitata potestas hæc quod ad iniuncta
tantum, nō enim reperitur in iure vbi simplicibus sacerdotibus
aut curatis sit hæc potestas limitata sicut Episcopis limitatur in ca.
Cum ex eo vt supra proposi. 2 habetur. Sed non potest simplex
sacerdos concedere de prædictis, quāuis possit in sacramento
commutare & etiam tollere pœnitentiam iniunctam à se vel ab
alio. Quia licet possit ex causa rationabili tollere obligationē fa-
ciendi illam pœnitentiam iniunctam, non tamen potest liberare,
aut remittere pœnam debitam coram Deo & Ecclesia vtendo a-
lia forma quàm forma sacramentali, sicut vtitur Papa, aut Episco-
pus concedens Indulgentias, vt patet. Quia hoc non est in practi-
ca Ecclesiæ q̄ hoc modo sacerdos simplex concedat ex suo offi-
cio Indulgentias, sicut concedit habens commissionem specialē,
Secunda. aut sicut concedit Papa vel Episcopus, ergo. ¶ Item secūdo pro-
batur propositio. Quia dato q̄ tales sacerdotes haberent iurisdic-
tionem in pœnitentem, tamen ex quo non habent eam extra sa-
cramentum, neque ad remittendum pœnas extra sacramentum,
ergo simpliciter non habent eam ad Indulgentias. Patet conse-
quentia. Quia si haberent præfaram potestatem ad concedendū
Indulgentias vllō modo, certè eam haberent tam in sacramento
quàm extra. Imò potiùs extra sacramentum: quia ex quo non est
actus ordinis aut characteris sed solius iurisdictionis propriè lo-
quendo, vt supra. q. 1. habetur, ergo propriè talis actus conceden-
di Indulgentias conuenit & potest exerceri extra sacramentum,
& non requirit sacramentum pœnitentię ad quod requiritur etiā
potestas ordinis. Sed non potest extra sacramentum sacerdos cō-
cedere Indulgentias, secūdem omnes doct. ergo nec in sacramē-
Tertia. to, & ergo nullo modo id potest ex officio sacerdotali. ¶ Tertio
probatur idem. Quia simplex sacerdos non habet potestatem su-
per communi thesauro Indulgentiarum, id est, super merita Chri-
sti & sanctorum, ex quibus constat prædictus thesaurus Indulgen-
tiarū: quibus habeant potestatem super thesauro sacramentorū & quibus
habeant iurisdictionē sacramentalem sup pœnitentē, ergo nō
potest concedere Indulgentias etiam in foro sacramentali suo pœ-
nitenti. ¶ Consequentiā patet. Quia ad posse concedere Indul-
gentias

gentias directè requiruntur duo scilicet potestas super thesauro communi Indulgentiarum distribuendo, & iurisdicctio super eũ cui conceditur Indulgentia, idè si deest iurisdicctio non valet Indulgentia, p̄prie sumpta, de qua hic loquimur, quò ad viuos, vt habetur in ca. Quod autem, de pœ. & re. & suprâ. q. 1. habetur, licèt valeat Indulgentia per modum suffragij quò ad defunctos, vt infra. q. 13. agitur. Quòd si deest potestas distribuendi præfatum thesaurum Indulgentiarum, etiam si habeatur iurisdicctio super subditos, non valet concessio Indulgentiæ, vt patet. Quia idè prælati religionum & curati non possunt suis subditis super quos habent iurisdicctionem in sacramento & extra sacramento concedere Indulgentias, vt suprâ propositio. 6. & 5. dictum est, nisi ex priuilegio, ergo patet consequentia. Antecedens autem q̄ scilicet simplex sacerdos non habet potestatem super thesauro Indulgentiarum, patet. Quia non sunt prælati Ecclesiæ generales vt Papa neq; speciales vt Episcopi multo minùs q̄ curati, vt patet, ergo.

¶ Quarto probatur propositio. Quia curati & prælati religionũ hoc non possunt ex suo officio super suos subditos, ergo multo minùs simplex sacerdos. Antecedens patet ex propositione. 5. 6. & consequentia patet à fortiori, & quia non dabitur vbi Papa vel Ecclesia dederit simplicibus sacerdotibus commissiõem vllò modo ad hoc.

¶ Item & est alia ratio, quia si simplices sacerdotes haberent hanc potestatem, certè sicut est limitata Episcopis, multo magis limitaretur ipsis sacerdotibus, sed non constat de hac limitatione eorum, ergo vel possunt illimitatè (quod absit) vel nullo modo possunt concedere Indulgentias. Et ad prædicta omnia facit ca. Accedentibus de excess. præla. vbi dicitur q̄ concedere Indulgentias pertinet ad dignitatem Episcopalem, vt suprâ propositione. 2. dictum est, ergo.

¶ Et cum præfata propositione septima concordant communiter doctores in. 4. dist. 20. & Supplementum Gabrieli in. 4. dist. 45. propo. 8. corollario 3. & plurimi Canonistæ, licèt multi alij oppositum opinentur, vt patebit. ¶ Ex quo patet, q̄ nisi sacerdos aut pœnitens habeat ex speciali priuilegio seu cõmissiõne q̄ sacerdos possit cõcedere Indulgentias pœnitenti vanum esset post absolutionem sacramentalem dicere, & concedo tibi omnes Indulgentias quas concedere possum, sed quia iã per bullas Cruciatæ & per alia indulta cõmuniter ab omnibus ferè habetur commissio seu potestas ad id, idè bonum est

Ad concessionem Indulgentiarum potestas & iurisdicctio requiruntur.

Ratio. 4.

Quinta.

Supplementum.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

id dicere scilicet, Concedo tibi &c, vt dictum est.

*Argumē-
tum. 1.*

¶ Contra præfatam septimam propositionem arguitur. Quia quantum est ex lege diuina quilibet sacerdos habet iurisdictionē & potestatem habitualem seu remotam in quēlibet & super thesauro Ecclesiæ ad absoluen- dum à peccatis, & ad concedendum Indulgentias. Sic scilicet quod quamuis non possit exire in actū nisi habeat materiam ministratam ei per Papam vel per Ecclesiā, per quam ministracionem materiæ aut subditorum iam prædicta potestas remota reducitur ad propinquam non impeditam, vt sic possit exire in actū, tamen nisi prohibeatur per Papam vel Ecclesiā potest exire in actū exercēdo potestatem aut iurisdictionē præfatam sibi Iure diuino concessam. Sed præfatis sacerdotibus non est prohibitum per Ecclesiā concedere Indulgentias, vt eis Iure

*Argumē-
tum. 2.*

Cardina.

Aluarus.

Gloss.

Panorm.

Innocēt.

Ber.

Archidi.

Summa

Ange.

Rosella.

re diuino competit talis potestas, ergo possunt concedere. ¶ Item secūdo arguitur per autoritates doctorum. Quia sic tenet Card. in Clem. Religiosi, de priuil. & Aluarus, & Gloss. in ca. Mensurā, de pœn. dist. 1. & Panor. in ca. Sicut dignum, de homici. & allegat cap. Quem pœnitet, de pœni. dist. 1. & Inno. & Ber. In cap. Quod autem de pœn. & re. & Archidiao. in cap. Indulgentiæ. eo. titu. lib. 6. & est ar. c. Deus qui, de pœ. & re. ¶ Propter quas autoritates & propter rationem præfatam & multas alias aliorū eiusmodi farinæ multi doctores Canonistæ, & cum eis Sūma Ange. titu. Indulgentiæ. §. 5. & Summa Rosel. eo tit. & ti. Pœnitētia, tenēt q̄ quilibet sacerdos potest suo pœnitenti in foro sacramentali concedere aliquas Indulgentias, prout sibi videbitur secūdu Deum, sicut potest eum absoluerē sacramentaliter à peccatis. Et ad Iura quæ videntur contra eos respondent Summa Angel. secūdum Archidiao. q̄ procedūt & loquūtur de generalibus & publicis remissionibus, quas non possunt facere nisi Episcopi, seu q̄ pœnitentias iniunctas à superioribus putā ab Episcopis sacerdotes inferiores remittere non possunt, etiam in foro sacramentali.

Ref. ad. 1

argumēt.

¶ Sed certē nec ratio nec autoritates præfatæ valēt pro eis aut pro opposita opinione. Nam respondeo ad rationem fundamentale eorum supra positam, q̄ ibi est contradictio patens, pro quanto primò dicit q̄ simplex sacerdos habet Iure diuino potestatem remotam, sic q̄ non potest exire in actum nisi ei ministraretur materia per Papam: & postea dicit q̄ potest exire in actum nisi prohibeatur. Nam primum est verum, & secundum est falsum. Ideo

dico

dico quòd præfata ratio si habet veritatem nihil aliud probat nisi quòd sacerdos sicut habet potestatem remotam, ratione cuius est capax quòd ei detur iurisdicctio actualis & materia, vt sic reducat-ur ad potentiam propinquam ad exeundum in actum absoluen- do pœnitentem: sic etiam est capax vt ei detur commissio ad con- cedendum Indulgentias & hoc cuilibet Ecclesiastico etiam pri- mæ tonsuræ conuenit, vt infra propo. 10. habetur. Ideo negatur quòd id potest nisi prohibeatur. Inò dico qd id non potest nisi ei concedatur aut committatur vt dictum est. ¶ Ad autoritates au- tem suprâ positas in oppositum, respondeo secundum Abulen. su- per Matth. 16. q. 85. qd omnes illi doctores & alij eiusmodi nil aliud volunt dicere & sentire vt etiam benè ait & concordat Sil- uest. tit. Indulgentia. q. 5. nisi qd sacerdos potest pœnam debitam minuere peccatori, non quidè applicâdo ei de thesauro Indulgẽ- tiarum, sed quadrupliciter. Primò augendo erubesceniam & cõ- tritionem ministerialiter virtute clauium, vt sic ex opere operan- tis virtute illius erubescenitiæ aut contritionis, pœnitēs à Deo me- reatur remissionem pœnarum. Secundò etiam ministerialiter ap- plicando sacramentum, vt sic ex opere operato vel virtute sacra- menti seu meritorum Christi in sacramento applicatorum remit- tatur pœnitenti à Deo non solùm culpa, sed & aliquid de pœna temporali debita, alicui plus, alicui minus, secundum dispositio- nem pœnitentis vt hoc refert Bonauentura in 4. dist. 20. arti. 2. q. 3. & beatus Thomas ibidem & in additione tertix partis vbi suprâ, & Palud. dist. 20. q. 4. art. 1. Tertio secundum Bonauentu- ram vbi suprâ ex meritis ipsius sacerdotis orantis pro ipso pœni- tente, & etiam ex meritis Ecclesiæ, cuius oratio ibi etiam per sa- cerdotem applicatur quando dicit, Misereatur tui omnipotens Deus &c. remittitur pœnitenti aliquid de pœna temporali debi- ta. Quarto sacerdos virtute clauium seu potestare sua arbitra- ria rationabiliter & ex causa rationabili potest remittete pœniten- ti aliqd de pœna debita Deo tã in foro Dei q̃ in foro Ecclesiæ ex quo iã nõ tenetur imponere pœnitentiã secundũ rigore Canonum pœnitentiãliũ antiquorũ, vt dicit Scotus & suprâ quæstio. quarta. habetur. Cũ ergo sacerdos aliquo istorũ modorũ remittit aliquid de pœna debita pœnitenti, dicunt illi doctores aut plures eorum capiunt nomen Indulgentiæ & remissionis pœnæ pro eodẽ si- ne alijs conditionibus requisitis ad quidditatem Indulgentiæ,

*Ad secun-
dum arg.
Abulen.
Siluest.*

Primò

Secundò

*Bonauent.
Thom.
Tertio*

Quarto

Scotus

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

quod scilicet fiat de cōmuni thesauro Indulgentiarum, vt suprā. q. 1. habetur, quomodo remissio pœnæ quæ fit virtute contritionis seu per sacramentum ex opere operato non dicitur Indulgentia propriè, vt nos hic loquimur, similiter nec ea quæ fit virtute orationis aut satisfactionis pœnitentis aut alterius aut etiam Ecclesiæ vt ibi dictum est latè. Et q̄ præfati doctores acceperunt nomē Indulgentiæ largè & impropriè pro quacunq̄ remissione peccatorum quò ad pœnam, vt dictum est, patet. Quia etiam Gerson in regulis moralib⁹ alphab. 25. G. vt etiam refert Supplementum Gabriels in. 4. dist. 45. q. 2. art. 2. concl. 2. dicit q̄ virtute clauium & meritorum Christi in qualibet confessione sacramentali datur Indulgentiæ sed quantæ Deus nouit. Ecce q̄ Indulgentias vocat remissiones pœnarum illo secundo modo suprā posito factas ex opere operato sacramēti, quia & sic erat vsus loquendi doctorum vocare Indulgentias remissiones pœnarū quacunq̄; & quomocunq̄; factas pœnitenti: & præfata vocabuli æquiuocatio decipit aliter opinantes. ¶ Quod si aliqui doctores vt Archidiacon⁹ & Raymū. vbi suprā, seu alij non sic intellexerunt, vt nos eorū dicta suprā ad bonum sensum glosauimus, seu si eorū verba non patientur prædictā glosam, dico nō esse multum curandum de eis quò ad hoc. Fuerunt enim illius opinionis sine sufficiente fundamento & contra communiter doctores Theologos. Et fortè Inno. & Gemini. & Ioan. Andre. in ca. Indulgentiæ. de pœ. & re. li. 6. fuerunt illius opinionis, & idèd consequenter dixerunt q̄ Episcopus potest in foro pœnitentia concedere pœnitenti vltiā quadraginta dies Indulgentiæ non obstante cap. Cum ex eo, de pœ. & re. vt suprā propositione. 2. dictum est, & propter hoc etiā Archidyaco. glossauit præfatum ca. Cum ex eo. & alia Iura, q̄ intelligebantur de Indulgentijs tantū publicè & generaliter conferendis, nō autē de Indulgentijs in foro sacramentali. Sed certè sicut eorum opinio fundamentalis non est vera, ita nec glossæ aut limitationes, aut extensiones prædictorum textuum & Canonū, quæ in præfata opinione falsa fundantur. Idèd Siluestrina quæ pri⁹ cōtra Sūmam Angelicam benè reprobauerat opinionem tenentem q̄ simplex sacerdos potest in foro sacramentali concedere Indulgentias propriè sumptas, malè videtur approbare aliud dictum, q̄ scilicet Episcopi in foro pœnitentia possunt excedere summam taxatam eis per Ecclesiam vel per Papam: & non confi

Gerson.
Supple
mentum.

Raymū.

derauit rationem fundamentalem qua moti sunt præfati doctores ad sic dicendum & glossandum prædicta Iura vt dictum est.

¶ Otaua propositio. Conciliũ generale sede vacante potest Iure diuino concedere Indulgentias. Ratio, quia tale Conciliũ sicut & Ecclesia vniuersalis, quam representat, de Iure diuino habet potestatem plenam Ecclesiasticam & Papalem à Christo concessã Papæ & Ecclesiæ, vt nunc supponitur tanquã communiter concessum ex Matth. 18. Quæcunq; alligaueritis & solueritis &c. & Matth. 16. & Ioan. 20. ergo. *Propo. 8.*

¶ Propositio nona. Concilium provinciale & capitulum cathedrale sede vacante non potest concedere Indulgentias. Ratio, quia eius institutio & potestas non est de Iure diuino concessa sed de Iure humano Ecclesiastico: ergo nõ habet iurisdictionem & potestatem nisi Iure Ecclesiastico humano, & per consequens non maiorem nec aliam quam Ecclesia vel Papa vult dare & limitare, vt notatur. 79. dist. ca. Nullus Episcopus, & sic nõ habet dignitatem nec potestatem Episcopalem de se, nisi vt dictũ est, ex cõmissione seu ex cõcessione Ecclesiastica. *Matthæ.*

¶ Propositio decima. Ex commissione quilibet Ecclesiasticus etiam primæ tonsuræ potest concedere Indulgentias. Ratio, quia cuiuslibet potest committi concedere Indulgentias, cui potest cõmitti iurisdictione Ecclesiastica. Hęc autem iurisdictione potest cuiuslibet Ecclesiastico primæ tonsuræ committi secundum Ius, & cõmuniter doctores, ergo. Imò & fortè Papa potest cõmittere etiã laico, vt concedat Indulgentias alicui, & iurisdictionem Ecclesiasticam non requirentem ordinem aut actum ordinis Ecclesiastici: quia non videtur ratio sufficiens in oppositum, sed de hoc alibi. *Propo. 9.*

¶ Hic autem nota qd Episcopi & alij quibus ex officio suo cõpetit concedere posse Indulgentias, possunt committere hoc alijs supra dictis scilicet Ecclesiasticis primæ tonsuræ, nisi per Papam vel per Ecclesiam id eis prohibeatur aliquo modo. Secus si hanc potestatem habet ex commissione speciali, non ratione officij. Videatur de hoc doct. & Sumistę lati^o tit. Cõmissio. tit. Delegat^o. tit. Vicarius. & alibi vt oportet secundum subiectam materiam. *Propo. 10.*

¶ Propositio vndecima. Excommunicatus, aut is qui non habet subditum non potest concedere Indulgentiam. Ratio, quia non habet iurisdictionem in potentia p̄p̄inqua, ex quo non habet subditos aut materiam sibi ministratam, aut si habent, tamen ex quo sunt excommunicati, habent eam impeditam aut ligatã quò ad vsum

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

- vltum pro tunc ac si non haberent. ergo. Sed de hoc latius infra. q̄.
- Dubiū. 1.** xj. habetur. Ad prædicta omnia dubitatur primò, vtrūm ex consuetudine possit introduci vt curati, vel alij possint cōferre Indulgentias, & habere iurisdictionē. ¶ Respondeo. hic est duplex opinio. Prima est de Turrecremata & multorū Canonistarū, quod non. Et si contra eos arguatur per capitulum Accedentibus, de exce. prælato. vbi dicitur quòd nullo modo Abbates possunt cōcedere Indulgentias, nisi fortè ex cōcessione vel alia legitima causa, possint se tueri, vbi glossa dicit. i. nisi per consuetudinem, respondēt dupliciter. Vno modò quòd illa exceptio. s. nisi per cōsuetudinem solūm determinat alias partes eiusdem textus. s. quòd non possunt cognoscere de causis matrimonialibus, nec iniungere publicas pœnitentias nisi ex consuetudine. Sed certè hæc respōsio est voluntaria, quia illa tota exceptio fertur super omnia ibi cōtenta & suprā recitata, de quorum numero est ly non conferre Indulgentias, vt patet, quia non videtur vlla ratio dissimilitudinis aut differentiæ. Ideò alio modo respondēt ad dictum capitulum dicendo quòd ille textus nihil dicit de consuetudine vt patet: sed hoc addidit glossa secundum suam opinionem & sic glossauit illum textum. Alia est opinio præfata glossæ & multorū doctorū q̄ sic. & adducunt multa Iura & rationes ad id, quæ tamen non videntur sufficienter probare intentum. Mihi autem (saluo meliori iudicio, & pro concordia omnium doctorum) videtur dicendum, q̄ licet consuetudo non det iurisdictionem neque hoc Ius concedendi Indulgentias, quia pertinet ad remissionem peccatorum, cuius potestas solo Iure diuino concessa est ordinariè, vt suprā. q. 4. & 5. benè tamen potest esse signum q̄ aliquando fuit vel q̄ nunc est priuilegium seu concessio aliqua seu aliquo modo data per Papam vel Ecclesiam. Et isto modo per consuetudinem tanquam per signum concessionis habitæ potest introduci, vt quis habeat iurisdictionem Ecclesiasticam & vt inferiores Episcopis cōferant Indulgentias: & sic fortè Cardinales nō Episcopi possunt ex cōsuetudine cōcedere Indulgentias, vt suprā propo. 4. habetur: cum talis modus concedendi potestati & iurisdictionē Ecclesiasticam pendeat aut sit in Ecclesiæ potestate. ¶ Dubitatur secundò. Vtrū peccatum mortale tollat aut impediatur potestatem concedendi Indulgentias durante tali peccato. Respondeo, quòd non quandiu tolleratur ab Ecclesia & non excommunicatur
- Dubiū. 2.**
- Respo. 13.**

nicatur, nec denunciatur, aut suspenditur à tali potestate. Ratio, quia potestas hæc Indulgentiarum consequitur iurisdictionē aut potestatem Ecclesiasticam quæ non fundatur in gratia: & per consequens non perditur per mortale, ergo & in hoc concordāt omnes catholici, vt etiam refert Tho. Bonauent. Palud. & communiter doct. in. 4. dist. 20. & 25. & Hostien. & facit ea. Dictum est. 1. q. 1. & Gerson de potestate Ecclesiastica alphab. 1. 2. & 3. & oppositum tenere est hæresis pauperum de Lugduno. Et licet sic concedens Indulgentias in peccato mortali non sit propinquior Deo per sanctitatem, quàm sancti viri non habentes hanc potestatem, tamē est propinquior per autoritatem & potestatem, & hoc sufficit. Nam concedere Indulgentias non est concedere de suis meritis, sed de communi thesauro Ecclesiæ ex potestate

*Thom.
Bonauent.
Palud.
Hostie.
Gerson.
Quest. 11
Proposi. 1.*

sibi & non aliis etiam sanctis ad hoc collata, vt dictum

est. Itē licet concedere Indulgentias sit minus

quò ad vtilitatem propriam concedentis

in mortali, quàm sit eas accipere &

lucrari in statu gratiæ, tamen

quò ad potestatem cōcedendi

est maius dare quàm ac

cipere ex genere suo, et

go patet tota

quæstio.

Quæstio vndecima.

Quibus possunt concedi Indulgentiæ: & qui possunt eas lucrari, & à quibus.

Espondeo p hæc vnicā ppositio- *Quest. 1.
Propo. 3.*

nē. Illi qui possūt cōcedere Indulgētias, solū possunt eas concedere sibi tunc subditis simpliciter aut secundum quid, & non aliis. Ratio, quia est actus iurisdictionis: ergo non potest nisi in tunc subditū exerceri, sicut & absolutio sacramentalis, neq; potest Indulgentiam

lucrari nisi talis subditus, sicut neque sacramentaliter absolui. Item idem patet ex capit. Quod autem. de pœnitent. & remissio.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

¶ Et notanter dictum est quod requiritur quod sit tunc subditus concedentis quando conceditur Indulgentia, quia prælatus Episcopus excommunicatus non potest suo subdito concedere Indulgentiam quia ex quo est excommunicatus & denunciatus iam priuatus est pro tunc vsu iurisdictionis suæ & per consequens pro tunc non habet sibi subditum directè, vt supra propositione vñdecima. q. 10. habetur. Quàmuis benè potest talis Episcopus excommunicatus subijcere suos subditos alteri potenti concedere Indulgentias, & sic concedere licentiã eis, vt possint ab alijs Episcopis seu potentibus concedere Indulgentias eas lucrari, sicut & possunt alij lucrari ab illis sicut & curatus excommunicatus dat licentiam suo subdito parrochiano, vt possit ab alio absolui, vt hoc habetur etiam apertè in dicto ca. Quod autè. ¶ Item nota secundo quod sufficit quod sit subditus tunc simpliciter, id est, quod ad omnia, aut secundum quid, id est, quod ad lucrandum Indulgentias tantum. Sicut & sufficit esse subditum ad absolutionem sacramentalè, vt patet ex ca. Quod autem de pœ. & re. Ideò habentes cõmissionè concedendi aliquibus Indulgentias benè possunt concedere & illi possunt eas lucrari: quia pro tunc sunt eis subditi quod ad id tantum. ¶ Ex quo patet quod Indulgentias Papales scilicet ab eo vel ab eius commissarijs specialibus habentibus autoritatem generalem concedendi Indulgentias omnibus Christianis quilibet potest eas lucrari. Ratio, quia quilibet est subditus Papæ simpliciter & pro tunc: & etiã pro tunc est subditus prædictorum commissariorum secundum quid, id est, ad lucrandum Indulgentias, nisi fortè talis concessio esset restricta ad tales vel tales personas seu habitatores &c. quod secundum Panorm. raro aut nunquam fit. Similiter omnes existentes de prouincia Archiepiscopi habentes ibi domicilia possunt lucrari Indulgentias ipsius Archiepiscopi concedentis eas per totam prouinciã, vt habetur in ca. Nostro. de pœ. & re. Et similiter omnes existentes de diocesi etiam si sint exempti & religiosi possunt lucrari Indulgentias concessas a diocesanis Episcopis in quorum terminis morantur, vt de hoc scilicet de religiosis latius infra dubio secundo habetur, & cū prædictis omnibus concordat Supplementum Gabrielis in. 4. dist. 45. art. 2. propo. 7. corol. 4. & Siluest. titu. Indulgentia. q. 5. & communiter doctores & Summistæ. Et ratio horum omnium est, quia quod ad hoc pro tunc efficiuntur subditi talium concedentium Indulgentias. ¶ Dubitatur primò

Nota.

Panorm.

Supple-

mentum.

Siluest.

Dubiũ. 1.

quis

quis intelligatur nomine proprii iudicis, cuius licentia requiritur ad hoc quod quis possit lucrari Indulgentias aliorum iudicum seu prælatorum, ut dictum est, quod requiritur secundum cap. Quod autem de pœni. & remis. ¶ Respondeo in hoc est duplex opinio.

Respon.

Prima dicit quod simplex sacerdos qui potest absoluerè à peccatis, potest præfatam licentiam concedere, & etiam curatus propriè licet non sit sacerdos. Ratio, quia sicut potest licentiarè ut subditus suus confiteatur alteri sacerdoti, ergo similiter potest licentiarè ut lucretur Indulgentias ab alijs potentibus concedere, & potest facere eum esse subditum illorum pro tunc ad id, licet ipse non possit absoluerè & concedere Indulgentias. Licentia autem prædicta dicunt ipsi quod conceditur non solum specialiter, sed & generaliter, quando sacerdos in absolute sacramento dicit, Omnia bona quæ feceris sint tibi in remissionem peccatorum. Hanc opinionem tenent expressè Palud. in. 4. distinct. 20. quæstione. 4. art. 3. & refert etiam supplementum Gabrielis ubi suprâ, & de Canonistis Hostiensis, & ad hanc videtur licet non finaliter accedere Glossa in cap. Quod autem. cum Panorm. ibidem, & Ioannes Dominicus in cap. Indulgentiæ. de pœnit. & remis. lib. 6. & Felinus in tractatu de Indulgentijs. Summistæ autem recitant sed non se determinant. ¶ Sed certè hæc opinio non videtur vera nequæ eius ratio sufficiens. Quod non sit vera patet. Quia ca. Quod autem. videtur contra eam, ut patebit infra in secunda opinione. Ratio autem præfata non valet. Quia ideo curatè licentiat subditum suum ad cõfitendum alteri, quia ex officio habet iurisdictionem sacramentalem simpliciter: quamvis non quod ad vsum propter defectum potestatis ordinis sacerdotalis. At verò quod ad Indulgentias nullam iurisdictionem aut potestatem habet, ut suprâ q. 10. propo. 5. 6. & 7. late habetur, ergo non potest dare licentiã ad id, quia nemo dat quod non habet, & ideo non est simile.

Palud.

Hostien.

Ioan. Do-

minicus.

Felinus.

¶ Ideo est alia opinio verior, quod scilicet nomine proprii iudicis intelligitur proprius Episcopus qui solus potest dare præfatam licentiam Indulgentiarum. Ratio est triplex. Prima quia propriè loquendo, ut verba Iuris debent accipi in sua propria significatione nisi aliud constet sufficienter, nomine iudicis intelligitur is qui habet potestatem cum iurisdictione ordinaria, cum materia Indulgentiarum sit stricti Iuris ad hunc sensum quod valent non nisi ut sonant secundum proprietatem verborum, ut suprâ. quæ. 7. in responsione ad

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

primum argumentum contra quartam propositionem habetur. Ille autem qui habet talem iurisdictionem est & dicitur proprie & strictè prælatus secundum communiter doctores, & talis est solus Episcopus, & non curatus nec simplex sacerdos secundum

Glossa.
Innocen.
Panorm.

Ratio. 2.

¶ Secunda ratio, quia eodem modo uniuocè debet accipi ly Iudex à quo debet peti seu haberi præfata licentia Indulgentiarum, sicut accipitur ly Iudex cuius Indulgentias vult quis lucrari secundum dictum cap. Quod autem. Quod patet. Quia eodem modo loquitur de utroq; iudice proprio à quo & ad què licentiatur vt absoluator, & vt lucretur Indulgentias proportionabiliter. Sed sicut iudex qui sacramentaliter absolueret habet est sacerdos, & sic sufficit à suo sacerdote habere prædictam licentiam: ita iudex qui habet concedere Indulgentias de Iure communi est Episcopus vel eo superior, non autem alius eo inferior, vt patet supra quæstione decima, propositione. 4. 5. 6. & septima, ergo Episcopus & non eo inferior, potest licentiari ad hoc, & quidem dictum ca. Quod autem. innuit quod dictum est, vt patet ex argumento seu relaxatione seu causa illius decretalis aut responsionis.

Tertia.

¶ Tertia ratio, quia licentia curati non requiritur ad hoc quòd per Indulgentias ritè collatas possit quis se redimere ab iniuncta penitentia, vt patet ex dictis supra, quæstione octaua, coroll. primo: & si alibi Hostiensis dicit quòd requiritur, loquitur de consilio: & similiter alij doctores: vel non satis rectè loquuntur si oppositum sentiant, vt patet ex supra dictis, & infra dicitur. Nec requiritur prædicta licentia curati aut sacerdotis, nec sufficit ad subiiciendum talem subditum iurisdictioni alterius Episcopi concedentis Indulgentias, quàmuis sufficiat ad hoc quòd ab alieno sacerdote possit sacramentaliter absolui de peccatis, vt dictum est. Quia & non videtur quòd sacerdos autoritate sua possit licentian do eximere subditum à iurisdictione sui superioris Episcopi, subiiciendo illum pro tunc alteri Episcopo aut superiori. ¶ Et cum hac opinione est Glossa in dicto capite. Quod autem. tandem dicens quòd inferiores prælati Episcopis carentes dignitate Episcopali non possunt huiusmodi remissionem facere, vt in-

Glossa.

nuitur

innuitur in capit. Accedens. de excessibus prælatorum: & communiter id tenent Canonistæ, vt refert Innocentius in dicto capite, Quod autem: & Bonauentura in quarto, distincti. 20. articulo 2. quæstione tertia, in fine dicens, proprii iudices, id est, Episcopi & communiter Theologi ibidem, & secundum Guillelmum in specul. vt etiam referunt Summistæ sufficit consensus metropolitani, vt innuitur in capit. Nostro. de pœnitentijs & remissionibus, & per rationes præfatas. ¶ Secundò dubitatur, an religiosi & alij exempti possint lucrari Indulgentias concessas communiter Christianis, à Papa, legatis, seu à diœcesanis in quorum terminis seu diœcesi morantur. ¶ Respondeo secundum sanctum Thomam in additione tertiæ partis Summæ, quæstione vigesima septima, articulo secundo: & in quarto, distincti. 20. articulo 2. quæstione quarta, articulo tertio quòd sic, quodque non solum possunt eas lucrari de licentia suorum superiorum, sed & sine eorum speciali licentia: quia de Iure communi hoc eis concessum est. Quia quò ad hoc non videntur exempti, quia noluerunt impetrare exemptionem in damnum, sed in vtilitatem suam: esset autè sibi damnosum si eis non possent prodesse Indulgentiæ suorum diœcesanorum, cum sint homines egentes fauore spirituali, licèt sint in statu perfectionis, ergo nec ipsi exempti aut religiosi in sua exemptione hoc intenderunt, neque Papa concedens exemptionem, sed potius eorum voluntati virtuali se conformauit in sua exemptionis concessione, sicut in alijs indultis intentio concedentis intelligitur conformari intentioni petentis. ¶ Item quia licèt non possint ligari vel absolui à peccatis in foro conscientiæ & sacramentali per Episcopum suæ diœcesis, tamen lucrari possunt Indulgentias & per viam Indulgentiæ absolui à peccatis quò ad pœnam. Ratio quorundam est, quia concedens Indulgentias non absoluit propriè, sed secundum quid, scilicet dispensando de thesauro Ecclesiæ, quæ dispensatio potest fieri etiam non subdito, dum modò in terminis suæ diœcesis existat, vt dicit Palud. vbi suprâ. Sed certè hæc ratio nil valet. Quia videtur præsupponere quòd ratio Indulgentiæ non stat principaliter in absolutione vel remissione, quòd nō est actus iurisdictionis, quòd est falsum, vt supra. q. 1. probatum est, idèò prima ratio videtur sufficiens & efficax. Quòd si contra hoc arguatur, quòd ergo religiosus posset etiã

Innocen.
Bonauen.

Guillel.

Dubiũ. 2.

Respons.
Thom.
Palud.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Respon.

*Nota quò
ad religio
sos.*

*Sum. An
gelica.*

Dubiũ. 3.

Responf.

Opinio. I.

contra voluntatem sui prælati exire claustrum & dare quid ad lu-
crandum Indulgentias secundum tenorem earum, & sic religio
periret, respondeo negando consequentiam secundum Thomã
vbi suprã. Quia non potest religiosus facere aliquid prædictorũ
neq; aliud eiusmodi quod esset contra regulare disciplinam, aut
contra promissam seu professam obseruantiam regularem, quia
non dantur Indulgentiæ ad dissolutionem regularis obseruantie.
Et licet Indulgentiæ plus valeant quò ad remissionem pœnarum
non tamen quò ad meritum & præmium: quò ad hoc enim plus
valet religiosus sua religionis obseruantia quàm lucrari Indulgen-
tias. Nunc autem maius bonum est meritum & præmium glorię
quàm remissio pœnarum, ergo dicatur q̄ de licentia tantum sui
superioris potest religiosus exire claustrum & visitare loca ad lu-
crandum Indulgentias, aut dare aliquid secundum tenorem earum.
Quòd si ad eas lucrandum requiritur aliquid q̄ non sit con-
tra regularem disciplinam aut obseruantiam, sed quòd salua obe-
dientia & regulari obseruantia potest à subdito fieri, putã recita-
re, orare, aut ieiunare, quando per superiorẽ non prohibetur, tũc
benè potest religiosus etiam sine licentia, non tamen contra pro-
hibitionem rationabilem superioris id facere ad lucrandum In-
dulgentias. Quia Papa intendit cõcedere Indulgentias salua sem-
per disciplina & obseruantia regulari & non aliter & concordat
Summa Angelica titul. Indulgentia. §. 22. ¶ Quomodo autem
frater Minor, qui ex regula non potest accipere pecuniam per se
vel per interpositam personam, possit procurare pecuniam requi-
sitam ad lucrandum Indulgentias, latius infrã. quæstione. 23. in
primo dubio ibi habetur de hoc. ¶ Dubitatur tertio vtrũ ipsi-
met prælati concedentes Indulgentias possint eas lucrari, sicut &
illi eorum subditi quibus conceduntur ab eis. ¶ Respondeo præ-
supposito q̄ possunt eas lucrari, nec in hoc est dubium inter do-
ctores. Potest enim eis subueniri per Indulgentias de thesauro Ec-
clesiæ sibi commissio, ex quo & sunt membra Ecclesiæ indigen-
tia vt alij homines, & non sunt peioris conditionis quò ad hoc
ex hoc q̄ sunt capita sicut alia membra Ecclesiæ. Iam Punctum
difficultatis est in modo: quomodo scilicet possunt lucrari Indul-
gentias à se concessas cõmuniter omnibus subditis suis. Nam cir-
ca hoc est duplex opinio. ¶ Prima opinio tenet q̄ potest prælat⁹
cõcedens Indulgentias alijs, eas lucrari sibi, nõ quidẽ dando aut
dis-

dispensando sibi de thesauro Indulgentiarum, vt alijs dispensat, neq; recipiendo vt alij recipiunt à concedente seu dispēfante thesaurum, præfatum, sed participando & vtendo Indulgentia communiter data, aut de thesauro cōmuniter dispensato. Potest etiam committere alij vt sibi cōcedat talem Indulgentiam, licet ad hoc non teneatur. ¶ Probat̄ur primò q̄ non potest dādo aut recipiēdo lucrari Indulgentiam vt alij, idq; tripliciter probatur. Primò secundum Thomam in additione tertiæ partis Sum. q. 27. art. 4. & in. 4. dist. 20. art. 5. q. 4. quia Indulgentia debet ex aliqua causa pia dari ad hoc scilicet q̄ quis per Indulgētiā prouocetur ad aliquem actum, qui vergat in Dei honorem & vtilitatem Ecclesiæ. Sed prælatus ex quo ex officio habet curam Ecclesiæ & Dei honoris, iam non habet causam vt se ipsum prouocet ad hoc, ergo non potest facere sibi Indulgentiam vt alijs dispensando. Sed certè hæc ratio non concludit. Quia stat q̄ ex officio & insuper ex alia causa & motiuo seipsum prouocet prælat⁹ ad actum bonum quo lucretur Indulgentiam, & sic potest negari minor, etiam si teneatur q̄ Indulgentia principaliter est dispensatio thesauri, vt videtur supponere hæc ratio, vt suprà quæstione prima habetur. ¶ Secunda ratio, secundū Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. art. 3. quia interdantem & recipientem requiritur differentia personalis, sed prælatus dans Indulgentiam non distinguitur, personaliter à seipso, ergo non potest dare sibi sicut alijs de thesauro Indulgentiarum, & per consequens nec recipere Indulgentiam datam à se vt alij, propriè loquendo. Ista ratio non cōcludit, quia videtur nimis niti proprietati & rigori vocabuli dare & accipere, etiam si supponatur q̄ Indulgentia principaliter est dispensatio seu communicatio thesauri alijs facta, quod impugnatum est suprà quæstione prima. ¶ Tertia ratio secundum eum. Palud. quia qui potest cū alio dispensare, putà in irregularitate & huiusmodi, certè non potest ex hoc secum etiam dispensare, nisi quatenus Ius ei permittit, & sic propriè nullus secum dispensat autoritate sua, sed autoritate Iuris aut superioris vtitur tali dispensatione. Sed concedere Indulgentiam est dispēfate thesaurum, ergo eo ipso quò potest quis alijs concedere Indulgentiam non potest propriè loquendo sibi eam concedere aut dispensare præfatum thesaurū. Sed certè nec hæc ratio concludit. Quia æquiuoCAT in Iy dispensare in maiore & minore. Nam in maiore accipitur dispensatio pro Iuris relaxa-

Ratio. 1.

Thom.

Ratio. 2.
Palud.

Ratio. 3.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

tionē, in minore aut pro bonorū cōmuniū seu thesauri cōmunis distributiōe seu cōmunicatiōe. Quod si vtrobiq; accipiatur vniuoce pro thesauri cōmunis cōmunicatiōe iā ista tertia ratio coincidit cū scda p̄cedēte, idē nō valet, vt ibi dictū est. ¶ Alia pars huius opinionis q̄ p̄lat⁹ potest lucrari Indulgentiā à se concessā alijs participādo & vrēdo ea, aut thesauro cōmuniter disp̄fato aut cōmunicato: probatur. Quia cuiibet habēti autoritatē suā per bonū cōmune cōcessum est, & nullo iure p̄hibetur, vt autoritate sua possit vti & participare sibi de bonis cōmunib⁹, vt alij, ne sit peioris cōditionis, q̄ alij, vt suprā dictū est. Sed cōcedere Indulgentiā est cōmunicare de cōmuni thesauro, ergo eo ipso & ratione suę autoritatis p̄fate potest inde participare, vt alij, & vti Indulgentijs à se concessis. Facit ad hoc quod notatur cōmuniter à doct̄orib⁹ in ea. Per venerabilē, qui filij sint legitimi, vbi Princeps potest legitimare filios suos nō tāq̄ pater sed tanq̄ Princeps sicq; gaudet priuilegio, & autoritate sua vtitur pro se, sicut & ceteri. Sic ad p̄positū, p̄latus dat Indulgentias vt caput, seu vt p̄latus Ecclesię seu vt habens autoritatem dispensandi thesaurū: vtitur autem & participat de eis pro se, vt membrū Ecclesię, & etiā hoc modo vt membrum Ecclesię potest dici q̄ recipit pro se.

Obiectio. ¶ Et si contra hoc arguatur q̄ nullus potest in se ipsum exercere actum iurisdictionis qualis est concessio Indulgentię, vt suprā. q. 1. ergo non potest vti Indulgentijs neq; de eis participare. Itē nemo potest vti seu participare de excōmuniōe seu absolutiōe peccatorū facta à seipso in se vel in alios, ergo similiter nō potest vti

Respons. Indulgentijs &c. Respōdeo scđm p̄fata opinionē ad primū cōcesso antecedente ad scđm suprā dictū. q. 1. in respōsiōe ad secūdū argumētū, & vt infrā dicitur hic in secūda opinione, negatur cōsequētia. Quia exercere actū iurisdictionis absoluēdo aut cōcedendo sibi directē Indulgentiā, nō est vti ea aut participare de ea, quia hoc nō est act⁹ iurisdictionis, sed autoritatis sibi cōcessę, vt dictū est. Ad aliud respōdeo negādo cōsequētiā. Quia illud est act⁹ iurisdictionis aut sentētię iudicialis, quā nemo pōt in se exercere neq; vti pro se. Vti autē Indulgentia seu eā cōcedere nō est per viā iurisdictionis aut sentētię principaliter, sed per viā dispensationis quō ad alios, aut participationis quō ad se, vt dictū est. ¶ Quod autem p̄latus possit lucrari Indulgentias cōmittēdo alijs autoritatem, vt concedat ei talem Indulgentiam, patet, ex rationib⁹ infrā

ponendis in secūda opinione. Et in hoc cōcordant omnes doctores. Quod autē nō sit necessariū hoc modo eas lucrari patet. Quia potest lucrari alio modo suprà dicto scilicet vtēdo aut participando de Indulgētijs cōmuniter alijs à se cōcessis, vt dictū est. ¶ Hāc opinione quod ad oēs tres ei⁹ partes prædicto modo declarata & probata tenent Thom. & Palud, vbi suprà & doct. cōmuniter ea. dist. 20 & Supplemētū Gabrielis in. 4. dist. 45. q. 3. concl. 7. & de Canonistis Gaspar in ca. Nostro. de pœ. & re. & Gemini. in ca. Indulgentiæ, de pœ. & re. li. 6. & multi alij. Et videtur supponere quod Indulgētia principaliter & essentialiter est potius dispensatio thesauri quā remissio pœnarū. id quod suprà. q. 1. improbatū est.

¶ Secūda opinio est quod potest eā lucrari eo modo in specie, licet nō eo modo in numero quo alij, quia scilicet potest per viam absolutionis seu remissionis iudiciariæ: & idē est necessariū quod autoritate suā cōmittat cōfessori seu alteri, se quod ad hoc illi subijciēs in sacramēto aut extra, vt sic ei concedat tales Indulgētijs quas ipse alijs concessit, aliās eas nō lucrabitur talis prælatus. Itaq; licet prælatus non possit lucrari Indulgētijs per viā suæ cōcessionis, sicut nec potest absolui à peccatis per viam suæ absolutionis, qua alios absoluit potest tamen eas lucrari per viā cōcessionis, seu absolutionis factæ ei ab alio, cui ipse suam autoritatē ad hoc cōmiserit sicut & cōmittit alteri autoritatē, vt ipse absoluat sacramentaliter à peccatis sicut ipse alios absoluit. Sicq; nō est peioris cōditionis prælat⁹ in hoc quā alij ex quo habet viam ad lucrandū Indulgētijs vt alij, vt dictū est. ¶ Et ratio huius opinionis est, quia actus iurisdictionis præsertim per viam sententiæ seu absolutionis, nemo potest in seipsum exercere, vt patet ex suprà dictis, & secundū communiter doctores. Quia nemo seipsum absoluit iudicialiter vel ligare potest. Nemo enim potest esse iudex & reus, quia & sic Christus instituit, sicut & nemo seipsum baptizare potest de lege communi, vt patet ex ritu & practica Ecclesiæ: sed concedere Indulgētijs est actus iurisdictionis per viam sententiæ seu absolutionis iudiciariæ, vt patet ex suprà dictis quæst. prima, ergo.

¶ Hanc opinionem tenent Vincentius in ca. Cum ex eo, de pœ. & remissi. & Guillelm. in pecu. & Archidya. in cap. Indulgentiæ. de pœnit. & remissi. li. 6. l. Vnica. C. Ne quis in cau. & l. Inquisitio, C. de solu. & Caietanus in quodlibetis vt patuit suprà. quæstione prima in responsione ad secundum argumentum, &

Thom.
Supple.
Gaspar.
Gemini.

Opinio se
cunda.

Vincent.
Guillel.
Archyd.

Durand.

ad idem videtur Durandus in .4. dist. 20. q. Et alij doctores, & hæc opinio præsupponit q̄ Indulgentia est essentialiter & principaliter absolutio seu remissio poenarum, & est actus iurisdictionis vt supra. q. 1. habetur & dictum est esse pbabilius & verius. ¶ Quæ autē istarum opinionum sit verior, nostro non stat arbitrio iudicare. Nam hæc secunda opinio videtur verior, sed prima est communior & communiter practicatur à Papa & prælati Ecclesiæ, sed vt (saluo meliori iudicio) dicam quod sentio: videtur dicendum q̄ est triplex Indulgentia. Prima absolutè sumpta, de qua in

Indulgentia absolutè sumpta.

hoc tractatu specialiter agitur, & hæc est propriè Indulgentia, & stat essentialiter & principaliter in absolute seu remissione poenarum, vt supra questione prima dictum est, & hæc principaliter conuenit viuus, & hanc Indulgentiam concedit prælatus aut alius habens auctoritatem ad id suis subditis pro tunc, & hæc dicitur Indulgentia propriè per viam iudiciariæ absolute.

Indulgentia per modum suffragij.

¶ Secundus modus Indulgentiæ est per viam seu per modum suffragij, & hæc conuenit solùm defunctis, & eius ratio stat principaliter in cōmunicatione seu dispensatione thesauri Indulgentiarū, vt infra quæstione .13. latius de hoc habetur. ¶ Tertius modus Indulgentiæ est

Indulgentia per viam participationis.

per viam participationis de communi thesauro cōmisso auctoritati concedentis Indulgentiam seu prælati. Et ratio huius Indulgentiæ stat principaliter & essentialiter in participatione seu vsu thesauri cōmūnis sibi cōmissi & alijs cōmunicati, minùs autē principaliter stat in remissione seu absolute poenarū & in dispensatione seu cōmunicatione præfati thesauri. Et hic modus Indulgentiæ per viam participationis seu vsus conuenit solùm prælatis aut alijs habentibus auctoritatem concedendi Indulgentias. Cōuenit (inquā) eis pro se, vt scilicet eas possint sibi ipsis lucrari per hanc viam participationis seu vsus absq; hoc q̄ committant suam auctoritatem alij, vt cōcedat ipsis præfatas Indulgentias, vt benè dicebat prima opinio quò ad hoc. ¶ Et sic videntur doct. primæ opinionis supra positæ nobiscū cōcordare in hoc, quādo dicūt q̄ cōcedens Indulgentiā potest eā lucrari, nō quidē dādo aut dispensando sibi aut recipiendo, sed participando, seu vtendo Indulgentia alijs cōcessa &c. Doctores autē tenēt q̄ Indulgentia est principaliter absolutio intelligūt de Indulgentia concessa alijs per ipsum prælatum aut per habentē auctoritatem ad concedendū alijs, seu loquuntur de Indulgentia respectu aliorū viuorū ab ipso cōceden

dente, & sic fortè omnia cõcordãtur. Et de hac triplici Indulgẽtia
 latiùs habetur infrã. q. 13. art. 1. in resolutione, corol. 1. vbi habe-
 tur quomodo conueniant & differãt inter se isti tres modi Indul-
 gentiarum, ibi videatur. ¶ Et si quæretur vtrũ ipse prelatus aut *Replica.*
 concedens Indulgentias alijs volẽs eas sibi etiam lucrari hoc vel
 illo modo teneatur implere aut facere sicut alij id quod ipse
 alijs taxauit ad lucrandum talem Indulgentiam, ref-
 ponsio patet ex infrã dicendis. q. 28. propo. 2.
 ibi videatur, quia illuc hoc
 pertinet.

Quæstio duodecima.

*Quam quantitatem Indulgentiarum possunt
 prelati putã Episcopi & Archiepiscopi in
 suis & aliorum diocesibus seorsum aut si-
 mul cum alijs de licentia ipsorum concedere
 suis & aliorum subditis.*

Quæst. 12

Respondeo per sex propositio-
 nes. Prima est, Episcopi & Archiepiscopi de *Propo. 1.*
 Iure Communi possunt cõcedere in sua dice-
 cesi & in tota sua prouincia in anniuersario
 dedicationis Ecclesiæ, & in omnibus alijs ca-
 sibus, quadraginta dies tantũ de iniunctis
 pœnitentijs. Sed in die consecrationis basili-
 cæ vnum annum, vt habetur in ca. Nostro, & cap. Cum ex eo. de
 pœ. & re. & eo. titu. ca. Indulgentiæ. lib. 6. & hoc est verũ etiam
 in foro pœnitentiali, licet antiqui doctores teneant oppositum, vt
 suprã. q. 10. propo. 2. dictum est. Et hoc est verum, etiam si plures
 Episcopi simul concurrãt in dictis casibus. Quia omnes illi simul
 non possunt de Iure concedere nisi ac si vnus tantũ esset, vt di-
 ctum est, vt habetur vbi suprã in eo. ca. Cum ex eo. & no. Cardi-
 nalis in Clementina secunda de pœ. & re. ¶ Secunda propositio. *Cardina.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

- Propo. 2.* Si in largitione Indulgentiæ cōcurrunt Episcopus & Archiepiscopus metropolitānus, quorum quilibet concedit quod potest de Iure, putā quadraginta dies Indulgentiæ suis subditis: tunc subditi Episcopi habebūt utrāq; .i. octoginta dies, ex quo quō ad hoc sunt subditi Episcopi & metropolitani, quorum quilibet concessit suis subditis quadraginta dies. Subditi autem Archiepiscopi tantum habebunt quadraginta dies dumtaxat concessos à suo Archiepiscopo, non autem ab Episcopo, qui non est prælatus eorum. Qui etiam si sint in Episcopi diœcesi non possunt plus lucrari ut patet ex propositione prima præcedente secūdu: n Host. titu. de pœ. & remiss. §. Possit quis fa. & c. & Directo. lib. 1. & communiter Summistas. ¶ *Propo. 3.* Si Episcopus dedit quadraginta dies Indulgentiæ, & eius successor totidem non valet nisi pro vnicā Indulgentia quadraginta dierum, ut ait Gemini. in ca. Fina. de pœ. & re. li. 6. ex mēte Ioānis And. in addi. specu. quia p tale multiplicationē veniri potest contra intētū decreti, ca. Cū ex eo. de pœ. & re. Hoc ego limitarem, quando in eodē casu seu pro eadem vice utrāq; prædictorum concederet: secūs si in diuersis quia sic videtur de mente dicti capituli Cum ex eo. ¶ *Propositio Quarta.* Quilibet Episcopus potest concedere suo subdito quadraginta dies secundum Ius commune visitanti talem Ecclesiam, modō illa Ecclesia sit in sua, modō in alia diœcesi. Ratio est Quia talis Indulgentia non acquiritur directē loco illi sed subdito existenti intra limites suæ iurisdictionis sui Episcopi, licet expleturus sit opus faciendum in alio loco alterius iurisdictionis pro lucranda Indulgentia, ut ait Supplementum Gabrielis in. 4. dist. 45. quæst. 3. propo. 8. corol. 3. ¶ *Propositio quinta,* secundum aliquos Episcopus licet possit statuens in sua diœcesi concedere ut Indulgentiæ suæ profint vententibus de diœcesi aliena cum consensu sui proprii Episcopi, secundam cap. Quod autem. de pœnit. & re. tamen non potest concedere quōd Indulgentiæ ab alijs Episcopis in eius diœcesi concessæ omnibus illis valeant. Ratio, quia in primo casu illuc accedentes quodammodo forū consequuntur, de foro competenti. ca. Romana. §. Contrahentes. li. 6. & sic pro tunc efficiuntur de iurisdictione illius Episcopi, illius diœcesis vbi sunt. In secundo autem casu ingreditur Episcopus alienam diœcesim ut ibi iudicet seu actum iurisdictionis exerceat, quod facere non potest. Non enim potest ligare aut solvere suum

parrochianum in aliena diœcesi, alioqui vnus Episcopus posset centum annos indiretè concedere. Et sic tenet Guillel. in specu. & concordat Bonauentura in. 4. dist. 20. arti. 2. q. 3. in fine.

*Guillel.
Bonauē.*

¶ Sed certè hæc ratio quò ad secundam partè non valet vt paulò inferiùs dicitur q̄ ea quæ sunt volutariæ iurisdictionis sine strepitu iudicij vbi alterius iurisdictionis non læditur, possunt vbicunq; exerceri. Ideò melior ratio est. Quia illi de aliorum Episcoporù diœcesi venientes non sunt subditi huius Episcopi in cuius diœcesi sunt, vt possit ei dare licentiam, vt Indulgentias ab alio consequantur, quàmuis sint subditi eius pro tunc ad hoc q̄ Indulgèntias concessas ab eo consequantur de licentia sui proprij Episcopi, neque tales habent licentiam à suo Episcopo ad lucràdum Indulgentias nisi illius Episcopi in cuius diœcesi sunt, vt dictum est & supponitur. Potest tamen Episcopus concedere q̄ Indulgèntias ab alijs Episcopis concessas subditis ipsius Episcopi in diœcesi ipsius Episcopi valeant eis. Ratio, quia sic videtur elici ex ca. Cum ex eo. de pœ. & re. vbi dicitur q̄ possunt plures Episcopi concurrere ad concedendum Indulgentias in dedicatione vnus basilicæ & in alijs casibus, ergo de licentia Episcopi potest alius Episcopus in alterius diœcesi subditis illius concedere Indulgentias. Imò & videtur dicendū quòd Episcopus existens in alterius diœcesi potest sine vlla illius diœcesani licentia in cuius diœcesi est suis subditis ibi venientibus concedere Indulgentias sine strepitu iudicij sicut & absoluerè & dispensare cum eis secretè, & in foro pœnitentiæ à casibus & censuris &c. huiusmodi. Quia ea quæ sunt voluntarij iurisdictionis, quando scilicet nemo se opponit, possunt omni tempore & loco sine strepitu iudicij exerceri, quando nullius iurisdictionis læditur. ff. de Adop. l. Emancipari. ff. de off. fi. Pro consul. l. 2. & ca. Nouit. de officio legati, & in glossa.

¶ Ex quo patet, vt ait Siluester titul. Indulgentiæ. quæstio. quinta. particul. quarta. quòd literæ habitæ à diuersis Episcopis dantibus Indulgentias ijs qui aliquibus faciunt elemosynas, non valent, nisi subsint Episcopo danti prædictas literas, aut nisi habeant licentiam seu consensum sui proprij Episcopi ad hoc de foro competen. ca. Significasti. & de pœ. & re. ca. Quod aut. Vbi etiã dicit Panor. q̄ tutū & valde expediens est vt volēs peregrinari & pia loca visitare licentiã habeat à suo Episcopo vel etiã à pprio sacerdote secundū alios, qd̄ nō credo verū, vt supra. q. ii. dubio. i.

Siluest.

Panorm.

dictum

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

dictum est, ad lucrandum Indulgentias aliorum Episcoporum. Nam ad lucrandum Indulgentias Papales non oportet, vt supra dictum est, & cū prædictis concordat Summa Angelica titu. Indulgentia. ¶ Propo. 6. Prædicti Episcopi aut alij simul vel particulariter per se concedentes Indulgentias si excedunt summā eis taxatam, non valent tales Indulgentiæ. Ratio prima, quia sic expressè habetur in ca. Romana. & ca. Indulgentiæ. de poeni. & re. li. 6. & ca. Nostro. extra. eo. titu. Vbi dicitur q̄ Indulgentia vires non obtinet si statutum concilij generalis (scilicet ca. Cum ex eo. eo. ti.) excesserint, & cōcordant communiter doctores in. 4. dis. 20. Alia ratio est, quia conferre Indulgentias pertinet ad iurisdictionē: sed hæc potest restringi p̄ Papam. Quia licet Episcopi habeant potestatem ordinariam, tamen sunt subditi Papæ, & talis potestas potest limitari sicut Papa potest limitare potestatem Episcoporum, referuando casus & censuras à quibus non possunt Episcopi absoluere, & si tentent absoluere, absolutio est nulla, ergo similiter quod ad remissionem poenarum per viam Indulgentiæ facere potest: & de facto facit, vt patet in cap. Prædictis. ¶ Si contra hoc arguatur q̄ quando in mandato non apponitur hæc clausula, q̄ si secus factum fuerit decernimus irritum aut inane, licet fiat contra mandatum, & sic peccet faciens contra mandatum, tamen tenet factum. Constat autem q̄ in dicto ca. Cum ex eo. vbi ponitur mandatum taxans potestatem Episcoporum, non apponitur illa clausula, ergo licet concedens Indulgentias ultra summam sibi taxatam peccet: tamen Indulgentia valet. Item sicut Episcopi prohibiti si consecrarent esset valida consecratio licet peccarent, ergo similiter in concessione Indulgentiarum ultra taxationem, vt dictum est. ¶ Respondeo, propter has rationes Host. titu. de pœ. & re. §. Possit quis fa. &c. & Gloss. in cap. Cum ex eo. de pœ. & re. & Panor. ibidem tenuerunt cum quibusdam alijs doctoribus contra propositionem sextam, q̄ valet Indulgentia concessa ultra taxationem. Sed certè eorum opinio est falsa. Quia Ecclesia sic determinauit in ca. Indulgentiæ li. 6. & ca. Romana. vt supra probatum est. Et ad rationes eorum. Respondeo ad primā, ad antecedens, q̄ sufficit q̄ in ipso mandato vel alibi irritetur factum contra mandatum, vt fit in præsentī proposito. Quia licet in ca. Cum ex eo. non irritetur irritatur tamen in ca. Indulgentiæ, & in ca. Romana &c. vt supra probatum est. Ad aliud de conse-

cra:

Propo. 6.

Prima ratio.

Altera ratio.

Obiectio.

*Responsio
Hostien.
Glossa.*

ratione, respondeo negando consequentiam. Quia non est simile: est enim differentia in hoc, quod consecratio non pertinet ad potestatem iurisdictionis supra corpus Christi mysticum. Sed ad potestatem characteris seu ordinis quod ad corpus Christi verum: ideo non potest irritari, sicut nec character potest deleri. Concessio autem Indulgentiæ pertinet ad potestatem iurisdictionis, ut supra. q. 1. ideo potest deleri, tolli, & irritari, sicut & ipsa potestas iurisdictionis. ¶ Et si queratur vtrum prædictæ Indulgentiæ excedentes summam taxatam per Papam vel per Ecclesiam & irritatæ, ut dictum est, intelligantur esse irritæ simpliciter quod ad totam summam dierum seu annorum concessorum, an solum quod a l excessum, ita quod Episcopus potens cõcedere quadraginta dies tantum sic concedat septuaginta dies, an solum quod ad illos triginta super excedentes. Respondeo, hic est duplex opinio. Prima quod solum quod ad illum excessum est irrita Indulgentia, nisi expresse apponeretur clausula irritans totam summam concessam, quæ clausula in præsentî materia nullo loco Iuris apponitur, ut patet. Et ratio est, quia in donationibus liberalitatis, & fauorabilibus qualis est concessio Indulgentiæ, valent concessa pro parte ad modum legitimum, licet non in residuo. Quia odia restringi fauores conuenit ampliari de re. iur. & quia in fauorabilibus vtile per inutile non viciatur. de re. iur. quando vtile potest separari ab inutili, ut in proposito contingit, ergo, & hanc opinionem tenent Ioã. Andr. & Panor. in dicto ca. Cum ex eo, & in simili de quinquegesima aut centesima Episcopi, ut latè de hoc Siluest. titul. Donatio. 1. q. 17. & Summistæ & ad hanc opinionem magis declinat glossa in dicto cap. Indulgentiæ. lib. 6. de pœ. & re. & extra. eo. tit. ca. Cum ex eo. & Gerson in regulis moralibus videtur etiam ad hoc declinare, & communiter Canonistæ & Summistæ. ¶ Alia opinio tenet quod talis Indulgentia est omnino nulla seu irrita quod ad totam summam. Ratio est, quia in ca. Nostro. de pœ. & re. & ca. Romana. & ca. Indulgentiæ. eo. ti. lib. 6. habetur quod potest Archiepiscopus concedere Indulgentias per suam prouinciam, ita tamen quod statutum Concilij generalis non excedat. Et in cap. Indulgentiæ. de pœ. & re. lib. 6. habetur, quod Indulgentiæ vires non obtinent, si statutum Concilij generalis exceßerint. Ex quibus verbis videtur potestas eorum sic limitata, quod si exceßerint summam taxatam iam pro illa vice talis potestas vacat, ex quo conditio nõ

Consecratio.

Concessio Indulgentiæ. Obiectio

Prima opinio.

Ioã. An. Panormi. Siluest.

Altera opinio.

F. A. Cordub. De Indulgentijs:

*Gemini.
Ioan. Mo
nal.
Supplem.*

extat sub qua potestas talis relicta est, sicque videtur pro tunc priuatus Episcopus sua potestate omnino quod ad Indulgentias concedendum contra statutum Concilij, & per consequens illæ Indulgentiæ omnes non obtinent vires tanquam concessæ à non habente potestatem tunc ad id, quia transgressus est statutum concilij. Et ad regulam Vtile per inutile &c. responderet hæc opinio, quod hic nullum est vtile concessum ex quo tota illa concessio fuit ipso iure nulla tanquam à non habente potestatem pro tunc, vt dictum est. Hanc opinionem tenent Gemini. in dict. ca. Indulgentiæ, secundum Ioan. monal. & Supplementum Gabrielis in. 4. distinct. 45. quæst. 3. articulo. 2. Propo. 8. corollario. 3. cum quibusdam alijs doctoribus. ¶ Mihi autem videtur quod hæc secunda opinio apparet verior stando in rigore textuum, sed prima est mitior, & stando in bona Intelligentia textuum videtur rationalior & probabilior. Sed quia totum hoc pendet ex voluntate Papæ, ideo ab ipso esset petenda declaratio, vt dicit etiam

Supplementum Gabrielis vbi suprâ, sicque facilius

solueretur omnis quæstio. Sed & interim

primæ opinioni ego tutus

starem.

Quæstio

Quæstio tertiadecima.

Vtrum in Ecclesia sit potestas ad concedendum Indulgentias animabus purgatorij, & quomodo, & quid importat Indulgètia per modum suffragij.

Quæst. 13

Respondeo præsupposita fide catholica de purgatorio secundum Chrysoft. homili. 69. & Dionys. in lib. de Ecclesiasti. hierar. cap. 7. & August. in lib. de cura agē. pro mortu. & Athana. lib. de varijs. q. ad Antiochum. q. 34. & Concilium Carthaginen. 4. cap. 4. & Valē. ca. 4. & Agathē. cap. 4. &

*Chrysoft.
Dionys.
Athana.
Concilium
Cartagin.
Valent.
Agathē.
Toleta.*

Toleta. ca. 22. & August. lib. de hæresibus cap. 55. ubi damnantur quidam hæretici recedentes à doctrina Ecclesiæ de purgatorio & suffragijs pro defunctis. In hac quæstiōe sunt duo articuli. Primus quid sit Indulgètia per modum suffragij. Secundus vtrum in Ecclesia sit potestas concedendi Indulgentias animabus purgatorij & quomodo.

Vò ad primum articulum. s. quid sit Indulgètia per modum suffragij, respōdeo q̄ in hoc sunt quatuor opiniones solemnes. Prima opinio est, q̄ Indulgètia per modum suffragij dicitur, quia est Indulgètia cōcessa pro aliquo bono opere facto pro defunctis, qd̄ quidem bonum opus non valet ipsis defunctis plus aut minus propter præfatam Indulgèntiam quàm si nullæ Indulgèntiæ essent concessæ. Sicque Indulgètia per modum suffragij est idem quod suffragium boni operis, pro quo conceditur Indulgètia, applicatum defunctis. Et hæc opinio præsupponit q̄ Indulgèntiæ ex vi Indulgèntiæ non valent defunctis sed ex vi suffragij boni operis pro eis facti, vt dictum est, ideo dicitur per modum suffragij. Hęc opinio est Hostiensis. vt refert Gabriel in Cano. lectione

*Articu. 2.
1. Opinio.*

Indulgètia p̄ modum suffragij.

quinquagesima septima. H. L. **Q**Ratio huius opinionis est: quia

Hostien.

quia Ecclesia non potest soluere aut ligare, neque dispensare the-
saurum Ecclesiæ, nisi in eos qui sunt super terram de foro Eccle-
siæ. Matth. 16. Quodcunque solueris super terram &c. cuiusmo-
di non sūt animæ purgatorij. Item quia alioqui posset si vellet e-
uacuare purgatorium per Indulgentias, si eis plus valerent, quàm
suffragium boni operis, pro quo conceduntur Indulgentiæ, er-
go. ¶ Sed certe hæc opinio est erronea in se, & multò magis in
suo fundamento seu supposito suprâ dicto. Sic enim nil eis vale-
rent Indulgentiæ, & Ecclesia deciperet fideles per tales Indulgē-
tias defunctorum: & rationes eius nil concludunt, vt patebit in-
frâ in responsione ad primum argumentum & q. 17. in respon-
sione ad secundum argumentum.

Hæc opi-
nio erro-
nea.

2. Opinio

¶ Secunda opinio est q̄ Indulgētia per modum suffragij est &
dicitur ad differentiam Indulgentiæ absolutè seu propriè sump-
tæ, quæ est per modum iudiciariæ potestatis, qui modus dicit iu-
dicialem absolutionem, & pœnæ debitæ, in aliam pœnam volun-
tariè ac deuotè assumptam commutationem. Et ille modus iudi-
ciariæ autoritatis habet locum solùm in viujs, qui iudicialiter ab-
soluuntur, & quibus pœna debita in aliam voluntariè ab eis ac de-
uotè assumptam commutatur. Indulgentia autem per modū suf-
fragij habet locū in defunctis, & etiam in viujs. In defunctis qui-
dem quia cum defuncti non possint per se adimplere opus bonū
putà elemosynam, peregrinationem & huiusmodi pro quo con-
ceduntur Indulgentiæ, dum illud ex Papæ concessione fit ab alio
pro eis ad lucrandam Indulgentiam: iam opus alterius suffraga-
tur eis vt possint consequi Indulgentias non minùs q̄ si ipsi per se
opus illud impleuissent. Et sic Indulgentiæ prosunt eis per modū
aut per viam suffragij, i. propter aliquod bonum opus ab alio fa-
ctum, & eis per modum suffragij applicatum. Habet etiam locū
in viujs, sicut cum Papa concedit Indulgentias omnibus contra
infideles pugnantibus, aut pugnatores pro se mittentibus, quia
tunc pugnantes assequuntur Indulgentias per modum autorita-
tis iudiciariæ: mittentes autem per modum suffragij, maximè si
essent pauperes non potentes mittere suis expensis & alius suus a-
micus pro illis pauperibus aut eorum nomine mitteret, iam illis
pauperibus proficerent Indulgentiæ per modum suffragij, pro
quò opus pro quo Indulgentiæ concessæ sunt, sibi per modū
suffragij applicatum est. Aliud exemplum Supplementi ad idem.

Si

Si claudus non potest facere peregrinationem pro qua conceduntur Indulgentiæ, & Papa cōcedit q̄ per se vel per alium id faciat, aut si pauper non potest dare decem solidos, & diues dat pro eo ex concessione Papæ, tunc tales Indulgentiæ concessæ illi claudo aut pauperi sunt & dicuntur per modum suffragij. Et sic resolutoriè secundum hanc opinionem Indulgentia per modum suffragij est & dicitur, quando Indulgentia conceditur alicui defuncto aut viuo non potenti facere id propter quod conceditur Indulgentia, pro quo alius id fecerit. ¶ Hanc opinionem tenent Gabriel in Cano. lecti. 57. l. & Supplementum eius in. 4. dist. 45. q. 3. arti. 1. not. 2. & quidam alij. ¶ Sed certè hæc opinio licet sit vera quò ad primum eius dictum, quòd. s. dicitur ad differentiam Indulgentiæ absolutæ quæ est per modum iudiciariæ potestatis, vt suprà. q. 1. habetur: & etiam quò ad secundum dictum, q̄ scilicet ille modus iudiciariæ autoritatis habet locum in viuis tantum: tamè nõ videtur vera opinio quò ad tertium eius dictum principale, q̄. s. Indulgentia per modum suffragij est, vt suprà resolutoriè definita est. Deficit enim in duobus. Primò pro quanto supponit q̄ ad lucrandum Indulgentiam aliquam & ad eam cōcedendum necessariò requiritur aliquod opus facere. Quod tamen non est certum & fortè nec verum, vt infrà. q. 18. habetur. ¶ Deficit secundo & præcipuè pro quanto dicit, q̄ Indulgentia per modum suffragij habet locum in viuis, quòd est falsum, sed solum habet locum in defunctis. Quod patet tripliciter. Primò quia ex quo ex primo dicto vero ipsius opinionis, Indulgentia per modum suffragij dicitur ad differentiam Indulgentiæ absolutæ, quæ est per modum iudiciariæ potestatis: ergo Indulgentia per modum suffragij non est actus iurisdictionis, vt suprà. q. 1. habetur. Nunc autem omnis Indulgentia concessa viuis est actus iurisdictionis, modò teneatur quòd Indulgentia principaliter est absolutio seu remissio, modò quòd principaliter est dispensatio seu communicatio thesauri, quòd patet. Quia alioqui Episcopus Bononiensis posset cōcedere Indulgentias subdito alterius Episcopi, sine eius licentia, cōcedendo quòd si ipse vel alius pro eo paupere fecerit eleemosynã consequatur talem Indulgentiam, quòd tamen est falsum, vt patet ex cap. Quod autem. de pœniten. & re. vt suprà. q. 1. habetur, ergo Indulgentia per modum suffragij non habet locum in viuis. ¶ Item secundo quàmuis enim viuis possit fieri ab aliquo

Gabriel.

Hęc opinio deficit.

Primò.

Secundò.

Primaria.

Ep̄s Bononiensis.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Secunda
ratio.*

aliquod suffragium vel auxilium spirituale & corporale ad lucrā-
dum Indulgentiam aliquam, non tamen ideo illa Indulgentia est
nec dicitur per modum suffragij. Patet, quia ei fit remissio pœna-
rum eo modo quo per concedentem Indulgentiam fit alijs viuis,
quibus nullus alius impendit suffragium aliquod, scilicet per viā
aut per modum iudiciariæ potestatis.

Tertia.

¶ Item tertio, nam etiam si concedatur quod ad concedendum
& lucrandum Indulgentiam est necessarium facere aliquod bo-
num opus, tamen hæc conditio quod scilicet quis per se aut per
alium aut alius pro eo potente aut non potente facere aut se iuua-
re, faciat tale opus requisitum ad lucrandum talem Indulgentiam,
non est conditio necessario pertinens ad quidditatem talis vel ta-
lis Indulgentiæ absolutæ aut per modum suffragij, sed est per ac-
cidens & impertinenter consequitur aut se habet ad eius naturā
feu quidditatem, quāuis sit necessaria & valde pertinens ad In-
dulgentiam esse validam & ad eam lucrandam, vt patet.

*Alexan.
Bonauen.*

¶ Et fortè Gabriel & alij eiusmodi decepti sunt ex verbis Ale-
xand. Hallensis parte quarta, quæstione octuagesi. tertia, mem-
bro quinto, & Bonauentura in quarto, distinct. 20. articulo secun-
do, quæst. quinta, dicentium quod relaxatio seu Indulgentia pro-
priè dicta non tantum dicit iudiciariam absolutionem, verum e-
tiam dicit aliquam commutationem in pœnam aliquam volun-
tariè assumptam & cum deuotione, & hoc videmus in omnibus
Indulgentijs, hoc autem non potest esse quantum ad eos qui sunt
in purgatorio, quia sunt extra statum illum in quo posset eis per-
suaderi alicuius pœnæ deuota & voluntaria assumptio. Et ideo
non competit eis relaxatio propriè nisi fortè per medium siue per
accidens. Hæc illi.

Innocen.

¶ Item Innocent. diffiniens Indulgentiam per
modum suffragij, dicit quod est non gratis concedere Indulgentias,
neque directè, sed pro aliquo opere pio factio per alios pro illis, vt
pote pro defunctis non potentibus se iuare aut facere quod re-
quiritur ad lucrandum Indulgentiam. Hæc ille. Ex quibus omni-
bus verbis præfatis non elicitur quod Indulgentia per modum
suffragij habeat locum in viuis, neque quod prædicta sit diffini-
tio explicans totam quidditatem Indulgentiæ per modum suf-
fragij eiusque differentiam ab Indulgentia absolutè & propriè
sumpta, sed solum elicitur ex dictis verbis præfactorum docto-
rum quod supposito quod ad lucrandum Indulgentiam requiri-

ur necessario aliquod opus pium, vt tenere videntur praefacti doctores cum multis alijs, quod ergo ex quo defunctus id facere non potest per se neque ei potest proprie & directe fieri Indulgentia proprie sumpta seu absolute, sed solum per modum suffragij seu mediante alio, iam est necessè quod alij ex concessione Papae faciant illud opus pium pro eo ad lucrandum ei talem Indulgentiam per modum suffragij. Cum quo fiat quod in aliquo alio stat natura & essentia Indulgentiae per modum suffragij. Aliud est enim quod requiritur ad naturam seu quidditatem Indulgentiae huius vel illius, aliud quod requiritur ad eam lucrandam huic vel illi. Nos autem in hac quaestione agimus de quidditate & differentia Indulgentiae per modum suffragij ab Indulgentia absolute & proprie sumpta, quae est per modum iudicariae potestatis seu absolute, & infra quaest. decima quarta, quaestione vigesima, & quaestione vigesima septima agitur de requisitis ad eam lucrandam.

¶ Tertia opinio est quod Indulgentia per modum suffragij est dispensatio seu communicatio thesauri Indulgentiarum, autoritative facta per praelatos Ecclesiae ijs qui sunt de foro alterius mundi, qui non possunt se iuuare sed ab alijs adiuuari, pro quibus opus pium ad lucrandum Indulgentiam fuerit per alios factum & applicatum. ¶ Prima particula patet. Quia in hoc essentialiter differt ab Indulgentia simpliciter quae est absolutio seu remissio poenarum per viam iudicariae potestatis. ¶ Et similiter secunda particula patet, tum ex dictis in supra dicta secunda opinione, tum etiam ex dicendis in quarta opinione sequente. ¶ Tertia particula, ijs qui sunt de foro alterius mundi qui non possunt se iuuare, sed iuuari, id est, animabus purgatorij tantum, quia illae solae habent tales conditiones. Quia de ratione Indulgentiae per modum suffragij est quod fiat talibus & non alijs. Quod manifestissime patet. Quia communicatio thesauri Indulgentiarum quae fit per Episcopum Bononiensem, non suo subdito viuenti, super quem non habet iurisdictionem, non est Indulgentia villo modo, vt patet. Quia non est Indulgentia absolute aut proprie per modum iudicariae potestatis, vt patet ex cap. Quod autem, de poeniten. & re. neque est Indulgentia per modum suffragij vt supra in reprobatione secundae opinionis probatum est. Indulgentia autem seu communicatio thesauri, quae fit suo subdito viuenti

Tertia opinio.

*Prima particula
Secunda.*

Tertia.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

non est per modum suffragij, sed Indulgentia propriè per modum iudiciariæ potestatis, vt dictum est latiùs suprâ. quæst. i. & dicitur in quarta opinione sequente, ergo talis Indulgentia per modum suffragij solùm habet locum in animabus purgatorij, & hoc est de ratione prædictæ tertiæ particulæ.

Quarta. ¶ Quarta particula, pro quibus opus pium &c. ponitur secundum doctores tenentes quod vt Indulgentia maximè pro defunctis valeat hoc vel illo modo, requiritur aliquod opus pium, quo supposito cum tale opus non posset fieri per animas purgatorij, quibus conceditur Indulgentia, iam sequitur necessariò quod debeat misericorditer fieri per alios, vt sic per viam & per medium talis suffragij facti per alios talis communicatio thesauri validè perueniat ad animas purgatorij, & inde dicitur & habetur ratio, seu natura Indulgentiæ per modum suffragij. Secundum autem tenentes quod ad concedendum validam Indulgẽtiam viuus aut defunctis non requiritur opus pium sed causa pia, vt de hoc latiùs habetur infrâ. q. 18. tunc ista quarta particula superfluit: sed idèò dicitur per modum suffragij, quia talibus defunctis misericorditer suffragatur concedens talem Indulgentiam seu communicationem thesauri,

¶ Et secundum hanc opinionem Indulgentia per modum suffragij differt ab omni alio suffragio Ecclesiastico in tribus, præcipuè quò ad eius effectum. Primò quia alia suffragia valent solùm secundum valorem operis: Indulgentiæ autem per modum suffragij valent secundum quantitatem concessam seu taxatam, quantum est de se. Secundò, quia aliorum suffragiorum fructus est nobis incertus & indeterminatus: fructus autem Indulgentiæ per modum suffragij est nobis certus & determinatus per concedentem vnum vel duos annos Indulgentiæ vel Indulgentiam plenariam &c. Tertio quia fructus aliorum suffragiorum non valet animæ cui applicatur ex iustitia legis & infallibiliter quò ad totum suum fructum satisfactorium, sed solùm ex misericordia & liberalitate acceptantis Dei valet in toto vel in parte, prout sibi visum fuerit decere suam liberalitatem talia acceptare, attenda dignitate, meritis, & idoneitate animæ cui applicatur. Indulgentia autè per modum suffragij valet ei cui conceditur, quò ad totum suum fructum concessum, idq; infallibiliter ex iustitia legis seu promissione Christi, sicut & alia Indulgentiæ viuus concessæ.

¶ Hæc tertia opinio est satis communis apud doctores, sed videtur deficere in tribus. Primò, quia tertia particula non videtur esse de ratione Indulgentiæ per modum suffragij, licet sit conditio consequens naturam talis Indulgentiæ. Similiter secundò deficit. Quia quarta particula non est de ratione talis Indulgentiæ, sed est conditio requisita ad concessionem Indulgentiæ esse validam aut debitè factam, seu ad eius fructum consequendum. Tertiò deficit in eo quod vltimò dicit, q̄ s. Indulgentia per modum suffragij valet quò ad totum suum fructum infallibiliter ex iustitia legis sicut aliæ Indulgentiæ vivis concessæ. Vt de his tribus defectibus seu inconuenientibus latius patebit in quarta opinione sequente.

¶ Quarta & vltima opinio est, q̄ Indulgentia per modum suffragij, est dispensatio seu communicatio thesauri Indulgentiarum autoritatiuè facta per prælatum Ecclesiæ, pendens quò ad suum fructum seu effectum remissionis pœnarum à sola liberali & gratuita Dei acceptatione.

¶ Prima particula q̄ scilicet est dispensatio vel communicatio thesauri Indulgentiarum, patet. Quia hæc Indulgentia per modum suffragij essentialiter non est remissio neque absolutio pœnarum, ex quo non est actus iurisdictionis, in quo differt ab Indulgentia propriè & absolutè sumpta quæ est per modum iudiciariæ potestatis, & est actus iurisdictionis, idè eius natura & essentia stat principaliter in absolute seue remissione pœnarum. Hæc autem Indulgentia per modum suffragij, non est per modum iudiciariæ potestatis, neque est actus iurisdictionis, idè eius natura non stat in remissione seue absolute pœnarum quæ pertinet ad iurisdictionem, vt de hoc latius supra. q. i. & infra in responsione ad primum argumentum habetur, ergo. ¶ Item hæc Indulgentia per modum suffragij non est participatio thesauri. Patet. Quia ille cui conceditur talis Indulgentia nõ habet auctoritatem super tali thesauro distribuendo, vt patet, alioqui non esset ei necessarium suffragium alterius ad eam lucrandam. Item quia Indulgentia per viam participationis solum conuenit ipsis prælatis concedentibus Indulgentias, vt ipsi eas lucrari possent, vt supra. q. ii. dnbio tertio & infra in hac quaestione in Corollarijs habetur, ergo restat q̄ Indulgentia per modum suffragij essentialiter sit communicatio seu dispensatio thesauri: quia non est alius modus Indulgentiæ, nec est dare medium.

Primò.

Secundò.

Tertiò.

Quarta opinio.

Prima particula

Indulg. p. via participationis
fo. 66.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Secunda. ¶ Secunda particula scilicet autoritatiuè facta per prælatum Ecclesiæ, quia scilicet talis communicatio thesauri Indulgentiarum quæ fit in Indulgentia per modum suffragij necessariò habet fieri ab habente autoritatem super communi thesauro Indulgentiarum ad ipsum communicandum per viam Indulgentiæ huiusmodi. Alioqui nõ erit Indulgentia vlllo modo, sed erit communicatio alia bonorum aut receptio ad participandum, vt de his latius supra. quæsti. prima, & quæsti. tertia, per totum & infra. quæsti. trigesima nona habetur. ¶ Hi autem qui habent autoritatem super tali thesauro Indulgentiarum communicando sunt Papa, aut alij habentes commissionem seu autoritatem ab eo ad id, vt supra, quæsti. quarta, quæsti. quinta, quæsti. vndecima, per totum habetur. Ex quo patet quòd remissio pœnarum quæ habetur per sacramenta, per contritionem aut per quæcunque merita de cõgruo, aut per satisfactiones aliorum aut per communicationes bonorum quorumcunque, non sunt vlllo modo Indulgentiæ per modum suffragij, nec alio modo, vt dictum est, propter defectum huius particule.

Tertia. ¶ Tertia particula scilicet pendens quò ad suum fructum &c. ita scilicet quòd Deus (stante lege loquor semper) non necessariò quòd ad totum suum fructũ ex iustitia legis acceptat sem per prædictam communicationem thesauri pro eo cui conceditur: sed partim ex iustitia legis, partim ex liberalitate & gratia, sicut & omnia alia suffragia pro defunctis, & omnia bona meritoria de congruo. Nam ex iustitia legis certum est quòd acceptantur & valent coram Deo pro eo pro quo fiunt. Quòd quantitatẽ autem fructus & quando & quòmodo talis fructus concedatur, id pendet ex gratia & liberalitate, ita quòd licet certò & infallibiliter Deus liberaliter acceptet supra dictam communicationem thesauri pro eo cui conceditur Indulgentia sicut & alia suffragia Ecclesiæ, non tamen absoluit semper infallibiliter talem à tanto debito pœnarum, sed aliquando in toto, aliquando in parte, prout sibi placuerit & visum fuerit decens suæ misericordiæ & liberalitati, attenda dignitate aut meritis eius pro quo debet acceptari.

¶ Quòd ergo sit de essentia Indulgentiæ per modum suffragij prædicta quarta particula sic declarata probatur vnicè. Quia omne suffragium Ecclesiasticum omnisque satisfactio quomodocunque & pro quocunque maximè si pro alio fiat, habet apud

Deum.

Deum suum valorem, speraturque eius acceptatio non quidem necessario & infallibiliter per solam viam iustitiæ legis, sed simul etiam, vt declaratum est, per viam gratiæ & misericordiæ liberalis. Indulgentia autem per modum suffragij est de numero suffragiorum Ecclesiæ pro alio factorum, ergo ipsius valor & acceptatio quoad quantitatem fructus speratur à Deo per viam liberalitatis, vt suprâ declaratum est. Consequentia est bona, & minor patet ex ipso nomine. Nam eo ipso quod est Indulgentia, est communicatio thesauri satisfactorij, & eo ipso quod talis Indulgentia & communicatio est aut fit per modum suffragij, constat quod ingreditur numerum suffragiorum Ecclesiæ quò ad suam vim seu valorem satisfactorium. Ad quod facit Bonaventura in quarto. distincti. vigesima dicens, quod Indulgentiæ defunctorum sunt de nobilissimis suffragijs Ecclesiæ, & cum eo in hoc concordant communiter doctores, ergo patet minor præfata, quod scilicet Indulgentia per modum suffragij est communicatio de thesauro satisfactorio Ecclesiæ facta, & valens per modum suffragij, id est, per eum modum quò alia Ecclesiastica suffragia satisfactoria, pro alijs facta valent apud Deum.

¶ Maior autem in qua est difficultas, quod scilicet suffragia valent quidem sed ad sensum suprâdictum per viam liberalitatis acceptantis Dei, probatur quadrupliciter. Tum primò ex suprâ dictis in quæsti. tertia, in responsione ad tertium argumentum, vbi hoc latius probatum est, quod scilicet Deus nullibi legitur promississe se acceptaturum satisfactoria suffragia pro alio quocunque, sed ea fieri suasit & iussit in spe suæ misericordiæ & liberalitatis. Tum secundo quia ex ritu & modo loquendi Ecclesiæ sifico cui standum est, constat omnia quæ suffragia viuorum vel mortuorum appellantur, in officio diuino fieri per Ecclesiam solùm, aut saltem præcipuè ad merendum de congruo seu impetrandum à diuina liberalitate & misericordia pro his pro quibus fiunt, fructum ipsorum suffragiorum, puta collationem alicuius boni, aut liberationem alicuius mali culpæ aut pœnæ. Quod patet ex eo quod siue pro viujs siue pro defunctis talia suffragia fiant semper per viâ deprecationis offeruntur, vt à Deo misericorditer acceptetur. Tum tertio probatur prædicta maior simul & confirmatur ratio præcedens. Quia ratio suffragij pro-

nu
Bonauent.
-q. 5. m. 2.

Prima ratio.

Secunda.

Tertia.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

priè sumpti in vsu Ecclesiastico hoc quidem innuit. Nam tunc tantum propriè fit suffragium seu auxilium alicui super aliqua re, quando est sic omnino egens & existens in tali dispositione nihil omnino iuris habet apud suum creditorem seu iudicem aut dominum cui debitor est, vt per se vel per alium per viam iustitiæ possit pro suo debito satisfacere, aut se liberare aliquid agendo, sed solum potest ex liberalitate & misericordia acceptare volentis adiuuari per alium, & tale auxilium huic impensum ab aliquo dicitur plenam propriamque rationem auxilij seu suffragij Ecclesiastici habere, alioqui non posset dici omnino indigens auxilio suffragantis, & misericordia & liberalitate acceptantis Dei, si aliquo modo per viam iustitiæ stante lege per se vel per alium aliquid agendo se posset liberare à debito pœnarum, ergo. Tum quarto probatur dicta maior per Augustinum in Enchyridiõ capitulo nonagesimo nono. & in libro de cura pro mortuis habenda, & habetur. 13. quæsti. 2. cap. Tempus, & Gregorius libro quarto dialogo. capitulo. trigesimo nono, dicentem. Illic scilicet in purgatorio de quo loquitur, nihil quisque purgationis obtinet nisi hoc bonis actibus in hac vita positus, vt illic obtineat promereatur & cap. 57. 58. iterum alijs verbis idem replicat, vt etiã habetur infra. quæsti. decima quarta. dubio primo, ibi vide latius. ¶ Et cum his videtur concordare beatus Thom. in quarto distinctio. quadragesima quinta. quæsti. 6. articulo secundo. & Richar. ea distinctio. articulo. vltimo. quæsti. 3. dicens. quod imperrare per modum suffragij inicitur liberalitati eius qui oratur, & ad idem videntur communiter doctores ea distinctio. præter Duran. qui ea distinctio. quæsti. .i. videtur aliqualiter dissonare.

Quarta.
Aug.

Gregor.

Thom.
Richar.

Caiet.

1. Corolla.

N^o

¶ Et sic patet quarta opinio cum qua concordat Caietanus in quodlibeto secundo in tractatu de Indulgentijs. quæsti. 5. & ca. 5. in alio tractatu de eo. ibidem exceptis pauculis in quibus dissonat, vt patebit infra in hac. q. & q. 14. & in alijs sequentibus opportunè. ¶ Ex supra dictis in hac quarta opinione in qua probabiliter, saluo meliore iudicio, standum censeo, corollarie patet. Primò quod Indulgentia per modum suffragij differt ab Indulgentia absolute sumpta. Quia Indulgentia per modum suffragij est essentialiter communicatio thesauri, & non est actus iurisdictionis, & eius fructus scilicet, remissio pœnarum purgatorij speratur à liberalitate acceptantis Dei in toto vel in parte.

Indul-

Indulgētia autem absolutè & propriè sumpta est essentialiter absolutio seu remissio aut relaxatio pœnarū, & est actus iurisdictionis, & totus eius effectus scilicet remissio pœnarū speratur à Deo ex iustitia legis scilicet infallibiliter ex eius promissione, Matth. 16. Quodcunq; solueris super terram &c. & Ioan. 20. Quorum remiseritis peccata &c. & Matth. 18. Quæcunq; solueritis &c. Matth.

¶ Differt etiam ab Indulgentia per modum participationis, seu vsus thesauri quæ conuenit solùm ipsis prælatis concedentibus Indulgentias pro seipsis in duobus. Primò quia hæc Indulgentia per modum participationis est essentialiter participatio seu vsus thesauri commissi. Et secūdò, quia eius fructus speratur & innitur iustitiæ legis sicut & Indulgentiæ viuorum per modum iudiciariæ potestatis, ut de hoc habetur latiùs suprà. q. 11. dubio tertio. Indulgentia autem per modum suffragij nihil tale habet, vt patet ex dictis. ¶ Et nota q̄ Indulgentia per modum suffragij non dicitur propriè & absolutè Indulgētia, sed cum addito, scilicet Indulgentia per modum suffragij, quia essentialiter non est remissio pœnarum per modum iudiciariæ potestatis nec est actus iurisdictionis, vt ait Bonauentura & Alexander Hall. vbi suprà & q. 1. dictum est latiùs.

¶ Sequitur secundò corollariè, quia ideò dicitur Indulgentia per modum suffragij, quia communicatio thesauri fit per modum suffragij, ita q̄ ly per modum suffragij determinat Indulgentiam seu cõmunicationem thesauri, constituitq; eam in sua specie distincta ab Indulgentia simpliciter, quæ est remissio pœnarum, per modum iudiciariæ potestatis, sicut differētia contrahit suum genus efficitq; cum eo speciem suam & naturam talis Indulgentiæ. Ideò quoties Indulgentia conceditur defunctis, semper ferè dicit Papa & Ecclesia q̄ eis concedit talem Indulgētia per modum suffragij, in quo innuitur eius distinctio ab Indulgentia simpliciter, vt dictum est. ¶ Et inde patet ampliùs q̄ natura & nomen Indulgentiæ per modum suffragij non prouenit ex parte conditionum concedentis Indulgentiam misericorditer aut necessariò aliàs ad id obligat, nec ex parte suffragātis seu facientis aliquod opus pium pro defunctis pro alijs ad lucrādum Indulgentiam, nec ex parte aliarum conditionum quarumcunq; vnde cunq; se tenentium necessariò aut cõtìngenter aut quomodocunq; requisitarum ad lucrandum talem Indulgentiam pro tali anima purgatorij aut p̄ alio. Hæc enim omnia sunt extrinseca ad

naturam Indulgentiæ. Sed natura & nomē Indulgentiæ per modum suffragij prouenit & sumitur à tali modo communicationis thesauri Indulgentiarum, quia scilicet talis communicatio thesauri fit per modum suffragij, id est, eo modo quo alia suffragia Ecclesiastica fiunt pro alijs, vt scilicet à Deo liberaliter acceptetur, quia innituntur liberalitati diuinæ quò ad suum fructum in toto vel in parte, vt suprà declaratum est. ¶ Et hinc ampliùs patet qd non oportet ponere illam particulam quartam quæ in tertia opinione suprà posita est, scilicet pro quibus opus pium ad lucrândū Indulgentiam &c. Quia licet sit conditio requisita ad lucrândum Indulgentiam hanc pro defunctis, non tamen ad constituendum naturam huiusmodi Indulgentiæ.

Caietan.

¶ Similiter superfluit quædam alia particula quam ponit Caietanus vbi suprà, diffiniens Indulgentiam per modum suffragij, dicendo qd talis remissio pœnarum, quæ à Dei liberalitate speratur efficienda animabus purgatorij à solo Deo efficitur. Hæc (inquam) particula licet sit vera, non tamen est necessaria, neq; cõstituit naturam huiusmodi Indulgentiæ. Nam ex quo talis Indulgētia consistit essentialiter nõ in remissione pœnarum, sed in communicatione thesauri &c. vt suprà diffinita est, iam consequitur qd à solo Deo talis remissio efficienda est liberaliter. ¶ Similiter superfluit quædam alia particula suprà posita in tertia opinione, in tertia particula, vbi dicitur qd hæc Indulgentia debeat fieri his qui sunt de foro alterius mundi. Nam licet verum sit qd Indulgentia per modū suffragij habet locum solū in animab⁹ purgatorij, vt patet ex suprà dictis: hoc tamen non constituit naturam talis Indulgentiæ, sed consequitur ex ea sicut risibile aut beatificabile cõsequitur naturam hominis.

*Coroll. 3.
Durand.*

¶ Tertio corollariè sequitur qd nõ valet dictū Durandi in. 4. dist. 20. q. 4. dicentis qd defunctis possunt valere Indulgentiæ per modum suffragij, pro quâto qui Indulgentiã recipit faciendo id pro quo datur Indulgentia ex intentione transfert eam in satisfactionem eius qui est in purgatorio. Hæc ille. Ex quibus verbis videtur sentire Duran. qd qui facit opus piū ad lucrândum Indulgentiã lucratur eam, & ipsi conceditur directè talis Indulgentia, & post ipse eam transfert & applicat in satisfactionē animæ purgatorij, & quia iste sic suffragatur tali animæ purgatorij, ideo dicitur &

*Alexan.
Bonaue.*

est Indulgentia per modū suffragij. Et forte idem senserunt Alex. & Bonauentura vbi suprà in fine secundæ opinionis dicentes qd

animab⁹ purgatorij non competit relaxatio propriè nisi fortè per medium siue per accidens. ¶ Sed certè si sic esset vt prædicta verba Durandi sonare videntur, iam potiùs diceretur Indulgentia per medium suffragij. Nunc autem nõ nisi per modum suffragij & est & dicitur talis Indulgentia seu cõmunicatio thesauri facta per prælatũ Ecclesiæ tali animæ purgatorij, ergo inde patet q̄ talis cõmunicatio thesauri sicut & concessio Indulgentiæ facta animæ purgatorij, potiùs fit per ipsum concedentẽ Indulgentiam, & directè fit ipsi animæ purgatorij, potiùs q̄ facienti opus piũ pro anima purgatorij. Sicut si viuenti Papa concederet Indulgentiã propriè sumptã pro quo quis talem eleemosynam daret: certè ille qui dat talem eleemosynã non acquirit nec transfert illã Indulgẽtiam in eum pro quo dat illam eleemosynã, sicut nec ipsi cõceditur illa Indulgẽtia directè aut immediatè, sed illi pro quo ipse dat illam eleemosynã. Sic in proposito dico q̄ qui facit eleemosynã pro defuncto ad lucrandũ illi Indulgentiã sic à Papa concessam, non lucratur vllõ modo sibi ipsi Indulgentiam illam, neq; ipsi cõceditur, neq; ipse concedit eam, aut transfert in animam purgatorij propriè loquendo, sed solus concedens Indulgentiã eã concedit immediatè & directè ipsi animæ purgatorij, cõmunicãdo thesaurũ Indulgentiarum, pro qua tale opus pium fit per alium ad lucrãdũ talẽ Indulgẽtiã, ita q̄ Indulgẽtia nõ trãsit per mediũ alteri ad animam purgatorij. ¶ Sed pro tanto dicitur q̄ qui facit opus piũ pro anima purgatorij transfert talem Indulgentiam in eam, q̄q; Indulgentia hæc indirectè & per accidens tali animæ conceditur aut ad eam peruenit. Quia scilicet iste viuus facit opus pium, applicans illud pro tali anima, vt ipsa anima lucretur talem Indulgentiam sic illi concessam. Et ideo ad talem bonum sensum intelligitur, q̄ iste lucratur Indulgentiam tali animæ, & omnia alia prædicta verba Durandi & Alexand. & Bonauentu. & aliorum doctorum, & concordat expressè Gabriel in Cano. lectione. 57. M. Si similiter omnia ad dictum bonum sensum inre ligantur.

¶ Quod si contra prædictam quartam opinionem maximè contra vltimam eius particulam, arguatur dupliciter. Primò, quia secundum doctrinam Ecclesiæ hæreticum est dicere quod Indulgentiæ non valent, vt habetur in Concilio Constantiensi, contra Vuicleff. vt habetur infra in secundo articulo huius quæstionis, quia & ibi Concilium dicit erroneum esse negare

valo-

Gabriel.

Argu. i.

Cõcilium
Constan.

valorem Indulgentiarum, quarum nomine comprehenduntur Indulgentiæ omnes per modum iudiciariæ potestatis & per modum suffragij per eandem rationem. Sed non esset error in fide, neq; hæresis, nisi esset aliquo modo sufficienter reuelatum à Deo generaliter vel specialiter, q̄ scilicet valent omnibus quibus ritè conceduntur Indulgentiæ tam viuus quàm defunctis, ergo tales Indulgentiæ valent defunctis, sicut & Indulgentiæ viuus concessæ ex promissione legis seu pacto diuino reuelato, ergo ex iustitia legis infallibiliter valent & acceptantur à Deo pro defunctis, sicut & pro viuētibus, licet talis promissio & lex ex Dei liberalitate posita sit, & ergo non est differentia inter Indulgentias viuorū & defunctorum quò ad hoc, q̄ ex iustitia legis aut ex liberalitate acceptentur. Item secundo, quia si valor Indulgentiæ per modum suffragij penderet à sola liberalitate acceptantis Dei ad sensum supra declaratum, ergo non est certum, q̄ talis Indulgentia valet defuncto saltem quantum sonat, sicut est certum de alijs Indulgentijs viuētibus concessis. Hoc autem concedere est contra communem doctrinam Ecclesiæ & doctorum, vt patet. Et q̄ hoc sequatur patet. Quia cum non acceptetur valor talis Indulgentiæ nisi vt Deo placuerit, & visum fuerit decens suæ liberalitati acceptare in toto vel in parte secundum dignitatem maiorem vel minorem talis animæ purgatorij: & cum sit nobis incerta Dei voluntas, eiusq; iudicium dignitasq; talis animæ ad totum valorem Indulgentiæ vel ad eius tantam vel tantam partem, ergo incert⁹ est valor talis Indulgentiæ.

Responf. ad 1. arg. Respondeo ad primum argumentum concessio antecedente, negatur consequentia prima & omnes aliæ sequelæ. Et ratio est quia licet certum sit q̄ Indulgentiæ per modum suffragij valent defunctis, sicut & omnia alia suffragia Ecclesiæ pro defunctis facta valent eis & sunt vtilia, sicut & omnia bona opera facta pro alio existente in gratia vel etiam in peccato mortali sunt ei vtilia apud Deum, & id habemus de fide, q̄ scilicet omnia prædicta suffragia valebunt scilicet ex Dei liberalitate, vt dictum est. Et hoc solum probat, sicut & conceditur argumentum. Non tamen inde sequitur neq; conceditur q̄ ergo talis Indulgentia aut suffragium factum animabus purgatorij valet eodem modo, aut ex iustitia legis sicut Indulgentia viuorū infallibiliter valet eis ad totū suū fructū. Quia licet promiserit Deus acceptare omnia suffragia

defunctorum, non promisit ea acceptare regulariter & infallibiliter ad totum suum valorem pro quacūq; anima offerantur seu concedantur, sed solum promisit acceptare secundum q̄ ei placuerit, & visum fuerit decens suæ liberalitati, quæ attendit non solum id quod decet ipsum liberaliter agentem, sed & alias circumstantias, & præcipuè dignitatē aut merita talis animæ ad maiore vel minore liberalitatis effectū participādū, vt dictū est, vt patet ex supra dictis, & supra. q. 3. in resp. ad. 8. arg. Indulgētias autē proprie & absolute sumptas pro viuētib; ritē concessas promisit Deus absolute acceptare quod ad totum suum fructum seu valorem: sicut & remissionem peccatorum in sacramento, vt patet Matth. 16. 18. Quodcūq; solueris & solueritis &c., & Ioā. 20. Quorum remiseritis. ¶ Quod patet exēplo humano. Quia sicut si dominus temporalis diceret quibusdam vasallis suis, q̄ si vellēt ipsi de suis facultatibus soluere pro debito delicti quorundam aliorum amicorum incarceratorum, atq; ad pœnam corporalem damnatorū ipse dominus acceptabit eorum pecuniariam solutionem aut redemptionem pœnæ corporalis pro illis, secundum quod sibi placuerit, & visum fuerit decens vti misericordia maiori vel minori, acceptando in toto vel in parte pro hoc vel illo, attēta cuiuslibet dignitate, aut meritis ad talem misericordiam & liberalitatē. Certē talis dominus licet ex promissione acceptare teneatur, tamen non nisi liberaliter & gratis acceptabit illam solutionem in toto vel in parte vt promisit. Sic in proposito dico q̄ Deus solum promisit ea suffragia acceptare pro ea parte seu quantitate fructus pro qua & quomodo suæ liberalitati decens fuerit & sibi placuerit, contra quod nullo modo aget Deus, sicq; constat nobis certitudinaliter, stante lege, q̄ liberaliter agit acceptando suffragia omnia pro dignis dignē & ritē oblata, de quorum numero sunt Indulgētiae per modum suffragij pro animabus purgatorij, & hoc nō, nisi secundum quod suæ liberalitati fuerit decens, vt supra declaratum est, sicut & suffragia quæcūq; pro viuētib; facta (vt habetur supra) quæ eodem modo liberaliter tantum acceptantur & valent apud Deum, non ideo dicuntur inualida aut inutilia, quia nō nisi liberaliter acceptantur à Deo, sic etiā de Indulgentijs per modum suffragij dicendum est. Sicut etiam idem [suffragium orationis, ieiunij, aut elemosynæ ab eadē persona in statu gratiæ suffragante factum eodem modo pro diuersis animabus purgatorij, cer-

Resp. ad
3. argum.

Matth.
Ioan.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

tum est q̄ eis aliquid valet, & tñ non pariformiter, neq; equaliter pro omnib⁹ acceptatur à Deo in eadem quãtitate fructus, sed alicui plus, alicui minus scđm maiorē vel minorē cuiusq; dignitatē ad id, vt patet ex suprà dictis scđm Greg. & Aug. sic de Indulgentia per modū suffragij plenaria, aut nō plenaria dictū est, q̄ non acceptatur à Deo, nisi secūdū q̄ suæ liberalitati videtur decēs pl⁹ vel minus secundū dignitatē animæ cui conceditur talis Indulgētia, ita q̄ nō cōsideratur iustitia distributiua respectu maioris vel minoris dignitatis vnus animæ ad alteram, sed proportio dignitatis animæ ad misericordiam & liberalitatem Dei participandā in toto vel in parte, vt sæpe declaratum est. ¶ Et si queratur vnde constat q̄ Deus non nisi cū tali differētia & cōditiōe aut modificatione acceptat Indulgentias per modū suffragij, aliter q̄ Indulgentias viuorū, cū de vtrisq; Indulgētijs absolutē dicatur in Cōcilio Constan. q̄ sunt validē coram Deo, vt suprà in argumento primo tactum est, sine vlla restrictione quò ad Indulgētijs per modū suffragij? Respōdeo q̄ prædicta differētia inter has & illas Indulgētijs constat ex ipso nomine & natura Indulgentiæ per modū suffragij, quæ essentialiter in hoc differt ab Indulgentia absolutē sumpta, quæ est per modū iudiciariæ potestatis, vt suprà probatū est. Ideo vbicunq; Ecclesia dicit absolutē Indulgentias esse validas & vtilis corā Deo pro viuīs & defunctis, debet intelligi suo modo & accōmodè iuxta suā cui⁹q; naturā, sic. s. q̄ Indulgentiæ viuorū per viam iudiciariæ potestatis valēt ex iustitia legis in fallibiliter quantū sonant, si sunt ritè concessæ. Quia sic promisit Domin⁹, Matth. 16. & 18. & Ioan. 20. vt dictum est. Pro defunctis autem non valent nisi per modum suffragij, & per consequēs non nisi per eum modum quo alia suffragia defunctorum valent eisdem, scilicet ex Dei liberalitate, quia in hoc stat ratio suffragij vt sæpe dictum est. Ecce vnde constat differentia prædicta inter valorem huius & illius Indulgentiæ: quia scilicet ab vtriusq; sua natura talis distinctio trahitur. ¶ Ad secundum argumentum respondeo negando consequentiam simpliciter. Et ad eius probationem dico q̄ licet nec ex parte causæ pro qua cōceditur talis Indulgētia, similiter nec ex parte dispositionis subiecti seu dignitatis eius, cui conceditur Indulgentia ad totalem seu ad tantū vel tantū fructū Indulgentiæ, & per consequēs nec ex parte acceptationis diuinæ liberalitatis sit certitudo nobis, & consequenter nec

Grego.

Obiectio

Respons.

*Resp. ad
2. argum.*

Ex parte applicationis & efficaciæ, seu valoris Indulgentiæ sit nobis certitudo aliqua propter incertitudinem trium prædictarum causarum: hoc tamen totum est per accidens. At verò ex parte ipsius Indulgentiæ benè est certitudo quæ valet defunctis sicut & viuis quantum sonat, quantum est de se. Quia scilicet si adsit causa sufficiens ad tantam Indulgentiam, & sufficiens dispositio & dignitas subiecti seu animæ cui conceditur, vt à Dei liberalitate percipiatur fructum talis Indulgentiæ totalem & adsint omnia requisita ad fructum totalem Indulgentiæ participandum: certè ipsum totaliter participabit talis anima, valebitque ei ipsa Indulgentia sine dubio totaliter, licet ex diuina liberalitate: sicut certum est quod totaliter valet Indulgentia concessa viuis dispositis ad eam lucrandum suo modo per viam iustitiæ legis. Sicut etiam verè & absolutè dicitur certitudinaliter quod sacramenta conferunt gratiam suscipientibus ex iustitia legis. Quia scilicet quantum est de se gratiam præstant suscipientibus, si sint sufficienter dispositi ad eam, etiam si propter indispositionem subiecti aliter sæpe contingat, quia id est per accidens & non obstat regulæ aut dicto generali & absoluto. Sicut etiam absolutè certum est quod suffragia quæcunq; pro defunctis, quæ etiam diuinæ liberalitati in nituntur sicut Indulgentiæ per modum suffragij, sunt eis vtilia & valida quantum possunt valere cuique, scilicet si sint sufficienter digni secundum Dei liberalem acceptationem. Sic in proposito dicendum est absolutè quod certitudinaliter Indulgentiæ per modum suffragij valent quantum sonant, scilicet quantum est de se, vt dictum est. Cum quo stat quod non est certum, quod tales Indulgentiæ semper quibuscunq; conceduntur, aut his vel illis defunctis, aut etiam viuentibus in particulari valeant quantum sonant propter rationes præfatas. Et quia in defunctis plura requiruntur quàm in viuentibus, vt Indulgentiæ eis valeant quantum sonant infallibiliter, tñ ex parte ipsorum, tñ ex parte modi quo eis valent, seu ex parte liberalis bñfliciti Dei acceptatis, vt patet ex dictis. Ideo est maior incertitudo quod tales Indulgentiæ eis semper & infallibiliter valeant quantum sonant, vt dictum est. Et ad hoc expressè facit censura Parisien. contra Erasmm, vt habetur infrà. q. 14. in responsione ad primum argumentum, ibi vide. Et ad hoc faciunt ea quæ supra habentur. q. 3. in responsione ad primū argumentū, & infrà in hac quæstione, in secundo articulo principali sequentè.

Censura
Parisien.

Nota.

Et tādē nota q̄ cōcessio Indulgētiae plenariae aut nō plenariae in aliqua signata quātitate pro aliquo specialiter facta plus valet illi per modum suffragij, q̄ si generaliter aut indeterminatē aut non plenariē concederetur, sicut & secundum communiter doctores suffragia quaecunq̄; specialia taxata plus valent q̄ generalia indeterminata. Quia nullus consequitur Indulgentias non concessas ei, quantuncunq̄; sit aliās dignus siue viuus siue defunctus, quas consequitur si sint cōcessae illi, si sufficienter sit dispositus.

Argu. 3.

¶ Tertio contra eandem quartam opinionem & maximē contra primam & vltimam eius particulas simul, sic arguitur. Quia omnis potestas Ecclesiastica Ecclesiae à Christo concessa est tantum ordinis aut iurisdictionis. Prædicta autem potestas conferendi Indulgentias per modum suffragij est potestas Ecclesiastica, & non ordinis, ergo est potestas iurisdictionis, & per cōsequens vni uocē & eodem modo conceduntur Indulgentiae defunctis sicut & viuis, & eodem modo infallibiliter acceptatur à Deo. ¶ Et cōfirmatur. Quia per eandem potestatem concedit Papa vel Ecclesia Indulgētias defunctis sicut & viuis, vt patet: quia non nisi quia Dominus concessit ei talem potestatem, Matth. 16. 18. Quodcūq̄; solueris & solueritis super terram, & Ioan. 20. Quorum remiseritis peccata &c. & Pasce oues meas &c. Talis autem potestas est iurisdictionis ibi concessa, vt patet secundum cōmuniter doctores, vt supra. q. 1. ergo & per eandem potestatem iurisdictionis conceduntur Indulgentiae viuis & defunctis, & eodem modo potestas concedendi Indulgētias per modum suffragij defunctis est potestas iurisdictionis, sicut & potestas concedens Indulgentiam viuis.

*Respons.
ad. 3. arg.*

¶ Respondeo ad tertium argumentum concedendo q̄ omnes Indulgentiae viuorum & defunctorum tam per modum suffragij quàm per viam seu per modum iudicialiae potestatis seu iurisdictionis sunt ab eadem potestate & per eandem potestatem iurisdictionis, vt concludunt argumenta, non tamen per eundem modum. Nam per modum iurisdictionis sunt tantum in viuos, qui sunt subditi & de foro Ecclesiae: per modum autem suffragij sunt tantum Indulgentiae defunctorum. Pro cuius declaratione nota q̄ potestas iurisdictionis Ecclesiasticae distinguitur in multa aut continet multa scilicet clauēs scientiae & potestatis, seu potestatem cognoscendi & sentiendi, ligando & soluendo & pascendo

Nota.

do gregem seu oues Christi, modò tales potestates sint distinctæ materialiter, seu quò ad substantiam ipsarum potestatum simul & quò ad officia seu exercitia earum secundum Scotù: modò quò ad officia earum tantùm secundum Tho. in. 4. distin. 18. de quo nunc non curo, quia & parùm refert ad propositum nostrum. Sic dico q̄ hæc potestas iurisdictionis sacramentalis ad pascendum oues Christi per Indulgentias habet duplicem potestatem seu duo officia & extenditur ad duo. Dicit enim potestatem super distributione & communicatione thesauri Ecclesiæ: dicit etiam potestatem in subditos, modò alterum sit principalius altero, modo non. Quatenùs ergo dicit prædicta duo simul dicitur & est propriè Indulgentia per modum seu per viam iudiciariæ potestatis, seu iurisdictionis, quia & sic est solùm respectu viuorum, qui sunt subditi & de foro militantis Ecclesiæ. Quatenùs verò dicit solùm potestatem super thesauro Ecclesiæ dispensando seu communicando dicitur Indulgentia non quidem per viam iurisdictionis, sed per viam seu per modum dispensatiuæ communicationis de thesauro Ecclesiæ, vt supra. q. 1. latius habetur. Et cum talis communicatio & Indulgentia possit concedi non subditis aut ijs qui non sunt de iurisdictione & foro militantis Ecclesiæ, quales sunt defuncti, qui & non possunt se iuuare, possunt autem aliorum auxilium recipere, & talis effectus seu fructus committitur liberalitati diuinæ, tunc dicitur Indulgentia per modum suffragij, vt dictum est. Et sic patet responsio ad formam tertij argumenti, quia concessa tota prima consequentia negatur illa subsequela, vbi dicitur, & per consequens viuocè & eodem modo & c. Nam licet potestas & causa Indulgentiæ viuorum & defunctorum. s. tam Indulgentiæ per viam iurisdictionis quò ad viuos, quàm per modum suffragij quò ad defunctos sit eadem & sit viuoca Indulgentia viuorum & defunctorum quò ad causam & potestatem, non tamè quò ad modum, vt dictum est. ¶ Et similiter respondeo ad confirmationem, concedendo vt ibi concluditur, quòd per eandem potestatem iurisdictionis Papa vel Ecclesia concedit Indulgentias viuis & defunctis, quia scilicet eadem est causa & potestas ad concedendum omnes Indulgentias viuis & defunctis, non tamen sequitur quòd ergo per eundem modum. Nam concedendo Indulgentias viuis subditis vtitur Ecclesia modo iurisdictionis super eos absoluendo aut remittendo pœnas eorum. Concedendo

Scotus.
Thom.

autem defunctis non nisi modo communicatiuæ dispensationis de thesauro sibi commisso &c. quæ est Indulgentia per modum suffragij, vt dictum est. Et sic patet primus articulus huius. 13. quæstionis.

Artic. 2.

Propo.

Articulus secundus. ¶ Quod ad secundum articulum, scilicet vtrum Ecclesia possit concedere Indulgentias animabus purgatorij per hanc vel illam viam seu per modum suffragij: respondeo quod per modum suffragij tantum potest illis concedere: & dicere quod id non potest, est hereticum. ¶ Probat dupliciter. Primum quia Papa potest autoritatiue illis communicare de thesauro communi Indulgentiarum ad liberalem & gratuitam remissionem poenarum à Deo obtinendam, ergo potest illis concedere Indulgentias per modum suffragij. Patet consequentia à diffinitione ad diffinitum: & antecedens probatur, quod ad omnes suas particulas.

Ratio
prima.
Bonauen.
Alexan.

¶ Et primo probatur quod Ecclesia seu Papa potest communicare animabus purgatorij de thesauro Indulgentiarum sibi commisso. Quia secundum Bonauenturam & Alexand. Hall. & communiter doctores, vt supra quæst. prima habetur, ad efficaciter communicandum alicui aliqua bona sufficit quod talis communicator habeat autoritatem super talia bona communicabilia, aut super communicationem eorum, & quod is cui communicatur sit idoneus & non prohibitus ad talem communicationem recipiendam, vt patet. Quia nil aliud videtur requiri, neque quod sit subditus communicatoris, vt patet ex quæst. 1. Sed Papa & Ecclesia habet autoritatem ad dispensandum de communi thesauro Indulgentiarum, qui est communicabilis omnibus indigentibus idoneis, vt supra quæst. quinta & tertia, & animæ purgatorij ratione egestatis & charitatis sunt idoneæ ad recipiendum auxilium & communicationem beneficiorum spiritualium, vt patet. Quia si possunt recipere auxilia particularia personarum, & etiã communia auxilia & suffragia Ecclesiæ orantis pro eis, quare non possunt recipere auxilia Ecclesiæ de suo thesauro satisfactorio tantum per viam sacrificij, quàm per aliam viam communicationis? Prefertim cum de hoc nulla habeatur prohibitio diuina vel naturalis Nam detur illa, certè non dabitur, ergo.

Secunda
ratio.

¶ Item secundo probatur illa alia particula, quod scilicet talis communicatio thesauri fit eis auctoritatiue à prælato Ecclesiæ, id est,

est, auctoritate quam prælatus habet ad id. Quia secundum Bonaventuram ubi supra omnis communicatio de communi thesauro Ecclesiæ ad remissionem pœnarum fit eadem auctoritate seu potestate Ecclesiastica super tali thesauro, ut manifestissime patet. Quia aliàs non posset fieri talis communicatio nisi potestas aliqua ad id haberetur, & eadem potestate fieret, ergo & communicatio de prædicto thesauro Indulgentiarum, quæ fit animabus purgatorij fit auctoritate ipsa Ecclesiastica concessa à Christo ad id, modò sit aut appelletur potestas clauium, modò potestas curæ pastoralis, aut dispensatiua, aut quouis alio nomine appelletur: modò dispensetur alio modo viuis & alio defunctis: modò non. Sufficit enim ad nostrum propositum quòd talis dispensatio thesauri Indulgentiarum viuis & defunctis fit eadem potestate Ecclesiastica à Christo concessa. Quod & in ipsis literis Papalibus sæpe exprimitur, cum dicitur quòd Apostolica auctoritate à Christo concessa, concedit Papa defunctis Indulgentiam per modum suffragij, ergo.

Item tertio probatur illa tertia particula, scilicet ad liberalem & gratuitam &c. id est, quòd eius fructus speretur à Dei liberali misericordia acceptante talem communicationem thesauri ad sensum supra declaratum in primo articulo in quarta opinione. Quia secundum Caietanum, ubi supra & beatus Tho. in quarto distincti. quadragesima quinta, quæst. sexta, articulo secundo & communiter doctores, omnia suffragia satisfactoria Ecclesiæ pro defunctis solum & præcipuè offeruntur Deo acceptanda ab eo liberaliter per viam misericordiæ, ut ieiunia, orationes elemosynæ &c. alia huiusmodi quæ pro defunctis offerri solent. Sed istæ Indulgentiæ per modum suffragij, sunt communicationes satisfactorij thesauri factæ eis, per modum suffragij. Ergo innituntur Dei acceptationi liberali & misericordi quò ad suum fructum. Consequentia patet. Quia tales Indulgentiæ aut communicationes thesauri ex quo fiunt per modum suffragij Ecclesiastici, eodem modo habent suam efficaciam, & ad naturam suffragiorum pertinent quò ad hoc, ut supra in primo articulo in tertia & quarta opinione probatum est, & multis in locis sæpe dictum est. Antecedens autem pro minore patet secundum omnes. Pro maiore autem supra probatum est in articulo primo, in tertia & in quarta opinione, quâuis Durandus illam negat

Tertia.

*Caietan.
S. Thom.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Confirmatio.
Bonauēt.*

vt supra in fine quartæ opinionis habetur. ¶ Et confirmatur probatio huius tertie particulæ, quia secundum Thomam, & Bonauenturam in 4. distinct. 20. quæst. 1. & distinct. 45. & Caietan. vbi supra, pœnæ huius vitæ in se sunt alterius rationis deficientis à pœnis animarum separatarum, sicut pœna pecuniaria est alterius rationis ac deficientis à pœna corporali seu à pœna seruitutis. Ideo sicut seruitus non redimitur pecunia, secundum iustitiæ rigorem, sed secundum domini acceptationem, ita pœnæ animarum purgatorij nostris pœnis aut satisfactionibus non redimuntur secundum rationem iustitiæ, sed secundum diuinæ misericordiæ dispensationem, seu acceptationem. Item quia aliter est forus noster in quo nos patimur per voluntariam assumptionem seu acceptationem pœnarum, & alter & altior forus in quo animæ separatæ puniuntur, vbi non est voluntaria assumptio vel satisfactio, sed satisfactio pœnarum. Et sic noster forus est mitis quasi canonicus vel civilis, ille autem rigurosus quasi sanguinis & criminalis. Ideo

Simile.

si quis propter debitam pecuniam in seruitutem iam redactus esset, vt olim fiebat, aut si clericus in forum sanguinis ex enormitate delicti cecidisset, sicut non sufficeret amplius pecunia ad redimendum illum à seruitute, nec pœnæ Canonice sufficerent ad redimendum vitam clerici, ita non sufficiunt nostræ pœnitiones aut satisfactiones ad satisfaciendum secundum iustitiã pro pœnis animarum purgatorij: quæ tamen satisfactiones sufficissent ad proportionabiliter satisfaciendum, secundum iustitiam pro prædictis earum pœnis in hac vita soluendis, antequàm in pœnas alterius rationis essent translatae, & in forum iræ & rigoris diuinæ iustitiæ, qualis est forus Purgatorij. Spectant enim illæ pœnæ aliquo modo, scilicet quò ad modum, licet non quò ad durationem pœnitionis ad statum & conditionem pœnarum inferni, vt hoc etiã

Gerson.

innuit Gerson exponens illud Psal. 6. Domine ne in furore tuo arguas me, scilicet in inferno vbi nulla est redemptio. Neque in ira tua corripas me, scilicet in purgatorio, vbi rigor iustitiæ seruetur, licet ibi sit redemptio, sed potius miserere mei &c. scilicet in hac vita vbi est pœnitio filialis & misericors, hic vire, hic seca &c. secundum Augustinum, ergo non est nobis via aliqua Iuris ad adeundum forum illum purgatorij ad alicuius redemptionem, sed gratia & misericordia acceptantis Dei opus est. Et sic patet prima probatio.

¶ Secundo

¶ *Secundo* principaliter probatur propositio supra posita. Quia iam sic declarauit Sixtus Quartus quod scilicet Indulgentiæ profunt defunctis per modum suffragij, dum ad ipsas animas purgatorij per Papam expressè extenduntur, vt hoc etiam refert Gabriel in Cano. lect. 57. K. & eius Supplementum in. 4. dist. 45. q. 3. arti. 2. propo. 5. & iam ex ipso ritu & practica Ecclesiæ id constat. Quia tempore antiquo plurimi pontifices concesserunt defunctis Indulgentias etiam plenarias per modum suffragij, de quorum numero fuit etiam beat^o Gregor. vt habetur in multis scripturis antiquis & veris Romæ & alibi repertis. Et in. 4. libro dialogorum cap. 57. & lib. 2. ca. 22. videtur beatus Gregorius quod pro defunctis dedit Indulgentias per certas missas, vt hoc etiam refert Supplementum vbi supra. Et licet ipse non fecerit, potuit tamen ipse & eius successores omnes id facere (sicut & iam copiosè fit & fortè vbertius aliquando & crebrius debito faciunt) cum omnes sint eiusdem potestatis Papalis cum beato Petro & alijs sanctis pontificibus qui id fecerunt & facere potuerunt. Et in Concilio Constant. contra Vuicleff condemnatur vt hæreticum dicere quod fatuū est credere Indulgentias Papæ & Episcoporum. Ideò hæreticum est dicere quod Indulgentiæ per modum suffragij non possunt concedi à Papa & Ecclesia defunctis, ex quo Papa & Ecclesia eas sic concedit, vt dictum est. Et idem expressius contra Lutherum de hæresi condemnatum est, ergo.

¶ *Cōtra* præfatā propositionem articuli. 2. arguitur tripliciter. *Argu. 1.* Primò quia potestas data est Petro solùm super terram, vt patet. Matth. 16. Quodcunque solueris super terram &c. ergo eius autoritas non se extendit ad eos qui sunt infra terram, seu qui sunt alterius mundi, quales sunt animæ purgatorij, ergo non potest per viam Indulgentiæ, quæ dicit autoritatē quomodocunq; animabus purgatorij suffragari. ¶ *Secundo* arguitur. Quia ipse filius literarum Indulgentiæ pro defunctis expressè & limitatè habet quòd per modum suffragij Indulgentia cōceditur animabus purgatorij. Constat autem suffragium non spectare ad autoritatē clauium, sed ad misericordem voluntatem quorumlibet suffragari, seu auxiliari volētium, ergo Indulgentia per modum suffragij nihil addit ad ipsum bonū opus pium eleemosynæ & eiusmodi factum pro defunctis ad lucrandum Indulgentiam. ¶ *Tertiò* arguitur. Quia hæc potestas concedendi Indulgentias per modū

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

suffragij defunētis non habetur ex sacra scriptura, nec ex sacris Canonibus, ergo.

*Respōsio
ad. I. arg.*

¶ Respondeo ad primum argumentum tripliciter. Primò negando antecedens ad sensum quem præten dit. Et ratio est, quia sicut ratione delicti efficitur quis secundum Iura de iurisdictione & foro alterius cuius non erat, ita in purgatorio existētes licet absolute non sint de foro & iurisdictione huius mundi, tamen ratione delictorum in hac vita commissorum fiunt de foro & iurisdictione Ecclesiæ & Papæ, vt patet. Quia mortuus potest excommunicari & absolui ab ex cōmunionē, vt habetur. 24. q. 2. ca. Finalia. & alij ca. pcedētibz, vt de hoc latius Siluest. titu. excōmunicatio primo in nor. 3. & Abulen. super Matth. 16. ca. q. 89. & illud Matth. 16. Quodcūq; solueris sup terrā &c. intelligitur sic. Quod cūq; vbiq; fuerit solubile solueris tu super terrā existēs dū vis in mūdo &c. ¶ Sed certè ista respōsio nō valet. Tū primò quia illud nō habet verum secundū cōmuniter doctores quò ad iudicialiter ligandū & soluendū à peccatis quò ad culpam, & eadem ratione quò ad pœnam propter culpam in foro Dei & conscientia, vt patet. Quia de peccato commisso Romæ, potest quis absolui à suo prælato seu curato in Hispania & habere ibi Indulgentias, & sic iudicialiter ligari & absolui ab eo ibi in foro conscientia. Tum secundò, quia quo ad viuos tantū est verum quòd sortiuntur forum ratione delicti, non autem quò ad defunctos, vt patet. Quia sicut mortui nō possunt ligari iudicialiter in foro cōscie ntia ad culpā seu pœnas alteri⁹ mūdi, ita nec ab eis absolui. Nō enī possūt existētes in purgatorio, sacramentaliter vel quasi sacramentaliter absolui vel ligari iudicialiter ad pœnas alterius mūdi, neq; ad sui status mutationē neque excōmunicari modo prædicto, quia benè possunt absolui ab excōmunionē in hac vita cōtracta, & similiter excōmunicari, sed hoc tantū potest fieri in foro Ecclesiæ seu cōtētiōso, non quò ad pœnas alterius sed huius vitæ tantum, vt scilicet oretur vel non oretur pro eo, specialiter & publicè, & vt possit vel non possit in loco sacro sepeliri, & huiusmodi, etiam si sint in inferno possunt hoc modo ligari excommunicari & absolui, vt habetur latius de his vbi suprā. 24. q. 2. ca. Fi. &c. Siluest. & Abulen. Tum tertio, quia glossa illa Quodcūq; solueris super terrā &c. est extorta & dissona textui, vt proximè patebit. ¶ Ideo secundò secundum alios doctores respondeo concessio antecedē

te ad sensum prætentum negatur consequentia: pro quâto ibi in-
 cluditur minor sublumenda, scilicet quod animæ purgatorij non
 sunt super terram, quæ minor est falsa. Nâ animæ purgatorij sunt
 super terram quò ad statum & quò ad suam causam aliquo modo
 licet quò ad suum esse sint infra terram, quò ad statum quidem &
 quò ad causam non sunt omnino in termino, neq; in via ex quo
 nec sunt beatæ, aut finaliter præmiatæ, neque in via merendi, aut
 demerēdi, sed sunt in medio statu, scilicet in termino quò ad me-
 ritum & demeritum, & in via quò ad præmium finale dum de-
 tinentur purgandæ in pœnis: & ideò quò ad hoc sunt & aliquo
 modo sup terrâ, & per consequens de foro Ecclesiæ & de iurisdic-
 tione eius & Papæ, sicut & nos viatores, ita. s. vt sicut quò ad pu-
 nitionē ad hoc sunt in viatorū statu indigentes ita & quò ad reue-
 lationem à pœna adhuc subsunt iudici viatorum, vt sic possent si-
 cut & viui iuari & absolui per Papā iudiciariē à pœnis per In-
 dulgentias. Et isti doctores hoc modo respōdentes glossant illud
 Matth. 16. Quodcūq; solueris super terrâ sic. Quodcūq; existens
 sup terrâ quò ad esse aut quò ad statū seu quò ad causam suā, sol-
 ueris, illud erit solutū in cœlis &c. & sic possunt solui animæ pur-
 gatorij, quia sunt super terrâ quò ad statū & causam, vt dictū est.
 ¶ Sed certè nec ista ratio nec expositio textus est vera. Non ratio,
 quia inde sequeretur q̄ Indulgētiæ conceduntur animabus pur-
 gatorij nō p̄ modū suffragij, sed p̄ modū iudiciarię absolutiōis, vt
 viuis, qđ est cōtra p̄dicta & cōtra cōmuniter doct. ¶ Nec expo-
 sitio textus est bona nec cōsona, qđ patet tripliciter. Primò quia
 sic superfluè poneretur ly super terrâ, ex quo omne ligabile & so-
 lubile quò ad statū seu quò ad causam est super terrâ, vt declarant
 p̄dicti doctores p̄dicto modo respōdentes, & glossantes præfactā
 autoritatē. Cōstat em̄ q̄ de existētibus in inferno, & in cœlo non
 potest intelligi prædicta autoritas, ex quo nō sunt solubiles aut li-
 gabiles amplius vllō modo. s. quò ad esse, aut quò ad status muta-
 tionē aut quò ad causam, & per consequēs nullo modo sunt super
 terrâ. Viui aut̄ sunt super terrâ quò ad esse & quò ad statū & quò
 ad causam. Animæ verò purgatorij sunt super terrâ, quò ad statū
 seu causam, & per cōsequens quò ad id quod est ligabile & solu-
 bile. Ergo secūdū præfatā expositionē sufficiebat dicere, Quod-
 cunq; solueris & ligaueris erit solutū & ligatum in cœlo, & non
 oportebat addere ly super terram, ex quo omne solubile & liga-

Primaria
 tio.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Secunda
ratio.*

bile est super terram aliquo modo, ut dictum est. Dicere autem quod in tam paucis verbis Christus superflue addiderit verbum, non quadrat. Ergo per illa verba Quodcunque solueris super terram, Christus voluit sub potestate clauium iudiciaria absolutiua, seu ligatiua subijcere non solum existentes super terram quod ad statum seu causam, sed & quod ad suum esse, quales sunt solum viui, non autem animae purgatorij, ut patet. ¶ Secundo patet idem. Quia secundum Caieta. in. 2. quodlibet. tracta. de Indul. q. 5. & in alio tracta. de eo. ca. 5. plus requiritur ad esse subditum iurisdictioni viatorum quam esse participem, aut quam esse in statu viatorum quod ad aliquid. Requiritur enim quod sua causa, quod ad id quod sapit viae possit cognosci à tali iudice viatorum: nullus enim potest esse iudex causae omnino incognoscibilis ab ipso. Nunc autem causae existetium in purgatorio sunt omnino incognoscibiles à Papa vel Ecclesia militante, ergo existentes in purgatorio non sunt de iudicio aut iurisdictione Ecclesiae militantis, neque de eius foro, neque ei subiectae, & per consequens non possunt per Papam ligari vel absolui à peccatis villo modo. Haec ratio potest solui dupliciter. Vno modo concedendo maiorem simpliciter, non tamen quod ad aliquam causam non requirentem causae cognitionem, qualis est concessio Indulgentiae, ut supra. q. 5. in probatione secundae particulae dictum est, & haec est melior instantia. Alio modo negando maiorem simpliciter, tenendo opinionem doctorum dicentium, quod potest Ecclesia iudicare sententiando super omnino occulta, & licet non possit ea cognoscere, potest punire & absolueri ab eis, quia ad hoc habet à Deo potestatem non ad illud. Aut dicendo quod Ecclesia non potest super omnino occulta in corde latentia, quae nullo sensu exteriori percipi possunt: bene autem potest super sic occulta quod sensu exteriori percipi possunt, quamuis per accidens ea non possit cognoscere propter defectum probationis, nunc autem cognitio causae animarum purgatorij licet non possit haberi ab Ecclesia per accidens propter distantiam loci & status &c. bene tamen potest ei competere ex potestate ei à Christo collata. Sed prima instantia videtur melior ad propositum. ¶ Tertiò patet idem quod scilicet praefata expositio textus non est bona, quia ex ipsa litera Matth. 16. Quodcunque solueris super terram &c. aperte innuitur quod licet effectus potestatis penetraret celos, quia dicitur Erit ligatum & solutum in caelis, ut bene dicit Chryso-

*Tertia
ratio.*

mus super ipsa verba, & refert Alexan. Hall. tamen iurisdictionis actus ligans aut soluens terminatur ad hoc quod sit & exerceatur super terram, quia dicitur, Quodcunq; solueris & ligaueris super terram, ita quod ly super terram determinat ly Quod solueris & ligaueris, id est, quodcunq; solubile fuerit tu solueris aut ligaueris super terram, illud quoq; erit solutum & ligatum in cœlis. Quod patet. Quia ipsa correspondentia verborum & sententiarum textus, vbi dicitur, Erit solutum & ligatum & in cœlis innuit aperte verba præmissa, scilicet Quodcunq; solueris & ligaueris super terram debere eodem modo correspondenter intelligi, scilicet quodcunq; fuerit à te solutum aut ligatum super terram, illud etiã erit solutum & ligatum in cœlo à me, vt dictum est. Item iste sensus habetur expressè per Ecclesiam in .24. q. 2. in omnibus ferè capitulis, ibi videatur. Quia & sic communiter glossatur à doctoribus, vt patet in Bonauent. in .4. dist. 20. q. penultima, & Alexan. Hall. 4. par. q. 83. membro. 5. & Duran. in .4. dist. 20. q. 4. & beatus Thom. & Richar. ea. dist. art. 3. q. 3. & Abulen. super Matth. 16. q. 89. 90. super illud Quodcunq; solueris super terram &c. & Gabriel in Cano. lectione. 57. M. & Caietan. vbi suprâ. quãuis alij doct. pauci aliter & aliter glossent, vt refert Gabriel vbi suprâ.

Bonauent.
Richar.
Abulen.

¶ Ideo tertio aliter & meliùs ad primum argumentum secundum præfatos doctores vbi suprâ, & communiter alios doctores prædicto modo benè glossantes illud Matth. 16. respondeo concedèdo antecedens ad sensum quem præterdit, quod scilicet potestas iudiciaria seu absolutiua non est data Petro vel Ecclesiæ nisi super existentes super terram aut in hoc mundo, quò ad personam & statum, non autem super purgatorium, ex quo secundum Gene. 42. mortui non dicuntur esse super terram, quia ibi dicitur quod Ioseph non erat super terram &c. & patet purgatorium non esse super terram ex eo quod Christus descendit ad inferos, vbi est limbus patrum & purgatorium secundum communiter doctores, licet Gabriel super Cano. lect. 57. L. ex Bonauent. dicat, quod si quis contendat vicarium Christi habere iudiciariam potestatem super existentes in purgatorio, non est illi multum resistendum, dum modo hoc dicet ratio vel auctoritas manifesta. Tu dic quod nulla ratio nec auctoritas sufficienter id dicere potest, ex quo auctoritas Euãgelij, Matth. 16. prædicto modo secundum communiter doctores, vel rectè intellecta, dicit quod solum super terram habet iudiciariam

Genes.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

potestatem . Et sic conceditur prima consequentia ad illum sensum quod scilicet Papa non habet auctoritatem iudicalem & absolutiuam super purgatorium, neque hoc modo potest concedere Indulgentias proprie sumptas per modum iudicariæ potestatis seu absolutionis. Sed tunc negatur secunda consequentia, que loquitur de Indulgentia per modum suffragij. Si autem antecedens intelligatur & similiter consequens quod non est data Petro & Ecclesiæ potestas dispensatiua & comunicatiua thesauri Indulgentiarum nisi solum pro existentibus in hoc mundo, tunc negatur antecedens. Dico enim quod Papa & Ecclesia habet auctoritatem hanc super præfatum thesauro ad communicandum auctoritatiuè de eo omnibus indigentibus idoneis vbilibet, tam in hoc mundo quam in purgatorio existentibus, ut sic à suis pœnis soluantur, quod est concedere Indulgentiam per modum suffragij ipsis, ut supra probatum est, quamuis non possit animas purgatorij iudicialiter absoluere. Comunicare enim auctoritatiuè de thesauro Ecclesiæ, non est actus iurisdictionis, sed auctoritatis eam consequentis vel cõcomitantis seu clauis solum dispensatiuè seu comunicatiuè, ut supra per totam hanc quæstionem & .q. 1. dictum est. ¶ Quod si contra hoc replicetur, quod in dictis auctoritatibus Matth. 16. & 18. & Ioan. 20. Quorum remisistis peccata &c. fundatur potestas concedendi Indulgentias, ut supra probatum est, & .q. 4. & 5. habetur. Talis autem potestas in prædictis auctoritatibus collata est potestas iurisdictionis, ut patet ex locis præallegatis, ergo si Papa vel Ecclesia potest animabus purgatorij concedere Indulgentias vlllo modo, non nisi per modum iudicariæ potestatis sicut & viuus id potest. Sed hoc modo non potest, ut supra responsum est: ergo nullo modo neque per modum suffragij id potest. ¶ Respondeo negando primam consequentiam, & per consequens alia sequentia. Et ratio est, quia diuersi modè exit in actum prædicta potestas. Nunc quidem per modum iurisdictionis in subditos, nunc autem per modum tantum comunicatiuæ dispensationis cõcomitantis, ut in Indulgentia per modum suffragij, ut supra art. 1. in responsione ad tertium argumentum dictum est latius, ibi videatur. Et sic patet responsio ad primum argumentum.

*Resp. ad
2. argum.*

¶ Ad secundum argumentum respondeo, quod stilus literarum apostolicarum continet quidem modum suffragij sed non præcisè. Nam cum hoc etiam continet auctoritatiuam cõcessionem Indulgentiæ, & per vtrumque simul ostendit & auctoritatè comunicandi

candi seu dispensandi & modū suffragij in^r perueniendo ad animas purgatorij. ¶ Ad tertiū argumētū respondeo q̄ præfata potestas satis habetur ex sacra scriptura & ratione ibi fundata, quia Ioan. 10. Pasce agnos & oues meas, habetur pastoralis cura nō solum docēdi, sed & pascendi pastu beneficij spiritualis ad omnes Christi oues, seu ad omnia mēbra Ecclesiæ vbicunq; existentia indigentia & idonea ad recipiēdū suffragia, quales sunt animæ purgatorij, vt supra dictū est, & in responsione ad replicam & ex conditrice Canonū Rom. Ecclesia explicatū est q̄ diuersis modis clauis seu potestas Ecclesiastica aperit regnū cœlorū mēbris Christi uiuis & defunctis, vt patet ex omnibus supra dictis in hac quæst. & q. 3. vbi habetur extrauagans Clem. 6. Vnigenitus de pœ. & re. & supra q. 5. vbi latiùs de ijs dictum est.

Respon.
ad 3. arg.

Quæstio quartadecima.

Quæst. 14.

Vtrum si Indulgentia plenaria concedatur vni anime purgatorij talis anima omnino & infal libiliter liberetur à purgatorio.

Espondeo per vnicam propositionē. ¶ Propositio. 1. Anima purgatorij cui cōceditur Indulgētia plenaria, totaliter & infal libiliter liberatur à purgatorio si talē Indulgētiā lucratur seu acquirit, aliàs nō: nisi scdm q̄ ipsa anima est idonea & digna vt talis Indul. sicut & alia suffragia Ecclesiæ pl^r vel min^r ipsi valeant ex diuina & liberali acceptatione. ¶ Probat^r prima pars. s. q̄ si talē Indul. lucratur seu acquirit q̄ omnino liberatur. Patet. Quia sicut quō ad viuos Indulg. plenaria valet eis qui eā lucratur & acquirūt quātū sonat, & omnino remittitur eis tota pēna scdm cōmunē doctrinā Ecclesiæ, alioqui deciperentur fideles, ergo similit^r eadē ratione Indulg. per modū suffragij plenaria cōcessa defunctis, quia nō est ratio differētię. Dico notanter si eā lucratur & acquirit, quia sicut viu^s qui Indulgentiā plenariā ei cōcessam nō totaliter lucratur, nec acquirit propter defectū alicui^s cōditiōis seu circūstātię requisitę nō liberatur à suo debito pēnarū omnino, ita

Propo. 1.

& a

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

& anima purgatorij si nõ totaliter lucratur nec acquirit talem Indulgentiam plenariam & concessam propter defectum alicuius conditionis requisitæ, non liberatur omnino à suis pœnis, sed secundum quòd ipsa idonea & digna est, vt ait propositionis secunda pars. ¶ Si dubitetur primò, quæ requiruntur vt anima purgatorij lucretur & acquirat omnino Indulgentiam plenariam ei concessam, respondeo q̄ tria. Primò q̄ sit sufficiens causa ad tantam Indulgentiam concedendam & lucrandam, defectu cuius viuus & defunctus potest non lucrari totam illam quantitatem, etiam si fiant omnia requisita, vt de hoc latius infrà. q. 17. habetur. ¶ Secundo requiritur specialiter quò ad defunctos q̄ per aliquem viuum fiat debitè id quod & quomodo imponitur per concedentem ad talem Indulgentiam pro tali anima lucranda, & in hoc nõ est dubium, sicut nec in suprà dictis in hac quæstione. ¶ Tertio

Dubiũ. 1.

(in quo est dubium & diuersitas opinionũ) requiritur q̄ talis anima sit omnino idonea & digna, vt tale suffragium Indulgentiæ plenariæ ei concessè à Deo liberaliter pro ea acceptetur ad talem & plenarium effectum ipsius Indulgentiæ vt sonat, aliàs nõ nisi secundum q̄ ipsa anima est idonea &c. vt dicit secunda pars propositionis. ¶ Quod ergo hoc tertium, vt declaratum est, requiratur secundum opinionem quartam & vltimam in resolutione suprà posita, in. q. 13. art. 1. probatur dupliciter. Primò, quia secundum Aug. in Enchyridion. cap. 99. & in li. de cura pro mortuis habenda, vt habetur. 13. q. 2. ca. Tempus. specialia suffragia facta pro aliquibus (de quibus loquitur Augusti.) illis tantum profunt, qui cum viuerent hæc sibi vt postea possent prodesse meruerunt. Hæc August. Item Grego. lib. 4. dialogo. ca. 39. dicit illic sci licet in purgatorio nihil quisq; purgationis obtinebit nisi hoc bonis actibus in hac vita positus, vt illic obtineat promereatur. & ca. 57. 58. iterum replicans dicit q̄ illis sacræ victimæ profunt, qui hic viuendo obtinuerunt, vt eos etiã post mortem bona adiuuent, quæ hic pro ipsis ab alijs fiunt. Hęc ibi. Ex quibus expressè patet q̄ loquuntur de specialibus suffragijs, & cum de animabus purgatorij loquantur q̄ non omnino prodest speciale suffragium ei pro quo fit quantum prodesse poterat, vt sonat, sed secundum idoneitatem & dignitatem animæ recipientis, aut pro qua fit. A-

August.

Grego.

loqui non esset necessarium dicere q̄ illis tantum profunt qui cū viuerent &c. si anima purgatorij, de quo ibi agitur, totum fructũ

suffragij

suffragij specialiter pro ea facti reciperet infallibiliter. Indulgentia autem per modum suffragij habet naturam & modum suffragij Ecclesiastici quò ad hoc, vt supra. q. 13. art. 1. Tandem vt probabilius resolutoriè dictum est, & proximè dicitur. ¶ Igitur ex dictis auctoritatibus duo expressè eliciuntur. Primò quò omnis anima purgatorij potest iuari suffragijs Ecclesiæ & Indulgentijs per modum suffragij. Quia eodem merito quo meruerunt præmiũ essentiale finale, meruerunt etiam ratione charitatis & communionis sanctorum, vt possint interim iuari cõmunione sanctorũ in quo nullus catholicus dubitat. ¶ Secũdò elicitur, quò de facto per specialia suffragia Ecclesiæ, seu per speciales Indulgentias per modum suffragij pro aliqua anima concessas ipsa anima specialibus quidẽ præ cæteris iuuatur, sed nõ nisi quãtũ hic meruit, vt de facto ipsi prodesse ex liberali acceptatione diuina, vt dictũ est. ¶ Secũdò probatur idem ratione. Quia cũ talis acceptatio suffragij, aut Indulgentiæ per modum suffragij præcipuè p̃deat ex diuina liberalitate, vt supra. q. 13. art. 1. in resolutione dictum est, ergo non infallibiliter ex pacto quod non est, Deus acceptat quò ad totum effectum Indulgentiæ pro quacunq; anima fiat, sed solũm secundum quod decet suam liberalitatem & misericordiã circa talem animam. Decentia autem liberalitatis Dei stat in hoc quò secundum idoneitatem & dignitatem, & merita cuiusq; respectu talis effectus seu doni acceptet plus vel minus suffragia quæcunq; & Indulgentias pro illo factas. Non autem habẽdo respectum ad meritum proportionalem vnus animæ ad alteram, vel ad debitum iustitiæ distributiue vllõ modo, ex quo ibi nullum est debitum iustitiæ ex parte Dei, neq; vlla proportio consideratur huius & illius animæ inter se ipsas, sed est pura liberalitas aut debitũ decentiæ ex parte Dei, quò ad plus vel minus de fructu suffragij seu Indulgentiæ largiendum animæ pro qua fit, & est meritũ de congruo, quò ad hoc ex parte ipsius animæ purgatorij, vt patet ex supra dictis, ergo. Et ad hoc facit Matth. 7. Qua mensura mensi fueritis &c. & Mar. 4. & videntur expressè concordare Bonauen. in. 4. dist. 20. q. penultima & b. Thomas tertia part. q. 52. art. 8. ad primum, vt infra proximè citantur ij doctores. ¶ Et sic patet probatum intentum secundum probabiliorem opinionem supra resolutoriè recitatam & probatam. q. 13. artic. 1. ex qua sequitur hoc quod hic dictum est. Nam secundum alios doctores aliarum opi-

Primum.

Secundũ.

*Matth.
Marc.
Bonauẽ.
Thom.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

nionū tenentes q̄ Indulgentia per modū suffragij non innitur liberalitati Dei acceptātis, sed iustitiæ, stante lege, & eius pacto, iā consequēter esset dicendū q̄ Omnis anima purgatorij pro qua fit opus requisitum ad lucrandū Indulgētiā plena. ei concessam, lucratur & acquirit eā, & omnino liberatur à purgatorio. Quia sc̄cūdū eos nō requiritur alia dignitas & idoneitas in defunctis, sicut nec in viuis ad eā lucrandā infallibiliter nisi q̄ sint in statu gratiæ quales sunt animę purgatorij. Sed, vt dixi, sicut horū doctorū opinio præsupposita quō ad quidditatem Indulgētiæ per modū suffragij, non videtur vera, vt suprā. q. 13. ar. 1. visum est: ita nec id quod inde consequenter inferitur, & dicunt ad propositum præfati dubij. Ideo probabilius, saluo semper meliori iudicio, standum censeo ijs quæ suprā dicta sunt. ¶ Sed dubitatur secundo, quod aut quale meritū, dignitas aut idoneitas est ista, qua quis fit dign⁹ & meretur in vita vt post in purgatorio illi profint omnino, aut plurimum suffragia & Indulgentiæ? Nunquid non sufficit decessisse in gratia? Respondeo vno modo secūdum Caietan. vbi suprā, q̄ est meritum non essenziale sed accidentale. Ratio, quia cū fructus quē ex suffragijs & Indulgentijs animę purgatorij percipiūt spectet ad præmiū accidentale, scilicet ad remissionē pœnarum tēporalium: ergo & meritum prædicti præmij est accidentale, putā deuotio specialis ad clauēs Ecclesiæ donatiuas Indulgentiarū, sollicitudo ad satisfaciendum pro peccatis proprijs, misericordia ad alios studiūq; ad suffragandū defunctis, & alia huiusmodi accidentalia merita. Constat autē q̄ omnes qui in gratia decesserunt existentes in purgatorio non habuerunt ex æquo talia merita accidentalia in hac vita: ergo neq; omnes illæ sunt æquē idoneæ aut dignæ ad tale præmiū accidentale, scilicet ad remissionē penarū participandū ex æquo in toto vel in parte ex suffragijs, aut in Indulgentijs per modū suffragij pro ipsis specialiter applicatis. Hęc Caietan⁹ vbi suprā. ¶ Sed certē videtur q̄ etiam sit meritū essenziale maximē supererogatoriū. Quia per hoc fit dign⁹ homo præmio etiā accidentalī in cœlo iam beatus. Quia secūdū doctores communiter, qui habuit maiore charitatem in vita, maiore gloriā essentialē habet in cœlo, & etiam accidentale gaudiū maius habet de gloria aliorū, & de alijs spectantibus ad præmiū accidentale cæteris paribus. Quare ergo nō sic erit in purgatorio suo modo? Ratio autem Caietani non concludit q̄ solū meritum

Dubiū. 2.

Caietan.

Nota.

accidentale sit, patet. Quia negatur ei⁹ prima consequentia. Dico enim q^d præmiū accidentale mereri possum⁹ per meritū essentialē, & per accidentale, id est, per quolibet op⁹ meritorium gloriæ & essentialis, & per op⁹ specialiter meritorium gloriæ accidentalis. De accidentali patet. De essentiali iā probatum est. Quia & per opus meritorium gloriæ, & per feruorē charitatis homo fit dign⁹ nō solum gloria essentiali, sed & accidentali: maxime quia vix est aliquod opus meritorium gloriæ essentialis, quin sit aliquo modo satisfactoriū & supererogatoriū saltē quō ad aliquē gradū gloriæ ppter aliquē gradū conat⁹ seu volitionis meritorie supererogatoriū, vt cōmuniter tenetur à doctorib⁹, quanto magis q^d potest negari etiam antecedens. Nā remissio pœnarū purgatorij nō solum est eis præmiū accidentale, sed & aliquo modo essentialē pro quāto tollit impedimentū præmij essentialis, & aperit viā ad id. Ideo melius videtur dicēdū q^d etiā per feruorē charitatis & per alia opera meritoria gloriæ essentialis in quantū sunt supererogatoria, & accidentali-ter meritoria & satisfactoria, potest quisq[;] in hac vita mereri, vt post in purgatorio sit dign⁹, vt ei ex diuina liberalitate profint suffragia aut Indulgentiæ specialiter ipsi applicatæ ex integro aut in parte secundū quantitātē suæ dignitatis aut meriti ad id, vt dictū est. Et ex consequenti dicendum videtur q^d omnis anima purgatorij, ex quo est in gratia habet idoneitatē aut dignitatē maiore vel minore, vt ei magis vel minus profint Indulgentia specialiter ei concessa: similiter & alia suffragia specialia & generalia generaliter aut specialiter ei applicata, secundum quod est in maiori gratia seu charitate & meritis, propter plura aut meliora sua opera bona quæcunq[;] in hac vita. Sicq[;] nullus existens in purgatorio est qui se abscondat à calore huius gratiæ & fructus Indulgentiarum & suffragiorum ei applicatorum magis vel minus, vt dictū est. Et ad hoc facit August. sermone. 32. de verbis Apostoli, Vt non contristemini, sicut & cæteri qui spem non habent: dicēs dispositionem debitam defunctorū ad fructum suffragiorū percipiendū esse fidē & charitatē, & cætera bona opera, vt dictū est. Et sic etiam tenere videtur cōmunis opinio doct. & præcipuè Bonauē. in. 4. dist. 20. q. penultima dicēs. Cū in omni opere sit misericordia Dei & iustitia, duo sunt quæ faciūt suffragia valere defunctis. s. dignitas & necessitas. Iustitia Dei considerat dignitatē: digni aut sunt qui in charitate decesserūt, & ab alijs mēbris Eccle

August.

Bonauē.

fiã iuuari meruerunt, maximè si & ipsi alios adiuarunt. Misericordia verò considerat necessitatem. Hęc ille. Et nota, q̄ in hac auctoritate Bonauenturæ misericordia sumitur pro benignitate in supererogatione bonorum. Iusticia autem largè pro iustitia de centiã, id est, pro liberalitate & æquitate in retributione premio-

S. Thom. rum, vt ipse ait in. 4. dist. 46. art. 2. q. 2. Item beat⁹ Tho. in. 3. par.

Caetan. Sum. q. 52. art. 8. ad primum loquens de descensu Christi ad inferos, & quas animas sanctorum liberauit, magis videtur ad nostrũ propositum: licet Caieta. vbi suprã ad suum propositum & ad suã opinionẽ reflectat, de quo tamen nunc non multũ curo, vbi cõmuniter doctores sunt pro nobis cum ipsa recta ratione, vt supra probatum est. ¶ Ex omnibus suprã dictis etiam sequitur secundum August. & Grego & cõmuniter doctores q̄ communibus suffragijs quibuscunq; omnes animæ purgatorij iuuantur pl⁹ aut min⁹ scdm prædictã cuiusq; dignitatẽ, & scdm grã & liberalitatẽ diuinæ dispensationis. Ratio patet ex dictis, & scdm docto-

Coroll. 1. tores in. 4. dist. 45. ¶ Ex omnibus suprã dictis etiam infertur vnum valde notandum, q̄ scilicet is qui in hac vita dat obliuioni defunctos, & negligit satisfacere pro suis proprijs peccatis, & sic vult viuere, vt vix cum gratia decedat, iste talis licet non sit omnino alienus in purgatorio à fructo suffragiorum & Indulgentiarũ, tamẽ parum seu minimam partem fructus eorum participat, q̄-uis pro eo etiam specialiter suffragia & Indulgentiæ plenariæ fiãt & concedantur. Ratio, quia est parum dignus, & per consequens non est dignus totali aut magna parte fructus eorum, & ideo à diuina liberalitate & misericordia & iustitia non acceptantur nisi pro parua parte, secundum paruam eorum dignitatem. Quia diuina iustitia, quæ omnia pondere, numero, & mensura constituit & iudicat in æquitate, iuste & decenter in illo foro iustitiæ & rigore iræ suę, quã exercet in purgatorio, vlciscitur duritiam cordis & incuriam hanc, qua talis homo licet dignus gloria essentiali, parũ tamen dignus est ad totalem seu magnam partem fructus suffragiorum aut Indulgentiarum ei applicatarum ex diuina liberalitate percipiendam, facit Matth. 7. Qua mensura mēsi fueritis &c.

Nota.

Matth. Et hæc est vna & præcipua ratio, quare iterata suffragia & Indulgentiæ plenarię pro anima purgatorij fiunt & requiruntur, vt latius habetur in tertio dubio sequente. ¶ Tertio dubitatur, quare post vnã Indulgentiam plenariam pro vna anima purgatorij

indig. pl. 3

concessam. postea acquiruntur alia bullae, & Indulgentiae plenariae: & quare fiunt exequiae, missae, orationes & eleemosynae, aut alia eiusmodi pro illa anima? Nam si vera fuit Indulgentia plenaria & Papa potuit illam concedere, iam superfluum alia praedicta, & sic illae Indulgentiae pro defunctis videntur esse in diminutionem cultus diuini & aliorum bonorum operum. ¶ Item secundo, quare Ecclesia multo tempore ante tempus beati Gregorij, non est vsa talibus Indulgentijs per modum suffragij pro defunctis? Nam si potuit & neglexit, certe crudeliter pia mater videtur subtraxisse talia suffragia, si aliquid eis valerent.

¶ Respondeo ad primū. Patet ex dictis quod (stando in opinione supra posita quod Indulgentiae per modum suffragij innituntur liberalitati acceptatis Dei) potissima causa est quia cum quantitas fructus Indulgentiae pendeat à liberalitate acceptatis Dei, vt dictum & suppositum est: & Dei liberalitas non acceptat fructum suffragij vel Indulgentiae per modum suffragij, nisi secundum dignitatem & idoneitatem animae pro qua fit: & de dignitate & meritis talis animae ad totum fructum talis Indulgentiae seu suffragij secundum Dei iudicium nobis non constat, quae tamen dignitas requiritur necessario, vt patet ex supra dictis in tota hac quaestione, ergo non constat nobis, vtrum talis anima lucrata sit aut acquisierit talem Indulgentiam plenariam quod ad totum suum fructum. Ideo accipiuntur aliae bullae, & fiunt caute & necessario alia suffragia pro tali anima, vt dictum est. Et haec est potissima causa. ¶ Aliae causae dantur ab alijs doctoribus tenentibus quod Indulgentia per modum suffragij innititur Dei iustitiae, & quod infallibiliter acceptatur à Deo quod ad totum suum fructum pro quacumque anima fiat, quo supposito dicunt, quod ratio quare accipiuntur aliae bullae & fiunt alia suffragia, est secundum Gabriel. in Cano. lect. 57. quia potuit esse defectus ex parte causae Indulgentiae, puta, quia non ex rationabili & sufficiente causa pia forte concessa est talis Indulgentia plenaria. ¶ Secunda ex parte facientium quod requiritur ad talem Indulgentiam lucranda pro defunctis, quorum altero deficiente non acquiritur Indulgentia, vt de hoc latius infra. q. 21. & q. 36. habetur, & quia propter praedicta est nobis incertum vtrum anima purgatorij sit lucrata talem Indulgentiam sibi concessam, ideo acquiruntur aliae, & aliae, vt dictum est. ¶ Item secundum communiter doctores alia ratio est, quia. scilicet dato quod nobis esset certum quod talis anima omnino idonea iam ex liberalitate diuina, aut

Gabriel.

ex iustitia conſequuta eſt talem Indulgentiam plenariam ſibi rationabiliter conſeſſam: tamen adhuc debent iterari decenter bona opera pro ea non quidem ad liberationem eius à pœnis, à quibus iam ſupponitur liberata per talem Indulgentiam, ſed propter quatuor. Primò quia per alia ſuffragia & ſacrificia magis quàm per ſolas Indulgentias laus & honor redditur Deo. Secundò quia inde fructus amplior prouenit iſtis uiuentibus facientibus ea pro defunctis quàm ex ipſa Indulgentia, quæ ut habet vim Indulgentiæ prodeſt ſolùm defunctis quibus conceditur ut etiam idem Gabriel lect. 58. dicit. Tertio quia ipſi defuncto exiſtenti in cœlo, vel in Purgatorio pro quo fiunt talia bona, prouenit gaudium accide talis gloriæ ex hoc quod reſpectu ipſius fiunt in mundo aliqua bona ad Dei gloriam, & inde ipſe defunctus ubique exiſtens in purgatorio vel in cœlo prouocatur ex virtute gratitudinis ad orandũ pro iſtis ſuffragantibus ei ſecundum Richar. in. 4. diſt. 45. & ſic non facit iniuriam martyri qui orat pro eo, ſi indigerit tali ſuffragio, & dum ignoratur ipſum eſſe in gloria, ut latè de hoc Gabriel. in Cano. lect. 56. I. M. & lect. 85. M. Quarto quia ſuffragia facta pro vno, etiam proficiunt alijs animabus purgatorij. Quia minus principaliter fiunt pro omnibus, licet principalius pro aliquo vel aliquibus fiant, ut patet ex ipſo officio Eccleſiaſtico, de quo etiam gaudet ipſa anima pro qua principaliter fiunt. Tandem ſicut pro paruulis baptizatis non indigentibus Eccleſia facit ſua ſuffragia & oratiões, & miſſas, ut refert Gabriel lect. quinquageſima ſeptima, ex Alexand. Hall. par. 4. quaſt. quadrageſima ſecunda, artic. vltimo, propter multa bona quæ omnibus inde eueniunt, & ad gloriam Dei, ſic in propoſito pro anima purgatorij multæ Indulgentiæ & bona fiunt, etiam ſi ſit in cœlo, ut dictum eſt. Quanto magis quod propter multiplices defectus circa hoc contingentes, ut ſuprà dictum eſt, deberent homines ante mortem in ſtatu gratiæ de hoc ſibi prouidere in teſtamentis ſeu aliàs, quod ſcilicet acciperent omnes bullæ occurrentes pro defunctis & iſtis applicaretur, ſicut & mandant alia ſuffragia & miſſas pro eis fieri, quia ſic eis plus prodeſſent quàm ſi alij proprio motu pro eis feciſſent, ut de his pulchrè agit Gabriel ubi ſuprà. & lect. 58. ¶ Et ſi quaeratur vtrum ſit neceſſè quod ſit in ſtatu gratiæ is qui vult lucrari Indulgentiam pro defuncto, ut talis Indulgentia illi defuncto proſit, reſpõdeo, de hoc habetur latiùs infrà. q. 22. q. 21. & q. 23. ibi videatur.

Primũ.
Secundũ.

Tertiũ.

Richar.

Quartũ.

Jordaõ

Obiectio.

Pro nunc autem dico breuiter quod non, sicut neque id requiritur ad hoc quod suffragia quæ sacerdos nomine Ecclesiæ facit, profint defunctis, licet Summa Ange. titul. Indulgentia. §. 21. secū dum aliquos doctores, teneat oppositū. Et ratio est. Quia Indulgentia est opus privilegiatum habens suum valorem ex opere operato seu ex thesauro Indulgentiarum, sicut ex meritis Ecclesiæ, nomine cuius offeruntur suffragia pro defunctis id habent. Et hoc est verum nisi Papa concedens Indulgentiam pro defunctis imponat opus pium; quodq; id fiat in statu gratiæ, de quo infrà. q. 21. 22. 23. dicendum est. Et sic patet responsio ad primum. ¶ Ad aliud ibi inclusum, quare. f. Ecclesia tanto tēpore neglexit Indulgentias pro defunctis, respondeo, quia Deo disponente à quo illuminatur, hoc reseruauit pro tēpore maioris necessitatis, vt vbi abundat delictum, & negligētia satisfaciēdi pro nostris & defunctorū peccatis, ibi abundaret & gratia Indulgentiarū, & aperirentur thesauri absconditi reseruati ad tempus necessitatis, vt late dictum est suprā. q. 5. in responsione ad septimum argumentum. Ideo & tunc quando non erat vsus sicut nec necessitas harū Indulgentiarum per modum suffragij pro defunctis, doctores illorum tēporū non fecerunt mentionē de eis inter alia suffragia pro defunctis. Ideo & locus ab autoritate negatiue non valet. Loquebantur enim doctores de suffragijs tunc vsitatis in Ecclesia.

Summa
Ange.

¶ Cōtra p̄dicta, p̄cipue contra propositionē, & cōtra primū dubium arguitur quadrupliciter. Primò quia sicut effectus sacramētorū, ita & Indulgentiarū est certus, & valent Indulgentiæ quantum sonant, alioqui deciperentur fideles. Nunc autē Indulgentia plenaria sonat totalem remissionē pœnarum, ergo sicut viuus cui conceditur liberatur infallibiliter ab omni debito pœnarū, ita q̄ si statim moreretur euolaret ad cœlū liber à purgatorio secundū communiter doctores: sequitur q̄ & similiter anima purgatorij cui cōceditur. ¶ Secūdo quia secundū cōmuniter doctores Indulgentia valet per modū solutiōis seu satisfactionis pro debito, & per cōsequēs Indulgentia plenaria valet per modū totalis satisfactionis pro totali debito pœnarū, sed facta integra solutione debiti, iā debitor secundū liberalitatē & iustitiā acceptātis fit omnino liber à toto debito, ergo habita Indulgentia plenaria liberatur anima omnino à purgatorio. ¶ Tertio quia secundum communiter doctores concurrentibus tribus, scilicet auctoritate in con-

Argu. 1.

Secundū

Tertium

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

cedēte & pietate in causa, & idoneitate seu gratia in recipiēte fru-
ctū Indulgētiæ, iā Indulgētia habet suum effectum infallibiliter
quantum sonat. Nunc aut in Indulgentia concessa animæ purga-
torij à Papa ex causa sufficiente & rationabili hæc omnia concur-
runt, vt patet, ergo. ¶ *Quartò* quia sic prædicat Ecclesia per suos
prædicatores q. f. per talem Indulgentiam plenariam statim libe-
ratur anima à purgatorio sine dubio.

Quartū.

Respōsio

ad. i. arg.

¶ Respondeo ad primum, ad maiorem concedendo illam ab-
solutē, seu quantum est de se ex parte sacramentorū & Indulgen-
tiæ, secūs per accidens ex parte impedimenti aut in dispositionis
subiecti, vt suprā. q. 13. art. 1. in responsione contra secundam ob-
iectionem contra quartam opinionem habetur. & q. 3. in respon-
sione ad secundum argumentum, & in hoc sensu in quo concedi-
tur maior, negatur consequentia. Dico enim q. non omnis viuus
aut mortuus cui conceditur Indulgentia lucratur aut acquirit to-
taliter eam, & hoc propter defectum causæ insufficientis vel in-
dispositionem subiecti, aut propter alium defectū, vt suprā visum
est, & sic per accidens frustratur suo fructu. Et ita etiam per acci-
dens ratione prædictæ indispositionis aut defectus est incertum,
vtrum eam lucretur & acquirat omnino, & vtrum ei valeat vt so-
nat & de eius fructu. Quia incertum nobis est de dispositione re-
quisita & de alijs requisitis vtrum adsint an nō, quibus sit nobis cer-
tū simpliciter, & quātum est ex parte sacramentorū & Indulgen-
tiarū de fructu & valore earū, vt suprā dictum est. Et sic negatur
illa consequentia. Quia arguit à certitudine simpliciter ex parte
Indulgentiarum ad certitudinem per accidens ex parte causæ vel
subiecti seu lucrātis. Cum quibus stat q. omnis viuus seu mortuus
acquirens Indulgentiā habet fructū eius vt sonat, vt in prima pro-
positione dictū est: quia si de facto. efficaciter acquirit eam iā præ-
supponitur omnis dispositio requisita & nullus defectus inesse ad
eā acquirēdā. ¶ Et sic fuit expressè decisū in cēsurā facultatis Theo-
logicę Parisiē. cōtra Erasmi, vbi in tit. 8. de quibusdā desiderijs
Erasmi dicit cēsurā sic. Nō est afferendū q. semp per Indulgētiās
subito à pœnis liberētur qui sūt in purgatorio, nec hoc in suis bul-
lis Pōtifices præcedunt, aut ex vi huiusmodi bullarū Pontificiarū
fanè intellectarū id haberent. Nā cū nō in destructionē sed in ædi-
ficationē data sit potestas Ecclesię, nō pro quauis causa oēs quarū
cūq; pœnarū debitores p huiusmodi Indulgētiās p̄tinūs à debito

pœnarum.

*Censura
Parisiē.*

pœnarum eripiuntur, etiam si sint in charitate, unde nulli mortali-
 tum certum est quantum per quasvis Indulgentias Deo satisfiat
 pro pœnis, quæ pro peccato debentur: neq; tamen si certus In-
 dulgentiarum valor fidelibus ignoratur, ideo contemnendæ sunt
 Indulgentiæ &c. Hæc ibi. Et simile videtur de sacramentis & sa-
 crificijs & alijs suffragijs pro animabus purgatorij, vt supra dictū
 est. Et ratio ibi assignata. s. quia ignoratur an adsit sufficiens cau-
 sa requisita, probat idem de Indulgentijs concessis pro viuis, &
 quò ad defunctos est alia causa peculiaris, quare ignoratur, an In-
 dulgentia ex sufficiente causa concessa valeat eis quantum sonat
 semper, quia scilicet ignoratur dispositio & dignitas eorū ad tan-
 tam Indulgentiam, vt dictum est.

¶ Ad secundum respondeo negando minorem, quando non
 proceditur secundum iustitiam, sed secundum liberalitatem ac-
 ceptantis talem solutionem in toto vel in parte, & sic est Indulgē-
 tia per modum suffragij. Quia quò ad suum fructum pendet ex
 liberalitate Dei acceptantis talem solutionem, vt supra sæpe di-
 ctum est, & supponitur. Quò ad viuos autem Indulgentia abso-
 lutè concessa innititur iustitiæ, id est, infallibili pacto Dei. Ideo fa-
 cta solutione & concessa Indulgentia plenaria fit liber à debito is
 cui conceditur, si sit in gratia, & adsint alia requisita &c. Vel ali-
 ter & redit in idem, respondeo concedendo totum discursum,
 si anima purgatorij acquirit totaliter illam Indulgentiam, vt di-
 cit prima propositio: secus si non acquirit propter defectum suæ
 debitæ dispositionis, vt totaliter acceptetur à Deo pro ea. Si dicas
 Deus tenetur acceptare totaliter illam vel solutionē factā pro ea:
 respondeo id negando, Quia proceditur per viam liberalitatis,
 cui innititur talis acceptatio Indulgentiæ pro anima purgatorij,
 vt iam responsum est.

Respōsio
ad. 2. ar-
gumētū.

Obiectio

¶ Ad tertium respondeo. Maior est solūm vera in Indulgentia
 absolutè sumpta quò ad viuos: secus in Indulgentia per modum
 suffragij, quia eius effectus pendit à liberalitate Dei acceptantis,
 vt dictum est & supponitur. Vel si fit vis in nomine idoneitatis p-
 quam non solum intelligatur status gratiæ, sed & dignitas talis a-
 nimæ seu personæ ad talem Indulgentiam: tunc concessa maiore
 negatur minor. Dico enim q̄ non quilibet existens in purgato-
 rio, cui conceditur Indulgētia, est omnino idoneus aut dignus ad
 totalem effectum seu fructum Indulgentiæ percipiendum à Dei

Respōsio
ad. 3. ar-
gumētū.

F. A. Cordub. De Indulgentijs:

liberalitate, licet sit in statu gratiæ. Plus enim requiritur in anima-
bus purgatorij adesse idoneas & dignas tali Indulgētia quàm ef-
se in statu gratiæ, quàmuis in viuētib; id sufficiat, vt suprà pro-
batum est dubio primo & secundo.

Resposio
ad. 4. ar-
gumentū ¶ Ad quartum respondeo quod prædicatores Ecclesiæ tunc tā-
tum personam Ecclesiæ gerunt dum prædicant veritatem secun-
dum doctrinam Christi & Ecclesiæ. Ideo si eorum verba absolu-
tè dicta quò ad hoc sunt recipienda, sicut & recipienda sunt & ve-
ra, certè debent ad suum rectum sensum accipi, & interpretari,
scilicet quantum est ex parte ipsius Indulgētiæ, scilicet præsup-
posita debita dispositiōe subiecti & alijs requisitis: secus si per ac-
cidens ex impedimento seu in dispositione recipientis aliter con-
tingat, vt in responsione ad primum dictum est. Et quidem ipsa
verba absolutè dicta sic patiuntur & debent interpretari, & ipsi
prædicatores sic debent cautè & sano modo loqui ad sensum ca-
tholicum iam dictum, & aliquando debent explicare suum sanū
sensem prædictum verborum absolutè dictorū, vt simplices de-
bitè doceantur & omnibus satisfiat. Alioqui si dicerent quæ nes-
ciunt aut non decet, aut quomodo non decet, quacumq; intērio-
ne id facerent: iam non ex persona Ecclesiæ loquerentur, neq; in
hoc essent recipiēdi sed monēdi & docēdi quomodo & sen-
tire & loqui deberent.

Caictan. ¶ Cum omnibus suprà dictis expressè concordat Caictanus v-
bi suprà, licet alij doctores aliter teneant, vt suprà in fine primi du-
bii dictum est, & contra ipsorum opinionem non procede-
rent argumenta præfata. Quia in rationibus ibi tactis
ipsi fundantur ad oppositum opinandum, sed vt
visum est, iā sufficiēter solutæ sunt, quibus
Caictanus malè dixerit in ijs quæ
suprà dubio secundo no-
rata sunt contra
eum.

Quæstio quintadecima.

Queritur vtrum Papa possit per huiusmodi Indulgentias per modum suffragij totū purgatorium simul euacuare.

Espondeo quòd sic de potètia *Quæst. 15*
absoluta: non autem moraliter neque de po-
tentia morali: quia vix id fieri potest, idque
nunquam fiet neq; factum est. ¶ Probat *Propo. 1.*
prima pars. Quia etiam stante lege, non im-
plicat contradictionem neq; est contra sa-
cram scripturam, aut Ecclesiæ determina-

tionem, & constat potiùs ex scriptura, & Ecclesiæ decreto, q̄ ha-
bet potestatem ad concedendum Indulgentias etiam plenarias
animabus purgatorij, ergo in casu possibili, absolutè, quò scilicet
in purgatorio sint omnes animæ dignæ & idoneæ ad totalè fru-
ctum Indulgentiæ plenariæ ex liberalitate diuina percipiendum:
& sit causa rationabilis & sufficiens pro tali Indulgentia plenaria
concedenda cuicumque animæ purgatorij, pro qua quis viuus ta-
le quid faceret, & viuus faceret quod & quomodo requiritur ad
lucrandum Indulgentiã pro vna & alia anima, & alius pro alia &
alijs &c. & sic pro omnibus & singulis animabus simul viuentes
lucrarentur suas Indulgentias plenarias, certè iste casus est logicè
vel absolutè possibilis. Ergo in hoc casu spoliaretur purgatorium
per Indulgentias plenarias concessas singulis. Quia qua ratione
vna anima digna liberaretur omnino à purgatorio per Indul-
gentiam plenariam, eadem ratione & alia & alia, & sic omnes, er-
go. Et in hoc omnes doctores concordant Tho. Bonauët. & Au-
gust. de Ancona, & alij antiqui, & Floren. 3. parte. Sum. tit. 22. ca.
5. §. 6. vt etiam refert Gabriel in Cano. lectio. 57. & Caieta. vbi su-
prà. in secundo quodlibeto, quæst. 5. de Indulgent. & capitu. 5.

¶ Secunda pars, scilicet quòd non est possibile moraliter & id
nunquam fiet neque factum est. Ratio est secundum aliquos, quia
nunquam continget causa rationabilis & sufficiens ad id, que

*Bonauët.
Ancona.
Florent.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

tamen requiritur, vt infrà. q. 17. habetur latè. Item quia non con-
tinget omnes viuôs sufficienter facere opera requisita pro omni-
bus & singulis animabus, vt lucrentur omnes animæ suas Indul-
gentias plenarias concessas: & has duas causas huius secundæ par-
tis dant communiter doctores præfati præter Caieta. ¶ Sed certè
istæ duæ causæ non sufficienter probant intentum. Quia tene-
do secundum Thom. vt infrà. q. 17. quòd nõn requiritur quanti-
tas causæ piæ ad quantitatem Indulgentiæ, iam quælibet causa pia
sufficit ad Indulgentiam plenariam pro quacunque anima pur-
gatorij. Item etiam si teneatur secundum communiter doctores
q̄ requiritur quantitas causæ piæ ad quantitatem Indulgentiæ,
certè facillè contingere potest casus quò ex tali causa pia conceda-
tur Indulgentia plenaria tam viuïs quàm defunctis. Imò & de fa-
cto sæpe contingit iste casus, & Papa concedit Indulgentiam ple-
nariam tam viuïs faciētibus tale quid, quàm etiam defunctis om-
nibus pro quibus id factum & applicatum fuerit. Dicere autem
quòd licèt Papa concedat, nõ tamen est causa pia sufficiens ad ta-
lem Indulgentiam plenariam, est temerè dictū, & sæpius falsum.
Nam saltem aliquando erit aliqua causa pia & sufficiens: & tunc
etiam facillè contingere potest quòd multi viuētes faciant pro
omnibus & singulis animabus purgatorij id quòd & quomodo
requiritur ad lucranda Indulgentiam plenariam pro singulis &
omnibus ipsis: & qua ratione vna anima lucrabitur Indulgentiam
eadem ratione alia & alia & sic omnes liberabūtur, ergo duæ cau-
sæ prædictæ non sufficienter probant intentum. ¶ Ideo præci-
puaratio seu causa prædictæ secundæ partis est, quia sufficiens dis-
positio & dignitas requisita ad totalem fructum Indulgentiæ ple-
nariæ nunquam videtur contingere vnquam in animabus purga-
torij, quòd patet. Quia cum Indulgentia per modū suffragij quò
ad suum fructum totalem pendeat ex liberalitate acceptātis Dei,
vt suprà. q. 13. articu. 1. secundum opinionem probabiliorem reso-
lutoriè dictum est, & inde sequatur quòd præcipuum requisitum
ad percipiendum totalem fructum Indulgentiæ seu suffragij facti
pro animabus purgatorij ex liberalitate Dei acceptantis sit digni-
tas & idoneitas ipsarum ad id: & omnes non sint æquè sufficien-
ter dignæ ad id, vt suprà. quæsti. 14. dictum est, ergo per quas-
cunque Indulgentias plenarias generales & particulares etiam
rationabiliter & ex sufficientissima causa pia concessas, & quan-
tum

tumcunq̄ue sufficienter per viuos fiat, totum quod ad eas lucranda requiritur pro omnibus & singulis animabus purgatorij, non sequitur quod ergo omnes illæ lucrarentur seu acquirant tales Indulgentias & à purgatorio liberentur. Quia vix aut nunquã contingere potest omnes illas animas esse æquẽ sufficienter dignas æqualibus gradibus gloriæ essentialis & accidentalis, & ad hoc munus Dei per has Indulgentias æqualiter percipiendum. ¶ Igitur ista videtur potissima & melior ratio, quæ etiam præsupponit illam opinionem probabiliorem supra positam in quæstione 13. quæstione. 14. ad quam consequenter sic dicendum videtur, vt dictum est. Et concordat Caietanus vbi supra. ¶ Igitur resolutoriè dicamus quod simpliciter de potentia Logica Papa id utique potest: quia non repugnat legi positæ: non autem de potentia morali qua id dicitur impossibile, quod scilicet neque factum est neque fiet vnquam, neque nisi vix fieri aut contingere potest. Ideoq̄ue cum in hac materia moraliter loquamur & de potentia morali, dicendum est absolurè & simpliciter quod Papa per Indulgentias totum purgatorium euacuare non potest. Aut si mauis quod per Papæ Indulgentias purgatorium euacuari non potest, vt cauillis verborum obuiemus.

Quæstio sexta decima.

Quæst. 19.

Vtrum Episcopi possint etiã cõcedere Indulgẽtias per modũ suffragij, quas vel in qua quãtitate possunt viuẽtibus cõcedere, secundũ Ius commune.

Espondeo, hic est vnũ certum & alterum dubium. Certũ quidem est & ab omnibus concessum q̄ scilicet si per Papã vel per Ecclesiam nõ esset quod ad hoc Episcoporum potestas restricta vniq̄; id possent, ex quo vt prelati Ecclesię possunt de cõmuni thesauro Ecclesiastico Indulgentiarũ ex officio seu potestate suæ dignitatis dispensare, vt supra. q. 10. pro po. 2. & q. 12. latè dictum est. ¶ Dubium autem est, vtrum de fa-

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Et per Ius cōmune ipsorum Episcoporum potestas quò ad defun-
 ctos sit omnino limitata, ita quò illis non possent vllas cōcedere In-
 dulgentias, nā in hoc sunt duæ opinionēs. Prima opinio tenet quò
 quibuscunq; animabus purgatorij possunt Ep̄i concedere easdē
 Indulgentias per modū suffragij, quas suis subditis viuentibus cō-
 cedere possunt secundū Ius cōmune. Idq; etiā si dū viuerent non
 fuissent sibi subditi, dū modo id faciant Ep̄i per suos subditos vi-
 uos, s. imponendo illis suis subditis, quod fuerit faciendum pro ta-
 li Indulgētia lucranda pro illis defunctis. Ratio huius opinionis
 est. Quia cū Ep̄i id possint ex sua dignitate seu praelatione Epif-
 copali, & de facto nullibi habetur talis limitatio eis facta, quò de-
 functis nō possint cōcedere Indulgētiās quas possunt viuis, vt pa-
 tet etiā ex practica Ecclesiæ, quæ est optima interpres Iuris cōmu-
 nis, quæ habet quò Ep̄i id possint, quia & de facto id ita faciunt. Nā
 & archiepiscop⁹ Tolertanus, anno Dñi. 1551. in quadā sua bulla cō-
 cecit quasdā Indulgentias per modū suffragij defunctis, sicut &
 Papa concedere solet, & iste Archiepiscop⁹ est vir utiq; doct⁹, &
 de consilio etiā doctissimorū virorū credendū est id fecisse, dum
 aliud non cōstiterit sufficienter, ergo Ep̄i id possunt. ¶ Hanc opi-
 nionem tenet Supplemētū Cabrielis in. 4. dist. 45. q. 3. art. 2. pro-
 po. 6. & ibidē dicit pro hac opinione esse. B. Tho. dist. 20. q. 2. ar-
 tic. 3. vbi indistinctē dicit quò praelati Ecclesiæ possunt cōmunica-
 re viuis & mortuis de cōmuni thesauro Ecclesiæ per Indulgētiās.
 Hæc Tho. Nūc autē nomine praelatorū propriē intelligūtur etiā
 Ep̄i, vt suprà. q. 10. propo. 2. & c. ergo. Item Palud. ea. dist. 20. q. 4.
 art. 3. concl. 6. vbi dicit quò animæ defunctorū liberantur per In-
 dulgentias praelatorum, sic enim praelatus potest dispensare the-
 saurū Ecclesiæ sibi cōmissum sicut priuat⁹ sua bona. Vnde sicut
 bona mea possum indifferenter viuo & mortuo cōmunicare, sic
 & praelatus thesaurū Ecclesiæ, dū tñ id pro quo datur mortuo fiat
 à viuo. Hæc Palud. Et ppter hæc tenuit Supplemētū vbi suprà vt
 dictū est, dicitq; nō esse curādū de Inno. in ca. Quod autē. de pe.
 & re. qui aliter sine sufficiente fundamēto opinatus est.

*Prima
opinio.*

*Ioannes
M. Sili-
ceus.*

Supple.

Palud.

*Secunda
opinio.*

¶ Secunda opinio est Inno. vbi suprà & eā cōmuniter sequūtur
 Canonistæ quò scilicet Ep̄i nullis defunctis vllas Indulgentias secun-
 dū Ius cōmune cōcedere possunt vllō modo. Ratio, quia quò ad
 hoc est eorum potestas omnino restricta in ca. Quod autē, & cap.
 Cū ex co. de pe. & re. quia sic debent p̄dicta ca. intelligi, vt etiā pa-

Sextus
Quartus

Et ex cōmuni practica Ecclesiæ, quæ est optima interpres legū humanarū. Et facit ad id Six. 4. declaras Indulgētiās prodesse defunctis per modū suffragij, dum ad ipsos per Papam expressè extenduntur, vt hoc refert Gabriel in Cano. lect. 57. K. ergo. ¶ Et ad beat. Thom. & Palu. vbi suprā potest responderi, q̄ ipsi loquuntur de prælatis, seu Episcopis pluraliter, qui quatenus est ex suo officio seu potestate Episcopali non restricta per Ius commune vel per Papam id possunt, vt suprā secūdum omnes dictum est. Nos aut loquimur nūc de facto q̄ scilicet de facto per Ius cōmune restricta est secundum hanc opinionem Inno. & Canonistarum. ¶ Michi tandem videtur ex quo totum hoc p̄det ex facto & practica Ecclesiæ, quæ est optima interpres legum, q̄ ergo stetur practica Ecclesiæ pro tempore vigenti. Et si olim secundum hanc opinionem Inno. practica Ecclesiæ habebat quoddam Episcopi non concederent vllas Indulgentias animabus purgatorij, tamē e contra nunc practica habens quoddam Episcopi id possunt interpretatur consensum Papæ & Iuris communis ad id, vt suprā secūdum primam opinionem Supplementi dictum est, q̄ scilicet semper id Episcopi potuerunt, tamen si non semper id practicauerunt.

¶ Articulus tertius in quo agitur de requisitis ad lucrandum Indulgētiā, vt valeat quantum sonat: & continet tredecim quæstiones, quarum prima & in ordine. 17. sequitur.

Via secundum communiter doctores. in. 4. dist. 20. & Canonistas in ca. Quod autē. & ca. Cum ex eo. de pœnitent. & re. & alibi, quatuor conditiones requiruntur ad lucrandum Indulgentias quantum sonant, scilicet q̄ concedens Indulgentiam habeat auctoritatem ad id. Secunda q̄ adsit causa pia & rationabilis & sufficiens ad ralem Indulgentiam. Tertia quod lucraturus eam Indulgētiā sit capax eius & idoneus seu in statu gratiæ. Quarta quod impleat id quod & quomodo taxatur per concedentem ad lucrandum illam Indulgentiam.

Quatuor
cōditiones
ad lucrā-
dū Indul-
gētiās re-
quisitæ.

¶ Prima

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

¶ Prima conditio se tenet ex parte concedentis. Secūda ex parte ipsius Indulgentiæ seu concessionis eius. Tertia & quarta ex parte lucrantiū Indulgentiam. ¶ Omnes istæ quatuor conditiones simul requiruntur & sufficiunt vt Indulgētia verē & efficaciter lucrantibus valeat quārum sonat: quarum aliqua deficiente non valet nisi aliquādo minū, aliquando nihil, vt patebit in omnibus sequentibus. Ideō de singulis conditionibus prædictis agē dum est in hoc tertio articulo, & quia de prima iam satis dictum est in. q. i. & q. 10. & 11. & c. Ideō hic omittitur & supponitur quōd lucraturus Indulgentiam propriē sumptam non per modum suffragij debet esse aliquo modo saltem pro tunc, & quō ad hoc subditus concedentis, vt supra. quæst. vñdecima habetur. Nunc de alijs tribus conditionibus restat agendum in. q. sequētibus, & ideō sequitur quæstio decima septima.

Quæst. 17.

Quæstio decima septima.

Vtrum requiratur causa pia ad valorem Indulgentiæ quantum sonat, & tanta causa pia proportionata ad tantā quantitā Indulgentiæ.

Propos. 1.

Espondeo per vnicam propositionem, quæ talis est. Ex parte causæ Indulgentiæ vt valeat quantum sonat, requiritur pia causa & sufficiens seu proportionata ad illam tantam Indulgentiam efficaciter consequendam, qua non existente solū tenet & valet Indulgentia illa pro ea parte seu rata pro qua illa pia causa sufficiens existit secundum Dei iudiciū.

¶ Ista propositio habet tres partes. Prima est q̄ requiritur pia causa: secūda q̄ sit sufficiens ad tantam Indulgentiam: tertia q̄ ea non existente solū tenet pro rata & c. vsq; in finem. ¶ Pro declaratione & probatione propositionis nota duo. Primo q̄ stando in rigore & propriē loquendo, aliud est causa Indulgentiæ: aliud causa concedentis Indulgentiam: sicut aliud est causa belli, aliud

aliud est causa bellantis, seu causa mouens bellantem ad bellum: vt patet. Quia potest esse causa iusta belli ex parte causæ: non aut ex parte bellantis, vt quando rex malo animo se vindicandi aut ex ambitione seu cupiditate mouet bellum ad recuperandum res suas, seu ad puniendum malefactores, vt cõmuniter dicitur à doctoribus ex August. in cap. Quid culpatur. 23. q. 1. Sic ad propositum, potest esse causa iusta obiectiua ipsius Indulgentiæ: quæ sit iniusta causa finalis ex parte cõcedentis, putà quia concedens Indulgentiam iustam & rationabilem ex iusta causa, simul mouetur ex alia causa in suo corde dominante. Exempligratia. Cum conceditur Indulgentia dantibus talem eleemosynam ad bellum contra infideles, seu ad reparationem talis Ecclesiæ, tunc est pia causa Indulgentiæ, id est, pro qua conceditur Indulgentia, quauis cõcedens Indulgentiam simul moueatur principaliter ex cupiditate: & quàmuis intendat conuertere & conuertat ipsam eleemosynam Indulgentiæ in alios vsus prophanos, tunc enim est causa iniusta & irrationabilis tantum ex parte concedentis Indulgentiæ præfatæ. Hic ergo in tota hac quæst. & materia agitur de causa Indulgentiæ, nõ de causa cõcedentis Indulgentiæ. Et ab alijs doctoribus causa Indulgentiæ dicitur causa obiectiua cõcessiõis seu Indulgentiæ: causa aut cõcedentis dicitur causa finalis cõcessiõis seu concedentis. Sed in verbis parum stemus: dum modo constet de vero sensu, vt dictum est. Doctores autem non multum curantes de rigore & proprietate verborum, confundunt communiter vtrunq; dicentes qd causa Indulgentiæ, seu ex parte concedentis Indulgentiam debet esse pia & rationabilis, & intendunt loqui semper de causa Indulgentiæ, de qua est ad propositum, non de causa concedentis Indulgentiæ, vt dictum est. ¶ Intendimus ergo in hac propositione dicere qd causa Indulgentiæ, seu pro qua conceditur Indulgentia requiritur qd sit pia, quàmuis concedens Indulgentiam aliunde moueatur malo animo seu fine. Hoc enim non vitiat causam neq; valorem ipsius Indulgentiæ, quia & per accidens se habet ad eam: sicut neq; intentio praua Papæ dispensantis ministeria seu sacramenta diuina seu in votis, vbi est legitima causa dispensandi, vitiat iustam causam dispensationis vel dispensationem iustam ex parte causæ. ¶ Secundo nota qd causam Indulgentiæ esse piã, nihil aliud est quàm qd id propter quod cõceditur Indulgentia sit ex se, seu ex relatione aliqua ad Dei hono-

August.

Not. 2.

F. A. Cordub. De Indulgentijs:

rem seu ad vtilitatem Ecclesiæ temporalem seu spiritualem, seu ad salutē animarū (hoc em̄ est esse quid piū) ideo omne opus bonum dicitur esse pium: quia aliquo modo saltem virtualiter de se aut ex genere suo ad Dei honorem ordinatur, seu ordinabile est, putā quando Indulgentia conceditur pro elemosyna, ieiunio, oratione, visitatione Ecclesiæ, auditione prædicationis, pro labore utili Ecclesiæ, pro societate, præsentia, honore, aut deuotione ad prælatos, seu actus ecclesiasticos, seu ad clauēs Ecclesiæ, habita seu habenda & alia huiusmodi, vt de hoc infra. q. 18. 19. habetur. Ideo opera prophana aut indifferentia nullo modo ordinata nec ordinabilia ad Dei honorē, aut vtilitatem Ecclesiæ non sunt, nec dicuntur pia causa Indulgentiæ vllō modo, putā si Indulgentiæ concedantur solūm propter bibendum in fine mensæ aut prædij, vt aliqui idiotæ putant, aut propter eundem ad ludos seu spectacula prophana &c. huiusmodi. Secūs si vt post potationē charitatiuā agant gratias Deo, aut vt in ludis non prophanis audiant diuina & huiusmodi pia. Iam enim aliquo modo charitatiua potatio & ludorum sacrorum tantūm spectatio ordinatur rectē ad Dei honorem seu vtilitatem Ecclesiæ vel animarum & nō aliter, & sic potest esse causa pia, vt patet ex dictis & infra dicendis. q. 18 vbi agitur vtrūm potest esse causa pia Indulgentiæ, & sufficiens si ne aliquo opere pio faciendo ad eam lucranda.

i. pars propositionis

Ratio prima.

¶ His notabilibus suppositis iam probatur prima pars propositionis q. l. requiritur necessariō pia causa Indulgentiæ, vt illa Indulgentia sit valida coram Deo, ita q̄ aliter nihil omnino valebit coram Deo illa Indulgentia. Quæ probatur dupliciter. ¶ Primo quia conferre Indulgentias pertinet ad remissionem peccatorū, quō ad pœnas. Hæc autem remissio non potest sine causa pia & rationabili fieri in sacramento, & multō minūs extra sacramentum, ergo patet consequentia cum maiore ex suprā dictis. q. 1. & 3. & 5. Minor autem probatur. Quia pertinet ad potestatem arbitrandi, quæ sine causa rationabili non potest quid validē coram Deo agere, aut remittere de pœna debita, sicut nec de culpa. Quia non potest Papa audiens meam cōfessionem remittere mihi culpam sine debita displicentia, quia irrationabiliter ageret. Ergo eadem ratione non potest totam pœnam sine causa rationabili remittere videns me parū contritum & cum magnis peccatis tam in sacramento quā extra. Patet consequētia. Quia vtrūque

que pertinet ad eandem potestatem clavis: & eodem modo erraret clavis in remissione pœnæ sicut & culpæ, vt de hoc infra in septima probatione secundę partiõ habetur, & suprâ. q. 4. dictum est. ¶ Si ad hoc subterfugiendo dicatur non esse idem iudicium de remissione culpæ & pœnæ in sacramento & extra per Indulgẽtias: quia in hac remissione pœnarum per Indulgẽtias concurrit liberalis dispẽsatio thesauri, ratione cuius potest Ecclesia liberius sine causa remittere pœnas per Indulgẽtias, non sic in remissione culpæ, aut pœnæ sacramentaliter facta, ¶ Contra hoc replicatur dupliciter. Tum primò, quia etiã est dispensatio sui thesauri sacramentalis. id est, meritorum Christi in remissione sacramentali culpæ aut pœnæ, vt suprâ quæst. prima & quæst. secunda latius habetur. Tum secundò, quia dispensatio thesauri Indulgẽtiarũ ex quò est liberalis & virtuosa non aũt prodiga neque vitiosa, ergo licet non innitatur iustitiæ, benè tamè innititur rationi, & causam exigit rationabilem. Nemo enim diceretur liberalis qui sine causa rationabili tale quid prodigè donaret: sicut neque si ob tantam quæ ad remunerandum ex se obligaret, ergo.

Obiectio

Replicat.

Alterareplicas

¶ Secundò probatur eadem prima pars. Quia prælati sunt dispensatores ministeriorum Dei. 1. Pe. 4. & prima Corinth. quarto Sic nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores ministeriorum Dei. Nunc autem dispensatoris potestas non se extendit, vt sine causa & contra intentionem Domini, scilicet Christi & sanctorum, sed potiùs, secundum eam dispense thesaurum sibi commissum, ergo paret consequentia cum maiore.

*Ratio. 2.
Petrus.
Paulus.*

¶ Minor autem probatur dupliciter. Primò, quia dispensatio nisi secundum intentionẽ Domini fiat sine causa non valet, vt patet etiam in rebus temporalibus. Quia idè potest dispensator de bonis sibi commissis dispensare, quia dominus cõsentit, aliàs nõ posset disponere de alieno, nec valeret dispositio sine consensu domini. Christus autem & sancti non intenderunt quòd sine causa rationabili, sed potiùs vt ad honorem Dei, & vtilitatem Ecclesiæ seu animarum, & per consequens ex causa pia distribueretur thesaurus eorũ, vt patet. Quia nec Christus ipse qui habebat potestatem excellentiæ vnquam remisit alicui totam pœnã sine causa, sed Magdalenæ concessit Indulgẽtiam plenariã ex causa rationabili. Luc. 7. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multũ. & Matth. 9. de paralytico. & ca. 15. de Cananea. & cap. 8.

*Luc.
Matth.*

de

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

de Centurione, & Luc. 18. de cæco illuminato, ostendit Christum se non fecisse misericordiam nisi ex causa rationabili fidei vel deuotionis petentium vt similitè doceret nos ita facturos & nõ aliter. ¶ Si ad hanc rationem subterfugiendo dicatur q̄ solùm concludit q̄ prælatus dispensans de thesauro sine causa peccat quidẽ, sed benè tenet factum, sicut sine causa disp̄sat in causis matrimonialibus & beneficijs &c. huiusmodi. ¶ Contra hoc replicatur, quia non est simile. Nam quatenus causę matrimoniales & matrimoniorum impedim̄ta sunt de Iure Ecclesiastico positiuo, valet in eis dispensatio facta sine causa legitima. Secus si essent de puro Iure diuino, putà q̄ pater contrahat cum filia, aut filius cum matre, similiter in collatione beneficiorũ, licet sit de Iure diuino seu naturali q̄ detur digniori ad id, non tamen impeditur actio, si detur minus digno, sicut si quis teneatur subuenire parentibus in necessitate pot̄ q̄ alijs, si tñ prius detur alijs, tenet datio vel actio prior, secus si sine vlla causa disp̄setur cum aliquo, vt habeat plura beneficia curata, quia in foro Dei non valet, quis in foro Ecclesiæ dum de opposito nõ constat, præsumatur iusta causa, & quia Papa non habet in hac vita superiorem iudicem, & ideo valeat talis dispensatio. Sic dico de concessione Indulgentiæ, quod nullo modo valet coram Deo si sine vlla causa pia fiat, licet tolleretur & valeat in foro Ecclesiæ, vt dictum est, & dicetur latius infrà in prima & septima probatione secundæ partis huius propositionis.

Paulus.

¶ Secundo probatur præfata minor. Quia. 1. Corin. 4. & 2. Corin. 10. habetur, non habemus potestatem in destructione, sed in edificationem. Vbi patet q̄ potestas quę habetur ad ædificandum spiritualiter non habetur ad destruendum Ecclesiã seu thesaurum eius spirituales dilapidandum, & per consequens q̄ coram Deo non valet, quod fit à non habente potestatem ad id. Nunc autem concessio Indulgentiæ sine vlla causa est Ecclesiæ destructio, & dilapidatio thesauri spiritualis, quia per tales Indulgentias indiscretas & superfluas eneruatur satisfactio pœnitentialis, vt habetur in cap. Cum ex eo. de pœ. & re. vt habetur infrà in probatione sexta secundæ partis huius propositionis, ergo.

Item ad prædicta omnia facit extrauagans Clem. 6. Vnigenitus. de pœ. & re. vbi dicitur. Quem quidem thesaurum per beatum Petrum eiusq; successores suos in terris vicarios Christus commisit fidelibus salubriter dispensandum & pro pijs, & rationalibus causis

causis nunc pro totali, nunc pro partiali remissione pœnæ temporalis pro peccatis debite tam generaliter quàm specialiter, pro ut cum Deo expedire cognoscerent, verè pœnitentibus & cõfessis misericorditer applicandum. Ex quibus patet primò q̄ nõ valet opinio quam refert sed non tenet eam Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. art. 1. quòd Indulgentia sine vlla causa concessa est omnino valida coram Deo & Ecclesia licet concedens peccet, & communiter doctores tenent contra hanc falsam opinionem. Nam requiritur causa pia, licet fortè non aliquod opus pium, vt dictum est, & infra. q. 18. latius dicitur.

¶ Secunda pars propositionis, scilicet & sufficiens ad illam tantam Indulgentiam, sic scilicet q̄ sicut ad collationem Indulgentiæ requiritur causa pia ita necessariò q̄ sine illa non valet Indulgentia, vt in prima parte dictum & probatum est: ita etiam dicit hæc secunda pars, q̄ ad valorem & efficaciam tantæ Indulgentiæ, puta centum vel mille annorũ requiritur necessariò q̄ illa causa pia sit sufficiens. i. condigna & proportionata ad tantam quantitã Indulgentiæ. Alioqui non valebit nisi pro ea parte & rata, secundum quam est causa proportionata, vt dicit tertia pars propositionis. ¶ Et hæc secunda pars nõ est omnino à doctoribus sic approbata q̄ non patitur difficultatem, sed ponitur tanquam probabilior & rationabilior & cõmuniter à doctoribus magis probata. Nam circa hoc sunt quatuor opiniones solemnes, quas refert beatus Tho. 3. par. Sum. in addi. q. 25. art. 2. & ipse & communiter doct. in. 4. dist. 20. q. 1. præcipuè Durand. ea dist. q. 4. & Sũmistæ referunt plures alias parum apparentes, parumq̄ à prædictis differentes, ideò solùm has quatuor opiniones pertractabo.

¶ Prima opinio tenet q̄ quæcunque causa pia adsit dum modò sit causa pia, omnis Indulgentia valet solùm secundum mensurã fidei & deuotionis lucrantis Indulgentiam, non autem semper quantum Indulgentia sonat, neque quantum prædicat Ecclesia, nisi adsit prædicta dispositio secundum quã quantificatur Indulgentiæ valor. Dicit etiam hæc opinio q̄ Ecclesia prædicat simpliciter & verè Indulgentias valere quantum sonant, scilicet, quantum est de se, si scilicet adsit sua debita dispositio fidei, & deuotionis proportionata, q̄ si aliter contingat, id est per accidens ex defectu dispositionis præfatæ, vt supra q. 14. in responsione ad primũ argumentum, & in locis ibi allegatis dictũ est. Dicit etiam hæc opi-

*Secunda
pars pro-
positionis*

*S. Thom.
Durand.*

1. Opinio

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

nio ꝑ Ecclesia sic simpliciter prædicat valere quantum sonât Indulgentiæ, & non declarat fidelibus veritatem quomodo scilicet valeant vt sonant, scilicet si ad hęc proportionata dispositio, vt dictum est. Et ratio huius non declarationis est, vt quadam pia fraude Ecclesia alliciat fideles ad benefaciendũ, sicut mater quę promittens filio pomum, ipsum ad ambulandum prouocat. ¶ Hanc opinionem tenet Raymun. & Alber. Mag. vt referũt Ioan. And. & Panor. in ca. Quod autem. & ca. Cum ex eo. de pœni. & re. & Summa Ang. titu. Indulgentia. §. 2. & Adrianus in. 4. in materia de Indulgentijs & Florent. 1. par. sum. titu. 10. ca. 3. §. 3. Et quidem hæc opinio vt prima facie sonat est falsa, & communiter reprobatũ à prædictis doctoribus eam referentibus propter rationes quę proximè dicentur in fine secundæ opinionis.

*Raymū.
Alberi.
Magnus.*

*Secunda
opinio.*

¶ Secunda opinio est ꝑ Indulgentiæ valēt solũ secundũ mēsuram rei datæ vel factæ prout in forma concessionis continetur, pariter & secundum deuotionem & laborem ad Indulgentiã consequendam iuxta æstimationem iustam & rectam pensata conditione personæ, & vtilitate seu necessitate Ecclesiæ, quia vno tempore Ecclesia plus indiget tali opere aut subsidio pro quo datus

Altisiod.

Indulgentia quàm alio tempore. Hæc opinio est Altisiodoreñ. li. 4. Summę. q. 1. & 3. de relaxationibus vt hoc etiam refert Adrian. vbi suprã, ꝑ etiam eam secuti sunt olim cõmuniter Canonistę, & solenniter refertur per Inno. Ioan. Andr. Panor. Hostien. &c. in ca. Quod autem & ca. Cum ex eo. de pœ. & re. ¶ Sed & hæc opinio, vt prima facie sonat, est falsa, & cõmuniter reprobatũ à theologis vbi suprã & à Panor. & quãuis Adria. pro hac opinione respondeat ad rationes contra eam factas, tamen in ea non stat, vt sonat, & ratio falsitatis eius & præcedentis opinionis est. Tũ quia si sic esset potiũs Indulgẽtia esset commutatio quàm liberalis remissio, & nil valeret vltra opus aut deuotionem requisitam ad eã lucrandum. Tum secundò sequeretur ꝑ Ecclesiæ prædicatio esset falsa, cum quandoq; Indulgentia prædicetur ab Ecclesia longè maior quã secundum iustam æstimationem tale opus aut deuotio mereatur, vt patet in stationibus Romæ, vbi institutæ sunt à beato Gregorio largiores Indulgentiæ pro breui labore, & opere &c. & quia pro eadem causa seu re aliquando maior, aliquando minor Indulgentia conceditur ab Ecclesia. Nunc autem secundum Augustinum in epistola ad Hieronymum si in prædicatio-

*Innocen.
Ioã. And.
Hostien.*

August.

¶ Augustinum in epistola ad Hieronymum si in prædicatio-

ne Ecclesiæ aliqua falsitas concederetur, non essent Ecclesiæ documenta alicuius auctoritatis ad roborandam fidem. Ideo istæ duæ opiniones præfatæ, vt sonant communiter reprobantur à doctoribus. Dico notanter, vt prima facie sonant, nam si intelligantur prout opus, aut deuotio, seu fides, per modum circumstantiæ faciunt ad rationem causæ piæ ipsius Indulgentiæ esse magis vel minus sufficientem ad ipsam Indulgentiam, tunc certè possunt benè saluari in veritate & concordari cum opinione communi & cum communiter doctoribus, vt infra. quæst. vigesima sexta, & quæst. vigesima nona in tertio eius corollario habetur de hoc latius. ¶ Et ad primam rationem supra positam potest responderi benè, quod non sequitur quod Indulgentia sit commutatio. Non enim intendit illa opinio dicere quod non valet Indulgentia ultra valorē operis, quod fit pro ea lucranda, sed quod valor Indulgentiæ indeterminatè concessæ, quod ad id quod ex vi Indulgentiæ datur ultra valorem operis, quantificatur secundum mensuram seu valorem operis circumstantionati, prout magis vel minus accedit ad sufficientiam causæ piæ ipsius Indulgentiæ, vt dictum est, sicut communiter dicitur à doctoribus quod Deus in sacramētis cōfert gratiam & remissionem pœnarum ex opere operato quantificatam tamen secundum mensuram dispositionis suscipientis sacramentum. Sic est de Indulgentia indeterminatè concessa faciēti tale quid, secus si est determinata quantitas Indulgentiæ, vt infra. q. 26. & etiam. q. 29. in tertio eius corollario latius de hoc.

¶ Ad aliud negaretur quod inde sequatur prædicatio Ecclesiæ falsa, sed prouida & circumspēcta occultando veritatē non necessariā rudibus, id quod ex causa rationabili. scilicet ne ea cognita despiciant bona opera & scandalizentur vt infirmi, & hoc intendit dicere opinio, dicēs quod Ecclesiā pia fraude allicit fideles ad bonū. Nō quidē fraude mendacij, cū simpliciter & de se sit vera prædicatio, vt dictum est, sed fraude simulationis aut occultationis veritatis non necessariæ, & id ex causa rationabili, & ad piū finem supra dictū, ideo dicitur pia fraus, vt ipse Altisiodoreñ. vbi supra expressè dicit. Et licet pro paruo, & aut pro eodē opere nūc largior Indulgentia nūc minor cōcedatur, tamen respectu aliquo erit maius opus quod ad hūc, quā quod ad illū: & erit sufficiens ex relatione ad talē Indulgentiam respectu huius aut tali tempore & non respectu alicuius, nec alio tempore, & sic valebit ei Indulgentia secundum ratam,

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

vt dicit tertia pars propositionis suprâ positæ.

¶ Sicq; potest saluari vtraque opinio suprâ dicta ad bonum sensum de quò latius infrâ. q. 26. & q. 29. habetur. Sed vt dixi, quia prima facie aliter sonare videntur, ideò communiter reprobatur prædictæ duæ opiniones.

3. *Opinio*

¶ Tertia opinio est q; valent Indulgentiæ, quantum sonant, nõ quidem ex proportionem ad deuotionem seu fidem, vt tenebat prima opinio, neque ad datum vel factum, vt secunda opinio dicebat, neque ad causam seu sufficientiam, aut condignitatẽ seu quantitatem causæ piæ, vt dicit quarta opinio proximè recitanda secundum propositionem suprâ positam, sed ex proportionem ad abundantiam thesauri Indulgentiarum. Ita. s. q; Indulgentia quantumcunque magna & plenissima, concessa ex quantumcunque pia causa valet apud Deum quantum sonat: & quæcunque pia causa est sufficiens ad efficaciam quantumcunque Indulgentiæ, quàmuis concedens peccet non quidẽ vt dilapidator, sed vt aliquo modo prodigus, & indiscretor dispensator thesauri Indulgentiarum, si ita inordinatè concedat Indulgentias pro leuibus causis pijs, q; propter hoc homines ab operibus pœnitentiæ & satisfactionibus reuocentur. Insuper addit Palud. in 4. distinct. 20. quæst. 4. articul. 1. conclu. 1. dum modò quis non labore pro habendis illis Indulgentijs sciens non tubesse sufficientem causam piam concessionis Indulgentiæ. Si enim hoc sciens veller sibi concedi Indulgentiam illam, iam peccaret inducendo concedentem ad culpabiliter concedendum Indulgentiam illam sine sufficiente causa pia, & per consequens iam ex hoc efficitur indispositus ad illam Indulgentiam lucrandum, quam tamen alij lucrabuntur, vt dictum est.

Palud.

*Florent.
Supple.*

Et cum hac additione concordat Florent. 1. par. Sum. titu. 10. ca. 3. §. 1. & Supplementum Gabrielis in 4. dist. 45. q. 3. art. 1. nota. 1. ¶ Opinionem autem præfatam etiam sine additione aut limitatione prædicta tenet beatus Tho. in 4. dist. 20. art. 3. q. 1. & in additione tertiæ partis, q. 25. art. 2. & ea dist. 20. Duran. q. 4. & Supplementum Gabrielis vbi suprâ & art. 3. propo. 11. corollario. 7. & omnes ferè Thomistæ, & Siluestri. titu. Indulgentia. q. 3. Et aliqui etiam volunt adducere beatum Bonauenturam ea. dist. 20. q. 6. & Richar. ea dist. art. 5. q. 1. & c. ad hanc opinionem, cum tamen rei veritate Bonauentura & Richar. teneant potiùs cum quarta opinione sequente, quæ secundum propositionem suprâ positam proximè

ximè recitabitur, vt ibi patebit. Alij autem volunt q̄ beat. Thom. non senserit cum hac tertia opinione, & glossant eius verba alio & alio modo. Nam Adrianus glossat eum vno modo, & Caieta- *Caietan.*
 nus alio modo, & alij alio modo dicentes q̄ beatus Thomas per *b. Thom.*
 causam piam intelligat etiam rationabilem & sufficientem con-
 dignam & proportionatam ad tantam Indulgentiam, quod que
 sic beat. Tho. potius sensit cum quarta opinione proximè recitan-
 da secundum primam propositionem suprâ positam, vt infrâ in
 responsione ad primum argumentum ponuntur verba & glossæ
 verborum beati Thomæ. Tu autem dic q̄ beatus Thom. potius
 sensit & tenuit cum hac prædicta tertia opinione, & eius verba
 expressè id exprimunt: quia & ex proposito recitauit & reproba-
 uit vbi suprâ quartam opinionem quæ infra ponetur. Et sic intel-
 lexerūt & tenuerunt cum beato Thoma Duran. & Palud. & Tho-
 mistæ: idèo tanquam princeps huius opinionis inter Theologos
 illam tenentes, positus est. De Canonistis verò etiam tenet præfa-
 tam opinionem Turrecremata sequax beati Thomæ, & multitu- *Turrecr.*
 do magna eorum, qui sunt puri Canonistæ in cap. Quod autè. &
 ca. Cùm ex eo. de pœn. & re. nam ista opinio est valde celebris &
 communis apud doctores vtriusque Iuris. ¶ Rationes quibus fun-
 datur hæc opinio sunt duæ præcipuæ. Prima quia existente ratio-
 ne seu causa dispensationis bonorum communium sibi commis-
 sorum tam quò ad dispensationem, quàm etiam quò ad determi-
 nationè seu taxationè talis dispensationis eorū, dispensatio à dis-
 pensatore ipsorū facta valet de facto, si quis ipse malè vel indiscretè
 dispensans peccet. Nunc autem existente quacūq; pia causa est ra-
 tio & causa intenta à Christo & sanctis ad dispensandum thesau-
 rum Ecclesiæ per Indulgentias, & eius thesauri prælati Ecclesiæ
 & præcipuè Papa, sunt dispensatores & determinatores seu taxa-
 tores quantitatis Indulgentiæ per eos concedendæ, ergo existen-
 te quacunq; pia causa seu ratione, dispensatio quantæcunque In-
 dulgentiæ taxatæ per prælatos præcipuè per Papam valet de facto,
 quantum est ex parte causæ. ¶ Consequentia patet, & maior proba-
 tur quò ad id, quando scilicet bona communia sunt commis-
 sa quò ad dispensationem eorum. Quia idèo dispensatio credita
 est alicui aliquorum bonorum communium, vt ea dispēset secū-
 dum intentionem domini principalis. Sicq; quando secundum
 eius intentionem expēduntur, iam dispensantur ex causa ex qua
 possunt

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

possunt de facto dispensari. Et notanter in eadem maiore dicitur, quando talia bona sunt commissa etiam quò ad taxationem seu determinationem quantitatis dispensationis eorum. Quod ideo sic notanter additum est, quia quando sola dispensatio ex causa credata est, & non taxatio effectus seu quantitatis, vt contingit in ministracione seu dispensatione sacramentorù, quæ pertinet ad potestatem ordinis, quorum sacramentorum effectus non potest determinari ab homine stante lege, sed à solo Deo. Nō enim potest sacerdos taxare quantum de poena debita remittatur in sacramento poenitentiae virtute sacramenti, aut quantum gratiae ibi conferatur: quia hoc pendet à Dei ordinatione & voluntate attenda dispositione suscipientis, & tunc non habet locù illa maior, sed solù quando vtrumq; scilicet tã dispensatio honorù, quàm etiam taxatio quantitatis eorum dispensandæ est commissa potestati dispensantis, vt contingit in dispensatione eorum quæ pertinent solum ad clauem, seu potestatem iurisdictionis, vt in absolutione à censuris excommunicationis, irregularitatis, & in dispensatione votorum, & iuramentorum in casibus dispensabilibus & in promotionibus indignorum ad dignitates & praelaturas, in quibus & alijs eiusmodi effectus & eius taxatio subiacet potestati dispensantis, & ideo facta tenent de facto, quàmuis promotor & promotus peccet simul vel alter tantùm, vt dicit prædicta maior, quæ ad huc sensum posita & probata est. ¶ Minor autem probatur, quò ad illud quod scilicet quæcunque causa pia est ratio & causa intenta à Christo & sanctis ad dispensandù thesaurù Indulgentiarù: quia intentio Christi & sanctorù fuit relinquere præfatù thesaurù dispensandum ad Dei honorem & vtilitatem Ecclesiae & animarum, vt supra. q. 3. & 5. habetur, sed quodcumq; est pia causa, adest Dei honor & vtilitas Ecclesiae seu animarum, ergo quodcumq; adest quæcunque causa pia potest dispensari thesaurus Indulgentiarum secundum intentionem Christi, & sanctorum. Quòd autem Papa & praelati sint dispensatores huius thesauri, patet ex supra dictis. q. 5. ¶ Quòd verò non solum dispensatio sed & taxatio quantitatis huius thesauri dispensandi sit commissa Papæ, & alijs praelatis potentibus concedere Indulgentias intra limites suæ autoritatis patet. Quia effectus dispensationis pertinentis ad clauem tantùm iurisdictionis subiacet arbitrio dispensantis, vt supra dictum est. Huiusmodi autem est dispensatio thesauri Indulgentiarum, quia

quia pertinet ad clauem seu potestatem solum iurisdictionis, vt supra q. i. habetur, ergo. ¶ Et confirmatur praedicta minor, quia pro eadem causa sufficiente ad maiorem Indulgentiam in arbitrio Papae est concedere minorem & maiorem Indulgentiam, ergo patet interum. ¶ Ex hac ratione beatus Thomas & alij de hac opinione inferunt duo. Primo quod causa pia non requiritur ad hoc quod secundum eam debeat mensurari quantitas Indulgentiae, sed ad hoc quod intentio Christi & sanctorum quorum satisfactiones communicantur, possit ad ipsum peruenire cui Indulgentia conceditur, & ut seruetur intentio eorum in sic dispensando thesaurum Indulgentiarum. Quantitas autem effectus Indulgentiarum sequitur & attenditur seu mensuratur secundum quantitatem suam causae quasi effectiue, quae est superabundantia thesauri Indulgentiarum, non autem deuotio, labor, aut opus aliquod, seu dispositio eius qui lucratur Indulgentias, neque causa pia pro qua conceditur Indulgentia, & ideo non oportet ad aliquid horum proportionare quantitatem Indulgentiae, sed ad abundantiam thesauri, vt dictum est. *1. Coroll.*

Secundo consequenter inferunt, quod qui sic ex causa pia quacumque concedit quantumcunque magnam Indulgentiam non est neque dicitur dilapidator thesauri Ecclesiae, sed bene esset dilapidator si sine vlla causa pia dispensaret. Neque proprie est prodigus dispensator thesauri, ex quo ad Dei honorem & salutem animarum dispensari existere aliqua causa pia, quibus sit indiscretus dispensator, & ideo peccat si ex hoc retrahuntur homines ab operibus poenitentiae, & spernunt opera bona, propter superfluas Indulgentias. Neque fit nimis magnus forus de misericordia Dei. Deus enim remittendo culpam, & obligando ad poenam, non ordinauit eam non posse, vel non debere solui per alium pro debitore, sed exigit solutionem siue per se, siue per alium soluat. Et sic fit satisfactio Deo per Indulgentias cum de thesauro Indulgentiarum soluitur Deo poena debita, vt supra q. i. 3. & 5. latius habetur. ¶ Sicque in remissione poenarum per Indulgentias non est omnino pura & liberalis remissio, nec proprie est acquitatio debiti, sed quod ad Deum est satisfactio & solutio de alieno, id est, de thesauro Indulgentiarum applicato ad hunc, & hoc pertinet ad iustitiam, respectu autem ipsius cui conceditur Indulgentia, est liberalis donatio seu dispensatio thesauri, vt supra in locis allegatis dictum est. Ideo non requiritur tantus rigor in hac remissione poenarum per Indulgentias,

gentias : neque tanta sufficientia causæ sicut requiritur ad remissionem culpæ & debiti alterius , vbi est omnino pura & liberalis remissio debiti Deo, vbi requiritur sufficiens dispositio , & causa sufficiens ad remissionem talis debiti culpæ per puram & liberalem Dei misericordiam quàmuis infallibilem ex pacto diuino stã te lege. Hæc illi doctores. ¶ Sed certè ista prima ratio non cõcludit. Quia deficit in maiore & in minore, vt infrã in prima probatione quartæ opinionis latius ostenditur . Et illud quod ibi illatũ est, etiam refutatur infrã in prima probatione quartæ opinionis

Primò

tur . ¶ Secunda ratio fundamentalis huius tertie opinionis est, quia Ecclesia sic prædicat facit & docet, ergo. ¶ Antecedens pater quadrupliciter. Primò quia eadem causa seu ratione stante Ecclesia modò maiorem, modò minorem dat & prædicat Indulgẽtiam, vt patet. ¶ Secundò, quia sæpe (vt Romæ contingit sæpius)

Secundò.

Papa concedit Indulgentiam plenariam pro sola visitatione alienius Ecclesiæ etiam sine manibus adiutricibus , & in die sancto Paschæ data benedictione Papali super platea sancti Petri pronũtiant duo Cardinales Indulgentiam plenariam omnibus ibi præsentibus. Item pro recitatione paucularum orationum, Pater noster, & Aue Maria, sæpe conceditur Indulgentia plenaria.

Indulgẽtia sancte Mariæ de Angelis .

Item in sancta Maria de Angelis, aliàs de Portiuncula prope Assisium cõceditur singulis annis die secunda Augusti Indulgentia plenaria omnibus contritis & confessis visitantibus dictam Ecclesiam, & ista Indulgẽtia est valde authẽtica, quia miraculosè Seraphico patri nostro Francisco cõcessa est ore tenus à Domino Iesu Christo beata virgine apparente & intercedente, & miraculosè per Papã approbata est cũ tota curia Romana simul & diulgata per Cardinales & Episcopos, & tandem literis authenticata. Si enim istæ causæ sunt sufficientes (ex quo Papa & Ecclesia non potest errare in tangentibus fidem, mores & sacramenta , & sic prædicat & prædicat vt dictum est) ad concessionem Indulgentiæ etiam plenariæ: certè nulla videtur esse causa pia tam parua , quæ non sit etiã

Tertiò

sufficiens quantæcunque Indulgentiæ etiam plenissimæ. ¶ Tertio probatur idem antecedens , quia secundum omnes doctores communiter & doctrinam Ecclesiæ Indulgentiæ valent quantũ sonant, alioqui esset mendax prædicatio Ecclesiæ, seu fraudulẽta, quod concedere impium est. Sonant autem Indulgentiæ plenariæ

riæ

riæ sæpe ex paruisima causa, ergo. ¶ Probatur quarto idem antecedens, quia in ca. Cum ex eo. de poenitẽ. & re. sic habetur. Ad hæc quia per indiscretas & superfluas Indulgentias, quas quidam prælati Ecclesiarum facere non verentur, & claves Ecclesiæ contemnantur & poenitentialis satisfactio enervatur decernimus &c. Ex quibus verbis patet quod Ecclesia præsupponit seu innuit quod Indulgentiæ indiscretæ & superfluæ factæ sunt efficaces & valide de facto, quàmuis concedens peccet. Et quod hoc ibi innuatur patet ex hoc quod in dicto capitulo non dicitur quod tales Indulgentiæ sunt inuvalidæ, aut nullius efficaciam, quod certè diceretur si ita esset, sed solum dicitur quod per eas datur occasio contemptus clauium &c. Indulgentiæ autem indiscretæ & superfluæ sunt & dicuntur quæ procedunt ex causa non sufficiente, ergo. ¶ Quod si ad hoc respõdeatur ut Caieta. in tracta. de Indulg. respondet, quod ibi Papa loquitur de Indulgentijs indiscretis tantum quò ad euentum, quando scilicet Indulgentiæ aliàs ritè concessæ ex causa sufficiente, tamẽ ex circumstantijs extrinsecis pariunt occasionaliter contemptum clauium, aut ipsarum, aut operum poenitentialiũ propter frequentiam & multiplicationem talium Indulgentiarum ritè concessarum. quia tales benè sunt validæ. Nõ autem loquitur textus de Indulgentijs indiscretis & superfluis ex causa, quia scilicet fiunt in magna quantitate sine causa sufficiente & proportionata, tales enim sunt inuvalidæ. ¶ Contra hanc euasione[m] replicatur probando intentum. Quia in dicto ca. ly superfluas Indulgentias, videtur dicere aliud ultra ly indiscretas, ita. s. quod indiscretæ dicantur quò ad euentum, ut dictum est. Superfluæ autem quò ad quantitatem respectu causæ paruæ & insufficientis. Alioqui frustra poneretur verba illa si nil operantur, quod absit. Nam secundum doctores communiter Canonistas verba præsertim canonizata per Ecclesiam in literis Papalibus aliquid debent operari. Quod etiam patet in eo. ca. paulo inferius, quia prouidendo tali abusioni Indulgentiarum indiscretarum & superfluarum decretum est à Concilio illo cum Papa quod prælati non possent maiorem Indulgentiam concedere, quàm vnum annum in dedicatione Ecclesiæ & quadraginta dies tantum in quocunque alio casu, quacunque causa pia existente. Ex quo patet quod ibi solum agebatur de abusionibus prælatorum aliquorum concedentium magnam quãtitate[m] Indulgentiæ ex quacunque parua causa pia, postquam solum huic

Quartio.

Caietan.

Indulgentiarum

Caietan.

abusioni prius relatæ modo prædicto prouisum est, ne scilicet vltra quantitatem ibi signatam concedere possent. De istis ergo Indulgentijs superfluis ex parte causæ, quia scilicet sunt nimis magnæ respectu paruæ causæ piæ loquitur textus q̄ per eas clauis contemnuntur &c. nō autē q̄ sint inualidæ aut inefficaces, vt dictū est. ¶ Sed certè nec ista ratio aut eius probationes probant sufficiēter intentū huius tertiæ opinionis, licet ista vltima probatio ex dicto textu sit apparentior, infrā tamē soluetur in fine huius. q. in respōsione ad quartā probationem tertij argumenti. ¶ Additio autē seu limitatio illa quā suprā posuit Palud. Florent, & Supplementū ad præfatam opinionē, scilicet dū modo quis non labore pro habendis illis Indulgentijs &c. nihil omnino valet ad propositū, neq; ad iustificandū præfatam opinionē, quod patet dupliciter. Primò, quia licet iste talis ad cuius petitionē conceditur talis Indulgentiā sine causa sufficiente aut proportionata peccet mortaliter, & sit incapax eius fructus dū est in illo peccato, tamē potest per condignā pœnitentiā dignificari sicut & alij peccatores, & per consequens cōtritus & confessus potest eas lucrari, sicut & alij secundum formā Indulgentiæ, si est valida, vt dicit opinio, ex quo, vt supponitur, Papa nō excepit illum vllō modo. Tum secundo, quia q̄ ipse sit dignus vel indignus ad eam lucrandā hoc nihil facit ad causā Indulgentiæ esse sufficientem vel nō, vel ad Indulgentiā esse de se validā vel inualidā ex parte causæ, vt hic loquimur: non autē de requisitis ex parte lucrantis Indulgentiā, de hoc enim infrā. q. 20. agendum est. Igitur illa limitatio nil valet ad tuendā illam opinionē, quia impertinens est. ¶ Quarta opinio in qua tādē, saluo meliori iudicio, standum est, quæ vt videtur probabilior & cōmuniōr est ea quæ in prima propositione in secunda eius parte posita est. q̄ scilicet requiritur q̄ causa pia sit proportionata & sufficiens ad tantā quantitatem Indulgentiæ, aliàs non valebit nisi secundū ratā &c. ut suprā declaratū est. ¶ Et hanc opinionē tenent nunc cōmuniter doctores Theologi moderni qui acutiùs rem hanc inuestigarunt, vt patet in Gerson secunda parte Summæ, tractatu de Indulgentijs: & tractatu de absolutione sacramentalis confessionis & alibi sepius, & Augustinus de Ancona, de potestate Pape, quæstione trigesima, articulo. 4. & 5. & Adrianus in. 4. de clauibus in tract. de Indulg. & Caieta. in secundo quodlibeto in tract. de Indulgentijs. & Bonauentu. in. 4. dist. 20. q. 6. cū

Alex. Hall. videtur magis ad hanc opinionem accedere, quàmuis non satis clarè, cum ibidem. q. 6. dicit q̄ causa Indulgentiæ est attendenda secundum rectum iudicium, & æstimatione quam habuit vel habere debuit concedens Indulgentiam. Nam supponendum est q̄ dona Spiritus sancti donentur cum æquo libramine, & q̄ alioqui esset irrisio & falsum dicere q̄ is qui mille peccata commisit, sit liberatus per Indulgentias pro tribus obolis vel denarijs. Hæc ille. Vbi expressè loquitur de causa Indulgentiæ, & eodè modo Richar. ea. dist. art. 5. q. 1. magis videtur accedere ad hanc opinionem, sicut & Bonavent. quàmuis aliqui velint eos ad tertiam opinionem supra positam inflectere. ¶ Rationes fundamentales huius quartæ opinionis & secundæ partis propositionis sunt septem. Prima, dispensatio bonorum Ecclesiasticorum quomodocunq̄ commissorum, quæ non est valida ex solo imperio dispensantis, neque per dispensantem attingi potest efficaciter verbo & opere per viam facti, sed solo verbo dispensantis, non valet de facto, nisi fiat rationabiliter secundum intentionem domini principalis scilicet Christi. Nunc autem dispensatio thesauri Indulgentiarum est huiusmodi, quia scilicet est inualida ex solo imperio dispensantis, & non potest attingi ab eo efficaciter verbo & opere per viam facti, sed solo verbo eius, ergo non valet de facto, nisi fiat rationabiliter secundum intentionem Christi. Tunc ultra. Intentio autem Christi & sanctorum est, quod sicut non valet dispensatio thesauri Indulgentiarum, nisi ex causa pia seu rationabili fiat, ita nec tantæ Indulgentiæ dispensatio, nisi adsit rationabilis & sufficiens & proportionata causa ad illam quantitatem illius tantæ Indulgentiæ. Ergo sicut causa rationabilis est necessaria ad Indulgentiam esse validam, ita ad tantam Indulgentiam esse validam est necessaria sua causa rationabilis proportionata illi quantitati Indulgentiæ. Vtræque consequentia patet.

Ratio. 2.

¶ Maior autem primæ consequentiæ p̄batur: & prius nota scdm̄ Caietanum vbi supra, quod licet Papæ potestas super communia bona Ecclesiæ spiritualia & temporalia sit dispensatiua, vt in probatione minoris dicitur, tamen res subiectæ huiusmodi potestati dispensatiuæ diuersimodè illi subduntur, & diuersimodè ab illa attinguntur, & quantum ad propositum spectat sunt in triplici differentia. Nam quædam sunt valida ex solo imperio dispensantis, quàmuis malè fiant ex culpa dispensantis, vt sunt distri-

Caietan.

buti

butiones beneficiorum factæ indignis, & dispensationes matrimoniorum in casibus dispensabilibus, absolutiones & dispensationes à censuris, & huiusmodi de iure positivo, de quibus Iura dicunt quod multa fieri prohibentur quæ facta tenent. Et sic patet quod hoc genus rerum validarum ex solo imperio dispensantis potest à potestate dispensatiua dispensantis attingi, seu efficaciter fieri dupliciter. scilicet dispensatione recta, aut regulata, & etiam non recta, seu non regulata, & quomodocumque fiat est valida de facto, ut dictum est. Secundò sunt alia inualida quidem ex solo imperio dispensantis, sed cum hoc à dispensante possunt attingi, & fieri verbo & opere per viam facti tantum, ut est dilapidatio bonorum immobilium Ecclesiæ. Si enim pontifex pro suo libito terras Ecclesiæ donaret aliquibus, donatio esset inualida, quia non est dominus bonorum Ecclesiæ saltem immobilium secundum communiter doctores, licet quò ad bona mobilia sint opiiones, & si facto & bulis poneret in possessionem eos quibus donauit, non propterea transfertur dominium rerum illarum immobilium in illos, & sic patet quod hoc secundum genus rerum à potestate pontificia dispensatiua vnico modo validè attingitur. scilicet dispensatione propriè dicta seu regulata, sed ab ipso Pontifice seu dispensante aliter de facto attingitur, sed inualidè, puta dissipatione aut dilapidatione, & huiusmodi. Tertio sunt alia inualida quidem ex solo imperio dispensantis, quæ etiam cum hoc per viam facti, à dispensante attingi non possunt opere, sed verbo tantum dispensantis, ut est dispensatio votorum & remissio obligationis Deo acquisitæ, ut est remissio culpæ, aut pœnæ Deo debitæ, & collatio donorum, seu gratiarum spiritualium ex se. Si enim votum castitatis solo imperio ad libitum Papa dispenset, aut culpam & pœnam propter culpam remittere conetur, seu gratiam gratum facientem aut gratis datam, aut aliud donum spirituale, aut characterem sacramentalem conetur Papa conferre alicui aliàs non disposito ad id, aut sine necessariò requisitis ad talem collationem esse efficacem, sed solo imperio ad libitum, certè constat talem dispensationem, donationem, aut remissionem esse inualidam, & nullam coram Deo. Et ideo circa hæc, & circa dispensationem thesauri spiritualis Indulgentiarum, ut hoc etiam ait Adrianus in. 4. in materia Indulgentiarum, nullum actum per viam facti potest Papa habere, nisi actum verborum inefficacem: executio enim cuiuscumque operis pontificij

ex solo imperio emanans non attingit ad aliquid prædictorum. Et sic patet quod hoc tertium genus rerum, ut dictum est tam à potestate dispensatiua seu pontificia, quam ab ipso dispensante seu pontifice vnico tantummodo de facto attingi potest, scilicet dispensatione proprie dicta seu regulata & rationabili operatione, quamuis solo verbo possit attingi inefficaciter ab ipso dispensante, ut dictum est. ¶ Iste ergo prænotatis iam patet probatio maioris supra positæ in prima consequentia cum suis particulis, quod scilicet dispensatio bonorum Ecclesiasticorum, quomodocunque commissorum, scilicet tam quod ad dispensationem quam etiam quod ad taxationem quantitatis eorum, si etiam talia dispensatio, quæ non est valida ex solo imperio dispensantis &c. ita quod non est de primo, neque de secundo sed de tertio tantum genere rerum dispensabilium supra dicto, non valet de facto, nisi fiat secundum intentionem domini principalis, id est, Christi, ut dicitur in maiore supra posita. Quæ propositio sic declarata seipsam probat, quia ut patet ex dictis in tertio genere rerum solum est valida talis dispensatio quando fit rationabiliter: rationabiliter autem tunc tantum fit, quando secundum intentionem Christi fit, ergo patet maior supra dicta probata ex sua declaratione supra posita.

¶ Minor autem ubi est difficultas probatur. Primum quod concedere Indulgentias est actus potestatis dispensatiuæ Ecclesiasticæ de thesauro communi Indulgentiarum, quamuis etiam sit actus iurisdictionis, ut patet. 1. Corinth. 9. Dispensatio mihi credita est, & ca. 4. & 1. Pe. 4. Sic nos existimet homo, ut dispensatores &c. ut de hoc latius supra. q. 1. & 2. & 3. & 5. habetur. ¶ Quod autem talis dispensatio thesauri Indulgentiarum sit de tertio genere rerum dispensabilium prædicto, scilicet inualida ex solo imperio dispensantis, & cum hoc per viam facti attingi non potest opere, sed solo verbo dispensantis probatur, in hoc enim stat difficultas huius rationis. Quia constat non esse de primo genere rerum dispensabilium, quæ sunt valida ex solo imperio dispensantis. Quod patet. Quia Papa non potest concedere Indulgentias hac sola ratione: quia vult sine causa pia, seu rationabili ad libitum, & si daret ad libitum sine causa pia seu rationabili non valerent Indulgentiæ, secundum communiter doctores cuiusque opinionum prædictarum, ut supra probatum est in prima par. propositionis, & secundum communem doctrinam Ecclesiæ. Item quia si communia

Paulus.

bona

bona spiritualia immobilia Ecclesiæ non potest Papa donare valida donatione ad libitū seu ex hac sola causa quia vult, ergo nec spiritualia, quia non minus sunt præciosa & chara Christo & Ecclesiæ bona cōmunia Ecclesiæ spiritualia quàm temporalia. Si ad hoc dicatur non esse simile, quia donatio temporalium est cū dāno Ecclesiæ, spiritualium vero non: cōtra hanc euasione replicatur. Quia habere dānum annexum aut non habere, habet se per accidens ad potestatem dispēfatiuam, vt patet ex hoc quod etiam quibusdam habentibus damnū annexum donatio ex solo Imperio est valida, vt est distributio dignitatum & prælationū &c. quātō magis q̄ talis dispensatio thesauri Indulgentiarū per Indulgentias in discretas sæpe est cū spirituali dāno Ecclesiæ, vt habetur in cap. Cum ex eo. de pœ. & re. ergo non est de primo genere dispēfabilium. Quod etiā non sit de secundo genere suprà dicto, patet ex hoc q̄ per viam facti nullum actū operis efficacis sed solius verbi actū Papa potest habere circa illam. Non enim potest transferre possessorium de facto horū bonorum (sicut potest respectu temporalium) sed solius Dei opus est, & solus Deus potest opere per viam facti attingere liberationem pœnarum debitarū ei, sicut et liberationem à debito culparum & votorum & huiusmodi ei acquisito: & solus Deus potest per viam facti opere suo efficaci attingere collationem donorū seu gratiarum spiritualiū, putā collationem gratiæ & charitatis & potestatis seu characteris sacramentalis & huiusmodi. Ergo similiter collationem aut distributionem thesauri Indulgentiarū ad remissionē pœnarum ei debitarum. Papa autē seu alius quicumq; dispensator horum bonorum spiritualium non potest attingere eorum effectum seu collationem, nisi solo verbo ministeriali in sacramentorum collatione aut extra sacramenta secundū ordinationem Christi & Ecclesiæ, & id adhuc non potest validē facere aut dispensare ex solo imperio nec ad libitū suū, sed rationabiliter, vt dictum est in prima parte propositionis, id est, circa debitē dispositos & debito modo aut ex causa debita, vt efficaciter sit valida talis collatio seu dispēfatio talium bonorū spiritualium quò ad Deum. Et sic patet q̄ dispensatio thesauri Indulgentiarū nō est de secundo genere suprà dicto. ¶ Restat ergo q̄ sit de tertio genere, tū à sufficiente diuisione, tum etiam quia vt patet ex dictis habet conditiones tertij generis rerum dispensabilium, & per consequens patet intentum q̄ scilicet

licet dispensatio thesauri Indulgentiarum non valet de facto, nisi sit rationabiliter facta ad intentionem Christi. Et sic patet prima consequentia cum suo antecedente. ¶ Secunda autem consequentia etiam patet. Sed eius antecedens quod scilicet intentio Christi & sanctorum est, quod sicut non valet dispensatio thesauri Indulgentiarum nisi ex rationabili causa fiat, ita nec sit valida tantæ Indulgentiæ dispensatio, nisi adsit causa rationabilis proportionata illi quantitati Indulgentiæ, in qua stat tota difficultas, probatur, tum ex supra dictis, tum etiam patet per probationes subsequentes quibus probatur secunda pars principalis, & intentum propositionis seu præfatæ quartæ opinionis. ¶ Ideo secundo principaliter probatur prædicta propositio seu quarta opinio. Quia ut dictum est, rationabilitas causæ est intenta à Christo & sanctis, ut dispensatio Indulgentiarum sit rationabilis & valida. Sed rationabilitas causæ ex sua natura dicit mensuram & proportionem secundum rectam rationem ipsius causæ intentæ ad talem dispensationem, ergo ut dispensatio tantæ Indulgentiæ sit rationabilis & valida, necessario requiritur pia causa rationabilis & sufficiens seu proportionata ad illam tantam Indulgentiam. Consequentia est bona, & maior patet ex supra dictis, & supra in probatione primæ partis: minor autem probatur. Nam rationabilitas causæ non dicit causam ipsam intentam absolute & generaliter sumptam, sed ipsam causam intentam, & secundum rectam rationem commensuratam & proportionatam ad dispensationem talium bonorum attentis debitis circumstantijs & alijs requisitis ad id. Nam rationabilis causa ex sua natura dicit respectum prædictæ commensurationis & proportionis ad suum effectum præfatum. Aliud enim est esse causam absolute & generaliter intentam, aliud est esse causam rationabilem. Illud namq; nõ dicitur respectu casuum particularium, hoc autem sic. Ideo ergo ad esse causam rationabilem dispensationis Indulgentiarum requiritur quod secundum exigentiam casuum sit talis thesauri dispensatio commensurata & proportionata secundum rectam rationem suæ causæ talis dispensationis tantæ Indulgentiæ, & econtrà tantæ Indulgentiæ dispensatio sit proportionata suæ causæ piæ, ad quã talis dispensatio Indulgentiæ ordinatur tantum ad suam causam. scilicet tanta Indulgentia ad tantum honorem Dei & utilitatem Ecclesiæ seu animarum proportionate ordinatur. Aliæ probationes sequentes etiam faciunt ad probationem huius minoris.

Ratio. 2.

Sicut
dicitur

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Tertia
ratio.
Thom.*

¶ Tertio principaliter probatur idem. Quia si propria causa quã-
tificat suum effectum, vt supponitur, & scilicet quantitas effectus
consequitur suam propriam causam etiam secundum Thomam
vbi supra, ergo sicut dispensatio, vt sit rationabilis necessario cau-
satur à causa rationabili, ita tanta dispensatio debet necessario cau-
sari à causa rationabili & proportionata tantæ dispensationis. Pa-
tet consequentia supposito & eiusdem rationis est dispensatio In-
dulgentiæ, & dispensatio tantæ Indulgentiæ. Vtrumq; enim est
dispensatio tertij generis, scilicet solùm rationabiliter dispensabi-
lium, vt suprâ in prima probatione dictum est. Consequentia er-
go præfata isto supposito patet. Quia alioqui si non requiritur præ-
dicta commensuratio & proportio, sequeretur & dispensatio ip-
sa dependeret à propria causa rationabili: quantitas autem dispen-
sationis non dependeret à sua propria causa rationabili seu legiti-
ma ipsius quantitatis, quod secundum Philosophiæ processum ef-
set monstrum. Nam in reliquis magnitudo effectus respõdet ma-
gnitudini causæ illius rei. Magnus enim calor ex magnitudine ca-
lescentis procedit, & sic de alijs. Effet etiam contra determina-
tionem Ecclesiæ in extrauagan. Clem. 6. Vnigenitus. vt haberetur
infra in Sexta probatione principali huius quartæ opiniõis, ergo.

*Quarta
ratio.*

¶ Quarto principaliter probatur idem. Quia sicut dispensatio
rationabilis thesauri Indulgentiarum aduersatur donationi ad li-
bitum, ita contrariatur distributioni incommensurata seu impro-
portionata ad suam causam piam Indulgentiæ, quod probatur.
Nam concessio Indulgentiæ sine causa est dissipatio & inualida
secundum omnes doctores communiter, vt suprâ probatum est.
Sed tanta dissipatio & tam sine causa est concessio Indulgentiæ
magnæ pro paruissima causa, sicut concessio paruæ Indulgentiæ
pro nulla causa, ergo est tanta dissipatio & inualida concessio il-
lius seu vtriusque Indulgentiæ. Probatur minor. Quia tam esset
dissipator Princeps aut dispensator, & sine causa dans centum de
bonis communibus pro parua causa sicut si pro nulla. Similiter si
Papa mecum dispensaret ad tria beneficia curata pro causa quæ
non sufficeret nisi ad duo, certè esset dissipator & sine causa ratio-
nabili dispensaret, & talis dispensatio est irrationabilis ad illa tria,
& inualida coram Deo: neque ille dispensatus cui de hoc debite
constaret esset tutus in conscientia, secundum communiter do-
ctores & bea. Tho. ergo requiritur prædicta proportio causæ &
quan-

quãtitatis Indulgentiæ. ¶ Si dicatur q̄ quò ad dispensandum in illo tertio curato beneficio nulla est causa, & q̄ quò ad illud disp̄satio non valet bene tamen quò ad alia duo, similiter ego dico, & in propositionis tertia parte habetur, & habeo intentum, q̄ scilicet ad illam quantitatem Indulgentiæ excedentem nulla est causa, & ideò quò ad illum excessum non valet coram Deo illa disp̄satio Indulgentiæ, vt dicit propositio & opinio nostra. ¶ Et quidem ridiculum videtur dicere q̄ vnum Ave Maria in quocunq; casu & tempore sit causa æquè rationabilis ad Indulgentiam centum dierum & centum mille annorum, & ad Indulgentiam plenariam cuiusbet homini, & singulis diebus, cum Deus ipse omnia faciat numero, pondere, & mensura, ergo. ¶ Quintò principaliter probatur idem. Quia secundum Thom. 1. par. Sum. q. 60. art. 5. & ibi Caiet. & 1. 2. q. 91. & c. & Gerson. 2. par. Sum. in regulis moralibus, & secundum rectam rationem regula doctorũ est, quòd quando à priori non potest sufficienter cognosci volũtas diuina qualis sit in suis præceptis, & quomodo velit ea seruari, procedatur à posteriori, vt scilicet ex his quæ videmus in humana politia rationabiliter fieri, assurgamus ad diuinã legem & voluntatem similiter interpretandam & intelligendam. Nunc autẽ videmus in humana politia tam ecclesiastica q̄ civili, q̄ si quis relinqueret aliquos redditus ad maritandum puellas nobiles ciuitatis, seu ad aliam vtilitatem communitatis sic indeterminatẽ, non taxando quantum huic vel illi in hoc vel illo casu, tunc intelligitur q̄ talis dispensatio fiat rationabiliter & proportionabiliter ad p̄sonas & causas seu casus occurrentes, ita q̄ si notabiliter aliter fieret disp̄satio prodiga & irrationabilis etiam sine damno aliorũ, certẽ esset non solũ irrationabilis, sed & contra intẽtionem seu voluntatem obiectiuam domini principalis, & per consequẽs inualida dispensatio quo ad illum excessum notabiliter improporcionatum. Ergo similiter in proposito dicendum est, quia manet in Ecclesia thesaurus à Christo & tantis relictus disp̄satus per Indulgentias ex pia causa sic indeterminatẽ, sed intelligitur q̄ rationabiliter determinetur, & dispenseretur ex tali vel tali causa pia proportionata, vt dictũ est. Nunc autem constat q̄ sicut nõ est rationabilis dispensatio thesauri temporalis in quantacunque & nimis magna quantitate ex quacunque causa utili & parua & improporcionata, sic non est rationabilis neque secundum intẽtio-

Obiectio

*Quinta
ratio.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

nem, sed potius contra intentionem obiectiuam Christi & sanctorum dispensatio nimis magnæ quantitatis Indulgentiarum, pro quacunque pia causa quancumque parua & non proportionata ad tantam quantitatem Indulgentiæ, & per consequens non est valida talis Indulgentia quò ad illum excessum notabiliter improportionatum tali causæ. ¶ Et confirmatur: quia dispensatio tertij generis suprà dicti in prima probatione eorum quæ non sunt valida ex solo imperio dispensantis neque per viam facti ab eo attingi possunt opere sed verbo tantum, pro quanto est rationabilis credita Petro & successoribus eius, debet imitari dispensationem factam à Christo, omnis enim Christi actio, nostra est instructio. Sic enim agendo formam instituit nostrarum actionum. Sed Christus eundem thesaurum dispensat commensuratè & proportionabiliter consideratis considerandis, vt patet ex differente eiusdem dispensatione per sacramentum baptismi, quo tota pœna dimittitur, & per sacramentum pœnitentiæ, quo non tota sed pars remittitur regulariter, ergo rationale est quòd similiter & nõ aliter sit credita suo Vicario applicatio dicti thesauri, proportionabiliter & rationabiliter facienda. Et consequentia tenet: quia non est maioris potestatis dispensator & Vicarius quàm eius dominus principalis: neque maiorem & absolutiorem potestatem creditur dominus principalis dedisse suo Vicario, quàm sit ea qua ipse vsus fuit regulariter ad instructionem illius & aliorum, aliàs esset verè & propriè prodigus & dilapidator, potius quàm dispensator, si aliter faceret. Non enim is tantum dicitur prodigus & dilapidator, qui sine vlla omnino causa distribuit bona sibi commissa, sed & is qui nimis notabiliter sine causa sufficiente & proportionata effundit, vt patet in rebus humanis, vt dictum & probatum est.

*Sexta
ratio.*

¶ Sextò principaliter probatur idem auctoritate capit. Falsas de pœnitent. distinctione quinta, vbi sic habetur. Falsas pœnitentias dicimus quæ non secundum auctoritatem sanctorum patrum pro qualitate criminum imponuntur. Vbi Gloss. id est, si minor pœnitentia imponitur quàm Canones pœnitentiales determinant, nisi ex causa temperentur, aut si minor quàm crimini debetur consideratis considerandis imponitur, pœnitentia falsa est, & non secundum auctoritatem patrum. Hæc Glossa, quàmuis illud quod Glossa dicit de Canonibus pœnitentialibus

Glossa.

habuerit locum olim, non autem nunc, quando pœnitentiæ sunt arbitrariæ, vt alibi de hoc latiùs, ergo eadem ratione sunt falsæ Indulgentiæ & nullius valoris q̄uo ad excessum quando sine causa rationabili & sufficiente consideratis considerandis nimis notabiliter, vt dictum est, conceduntur. Patet consequentia. Quia Indulgentiæ succedunt loco pœnitentiæ debitarum, vt habetur in capit. Cum ex eo. de pœnitentijs & remissionibus, vt supra quæstione tertia, quæstione quinta, quæstione sexta.

¶ Item in cap. Cum ex eo. de pœnitentijs & re. ex Concilio Lateranens. sub Innocent. 3. sic habetur. Ad hæc quia per indiscretas & superfluas Indulgentias quas quidam Ecclesiarum prælati facere non verentur, & claues Ecclesiæ contemnuntur, & pœnitentialis satisfactio eneruatur, decernimus &c. Ex quibus verbis patet vt ait Caietan. in secundo quodlibeto tractatu de Indulgentijs cap. octauo quod Indulgentiæ aliquæ sunt indiscretæ & superflue. Hæ autem non sunt, nisi illæ quæ excedunt notabiliter proportionem suæ causæ piæ pro qua conceduntur: non enim videtur quæ aliæ sint superflue & indiscretæ. Patet etiam quod tales Indulgentiæ indiscretæ & superflue non adimplent satisfactionem pœnitentialem, ex quo, vt ait textus, ipsam eneruant. Eneruare enim idem est quod destruere seu inutilem reddere, opponitur enim ad hoc quod est adimpletio satisfactionis pœnitentialis, vt patet ex supra dictis. q. 3. q. 5. q. 6. ergo per tales indiscretas & superfluas Indulgentias, non consequitur quis satisfactionem pœnitentialem Deo debitam adimpletã esse pro ipso de thesauro Ecclesiæ. Probatur consequentia. Quia si per tales Indulgentias hoc consequeretur, non eneruaretur sed potius adimpleretur satisfactio pœnitentialis, sed dum huiusmodi superflue & indiscretæ Indulgentiæ sunt infructuosæ quò ad dictum excessum, secundum rei veritatem & satisfactionem pœnitentialem coram Deo adimplendam, iã & pœnitentes putando eas sibi prodesse, omittunt satisfactionem pœnitentialem Deo debitam, sicque in veritate eneruatur in foro Dei satisfactio pœnitentialis, vt dicit textus. Nam in foro Ecclesiæ benè liberaretur ab obligatione implendi pœnitentiam iniunctam, quatenus ei responderet prædicta Indulgentia, etiã superflua & inualida coram Deo esset valida in foro Ecclesiæ, sicut & dispensatio irrationabilis votorum, imò multo magis. Quia etiam si sine vlla causa Papa absoluit pœnitentem à pœnitentia

Concilium
Lateran.

iniuncta, valet talis absolutio in foro Ecclesiæ, licet non in foro Dei. Quia eorum quæ sunt humani iuris Papa censetur dominus non sic obligationum Deo quasitarum, quia non dominus sed dispensator est talium bonorum sibi commissorum, & ratificat Dominus ea tantum quæ Papa facit clauæ non errante nec discordante à iudicio & voluntate Dei, quod non est quando irrationabiliter fit dispensatio bonorum commissorum, vt dictum est & dicitur, vt hoc etiam ait *Adrian.* in. 4. de clauibus in materia Indulgentiarum. Ideo semper loquor in foro conscientiæ & Dei. ¶ *Itē* ad idem facit extrauagans Bonif. 8. Antiquorum. de pœ. & re. vbi conceditur verè poenitentibus & confesis qui visitauerint basilicas vrbs Romę sub forma ibi præscripta quolibet ceterisimo anno non solum plena & largior sed & plenissima venia omnium peccatorum. Et post additur sic. Vnusquisque tamen plus merebitur & Indulgentiam efficacius consequetur, qui basilicas ipsas amplius & deuotius visitauerit. Hæc ibi. Vbi nota quod post Indulgentiam etiam plenissimam concessam dicitur quod efficacius eam consequetur, qui deuotius visitauerit. Vnde innuitur quod nisi sufficienter deuotè quis visitauerit, non consequetur illam Indulgentiam plenissimam, sed solum secundum proportionem causæ, scilicet secundum quod magis vel minus deuotè visitauerit, sic magis vel minus de illa Indulgentia consequetur, de quo etiam latius infra. q. 26. habetur. ¶ *Item* ad idem facit Clemen. 6. in extrauagan. Vnigenitus. de pœ. & re. vbi sic habetur. Quem quidē thesaurum per beatum Petrum cœli clauigerum eiusque successoribus in terris vicarios commisit fidelibus salubriter dispensandum, & proprijs & rationabilibus causis, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione pœnæ temporalis pro peccatis debitæ tam generaliter quam specialiter, prout cum Deo expedire cognosceret, verè poenitentibus & confesis misericorditer applicandum. Hæc ibi. Vnde patet ex ly proprijs & rationabilibus causis, quod non solum rationabiles, sed & proprias oportet esse causas quantitatis Indulgentiarum, nunc totalis, nunc partialis remissionis pœnarum, & per consequens sequitur quod non sunt communes omnes causæ piæ Indulgentiarum ad totalem & partialem remissionem, sed aliqua pia causa est propria & rationabilis ad partialem, quæ non est ad totalem remissionem, alioqui non esset causa propria remissionis, sed quælibet causa pia esset communis partiali & totali remissioni,

missioni, cuius oppositum sonat litera prædicta, vt eam sic legit Caietanus. ¶ Sed alij legunt, & pro pijs & rationabilibus causis &c. quæ litera habetur communiter in extrauagan. Et ex hac litera non procedit ratio prædicta Caietani, sed ex ly rationabilibus causis, nam inde videtur quòd non omnis causa pia est rationabilis ad quantamcunque quantitatem Indulgentiæ. Et quia ratio- nabilitas causæ dicit commensurationem & proportionem eius ad quantitatem Indulgentiæ, vt supra probatũ est, ergo. Et ad hoc facit ly, prout cum Deo expedire cognoscerent, vt patet sincero animo intuenti, ergo patet intentum. ¶ Item ad idem est censura Parisien. contra Erasmm titul. 8. vbi habetur sic, cum non in destructionem sed in ædificationem data sit potestas Ecclesię, nõ pro quauis causa omnes quarumcunque pœnarum debitores per Indulgentias protinùs eripiuntur à debito pœnarum, etiam si sint in charitate, vnde nulli mortalium certum est quantum per quas- uis Indulgentias Deo satisfiat pro pœnis, quæ pro peccato debentur &c. vt supra. quæst. 14. in responsione ad primum argumentũ habetur latius, ibi videatur. ¶ Item ipsimet de tertiã opinione supra posita dicunt hoc idem contra se ipsos conformiter ad hanc nostram quartam opinionem & propositionem coacti ipsa ratio- ne & veritate. Nam beatus Thomas in. 4. distinct. 45. quæst. 2. ar- ticu. 3. quæstiuncula secunda ad vltimum argumentum, & Palu- vbi supra, vt etiam refert & tenet Florent. prima par. Sum. tit. 10. ca. 3. §. 2. & 3. par. titu. 22. ca. 5. §. 6. & 7. & Syluestrina titu. Indul. q. 7. dicunt qd Papa non potest extrahere omnes animas purgato- rij per Indulgentias, quia hoc esset irrationabile. Hæc illi. Ex hoc ergo patet quòd dispensatio Indulgentiarum si est irrationabilis, non est valida. Nunc autem patet irrationabilem esse si fiat im- proportionatè notabiliter ad causam piam, modò fiat pro defun- ctis, vt ipsi dicunt, modò pro viujs, vt probatum est, ergo. ¶ Simi- liter beat. Thom Palud. & Duran. vbi supra dicunt quòd esset ir- ratorum dicere qd quis toties lucretur Indulgentiam magnam, quoties intraret & poneret pedes & regrederetur visitando Eccle- siam in die Indulgentiarum, quia est irrationabile: & qd idco Pa- pa vel noluit vel non potuit sic concedere tantam Indulgentiã ex tali causa pia tam notabiliter insufficiente aut iniusta. Iam ex hoc eorum dicto patet clarè contra eos pro nostra supra dicta opinio- ne & propositione, quòd requiritur sufficiens & iusta & propor-

b. Thom.
Palud.
Floren.

Duran.

mod. 7. 4

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

tionata causa pia ad quantitatem Indulgentiæ, vt sit rationabilis & valida quantum sonat coram Deo, ergo.

¶ Et facit ad prædicta quòd in Clemen. 1. de reliquijs & ven. Sanctorum, non conceditur tanta Indulgentia astantibus primæ tertiæ &c. quanta matutinis & missæ & omnes Indulgentiæ cõcessæ in Iure Canonico sunt moderatissime & suis causis proportionata, ergo.

*Septima
ratio.*

¶ Septimò principaliter probatur idem secundum Adrianum in. 4. de clauibus in materia Indulgentiarum sic. Quia nõ est valida remissio seu relaxatio obligationis Deo acquisitæ ex voto vel iuramento, nisi fiat ex causa sufficiente & proportionata ad talem remissionem, ergo nec remissio seu relaxatio obligationis Deo contractæ ex delicto, nisi ex causa sufficiente & proportionata, qualis est remissio pœnarum Deo debitarum ex peccato per viã Indulgentiæ. Antecedens patet secundum communiter doctores, & secundum Thom. secunda secundæ, quæst. octuagesima octaua, articu. 11. 12. Cõsequencia autem tenet à fortiori, quia obligatio ex delicto fortior videtur saltem non minor, pro quanto cum maiore gratia & pietate pro offensa valde demeritoria ex se Deo contracta est contra peccatorem.

¶ Hæc ratio potest solui concedendo totum discursum non simpliciter sed solum quando utrobique esset pura & omnino liberalis remissio obligationis. Nunc autem in remissione obligationis pœnarum per viam Indulgentiæ non est tam pura & liberalis remissio sicut in remissione obligationis ex voto, vt patet. Quia in remissione obligationis ex voto aut iuramento est omnino liberalis remissio obligationis sine alia satisfactione, ideo requiritur causa sufficiens. In remissione autem obligationis pœnarum ex delicto per viam Indulgentiæ licet quantum est ex parte Dei sit liberalis remissio, est tamen non pura sed mixta cù satisfactione de thesauro Ecclesiæ dispensato ad dictã satisfactionem Deo faciendam, vt supra. quæst. prima & secunda latius habetur. Ideo simpliciter negatur prædicta consequentia in proposito Indulgentiarum, sicut eã negat beat. Thom. & Paulud. vt habetur supra.

b. Thom.

¶ Sed certè prædicta ratio & eius intentum potest aliter fortificari, sic scilicet quia etiam Papa non potest in sacramento remittere de pœna Deo debita pro peccatis, sine causa rationabili &

suffi-

sufficiente, neque totam pœnam pro parua causa seu dispositione pœnitentis, respectu talis remissionis totalis pœnæ, ergo neque extra sacramentum per viam Indulgentiæ. Antecedens patet etiam secundum doctores fauorabilius loquentes de sacramento pœnitentiæ. Quia potestas sacerdotalis arbitraria nõ potest remittere culpam aut pœnam validè coram Deo, nisi rationabiliter ex causa sufficiente & proportionata id faciat consideratis considerandis, aliàs Deus non ratificabit clauè errante, & multo magis hoc est verum secundum Thomam & sequaces vt suprâ quæst. quarta habetur. Consequentia autem patet à simili, seu potius à fortiori. Quia vtròbiq; est liberalis applicatio sui thesauri, scilicet meritorum tantum Christi in sacramento & ipsius & sanctorum in Indulgentijs, & vtròbiq; est satisfactio pœnarum de dicto thesauro ibi applicato, sicq; vtròbiq; est iustitia vt suprâ quæst. prima & secunda habetur. Et vtròbiq; est remissio obligationis pœnarum pro delicto iam quò ad culpam dimisso contractæ, & vtròbiq; fit talis remissio virtute clauium, vt patet & supponitur ex suprâ dictis: & Indulgentiæ succedunt loco satisfactionis pœnitentialis iniunctæ, aut iniungendæ per sacerdotem in foro sacramentali pro peccatis, ergo vtròbiq; est omnino eadem ratio quò ad applicationem prædicti thesauri, ergo consequentia patet & intentum. Ideò hæc ratio videtur etiam efficax & fundamentalis ad propositum. Aliæ rationes quia non videtur tam efficaces omittuntur.

¶ Ex dictis omnibus patet quòd non valet hæc consequentia. Valet dispensatio thesauri facta ex causa pia, ergo valet dispensatio quantæcunque quantitatis ex quacunque causa pia. Patet error. Quia in antecedente intelligitur rationabilitas dispensationis absolute & indefinite assumptæ. In consequente autem non ponitur, sed potius oppositum explicatur, scilicet irrationabilitas dispensationis in particulari, ex quo disproportionis causæ ad effectum explicatur in particulari, vt patet ex dictis. Æquiualeuter enim arguitur ab indefinita seu indeterminata ad vniuersalem distributiuam, seu etiam ad aliquam singularem signatã, sicut si argueretur sic. Potest vxor ex causa pia aliquid erogare sine licentia mariti, ergo potest ex quacũq; causa pia quantum libet erogare. Vel sic. Potest homo licitè occidi à iudice secundum allegata & probata, ppter vilitatẽ seu necessitatẽ reipub. ergo ppter

quancunq; necessitatē ex quacunq; causa. Vel sic. Propter honorem sunt postponendæ diuitiæ, ergo propter quemcunq; paruum honorem quantumcūq; magnæ diuitiæ & multa eiusmodi paralogyzantia ex dicta consequentia possunt cuique manifestè occurrere. Vel sic. Potest sacerdos ministerialiter in sacramento dispositis conferre remissionem poenæ seu effectum sacramenti, ergo cuilibet disposito potest conferre quantumcunq; magnū effectum voluerit. Sicut ergo constat manifestè has & alias eiusmodi consequentias non valere, sic nec illam suprā positam in nostro proposito, quam tamen videtur facere beat. Thom. & alij de tertia opinio suprā recitata, & ibi paralogyzasse. Et sic patet secunda pars propositionis probata. ¶ Tertia pars propositionis, quod scilicet non existente sufficiente causa pia ad tantam quantitatem Indulgentiæ, tunc solū tenet & valet illa Indulgentia pro ea parte seu rata pro qua illa causa pia sufficiens est secundum Dei iudicium. ¶ Probatur secundum Adrianum vbi suprā. Quia vtile per inutile non vitiatur regulariter, dū potest discerni per Deū ipsum à quo pendet talis discretio & acceptatio vt suprā quæst. 12 in dubio primo habetur: & concordat beat. Thom. Durand Palud & alij, vt habetur infrā. quæst. 16. & quæst. 29. vbi dicunt quod duorum facientium idem opus pro lucranda Indulgentia indeterminatē posita vnus lucratur plusquàm alius secundum quod magis accedit ad causam Indulgentiæ, quia & idem opus est decens respectu vnus & non alterius ad lucrandum tantam Indulgentiam. Sic in proposito dico quod eadem causa aliquando & cum talibus circumstantijs & respectu vnus personæ aut temporis est sufficiens ad tantam Indulgentiam & non respectu alterius, neque etiam respectu ipsius alio tempore & cum alijs circumstantijs nisi ad minorem quantitatem Indulgentiæ, id quod certitudinaliter solus Deus scit semper & infallibiliter, qui & retribuere nouit singulis in numero pondere, & mensura. Et ad hoc facit cēsurā Parisiensis contra Erasmus titul. octauo, quæ habetur suprā quæst. quartadecima, in responsione ad primum argumentum ibi videatur. ¶ Ex quo infero quod erroneum est dicere absolute quod Indulgentia, aut quod talis Indulgentia nil valet. Ratio, quia licet constet quod non est sufficiens causa pia ad tantam Indulgentiam (quod tamen vix constare potest, vt habetur infrā in responsione ad tertium argumentum, & quæst. decima nona)

tamen

3. pars p-
positiōis.

Nota.
Corollar.

tamen licet non valeat quantum sonat, valet tamè aliquid pro rata secundum sufficientiam causæ, vt dictum est in hac tertia parte propositionis: & cum semper sit aliqua causa pia sufficiens ad aliquam partem Indulgentiæ, ergo aliquid valet semper lucranti illam cum aliàs debita dispositione, vt supponitur: ergo patet corollarium. ¶ Item nisi constet de insufficientia causæ ad tantam Indulgentiam, temerarium & dignum punitione est dicere qd non valet quantum sonat: quia dum de opposito non constat manifestè, semper pro Papa est præsumendum in foro Ecclesiæ, vt habetur dist. 40. cap. Non nos. cum gloss. vt infra. q. 19. & infra in responsione ad tertium argumentum in hac ea. q. habetur. ¶ Igitur quia nulla fortè est tam parua causa pia absolutè, & secundum se considerata, quæ non possit esse magna causa & sufficiens ex respectu seu relatione aut ex circumstantijs: ideo noli iudicare an ista vel illa causa pia posita pro lucranda Indulgentia sit omnino sufficiens, an non, si non vis errare. Nam & pro visitatione Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Angelis prope Afsisium die secunda Augusti est Indulgentia plenaria. Quæ Indulgentia est maximæ auctoritatis, cum beatus pater Franciscus viuens ore tenus à Domino Iesu Christo eam obtinuit, teste beata virgine Maria & Angelis, & per Papam & Cardinales confirmata est, & per miracula diuulgata, vt habetur in hystoria eius festi Portiuculæ secunda die Augusti. Ideo prudenter & Christianè, piè simul & verè consulit Gerson in secunda parte sum. in tract. de Indulg. confid. 12. dicens. Consilium igitur est sanum vt solùm absq; curiosa discussione de præcisa vel euidè te & certa quantificatione seu mensuratione Indulgentiarum huiusmodi (adde & tu seu earum causarum) studeat homo pius eas acquirere secundum qualitatem suæ vocationis, pondus autem valoris illi relinquere qui omnia fecit, & facit in numero, pōdere & mensura. Hæc ille. ¶ Et secundum omnia suprãdicta debent moderatè intelligi alia dicta Gersonis in secunda part. Sum. tract. de Indulgen. confid. 8. dicens sic. Solus Papa Christus potest illam tot dierum & annorum mille millium Indulgentiam concedere qualis posita reperitur in diuersis cōcessionibus Papalibus, sub diuersis temporibus, locis & causis. Et fortè talis enormitas concessiois ab aliquibus quæstuosis vel aliter malè motis conficta est. Hæc ille. ¶ Item quod idem confid. 9. dicit sic. Indulgentiarum concessio rationabilis præsupponit in conferente auctoritatem à

Christo fundatam in Euangelio vel ex ipso explicatam, præsup-
 posuit idoneitatē & impletionē conditionis appositæ in Indulgē-
 tijs, utpote q̄ sit verē contritus & confessus aut huiusmodi, & fa-
 ciat hæc aut illa. Præsupponit tertio causam concessionis seu dis-
 tributionis huiusmodi Indulgentiarum legitimā, clauē. s. Eccle-
 siæ non errante, neq; Christo reprobante, vbi non certa & euidēs
 noticia requiritur, sed æstimatio bonæ fidei, & probabilis conie-
 ctura, sicut in distributione thesauri materialis de fisco regio vel
 Ecclesiastico Papa vel rex seu alius distributor rationabiliter attē-
 deret. Hæc ille ibi. ¶ Item quod confid. 10. dicit sic. Indulgētia-
 rum concessio per tot millia, nedum dierū sed & annorū videtur
 difficulter saluabilis, post remissionem pœnæ æternæ, & cōmuta-
 tionē in temporale. Constat enim q̄ nec homo singularis in hac
 vita potest aut debet obligari ad tot annos pœnitentiā agendum
 cū non victurus sit per millesimam partem tot annorum, & ne-
 mo ad impossibile obligatur. Constat præterea q̄ dum mundus
 finem habebit finietur purgatorium, & consequenter dies pœna-
 rum suarum. Hæc ibi. ¶ Item qđ idem in tractatu de absolutione
 confessionis sacramentalis alphab. 33. litera. K. dicit sic. Addatur
 ad præmissa q̄ potestas prælatorum in dando Indulgentias nō est
 nisi quædam potestas dispensationis, quæ debet esse rationabilis,
 & ad ædificationem, & ideō si dent sine causa rationabili has vel
 illas Indulgentias, utpote pro solo intuitu fauoris humani vel alio
 tali modo non oportet q̄ Indulgentiæ tantum valeant quantū so-
 nant. Præterea fatuę sunt & superstitiosæ quædā intitulationes de
 Indulgentijs viginti mille annorū, vel tali modo, qui dixerit quin-
 que Parer n̄. ante talem imaginem &c. & esset per prælatos pro-
 uidendū, quia cedit hoc in contemptū & irrisionē Indulgentiarū
 neq; continet veritatem. Vnde plenaria Indulgentia vix solebat
 dari pro passagio terræ sanctæ, constat tamen q̄ factum pro quo
 sunt Indulgentiæ magis priuilegiatum est quàm aliud cæteris pa-
 ribus. Hæc ibi. ¶ Item qđ Bonauent. in. 4. dist. 20. q. 6. dicit q̄ sci-
 licet irrisorium est & falsum dicere, q̄ is qui mille peccata cōmi-
 sit, sit liberatus per Indulgentias pro tribus obolis vel denarijs &
 huiusmodi. ¶ Dico ergo q̄ hæc & alia similia dicta doctorum
 sunt moderatē interpretanda, vt suprā dictum est, & cautē loquē-
 dum in his, attento quod rationabilitas causę piæ potest diuersi-
 modē considerari, & non est nostrum de ea iudicare dum de op-
 poss

BONAVENT.

pensari per viam sacramenti quod effectus remissionis poenarum
 opere operato seu ex vi clarissimi suffragii dispositio sunt eorum ex
 Quæstio decimaseptima. no

posito non constat manifestè, vt diximus. Et ipsemet Gerson po-
 stea in tertia parte Summæ, in tractatu de directione cordis, con-
 sideratione. 29. & 30. alphab. 69. litera. I. in quibusdam alijs simi-
 libus dicit, sic cautè, piè, & moderatè esse interpretandum & a-
 gendum, vt dictum est. ¶ Et ad illud quod vbi suprà Gerson di-
 xit de purgatorio quòd non tantum durabit, potest dici quòd de
 hoc non constat. Item quia licèt constet qd non durabit viginti
 mille annis aut vltra, tamen Papa & Ecclesia sic abundanter con-
 cedit viginti mille annos Indulgentiæ & huiusmodi, ex suppositio-
 ne seu conditione (vt ait Armachanus) scilicet si purgatorium
 duraret tanto tempore & talis homo esset debitor tantæ poenæ,
 & quia Ecclesia incerta est de vtroq; , ideò concedit abundanter
 extendens se ad possibile. Item quia poena extensua illorum anno-
 rum si cras finiretur mundus & purgatorium, reducitur ad inten-
 suam, & per eam compensatur, vt dicunt cõmuniter doctores,
 de existentibus in fine mundi obnoxijs multis annis poenarum, &
 quòd ad tales poenas tot annorum extensiuè aut intensiuè habet lo-
 cum talis indulgentia tot millium annorum, vt dictum est. Ideò
 non est falsus aut irrisorius talis modus Indulgentiæ, aut ipsa In-
 dulgentia, licèt Gerson aliter dicat. Non enim omnia dicta docto-
 rum diuina aut sacramentalia sunt. ¶ Contra secundam partem
 propositionis arguitur tripliciter. Primò si requiritur necessariò
 proportio causæ piæ ad quantitatem Indulgentiæ, hoc ideò esset,
 vt effectus proportionaretur suæ causæ, vt patet ex dictis, quia nõ
 videtur alia ratio ad id: sed causa Indulgentiæ, scilicet pro qua cõ-
 ceditur ipsa Indulgentia, scilicet pietas non est propria causa In-
 dulgentiæ seu absolutionis aut remissionis poenarum, aut dispen-
 sationis thesauri Ecclesiastici. Hæc est enim essentialiter ipsa In-
 dulgentia, vt patet suprà. q. 1. Quod patet. Quia propria causa pre-
 dictæ Indulgentiæ est passio Christi & sanctorum applicata huic, seu
 thesaurus Ecclesiæ (quod idè est) vt patet ex suprà dictis. q. 2. & 3.
 ergo ad istã causam propriam Indulgentiæ & nõ ad aliã pro qua
 conceditur Indulgentia oportet qd proportionetur ipsa Indulgentia
 seu remissio poenarum, vt sit valida. Hæc consequentia patet. Quia
 proportio effectus attenditur & respondet ad suum correlatiuum scilicet
 ad suã causam propriã efficientè, seu per modum efficientis se
 habentem, & non ad aliam, vt patet, ergo. ¶ Tunc vltra, Indul-
 gentia vt sit efficax debet proportionari suæ causæ propriæ per

Susceptis
 auctas exp
 cadentes v
 pesant: &
 alia pica p
 oto telomus
 d'humor re
 mur. g. fa
 ad ea
 Arma- effect
 chanus. missio
 nium ex vj
 onde depo
 at nes ali
 ca reguza
 valem dyp
 thesauru
 vjam in
 tie

Argu. i. teru
 ex idè
 romps. q vt
 e' p' p' d' d' h
 d' in v' d' d' d' d'
 d' p' p' d' e' d' d'
 s' m' d' s' p' u' a
 u' e' t' u' s' d' a' d'
 e' f' f' e' t' u' s' r' e' n'
 p' e' n' e' u' e' x'
 u' i' u' e' l' e' x' o'
 p' e' n' a' r' u' u' t' s'
 e' i' p' z' e' x' d' a' t'
 p' r' o' d' i' t' u' s'
 T' s' i' u' s' p' o' d' e' r'

quòd. g. quòd est ende oio in utrobq. ex quo illa dispensat
 q per viam sacramenti su per pntes ordijis dno soli iuz
 iuz. seuus Indispensatõe per viam indulgentie. Tota rta
 d' stat. est n' impermisses & per auctes q' u' dispensatõe

ius 57: daber ut dispensatio non ut sacerdotibus pro
quod vel in deo fit quod sacerdos sine hiis que iurisdictione
atq; alijs huius the F. A. Cordub. De Indulgentijs.

dispensatio
verum non potest
vel illa vasa
thesauri de
te. offi. 2. q.
in requisi
ad thesauri
lectionis val
pe sadi. deo
in pa. argu. 2.
bas est na
dwo dispe
id exigu
q. scilicet
p. 97. art. 4.
omne suzta
ibu boni ius
articulare.
icunq; fuerit
dispensatio the

modum efficientis se habenti scilicet abundantie thesauri Ecclē
fiastici: nunc autem ista abundantia est infinita, quia scilicet est suf-
ficiens ad remissionem quantumcunq; magnarum poenarū om-
nium, & quotiescunq; applicetur omnibus & singulis per Indul-
gentias, ut supra. q. 3. habetur, ergo quantumcunq; magna Indul-
gentia concedatur cuiq; & quotiescunq; pro quacunq; pia causa,
iam causa propria illius & cuiuscunq; Indulgentie scilicet abun-
dantia prædicti thesauri est causa sufficiens: & per consequens pro-
portionata ad effectum & efficaciam illius & cuiuscunq; Indul-
gentie, & per consequens valida est omnis Indulgentia quantum-
lona ex quacunq; causa pia fiat. ¶ Secundo arguitur ad idem, & est
replexa contra responsum quod potest dari. Nam si dicatur
quod non solum requiritur quod causa propria effectiva seu per modum
efficientis illius Indulgentie sit sufficiens, sed & causa Indulgentie
pro qua scilicet conceditur talis Indulgentia, ut dicitur secunda pars
propositionis, contra hoc sic replico. Quia si sufficientia talis causæ
piæ requiritur, ergo nil prodest quod auctoritate Papæ aut alterius su-
terioris concedatur talis Indulgentia, & per consequens non plus
quis lucratur per Indulgentias quam sine illis, faciendo idem ex eadē
causa pia. Probatur consequentia. Quia siue superior seu Papa cō-
cedat tantam Indulgentiam seu remissionem poenarum siue non,
certe Deus remittet de poenis tantum quantum meretur illud opus
seu causa pia. ¶ Tertio arguitur ad idem. Quia prædicatio, do-
ctrina & practica Ecclesie est contra secundam partem proposi-
tionis: ergo ipsa est falsa. Antecedens probatur quadrupliciter, ut
supra probatum est in secunda ratione fundamentali tertie opi-
nionis supra positæ, ibi videatur, ut prolixitas viretur. ¶ Respon-
deo ad primum argumentum secundum Caeteranum in secundo quod-
libeto, prius notando quod aliud est causa Indulgentie, aliud causa
concessionis Indulgentie. Nam causa Indulgentie est causa re-
missionis poenarum. Causa autem concessionis Indulgentie est
causa pia pro qua conceditur talis Indulgentia aut remissio poe-
narum. Igitur causa Indulgentie, id est, remissionis poenarum est
abundantia thesauri, quæ & est causa propria effectiva seu per mo-
dum efficientis ipsius. Causa autem concessionis Indulgentie quæ
aliquando dicitur causa Indulgentie id est concessionis Indulgentie
est solum causa pia pro qua conceditur ipsa Indulgentia. Hoc
ergo præsupposito, respondeo ad formam argumenti concessa pri-

modo argu. 3.
ad d.
ad d. an
modo non
est eandē rō
na
atras. Responso
que ad. 1. arg.
ema
rei non vray
per ea que
accident
ignit. stu. 3.
du sacerdos
at. my nonq
pmytel. Inio
vhaq; no acceptat
adeo neq; valet ad totale poenarū
sionha msi
pfas ordis
dita huius vel
dispensatio
thesauri spualis
requisit

terio
ma
g. q. q. vel
vel no requirit
quæ & est causa propria effectiva seu per mo-
dum efficientis ipsius. Causa autem concessionis Indulgentie quæ
aliquando dicitur causa Indulgentie id est concessionis Indulgentie
est solum causa pia pro qua conceditur ipsa Indulgentia. Hoc
ergo præsupposito, respondeo ad formam argumenti concessa pri-
terio
ma
g. q. q. vel
vel no requirit
quæ & est causa propria effectiva seu per mo-
dum efficientis ipsius. Causa autem concessionis Indulgentie quæ
aliquando dicitur causa Indulgentie id est concessionis Indulgentie
est solum causa pia pro qua conceditur ipsa Indulgentia. Hoc
ergo præsupposito, respondeo ad formam argumenti concessa pri-

dispensatio thesauri spualis requisit

quod utrobique est dispensatio thesauri spiritus ad eandem effectum.
Quod ad unum tantum hinc negando consequitur, quod non est simile.
Quæstio decima septima.

ma consequentia cum suo antecedente & consequente, ut iacent, quia solum loquitur & conceditur de causa propria Indulgentiæ seu remissionis poenarum, quæ est ab abundantia thesauri vtdictum est. Sed negatur secunda consequentia, fit enim æquiuocatio arguendo à causa propria Indulgentiæ ad causam concessiõis Indul. ac si argueretur clarior sic. scilicet causa propria Indulgentiæ est sufficiens pro qualibet Indulgentia validè applicata seu concessa huic vel illi: ergo est etiam sufficiens causa ad applicationem seu dispensationem, seu concessionem Indulgentiæ cuiuscunq; esse validam. Quæ consequentia patet quod est inualida. Alioqui similiter argueretur, ergo quod quantacunq; concessio seu applicatio meritorum Christi in sacramento ex quacunq; causa ad remissionem poenarum est valida, & per consequens quantacunq; remissio poenarum facta per sacerdotem in sacramento, ex quo causa talis remissionis est abundantia meritorum Christi sufficientissima ad omnia. Hoc autem consequens & consequentiam omnes etiã Thomistæ negant. Sic igitur in proposito dico quod non valet consequentia, quia fit æquiuocatio, ut patet. ¶ Si verò utrobique; uniuocè loquatur de causa propria concessionis Indulgentiæ tam in antecedente quàm in consequente in vtraq; consequentiã, tunc patet falsitas vtriusq; antecedentis. Nam causa pia, legitima & proportionata pro qua conceditur Indulgentia constituit actum concessionis Indulgentiæ in hoc quod est esse rationabilem dispensationem aut concessionem Indulgentiæ, & per consequens esse causam propriam concessionis Indulgentiæ huius vel illius. ¶ Si autem utrobique; intelligatur vtraq; consequentia de causa propria Indulgentiæ, sicut Caieta. & Adrianus vbi supra volentes saluare beatum Tho. dicunt quod Thom. intellexit & locutus est de causa propria Indulgentiæ, quando dixit quod ad efficaciam Indulgentiæ non valet nec requiritur sufficientia causæ piæ, pro qua conceditur ipsa Indulgentia, & quod non loquebatur Tho. de causa propria concessionis Indulgentiæ. Si sic ergo intelligatur tam discursus supra dictus, quàm etiam beatus Tho. tunc certè nihil concludunt ad propositum pro sua tertia opinione supra posita, quod scilicet ex quacunq; causa pia concedatur quantumcunq; magna Indulgentia est valida, quàmuis dispensans peccet, sicut neq; inde concluditur quod quantumcunq; magnam remissionem poenarum ex quacunq; causa pia sacerdos in sacramento faciat aut concedat, est valida coram Deo talis concessio aut remissio.

III In distribut
 thesauri pe
 sacramen est
 dispensa sed gn
 xnoe thesaur
 pign. id est ib
 quæst. in. pe
 aut indulge
 cu taxatioe
 ibi pñ ca reg
 est. ¶ pñ no
 duplex dispensa
 ymuis thesa
 thro creditur
 tus ecclesie
 pñnoy. a
 sine pñate t
 id quod dispè
 abezn cu tax
 pñate. In ill
 re. cu noy
 effecty nisi p
 sola deuy. t
 requyit

Adrianus iusticiam
 Caietan. dicitur
 mpa hanc m
 ynoy dispensati
 dispo supra pñ
 est dispensa t
 y ad infusioe
 & remissioe
 dpena ex op
 to pñing fñ
 d collatioe
 ys sacris d
 honi. n. quã
 solo deo tax
 sacrdote neci

pa sine cofrate. In abezn aut dispensatioe que videhat ipi
 sary cu pñate taxad effecty commisa est, requyit vltra p
 in pia v contribuz sint & valeat coram deo in his que iute
 vel naly deo dnta sunt vel cu deo agut. vt in vobis putam
 remissioe poenarum per indulgentias aut et per arbitrat

p̄sa^o n̄q̄ t̄rat̄io r̄onab̄l̄t̄er f̄er̄ de^o n̄o acceptat̄ad
n̄z illū eff̄ct̄z: r̄onab̄l̄t̄er aut̄ n̄o f̄it si p̄ia c̄a non

Sec̄ in̄ijs que F. A. Cordub. De Indulgentijs.

jure in̄ lu
no fut̄ que
sup̄reme
ni p̄ap̄
h̄m̄ & al
r̄ed̄t̄ volū
e: aq̄ p̄om̄
volūtas p̄o
fa & r̄one
vel ul̄o mo
d̄sp̄s̄and̄

vt paulo superius dictum est. Ideo constat q̄ paralogizat^o est bea
t^o Thom. & sequaces à causa Indulgentiæ ad causam concessio
nis Indulgentiæ, vt ex suis verbis supra positus in tertia opinione
patet intuenti. ¶ Alij volunt saluare beatū Thom. dicentes, q̄ bea
tus Tho. per causam piam intellexit causam rationabilem. Nam
quod pium est, est etiam rationabile, & per consequens causa pia
& rationabilis & sufficiens ad talem. Indulgentiæ sunt idem. Et
sic volunt ipsum Tho. reducere ad quartam opinionem, seu pro
positionem supra positam. ¶ Sed certè non sic sensit bea^o Tho:
vt patet ex eius verbis, vbi supra in tertia opinione recitatis, vbi
n̄ititur probare q̄ quælibet causa pia est rationabilis & sufficiens
ad quacunq; quantitatem Indulgentiæ, quod certè non egeret proba
tione si idē esset causa pia rationabilis & sufficiens, & supra in
fine sextæ probationis huius secundæ partis quæ impugnatur, re
citantur verba beati Thom. dicentis q̄ irrationabilis & inualida
est Indulgentia concessa pro quacunq; causa pia improporciona
ta insufficiente & iniusta respectu talis Indulgentiæ. Et sic patet
eius intentum. ¶ Et quidem libentissimè ad hanc quartam nostram
opinionem & propositionem admitteremus auctoritatem tanti
doctoris. s. beati Thomæ, nisi ipse in quarto distin. 20. hanc opi
nionem expressè recitasset & tantopere non reprobareret, ad quã
tamen in dist. 45. postea confugisse videtur.

Resp̄ ad
2. arḡum.

¶ Ad secundum argumentū respondeo secundū Adrianum, vbi
suprà, distinguendo antecedens. Nam aliud est causa æquivalens
sufficiens seu adæquata ad remissionem pœnarum seu Indulgentiæ: aliud est causa sufficiens ad dispensationem Indulgentiæ seu
ad concessionem remissionis pœnarum per Indulgentiam. Et pa
tet differentia. Nam illic attenditur solum sufficiens adæquatio,
& æquivalentia operis aut causæ seu obsequij, aut vtilitatis inde
speratæ ad ipsas pœnas quæ remittuntur per Indulgentias. Hic au
tem non attenditur sed rationabilitas & sufficientia causæ piæ
ad actum applicationis seu concessionis Indulgentiæ, pro qua sci
licet causa pia rationabile videtur q̄ huic prelatus Ecclesiæ dig
nè & liberaliter de thesauro sibi commisso in tanta quantitate dis
penset, aut concedat remissionem pœnarum per hanc viam In
dulgentiæ, & q̄ Deus hanc gratiã acceptabit, sine qua Deus non
faciet talē remissionē pœnarū. Exemplū. Sicut administrator rei
pub. facit de cōmuni bono reipub. distribuens bonè meritis, aut
labo

laborantibus pro repub. non quidem stricto cōmercio, præcisè tantū in precio quantū valet labor susceptus pro repub. sed vltra meritū, vt aliquid gratiæ de publi. reportēt, semper tñ in proportione ad causam, seu secundū aliū respectū. Sicut etiā de publico licitè fit alicui remuneratio, quia laborauit prodesse pro gratia boneuolentiæ, quæ nō profecit, est tñ dign^o ut ei liberaliter benè fiat gratis, ad proportionē tñ, vt dictū est. Sicut etiā in relaxationi b^o aliarū obligationū Deo quæsiturū requiritur sufficiens causa, sic s. q. præsumatur rationabiliter q. Deus vult ex tali causa per prælatū fieri gratis remissionē tanti reatus seu obligationis, vt in dispensationibus & cōmutationib^o votorū & iuramentorū & huiusmodi. Sic dico in proposito q. vt sit valida applicatio thesauri per Indulgentias, aut cōcessio remissionis pœnarū per Indulgētias, requiritur causa sufficiens ad talē liberale applicationē seu cōcessionē prædictā. Nō autē requiritur æquiualens causa ad ipsam remissionē pœnarū stricto cōmercio, neq. q. ipsa dispositio suscipiētis talē Indulgentiā promereatur. Nam eo casu nō Indulgentia liberaliter concessa, sed iusta retributio esset, vt probat argumētū sed requiritur causa rationabilis & pportionata, vt ipsa concessio nō prodiga sed liberalis sit & valida, vt supra probatū est. ¶ Et sic patet responsio ad argumētū, quia concessio antecedente ad sensum iā dictū & declaratū, negatur consequētia. Stāte enim causa sufficiente ad liberale dispensationē Indulgētiæ, stat simul q. autoritate clauis dispensantis thesaurū, aut cōcedentis remissionē per Indulgentias plus recipitur per Indulgētias q. sine ipsis per idē opus & ex eadē causa reciperetur, vt patet etiā, quia aliquādo op^o susceptū potest esse causa sufficiens & meritū de cōgruo, quare cū effectu aliquādo sine Indulgētijs De^o remittat hmoi pœnā, quæ non cōtineat in æqualitate æquiualentia, vt sæpe contingit, dū ad preces sanctorū & bonorū remittit, sic pro tali opere licitè & sufficienter cōceduntur in super aliquæ Indulgentiæ, quæ operatur remissionē pœnarū, quam aliàs interdū quis sine illis Indulgētijs non consequeretur pro illo opere. Nam merito congrui potest subtrahi merces seu præmiū sine iniusticia. ¶ Et si dicatur q. De^o abūdè recōpensat aliunde quicquid fit in ei^o seruitio, respondeo, verum est, sed non quemlibet effectum gratiæ qui de congruo meretur seu ad quem sufficit seu valet de cōgruo, nec quolibet modo, sed ad aliud bonum seu aliquo certo modo. Hæc ex Adri. vbi supra.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Resp ad
1. Argum.*

¶ Ad tertium argumentum respondeo negando antecedens, & ad eius primam probationem, quod scilicet Ecclesia pro eadem causa concedit modò maiore, modò minore Indulgentiã &c. respò deo quod hoc est verũ stando semper intra latitudinẽ & limites causæ rationabilis & sufficientis, vbi scilicet adhuc manet proportio seu sufficientia causæ piæ ad maiorem & minorem Indulgentiam. Tunc enim est in arbitrio concedentis concedere maiore aut minorem Indulgentiam, stante causa sufficiẽte etiam ad maiorem.

¶ Et virtute illius concessionis nullus consequitur maiorem remissionem, quã ea quæ concessa est, quãuis adsit causa sufficiens ad maiore, nec in hoc fit alicui iniustitia, ex quo illa concessio Indulgentiæ est liberalitatis & non debiti: in opere autem merè liberalitatis nulla est iniustitia. Et quia ad hoc interuenit consensus saltẽ tacitus eius qui vult lucrari talẽ Indulgentiam, sicut cum statuitur brauium omnibus procurantibus aliquã vtilitatem cõmunitatis, qui maiorem procurat & meretur maius præmium, præsumitur contentus de illo paruo brauiò constituto omnibus illis procurantibus. Præsertim quia propter Indulgentias acquisitas non perdit quis quod sibi aliàs debetur corã Deo pro illo opere bono, ac si non esset coniunctum cum Indulgentijs, vt de hoc latius infra. q. 37. habetur.

*ad .2. pro
batione.*

¶ Ad secundam probationem antecedentis, quæ videtur esse replica contra responsionem præfatam, quod scilicet ex cõmuni practica Ecclesiæ, vt Romæ sæpe contingit, patet quod Papa & Ecclesia Romana concedit pro sola visitatione Ecclesiæ & pro recitatione pauculorũ Pater nr̄, & Aue Maria & huiusmodi maximam Indulgentiã etiam plenariam, & die Paschæ cõcedit Papa Indulgentiam plenariam omnibus astantibus &c. vt suprã habetur in corollario, respon deo secundũ Caieta. in secundo quodlibeto de Indulgentijs, cap. 9. quod magnitudo seu sufficientia causæ non solũ debet attendi absolutè secundum se, id est, non secundum quantitatem operis pij in se, seu respectu materiæ tantum, sed etiam & potius relatiuè, scilicet secundum respectũ ad bonũ Ecclesiæ & Dei honorem inde rationabiliter speratum cũ suis circumstantijs, pietas enim seu vtilitas causæ dicit prædictã relationem, & respectũ. Ita quod idem labor eadem elemosyna, eadem oratio, seu deuotio, & huiusmodi: est quandoq; parua causa & ratio quã doq; magna Indulgentiæ maximè etiam plenariæ ratione circumstantiarum, licet ratione materiæ videatur eadem causa & ratio

Caietan.

scru

semper, sed non est eadē in veritate. Est enim eadē causa & ratio se cū dū se & absolute tantū, nō est autē eadē relatiuē aut respectiuē sūpra, sed est multo maior se ipsa absolute sumpta. Verbi grā. Visi- tatio Ecclesię. S. Petri licet sit scđm se æqualis absolute facta hodie & in anno Iubilei, nō autē est æqualis relata ad bonū Ecclesię, quia relata ad professionē vnitatis Ecclesię sub vno capite Christi Vi- cario, ad quod in anno Iubilei refertur ab ipsa Ecclesia & toto or- be est magna causa Indulgētię etiam plenissimę: & similiter ma- nere in platea sancti Petri in die Paschę pro benedictione Papali non est absolute magna causa Indulgētię, relatiuē autē sic, quia scilicet ibi est profesio prædicta, & quod profiteamur seruare viuā auctoritatem vniuersalem & plenissimam Romani pontificis, & sic de alijs. ¶ Sicq; patet qd nulla ferē est tā parua pia causa absolu- tē sumpta quę respectiuē non sit maxima & sufficiens aliqñ mag- nę Indulgētię secundū varietatem casuum & circumstantiarū, vt patet de Indulgētia plenaria Portiunculę prope Assisium die secunda Augusti pro sola visitatione Ecclesię, quę Indulgētia est certissima, quia à Dño Iesu Christo ore tenus concessa beato pa- tri nostro Francisco, vt habetur in hystoria eius festi die secunda Augusti, ergo. Et ideo non est mirū si ex eadem causa absolute cō siderata nunc maior nunc minor Indulgētia validē concedatur.

¶ Quāuis etiam prædicta varietas Indulgētiarū aliunde possit prouenire, hinc scilicet qd causa legitima & sufficiens tantę dispē- sationis non intelligitur punctualiter indiuisibiliterq;, sed in qua- dam latitudine probabilitatis moralis: intra quam etiā si indisere- tē prælatus det Indulgētiā & ideo peccet, valet tamē prædicta concessio Indulgētię coram Deo & reputatur ab eo causa suffi- ciens ad id. ¶ Ideo conceditur qd omnis pia causa, quę absolute & respectiuē considerata est sufficiens intra latitudinem ad tantā Indulgētiā, sufficit vt sit valida talis Indulgētia, negatur tamē qd omnis pia causa est talis semper & vbiq;, & ideo negatur abso- lute qd ex quacunq; causa pia concessa Indulgētia quantacunq; sit valida quantum sonat coram Deo, vt dictum est. ¶ Ad exem- pla autē suprā posita, dico qd forte est causa sufficiens respectiuē ad tantam Indulgētiā, quod non est nostrum iudicare, sed papę, cum hoc negotium pendeat ex facto, vt suprā in corollario, & in- frā. q. 18. & q. 19. habetur, ideo nil contra nos. ¶ Ad tertiam pro- bationem antecedentis qd scilicet si non valerent Indulgētię, vt

ad .3. pro
bationē.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

sonant, deciperentur fideles &c. respondeo secundum Caietanũ, & Adrianũ vbi supra, q̄ illud solũ est verum de Indulgentia ritẽ concessa, & supposito q̄ ex causa rationabili sufficiente sit concessa, alias non, neq; in hoc Ecclesia aliquem decipit. Quod patet. Tum primo, quia sicut potest Papa errare in facto supposito, scilicet putando esse causam sufficientem ad dispensationẽ seu cõmutationem votorũ, sic in proposito, putando esse causam sufficientem tantæ Indulgentiæ, quæ nõ est, & potest vt homo errare in tali suo ministerio & vsu clauium absoluendo, vbi non est causa sufficiens, vt patet, & tamẽ talis error non imputatur Ecclesiæ ex quo non fiunt eo modo quo ipsa Ecclesia Spiritu sancto inspirata aut Christus instituit esse faciẽda: & sic prædicat prædicta valere, vt sonant, supposita legitima causa, & q̄ ritẽ fiant, sicut prædicat hostiã esse adorandã dum in Missa eleuatur, supposito implicitẽ q̄ sit ritẽ consecrata. Nam aliud est loqui de doctrina Ecclesiæ vel Papæ in qua non potest esse error, aliud de operib; Papæ & de facto singulariũ actionũ in quo & in quib; potest esse error & peccatũ Papæ, vt de hoc latius infra. q. 19. & in responsione ad argumenta habetur, neq; fides aut doctrina Ecclesiæ est de hoc vel illo particulari facto, aut Indulgentia aut causa Indulgentiæ in particulari vtrũ sit sufficiens & valida, an non, sicut nõ est fides aut doctrina Ecclesiæ q̄ hæc vel illa hostia est consecrata aut non, sed solũ est de vniuersali seu generali, q̄ scilicet Indulgentia ritẽ concessa, aut ex legitima & sufficiente causa pia est valida quantum sonat, & q̄ hostia ritẽ consecrata est adoranda & huiusmodi. Tum secundo, quia generales clausulæ debent restringi & intelligi suppositis alijs requisitis. Exẽplum patet in proposito. Quia sicut q̄ Indulgentia valet quantum sonat intelligitur existentibus dispositis & facientibus prout decet ad eam cõsequendam, sic etiam debet intelligi, si Indulgentia sit ritẽ concessa ex causa sufficiente, alioqui qui nudẽ tantũ ad sonũ verborum sine grano salis intelligunt non ab Ecclesia sed à seipsis ad pauca respicientes decipiũtur. Tum tertio, quia sic decreuit cõtura Parisien. contra Erasmiũ titu. 8. vt habetur supra. q. 14. in responsione ad primum argumentum, ibi videatur, ergo. ¶ Sed hic notandũ est q̄ Caieta. vbi supra exemplificans dicit q̄ Ecclesia potest in facto canonizationis sanctorum errare, quod est erroneũ, vt de hoc alibi latius, & beatus Tho. in. 9. quodlibeto. art. 16. & cõmuniter doctores sunt con-

Nota.

tra eum in hoc. ¶ Ad quartam probationem antecedentis sumptam ex cap. Cum ex eo respondeo concedendo qd Papa ibi loquitur tam de Indulgentijs indiscretis et euentu aut aliunde quam de indiscretis & superfluis ex causa, vt ibi probatur ex ipso cap. contra responsionem Caietani & aliorum similiter & male glossantium, sed negatur illa maior qd scilicet ibi innuit Papa qd tales Indulgentia sint valida. Nec valet ratio ibi posita, qd scilicet Papa no dicit ibi esse inualidas, ergo innuit esse validas tales omnes Indulgentias. Na locus ab autoritate negatiue non valet similiter enim ex ipso cap. ego arguerem contra ipsos non esse validas, ex quo Papa ibi non dicit esse validas. Quod si ista ratio non valet pro me, ergo nec similiter pro te. Neq; oportebat textum explicare generaliter esse validas aut inualidas omnes illas Indulgentias indiscretas quod ad euentum, & superfluas quod ad causam de quibus omnib⁹ ibi agit, cum nec omnes essent valida nec omnes inualida, sed aliqua quales sunt indiscretas quod ad euentum, sunt valida, indiscretas aut seu superfluas quod ad causam, sunt inualida quod ad illum excessum, vt supra dictum est ideo prudenter textus sic loquitur sine alia explicatione. ¶ Si replicetur qd doctores glossantes dicunt qd omnes sunt valida respondeo, dicunt & glossant secundum suam opinionem quam non probant, quam etiam nos supra efficacius reprobauimus. Quanto magis qd & ipse textus potius sonat pro nostra opinione & propositione supra posita, qd scilicet Indulgentia indiscretas & superfluas ex causa sint inualida quod ad excessum. Nam ibi dicitur, qd per tales Indulgentias superfluas enervatur seu destruitur satisfactio poenitentialis, ergo non impletur apud Deum per illas Indulgentias, ergo ad impletionem satisfactionis poenitentialis tales Indulgentia sunt inualida, vt supra late deductum est ex eo cap.

Ad. 4.
batione.

Replica.

Cum ex eo ergo pa

ter respō

sio.

q 2 Questio

Quæst. 18.

Quæstio decima octaua.

Quid sit causa pia pro qua debet concedi Indulgentia?

Propos. 1.

Espondeo per tres propositiones, quarum prima est, quomnis causa, seu omnis actus qui ex se absolute aut relative consideratus vergit in honorem seu in utilitatem spirituales aut temporales Ecclesie est & dicitur causa pia concessionis Indulgentie. Ratio est, quia sicut in policijs humanis thesaurus reipublice propter duo maxime rationabiliter expenditur, scilicet ad honorem Principis, ut fecit Assuerus, Hester. i. vel ad utilitatem totalem seu partialem communitatis, ut pote quando datur donatiua, seu brauia, aut munera militibus propter defensionem, aut obsequium reipublice factum aut faciendum, sic etiam rationabiliter fit in proposito, quomodocunque illa causa seu opus vergat in honorem Dei & utilitatem Ecclesie absolute aut respectiue, ratione circumstantiarum, ut supra in fine questionis precedentis, in responsione ad tertium argumentum ad secundam probationem antecedentis habetur. Secus de alijs actibus qui nullo modo sunt boni moraliter, nec ad honorem Dei, seu utilitatem aliquam Ecclesie ex se aut ex circumstantia, qualis est ludus prophanus comedere, bibere, & huiusmodi indifferentia omnino aut vana, que rationabiliter ad Dei honorem & utilitatem Ecclesie ordinari non possunt, neque sunt grata Deo, quia talia non possunt esse causa pia Indulgentie villo modo ex se, neque ex circumstantia, neque propter Deum recte fieri possunt, ex quo ei nullo modo grata sunt, nec utilia Ecclesie, ut etiam de hoc supra quaest. 17. in secundo notabili aliquid habetur. Ideo illa que nullo modo sunt promotiua honoris Dei, aut utilia Ecclesie, nullam rationem cause pie habent aut habere possunt ad Indulgentiam.

Et

Et cum his concordat expressè Bonauen. in. 4. dist. 20. art. 2. q. 4. & beatus Tho. ea. dist. art. 3. q. 3. & cōmuniter doct. ¶ Sed vtrum ad esse causam piam seu actū piū requiratur q̄ sit meritori⁹ aut moraliter bonus videatur de hoc infra. q. 22. ¶ Vbi etiam nota q̄ tales actus pij cōmuniter sunt actus exteriores vergētes ad Dei honorē & vtilitatē Ecclesiæ, vt est visitatio, cōstructio, reparatio, institutio templorū, vestimentorū & vasorum sacrorū, pontiū, elemosynarum, beneficiorū proportionabiliter, & pro auditione, & prædicatione verbi Dei, & officiorū diuinorū, pro assistentia ad id & pro alijs eiusmodi possunt cōcedi Indulgētiæ, vt pro causa pia: quia hæc omnia ordinantur mediatē vel immediatē ad spūalia, & Dei honorē & vtilitatē Ecclesiæ, vt dictū est. ¶ Quod si cōtra hoc arguatur q̄ est symoniacū dare spirituale pro tēporali, sed Indulgētia quæ est remissio pœnarū aut distributio thesauri spūalis Ecclesiastici est quid spirituale super naturale à Spiritu sancto, vt patet, exterior autē actus elemosynæ aut alteri⁹ operis prædictorū est quid temporale & corporale & precio æstimabile, pro quo conceditur ipsa Indulgētia, vt patet, ergo nō potest nisi symoniacē pro ipsis cōcedi & acquiri Indulgētia, ergo in ipsis nō stat ratio causæ piæ. ¶ Respōdeo secundū Tho. vbi supra art. finali, concedendo maiorē solū quando spirituale daretur principaliter vel finaliter pro temporali. Secūs autē quādo minūs principaliter, putā pro tēporali, prout est mediū seu ordinatū ad aliquid spirituale. Nam cū tēporalia ad spiritualia ordinētur, & habeant connexionē in hac vita, idēo temporalibus ppter spiritualia simul vtimur, & cū sic facimus scilicet conferendo spiritualia pro tēporalib⁹ ordinatis ad spiritualia, iam nō pro tēporalibus sed pro spiritualibus finaliter & principaliter facimus. Et sic negatur minor pro quanto ibi dicitur q̄ pro temporali datur Indulgētia finaliter aut principaliter, datur enim pro temporali ordinato ad spirituale scilicet ad Dei honorē & vtilitatem Ecclesie, vt dictū est. ¶ Sed contra hanc responsionē replicatur. Nam symonia est dare beneficium Ecclesiasticum pro subuēctione pauperum, aut pro pecunia conuertenda in op⁹ fabricæ, & in alios pios vsus seu causas eiusmodi, vt est textus in ca. Ex multis. 1. q. 3. ergo non excusat à symonia ordinatio tēporalium in finem spiritualem, vt sic pro eis possit Indulgētia conferri. Et quidem non est dubium quin Papa cōmitteret symoniam contra Ius diuinum si venderet In-

*Bonauē.**Argumē.**Respons.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

indulgentias pro temporalibus ad spiritualia ordinatis quomodo-
 cunq; . ¶ Respondeo secundū Adria. in. 4. in materia de Indulg.
 q; Indulgentiæ nullo modo conceduntur pro temporalibus fina-
 liter, neq; minus principaliter, neq; pro precio, putà non pro ea
 quotta pecuniæ, quæ eroganda decernitur in defensionem fidei
 & huiusmodi, sed pro pietate, scilicet in præmium boni affectus
 quo efficaciter cupiunt homines rem aliquam facere in Dei hono-
 rem & vtilitatem Ecclesiæ subueniendo pauperibus aut fabricæ
 &c. huiusmodi, iuxta modū à Papa taxatum, & vt fideles animen-
 tur ad Dei honorem & vtilitatem Ecclesię procurandam eo mo-
 do & eo opere, quomodo à Pontifice per tales bullas proponitur.
 Et est simile de orationibus quas fundimus pro benefactoribus à
 quib⁹ capimus anniuersaria & distributiones. Et facit ad hoc Bo-
 nauentura vbi suprà qui post Alexa. Hall. dicit q; non datur spi-
 rituale pro temporali, sed commutatur maior pœna in minorem
 & residuum soluit pastor Ecclesiæ gratis de thesauro Ecclesiæ,
 vel dicitur secundò quòd non datur Indulgentia pro eleemosyna
 exteriori consideràdo datū, sed fructum scilicet q; ex radice bonæ
 aut piæ voluntatis procedit. Hæc Bonauen. Cuius vltimū dictum
 concordare dicit Adrian⁹, & allegat pro sua responsione suprà di-
 cta. Facit etiã pro hac responsione Adriani tenor multarū bullarū
 vbi dicuntur Indulgentiæ dari loco manualiū distributionū, & vt
 per eas fideles animentur ad opera pietatis & cultū diuinū, & q;
 ideò Ecclesia nititur quodāmodo præuere fideles mysticis mu-
 neribus benedictionū de thesauro Ecclesiæ &c. vt etiã hoc refert
 & cōcordat Supplemētū Gabrielis in. 4. dist. 45. q. 3. art. 1. nota. 1.
 & art. 2. propo. 11. coroll. 8. & secundū hoc debet intelligi prædi-
 cta responsio beati Tho. ¶ Quòd si me magis vrges, dicā tibi cū
 Adriano in. 9. quodlibeto cōtra beatū Tho. q; cū Symonia non
 sit nisi quando spirituale super naturale datur vel accipitur pro tē-
 porali tanq̄ pro precio, iam si Indulgentia non datur pro tēporali
 subsidio seu opere pio tanq̄ pro precio, nō est symonia quātūcun-
 q; detur pro eo finaliter seu principaliter. Si verò daretur pro eo tā-
 q̄ pro precio etiã si minùs principaliter, utiq; esset symonia: sicq;
 nō concludit argumentū vllō modo. ¶ Si dicas fortè Papa inten-
 dit tales pecunias ad alia prophana cōuerture, & symoniacè dare
 indulgentias, respondeo primū q; id de Papa nō debet æstimari,
 dū manifestè nō cōstat. Itē dato q; sic intendat Papa, tamē ex quo
 pro

Bonauē.

Supple.

pro causa Indulgentiæ proponitur tale opus pium quod de se est etiam puocatiuū fidelium ad opera pietatis & ad cultū diuinū seu ad Dei honorē, & vt tale proponitur a Papa & assumitur à fidelibus volentibus lucrari Indulgentiā per illud opus piū sibi taxatū, iam causa Indulgentiæ aut concessionis eius est pia: & quāuis intentio finalis concedentis esset impia, intentio tamen obiectiua proponens tale opus vt piū ad lucrandū Indulgentiā est de se pia & motiua, & directiua fidelium ad opa pietatis, & sufficit vt sit causa pia ad concedendum Indulgentias, & ad eas lucrandū, vt supra etiā. q. 17. in 1. notabili dictum est. ¶ Secūda propositio. Pro actu omnino spirituali tantū sicut & pro exteriori opere pio potest concedi Indulgentia, & talis actus tantū spiritualis est causa pia Indulgentiæ, etiā si non adsit actus exterior pius. Exemplificatur simul & probatur. Quia scilicet pro oratione interiori tantū sicut pro exteriori facta pro Papa, pro Ecclesia, pro defunctis potest concedi Indulgentia aliqua: & similiter pro orantibus & contēplantibus coram tali imagine, vt patet ex practica Ecclesiæ, & quia tale opus vergit ad Dei honorē & vtilitatem spiritualem Ecclesiæ, ergo est pium & causa pia Indulgentiæ. Imò ait Durandus in 4. distin. 20. q. 4. & Turrecremata in cap. Quod autem. & cap. Cum ex eo de pœnit. & remis. vt etiam dicit Supplementū Gabrielis in 4. dist. 45. q. 3. art. 2. propo. 10. & Mayro. in tractat. de clauibus, & Caietanus in secundo quodlibeto, tractatu de Indulgentijs, & alij doctores: quod licet sine causa pia non valeat Indulgentia, vt supra q. 17. dictum est, tamen potest concedi valida Indulgentia sine hoc quòd imponatur aliquod pium opus faciendum, seu aliquid dādum. Sed quia fortè olim aliquid factum est ratione cuius Papa dat rationabiliter Indulgentiam, vt contingit morientibus dari Indulgentiā, qui nec faciunt nec possunt tunc aliquid facere aut dare, neq; alij adsunt qui faciant pro eis aut si adsit, non tamē eis imponitur aliquid pro illis morientibus faciendum ad lucranda talem Indulgentiam, etiam sæpe Papa concedit præsentibus vel euntibus ad sermones absolutionem seu Indulgentiā aliquā pœnarū, non imponēdo eis aliquid dandū seu agēdum, sed solū quia habent seu habuerunt fidem aut deuotionē & reuerentiā ad sacramenta seu clauē Ecclesiæ & huiusmodi, quod videtur habere rationem causæ piæ. Et merito, nam prædicta fides seu deuotio præsens, futura aut præterita propter quā conceditur Indul-

Propo. 2.

Turrecr.
Mayro.
Caietan.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

gentia vergit ad Dei honorem & salutem aliorum seu vtilitatem Ecclesiæ, ex quo inde fideles ad similia & alia pia opera prouocantur, ergo habet rationem causæ piæ pro qua concedatur rationabiliter Indulgentia proportionata, vt patet ex dictis. Cū quibus etiã concordat Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. art. 1. & facit Matth. 8. & 9. &

Matth.

Propo. 3.

15. & Luc. 7. & 18. vbi Christus propter fidem & deuotionem penitentium misericordiam fecit & miraculum. ¶ Propositio tertia. Etiam si talis pius actus spiritualis aut corporalis sit obligatorius potest pro eo vt pro causa pia concedi Indulgentia. Patet. Quia oratio pro Ecclesiã tẽpore necessitatis, subuentio pauperũ, redemptio captiuorũ, defensio & prædicatio fidei, defensio Ecclesiæ ab infidelib⁹ tẽpore necessitatis sunt obligatoria ex lege diuina, vt supponitur, & tñ pro ipsis actibus, vt libentiũs & meliũs fiant possũt cõcedi sicut & de facto cõcedũtur Indulgentiæ per Papã & Ecclesiã. Ergo similiter Papa potest cõcedere Indulgẽtias Principibus Christianis inter quos sunt bella Ecclesiã fatigãtia & iniusta ex causa, vt ad pacẽ redeant, vt restituãt terras malè vsurpatas, vt remittant iniurias & huiusmodi. Item pro communicando & cõfitendo die Paschæ aut alio tempore, quo aliàs de iure tenentur Christiani, vt patet ex practica Ecclesiæ. Nam licet opus pro quo conceditur Indulgentia sit priuilegiatum ad hunc sensum, q̄ scilicet per id acquirimus Indulgentias & non per aliud, non tamẽ est nec requiritur q̄ sit priuilegiatum ad hunc sensum, q̄ scilicet debeat esse de consilio aut supererogatorium aliquo modo. ¶ Si

Bonaui.

contra hanc propositionẽ arguatur q̄ Bonauẽtura in. 4. q. 20. art. 2. q. 4. dicit q̄ nec pro opere spirituali putã pro orando pro Ecclesiã, pro pace, & huiusmodi, nec pro opere aliàs necessariò vt pro remissione iniuriarũ & huiusmodi, neq; pro ingressu religionis & huiusmodi conceduntur, neq; debent concedi Indulgentiæ, neq; ista considerat concedens Indulgentiam sed pro opere pœnali voluntario indigentis tali Indulgentia, respondeo, ex hoc dicto Bonauenturæ ecce Syluestrina titul. Indulgentia. q. 6. liberè

Syluest.

dicit quòd pro remissione iniuriarum & huiusmodi obligatorijs non potest concedi Indulgentia, quòd q; sic sensit Bonauẽ. vbi supra. Sed certè ipse Syluester nõ benè intellexit illum, quia vbi supra, solùm dicit q̄ pro eiusmodi obligatorijs, & alijs supra dictis ab eo nõ solent neq; debẽt cõcedi Indulgẽtiæ, neq; illa cõsiderat cõcedẽs Indulgentiã, cū quo stat q̄ potest cõcedi Indulgẽtia pro

illis

illis, & potest illa considerare concedens Indulgentiam, vt probatum est. Et quidem tempore suo loquutus est Bonauentur. vbi talis vsus vigeat, nunc autem viget vsus, vt etiam pro prædictis concedantur Indulgentiæ, vt patet. Ergo sicut nunc abundat misericordia & gratia Indulgentiarum etiam de non iniunctis peccatis, ita & pro operibus spiritualibus etiam obligatorijs, etiam religiosi viri in statu perfectionis conceduntur Indulgentiæ, & licet non concederentur non per hoc tollitur quin possent concedi, vt dictum est, & sic concordat & dicit Summa Angel. tit. Indulg. §. 15.

Corolla. 1.

¶ Ex omnibus supra dictis inferuntur tria corollaria. Primum secundum Adrianum in. 4. de Indulgentijs, quod quando Indulgentiæ conceduntur pro visitatione alicuius Ecclesiæ causa pia talis Indulgentiæ non est sola præsentia aut visitatio corporalis, vt quidam stultè opinantur, quia illa non vergit in Dei honorem aut vtilitatem Ecclesiæ, sicque non est causa pia: sed causa pia talis Indulgentiæ est deuota visitatio, quia hæc est ad Dei honorem. &c. Hæc ille. Et per deuotam visitationem aut præsentiam intelligitur etiam fidelis & protestatiua fidei & obedientiæ Ecclesiæ actualiter seu virtualiter ex se aut ex genere suo aut ex circumstantia seu relatione aliqua, vt supra propositione prima in respõ. ad tertium argumētum, & supra in fine quæstionis præcedentis, secundum Caiet. dictum est. Nisi aliquid aliud specialiter per deuotam visitationem Ecclesiæ aliquando superaddatur requisitum ad lucrandum aliquam Indulgentiam ex tenore concessionis, puta dicendo cum feruente deuotione cordis visitauerit, aut cū deuotione visitauerit & huiusmodi, tunc enim vltra fidelem visitationem requiritur deuotio cordis seu voluntatis secundum tenorem concessionis. Ideo si illa Ecclesiæ visitatio sit solum corporalis, sicut visitatio plateæ aut alterius domus seu fori non procedens aliquo modo ex fide seu pietate, nec aliquid causæ piæ ad Dei honorem seu vtilitatem Ecclesiæ continet vlllo modo in se, vt dictum est, non est causa pia Indulgentiæ alicuius. ¶ Secundo inferitur, quod causa pia ad lucrandum Indulgentias concessas bibentibus post prandium, si quæ sunt vt vulgo feruntur, non est bibere post prandium: quia hoc nec ad Dei honorem nec ad vtilitatem Ecclesiæ vlllo modo facit, nec est bibere tunc propter Deum, quia talis actus sicut ludus aut alia eiusmodi prophana nullo modo ex se aut ex circumstantia sunt secundum rectam rationem referibilia in Dei

Coroll. 2.

honorem aut vtilitatem Ecclesiæ, sicut nec alia vana aut superstitiosa. Sed causa pia esset benedictio mensæ seu gratiarum actio post prandium aut potationem aut tali tempore oratio, qua facta etiam si non potaretur lucraretur quis Indulgentiam talem, propter id concessam. Patet ex dictis & suprâ. quæst. 17. in secundo no-

Coroll. 3.

tabili. ¶ Tertio infertur quod bene valent Indulgentiæ concessæ dicentibus Pater noster, per calculos oratorios in tra latitudinē causæ piæ. Est enim causa pia orare per illos, quia ibi est professio fidei & obedientia seu deuotio ad Ecclesiam & eius clauēs quæ nõ sunt in oratione per alios non benedictos, nec assignatos per habentem auctoritatem ad id. Item quia illi calculi habent rationē sacramentalium. Quod patet. Quia cum in Ecclesia sint quædam sacramentalia, quæ licet per se non conferant gratiam, neque venialia remittant, tamen ad id conferunt accedente deuotione fidelium, & ad remissionem pœnarum pro peccatis iã quò ad culpam dimissis debitarum, idque ex Papæ vel Ecclesiæ institutione, vt est aqua benedicta. Nam eius aspersio deuota est actus religionis & pœnitentiæ virtualis, & ideo peccatum veniale dimittit, & pœnam debitam in toto vel in parte secundum deuotionē suscipientis secundum Tho. in. 4. dist. 16. quæst. 2. articu. 2. quæstiuncula. 4. & in tertia parte. q. 65. art. 1. ad. 6 & 8. & q. 87. arti. 3. quæ si non esset benedicta nec per Ecclesiam instituta vt sacramentale quoddam, certè talis aspersio non esset actus religionis, nec deuotionis, nec pœnitentiæ virtualis, nec haberet prædictum effectum, & idem iudicium est de exorcismis Ecclesiæ habentibus suos speciales effectus spirituales. Nunc autem ad efficiendum aliquid sacramentale nil refert cuius materiæ sit, vt patet in varietate sacramentalium, ergo Papa potest calculos oratorios vel imagines Agnus Dei & huiusmodi efficere sacramentalis: & ergo actus deuotionis ad eos erit Dei cultus & religio & professio Dei. Et cognito quòd ad remissionem pœnarum peccatorum iam sint sacramentales effecti, certè oratio eis mediantibus facta & hoc fine, est quædam pœnitentia virtualis & ex consequenti illi calculi sacramentales cooperabuntur ad illarum pœnarum remissionem maiorem, quàm si non talis religionis & deuotionis actus concurreret cum oratione per alios calculos non sacramentales emissa, & quàm si eadem oratio non eo fine fieret & deuotione.

¶ Si dicatur quòd illi calculi oratorij non sunt

sunt sæpe benedicti, sed solum electi vel tacti etiam per aliquem
 sæcularem etiam per mulierem secundum Papæ concessionem
 respondeo, id nihil obstat. Quia sicut materia sacramentalium
 non est limitata, ita nec forma seu modus efficiendi ea sacra-
 mentalia, vt patet in ca. Aqua. de consecra. Ecclesiæ vel altaris. Vbi re-
 conciliatio Ecclesiæ quæ nulla est iudicata per solam tollerantiam
 & voluntatē Papæ pro reconciliatione habita est, vel proprius lo-
 quendo Ecclesia aliàs non reconciliata voluntate sola Papæ est re-
 conciliata. Reconciliatio autem species sacramentalium est, &
 beatus Thomas in tertia part. q. 87. articul. 3. quamlibet orationē
 ad hunc effectum dedicaram sacramentalem dicit, ergo quouis
 modo Papa vel Ecclesia eiusmodi calculos oratorios vel imagi-
 nes, vel aliud quoduis pro sacro nobis obtulerit, & quouis modo
 dedicauerit actu vel officio spiritali ad consimilem effectum, ta-
 lis reuerentia erga sic oblata & offerentis auctoritatem à Christo
 manantē est dispositio, qua oratio fiat Deo acceptior, & pro pec-
 catis magis satisfactoria etiam ex genere suo, & consequen-
 ter conuenientior est, vt eius causa & intuitu maiores conce-
 dantur Indulgentiæ. ¶ Ideo & reuerenter suscipiendæ sunt, li-
 cēt aliquantulum prodigæ videantur, tum quia vt dictum est, ma-
 xima est latitudo diuinæ largitatis & misericordiæ in huiusmodi,
 tum etiam quia & si super excedant, tamen vile per inutile non
 vitatur, vt suprā. q. 17. dictum est. ¶ Et in dictis in hoc ter-

b. Thom.

tio corollario concordat satis doctus pater frater Bar-
 nabas à Rosalibus de ordine Sancti Hiero-
 nymi, à quo & id ego desumpsi, ne-
 que enim ille sua gloria
 fraudandus

est.

Quæst.

Quæstio decima nona.

*Vtrum eo ipso quòd in bulla Papali exprimi-
tur aliquid pro causa talis Indulgentiæ sit cen-
senda rationabilis causa ipsius Indulgentiæ
coram Deo & Ecclesia.*

Quæst. 19

Propo. 1.

Espondeo per duas propositio-
nes, quarum prima est q̄ debet rationabilis
præsumi & iudicari in foro Ecclesiæ dum de
eius irrationabilitate notabili non cõstat ma-
nifestè. Quia sicut sententia iudicis præsumi-
tur iusta & rationabilis, nisi de opposito con-
stet sufficienter & manifestè, vt dist. 40. cap.

Propo. 2.

Non nos, cum gloss. & secundum omnia Iura, ergo similiter in
proposito, & in dispensationibus Papalibus per eandem rationẽ,
vt etiam de hoc suprã. q. 17. in corollario dictum est, in quo non
est dubium. ¶ Secunda propositio. Quò ad Deum non omnis
causa in bulla expressa est rationabilis & sufficiens ad tantam In-
dulgentiam nisi verè aut secundum probabilitatem moralem, sit
talis. Probatur primùm. Quia in huiusmodi rebus facti particu-
laris potest Papa errare aut malè agere ex ignorantia, fragilitate,
seu malicia, sicut in alijs similibus actibus particularibus absolu-
tionum, dispensationum, concessionum, & commutationum tam
in temporalibus quàm in spiritualibus bonis administrandis, &
sententijs Ecclesiasticis ferendis. Sicque licèt non possit errare in
remissioe peccatorum, ita q̄ cui rationabiliter aut efficaciter pec-
cata remiserit, nõ sint remissa, benè tamen potest errare in vsu cla-
uium, putando aut tentado remittere, vbi non potest propter de-
fectum causæ aut alterius requisiti: sicque potest errare clavis quò
ad vsum tam in sacramèto quàm extra. Clave autem errante Deus
non acceptat secundum communiter doctores & veram doctri-
nam Ecclesiæ, ergo. Neque est recurrendum ad assistentiã Spi-
ritus sancti in ijs ne permittat Papam errare. Nam vt patet ex di-
ctis

tis & ex practica communi, sæpius in huiusmodi actionibus particularibus erravit & errat Papa malè absoluen- do, aut dispensando ex non legitima causa, ei relata vt legitima &c. Imò in maiori causa permisit Spiritus sanctus errare Papam aliquando, scilicet in causa spectante ad matrimonium, de qua habetur extra. de spò sa. duorum. ca. Licet. Vbi Alex. 3. dicit, quamuis aliter à quibusdã prædecessoribus nostris sit aliquando iudicatum &c. quod longè plus est quàm dare Indulgentias in discretas ex causa vt patet. Tū quia erat causa sacramentalis, tum quia iudicialiter actum est. ergo. ¶ Nec obstat q̄ accessus ad Indulgentias, & earum susceptio sit quædam Christianæ fidei professio: & per consequens in his quæ tangunt fidem non potest Papa vel Ecclesia Romana errare, sicut nec in canonizatione sanctorum propter eandem causam secundum Tho. nono quodlibeto art. 16. Nam respondeo q̄ accessus ad Indulgentias in generali est professio fidei Christianæ, sicut & adoratio hostiæ, non autem in particulari. Volo dicere q̄ fides Christiana eo modo quo est de Indulgentijs, non est de hac vel de illa Indulgentia: sed sicut fides nostra circa sacramentū eucharistiæ est q̄ sub hostia ritè consecrata, continetur corpus Christi, non autem quòd ista hostia est consecrata, neq; q̄ sub hac hostia quæ proponitur adoranda est corpus Christi, ex quo vtrunq; potest esse falsum, quod fidei Christianæ subesse non potest saltè directè & per se seu immediatè: ita circa Indulgentias (non curando pro nunc quo modo expectent ad fidem) fides nostra est q̄ Indulgentia ritè cōcessa est valida, & non spectat ad fidem an ista Indulgentia sit ritè concessa & valida, an ista causa eius sit rationalis & sufficiens. Et simile est de alijs similibus singularibus quæ non spectant ad fidem sed ad humanam opinionem seu credulitatem quæ est de his singularibus & potest falli, vt dictum est. Canonizatio autem sanctorum licet sit particulare factum in se, est tamen commune quòd ad utilitatem seu damnum Ecclesiæ, ex quo pertinet ad cultum diuinum, & imitationē vitæ Christianæ, idèo ibi est specialis & signata professio fidei, & Papa & Ecclesia specialiter de illo facto seu sancto agens quod in se est committēs reliquū speciali Dei gubernationi, decernit ibi esse sanctitatē imitationem & potestatiuam fidei nostræ: idèo id pertinet ad fidem & bonos mores & ibi nō potest errare, vt latius & pulchrè agit Am-

Cathari-
nus.

vbi

vbi suprà, licet Caiet. in tractatu de Indulgētijs q̄sito. 2. & alibi se-
 pius quò ad canonizationē sanctorū dicat oppositū. Ergo quācū
 attinet ad Indulgētijs dicēdū est q̄ accessus ad Indulgētijs in cō-
 muni est quidē protestatio fidei: accessus autē ad hāc Indulgētiā
 particularē sicut adoratio huius hostiæ procedit ex fide tanquā ex
 causa remota & ex humana credulitate huius hostiæ seu Indulgē-
 tiæ huius huius causę & huiusmodi tanquā ex causa proxima, & quia
 effectus sequitur cōditionē causę proximę, sicut cōclusio minorē,
 seu infirmiorē præmissā, ideo potest cōcurtus iste seu iudiciū hoc
 falli absq; detrimento fidei Christianæ rā in Papa, quā in alijs, vt dī-
 ctū est. ¶ Ergo quò ad Deum non erit causa rationabilis & suffi-
 ciens ad ralem Indulgētiā, nisi verē aut probabilitate morali sit
 talis. Tunc enim censetur quò ad Deum rationabilis causa pia, si-
 cut ad dispensandum in votis aut iuramentis, & ad remittendum
 poenas peccatorū in sacramēto virtute clauis sufficit causa ratio-
 nabilis probabiliter iudicata talis, & tunc Deus acceptat ac si ve-
 rē esset causa rationabilis vt suprà. q. 4. secundum Scotum & alios
 cominunter doctores dictū est, & in hoc specialiter concordat
 Gerson alpha. 3. 4. litera. A. in tractatu de Indulgentijs consider. 9.
 vt suprà. q. 17. in Corollaria habetur. Vbi dicit q̄ non requiritur
 certa & euidentis notitia causę sed existimatio bonæ fidei & pro-
 babilis coniectura moralis requiritur & sufficit sicut in dispensa-
 tione thesauri materialis de fisco regio vel Ecclesiastico Papa vel
 Rex, aut alius cuius est dispensare rationabiliter animaduerteteret,
 & concordat Supplementum Gabrielis in. 4. dist. 45. q. 3. not. 1. &
 Caieta. vbi suprà. ¶ Sed quò ad prædicta dubitatur vitū n̄ sit cau-
 sa rationabilis ad tantam Indulgētiā illa quę in bullis quę nūc
 communiter circumferuntur, exprimitur per Papā, vbi dicitur, q̄
 quicunq; siue diues siue pauper dederit duos nummos argenteos
 pro tali necessitate seu pia causa Ecclesiæ, & huiusmodi lucretur
 illā totā Indulgētiā plenariā. ¶ Respō deo hic est duplex modus
 dicendi. Primus q̄ nō est rationabilis neq; sufficiens causa respec-
 tu omnium indistinctē ad tantā Indulgētiā, & per cōsequēs q̄ nō
 omnes equaliter lucrātur illā Indulgētiā corā Deo, vt loquimur
 nūc. Ratio, quia nō respectu cuiuslibet est æquē sufficiens & ratio-
 nabilis causa ad tantā Indulgētiā, vt patet. Quia minus est valde
 diuiti dare duos argenteos q̄ pauperi dare duos obolos. Neq; Pa-
 pa in talibus bullis intēdit q̄ æqualiter valeat omnibus dantibus
 duos

Scotus.

Dubium

Respōsio

duos

duos argenteos siue diues siue pauper fit, quod patet. Quia ante. 20 vel. 30. annos retroactos maius subsidiū imponebatur nobilibus quā alijs in bulla, sed postea isti quætores & negociatores Cruciatæ experiti quod nobiles non recipiebāt Indulgētiās, petierūt à Papa, vt faceret meliorē forū, sicq; propter eorū improbitatē Papa concessit, sed cautē cū hac limitatione. scilicet in forma antiqua & quantū clauēs Ecclesiæ se extendunt, vt patet in originali. Ex quo patet quod nō intēdit nos decipere, nec concedere vltra quā potest, nec quod equaliter omnibus valeat. Sed isti quætores nō curāt de hac clausula, quia clauderet burfam. ¶ Alio modo potest dici, quod licet priuatim nō possit dari tāta Indulgētia plenaria Regi pro duobus argenteis, sicut vetulæ pauperi, vt dictū est, tamē per cōcessionē cōmunē bene potest, quia causa est sufficiens in cōmuni, & simpliciter, quæ nō est in particulari cōcessione vel respectiuē. Sicut quādo cōmuniter cōceditur eadē Indulgētia omnibus visitantibus limina Apostolorū in anno Iubilei vel alio tēpore, tunc est causa rationalis in cōmuni quod ad omnes, & quilibet de prope & de longe visitans, robustus & sanus, debilis & infirmus, lucratur illā Indulgētiā. Sic in proposito de eleemosyna & ieiunio & oratiōe cōmuniter oībus impositis, p̄ lucrāda Indulgētia videtur dicēdū, quia cū tali circūstātia, vt. scilicet cōmuniter fiat ab oībus, videtur esse causa sufficiens, quæ sine hac circūstātia nō esset sufficiens. Sicut etiā leges ex causa cōmuniter rationali, & cōmuniter manēt sunt iustæ & obseruandæ, etiā ab ijs, si commodē possunt, apud quos in particulari tantū cessat illa causa secundū cōmuniter doctores, vt de hoc etiā Richardus in. 4. ergo sic videtur dicēdū in proposito secundū hanc opinionem quæ videtur pia & probabilis. ¶ Credo tamē quod licet sit causa sufficiens in cōmuni & simpliciter, vt dicit hæc opinio, nō est tamē sufficiens respectiuē ad p̄sonas oēs particulares, putā ad valde diuites ad oēm illā Indulgētiā lucrāda, vt sonat. Sicut lex valēs in cōmuni nō habet vī obligādi illū in quo omnino cessat tota ratio legis putā pro tēpore necessitatis & huiusmodi, sicq; videtur quod solū lucrabūt de illa Indulgētia diuites quatenus accesserint ad p̄portionē causæ sufficiens respectu ipsorū dando eleemosynā, vt infra. q. 26. latius habetur.

Richardus

Argu. 1°

Secundū

Tertium

¶ Cōtra secundā propositionē suprà positā arguitur quadrupliciter. Primō quia ex hoc sequeretur quod p̄dicatio Ecclesiæ esset falsa.

Secundō quod doctrina Ecclesiæ Romanæ periclitaretur. Tertiō quod

deci-

deciperetur populus Christianus ab Ecclesia, si in veritate non lucraretur illam Indulgentiam coram Deo ex illa causa, vt sonat.

Quartū.

*Responsio
ad primū*

Nota.

¶ Quarto quia iam non valeret Indulgentia quantum sonat. ¶ Respondeo ad primum negando sequelam. Pro quo nota quod predicatio Ecclesie quod ad hoc & alia eiusmodi tripliciter se habet. Vno modo narratiue prout. scilicet. narrat contenta in ipsa bulla, & hic nulla est falsitas, quia narratio est vera. Secundo modo doctrinaliter docendo opiniones doctorum, & sic potest predicare falsa, si opinio predicata est falsa. Et ideo ad preferendum predicationem Ecclesie ab huiusmodi falsitate, debent predicatorum, quia nomine Ecclesie ex officio predicant ad populum, non assertiue sed expresse dicere quod opinatiue aut recitatiue dicunt, aut predicant. Alioqui tanquam assertiue dictum nomine Ecclesie sicut alia que predicant, intelligitur predicatum quod si sit falsum, merito puniuntur vt falsarij: quia nomine Ecclesie falsum predicant quod ipsa non predicat, nec predicandum exhibuit, sed opinandum tantum, & vt opinatum esse declarandum. Tertio modo doctrinaliter docendo vt doctrinam fidei vt talem, & sic non est periculum falsitatis in predicatione Ecclesie huiusmodi. Quia sicut fides non se extendit ad istam particularem Indulgentiam, aut istam causam Indulgentie istius, ita nec doctrina Ecclesie se extendit ad istam Indulgentiam aut istam causam nec ad hac singularia, vt supra dictum est, ergo. ¶ Ad secundum argumentum respondeo id negando. Nam aliud est loqui de doctrina Papae aut Ecclesie Romanae, que vt dictum est non potest errare aut periclitari in rebus fidei & morum: aliud de operibus eiusdem, vt patet, in quibus potest esse error facti & peccatum Papae, vt supra dictum est. Nunc autem doctrina Papae & Ecclesie est Indulgentias non nisi ex rationabilibus causis dari, vbi etiam continetur quod debet esse causa sufficiens, vt supra. q. 17. probatum est. Factum autem quod in bullis Indulgentiarum continetur, si quandoque periclitaretur, non ideo doctrina Ecclesie periclitatur, ergo. ¶ Ad tertium argumentum respondeo id negando. Dico enim, quod populus in huiusmodi, non decipitur ab Ecclesia, sed vel a propria credulitate, aut ab humanis opinionibus, aut ab indiffereto factodantis Indulgentiam, aut ab omnibus simul: sicut etiam potest decipi adorando hostiam non consecratam in missa. Nam ad doctrinam Ecclesie non spectant hec singularia facta, vt supra dictum est

*Responsio
ad secundum.*

*Responsio
ad tertium.*

est, & suprà. q. 17. in responsione ad tertiam probationem antecessoris tertij argumenti. Ad quartum argumentum respondeo negando illud simpliciter. Dico enim quod illa communis sententia intelligitur tripliciter. Vno modo negatiuè, sic scilicet quod Indulgentiæ non plus valent quam sonant. Nam videtur hæc communis sententia diuulgata ad excludendas extensiones Indulgentiarum, utpote fauorabilium ad ea quæ sub earum tenore non continentur, ut sciatur quod ad hoc sunt stricti Iuris, ut suprà. q. 7. in responsione ad primum argumentum habetur. Alio modo intelligitur & est vera illa communis sententia quod valet quantum sonant, supposito quod sint ritè concessæ ex causa sufficiente & alijs requisitis, ut suprà quæst. 17. in responsione ad tertium argumentum, & ad tertiam probationem ibi positam habetur. Tertio modo quod illa sententia est simpliciter vera in foro exteriori seu Ecclesiastico in quo statur præsumptionibus Iuris, nisi oppositum constet, ut suprà propo. 1. habetur, & est etiam vera ad tollendum obligationem Ecclesiæ implendi pœnitentias iniunctas à confessore, quia iam per tales Indulgentias etiam omnino inuvalidas coram Deo, si sunt cõcessæ per Papam, vel per concilium, aut per habentem eius auctoritatem ad id, deobligatur quis ab eis implendis in hac vita, quia Princeps potest tollere præceptum & obligationem inferioris, & Papa ut Princeps potest tollere omnem obligationem ex solo iure humano confurgentem. Quod ad Deum autem non valet talis Indulgentia, nisi secundum proportionem causæ sufficientis, ut suprà hic & quæst. decima septima sæpe dictum est.

*Responso
ad. 4. ar-
gumētū.*

Quæst.

Quæstio vigesima.

Quæ requirantur & sufficiant ex parte lucran-
tis Indulgentiam ad eam lucran-
dam?

Respondendo quòd ex parte lucrã-
tis Indulgentiã requiruntur & sufficiunt duę
conditiones, vt Indulgentia valeat ei quan-
tum sonat. Prima conditio est q̄ sit in statu
gratiæ. Secunda q̄ adimpleatur id quòd &
quomodo imponitur faciendum ad lucran-
dum talem Indulgentiam. Ista propositio est

Prima
ppositio.

Gerson.

communiter doctorum tam Canonistarum quàm Theologorũ.
¶ Et probatur primò q̄ requiratur status gratiæ. Quia secundum
Thomam in .4. dist. 20. & in addi. 3. partis. q. 27. arti. 1. & Gerson
in tractatu de absolutione sacramentali & de Indulgentijs & com-
muniter doctores, Indulgentia solùm valet ad remissionem pœ-
narũ temporalium Deo debitarum pro peccatis iam quò ad cul-
pam dimissis, vt habetur suprã. q. 6. ergo manente culpa mortali
aut eius reatu non prodest remissio pœnarum per Indulgẽtias, er-
go requiritur status gratiæ cui est impossibilis reatus mortalis
de lege, & non est status medius, vt patet, ergo. Item quia secundũ
Adrianum in materia de Indulgentijs conclusio tertia contra
intentionem Christi & sanctorum nulli possunt eorum opera sa-
tisfactoria communicari. Sed Christus & sancti operati sunt illa
& noluerunt, nisi ad vtilitatem sanctorum membrorum Christi,
non autem membrorũ diaboli cuiusmodi sunt existentes in mor-
tali applicari, ergo. Et ad hoc idẽ facit extrauagãs Cle. 6. Vnigeni-
tus. de pœnitent. & re. & cap. Tres sunt. de pœnitent. distinct. 1. &
authoritates quæ recitantur suprã. q. 3. & etiam. quæst. 6. per totum
ibi vide. Sed an existens in mortali possit pro alijs existentibus in
gratia lucrari Indulgentias infrã dicetur, q. 23. propo. 3. ¶ Quòd
etiã requiratur secunda conditio, scilicet adimpletio eius quòd
&

& quomodo taxatur, probatur secundum Tho. vbi supra. quæst. 27. art. 3. & Palud. dist. 20. quæst. 4. articu. 3. & communiter doctor. quia non existente conditione non consequitur quis id quod sub tali conditione & modo datur, ergo cum Indulgentia concedatur sub tali modo aut cōditione q̄ scilicet fiat hoc vel illud hoc aut illo modo, sequitur q̄ si illud eo modo non fiat, non cōsequitur quis Indulgentiam quæ non alio modo conceditur. Et hoc est verum ex quacunque causa quis omittat facere ex infirmitate, paupertate, & huiusmodi. ¶ Neque in beneficijs Principis voluntarijs, & sic conditionatis & modificatis voluntas reputatur pro facto. Voluntas enim pro facto coram Deo reputatur quò ad essentialia præmium, secus quò ad accidentalia præmia seu beneficia, secus etiam quò ad homines, & ideo nisi forma Indulgētiæ id habeat non potest vnus pro alio eam lucrari, vt infra de hoc. q. 23. latius habetur: quia quò ad hoc est stricti iuris, & non valet vltra quàm sonat, vt supra dictum est, quæst. 19 in responsione ad quartum argumentum, & supra. quæst. 7. in responsione ad primum argumentum. ¶ Et adeò hoc est verum, quòd secundum Florentinum. 1. par. Sum. titu. 10 cap. 3. §. 4. & Palud. vbi supra, non sufficit partem adimplere, vt quis lucretur partem Indulgētiæ, sed aut totum & eo modo quod & quomodo imponitur aut nihil. Exempli gratia. Si quis ex forma Indulgētiæ teneatur quinq; dies intra annum ieiunare & orare quinquies Ave Maria, & ex negligentia aut impossibilitate non nisi tres dies ieiunat, aut omittit Ave Maria, non consequitur illam Indulgentiam, nec partē eius ex vi Indulgētiæ, quàmuis aliunde ex ipso bono opere mereatur, aut satisfaciatur æquè vel ampliùs, vt oportet. ¶ Item qui iturus vltra mare se accingit ad lucrandum Indulgentiam secundū formam concessionis, si moriatur in via, non consequitur illam. ¶ Quòd si daretur Indulgentia omnibus sumentibus Crucē contra infideles, & quantum in se est vadit in expeditionem terræ sanctæ, iā eo ipso quo Crucē assumit & se exponit expeditioni p̄dicte si moriatur in via, eā lucratur. ¶ Quòd si cōcedatur trās fretibus, tunc non lucratur eam nisi vltra mare transfretet. ¶ Quòd si dicatur, euntibus in terram sanctam, tunc moriens in via illam consequitur. Imò & dum iter agit in terram sanctam viuus lucratur eam, dum est in statu gratiæ. ¶ Si autem quis sumendo Crucem non intendit ire nisi dominus suus vadat, cum quo intendit ire iā

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

illo domino mortuo aut nolere ire, non tenetur ille alius ire, quia deficit conditio intenta sub qua tacite se obligauit, sed tale eius propositum conditionatum eundi in terram sanctam non sufficit ad illam Indulgentiam lucranda[m] si interim moriatur, quam tamen lucraretur cum proposito absoluto eundi sumendo Crucem, vt forma bullæ concedit fumentibus Crucem, vt supra dictu[m] est. Hæc Palud. ¶ Et ratio horum omnium est, quia sic sonat tenor concessionis, qui est maxime attendendus. ¶ Vnde fit q[ue] quia antiquitus concedebatur Indulgentia plenaria sub hac forma, scilicet fumentibus Cruce[m] euntibus vltra mare cum effectu, vt dicit Hostien. extra. de Iudæis. cap. Ad liberanda[m], ideo Bonauentura. in. 4. dist. 20. quæst. 4. artic. 2. dicit quod qui non vadit vltra mare, non lucratur illam Indulgentiam sumendo solum Crucem aut proponendo ire, & incipiendo iter, quia non intelligitur dari pro sola bona voluntate, sed pro effectu, scilicet transfretationis. Nunc autem quando antiqua forma in mitiorem mutata est & quotidie variatur, standum est tenori & formæ concessionis Indulgentiæ, & sic agendum est ad eam lucranda[m], vt dictum est.

¶ Quæ omnia sunt vera & intelliguntur quando id quod imponitur est quid determinatum aut signatum, similiter & modus faciendi determinatus. Quod si indeterminatè quid imponatur agendum pro lucranda Indulgentia dicendo qui orauerit, aut visitauerit deuotè talem Ecclesiam, tunc vtrum quilibet quomodo libet orans, aut quacunque deuotione visitans talem Ecclesiam, lucretur totam illam Indulgentiam, aut partem tantum, magis aut minus, secundum quod magis aut minus implet & accedit ad illam causam Indulgentiæ, latius habetur infra q. 26. & quæst. 29.

¶ Et sic patet quod & quomodo requiruntur illæ duæ conditiones, vt habet prima propositio. Quod autem sufficiant infra q. 27. late habetur de hoc. Contra primam conditionem arguitur. Quia qui est in gratia potest mereri aliter etiam existenti in mortali gratiam & multa alia bona spiritualia & temporalia & poenarum releuationem. Sed Indulgentiæ habent efficaciam ex hoc q[uod] satisfactiones Christi & sanctorum applicantur huic, ergo habent effectum etiam in illo qui est in mortali, saltem quò ad poenas debitas pro suis peccatis iam aliàs quò ad culpam dimissis, p[er]ferim, si vt supponitur, Papa ex proposito velit concedere Indulgentias etiam talibus existentibus in peccato mortali, vt eis valeant quantum va-

lere

Hostien.
Bonauent.

No

tere possunt. Antecedens patet & supponitur, pro vtraque parte.

¶ Consequentia autem probatur. Quia si existēs in mortali potest satisfacere pro suis debitis pœnarum pro peccatis iam quò ad culpam dimissis secundum opinionem Scoti & sequacium, quā hic suppono, ergo multò meliùs valebit satisfactio Christi & sanctorum per Indulgentias applicata existenti in peccato mortali, quò ad pœnas debitas pro peccatis iam quò ad culpam dimissis.

Patet consequentia. Quia validior & gratior est apud Deum satisfactio & opus amici iusti tam pro se quàm pro alio quàm opus aut satisfactio inimici.

¶ Quòd si non admittatur opinio præsupposita, sicut nec eam admittunt Thomistæ & alij, tunc alio modo probatur prædicta consequentia. Quia si peccator pro se ipso per sua bona opera licet non meritoria gloriæ, similiter & homo iustus pro alijs existentibus in mortali, per sua bona opera satisfactoria & meritoria meretur saltem de congruo, seu impetrat bona spiritualia & temporalia & releuationem seu liberationē à malis temporalibus huius vitæ quò ad corpus & animā, peccator quidem pro se, iustus autem pro alio etiam existente in mortali secundum communiter doctores, ergo & talia opera valent eodē modo & eadem ratione ad impetrandum seu merendum de cōgruo remissionem pœnarum temporalium Deo debitaram pro peccatis iam quò ad culpam dimissis.

Ergo si per viam Indulgentiæ talia opera Christi & sanctorum applicentur existentibus in mortali, valebunt eis quò ad præfatam remissionem pœnarum Deo debitaram hic vel in purgatorio pro peccatis iam quò ad culpam dimissis.

¶ Si negetur ista vltima consequentia quia intentio Christi & sanctorum non fuit quæ talibus sua opera applicarentur, aut valerent, sed membris Christi existentibus in gratia, vt supra dicebatur in probatione propositionis: contra hanc euasionem replicatur probando quæ intentio Christi & sanctorum fuit, vt ipsis valerent, vt dictum est.

Quòd probatur. Quia Christus & sancti orauerunt etiam pro existentibus in mortali, & pro eis etiam passus est Christus sufficienter, & voluit illis proficere suam passionē & sua merita quò ad eorum culpam & pœnam sufficienter, vt redemptor totius mundi, ergo voluit Christus sua opera & labores efficaciter omnibus prodesse quantum ipsi erant capaces & dispositi, & quantum ipsis prodesse poterant, stante lege quò ad culpam & pœnam peccatorum.

Et idem credendum est de alijs sanctis

Replica

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Etis quoddam similiter voluerunt, quantum eis licuit, & competit eis suo capiti Christo in hoc se conformare. Possunt autem prædicta eorum opera prodesse existentibus in mortali quò ad remissionem pœnarum debitarum pro peccatis iam quò ad culpam dimissis, ex quo quò ad hoc sunt capaces & dispositi, vt patet ex dictis hoc vel illo modo, ergo prælatus concedens talibus Indulgentias ad prædictam remissionem pœnarum prædictarum non facit contra, sed secundum intentionem Christi & sanctorum, ex quo non manet vllus reatus culpæ impediens talium pœnarum remissionem, vt dictum est. ¶ Et confirmatur hoc. Quia aliàs sequeretur quod talis satisfactio esset frustrata suo effectu, & nil omnino valeret apud Deum, quod patet. Quia si nil valet ipsi existenti in mortali pro remissione dictarum pœnarum ad quam applicatur Indulgentia: neque valet alicui alteri cui non applicatur, neque ipsi operati vel applicanti, quia (vt supponitur) ipse nõ eget sua satisfactioe, ergo nulli prodest talis satisfactio, sicque omnino perit tale bonum opus, & similiter Indulgentia.

*Responso
ad. I. arg.*

¶ Respondeo in argumento tangitur difficultas, vtrum Indulgentiæ valeat ad remissionem pœnarum debitarum pro peccatis iam quò ad culpam dimissis ei qui est in mortali, & vtrum Papa possit sic concedere, & vtrum pro talibus pœnis quis satisfacere possit pro alio existenti in mortali. ¶ Ad quod dico quod nõ propter rationes suprãpositas in probatione propositionis. Pro cuius

Adrian.

maiore declaratione, nota secundum Adrianum vbi suprã, & Supplementum Gabrielis in. 4. distinct. 45. articu. 3. dub. 7. quod licet quis existens in mortali possit satisfacere vel de iustitia vel de cõ-

Scotus.

gruo pro suis peccatis iam quò ad culpam dimissis, secundum Scotum & sequaces, & quamuis peccator possit sibi per bona opera de genere aut moraliter non tamen meritoria gloriæ mereri de cõgruo aliqua bona spiritualia & corporalia & temporalia & liberationem à pœnis temporalibus huius vitæ, & mitigationem pœnarum purgatorij secundum communiter doctores, non tamen hoc fit per viam iustitiæ puræ aut iustitiæ legis, in quo conueniunt communiter doctores, neque per viam satisfactionis propriæ secundum Thom. quia satisfactio propriè secundum eum pertinet ad iustitiam, sed per viam gratiæ seu iustitiæ misericordiæ admixtæ. Similiter licet iustus possit pro alio etiam peccatore mereri omnia prædicta quæ peccator potest sibi ipsi mereri, tamẽ id om-

ne fit per meritum congrui aut decentiae tantum, non autem per viam iustitiae, neque per viam satisfactionis propriae, quae perinet ad iustitiam, ut de ijs latius habetur supra, quaest. tertia, in responsione ad octavum argumentum. Et ultra ibi dicta alia ratio est, quia ut vnus possit de lege quoad vim satisfactiuam communicare sua bona alteri aut pro alio satisfacere modo praedicto requiritur vnio per charitatem, ut membra inter se & ad caput, scilicet ad Christum: & per consequens requiritur status gratiae vtriusque aut utrobique, ratione cuius est communio sanctorum in charitate & fide viua, non autem mortua fundata. Ideo nullus potest pro alio satisfacere aut bona spiritualiter quoad praedictam vim satisfactiuam communicare nisi de congruo tantum, & nisi vterque sit in statu gratiae aut in charitate. Nunc autem remissio poenarum quae fit per Indulgentias pertinet ad satisfactionem propriam, quae de thesauro Ecclesiae per Indulgentias applicatur ad satisfaciendum sic quod coram Deo censeatur satisfecisse per viam iustitiae is cui conceditur talis Indulgentia, ut supra. quaest. 3. dictum est ergo satisfactiones Christi & sanctorum non possunt per viam Indulgentiae applicari existenti in mortali, & Indulgentiae non possunt villo modo eis concedi, ut dictum est. ¶ Ex quo infero, quod opinio quam refert Gabriel in Cano. lect. 56. littera S. quod. s. pro existentibus in inferno potest iustus satisfacere pro poenis peccatorum mortalium & venialium eorum iam quoad culpam dimissorum, nullo modo videtur vera, neque vllam probabilitatem habere, ex quo nulla est communio fidei aut charitatis ad eos, in qua fundatur de lege potestas satisfaciendi pro alio, neque ad hoc est vlla Dei lex aut promissio, sed potius in oppositum, quod. s. non potest eis valere vlla redemptio, neque sunt in statu quo sint capaces vllius redemptionis, ut dicitur. Ideo & non sunt capaces vllius suffragii, quia Chaos magnam inter nos & illos. Lu. 16. & ibi iam nulla redemptio, licet Mayo. & quidem erronee oppositum dixerit, ut supra. q. 6. in 2. parte propositionis latius de hoc habetur. Et concordat Medina de oratione q. 25. ibi vide & supra. q. 3. ¶ His ergo suppositis respondeo ad argumentum in forma negando consequentiam primam. Et ratio est quia licet vnus possit alteri mereri illa bona hoc tamen non est nisi per viam meriti de congruo tantum. Satisfactio autem quae per viam Indulgentiae fit & applicatur est per viam iustitiae & satisfactionis, ut dictum est, ideo nil concluditur contra nos.

Corollar.

Luc.

Medina.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

¶ Et ad probationem consequentiæ respōdeo dupliciter. Vnō modo supposita opinione Scoti, respondeo negando consequentiam. Et ratio est, quia licet pro se quis possit satisfacere, nō tamen pro alio nisi de congruo & dummodo uterque sit in statu gratiæ, vbi sit communicatio charitatis, vt dictum est, & quāuis opus amici & iusti sit gratius Deo quā opus inimici, non tamen quod ad omnem effectum & modū, vt patet. Quia ad merendum Sorti vitam æternam non tantum valent merita beatæ virginis Mariæ, quantum valet dispositio & merita propria ipsius Sortis. Sic quāuis ad merendum de congruo alteri aliqua bona plus grata & valida sint coram Deo opera iusti quā iniusti, non tamē quod ad vim satisfactiuam pro alio peccatore, ex quo non est charitas utrobique vbi fundatur ratio communicationis satisfactionum, vt supra dictum est. Alio modo supposita opinione Thomæ, respondeo negando illam vltimam consequentiā positam ad probationem primæ consequentiæ principalis. Et ratio est, quia licet bona opera valeant per viam meriti de congruo ad impetrandū alteri bona aliqua, & remotionem malorum & pœnarum temporalium, sperando hoc à liberalitate diuina, non autem per viā iustitiæ & satisfactionis propriæ nisi uterque sit in gratia vt dictum est, ideo negatur quod per Indulgentias potest fieri talis applicatio ex quo via Indulgentiæ est via iustitiæ & satisfactionis propriæ, vt patet ex dictis. ¶ Et ad replicam respondeo secundum omnem viam doctorum quod intentio Christi & sanctorum fuit quod valerent sua opera modo prædicto his omnibus qui essent capaces, scilicet per viam meriti de congruo tantū ijs qui permanerent in mortali, per viam autem propriæ satisfactionis & iustitiæ existentibus in gratia, & quia via Indulgentiæ est solū via iustitiæ satisfactionisque ex quo satisfactoria tantū vt talia ibi applicantur ad satisfactionem tantū efficiendam pœnarum, non autē vt sunt meritoria vllō modo, vt supra. quæst. tertia, & quæst. sexta, per totum latius habetur, ergo neganda est illa minor & consequentiā, q̄ scilicet talia satisfactoria opera Christi & sanctorū quæ per Indulgentias applicantur, possunt valere existentibus in mortali vllō modo, ex quo non est communicatio charitatis, & per consequens nec dispositio requisita in eis, neq; sunt capaces vt eis per viam propriæ satisfactionis & iustitiæ communicetur satisfactoria Christi & sanctorum, vt supra dictū est. Et cum ijs con-

cordat Thom. 3. part. Summæ, in addi. q. 27. art. 1. contra aliquos tenentes oppositum. ¶ Ad confirmationem responsio patet ex dictis, & insuper dico secundum Adrianum vbi supra, q̄ in casu quo quis suam satisfactionem applicaret alicui existenti in mortali, tunc fructus satisfactionis, vt talis, reuertitur ad faciētem si eget iuxta illud Matth. 10. Si tibi non fuerit filius pacis ad vos reuertetur: & Psal. 34. Oratio mea in sinu meo conuerteretur, quia in illis translationibus est conditio implicita scilicet si illi quibus applicantur sint capaces & egentes. Si tamen de industria quis veller nil iuris sibi referuare, sed totum transferre in alium incapacem aut non indigentem, vtpote in non baptizatum aut in existentem in gloria aut in existentē in mortali & huiusmodi, tunc fateor q̄ ex stultitia sua perdet redundantia vtilitatis satisfactoriæ, sed tunc manet in thesauro Ecclesiæ sicut & alia satisfactoria eorū qui non indigēt, quæ nulli applicātur. ¶ Similiter opinātur aliqui p̄babiliter q̄ dū recēter baptizat⁹ facit multa opera p̄nalicia, quæ in nullū transfert, & primū peccatum qd̄ ipse cōmittit post talia opera est mortale, quod tunc ipse ex illis suis operib⁹ iam factis nullam expiationem per viam satisfactionis habere potest, quia nō antequā peccaret ex quo nullius pœnæ debitor erat, neq; post, ex quo illa iam non sunt sua nec sibi applicata, neq; sibi referuare potuit, vt infrā. q. 39. latiū habetur de hoc. Ecclesia tamen non videtur Ius suum perdere, quod habet in bonis filiorum: nam per Indulgentias, ac si innocens perseverasset, alijs applicare potest Ecclesia & ipsi postea resurgenti sicut & alijs potest applicare per Indulgentias: modò sint mortificata ipsi facienti, modò non, hoc enim parum refert ad rem, licet Adrianus vbi supra in hoc videatur aliquam vim facere. ¶ Nota tamen quod qui est in mortali, licet non lucretur Indulgentias, tamen per bonum opus quod facit ad eas lucrandum meretur de congruo alia bona spiritalia & temporalia secundum communiter doctores.

¶ Secundo principaliter & specialiter contra secundam conditionem supra dictæ propositionis arguitur. Nam Ecclesia debet se conformare diuino iudicio, sed Deus remunerat bonā voluntatem quando non est facultas operis, ergo quando quis ex impotentia non implet opus pium pro quo conceditur Indulgētia, videtur quod sufficiat bona voluntas ad eam lucrandum in toto vel in parte, vt sic conformiter ad Dei iudicium remuneretur per

*b. Thom.**Matth.
Psal.**Argu. 2.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*Resp ad
2. argum.*

Ecclesiam. ¶ Respondeo dupliciter. Vno modo negando antecedens simpliciter. Nam Ecclesia non iudicat de omnino per se occultis, qualis est voluntas, Deus autem sic, ideo in hoc non tenetur, nec potest Dei iudicio semper se conformare. Item licet iudicaret de occultis quando de eis constat aliquo modo, non tamē tenetur in opere liberalitatis & gratiæ se conformare diuino iudicio aut legi: potest enim Deus esse liberalis quando Ecclesia rationabiliter non esset liberalis. Non enim tenemur nisi legi diuinæ obliganti nos conformare: item non eodem modo. ¶ Alio modo respondeo concessio antecedente negatur consequentia. Quia Deus non remunerat bonam voluntatem semper quò ad præmia accidentalialia, vt patet de aureolis secundum communiter doctores, sed quò ad præmium essentialiale, & sic Ecclesia nõ remunerat solam bonã voluntatem quò ad hoc accidentale præmium Indulgentiarum. Itē dico q̄ sicut Deus præmiat solùm facientem quòd & quomodo ipse vult & exigit, sic Ecclesia remunerat per Indulgentias ijs tantùm qui faciunt quòd & quomodo ipsa imponit faciendum & non alio modo.

Quest. 21.

Quæstio vigesima prima.

Pro quo tempore teneatur esse in gratia is qui vult lucrari Indulgentiam, an scilicet pro tempore quo facit opus pium pro ea lucranda, an pro tempore quo quis debet lucrari eam.

Propos.

Respondeo per vnicam propositionem, q̄ scilicet pro tempore quo secundum tenorem concessionis debet lucrari Indulgentiã, tũc & nõ ante tenetur esse in gratia ad eã sibi lucrandũ. ¶ Declaratur simul & p̄batur. Pro quo nota q̄ quatenus pertinet ad rē. quibus tria sint tempora. s. cõcessio- nis Indulgētiæ, & operis faciendi pro ea lucranda, & vsus seu lu- crationis ipsius Indulgentiæ, vt patet q̄ hęc sunt tria tēpora distin-
ctã,

Et, quãdo Papa cõcedit danti talem eleemosynã, vt semel in vita & semel in morte possit plenariè absolui &c. tunc enim hodie fit concessio, & eras op^o eleemosynæ, & vsus seu lucratio Indulgentiæ fit fortè hinc ad annũ. Quãuis ergo ista tria tẽpora sint distincta: tamẽ sepe cõcurrũt omnia aut duo simul, nũc hoc, nunc illo modo. ¶ Ideo non curãdo nunc de tẽpore cõcessionis Indulgentiæ, quia nihil refert ad propositũ, dicam^o q̃ dupliciter potest aut solet concedi Indulgentia. Vno modo ita q̃ tẽpus operis faciẽdi pro lucranda Indulgẽtia & tẽpus ipsius fructus seu lucracionis Indulgentiæ concurrãt simul seu sint vnũ & idẽ. Exempli gratia. Vt quãdo Papa cõcedit Indul. visitanti talẽ Ecclesiã, qñ eam visitat, aut p̃sentibus suæ missæ aut ei^o absolutioni tali tẽpore qñ eã facit, aut cõfitentib^o quãdo absoluũtur &c. & de hoc modo cõcessionis cõmuniter dicũt doct̃. in quo null^o ferè dissentit, q̃ requiritur q̃ sit in grã tũc qñ id agit pro quo cõceditur talis Indulgẽtia. Nã non est in potestate cuiusq̃ volentis eã lucrari vt trãferat seu differat vsũ fructũ seu lucracionẽ ei^o in posterũ. Et ratio horum est, quia sic sonat tenor eius. ¶ Alio modo solet cõcedi Indulg. sic scilicet q̃ aliud sit tẽpus operis, & aliud sit tẽpus lucracionis Indulgentiæ aut fructus eius. Vt quando datur Indulgentia semel in vita & semel in mortis articulo suscipienti Crucem, aut danti duos argenteos, aut recitantib^o tot Psalmos vel Ave Ma. aut porrigentibus man^o adiutrices, q̃ possent postea plenariè absolui & concedi Indulg. plenaria eis per confessorẽ, vbi patet aliud esse tempus operis, aliud lucracionis Indulgẽtiæ aut fruct^o eius. Et de hoc est duplex opinio: quartũ cõmunior & verior & magis pia (vt mihi videtur) est q̃ non est necesse q̃ homo lucratur^o talem Indulgẽtiã sit in gratia pro illo tẽpore operis, sed pro tempore lucracionis Indulgentiæ aut fructus eius secundum tenorem concessionis, vt dicit p̃positio suprà posita. Et sic tenet Florent. 1. part. Sum. titu. 10. ca. 3. §. 5. ex Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. art. 3. cõcl. 1. ¶ Quod p̃batur quadrupliciter. Primò, quia Papa seu Ecclesia p̃t p̃dicto mō cõcedere, & vult sic cõcedere, nisi qñ oppositũ explicat specialiter in tali modo cõcessionis, ergo tenet modo p̃dicto Indulgẽtia. Probat̃ur antecedens q̃ Papa potest. Quia adsunt omnia requisita scilicet autoritas in dante, pietas in causa, & dispositio gratiæ in subiecto, pro quando debet suscipere fructum Indulgentiæ. Quod autem ad opus esse pium non requiratur status gratiæ, aut quod

Florent.

Ratio. 1.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

quod sit meritorium infra. q. 22. habetur latiùs, ergo potest. Et quod sic Papa velit nisi oppositum explicet in dictis tenoribus Indulgentiarum, pater. Quia stádum est tenori Indulgentiæ sic sonãti esse intentionem Papæ non discordantẽ à suis verbis, præcipuè quia beneficium Principis est latè & fauorabiliter etiam contra eũ interpretandum quantum patitur proprietates verborum, præcipuè quando non est in præiudicium tertij, nisi de eius voluntate aliàs oppositum constet, vt supra. q. 7. in probatione quartæ propositionis habetur, ergo. ¶ Secunda ratio. Quia sic est in practica Ecclesiæ in multis Iubileis qui nunc conceduntur & prædicantur esse de mente Papæ quod ieiunetur tribus diebus, & oratur, & detur eleemosyna, & interim examinentur conscientiæ, & post fiat confessio & receptio eucharistiæ, & ibi consequantur Indulgentiam plenariam. Certè in tali Iubileo non oportet esse gratia quando ieiunatur, & oratur & datur eleemosyna, ex quo postea sequitur examinatio conscientiæ & confessio per quæ homo reponatur in statu gratiæ ad dignè communicandum & lucrandum Indulgentiam: & simile iudicium de similibus formis habendũ est. ¶ Tertia ratio. Quia præcepta & indicta Ecclesiæ non obligant ad intentionem præcipientis, vt scilicet fiant meritoriè seu in statu gratiæ quantum est ex vi statuti Ecclesiæ, putà ieiunare in quadagesima & soluere decimas, & seruare festa & huiusmodi, imò neq; præcepta diuina putà de honorando parentes, de restituendo & huiusmodi, ergo non est sine causa sufficiente præsumendum quod velit nos amplius vrgere imponendo opera pia pro lucrandis Indulgentijs. Alioqui durum videretur dicere quod toto tempore anni quo quis peregrinatur, aut ieiunat magno tempore pro lucranda aliqua Indulgentia in vita aut in morte teneatur esse in gratia ad illam lucrandum. ¶ Quarta ratio. Quia sicut secũdum formam bullæ etiam existens in mortali potest facere pro alio quod iniungitur, putà dare eleemosynam ad lucrandum illam Indulgentiam alteri existenti in gratia, modò sit in hac vita, modò in purgatorio vt de hoc infra. q. 23. ergo similiter potest in mortali facere opus de genere pium ad lucrandum sibi Indulgentiam post in statu gratiæ, dum forma concessionis id patitur, vt supponitur in prædicto secundo modo quo concedi solent Indulgentiæ, ergo.

Argu. 1.

¶ Contra prædicta hæc & contra propositionem supra positam arguitur tripliciter. Primò quia Papa non intendit quod tale opus pium ad

ad lucrandum Indulgentiam si fiat in mortali sufficiat, quando aliud est tempus operis & aliud lucracionis Indulgentiæ, ergo requiritur quod fiat in gratia. Patet consequentia, & antecedens probatur. Quia tenor concessionis hoc inuit, vbi dicitur secundum antiquam & consuetam formam Indulgentiarum concedimus &c. Antiqua autem forma (quæ etiam si non exprimitur in clausula generali debet intelligi) dicit sic. Omnibus verè pœnitentibus & confessis qui visitauerint talem Ecclesiam, vel peregrinatione fecerint Romam &c. vel qui sumpserint Crucem vel manus porxerint adiutrices, vel ieiunauerint tot dies &c. vnde patet quod cum ordinate vtrunq; exprimitur, ita quod primo loco exprimitur status gratiæ per veram pœnitentiam & confessionem, & secundo exprimitur opus, non qualitercunq;, sed vt ipsa gratia afficiat operantem tempore operis, ergo manifestè patet ex forma Ecclesiæ consueta haberi quod pœnitentia seu gratia debet cõcomitari necessario ipsius opus pium pro quo conceditur talis Indulgentia. ¶ Secundo arguitur ad idem. Quia causa Indulgentiæ debet esse pia & opus pium, vt patet ex supra dictis. q. 18. Sed opus factum in mortali nõ est pium neq; ibi est vera pietas, ex quo non est Deo honorificum sine charitate & gratia, ergo non sufficit ad Indulgentiam.

Argu. 2.

¶ Tertio arguitur ad idem. Quia thesaurus vitalis nõ nisi pro causa & opere vitali seu viuo dispensatur & communicatur. Opus autem extra gratiam factum non est viuum sed mortuum, & Indulgentia est thesaurus vitalis, ergo pro opere extra gratiam facto, nõ dispensatur. Consequentia patet, & maior probatur dupliciter. Primo, quia causa Indulgentiæ ex quo est causa & radix communicationis & dispensationis thesauri requiritur quod sit viua per vitam gratiæ & charitatis quæ est causa communicationis sanctorum vt supra. q. 20. dictum est, ergo. Item secundo, quia sicut thesaurus ciuilis non nisi pro causa ciuili dispensatur seu communicatur, similiter thesaurus vitalis non nisi pro causa vitali aut viua, ergo patet maior. Minor autem probatur. Quia Indulgentia ad vitam æternam introducit tollendo impedimenta pœnarum, & ex causa viua procedit scilicet ex meritis Christi & sanctorum, & à causa principali concedente Indulgentiam scilicet à Christo & eius auctoritate collata, ergo est thesaurus vitalis. ¶ Respondeo. Propter has rationes Caietan. in secundo quodlibeto, in materia de Indul. cap. 9. & iterum. q. 2. de eadẽ materia tenuit oppositum ad supra

Tertium

*Responso
ad 1. arg.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

dicta: sed certè istæ rationes & argumenta non concludunt: ideo ad ea, respondeo ad primum argumentum, negando q̄ Papa & Ecclesia intendat q̄ requiratur gratia tempore operis, & ad probationem de tenore in forma consueta &c. dico q̄ nihil probat propter duo. Tum primò quia non est standū ordinī illorum verborum. Non enim ponitur ille ordo vt significet ordinem operū piorum agendorum, sed ad meliorem congruitatem modi loquēdi, quia scilicet sic meliùs explicatur quod intenditur & imponitur, vt patet. Quia si illi ordinī esset necessariò standum, sequeretur hæc absurda, scilicet q̄ priùs requiretetur pœnitētia & confessio q̄ concessio Indulgentiæ, de qua suprâ diximus q̄ tēpus concessionis Indulgentiæ nil facit ad rem, faceret autem ex quo in dicta forma post pœnitentiam & confessionem dicitur, concedim⁹ tot annos Indulgentiæ. Sed quia diceret Caiet. q̄ concessit Papa ex tunc pro tempore confessionis &c. ideo omisso hoc sequeretur hoc aliud absurdum, q̄ scilicet sicut secundum Caieta. prærequiritur pœnitentia ita etiam confessio ante vel simul cum ipso opere ieiunij aut eleemosynæ ex quo vtrunq; scilicet verè pœnitētes & confessi, ponitur simul in illa forma, quod tamen cōstat falsum. Nam tēpe, vt patet experiētia, in nostris temporibus in talibus Iubileis dicitur q̄ priùs ieiunent tot dies & faciant eleemosynam, & post examinati confiteantur in triduo, & sic cōmunicantes lucrentur Indulgentiam, ergo non erat necessarium q̄ eleemosyna fieret semper in gratia. ¶ Tum secundo dico q̄ dato sed nō concessio, q̄ adhuc illa forma verborum sic deberet ordinatè intelligi & fieri, tamen quando non exprimitur illa forma verborū olim consueta, iam non valeret sua ratio, neq; probaretur q̄ Papa sic intendat, sed vt verba sonant secundum consuetudinem vigētē & practicā sui tēporis. Nā & forma Indulgentiarū per tēpora variatur, & quæ fuit olim cōsueta, nō est modo. Cōsuetudo autē & practica vigens est optima interpres legū & cōcessionū humanarū. ca. Cū dilectus. de cōsuetud. secūdū cōmuniter doct. & refert Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. art. 3. & suprâ. q. 7. in. 4. propo. & respōsione ad argu. cōtra eam latè habetur, ergo. ¶ Ad secundū argumentū respondeo negando minorē. Nam sicut colere Deū exterius die festo, & vouere religionē & alia eiusmodi in mortali facta sunt de genere suo opera pia & latriæ ad honorē Dei, licet nō perfectè ex quo nō sunt meritoria: ita & opera eleemosynæ, ieiunio-

rum

Caietan.

Respōss.
ad. 2. arg.

rum & orationis & huiusmodi pro quibus conceditur Indulgentia sunt de genere suo pia & ad vtilitatē Ecclesiæ, licet non fiant in charitate. Alioqui pro eis non posset Ecclesia concedere indulgentias: quod tamen supra probatum est, scilicet posse, & id non negat Caieta. ergo. ¶ Ad tertium argumentum respondeo distinguendo maiore. Nam si intelligatur de thesauro propriè vitali, qui scilicet dat vitam gratiæ & gloriæ seu qui est ipsa gratia & gloria, tunc conceditur maior, quæ scilicet ad eum participandum requiritur causa vitalis vel opus vitale, id est, meritum aut dispositio vltima sufficiens, qualis est cõtritio & huiusmodi requisita ad gratiam, sed tunc minor est falsa. Nam thesaurus Indulgentiarum, vt talis non confert vitam gratiæ aut gloriæ aut aliquem gradum ei⁹ sed remotionem impedimenti pœnarum ad gloriam iam debitã vt supra. q. 3. q. 6. habetur. ¶ Si autem illa maior intelligatur de thesauro vitali qualitercunq; per se & per accidens disponẽte aut remouente prohibens ad vitam gratiæ seu gloriæ, tunc est falsa. Non enim requiritur opus vitale, id est, in gratia factũ ad habendum thesaurum hunc scilicet characterem sacramentalem, baptismalem, aut sacerdotalem per quem homo disponatur post ad gratiam & gloriam licet remotè. Neq; quod satisfactio fiat in gratia ad satisfaciendum pro suis culpis iam dimissis, valet enim talis satisfactio etiam corã Deo postea adueniente statu gratiæ, vt hoc etiam confitetur ipse Caiet. in secundo quodlibeto, in. q. de satisfactioe. Valet etiã tale opus bonũ satisfactoriũ saltẽ vt meritoriũ de cõgruo ad gratiam & releuationem pœnarum, etiam si fiat in mortali, vt supra. q. 20. in responsione ad primum argumentum habetur. ¶ Et ad primam probationem maioris in hoc sensu assumptæ respondeo quæ æquiocatur de causa Indulgentiæ multipliciter. Nam causa Indulgentiæ effectiua est thesaurus Ecclesiæ. Causa aut Indulgentiæ, id est, cõcessionis seu actiue cõmunicatiõnis Indulgentiæ est opus piũ pro quo conceditur Indulgentia. Causa aut Indulgentiæ, id est, cõmunicatiõis passiuæ seu participatiõnis, aut receptionis fruct⁹ Indulgentiæ est grã seu charitas cũ indigẽtia suscipiẽtis, vt patet ex supra dictis. q. 17. in responsione ad. 1. argumentum, & q. 20. in responsione ad primum argumentum. Sicque nihil aliud concluditur nisi quæ requiritur quod suscipiens Indulgentiam sit in charitate, quando eius fructum debet suscipere sibi communicatum, quia charitas seu gratia est id ratione cuius

*Responso
ad. 3. arg.*

cuius potest fieri capax, vt possint sibi valere satisfactioes Christi & sanctorum sibi applicatae per Indulgentias, vt nos supra diximus. Et ad hunc sensum conceditur illa tota probatio si loquatur de causa Indulgentiae, id est, communicationis passiuae seu receptionis fructus Indulgentiae: quia requiritur vita gratiae in suscipiente fructum. Si autem loquatur de causa Indulgentiae, id est, concessionis Indulgentiae, tum negatur consequentia illa, quae ergo ad opus pium quod est causa concessionis aut communicationis actiuae Indulgentiae requiratur quod fiat in gratia. Nam ad actiuè communicandum sufficit autoritas & causa rationalis quod est opus pium ex genere, vt dictum est. Si verò in antecedente sumatur causa Indulgentiae vno modo & in consequente alio modo, iam nil valet consequentia ratione aequiuocationis. ¶ Ad secundam probationem maioris supra dictae, scilicet sicut thesaurus ciuiliis &c. respondet deo vno modo, vt supra ad argumentum responsum est, distinguendo de thesauro vitali. Alio modo respondeo negando simpliciter consequentiam, & ratio est, quia non est simile. Nam expensio thesauri ciuiliis non est honorifica regi aut vtilis reipublicae, nisi pro causa ciuili dispensetur, hoc enim importat ly causa ciuiliis. Dispensatio autem thesauri Indulgentiarum semper est Deo honorifica aut utilis Ecclesiae, dum pro opere pio etiam facto à peccatore in peccato mortali fit, vt supra, & q. 18. & infra q. 22. habetur, ergo. Ideo formalius & melius argueretur dicendo quod sicut thesaurus ciuiliis non nisi pro causa ciuili, sic thesaurus Ecclesiasticus spiritualis Indulgentiarum non nisi pro causa Ecclesiastica scilicet vergente ad Dei honorem seu utilitatem Ecclesiae potest dispensari. Sed tunc non posset probari minor, quod scilicet opus pium nisi fiat in gratia non est causa Ecclesiastica, scilicet ad utilitatem Ecclesiae aliquo modo, sed potius probatur oppositum, vt supra, ideo potius est pro nobis talis ratio, & sic patet responsio.

Quaestio

Quæstio vigeſima ſecunda.

*Utrum requiratur q̄ tale opus pium pro quo
conceditur Indulgentia fiat in gratia, aut
q̄ ſit meritorium aut moraliter bonum: an
ſufficiat aliquando q̄ ſit actus bonus ex
genere licet moraliter malus.*

Quæ. 22.

Respondeo per vnum notabile Notabile

& tres propositiones. ¶ Notabile est, quod loquendo de bonitate aut malicia morali, non aut entitatiua, actus dicitur bonus ex obiecto seu ex genere aut simpliciter, quando cadit supra materiã approbatam aliquo Iure, diuino, naturali, vel humano præcipiente

aut consulente, vt est orare, dare elemosynam &c. & econtrã actus de genere malus aut simpliciter dicitur, quando cadit supra materiam reprobam seu prohibitam aliquo Iure de prædictis, vt capere seu detinere rem alienam inuito domino, quod est furari, accedere ad non suam, quod est fornicari &c. In differens autem actus dicitur, quando cadit supra materiam non approbatã neque reprobam aliquo Iure, vt comedere, ambulare &c. ¶ Itẽ nota q̄ actus malus ex circumstantia dicitur, quando non cadit supra materiam vllõ Iure reprobam, sed ei accidit circumstantia ipsum actum vitians, vt orare, vbi, quando, quomodo, quantum, aut propter finem in debitum vitiantem, putã propter vanam gloriam &c. Malum autem vtroque modo, scilicet ex genere & circumstantia dicitur quod vtriusque illorum rationem habet scilicet materiam aliquo Iure reprobam simul & circumstantiam vitiantem, vt furari propter fornicari, aut econtrã. ¶ Similiter triplex est actus bonus, scilicet ex genere tantum, ex circumstantia tantum, ex genere & circumstantia simul. Et iste actus bonus ex circumstantia & genere simul dicitur simpliciter &

f per-

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

perfectè moraliter bonus & virtuosus, quia est actus liber & deliberatus conformis rectæ rationi dictanti de omnibus requisitis ad perfectam bonitatem moralem. Quando verò actus caret aliqua circumstantia requisita pro tunc, aut habet aliquam vitiantem, dicitur malus moraliter simpliciter & vitiosus, ex quo est difformis rectæ rationi ad quam requiritur plenitudo omnium requisitorum: & malum dicitur ex defectu cuiuscunque pro tunc requisiti, quia licet sit actus bonus ex genere tantum, est tamen simpliciter malus moraliter, vt dictum est. ¶ Item nota ex Angest. in moralibus. capit. 8. quòd circumstantia adiacens vel adsistens tantum actui ipsum non afficiens, non vitiat actum tanquam ei impertinens, vt si quis ieiunet cum vana gloria: si autem afficeret actum vitaret illum, vt si ieiunaret propter laudem humanam principaliter, vel si prælatus fornicaretur, vel habens votum castitatis duceret uxorem. Similiter circumstantia mouens si afficit actum, vitiat illum, vt qui altitudine dignitatis facit quod non conuenit ei abutens dono, si autem non afficiat non vitiat, vt qui ex vana gloria mouetur ad ieiunandum tale ieiunium est bonum, si non habeat vanam gloriam pro obiecto aut fine. Circumstantia autem mala informans actum semper vitiat actum, & hoc est quando habetur pro fine seu pro obiecto ipsius actus, puta si volo ieiunare propter vanam gloriam talis volitio tendens in vtrumque. s. in ieiunium & in vanam gloriam est vitiosa. ¶ Quomodo autem actus malus ex genere potest bonificari per circumstantias, & esse aut fieri simpliciter moraliter bonus, vt occidere hominem auctoritate publica & zelo iustitiæ aut auctoritate Dei: vel dolere de bono proximi ex zelo iustitiæ, vel cognoscere non suam, inuincibiliter æstimatam esse suam, vt iacob cognouit lyam (vt Gerson dicit in regulis moralibus & Angest. in moralibus. ca. 8. & alibi doctores) non est pro nunc de hoc agendum, qui voluerit videat in alio nostro tractatu de ignorantia, quæst. 18. ibi latius. ¶ Actus autem meritorius est actus moraliter bonus propter Deum summè obedientialiter dilectum factus, modò fiat ex charitate seu gratia inclinante aut comprobante actum, modò in gratia adsistente, vt tenet Angest. in moralibus. cap. octauo agens de circumstantia finis, secundum Bonauenturam in secundo distin. 41. artic. 1. quæsti. 3. §. 35. & Caietanus. 1. 2. quæstione. 109. artic. 2. & 8. & alij docto-

res, de quo nunc non disputamus. ¶ Hoc ergo supposito sit prima propositio. Non est necesse quòd op^o più quod fit ad lucranda Indulgentiam sit meritorium, nisi id specialiter ex tenore Indulgentiæ requiratur. Probatur. Quia non requiritur quòd fiat in gratia, vt suprà quaestione. 12. habetur, nisi quando est simul tempus operis & fructus Indulgentiæ, ergo multò minùs requiritur quòd sit meritorium. Patet consequentia. Quia ad esse meritorium plus requiritur quàm fieri in gratia, ergo etiam quando est simul tempus operis & fructus Indulgentiæ non requiritur quòd tale opus pium sit meritorium, sed sufficit q̄ tunc fiat in gratia, nisi ex tenore Indulgentiæ, aut alio iure requiratur q̄ fiat meritoriè, putà quando conceditur Indulgentia celebranti aut communicanti tali die, tunc enim ratione communicationis quæ non potest fieri dignè & fructuosè quò ad remissionem culpæ nisi etiam meritoriè fiat regulariter, idèò ad fructum Indulgentiæ tunc percipiendum in tali actu requiritur quòd fiat meritoriè, & sic patet prima propositio. ¶ Propositio

Propo. 1.

Propo. 2.

secunda. Probabiliter valdè dici potest quòd ad lucranda Indulgentiam non est necesse quòd opus pium iniunctum sit omnino, vel simpliciter ex genere & circumstantijs moraliter bonum. ¶ Probatur. Quia non videtur Ecclesia nos arctiùs obligare ad actum meliorem pro lucranda Indulgentia quàm ad impletionem præcepti. Sed ad impletionem præcepti non nos obligat quòd faciamus actum plenè moraliter bonum, ergo nec ad lucranda Indulgentiam. Consequentia patet, & maior probatur. Quia non videtur ratio quare Ecclesia arctiùs nos velit obligare ad id, cum ad finem intentum in opere pio pro lucranda Indulgentia non plus requiratur ad esse pium quàm ad esse impletium præcepti: vel detur ratio de hoc. Minor autem probatur supposita opinione communi, quòd per opus bonum ex genere, licèt sit moraliter malum & culpabile, possumus implere regulariter præceptum Ecclesiæ & Dei, vt patet. Quia qui honorat parentes, aut ieiunat, orat, dat elemosynã, & restituit ex vana gloria aut ex cupiditate culpabili aut alio malo fine, certè implet prædicta præcepta, licèt culpabiliter agat contra alia præcepta in eodem actu qui est moraliter malus, eo quòd habet circumstantiam vitiantem, vt manifestissimè patet ex suprà dictis. Similiter per opus mo-

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

raliter malum & culpabile potest quis satisfacere Deo & Eccle-
 siæ de suis peccatis, vt refert Gerson in regulis moralibus, & An-
 gest. in moralibus. cap. 8. de circumstantia modi agens: & cap. 6.
 in. 1. textu, in responsione ad. 15. argumentum. Solum enim opus
 moraliter bonum ex genere præcipitur & requiritur in prædictis
 & similibus præceptis. ¶ Igitur similiter in proposito dico qd nõ
 requiritur regulariter quod tale opus pium sit moraliter bonum,
 aut fiat bene moraliter perfectè, sed sufficit qd sit actus ex genere
 bonus & pius & ad honorem Dei vel vtilitatem Ecclesiæ ex se seu
 ex relatione, qualis ex tenore bullæ imponitur, licet sit moraliter
 malus & culpabilis ex circumstantia mala, putà quia per vanam
 gloriam aut aliàs vitiatum mortaliter aut venialiter talis elemosy-
 na vel ieiunium. Et hoc est verum, etiam si requiratur qd talis actus
 fiat in gratia, quia potest esse moraliter malus ex circumstantia ve-
 nialiter tantum vitiantem, cum quo stat gratia, & potest acquiri fru-
 ctus Indulgentiæ tunc quod ad pœnas peccatorum iam quod ad cul-
 pas remissorum. ¶ Secus si ex tenore Indulgentiæ vel aliàs requi-
 ratur qd sit actus meritorius, vt celebrando, aut communicando,
 tunc enim requiritur etiam qd sit moraliter bonus. Non enim stat
 esse actum meritorium quin sit moraliter bonus, vt supponitur
 secundum veram & catholicam doctrinam, ergo. ¶ Si arguatur
 qd actus pius pro quo conceditur Indulgentia est meritum de cõ-
 gruo ad stipendium spirituale Indulgentiarum, ergo requiritur
 qd sit saltem moraliter bonus, nam moraliter malus non videtur
 habere rationem vllam meriti, sed potius demeriti etiã de congruo,
 respondeo vno modo potest negari antecedens, sed ille actus est
 conditio iniuncta quæ poterat nõ iniungi aut imponi, existente
 aliàs causa pia vt supra. q. 19. habetur. Alio modo concessio ante-
 cedente, negatur consequentia. Nã actus moraliter mali nõ qua-
 tenus sunt mali, sed quatenus habent rationem bonitatis ex gene-
 re, habent rationem meriti de congruo ad aliqua bona temporalia
 & spiritualia, vt dicit August. lib. 5. de ciuitate Dei. ca. 12. 15. qd Ro-
 mani promeruerunt à Deo imperium mundi pro iusticia & alijs
 actibus suis strenuis & bonis ex genere, quos tamẽ dicit egisse
 ex vana gloria & esse moraliter malos actus. Similiter actus bonus
 ex genere est pius, id est, ad honorẽ aliquẽ Dei, & vtilitatẽ Ecclesiæ
 quatenus habet prædictam bonitatẽ, non quatenus est moraliter
 malus aut culpabilis, & sic est meritorius de congruo & pius ex

Obiectio.

August.

genere suo, vt hoc etiam dicit Gerson in regulis moralibus & cõmuniter doctores, & talem bonitatem & pietatem eleemosynæ aut ieiunij genericam requirit Ecclesia ad lucrandum Indulgentias. Et sic patet secunda propositio probabiliter posita secundũ cõmuniter doct. ¶ Si aut̃ teneatur alia opinio Adri. in materia de Indul. & de restitut. vbi agit de beneficijs Ecclesiasticis, & in materia de contritione seu pœnitentia, & tandem in materia de confessione dubio. 4. quod scilicet coram Deo non impletur præceptum aliquod, neq; satisfactio valet, neq; opus pium pro quo conceditur Indulgentia, nisi sit actus moraliter bonus, quodq; talis actus præcipitur & imponitur & non solũ actus de genere bonus, tunc iam patet q̃ aliter esset dicendum. Sed vt dixi propositio supra posita videtur probabilior & secundum cõmuniter doctores, vt probatum est, tu autem elige vt placet. ¶ Tertia propositio. Actus pius pro quo conceditur Indulgentia requiritur & sufficit ad eam lucrandam q̃ sit ex genere suo bonus: & quod principaliter ex intentione actuali seu virtuali fiat ad lucrandum talẽ Indulgentiam secundũ formã concessionis Indulgentiæ. ¶ Probat̃ primò q̃ requiratur q̃ sit bonus ex genere suo. Quia deficiente bonitate generica nõ habet vnde habeat bonitatẽ, quia regulariter loquendo præsupponitur ad bonitatẽ moralem, & requiritur aliqua bonitas, sicut & ad esse pium, id est, Deo honorificum & vtile Ecclesiæ requiritur aliqua bonitas: & cum nõ requiratur moralis, vt patet ex propo. 2. neq; possit esse moralis sine generica: ergo generica requiritur & sufficit regulariter. ¶ Quod idẽ dico regulariter, quia actus malus ex genere potest aliquãdo per ignorantia inuincibilem esse moraliter bonus, vt cognoscere non suã æstimatam inuincibiliter esse suam, & de aliena re inuincibiliter æstimata sua dare eleemosynam pauperi &c. & talis actus etiã credo q̃ sufficiat ad lucrandũ Indulgentiã, quia quoad obiectũ formale seu intentionale cõsetur bonus ex genere seu ex obiecto, licet quò ad materiale aliter sit, vt latiº de hoc egi in tractatu de ignorantia. q. 18. ¶ Secũdò requiritur q̃ principaliter fiat ex intentione actuali seu virtuali, ad lucrandum Indulgentiã &c. quia si non hac intentione sed alio fine principaliter fiat, putã si principaliter quis visitat Ecclesiam, aut adit Sanctum Iacobum, Hierusalem, aut in expeditionem terræ sanctæ, aut dat eleemosynam, aut ieiunat ex causã auariciæ, recreationis, aut honoris mun-

Propo. 3.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

dani, aut visitandi parentes seu amicos, aut vt satisfaciatur pro alijs debito & huiusmodi, non autem principaliter facit pro illo fine lucranda Indulgentiam: certè non lucratur illam per tale opus.

Quia non eo modo & qualitate fit, quomodo imponebatur, neque villo modo fit piè, vt requiritur, neque ad eum finem ad què imponitur tale op⁹ principaliter, ergo requiritur & sufficit quòd tale bonum opus ex genere & pium fiat piè, id est, ad id ad quòd ex tenore bullæ imponitur fit principaliter, & ex intentione actuali seu virtuali. Quod tunc fit quando fit principaliter pro lucranda Indulgentia, vt habetur in forma concessionis vt dictum est. ¶ Ex prædictis patet, quòd si quis vadit ad sanctum Iacobum ad visitandum parentes principaliter & minus principaliter pro lucranda Indulgentia, sic scilicet quòd non nisi pro visitandis parentibus iret, non lucratur eam. Si autem econtrà principaliter pro lucranda Indulgentia, & minus principaliter pro visitandis parentibus, sic scilicet quòd nihilominus iret, etiam si non essent ibi parentes visitandi: tunc benè lucratur illam. Si vero æquè principaliter vadit propter vtrunquè, etiam lucratur illam, quia simultas alterius finis seu intentionis æquè principalis non excludit alium, nisi sint illi duo fines in composibiles saltem de lege, vt ire ad lucrandum Indulgentiam simul & in despectum concedentis aut ad fornicandum & huiusmodi, vel

nisi sint duo ultimi fines: quales non sunt in proposito, vt latius Angest. in moralibus. capit.

octauo, vbi agit de circumstantia finis, & capit.

14. de his

agit.

Quæstio

Quæstio vigesima tertia.

Vtrum & quomodo vnus pro alio possit lucrari Indulgentiam.

Espondeo per tres propositiones. *Prima propositio.* ¶ Prima propositio est. Nullus potest pro alio viuo aut defuncto lucrari Indulgentiam, nisi hoc ei specialiter concedatur, secundum formam bullæ aut concessionis.

¶ Probatur secundum Palud. in quarto, distinctione. 20. quæstione quarta, articulo tertio, conclusione sexta: & beatum Thomam in additione tertiæ partis, quæstione vigesima septima, articulo tertio: & communiter doctores eadem dist. 20. quia qui dat Indulgentiã applicat cui & quomodo vult: non autem ille qui implet conditionem, vt patet supra. q. 1. ergo licet quilibet possit valorem satisfactorium sui operis alteri applicare, non tamen valorem Indulgentiæ concessæ pro illo opere, nisi hoc ei concedatur. Item quia Indulgentia est stricti Iuris quod ad hoc, scilicet ne valeat vltra tenorem concessionis, vt supra. q. 19. in responsione ad quartum argumentum & quæst. 7. in responsione ad tertium habetur, ergo. ¶ Et nota, quod quando ex concessione Papæ, vnus alteri lucratur Indulgentiam, non dat illi talem Indulgentiam, quia talis datio est actus iurisdictionis quod ad viuos: superioritatis autem supra thesaurum Ecclesiæ communicandum quod ad viuos & defunctos, quibus talis Indulgentia conceditur: ideo solus Papa seu prælat⁹ concedit talẽ Indulgentiã, quam vnus alteri lucratur ex bullæ cõcessione. Et dicitur eam alteri lucrari quia facit pro eo id quod requiritur, vt ille alius eam lucretur secundum formã cõcessionis.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Ex quo patet quod id quod aliqui doctores dicunt, quod scilicet Indulgentia ex intentione suscipientis transfertur in illum qui est in purgatorio, intelligitur sano modo, non quidem sic, quod ipse communicet animæ purgatorij Indulgentiam de thesauro Ecclesiæ, nequæ; quod ipse prius lucretur sibi Indulgentiam: & post tempore vel natura comunicet illam animæ purgatorij. Quia talis communicatio etiam per modum suffragij pertinet ad auctoritatem superioritatis super tali thesauro, quæ auctoritas soli Papæ aut prælatis conuenit, ut supra. q. 1. & q. 13. latè dictum est. Sed intelligitur sic scilicet quod ipse facit tale quid requisitum ut anima purgatorij lucretur talem Indulgentiam ei concessam à Papa secundum tenorem cōcessionis, ut dictum est. ¶ Patet etiam ex dictis quod qui aliquem pro se mittit Romam aut Sanctum Iacobum pro lucranda Indulgentia, tunc, nisi habeat concessionem quod sic mittendo ipse lucretur Indulgentiam ac si ipse iret, non lucretur illam, licet mereatur & satisfaciat voto si quod habet de visitando talem locum per se vel per alium. Is autem qui mittitur & venit loco alterius, si venit cum debita intentione lucrandi etiam sibi Indulgentiam, (ut supra. q. 22. propositi. 3. habetur) lucretur etiam talem Indulgentiam sibi & meretur: quamuis simul impleat votum alterius & lucretur alteri illam Indulgentiam ex tenore cōcessionis, ut ait Abulenus. super Matth. 19. ¶ Propositio secunda. Licet quis (modo sit debitor pœnarum pro suis peccatis modo non) benè possit pro alio promereri aut lucrari Indulgentias ad sensum supra dictum, nemo tamē quantuncunquæ sit in gratia & nullius Indulgentiæ indigens potest transferre in alium fructum Indulgentiarum, quas iam sibi lucratus est. ¶ Hæc propositio est Adriani in. 4. in materia de Indulgentijs, conclu. 5. Quæ probatur secundum eum. Quia sicut non potest quis in alium transferre gratiam abolitionis culpæ, ita nec remissionem pœnæ. Hæc ratio non videtur efficax, nec est simile de culpa & pœna, ut patet de satisfaciante pro alio quò ad pœnam pro peccatis iam quò ad culpam dimissis, ideò melior ratio est, quia iam illæ Indulgentiæ habuerunt suum effectum in lucrante, vel redierunt ad thesaurum Ecclesiæ: ideò non possunt applicari, nisi per modum Indulgentiæ de nouo acquiratur alteri ut de hoc infra. q. 39. in secundo puncto habetur ¶ Propositio. 3. Existens in mortali peccato potest alteri existenti in gratia lucrari Indulgentias secundum formam cōcessionis, nisi hoc specialiter

Propo. 2.

Propo. 3.

liter

liter ex bulla aut aliàs alio iure caueatur. ¶ Probat. Quia nõ requiritur status gratiæ nisi pro eo tempore quo quis lucraturus est Indulgentiam seu fructum eius sibi ipsi, vt suprà. q. 21. & q. 22. dictum est, ergo sufficit ad lucrandum Indulgentiam alteri q̄ in eo statu talem actum faciat, qualis requiritur & sufficit ad lucrandũ sibi: ex quo per hoc non tollitur debita dispositio gratiæ eius pro quo acquiritur talis Indulgentia, vt de hoc etiam quò ad defunctos specialiter dictũ est supra. q. 14. in fine dubij tertij: licet Sum. Ange. ti. Indul. §. 21. secundum aliquos teneat oppositum. Et hoc est verum etiam quando quis motu proprio secundum tenorem concessionis vult acquirere alteri viuo aut defuncto Indulgentiã, in quo posset esse aliqua difficultas, vt suprà. q. 22. habetur. Nam si mandato aut prece alterius faciat pro eo id quod per bullam imponitur ad lucrandum Indulgentiam secundum tenorem bullæ: tunc nihil obstat q̄ talis minister exequens sit in mortali vt cõmuniter dicunt doctores, vt refert etiam Gabriel in cano. lect. §. 8. litera. V. X. & c. ¶ Sed ad prædicta dubitatur, vtrũ quando forma Indulgentiæ non concedit q̄ quis eam possit alteri lucrari, is qui mandat seu procurat q̄ alius det pro eo talem elemosynam requisitam ad lucrandum Indulgentiam, aut qui ratificat talẽ dationem elemosynæ pro eo, lucretur Indulgentiam ac si ipse dedisset? ¶ Respondeo quò ad primum q̄ sic. Nam licet quædam sint opera quæ quò ad ipsum genus & substantiam operis requirunt personalem operationem ad hoc q̄ dicantur fieri per talem personam, vt est visitatio Ecclesiæ, oratio, ieiunium & huiusmodi (nullus enim propriè dicitur hæc facere nisi per se faciat, nõ autem quando per alium, ideò nisi bulla concedat non potest quis hæc facere ad lucrandum Indulgentiam pro alio, vt suprà dictũ est, etiam si ille alius ratificet ea nomine suo gesta) sunt tamen alia opera quæ ad hoc q̄ iste dicatur propriè ea facere, non requirunt personalem eius executionem eorum, sed sufficit eius causalitas, sic scilicet q̄ alius eius iussu, prece, suasionem, aut causalitate ea faciat pro eo, vt sunt opera & vocabula eorum quæ politicè & ciuilitè vel in communi modo concipiendi sic intelliguntur, putà dare, mutuare, emere, vendere, accipere & huiusmodi. Nõ enim is tantũ dicitur dare elemosynam propriè qui personaliter exercet per se talem actum, sed & qui præcipit, aut quomodocunque mandat dari per alium seruum. Ideò qui per suum famulum vel

Dubium

Respõsiõ

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

amicum dat eleemosynam in bulla taxatam mādans dari pro se; benè lucratur Indulgentiam ac si ipse dedisset: & impleuit quod bulla imposuit dandum in sua propria significatione polytica vt polyticè talia accipiebantur, vt dictum est. ¶ Verum est q̄ etiam si dominus mandet & per famulum mittat eleemosynam si tamē ipse famulus non dat efficaciter eam vt bulla disponit, sed sibi rapit, perdit, vel aliud facit: tunc ipse dominus non lucratur Indulgentiam, licet per eum non sterit neq; ipse fuit in culpa q̄ nō daretur: quia non est impleta conditio in effectu, ex quo nec per se nec per alium efficaciter dedit vt bulla disponit. ¶ Ex his sequitur q̄ frater Minor qui etiam de licentia prælati non potest per se vel per interpositam personam accipere pecuniam aut super eius expensione auctoritatem habere ex vi regulæ suæ: potest tamē per amicum spirituales pecunias procurare vt detur pro eo ad lucrandum Indulgentiam, sicut & alias res necessarias sibi procurandas, sic etiam ad bullam & Indulgentiam habendam: & quod ad hoc dicitur ipse facere per se quod bulla dandum imponit, vt hoc etiam ait Sum. Ro. tit. Indulgentia. §. 17. & Ioannes Maioris in. 4. d. 20. quia & talis est intentio Papæ, vt patet ex cōmuni practica & ex tenore bullarum. Et sic patet responsio ad primū, quod in dubio quærebatur. ¶ Quò ad aliud. s. vt r̄m sit idem iudiciū de ratificante quod nomine suo datum est per alium non rogatū, putà si quis proprio motu dedit eleemosynā & accepit bullā pro alio seu Indulgentiam: ac si ipse à principio mandasset aut procurasset id dari pro eo, respondeo videtur probabiliter q̄ sic. Ratio, quia ratificatio retro trahitur & mandato comparatur. de re. iu. maximè in talibus operibus & actibus ad quorū propriam significationem non requiritur executio personalis vt dictum est. qualis est hæc. Maximè hoc videtur verum quando qui habet curam aut potestatem alterius dat pro eo eleemosynam pro lucranda Indulgentia vt pater pro filio &c. nō tamen per hoc excluditur amicus pro amico, vt probatum est. Et ad hoc videtur etiam practica huius temporis quæ est optima interpretis voluntatis Papæ & tenoris bullarum. ¶ Et nota q̄ ex eo tempore quo ille pro quo per alium data est eleemosyna, eam ratificat & non ante censetur ipse eam dedisse & bullam accipere. Nota etiam q̄ hæc non est concessio Indulgentiæ per modum suffragij, vt suprà. quæst. 13. latè habetur.

*Quodad
F. Mino.*

Rosella.

Quæstio

Quæstio vigesima quarta.

Quæstio.
24.

Utrum ad lucrandum Indulgentiam concessam verè pœnitentibus & confessis de omnibus peccatis de quibus corde contriti & ore confessi fuerunt, sufficiat confessio quadragesimalis tantum, & generalis, etiam de oblitis & ignoratis: & quomodo intelligantur aliæ similes formæ, & quomodo impleri debeant ad lucrandum Indulgentiam eo modo concessam.

Espondeo per septem propositiones. *Propo. I.* Propositione prima. Confessio actualis præsens, præterita, vel futura nõ requiritur ex vi Indulgentiæ ad eam lucrandum, sed requiritur & sufficit status gratiæ, nisi concedens imponat talem confessionem aut reconfeſsionem.

Propo. I.

¶ Probatur prima pars ex suprâ dictis. q. 21. 22. vbi de hoc latè habetur. Secunda pars. s. nisi concedens imponat &c. patet, quia in eius arbitrio est concedere Indulgentiam sub tali onere seu conditione confessionis aut reconfeſsionis. Dico vel reconfeſsionis, quia licet absolute non possit etiam Papa nos obligare ad reconfitendum iam semel ritè confessa, potest tamen ex suppositione seu conditione, vtpote si volumus lucrari Indulgentiam, q̄ non aliter lucremur nisi reconfiteamur, sicque talis reconfeſsio non est absolute inuoluntaria sed voluntaria, quia ex suppositione seu in sua causa est voluntaria: quis in se sola cõsiderata esset inuoluntaria, vt cõmuniter doct. in .4. in mate. de confessione tractat. ¶ Sed no. q̄ nunquã ferè Papa sic cõcedit Indulgẽtias sub cõditione reconfeſsionis, nisi specialiter exprimat hoc. s. q̄ iterata eorũdẽ cõfessio fiat sed de cõfessione tm nondũ confessorum peccatorum.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Propo. 2.

Opinio. 1.

peccatorum intelligitur confessio ibi iniuncta: de qua quomodo sit intelligenda est dubiū, ideo quò ad hoc sint propositiones sequentes. ¶ *Propositio secunda* Forma hæc scilicet omnibus verè pœnitentibus & confessis concedimus Indulgentiam omnium suorum peccatorum potest intelligi tripliciter secundum triplicem opinionem. Prima opinio est de Turrecremata & Florent. 1. parte. Sum. titu. 10. cap. 3. §. 5. & Supplement. Gabrielis in. 4. dist. 45. q. 3. articu. 3. dub. 1. quæ stat in duobus punctis, quorum primum est quod ad lucrandum talem Indulgentiam requiritur & sufficit quod quis tunc confiteatur. vel quod antè saltem in quadragesima secundum Ecclesiæ præceptum fuerit confessus. Quod hoc requiratur patet. Quia tenor Indulgentiæ requirit confessionem & contritionem seu veram pœnitentiam, ergo requiritur confessio propriè accepta, ex quo Indulgentiæ sunt stricti iuris quò ad hoc quod. 1. in sua propria significatione est earum forma intelligenda. Hæc autem est confessio actualiter & sacramentaliter & non in solo voto iam facta: ut patet, quia ibi distinguitur confessio à pœnitentiâ & contritione, dum utrumque simul ut distinctum à se inuicem in prædicta forma imponitur, alioqui suffecisset dicere, omnibus verè pœnitentibus, ergo requiritur confessio sacramentalis actualis, & non sufficit confessio in voto. ¶ *Quòd autem sufficiat confessio sacramentalis facta illo anno secundum præceptum Ecclesiæ*, patet tripliciter. Primo quia verba generalia iudicis sunt secundum formam Iuris generalis interpretanda, ergo sufficit quod talis sit confessus secundum ius semel in anno. Secundo quia Papa in tali concessione non intendit inducere ad confessionem sed ad elemosynam seu ad aliud opus pium pro quo conceditur Indulgentia, & ut quis sit capax Indulgentiæ addit quòd sit contritus & confessus, ergo sufficit quòd sic sit contritus & confessus quòd sit capax Indulgentiæ, id est, in statu gratiæ, hoc autem potest haberi per contritionem de peccatis commissis post confessionem quadragesimalem secundum ius, ergo hoc sufficit. Tertiò, quia ex quo tenor bullæ non dicit quod sit tunc de nouo contritus & confessus, sufficit iam facta confessio secundum ius cum statu gratiæ, qui per contritionem haberi potest ergo. ¶ *Secundum punctum huius primæ opinionis est, quod per totalem formam Indulgentiæ habebit quis remissionem omnium peccatorum suorum etiam obliuitorum vsque tunc commissorum simpliciter, ut sonat tenor concess-*

cessione sine vlla exceptione. Secus si concedatur solùm Indulgentia de omnibus peccatis de quibus corde cõtritus & ore confessus fuerit: tunc enim licet sufficiat confessio facta secudum ius, vt supra dictum est: non tamen habebit Indulgentiam nisi de illis tantum peccatis de quibus est contritus & confessus sacramentaliter in speciali vel generali, vt infra proposi. 3. habetur, vt sonat forma concessione huius, ideo oportet ea confiteri saltem in generali vt ad ea extendatur Indulgentia. Quod ergo supra dicto modo verè contritus & confessus lucratur Indulgentiam præfactam etiam quò ad peccata inculpabiliter oblita & ignorata in confessione patet, & ratio est quia Papa non strictiùs exigit confessionem ad lucrandum Indulgentiam quàm ad implendum præceptum de confitendo, sed tali præcepto satisficit confitendo cum debita examinatione, etiam si ex obliuione seu ignorantia nõ tamen notabiliter culpabili maneãt aliqua mortalia non specialiter confessa, ergo similiter impletur hæc conditio de confitendo ad lucrandum Indulgentiam, alioqui videtur Papa imponere impossibile aut etiam defraudare, cum sæpe concedat de omnibus ritè aut debità confessionis. Et facit etiam ad hoc quod dicitur communiter secundum prædictos doctores q̄ quando forma indulti cõtinet q̄ si quis tenetur alteri restituere aut satisfacere satisficiat, intelligitur si & quomodo commodè potest, nam id dicitur ciuilitè posse quod iure & commodè sine maiore damno potest fieri. Quod si nullo modo potest in toto vel in parte restituere certè dicunt q̄ nihilominus lucratur talem Indulgentiam si aliàs est debità dispositus. Quia dicunt q̄ non est credibile Papam per has condiciones impossibiles aliquibus velle eos frustrare fructu Indulgentiæ, ergo prædictum secundum punctum est verum, maxime quando bulla non limitat Indulgentiam de omnibus peccatis de quibus corde contritus & ore confessus est: sed absolutè de omnibus peccatis suis concessit Indulgentiam, vt sonat prædictus tenor Indulgentiæ.

¶ Secunda opinio est Syluestriñe titu. Indul. q. 7. & Sum. Angel. §. 17. & Ro. eo. titu. secundum Palud. in. 4. d. 20. q. 4. art. 3. cõclusio. 1. & Panor. in cap. omnis vtriusque sexus. de pœni. & re & Ioan. Andr. in ca. Quod autem. eo. titu. & glossa. in Clem. unica de reliqui & vene. Sanctorum. & Ioan. de Imola & Cardi. ibidem, & Gerson. Alfab. 33. litera. p. in tract. de Indul. consideratione

2. Opinio

Ioan. de Imola.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

tionē. 3. ¶ Quæ opinio stat in duobus punctis, quorum primū est, q̄ in suprā dicta forma Indulgentiæ non requiritur confessio sacramentalis tūc vel ante illo vel alio anno præterito facta secundum ius vel alio modo: sed solūm requiritur & sufficit q̄ habeat propositum confitendi secundū ius. s. in quadragesima, quo habito cum vera contritione fit capax Indulgentiæ, & implet illam conditionem, & potest illam ex tunc lucrari, etiam si ante non sit confessus per decem annos. Quāuis stando in rigore vt dicit Gerson vbi suprā & in regulis moralibus. alphab. 25. litera G. videtur q̄ requiritur confessio facta saltē secundū ius, vt supra in. 1. puncto dicebat prima opinio. ¶ Ratio huius primi puncti huius secundæ opinionis est triplex. Primò quia qua ratione nõ requiritur cōfessio sacramentalis nunc facta, vt dicebat prima opinio, eadem ratione nec olim secundum ius facta requiritur, quia Papa non intendit neq; exprimit q̄ nunc vel olim sit confessus, ergo. Sed certè hæc probatio nil valet, quia bulla expressè dicit omnibus confessis, & constat loqui de confessione sacramentali, vt suprā in prima opinione probatum est, ergo. Secundò probatur, quia (vt refert Siluestrina vbi suprā) sic fuit responsum & declaratum in Concilio Constantiē. quòd scilicet sufficit propositū confitendi secundum ius, vt habetur in quodam libello cuiusdam patris de ordine Prædicatorum. Sed certè si prædictus libellus sufficeret ad faciēdum fidem de hoc, etiam sufficeret pro hac opinione, sed non sufficit, quia nescitur quis & quomodo id sumpsit, neque in libro Conciliorum id habetur. Tertiò probatur idem. Quia sic videtur iam esse in practica & consuetudine, quæ est optima interpret legum & dispositionū humanarum: & nisi Papa aliud exprimat seu aliam formam apponat, sic est intelligēda prædicta forma quò ad hoc. ¶ Secundum punctum huius. 2. opinionis est quòd valet talis Indulgentia ad remissionem omnium peccatorum etiam obliuorum & ignoatorum, vt dicebatur in secundo puncto. 1. opi. propter easdem rationes.

¶ Tertia opinio est Caieta. in. 2. quodlib. in tracta. de Indulg. q. 10. & aliquorum antiquorum. Quæ opinio stat in duobus punctis, quorum primum est q̄ requiritur vera pœnitentia simul & confessio sacramentalis de omnibus mortalibus commissis non confessis vsque ad illud tempus quo quis est lucraturus talem Indulgentiam: alioqui non lucrabitur illam nec in toto nec in par-

*Tertia
opinio.*

te. Et ratio est, quia in prædicta forma Indulgentiæ ponitur duæ conditiones distinctæ. scilicet quòd sit verè pœnitens seu contritus, & quòd sit confessus, ergo vel vtrumque requiritur & sufficit secundum formam iuris tantum, scilicet tempore quadragesimæ esse impletum aut implendum illo anno, vel vtrumque simul requiritur tunc esse impletum aut impleri tempore lucrationis Indulgentiæ. Patet consequentia. Quia eodem modo simul ponitur vtraque conditio requisita: sed constat contritionem veram requiri de omnibus vsque tunc commissis, ergo & confessionem simul sacramentalem, vt dictum est, alioqui sufficeret dicere. Verè contritis seu pœnitentibus. Hæc ratio militat contra vtramque opinionem supra positam. Item est alia ratio, quia si intelligatur de iam confessis solùm secundum formam iuris (vt dicebat prima opinio) iam sequitur contra ipsos quòd tales Indulgentiæ non valerent nisi confessis singulis annis secundum ius: & per consequens quòd si omisisset vno vel illo anno confiteri, nõ posset lucrari talem Indulgentiam, etiam si tunc extra tempus iuris confiteretur ad eam lucrandum, quod tamen concedere est contra omnes doctores: & contra intentionem Papæ & practicam Ecclesiæ, ergo prima opinio quòd ad hoc non valet.

¶ Secundum punctum huius tertiæ opinionis est: quòd prædicta Indulgentia solùm valet quòd ad pœnitentias iniunctas pro suis peccatis confessis & oblitis &c. Sed hoc procedit supposita alia sua opinione quòd nullæ Indulgentiæ valent nisi quòd ad pœnitentias iniunctas à confessore, quæ opinio supra reprobata est quæst. septima, propositione quarta, & ibidè in responsione ad primum argumentum. ¶ Igitur inter tot opiniones doctorum videtur michi (saluo meliori iudicio) quòd ad supradictam formam Indulgentiæ tandem dicendum: primò quòd stando in tenore dictæ formæ qui est maximè attendendus: sicut requiritur vera pœnitentia ita & sacramentalis confessio simul de omnibus mortalibus commissis vsque ad tempus fructus Indulgentiæ, vt dicebat tertia opinio Caietani in primo puncto & propter rationes ibi positas, nisi communis practica Ecclesiæ sit aliquando in oppositum. Quod ideo dico, quia tunc consuetudo talis scita & tollerata à Papa, videtur eius mentem interpretari piè & fauorabiliter quòd sufficeret confessio in voto, vt dicebat secunda opinio supra posita in

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

primo puncto, & sic concordatur illi doctores, ut ibi etiam innuitur ex dictis Gersonis. ¶ Secundo dico quod prædicta Indulgentia valet ad remissionem poenarum omnium suorum peccatorum absolute, ut sonat tenor Indulgentiæ tam confessorum quam inculpabiliter oblitorum & ignororum, ut dictum est in secundo puncto primæ & secundæ opinionis, quæmuis rationes ibi positæ ad hoc non probent intentum. Non est enim inconueniens quod Papa imponat pro lucranda Indulgentia aliquam conditionem impossibilem aliquibus. s. infirmis, puta visitationem Ecclesiæ aut in expeditionem Hierusalem aut ieiunium, qui ideo non lucrabuntur talem Indulgentiam, tamen erit possibilis alijs, aut quod in tanta parte peccatorum aut de tot & non de alijs peccatis lucretur quis talem Indulgentiam. Ideo præcipua ratio huius secundi puncti est quia tenor Indulgentiæ nihil excipit, & ergo cõcedit quod de omnibus etiam oblitis lucretur talem Indulgentiam qui cõtritus & confessus fuerit, quia ubi ius non distinguit nec nos distinguere debemus, ut habetur in ca. Solitæ. de maiori. & obedi.

3. Propo.

¶ Tertia propositio est quæ cõceditur Indulgentia sub hac forma, Cõcedimus seu cõcedatur ei qui hoc vel hoc fecerit Indulgentia omnium suorum peccatorum de quibus corde contritus & ore confessus fuerit, seu de omnibus suis peccatis ore confessis; est triplex opinio, quarum prima stat in duobus punctis contentis in prima opinione supra posita in secunda propositione. Nullam enim facit differentiam inter hanc formam & illam, præter illud quod in secundo puncto eiusdem opinionis ibi notatum est quædo venit hæc forma Indulgentiæ. ¶ Secunda opinio stat in duobus punctis. Primum est quod requiritur confessio sacramentalis facta sicut & contritio de omnibus usque ad tempus fructus huius Indulgentiæ commissis: & non sufficit confessio secundum ius facta illo anno neque solum propositum postea confitendi. ¶ Secundum punctum huius secundæ opinionis est quod talis Indulgentia etiam plenaria solum valebit ad remissionem peccatorum tempore fructus seu ad lucrandum Indulgentiam tunc confessorum: non autem ad remissionem olim iam confessorum neque oblitorum aut ignorantorum inculpabiliter. Ratio horum omnium est (ut dicit opinio) quia sic sonat tenor concessiois præfatæ. Item quia in bulla Africæ in qua talis tenor habebatur, dicebatur consequenter, quod concedit Papa quod talis Indulgentia etiam extēdatur & valeat quod

Prima opinio.

Secunda.

ad

ad peccata olim confessa: ex quo videtur quod si id specialiter non expressisset, certè non includeretur neque intelligeretur in prædicta forma de qua nunc agimus, ergo. ¶ Sed certè ista secunda opinio non est vera, neque communiter tenetur, neque eius rationes quid probant. Quia neque tenor Indulgentiæ sic sonat, quod scilicet requiratur tunc confessio aut reconfessio: neque ex eo quod Papa aliquando specialiter expressit quod valeret quod ad peccata olim confessa, non sequitur quod ergo si non expressisset non sic valeret. Nam dici potest quod ideo sic expressit ut tolleretur omnis occasio dubitandi, maximè ubi sunt diuersæ opiniones, ideo ad maiorem declarationem expressit id quod & quomodo bulla intelligebatur. ¶ Ideo tandem est tertia opinio communis & vera quæ stat in duobus punctis, quorum primum est, quod in prædicta forma non requiritur actualis vlla confessio tunc aut ante seu illo anno facta secundum ius, sed status gratiæ tantum. Ratio, quia ex quo forma Indulgentiæ non dicit quod concedatur confessis & contritis, ut dicebatur in prima forma supra posita in secunda propositione, neque dicitur de confessis tunc aut suo confessori, sed solum dicitur, ut supponitur, quod facientibus tale quid concedatur Indulgentia de peccatis de quibus corde contriti & ore confessi fuerint, ergo sufficit quod sit capax Indulgentiæ in statu gratiæ. Quod si in tali forma diceretur, quod talis Indulgentia concedatur ei per confessorem: iam videtur requiri confessio actualiter tunc facièda eo modo quo infra. propo. 6. habetur. ¶ Secundum punctum huius tertiæ opinionis est quod talis Indulgentia solum valebit quod ad peccata usque tunc iam contrita simul & confessa quocumque tempore: quia sic sonat tenor prædictæ formæ Indulgentiæ. Ideo non remittuntur peccata oblita aut ignorata in confessione sacramentali etiam omnino inculpabiliter, nisi sint iam aliquomodo confessa sacramentaliter secundum ius vel aliquo tempore, ut infra. propo. 6. & 7. habetur. Imò licet tale peccatum inculpabiliter oblitum postea quis confiteatur sacramentaliter transacto tempore lucrandi illam Indulgentiam, postea non lucrabitur eam de illo peccato. Quia tenor Indulgentiæ solum erat de sacramentaliter confessis usque tunc quando lucrabatur illa. Et sic fuit practicum inter multos doctores tempore Sixti. 4. & sic tenet Gerson in tracta. de absolu. sacramentali alphab. 33. litera. K. & Supplementum. Gabrielis. in. 4. d. 45. q. 3. art. 2. propo. 8. & arti. 3. dub. 1.

(N^o
Tertia
opinio.

Gerson.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

& Sum. Ang. titu. Indul. §. 2. & Sum. Ro. & communiter doct.
 per rationē prædictam. ¶ Quàmvis Florenti. 1. par. Sum. titu. 10.
Turrecr. ca. 3 § 5. & Turrecremata & Siluest. titu. Indul. q. 8 q. 10. dicant
 posse piè dici q̄ inculpabiliter oblita & ignorata remittuntur per
 talē formā Indulgentiæ sicut & per illā aliam formā suprà positā
Adrian. propo. 2. & cū eis cōcordās Adria. in. 4. in materia de Indul. di-
 cit insuper sic esse in communi opinioē doctorum. Sed salua re-
 uerentia debita nec communis opinio id tenet, neq; tenor Indul-
 gentiæ ei suffragatur, vt dictum est, neq; est simile de hac forma
 & de illa alia forma supràposita, in proposito. 2. vt ibi dictum est.
 ¶ Nisi fortè pro concordia dicatur q̄ illa oblita vel ignorata iam
 censentur ore confessa, si pœnitens in confessione sacramentali
 aliquādo facta post particularē aliorū confessionē intendebat il-
 la includere in generali omniū oblitorū & ignoratorū cōfessioē.
 Tunc em̄ id sufficit ad absolutioē sacramentalē de eis habendā
 & ad lucrandū Indulgentiā vt videtur innuere Adria. vbi suprà,
 & latius dicitur infrā. proposi. 6. & 7. circa hoc. Ideo ait Gerson
 vbi suprà, videat ergo quilibet quantum expediat non dari obli-
 uioni peccata, sed illa expressè confiteri, habita copia sacerdotis.
 ¶ Sed utrū per prædictā formā Indulgētiæ requiratur etiā con-
 fessio aliqua specialis aut generalis aliqñ facta de venialibus, vt ad-
 eorū pœnas extēdatur & valeat talis Indulgētia: dicit Adrianus
 vbi suprà q̄ sic alioqui nō valebit eis talis Indulgētia, nisi ea quis
 cōfessus fuerit in specie aut in genere modo p̄dicto, cōsequendo
 aliquē effectū remissiois per sacramentalē absolutioē, vt etiā de
 hoc latius habetur infrā propo. 6. & q. 25. ¶ Quarta propo. est.
Propo. 4. Quādo Indulgētia cōceditur sub hac forma. 1. Cōceditur Indul-
 gētia plenaria de iniūctis pœnitētijs, quomodo debeat intelligi.
 ¶ Respōdeo p̄ duo p̄cta. Primū est, q̄ nisi ibi exprimat q̄ tūc
 seu illo anno fiat cōfessio seu q̄ confessor concedat talē Indulgē-
 tiam, non est necessaria cōfessio tūc vel olim facta, sed sufficit sta-
 tus gratiæ, vt suprà propo. 3. habetur in. 3. opinione ibi tandē po-
 sita. ¶ Secundū p̄ctū est q̄ talis Indulgētia solū valet quō ad
 pœnitētijs vsq; tūc iniūctas sacramentaliter à sacerdotibus. Ratio
 quia sic sonat forma Indulgētiæ & sic cōmuniter tenetur. Ideo si
 nil est aliquo modo à sacerdote iniūctū: certè nil remittitur p̄
 talē formā Indulgētiæ etiā plenarię de iniūctis tantū pœniten-
 tijs concessæ. Sed not q̄ vt dicatur pœnitētia iniūcta sufficit q̄
sacerdos

facerdos post impositionē alicuius breuis pœnitentię, vt cõiter fit, postea simul relinquēdo arbitrio pœnitētis gñaliter iniungat aut dicat, Oĩa bona quę feceris & mala quę passus fueris, sint tibi in remissionē peccatorũ. Talis em̄ iniũctio gñalis & relicta arbitrio pœnitētis (vt ait Gerson in regulis moralibus alphab. 25. G.) videtur q̄ pdest & sufficit ad hoc q̄ omnes pœnitentię specialiter iniũgēdæ sint & dicatur iã quodãmodo iniũctæ generaliter, vt sic Indulgentia p̄dicta extēdatur etiã ad specialiter iniũgēdas. Et fortē scđm hoc intellexerūt Florēt. 1. par. Sũ. titul. 10. ca. 3. §. 5 & Turrecremata qñ dixerūt q̄ etiã pœnitētiã quę clauē nō errãte essēt iniũgēdę, remittūtur per p̄dictã formã Indulgētię plenarię de iniũctis pœnitētijs: & etiã Palude. in. 4. d. 20. q. 4. art. 2. idē dicit, quod est intelligendũ qñ iã generaliter sunt iniũctæ, vt dictũ est, aliàs nō videtur habere veritatē ex quo forma Indulgētiã a- pertē reclamat similiter & opinio cõmunis. Neq; em̄ dicitur pœnitentia iniũcta ea quę est à Canone tantũ statuta, sed ea quę est à iudice imposta aliquo modo, vt dictum est & etiam latius habetur suprã. q. 7. propo. 3. ¶ *Propositio. 5.* Quãdo forma Indulgētiã sine vlla limitatione absolute dicit q̄ facienti aut danti tale quid cõcedatur talis Indulgētiã, & nō dicit per quē debeat ei cõcedi, tunc secundũ Florent. vbi suprã, & Syluest. titu. Indul. q. 10. quilibet etiã laicus, cui per Papã potest iurisdicctio Ecclesiastica cõmitti potest talē Indulgētiã cõcedere, quia per talē formam videtur Papa sic cõcessisse q̄. s. per aliquē cõcedatur, & cũ nō signauerit per quē, ergo videtur cõmississe cuiuscũq; voluerit ipse lucratur talē Indulgētiã. Hęc illi. Sed fortē meliũs videtur q̄ nō oportet q̄ p aliquē cõcedatur, sed q̄ videtur ipso facto cõcessa ac si diceret, q̄ cõceditur talis Indulgētiã, vt infrã habetur in fine huius. §. propo. 5. & nō requiritur vlla cõfessio: & valet talis Indulgētiã etiã quod ad peccata oblita & ignorata & etiã nō cõfessa, ex quo ipa bulla nil excipit neq; restringit. ¶ Quod si bulla signaret per quē deberet cõcedi talis Indulg. dicēdo q̄ cõfessor electus eã cõcedat: tũc esset necessaria aliqua cõfessio (de qua infrã. propo. 6. habetur) in qua cõfessor cõcedat ipsã Indulgētiã. Similiter si bulla diceret q̄ p̄dicator cõcedat talē Indulgētiã audiētibus sermonē: requiritur q̄ ita fiat vt tenor bullę explicat: alioq nō lucrabitur talē Indulgē. quis, nisi post auditũ sermonē p̄dicator ipse eã cõcedat. ¶ Quod si tenor cõcessionis dicat q̄ tali faciēti tale quid ip-

Propo. 5.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

so facto concedatur aut q̄ conceditur per Papam talis Indulgentia, tunc ip̄so facto eam lucratur, nec requiritur q̄ per aliquem alium concedatur: quia Papa ex tunc pronunciam eam illi cōcedit.

Propo. 6.

¶ *Propositio sexta.* Quando in bulla seu concessione dicitur vel requiritur confessio aut confessor ad lucrandum Indulgentiam, intelligitur de confessione sacramentali & de confessore sacramentali, qui est solū sacerdos habens potestatem audiendi talem pœnitentem. Ratio, quia cum Indulgētiæ sint stricti iuris quò ad hoc (vt suprà. q. 7. propositione. 4. & in responsione ad primum argumentum ibi habetur) in sua propria significatione sunt eius verba intelligenda & secundum ius. Nunc autem in materia clauium & sacramentali, qualis est confessio & contritio quæ in Indulgentiarum collatione exigitur, confessio & confessor propriè & secundum ius est sacramentalis, vt dictum est, ergo licet ad lucrandum Indulgentiam quantum est ex sua natura non requiratur confessio aut confessor sacramentalis suprà dictus, requiritur tamen ex impositione concedentis sub tali conditione, quæ debet modo prædicto & non aliter intelligi.

¶ *Et confirmatur.* Quia sicut quando datur Indulgentia de ore confessis intelligitur de sacramentaliter confessis, vt suprà pro. 2. & 3. secundum communiter doctores habetur, ergo similiter vbicunque requiritur confessio & cōfessor intelligitur de sacramentali vt dictum est. Concordat Supplementum Gabrielis, in. 4. dist. 45. q. 3. art. 3. dub. 1. ¶ Confessio autem sacramentalis est confessio particularis peccatorum: est etiā secundū cōmuniter doct. generalis quædā cōfessio, quæ post particularem fit de alijs oblitis & ignoratis in cōmuni recognoscendo & accusando, se de illis specialiter coram suo sacerdote in foro sacramentali, quàmuis in hoc aliqui doctores contradicant aut negent. Secundum confessionem illam generalem quæ fit in principio missæ aut in prima seu in cōpletorio, aut etiā in principio cōfessionis sacramentalis dicēdo cōfiteor Deo &c. Hęc. n. aut alia similis extra sacramētū facta nulla oīo peccata in numero aut specie cū circūstātijs specificas nō est, ppriè sacramentalis. i. nō est materia absolutiōis sacramentalis scđm cōiter doct. ideo hæc vltima cōfessio gnalis ex quò nō est ppriè sacramentalis, nō sufficit ad lucrādū Indulgētiā req̄rētem cōfessionē, vt dictū est. ¶ Ex quo infertur q̄ nō valet opinio Florēt. 1. par. Sū. tit. 10. ca. 3. §. 5. & Syluest. titu. Indul. q. 10. &

Cerollar.

alio.

aliorum dicentium quòd quando forma Indulgentiæ dicit quòd confessor idoneus concedat eam Sorti si non dicit quod sit sacerdos tunc si non adfit sacerdos potest quilibet clericus etiam primæ tōsuræ seu etiam laicus eam concedere facta confessione tantum generalis. s. Cōfiteor Deo &c. & similiter dicunt quādo bulla concedit quod quis confessus & contritus lucretur talem Indulgentiam: aut quod confesso & contrito concedatur à confessore talis Indulgētia. Quia si sit contritus cum proposito sacramentaliter confitendi secundum ius, potest, ut dicunt isti, facta prædicta tantum confessione generali confiteor Deo &c. clericus seu laicus in absentia sacerdotis concedere Indulgētiā illā. Et ratio eorum est, quia ad lucrandum Indulgentiam ex natura sua non requiritur confessio sacramentalis sicut nec ad remissionem pœnarum quæ fit per Indulgentias, ergo nisi exprimatur in bulla nõ requiritur.

¶ Sed certè, ut dictum est, talis confessio sacramentalis requiritur ex impositione Papæ sub tali conditione concedentis, cuius intentio satis exprimitur in significatione confessionis & confessoris si propriè & secundum ius, ut accipi debent, capiātur, ut probatum est. ¶ Propo 7. Quando ad lucrandum Indulgentiā deberet quis confiteri & tamen amisit non quidem usum rationis sed loquellam tantum: tunc sufficit confiteri, ut mutus confitetur per signa æquipollentia confessioni vocali sacramentali. ¶ Secus si nullo modo potest talia peccata intimare confessori per signa prædicta, neque enim sufficiunt generalia signa contritionis tantum: licet hæc signa generalia contritionis sufficiant ad absolutionem ab excommunicatione, & secundum quosdam doctores etiā ad absolutionem à peccatis sicut & generalis confessio sacramentalis de oblitis & ignoratis, ut supra propo. 6. dictum est: cōcordant Floren. & Syluest. & Supplement. Gabrielis ubi supra. Piè tamen mihi videtur quod talis confessio sufficiat etiam ad lucrandum talem Indulgentiam, sicut & ad absolutionem sacramentalē peccatorum obtinendam: ex quo aliquo modo sacramentalis est, ut infra. q. 36. in secundo puncto principali habetur. ¶ Si autē bulla specialiter concedat Indulgentiam de ore confessis, seu ei qui fuerit ore confessus: dicit Supplementum Gabrielis ubi supra articulo secundo, propo. 8. quòd non sufficit confessio per signa quantumcunque particulariter explicatiua peccatorum. ¶ Sed certè hoc ego non credo. potiùs enim videtur quòd tali non po-

Propo. 7.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

tenti aliter confiteri sufficiat per talia signa particularia, quia ex quo Papa non intendit exigere confessionem nisi sacramentalem secundum ius vel iuridicam, qualis censetur ista facta per signa à mutis non potentibus aliter confiteri, ergo licet exprimat de ore confessis, vt communiter solet fieri, non est excludenda alia æquiualens facta à mutis & non potentibus aliter confiteri. Neque standum est in tam amaro rigore verborum, vt ait Glossa in Clemen. vnica de reliqui. & ven. sanctorum, sed potius hic habet locum epicheia. ¶ Si verò quis amisit loquelam simul & vsum rationis per amentiam frenesim aut alio quouis modo: tunc in casu quo secundum bullam requirebatur confessio sacramentalis non lucrabitur Indulgentiam, ex quo non impleri potest conditio requisita ex quacunq; causa, vt suprà. q. 20. habetur. Quàmuis Florent. vbi suprà dicat quòd tali bene potest confessor concedere Indulgentiam, & ille eam lucrabitur quò ad peccata iam aliàs confessa tantum: sed quomodo hoc sit verum dictum est suprà propo. secunda & tertia & c. Sed vt proximè dixi videtur qd si ostendit signa contritionis potest & debet ei talis Indulgentia & absolutio sacramentalis impendi, non autem si nulla signa contritionis tunc vel ante priuationem rationis & loquelæ ostendit.

¶ Quòd si tenor Indulgentiæ habet qd confessor electus ab eo ei concederet Indulgentiam: & ipse ante electionem confessoris priuetur vsu rationis, tunc si ante talem priuationem vsus rationis elegit aut dixit se velle per quemcunq; aut per aliquem signatum confessorem sibi concedi Indulgentiam, quilibet aut ille sacerdos signatus, qui illum in confessione poterat audire, potest in tali casu etiam extra confessionem sacramentalem, si talis confessio, vt suprà dictum est, aliàs ex tenore confessionis ad id nõ requiritur, concedere talem Indulgentiam. Si autem in dicto casu non elegit talem seu aliquem confessorem expressè aut id nõ declarauit quàmuis intendebat & volebat eligere: non valet ei concedi talis Indulgentia: quia tenor indulti electionem confessoris & non solum voluntatem eligendi requirit vt supponitur, quàmuis Florent. vbi suprà & Syluest. dicant qd sufficit voluntas eligendi. Sed vt dixi contra eos est tenor indulti & Supplemen. Gabrielis vbi suprà propositione octaua, & imputet sibi qui cum poterit omisit eligere confessorem ad id in tali casu, & alij caueant similem negligentiam. Stádo in rigore ita videtur vt ait Supplemen.

Quæstio vigesima quinta. 140

mē. sed de bona æquitate videtur q̄ sufficit voluntas eligendi secundum Florent. tum quia Papa sic creditur velle, tum etiam quia per prædictam formam potius videtur Papa in fauorem lucrantis Indulgentiam concedere vt possit eligere quem vellet cōfessorem: quàm in eius præiudicium ipsum arctare: & maximè in tali casu quò priuatus loquela vel vsu rationis tunc vel antè signa contritionis ostendit vt dictum est, quòd si vtens loquela vel vsu rationis ex negligentia omisit eligere confessorem qui sibi concederet Indulgentiam non lucrabitur eam, vt suprà dictum est.

¶ Quomodo autem cum talibus priuatis vsu rationis prope mortem se debeat habere confessor circa hæc & alia eiusmodi latius habetur infrà. q. 36. quia secundum Gerson faciat quod potest & quod melius est, valeat quod valere potest coram Dei misericordia, & nil omittatur de possibilibus fieri vtiliter.

Quæstio vigesima quinta. *Quest. 25*

Vtrum quando forma Indulgentiæ est de peccatis ore confessis, requiratur confessio aut contritio aliqua de venialibus peccatis, vt ad ea extendatur prædicta Indulgentia.

Respōdeo per duas propositiones, quarum prima est. ¶ Si transacto peccati venialis actu manet ratio culpæ quò ad reatum seu maculam secundum Thomam & sequaces, tunc requiritur quòd talis culpa per cōtritionem aut displicentiã aliquã aut per confessionem generalẽ vel particularem de eis sacramentaliter factam aliquomodo deleta sit: vt quò ad eius pœnam possit

Propo. 1.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

extendi Indulgentia aliqua. Secus si secundum Scotum non manet ratio culpæ, vt suprà. q. 6. propo. 1. habetur & in hoc cōcordant communiter docto. & Adria. in. 4. in materia de Indulgent. vt infrà habetur. ¶ *Propositio secūda.* Post deletam culpam venialium secundum Tho. aut secundum Scotum, hoc vel illo modo vt dictum est: ita q̄ iam nō manet nisi reatus seu obligatio ad pœnam temporalem, vtrū sit necessaria aliqua cōfessio venialium vt prædicta Indulgentia de ore cōfessis ad ipsa venialia extendatur: sicut & quò ad mortalia iam quò ad culpam dimissa dictum est suprà. q. 24. propo. 2. & 3. Dico quò ad hoc est duplex opinio. *Prima* Adriani in. 4. in materia de Indul. & Floren. 1. par. Sum. titu. 10. cap. 3. §. 5. & communiter doct. q̄ requiritur aliqua confessio sacramentalis specialis aut generalis de eis, alioqui non valebit eis talis Indulgentia, nisi ea quis confessus fuerit sacramentaliter in genere aut in specie modo supràdicto in. q. 24. propo. 6. & 3. consequendo aliquem effectum remissionis per sacramentalem absolutionem, & ratio huius est, quia tenor indulti supràdicti, vt supponitur, id requirit, scilicet talem confessionem de peccatis ad quorum pœnas se extendere habeat talis Indulgentia: & nō est maior ratio de mortalibus quā de venialibus ex quo tenor Indulgentiæ nil excipit nec limitat, ergo intelligendus est de cōfessione secundum ius requisita proportionabiliter ad peccata. s. de confessione saltem generali sacramentali peccatorum omnium inculpabiliter obliutorum & ignoratorum & venialium omnium in generali: talis enim confessio est quæ secundum ius diuinum & humanū talibus peccatis venialibus & mortalibus oblitis debetur, ergo. ¶ *Alia opinio* est q̄ de venialibus nulla cōfessio requiritur ad lucrandum talem Indulgentiam de ore confessis. Ratio, quia non requiritur cōfessio specialis aut particularis, ex quo hæc secundum ius non est necessaria de venialibus, imò & est impossibile de omnibus venialibus. Papa autem nō intendit ad impossibile obligare, neque confessionem non necessariam imponere sed iuridicam, qualis est particularis de mortalibus, ergo. Nec requiritur confessio generalis venialium, quia hæc aut non est sacramentalis, aut non est iuridica de qua habetur. in ca. Omnis vtriusque sexus. de pœ. & re. & Ioan. 20. Quorum remisit peccata &c. nam ibi de confessione particulari peccatorum intelligitur secundum communiter doct. Papa autem loquitur, &

intelligitur de confessione sacramentali & iuridica cum dicit de peccatis ore confessis. Igitur de confessione venialium intelligitur, ex quo nullam differentiam mortalium & venialium facit: sequitur quod sicut de confessione particulari mortalium intelligitur, ita & de venialium, sed non intelligitur de particulari venialium, ut supra probatum est, ergo non intendit vlllo modo de vlla confessione venialium. ¶ Mihi autem (saluo meliori iudicio) videtur quod requiritur confessio particularis de venialibus notabiliter agrauantibus memoriae occurrētib' sine nimia eorum examinatione aut anxia perscrutatione, sicut de mortalibus etiam aliās quod ad culpam remissis: & propter eandem rationem: quia sic videtur tenor Indulgentiæ, ut supra quaestione vigesima quarta, propositione tertia habetur. De alijs autem requiritur & sufficit confessio sacramentalis generalis seu in genere de venialib', sicut & de inculpabiliter oblitis & ignoratis mortalibus, & sicut de eis quæ non possunt commodè particulariter confiteri tunc sufficiat, ut supra dictum est loco allegato & propositione sexta ibi videatur. Et sic concordant Adrianus & Florent.

& communiter doctores in hoc. Neque ex hoc Papa nos obligat ad impossibile, neque imponit confessionem præter Ius, licet imponat confessionem non obligatoriã de venialib' sicut & de mortalibus, ut supra dictum est.

F. A. Cordub. De Indulgentijs:
Quæstio vigesima sexta,

Quando Indulgentia conceditur facientibus tale quid determinatum aut indeterminatum, puta porrigentibus manus adiutrices aut eleemosynā aut tot argenteos pro fabrica, pro bulla, aut laborantibus in opere fabricæ, aut visitantibus talem locum sacrum, aut orantibus tot Pater noster coram tali imagine, aut ieiunantibus tali die, aut cõfitentibus & recipientibus Eucharistiam & huiusmodi, verum eam æqualiter lucretur quilibet id determinatū opus faciens, & similiter si est indeterminatum, verū æqualiter eā omnino lucretur is qui parū sicut qui multum facit de tali opere pio, similiter qui magis & qui minus deuotè id facit.

Espondeo quòd si id quod imponitur & fit pro lucranda tali Indulgentia est causa pia sufficiens ad tantā & talē Indulmodò sit indeterminatū, mō determinatū in sua quantitate per Papā concedēte, quilibet id faciens lucretur eam æqualiter sicut conceditur, & qui plus facit non plus lucretur. Quòd si nō sit sufficiens absolutè vel respectiue ad tantā Indulgentiam: tunc non æqualiter sed secundum ratam & proportionem causæ assignatæ ad tantā Indulgentiam lucretur quilibet respectiue, scilicet secundum quòd respectu ipsius personæ tale opus impositum taliter ab eo factum magis vel minùs accedit ad causam sufficientem assignatam talis Indulgentiæ, sic magis vel minùs lucretur de illa Indulgentia, vt suprā . q. 17. latius habetur de his. ¶ Sed quia de nulla ferè causa pia determinatè seu indeterminatè assignata per Papam constat manifestè q̄ sit coram Dei iudicio sufficiens ad tantam quantitatem Indulgentiæ, vt suprā . q. 19. dictum est, ideò etiam non constat q̄ quilibet æqualiter lucretur dans duos argenteos in bulla assignatos: quia & talis eleemosyna potest esse causa pia sufficiens ad tantam & to

tam illam Indulgentiam respectu vnus putà pauperis & non respectu alterius putà diuitis. Et similiter visitatio Ecclesiæ facta ab eo qui deuotius aut de longe venit, cum magno labore potest esse causa sufficiens respectu eius ad totam illã Indulgentiam, aut magis accedere ad sufficientẽ causam assignatam pro illa Indulgentia quã visitatio facta ab alio, qui non tã deuotè aut non de tã longe venit. Ideo non nisi secundum ratam & proportionem causæ ligatae per Papam ad talem Indulgentiam magis vel minus de illa Indulgentia lucrabitur, vt dictum est. ¶ Et ad hoc facit extrauagans Bonifa. 8. Antiquorum. de pœ. & re. vbi postquã verè pœnitentibus & confessis visitatibus basilicas vrbs Romæ sub forma ibi expressa conceditur Indulgentia plenissima omnium suorum peccatorum: statim ibi subinfertur. Vnusquisq; tamẽ plus merebitur & Indulgentiam efficacius consequetur qui basilicas ipsas amplius & deuotius visitauerit. Hæc ibi. Ex quo patet quod mens etiam Papæ est quod nisi sufficienter deuotè visitauerit ita vt sit sufficiens coram Dei iudicio causa tantæ Indulgentiæ, non lucrabitur totã illam: nisi solùm secundum ratam & proportionem talis causæ ad Indulgentiam, vt dictum est secundum Dei iudicium & nostram probabilitatem. Ad hoc etiam facit censura Parisiensis contra Erasimum. ¶ Ad hoc etiam faciunt communiter doctores antiqui, putà beat⁹ Tho. in. 4. disti. 20. q. 3. & quæstiuncula. 2. in resp. ad tertium. & in addi. 3. partis. q. 25. art. 2. ad tertium. Et Florent. 1. part. Sum. tit. 10. ca. 3. §. 3. & Palud. ea. dist. 20. q. 4. art. 2. & Duran. ea. dist. & Summistæ omnes & Canonistæ secundum Inn. in. ca. Quod aut. de pœ. & re. dicentes quod quã indeterminate cõceditur Indulgentia porrigentib⁹ man⁹ adiutrices fabricæ aut huiusmodi debet diues dare secundum suã conditionẽ. s. rex vt rex, & miles vt miles & pauper vt pauper: alioqui diues non lucrabitur tantã Indulgentiam dando vnũ denarium, quantam lucrabitur pauper dando denarium. Hæc illi. Item Bonauen. ea. dist. 20. q. vltima dicit quod collator Indulgentiarum secundum rectũ iudicium considerat & ponderat causam pro qua dantur Indulgentiæ: & secundum quod homines plus vel minus accedunt ad causam illã, plus vel minus participant de Indulgentia: vnde cum stationes in vrbe Roma constitutæ sint pro peregrinis, ideo non tantum lucrantur de eis illi qui sunt prope & in vrbe sicut venientes à remotis. Quantũ ergo est ex parte dantis (adde & tu & ex parte Indulgentiæ) tantũ valet Indulgentiæ

*b. Thom.
Florent.*

Bonauẽ.

quã

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

quantum promittunt, non tamen æqualiter omnibus sed secundum existimationem quam habuit vel habere debuit concedens Indulgentias, quam tamen non oportet exprimere, quia fideles debent credere quod dona Spiritus sancti æquo libramine donentur. Hæc ille. Et videtur concordare Richar. ea. dist. art. 3. q. 2. licet non aperte: & Gerson & idem Bouauen. vt allegati sunt supra. q. 17. in probatione tertiæ partis propositionis, in corollario ibi ad propositum videatur. Et ratio prædictorum doctorum solum videtur esse ea quæ supra dicta est: quia scilicet Papa rationabiliter intendit in suis Indulgentijs determinatè aut indeterminatè concessis quod eas omnino lucretur qui sufficientiam talis causæ ad tales Indulgècias attingit, aliàs secus nisi secundum ratam vt dictum est. ¶ Et secundum hunc intellectum seu sententiã forrè possunt in hoc concordari & intelligi Raymũ. & Altiſiodoren. & alij doctores antiqui dicentes quod secundum mensuram fidei, deuotionis, laboris, seu operis: ita plus vel minus intensiuè aut extensiuè participat quis de Indulgentia (vt recitatum est supra. q. 17. in prima & secunda opinione, & habetur infra. q. 29. in tertio corollario) quia per hæc magis vel minus accedit ad sufficientiam talis causæ signatæ ad talem & tantam Indulgèciam, vt dictum est. Præsupponitur etiam quod fiat id totum quod & quomodo imponitur pro lucranda tali Indulgentia aliàs nil lucrabitur, vt supra. q. 20. habetur. ¶ Quod si prædicti aut alij doct. nõ sic patiãtur intelligi, vt dictum est, sed aliter, sicut & Supplementũ Gabr. in. 4. dist. 45. q. 3. art. 2. prop. 10. aliter intelligit & aliter sentit ipse dicens quod qui æqualiter facit quod bulla imponit, æqualiter lucretur totam illam indulgentiam sine vlla differentia, & sic glossat illam extrauagan. Antiquorum. Quod vnusquisq; plus merebitur &c. scilicet quod ad præmium essentialè seu etiam quod ad releuationem peccatorum ex vi sui operis seu deuotionis, secus ex vi Indulgètiæ &c. Sed certè hic eorum sensus & glossa neq; rationi neq; prædictæ extrauaganti consonare videtur. Ideo consequenter ad dicta supra. q. 17. q. 19. videtur standum his quæ dicta sunt in præsentia. q. saluo meliori iudicio. ¶ Et hinc patet quod si duo regalia attentis alijs circumstantijs seclusa circumstantia seu relatione ad personam dantem est causa sufficiens ad totam Indulgentiam seu Indulgentias quæ conceduntur: tunc omnes diuites & pauperes dantes illa duo regalia secundum tenorem concessionis lucrãtur omnes

Indulgentias concessas, aliàs aut nō: sed pro rata vt dictum est. Nā licet illa duo regalia sit causa sufficiens ad Indulgentiam plenariā quando in communi pro omnibus id bulla concedit, si tamē nō est respectu omniū aut singularium personarum purā valde ditum: tunc ipsi diuites dantes duo regalia non æquē lucrabuntur, aut non totas illas Indulgentias, vt pauperes dantes ipsa duo regalia: sed solum pro rata secundum quod accedunt ad sufficiētiā causæ plus vel minus, vt supra. q. 19. in responsione ad dubium habetur. Si tamen quis non dederit illa duo regalia signata in bulla sed vnum tantum: tunc nil de illa Indulgentia lucrabitur vt supra. q. 20. habetur, & patet ex dictis.

Quæstio vigesima septima. *Quæ. 27.*

Vtrum ex parte lucrantis Indulgentias ultra statum gratiæ & impletionem operis impositi requiratur aliquid aliud, purā si des, deuotio, aut alia dignitas seu dispositio ad lucrandum Indulgentiam?

Proposito per duas propositiones. ¶ Prima propositio est, qd licet ex parte ipsius lucrantis Indulgentias requiratur ad statum gratiæ illa deuotio fidei qua credat in genere seu saltem implicite Ecclesiam dare posse Indulgentias, non tamen requiritur quod credat prælatū seu Papam ex hac seu tali causa posse concedere hanc seu quācunq; voluerit Indulgentiam. ¶ Probatur prima pars. Quia illa fides requiritur ad statum gratiæ alioqui esset infidelis, vt patet ex supra dictis quæst. 5. ¶ Secunda pars probatur secundum Adrianum in materia de Indulg. concl. 1. Quia si quis propter contrarietatem opinionū dubitet, an Indulgentiæ valeat omnino quantum sonant, an solum secundum proportionem causæ pro qua conceduntur, non facit contra fidem Ecclesiæ: ex quo solum opinatur cum doct. vt licet: quia

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

quia & de his particularibus factis non est fides, vt supra. q. 17. 19. habetur, & per consequens non ponit obicem effectu Indulgentiarum. Si tamē nihilominus vult facere quod pro illa lucranda institutum est, valeat quantum valere potest: certē hoc nō impedit fructum Indulgentiæ: sicut nec dubium vtrū sit sufficiens causa dispensationis impedit quin sit sufficienter à Papa dispensatū cum ipso in eo in quo verē potuit dispensare. Imō sicut dubium seu etiam credulitas de contrario q̄ scilicet ad hunc dolorē Deus non dimiserit peccatum, stat cum hoc q̄ scilicet Deus plenē remittit: ita similiter in proposito, & secundum prædicta limita & intellige doctores qui dicunt requiri aut non requiri prædictam fidem, distinguendo, vt dictum est. ¶ *Propositio secunda.* Ad lucrandum Indulgentias viuentibus concessas non requiritur alia dignitas seu dispositio vltra statum gratiæ & impletionem operis impositi quantum est ex parte lucrantis Indulgentias. ¶ *Probat.* Quia si aliud requireretur, hoc esset vt impleretur conditio operis impositi per concedentem: & hoc non, quia vt supponitur id non imponitur. Vel secūdo requireretur ad hoc q̄ esset capax Indulgentiæ, & hoc non, quia ad id sufficit status gratiæ, vt supra. q. 20. habetur. Vel tertio requireretur ad hoc q̄ ei valeret Indulgentia quantum sonat, & hoc non, quia ad id sufficit q̄ sit cōcessa ex causa sufficiente ad eam. Non enim commensuratur fructus Indulgentiæ dispositioni suscipientis sed suæ causæ pro qua conceditur vt supra. q. 17. habetur latiūs. Vel quarto requireretur ad hoc q̄ à Deo infallibiliter acceptaretur quantum sonat pro eo cui conceditur, & hoc non: quia ex iustitia legis orta ex suo pacto liberali stante lege infallibiliter Deus Indulgentias acceptat quantum rationabiliter sonant pro viuo cui conceduntur, quantumcūq; aliās sit aut fuerit negligens aut indignus tali misericordia, vt patet supra. q. 3. ex Matth. 16. Quodcūq; solueris &c. & Ioā. 20. Quorū remisistis peccata &c. & sic nil aliud requiritur vltra prædicta, & sic tenent communiter Theologi & Canonistæ.

¶ *Dictum est in propositione quantum est ex parte lucrantis Indulgentias.* Nam deuotio vel fides potest esse circumstantia ratione cuius causa pia Indulgentiæ respectu huius sit sufficientior ad maiorem fructū Indulgentiæ: si q̄; quatenus per modū circumstantiæ reducitur ad causam Indulgentiæ potest requiri plus vel minus ad plus vel minus de Indulgentia lucrandū, vt supra. q. 26. di-

Etū est, vide etiam infrā. q. 29. in fine. ¶ Quod ad Indulgentias autē defunctorū per modum suffragij fortè requiritur alia dignitas vt suprā. q. 13. & q. 14. latius habetur ibi videatur: nam hic de Indulgentijs propriè dictis quò ad viuos agimus. ¶ Contra hanc secundam propositionem arguitur tripliciter. Primò, quia nullus indignus aliena satisfactione pro pœna à se debita consequitur apud Deum veraciter fructum Indulgentiæ: sed quilibet quantumcūq; in statu gratiæ existens negligens satisfacere per se ipsum, est indignus aliena satisfactione, ergo nullus negligens satisfacere per seipsum etiam si sit in statu gratiæ acquirit fructum Indulgentiæ totaliter, sed solū vt dign⁹ est. Consequētia patet. Et maior probatur. Quia indignus satisfactione aliena est similiter indignus Indulgentia: cum Indulgētia locum satisfactionis habeat pœnarum de thesauro Ecclesiæ, vt suprā quæstione tertia habetur. Nunc autem indignus Indulgentia non consequitur eius fructum. Quia distributio diuinorum bonorum solū habet locū in debite dispositis quales non sunt illi qui sunt indigni talib⁹ distributionibus, quæ à Deo principaliter ab Ecclesia autem ministerialiter fiunt, ergo patet maior. Minor autem, quod scilicet quilibet etiam in graua si est negligens satisfacere per se est indignus aliena satisfactione &c. probatur. Quia licet satisfactio ita sit op⁹ personale quod potest esse capax amicabilis adiutorij, ex quo fit per exteriora bona inter quæ computantur amici: tamen indignus amicabili adiutorio est indignus aliena satisfactione. Sed constitutus in gratia negligens per se satisfacere est indignus amicabili adiutorio, ex quo amicorum est idem velle & idem nolle: & per consequens si ego nolo per me satisfacere, par est vt amicus hoc nolit: alioqui non amicè sed iniuste id peterem ab amico alligans ei onera grauiā & nolens digito ea tangere, ergo.

¶ Secūdo arguitur ad idem. Quia in qualibet benè ordinata republica, quantumcūq; rationabilis causa adesset aliquando dispensandi communem thesaurum in ciues grauatos ære alieno: negligentes in soluere censerentur indigni auxilio de tali thesauro: & per consequens non fuit intentio dñi talis thesauri quod solueretur de eo pro talib⁹ qui possunt & nō curant de suo soluere, qui propter hoc indignos se reddunt tali subuentione. Alioqui foueretur negligentia, & alij istorum exemplo ad similitudinem negligentia puocarentur: legis autem est facere nō negligentes sed virtuosos.

Argu. 1.

Argu. 2.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

i. Polyt. ergo cū Ecclesia sit à Deo benè ordinata, nō est æquū vt aliter se habeat circa suū thesaurum spiritualem dispensandū talibus indignis & negligentib⁹ notabiliter per se satisfacere, hoc enim esset enervare satisfactionem pœnitentialem & fouere negligentiam, neq; Deus acceptaret. ¶ Et hoc confirmatur ex antiqua forma Indulgentiarum, vbi conceditur Indulgentia verè pœnitentibus. Verè autem pœnitens non solū dicitur is qui nō est in mortali, sed & positiuè is qui habet affectū & sollicitudinē ad satisfaciendum per se, vt tenetur, cuiusmodi non est is qui negligens est, vt ait Richard. in. 4. dist. 20. art. 1. q. 3. Quod etiā innuitur ex eo q̄ de iniunctis pœnitentijs Indulgentia conceditur. Nā inde colligitur q̄ talis debet acceptare pœnitentiam illam iniunctam cum proposito exequendi debitè per se ipsum: alioqui non est verè pœnitens. ¶ Tertiò arguitur ad idem. Quia ad plenariā

Argu. 3.

remissionem pœnarū per viam sacramenti pœnitentiæ, non sufficit status gratiæ ex parte suscipientis, vt sic sit dignus tali remissione, ergo neq; ad eam per viam Indulgentiæ. Antecedens patet. Alioqui quilibet in statu gratiæ confessus consequeretur huiusmodi plenariam remissionem pœnarū ex vi sacramenti, quod patet falsum. Consequentia probatur. Tum primò quia sacramētum est potius & efficacius q̄ Indulgentia: tū secundo, quia Deus principalis distributor thesauri per sacramenta est longè liberalior quàm quilibet pontifex vt pater, ergo. ¶ Respondeo. Propter has rationes Caieta. in secundo quodlib. quæsito. 1. de Indul-

Respon.

tenuit q̄ vltra statum gratiæ ad lucrandas quascunq; Indulgentias legitimè concessas requiritur q̄ homo habeat hanc dignitatem, q̄ scilicet fuerit & sit diligēs & paratus libenter acceptare & exequi per se pœnitentias debitas rationabiliter iniunctas aut iniungendas per confessorem: alioqui qui negligens est in hoc sperans per alios & per Indulgentias satisfacere hic vel in purgatorio, nō lucrabitur tales Indulgentias in toto, & fortè etiam secundum ipsum neq; in parte, quātumcunq; aliàs sit in gratia & faciat quod imponitur. Quia Deus non acceptat pro tali indigno, dicitq; q̄ beat⁹ Tho. sic sentit: & si aliter dicere videatur id non ex sua mente sed ex mente & opinione aliorum id locutus est. Ad doctores autem cōmuniter oppositum tenentes dicit q̄ de eis non curat, quia non tam benè vt ipse rem hanc considerauerunt. ¶ Sed certè hæc opinio Caieta. si quid valet, solū habet locum de Indul-

gentijs per modum suffragij defunctis concessis, vt suprà. q. 13, & 14. habetur. Quò ad viuos aut non est vera, & temerè ipse respondet & eius motiua prædicta pro eò non concludunt, nam ad singula respondeo.

¶ Ad primū ergo argumentū respondeo negando antecedens pro vtraq; parte. Pro maiori quidē quādo dona nō distribuuntur scđm rigore iustitiæ simul & scđm dignitatē suscipientis: sed præcipuè scđm liberalitatē & causam pro qua fit talis distributio: vt fit in Indulgentijs supposita capacitate per gratiā & alijs requisitis, vt dictū est. Multa enim dona De^o dat nobis aliàs indignis quæ & petim⁹, verè dicētes. Nō sumus digni &c. ergo similiter & hic. Minor etiā negatur. Et ad ei⁹ probationē dico qđ dignus adiutorio amicabile & liberali est esse in statu amicitiae & gratiæ tā quò ad homines quā quò ad Deum: secūs de adiutorio secundum rigorem iustitiæ sine liberalitate. In Indulgentijs autem est adiutorium liberalitatis, vt suprà. q. prima dictum est.

*Resp ad
1. argum.*

¶ Ad secundū argumentū respondeo quicquid sit de antecedente, negatur consequentia. Quia Deus solū dignitatem gratiæ reputat sufficientē dignitatem ad eius liberalitatis simul & mixtę iustitiæ dona per Indulgentias suscipiendū, quia nullius eget & ex largitate circa vnū non potest minui eius thesaurus Indulgentiarum ad largiendū alijs etiam infinitis egentibus, sicut neq; thesaurus aliorū donorū eius. Neq; ex hac eius liberalitate & ministrorum eius legitimè ex legitima scilicet causa dispensantium fouetur per se negligentia hominū lucrantiū Indulgentias, quibus per accidens occasionaliter homines tali misericordia abutentes in sua negligentia foueantur. Sicut neque ex liberalitate Dei & ministrorum eius remittentium peccata hominum per sacramenta toties quoties fouetur per se negligentia hominum, neque inde datur, sed accipitur incentiuum peccati. Quāuis si aliàs indiscretè fiat, possit concedens Indulgentias, sicut & peccatorū remissiones quò ad culpā p̄ sacramēta peccare, & nihil facere sicut qui cū cōfidentia hac eas acceptaret aut peccaret. Hoc tñ est p̄ accidēs & ex defectu hominum. Neq; enim propter tales occasiones per accidens est tale commune & necessarium ferè omnium remedium quò ad remissiones pœnarum omittendum. ¶ Ad confirmationem respondeo quòd ly verè pœnitentibus, solūm dicit statum gratiæ quantum attinet ad propositum, & ad huius-

*Respō. ad
2. argum.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

modi declarationem contra fictè pœnitentes ponebatur olim illa particula, vt patet ex cõmuni practica & vtu Ecclesiæ. Similiterly de iniunctis pœnitentijs dico q̄ solùm requiritur talis dispositio animi ad implendum iniũctam pœnitentiã, quæ sufficiat ad reponendum ipsum in statu gratiæ, licèt Richar. ad aliud propositum vbi suprà verè dicat q̄ per verè pœnitentem excluditur negligenter pœnitens & satisfaciens.

*Resp ad
3. argum.*

¶ Ad tertium argumentum respondeo negando consequentiã. Quia in sacramento remissio pœnæ quæ virtute sacramenti seu ex opere operato conceditur, quantificatur secundum dispositionem & dignitatem suscipientis: illa verò quæ virtute Indulgentiæ conceditur non nisi secundum voluntatem concedentis simul & sufficientiam causæ piæ pro qua conceditur. ¶ E ad primam probationem consequentię respondeo q̄ sacramentum non est potius quàm Indulgentia quomodocunq; nec ad quemcunq; effectum: quia scilicet non ad remissionem pœnarum vniuersaliter, vt patet. Et ad secundam respondeo, q̄ licèt Deus simpliciter sit liberalior homine, non tamè secundum quid, nec quomodocunq;, nec ad quẽcunq; effectum, quia non oportet, vt patet. Quia Deus per sacramentum ex opere operato non remittit omnẽ pœnam semper & cuilibet, homo autem sæpe id & laudabiliter facit iniuriam simul & totum interesse suum remittendo homini etiam indigno tali beneficio. Patet etiam. Quia ipse Deus maiorem effectum gratiæ & remissionem pœnarum confert in vno sacramento putà in baptismo ex opere operato quàm in alio putà q̄ in pœnitentia & Eucharistia &c. & vnum effectum confert in vno sacramento, quẽ non in alio, ergo. ¶ Igitur ex dictis patet q̄ non est respuendum illud consilium Palud. & Adria. & aliorum doctorum, q̄ scilicet ad lucrandum Indulgentiam de iniunctis tantùm pœnitentijs concessam homo vtiliter confiteatur faciens sibi iniuni magnam pœnitentiam debitam suis peccatis, quam tamen non intendit per se implere sed redimere per Indulgẽtias. Quãuis Caieta. vbi suprà hoc reprobet & irrideat.

Questio

Quæstio vigesima octaua.

Utrum clerici & religiosi Ecclesia pro cuius visitatione conceduntur Indulgentia possint sicut alij eas lucrari licet ibi comoretur, & quomodo. Similiter prelati concedens Indulgentiam possint sicut alij eam lucrari: etiam si non faciat ut alij quod ipse imposuit.

Quæst. 28

Respōdeo per duas propositiones. Prima propositio est. Quando conceditur

Propo. 1.

Indulgentia visitantibus talem Ecclesiam, seu porrigentibus manus adiutrices, aut elemosynam illi Ecclesie, tunc clerici illius Ecclesie ibi etiam comorantes possunt eam lucrari ut alij: nisi aliud exprimat in bulla. Ratio,

quia non sunt deterioris conditionis illi quam alij, nec excipiuntur illi in bulla, ergo cum in eorum fauorem Indulgentia concedatur possunt eam ut alij lucrari. Quod etiam facit pro religiosis ut ipsi possint ut alij lucrari Indulgentias concessas visitantibus eorum Ecclesias, etiam si ad hoc non habeant speciale priuilegium.

ut etiam alio modo possint eas lucrari: videantur eorum priuilegia quod ad hoc. Concordat Florent. 1. par. Sum. tit. 10. ca. 3. §. 2. & Syluest. tit. Indul. q. 8. secundum Tho. & Sū. Ro. eo. tit. §. 23. & communiter doct.

Florent.

Syluest.

¶ Sed nota primo quod quando conceditur Indulgentia venientibus & bene facientibus tali loco seu Ecclesie & nihil aliud dicitur, tunc dicit Felinus in sermone de Indul. quod secundum Nico. Lyr. in suis quodlib. clerici illius Ecclesie seu loci non lucratur illam Indulgentiam quia non videtur intentio concedentis dirigere ad hoc, sed ut alios alliciat ad deuotionem illius loci, & ut subueniatur ministrantibus, ut possint seruire illi loco aut Ecclesie. Hæc ille. Sed cum hoc pendeat ex voluntate concedentis, non id videtur certum nisi aliter constet, maxime cum prædicta

Felinus.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

verba possint benè etiã ad fauorẽ ipsorũ clericorũ aut religiosorũ interpretari, vt etiã ipsis valeãt tales Indulgentiã, vt dictũ est.

¶ Nota secũdò scđm Sum. Ro. tit. Indul. §. 22. q̄ quãdo cõceditur Indulgentia interessentib⁹ diuinis officijs in Ecclesia: tunc si ex necessitate celebratur extra Ecclesiã sub tentorio, vel si propter turbã non possunt omnes esse intra Ecclesiã, q̄ presentes stantes extra Ecclesiã lucrãtur illam Indul. quia sic videtur esse de intentione concedẽtis in tali casu nõ excogitato: & concor. Paul. de nouo castro, licet gloss. in Clem. 1. de reliq. & ven. Sãctorũ teneat

Propo. 2.

oppositum. ¶ Propositio. 2. Prælat⁹ concedens Indulgentiã potest eã lucrari sicut alij, faciẽdo qđ requiritur ad eã lucrãdã. ¶ In hoc concor. cõmuniter doct. vtriusq; Iuris, quia non est deterioris conditionis, licet in modo sit differentia opinionũ, v̄ suprà. q. 11. dubio. 3. ¶ Sed vtrũ talis prælatus volens lucrari tales Indul. à se cõcessas teneatur implere cõditiones, seu facere opus à se impositũ omnibus cõmuniter, an possit in hoc quò ad se dispensare seu cõmutare illud in aliud opus quod loco illius ipse faciat ad talem Indulgentiã lucrandum, respondeo, in hoc videtur esse du-

Opinio. 1.

plex opinio. Prima, Richar. in. 4. dist. 20. art. 4. q. 3. & Palud. ca. dist. q. 4. art. 3. & aliorũ, q̄ non nisi sub ea forma qua alijs concedit potest etiã ipse Papa lucrari talem Indul. vt alij. ¶ Alia opinio est Supplem. Gabri. in. 4. dist. 45. q. 3. art. 2. propo. 7. q̄ non teneatur implere in ppria forma op⁹ generaliter iniunctũ, sed p̄t in hoc secũ dispensare, & aliud opus piũ loco illius faciẽdo potest lucrari Indulgentiã. Ratio est, quia cũ assignatio talis vel talis operis pij pro tali Indulg. pendeat ab ipsi⁹ concedentis volũtate, ergo sicut potest cũ alijs in particulari dispẽsare aut cõcedere eis, q̄ faciẽdo aliud op⁹ à cõmuniter assignato lucrẽtur talem Indulg. vt patet, quia loco visitationis iniunctæ ad lucrandum Indulgentiam potest Papa concedere sicut & de factò concedit, q̄ infirmus, diues aut religiosus oret, ieiunet, aut det eleemosynam, ergo similiter potest secum facere per se aut per suum confessorem, dum modò sit causa sufficiens ad talem indulgentiam, vt supponitur. Et ad hoc accedit beatus Thom. in. 4. dist. 20. arti. 5. q. 4. dicens quòd etiam si requiratur idem opus pro alijs, non tamen pro prælato ipso: quia non habet causam, vt se ad hoc prouocet & c. Sed hæc ratio non concludit: idèò ratio suprà posita videtur sufficiens & melior. Et facit ad hoc Caietanus, prima. 2. quæst. 96. articulo. 5.

Altera opinio.

quòd

¶ prælatus potest secū dispensare in lege & statuto suo. ¶ Et forte Richar. & Palud. &c. non intenderunt cōtradicerē huic secū dæ opinionioni: sed solum dicere, q̄si prælat⁹ impleat conditionē vt alij, id est si faciat opus pium requisitum ad lucrandum Indulgentiam, lucrari potest vt alij, aliàs non: supple nisi secum dispensans impleat in æquivalenti alio opere: in generali enim locutione particulares casus intelliguntur excepti, ergo siue hoc siue illo modo intellexerunt, teneatur vt suprā dictum est.

Quæstio vigesima nona.

Dubitarur quales anni, dies, seu remissiones peccatorum huius vitæ vel purgatorij respondent annis, diebus, aut remissionibus concessis per Indulgentias.

Espondeo per tres propositiones. *Propo. i.* Prima propositio est. Quando per Indulgentias concedūtur seu remittuntur tot dies putā. 40. dies de pœnitētia intelligūtur tot dies vtilis vel cōmunes. i. cōtinui vel interpolati. Similiter q̄n remittitur ann⁹ de pœnitētia, intelligitur ann⁹ vtilis i. cōtinu⁹ seu

cōmunis. i. interpolat⁹. ¶ Pro declaratiōe & p̄batiōe nota q̄ annus vtilis dicitur cōtinu⁹ q̄n. s. sine interuallo est pœnitētia faciēda cōtinuē per annū, vtpote singulis dieb⁹ ieiunādo: & similiter dies vtilis dicūtur cōtinui, putā per. 40. dies cōtinuos ieiunādo. Cōmunis autē ann⁹ dicitur interpolatus, quādo. s. in tali anno interpolatē fit pœnitētia, putā si per annū ieiunetur vno tm̄ die per hebdomadā aut singulis mensib⁹: & similiter dicūtur dies cōmunes. i. interpolati, putā si intra vnū annū deberet quis. 40. diebus ieiunare vno die in qualibet hebdomada & hmōi. ¶ Hoc præmissis p̄batur p̄positio sc̄dm Hostien & Panor. in ca. Cū ex co. de pœ. & re. quia cū tenor Indulgētiæ nō distinguat, ergo vtroq; modo debēt intelligi fauorabiliter, nec nos distinguere debem⁹. ca. Solitæ. de maiori. & obe. ¶ Ex quo patet q̄ quādo cōceditur

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

vnus ann^o de pœnitentia seu de iniunctis intelliguntur. 365. dies tam continui, quàm etiam interpolati, ita q̄ si quis ex iniunctioe sacerdotis teneretur ieiunare duobus annis continuis interpolatè alternatis diebus, tunc per talem Indulg. vnus anni, qui continet. 365. dies, quibus tenebatur interpolatè pœnitere, satisfacit suo debito. ¶ Et in his concor. Syluest. tit. Indulg. q. 8. & Sū. Ange. eo. tit. §. 3. & aliqui alij dicētes etiā q̄ sic debent intelligi Hostien. & Panor. vbi suprā licet dissonare videātur. Sed Sū. Ro. eo. tit. §. 21. dicit q̄ nō nisi ann^o & dies cōtinui debēt intelligi. Adri. aut in materia de Indul. est dubius. Et quidē nisi ex Papæ aut cōcedētis declaratione cōstet, non potest certō sciri: interim ex practica & ratione suprā dicta videtur, vt dictū est, intelligēdū probabiliter. Quod si dies aut ann^o de iniuncta pœnitētia remittātur aut concedantur, tunc de diebus & anno prout erant iniuncti intelligūtur & non aliter. Ita scilicet q̄ si quis tenebatur ieiunare ex iniuncto sacerdotis duob^o annis, interpolatis diebus, non remittitur nisi vnus annus de tali pœnitentia iniuncta, & manet obligatus ad alterū annū interpolatis diebus ieiunandū vel penitēdū vt sibi erat iniunctū. Quod si ex iniuncto sacerdotis teneretur, vno anno penitere interpolatis aut cōtinuis dieb^o, tūc per talē Indul. vni^o anni liberatur: & similiter de. 3. aut. 4. annis aut mensib^o aut quadragenis & huiusmōi dicatur. Et ratio hui^o est quia cū Indulgētiæ succedāt loco pœnitētiarū iniūctarū aut iniūgendarū corā Deo & Ecclesia, ergo solū valent eo modo quo deberent impleri per tale tēpus, dum tenor Indulgētiæ id patitur, vt dictum est.

Propo. 2.

¶ *Propositiō secunda.* Per Indulgentiam septem dierum vel annorum de pœnitentia absolue concessam remittitur omnis pœnitentia debita fieri in hac vita illis diebus aut annis, tam extensiuè quàm intensiuè, tam secundum Dei iudiciū quàm etiam secundum Canones & iniunctionem sacerdotis ac si omnino sufficienter quoad Deum & Ecclesiā in hac vita impleuisset. Similiter in purgatorio tantum pœnarū omnino remittitur, quantum remitteretur si in hac vita ipse sufficienter pœnitentiam egisset illis diebus aut annis pœnitentiæ debite secundū Deum & Ecclesiam.

¶ *Prima pars patet.* Quia cum Indulgentia valeat quantum sonat, sonat autē tot dies aut annos de pœnitentia indistinctè, ergo tot dies aut anni de pœnitentia indistinctè debita quomodocunq̄ per eam remittuntur in vtroq̄ foro, vt ait prima pars propositiō-

nis.

nis. Nam Indulgentiæ quò ad vtrumq; forum valent, vt suprà. q. 8. habetur. Item quia Indulgentiæ succedunt loco satisfactionū pœnitentialium, vt suprà quæstio. 3. habetur, ergo per eam satisfacit homo omnino ac si pœnitentiã debitam egisset sufficienter in hac vita, modò ipse per se satisfacisset, modò non aliàs sine Indulgentijs si viueret, quod non est curandum vllò modo de eo scilicet quod quis faceret sed de eo quod fecit aut facit secundum doctrinam veram August. Et facit ad hoc. ca. Olim. de verb. sig. q. verba sunt accipienda in potiori significatione, maximè in cõcessione Principis vt plus valeant: quantũ Ius & proprietas verborum patiuntur. ¶ Ex quo infertur qd per talem Indulgentiã septem dierum vel annorum absolute concessam, non liberatur quis saltem in foro Ecclesiæ à pœnitentiã decem annorũ vel dierum iniuncta per sacerdotem: quàmuis secundum veritatem & Dei iudicium non deberet ei imponi nisi pœnitentiã septẽ dierũ aut annorum. Hoc est intelligẽdum si ex rationabili causa sacerdos intendebat obligare ad illam maiorem pœnitentiã quàm suis peccatis deberetur. Tunc enim ex quo est valida obligatio prædicta, est verum quod dictum est. Secus si sacerdos irrationabiliter omnino aut non obligatorie sed ad arbitrium pœnitentis sub consilio illam maiorem pœnitentiã q̄ secundum Dei iudicium & Canones Ecclesiæ deberetur, vltra illos septem dies aut annos imposuit: tunc enim per illam Indulg. septem dierum aut annorum satisfit Deo & Ecclesiæ, vt suprà dictum est. ¶ Et cum suprà dictis concor. beat⁹ Tho. & Florent. & Syluest. tit. Indulg. q. 4. & Sũ. Ang. eo. tit. §. 2. & cõmuniter doct. ¶ Secunda pars præfatæ propositionis. scilicet in purgatorio &c. patet per eadem rationes quibus prima pars p̄bata est. Ex quo patet qd licet Indulgentia vnus anni quantum est ex parte sua æqualiter remittat, tamen ex parte debiti seu debitoris nõ æqualiter, sed p̄portionabiliter secundũ qd ad maiorem aut minorem pœnitentiã vnus anni quisq; tenetur intensiue aut extensiue scilicet interpolatè aut cõtinuè secundũ Deum & Ecclesiam: sic pl⁹ vel minus remittit. Et hoc est verum modò vni diei vel anno pœnitentiæ huius vitæ respondeat in purgatorio alius similis aut maior eiusdem aut maioris pœnitentiæ modò non. Quia quantum & quomodo quisq; debebat pœnitere illo anno, tantũ ei remittitur per Indulgentiã vni⁹ anni, vt dictũ est: modò ipsum pl⁹ aut min⁹ pœniteret hic si

Corollar.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

vinceret modò non, de quo non est curandum, vt iam dixim⁹. Et similiter de similibus Indulgentijs absolute vt sonat dicatur proportionabiliter. Et in hoc concordant communiter doctores, vt etiã refert Sũ. Ang. vbi supra expressè loquẽs, vt nos in hac secũda propositione de Indulgentia concessa de pœnitentijs absolute non aut de iniunctis de quibus infra propo. 3. habetur. Quãuis Syluest. eo. tit. q. 4. aliter & male dicat & mordeat nõ benè intelligẽs Sum. Ang. neq; doct. quorũ verbis innititur. vt patebit etiã infra coroll. 3. ¶ Propositio. 3. Per Indulgẽtiã centũ dierũ vel annorũ de iniuncta pœnitẽtia, solũ remittitur in foro Dei & Ecclesiã de pœnitẽtia rationabiliter iniuncta illorũ centũ dierũ aut annorũ tã intensiue q̃ extensiue: ac si quis illã iniunctã omnino impleuisset in hac vita illis diebus aut annis, & non amplior neq; grauior pœnitentia debita remittitur. Similiter in purgatorio tantũ dũtaxat pœnarũ remittitur. quatũ remitteretur si in hac vita talis pœnitens sufficiẽter impleuisset illam pœnitentiã iniunctam centum dierum vel annorum. ¶ Prima pars patet ex tenore Indulgentiã solũ remittentis tantũ de pœnitentia iniuncta & non de alia magis aut minus graui pœnitentia debita, ergo. Secunda pars patet similiter eadem ratione. ¶ Et in hac tertia propositione concordant etiam cõmuniter docto. vt etiam expressè dicunt Duran. in 4. dist. 20. & Palud. ea dist. q. 4. art. 2. & Florẽ. 1. par. Sũ. tit. 10. ca. 3. §. 3. & Supplementũ Gabrielis in 4. dist. 45. q. 3. art. 2. prop. 10. tandem dicẽtes & approbantes dictũ illorũ q̃ scilicet quãdo conceditur ann⁹ de pœnitentia iniuncta est iste sensus, id est. tantũ pœnã tibi minuetur in purgatorio ac si in hac vita egisses pœnitentiã iniunctã vnus anni: & dicit Inno. q̃ horũ dictũ consonat æquitati & tenori Indulgentiã. ¶ Ex quibus corollariẽ primò sequitur scđm Adri. in materia de Indulg. conclu. 2. q̃ vtilior forma Indulgẽtiã est ista, scilicet remitto tibi. 40. dies seu annos de pœnitentia iniuncta, quia scilicet est vtilior & vberior remissio pro illis quibus grauis seu condigna pœnitentia suis peccatis iniuncta est: q̃ illa forma Indulgẽtiã, scilicet remitto tibi. 40. dies seu annos purgatorij seu de pœna purgatorij. Et ratio est, quia vna hora, dies, seu annus pœnã purgatorij non valet tantũ ad acquitationem pœnarum de uitarum quantũ vna alia similis hora, dies, vel annus eiusdem pœnitentiã factã in hac vita: quia ibi est rigurosus forus iustitiã & satisfactiõnis tantũ non meritorie:

Propo. 3.

Coroll. 1.

hic

hic autem est forus misericordiæ & satisfactionis voluntariæ & meritoria. Et ideo vnus dies voluntariæ pœnitentiæ saltem magnæ in hac vita est expiatiuus magnarum pœnarum multorum dierum purgatorij, quanto gravior est Deo volûtaria sui ipsius punitio quàm necessaria passio. Et ideo expedit volenti promereri tales Indulgentias de iniunctis pœnitentijs, vt sit ei grauis pœnitentia iniuncta, quia aliàs non expiabitur per eas pœna grauior iniungenda, neq; grauior pœna purgatorij, quàm sit illa quæ respondet illi suæ pœnitentiæ iniunctæ quæ per talem Indulgentiã remittitur. hæc Adrianus. ¶ Secundo corollariè sequitur q̄ hæc forma Indulgentiæ s. remitto tibi centum annos de pœnitentia simpliciter est melior & vtilior quàm hæc, scilicet remitto tibi centum annos de pœnitentia iniuncta aut de pœnitentia purgatorij. Ratio, quia per illam remittuntur illi anni pœnitentiæ debite hic & quomodocunq; : quæ remissio præstat pœnitentiæ totidẽ annorum iniunctæ aut in purgatorio, & quia omnia includit, & quia per vnum annum pœnitentiæ huius vitæ remittuntur multi anni purgatorij, vt dictum est. ¶ Tertiõ corollariè sequitur q̄ secundum omnia suprâ dicta sunt concordandi doctores & intelligendi, licet prima facie dissonare videantur, vt Thomas & Albertus Magnus & de Turrecremata, & Herueus in. 4. dist. 20 vt etiam refert Palud. ea dist. 20. q. 4. articu. 2. & Florent. prima par. Sum. titu. 10. ca. 3. §. 3. & Supplementum Pisani. & Sum. Ro. titu. Indulgen. §. 16. & alij doctores dicentes q̄ sicut in hoc mundo. 40 dies pœnitentiæ plus valent vni perficiẽti eam cum maiori deuotione quàm valent alteri : ita quadraginta dies Indulgentiæ plus valent hic & in purgatorio illi qui cum maiori charitate seu deuotione seu quantitate rei datæ accedit ad lucrandum illã Indulgentiam : & similiter sicut pœnitentia quò in maiori charitate fit eò magis satisfactoria est : sic illi dies seu anni lucrati per Indulgentias eò plus vel minus satisfactorij sunt isti quàm illi, quò pœnitentia istius fuisse magis satisfactoria quàm pœnitentia illius facta cum minore charitate. Item quod dicit Richardus in. 4. dist. 20. artic. 2. quæst. 2. quòd, scilicet quando Indulgentiæ generaliter conceduntur scilicet quicumque dederit eleemosynam pro tali loco seu pro tali facto vnum annum Indulgentiæ consequatur &c. tunc pares sunt quò ad remissionem extensionis pœnæ qui plus dat & qui minus : sed impares sunt quò ad remissionem

Coroll. 2.

Coroll. 3.

Richard.

nem intensionis: sicut & quò ad sui dispositionem pro recipien-
do augmento gratiæ sunt impares in dando seu faciendo quod
imponitur respectu dati & personæ dantis, quod enim est parum
diuiti est multum pauperi &c. Hæc Richar. in sententia fideliter
recitata, vt etiam refert Adrianus vbi suprâ quâuis Sum. Angeli.
vbi suprâ aliter & malè recitet & intelligat. ¶ Quæ omnia dicta
doctorum & similia aliorum putà Bonauentur. Altiſiodoren. &
Raymund. & cæterorum sunt intelligenda sic, scilicet q̄ quantū
est ex parte operis impositi ad lucrandum Indulgētiā quò ma-
gis tale opus pium accedit ad sufficientiam causæ pię pro qua cō-
ceditur Indulgentia determinatè aut indeterminatè concessa: eò
magis participat de fructu ipsius Indulgentiæ proportionabili-
ter vt suprâ. q. 26. latius dictum est. ibi videatur. Ideò Syluester
titu. Indulg. q. 4. aliter intelligens & inde (vt solet) malè mordēs
Sum. Ang. eo. titu. §. 2. malè deceptus est.

¶ Articulus quartus in quo agitur de
duratiōe, p̄ciositate, & prædicatione
Indulgentiarū, & de modo cōceden-
di & lucrandi Indulgētiās in articulo
mortis. & cōtinet. 9. quæst. quarum
prima & in ordine. 30. quæstio est.

Quæstio trigesima.

Ques. 30
Vtrū possit quis toties quoties aut tantū semel
lucrari Indulgentiā concessā indetermi-
natè seu in perpetuū aut etiam toties quoties.

Proposi.

Propositiō. **P**spōdeo per vnicā propositionem,
quæ talis est. Quando conceditur Indulgentia in-
determinatè seu in p̄petuū aut signatè toties quo-
ties: tūc intra illud tempus potest quis eā lucrari to-
ties quoties voluerit, faciendo quod alias ad eam lucrandum re-
quiritur

quiritur. Secus quando Indulgentia conceditur ad tempus limitatum: tunc enim semel tantum intra illud tempus potest quis eam lucrari. ¶ Prima pars, quæ expressè loquitur, quâdo perennis Indulgentia conceditur putâ. 40. dierum aut Indul. plen. omnibus orantibus tot Pater noster, aut quando per magnum tempus sed indeterminatè quò ad vices conceditur talis Indulgentia orantibus aut dantibus tale quid vsque ad duos annos vel &c. probatur. Quia sic censetur voluisse Papam seu concedentem à cuius voluntate pendet hoc, vt patet: quia non videtur Papam id concessisse magis pro prima vice aut pro tali tempore quàm pro alio non signato aut pro alijs vicibus, ex quo indistinctè id concedit, ergo fauorabiliter contra concedentem est interpretanda talis concessio fauorabilis. Quod intellige & limita nisi talis reiteratio cederet in derisionem Indulgètiæ: quam derisionem probabile est Papam non intendisse: putâ si quando conceditur Indulgentia perpetua visitantibus talem Ecclesiam quis millies in die eam visitaret ingrediendo & regrediendo, certè non toties lucraretur: sed neque bis in die nisi semel tantum, quia propter vitandam talem irrisionem censetur Papam non nisi pro semel in die perpetuis temporibus concessisse: & quia à voluntate Papæ totum hoc pendet, ideo quando de eius voluntate non aliter constat, ita est iudicandum & tenendum vt dictum est. ¶ Ideò & quando conceditur Indulgentia celebrantibus aut communicantibus aut cõfidentibus diebus Dominicis intelligitur de semel in tali die, & sic de similibus. Quia & alioqui non esset rationabilis & sufficiens causa ad talem Indulgentiam: ideo censendum est Papam non aliter voluisse, vt dictum est. ¶ Et in his concordant expressè Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. art. 1. & Tho. Duran. q. 4. & alij communiter Theologi: & de Canonist. Felinus in suo tract. de Indul. & alij communiter in ca. Fi. de pœ & re. lib. 6. & extrauagã. ca. Quod autem & cap. Cum ex eo. eo. titu. & communiter Summistæ, & ad id facit practica & cõsuetudo quæ est optima interpret legum & concessionum humanarum, licet vt ait Duran. de hoc non possit vbiq; constans certitudo haberi sine Papali declaratione. ¶ Secunda pars etiam patet per eandem rationem. Inde liquet quò quâdo conceditur Indulgètia tali die à vespera in vesperam visitantibus talem Ecclesiam vel intra duos aut octo dies visitantibus talem Ecclesiam, vel visitantibus Ecclesiã talibus diebus

*Palud.
Felinus.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

diebus festis putà dedicationis aut Dominæ nostræ per singulos annos. & huiusmodi, quòd semel tantùm intra illud tempus potest quis lucrari talem Indulgentiam, prorogatur autem per duos aut octo seu plures dies, vt ait Durandus vbi suprà, vt qui non potest venire ad lucrandum vna hora seu die, veniat alio die aut hora, non autem vt sæpe veniens sæpe lucretur: quia & sic est practica communis, nisi de voluntate Papæ aliud constet aliquando.

¶ Et in hoc etiam concordant doctores communiter vbi suprà & b. Tho. 3. par. Sum. quæst. 25. articu. 2. ad quartum in addi. tertiae partis, quàmuis Sum. Ange. titu. Indulgen. §. 4 & Sum. Ro. §. 12. teneant secundum Inno. & Guillel. in speculo quòd quando Indulgentia conceditur pro visitatione Ecclesiæ etiam pro tempore determinato intelligitur toties quoties etiam in eadem die: sicut si in perpetuum concederetur: quia & sic practicitur in sancta Maria de Angelis prope Afsisium & alibi. Sed certè ad hoc potest eis responderi quod generaliter standum est, vt nos diximus in propositione secundum communiter doctores & communem practicam. Quòd si alicubi specialiter aliter practicitur, id fortè habebit locum ibidem tantùm ex speciali Papæ concessione aut voluntate saltem tacita seu interpretatiua, dum scit & tolerat ex causa rationabili: nam & sæpe communis error facit ius argumen. distin. 95. ecce ego, quia scilicet sæpe est causa & facit quòd Princeps consentiat etiam licitè vt validè fiat quòd aliàs non valeret vt glossat Gerson in regulis moralibus alfab. 24. E.

¶ Igitur in his standum est consuetudini & secundum eam & secundum suprà dicta interpretanda est

Papæ voluntas generaliter aut specialiter in casu dum de opposito non constat.

Quæst.

Quæstio trigesima prima.

*Vtrum quando quis lucratur sæpius aliquam
Indulgentiam sic concessam toties quoties,
tantundẽ Arithmeticè an Geometricè lu-
cterur vna vice sicut altera.*

Quæst. 31

Perspõdeo per duas propositio-
nes. Prima est. Quãdo conceditur quanti-
tas signata discreta, putà. 20. anni de Indul-
gentia pro qualibet vice, tunc tantundem
Arithmeticè. i. viginti anni pro qualibet vi-
ce lucratur qui talem Indulgẽtiã acquirit.

Propo. 1.

Similiter quando conceditur Indulgentia
plenaria pro qualibet vice, sic plenariè lucratur qualibet vice. Ra-
tio, quia sic expressè sonat concessio & voluntas concedentis in
quo non est dubium. ¶ Propositio secunda. Quando concedi-
tur Indulgentia confusè & successivè putà tertia pars aut quarta
peccatorum pro qualibet vice, tunc intelligitur concessa solùm
tertia aut quarta pars aequaliter Geometricè. i. de residua pœna
cui tenetur obnoxius. Exempli gratia. Quando cõceditur Indul-
gentia tertiæ partis peccatorum visitantibus talem Ecclesiam to-
ties quoties: tunc si prima vice per primam visitationem conse-
quitur remissionem tertię partis: putà si est debitor sexaginta an-
norum cõsequitur. 20. annos de illa Indulgentia, & per secundã
vicem lucratur non quidẽ totidem viginti annos quod est Arith-
meticè tantũ vt priùs: sed lucratur tertiam partem de residuo
pœnarum quibus tenetur quando lucratur Indulgentiam, putà
de quadraginta annis residuis lucrabitur. 14. circiter annos tantũ
& in tertia vice etiam tertiam tantũ partem de residuis. 27. annis
pœnarum lucrabitur: quod est Geometricè lucrari talem Indul-
gentiam seu proportionabiliter. Et sic quantumcunque & quo-
tiescunque lucretur talem Indulgẽtiã tertiæ partis etiam si nul-
lum aliud debitum pœnarum incurrat ex quo prima vice cepit
talem

Propo. 2.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

talem Indulgentiam lucrari: nunquã omnino per illã liberabitur
 quia semper manebit pœna quæ proportionabiliter seu Geome-
 tricè per tertias tantũ partes diminuta successiuè nunquã totali-
 ter minuetur. Sicut si lineam tripedalem successiuè minuere ve-
 lis per tertias partes residui proportionabiliter auferẽdo nunquã
 stabit totalis ablatio: sicut nec si per medietates proportionabili-
 ter diuidatur vt est tritum in Philosophia. ¶ Et ratio huius pro-
 positionis sic intellectæ & declaratæ est: quia sic creditur velle &
 intendere concedentem & non aliter, quia ex tenore concessio-
 nis terciæ partis constat q̄ intendit de tertia parte debitarum pœ-
 narum ad quas pro tunc obligatur quando lucratur talem Indul-
 gentiam, ergo similis est ratio de secunda & tertia vice q̄. s. terciã
 tantũ partẽ pœnarũ quibus tunc est obnoxius lucratur per talẽ
 Indulgentiã. Et sic est æqualitas Geometrica non Arithmetica in
 omnibus illis vicibus. Et in hoc concordat Gloss. in ca. Tempus.
 13. q. 2. & Supplem. Gabrielis. in. 4. dist. 45. q. 4. art. 3. dub. 3. licet
 ibi pro ratione det quandam regulã cæcellarię, quę infrã ad aliud
 propositũ habetur, nunc autem huic proposito nõ videtur qua-
 drare: concordat etiam Adri. in materia de Indulgen. in respon-
 ad argumenta ex. 4. via. & tandẽ communiter doct. ¶ Sed ad ma-
 iorẽ declarationẽ not. q̄ stat q̄ per plures actus & per plures vias
 per se & per alios in vna seu pluribus Ecclesijs contribuendo seu
 orando lucretur quis semel tantũ talem Indulgentiam, quia om-
 nia illa reputantur facta vna vice aut semel tantũ. Exempli gratia.
 Secundũ Adrianũ si quis semel per tres familiares suos in distin-
 ctis Ecclesijs aut in eadem Ecclesia contributorer aut etiam cõ-
 tribui iuberet per quemlibet quod requiritur pro lucrãda Indul-
 gentia: tunc enim stat quod omnes illę contributiones etiam to-
 tales æquivalent vni tantũ aut vni vici: sicq; solũ cõsequitur se-
 mel remissionem terciæ partis Geometricè per omnes illas, ac si
 semel contribuisset vt dictum est: sicut si daret duos argenteos aut
 tres vbi vno tantũ opus esset ad lucrandũ semel Indulgentiam il-
 lam. ¶ Item secundo stat q̄ æquivalent illæ distributiones plu-
 ribus vicibus, quodq; sæpius lucretur talem Indulgentiam per
 tales plures actus & vices distinctas. Et tunc si successiuè fiunt illi
 actus vel vices & lucratur sic successiuè vna vice post aliam, in se-
 cunda vice lucratur tertiam partem Geometricè, vt suprã dictũ
 est, & sic de alijs vicibus. ¶ Item. 3. stat q̄ sæpius lucretur talẽ In-
 dulgentiam

• Gloss.

dulgentiam per tales plures actus æquivalētes multis vicibus distinētis: & tūc si simul fiunt illæ vices vel actus simulq; lucratur toties illam Indulgentiā, dico q̄ lucratur prædictas tertias æquales numero Arithmeticè, putà. 20. annos qualibet vice: sicq; per illas tres vices simul liberatur à todo debito putà. 60. annorū pœnitentiæ debitæ. Ratio huius est, quia non est maior ratio de vna vice quā de alia ex quo simul fiunt, vt supponitur: ergo si per vnā vicē remittuntur. 20. anni de pœnis tunc debitis, ergo & per aliā, quia talis est tertia pars pœnarum tunc deuitarum quæ per quamlibet vicē tunc simul remittitur de illis. 60. annis tunc debitis. ¶ Licet in hoc vltimo oppositum teneat Adrianus vbi supra, dicēs idem esse iudiciū de hoc & de secundo casu præcedente quando successiue fiunt illæ vices, q̄. f. solū proportionabiliter Geometricè remittitur tertia pars vt supra dictum est. Quia (vt inquit) licet a parte rei non sit subordinatio tertiarum partium pœnarum deuitarum, sicut nec illorū actū aut contributionum: sicq; non sit a parte rei maior ratio de vna vice aut de vna tertia parte quā de alia, ex quo omnes illæ vices simul fiunt, & remittūtur simul illæ tertiæ pœnarū (vt supponitur) quia nec nos possumus illas signare, tamen quia Papa sic Geometricè & subordinatè concessit & Deus illi se conformat: idē Deus qui scit & potest illas distinctè designare sic etiā acceptat, & ideo est in arbitrio acceptantis Dei quam tertiam pro qua vice remittat Geometricè vt dictū est. Sicut si soluendo simul tres denarios pro tribus quorū quilibet debet vnū in arbitrio creditoris est quē pro illo vel illo capiat, non tamen omnes pro vno. Hæc Adrianus. ¶ Sed certè eius suppositum q̄. f. Papa in hoc casu sic intendit sicut si successiue fierent illæ vices, videtur falsum: non em̄ intendit nisi de remissione tertiarum pœnæ debitæ tempore quo quis lucratur Indulgentiam, quæ tertiæ cum sint æquales Arithmeticè tali tempore quando omnes tres tertias per tres contributiones aut vices simul factas lucratur, ergo Arithmeticè & omnino non autem Geometricè eas lucratur, vt supra dictum est, saluo meliori iudicio. ¶ Et idem iudicium est de eo vel ijs qui simul vel successiue bis lucratur aliquam Indulgentiam tertiæ aut quartæ partis peccatorum per aliqua opera pia pro aliquo defuncto per modum suffragij: sicut dictum est quando simul vel successiue pro se lucratur per eandem rationem.

Adrianus

Quæstio trigesima secunda.

Quest. 32

Utrum per multiplicatas cōcessionēs seu bullas Indulgentiarum etiam quis eas omnes lucratur multiplicatas per vnum & eundem actum pium ab illis omnibus assignatū, aut toties lucratur Indulgentiam plenariā quot bullas habet.

Respondeo tanquam probabilius & sic. Exempli gratia quò ad primum scilicet quò ad multiplicatas Indulgentias. Quia si vnus Papa concessit ieiunātibus in vigilia corporis Christi viginti annos Indulgentiæ & alius pōtífex totidē pro eodē actu & alius totidē: iā qui semel ieiunat illa vigilia lucratur omnes illos sexaginta annos simul. Et idē iudiciū est de diuersis pōtíficibus quorum quilibet concedit. 20. annos visitantibus talem Ecclesiā aut ei elemosynam facientibus, aut orantibus tale quid: quia per vnā tantū visitationem, elemosynā, aut orationem, lucratur omnes illas simul Indulgentias ab omnibus illis concessas. Ratio huius est, quia sic videtur esse intentio Papæ concedentis, vt patet ex practica & consuetudine Indulgentiarum concessarū interessentibus diuino officio in festo corporis Christi, & Indulgentiarum concessarum mendicantibus, vt patet in eorum priuilegijs. Item quia sicut per vnum actū aut peccatum potest quis incurrere plures censuras excommunicationis, suspensionis, irregularitatis, & huiusmodi agrauatas suprā eundem actum & hominē: ita videtur fauorabiliter velle Papa accumulare Indulgentias pro eodem actu vt patet ex practica prædicta. Alioqui frustra esset secunda concessio si nil adderet præcedenti. ¶ Eodem modo & per eandem rationem est dicendum quādo multi Pontifices cōcedunt

cedunt quilibet tertiam partem peccatorum pro tali actu, quia scilicet per tres concessiones omnes tres tertiæ æqualiter in numero & sic omnes pœnæ debitæ simul remittuntur, licet Supplement. Gabrielis in .4. dist. 45. ar. 3. dubio. 3. secundum Tho. de Argentina aliter sentiat: tamen prædictis probabilius standum est, ad quod etiam faciunt ea quæ in quæst. 31. præcedenti contra Adrianum dicta sunt. ¶ Quod ad aliud etiam quod scilicet quot bullas quis habet, toties potest lucrari Indulgentiam concessam in illis, sic scilicet quod per vnam bullam conceditur Indulgentia, viginti annorum visitanti talem Ecclesiam, aut facienti eleemosynam, & per aliam bullam idem conceditur, tunc ego possum per vnicam visitationem aut eleemosynam intendere lucrari illos viginti annos dumtaxat concessos per illam vnam bullam, & per aliam visitationem aut eleemosynam lucrari tunc aut post alios viginti annos secundum aliam bullam seu concessionem, & gaudere nunc vna bulla tantum & post alia &c. Similiter quando per vnam bullam conceditur quod quis possit absolui plenariè semel in vita & semel in articulo mortis, & per aliam conceditur idem, & per aliam idem: tunc vna vice potest gaudere aut vti illa vna bulla qua voluerit, & alia vice alia tam in vita quam in præsumpto articulo mortis vt bulla concedit, vt de articulo mortis latius habetur infra. q. 36. in primo puncto. ¶ Et ratio est, quia sic iudicandum est velle Pontificem, vt scilicet prodesset nobis sua multiplicata concessio Indulgentiarum, quæ nisi sic intelligatur non prodesset, vt supra dictum est. Et ad idem etiam est practicata consuetudo. Item quia idem est iudiciu de omnibus istis Indulgentijs pro vita & pro articulo mortis præsumpto, vt patet, quia non est ratio differentiæ. Nunc autem quando per plures bullas conceditur quod quis possit semel in articulo mortis absolui plenariè, communiter dicunt doct. quod (supposito quod intelliguntur de articulo mortis præsumpto, vt infra. q. 36. habetur) tunc potest quis in vno articulo mortis præsumpto consequi Indulgentiam plenariã virtute vnus bullæ, & in alio articulo mortis alia seu iterum virtute alterius &c. ergo similiter est dicendum de alijs Indulgentijs, vt dictum est. Et forte hoc modo posset quis lucrari stationes vrbis Romæ sæpius in die, faciendo toties secundum tenorem bullarum quot bullas habet ad hoc. ¶ Prædicta omnia intelliguntur nisi in generali aut in casu particulari oppositu conf

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

tet de mente concedentis, à cuius voluntate totum hoc pendet: regulariter autem standum est dictis: utpote quæ sic probabilius dicenda videntur. ¶ Quod ideo dico quia multi doctores tenent oppositum, maximè cõtra hoc vltimum de multiplicatis vicibus secundum multitudinem bullarum: nam & refert Supplementũ Gabrielis vbi supra quòd est regula. 57. cancellariæ curiæ Ro. sic dicens. Voluit Papa q̄ in literis Indulgentiarum pouatur clausula q̄ si Ecclesiæ vel capellæ vel aliàs aliqua Indulgentia fuerit per ipsum concessa de qua inibi specialis mentio facta non est: huius modi literæ sint nullæ. Hæc ibi. Si enim Papa habuisset notitiã primi priuilegij priùs dati, fortè non ita de facili dedisset secundum. Notanter dicitur in hac regula, ly per ipsum concessa, quia secùs si Episcopus vel alius Rom. Pontifex concessit ibidem Indulgentias: tunc enim videntur valere etiam non facta mentione de priore concessione per verba prædictæ regulæ. Hæc Supplementum. ¶ Quæ regula quomodo etiam valeat & practicetur iudicent curiales: satis est nostro proposito q̄ & Papa potest facere contra eam: quodque per eam non probatur q̄ non possit quis toties vti & lucrari Indulgentiam quot bullas aut concessiones habet à diuersis Pontificibus concessas, vt supra dictum est, tanquam probabilius esse tenendum. ¶ Nota etiam q̄ prædicta omnia solùm intelliguntur de Indulgentijs. Nam quò ad alias concessiones contentas in bullis putà ad comedendum oua aut carnes temporibus aliàs prohibitis: & ad dispensandum & absoluedum à censuris & casibus, non plus valent centum quàm vna eiusdem tenoris, vt patet. ¶ Ex omnibus prædictis sequitur quòd quando Papa concedit Indulgentiam aliquam comitantibus sacrum corpus Christi intelligitur toties quoties secundum aliquos doctores, quod videtur probabilius & magis practicatum. Alij dicunt vt Supple. Gabrielis vbi supra dubio. 4. secundum Palude &c. q̄ intelligitur semel tantùm in die. ¶ Item q̄ quando Papa concedit Indulgentiam audientibus officium diuinum seu missam tali festo vel tali Ecclesia dicit Supplement. Gabrielis vbi supra q̄ etiam intelligitur semel in die, sicut quando celebrantibus aut communicantibus concedit. Et q̄ idem iudicium est quando id concedit audientibus in Ecclesijs: dicitur enim in Ecclesijs pluraliter non vt semel lucretur in vna Ecclesia & iterum in alia: sed vt neglectum in vna posset suppleri in alia seu reiterari, vt se-

Supple.

Corollar.

mel tantum lucretur quis talem Indulgentiam in die: quodq; sic intelligitur & innuitur in ca. Si diuinum. Clemen. de reliqui. & veneratione sanctorum . vbi referuntur concessiones Vrbanus . 5. de Indulgentijs corporis Christi, & in extrauagan. Eugenij Quarti referentis Vrbanum & Martinum . 5. ¶ Ratio huius intellectus est, quia vt dicunt dicti doctores sic est mens Papæ, vt patet ex dictis. ¶ Item dicit ibidem Supplementum qd celebrantes diuina seu missas à fortiori lucratur Indulgentias concessas audientibus id est reuerenter præsentibus, & communicantibus tunc: quia eo ipso quo celebrant, interfunt & communicant: sed non lucratur eas dupliciter, scilicet vno modo quia cõmunicant aut interfunt, & alio modo quia celebrant: sed solùm semel & vno modo, quia scilicet perfectè celebrant: quia sic est intentio concedentis, vt patet ex practica sic interpretante. ¶ Item dicit ibidem Supplem. quòd si sacerdos in priuato legit solus ad partem in Ecclesia horas canonicas ante vel post horarum collegialiter factam celebrationem, etiam si interfit horarum tali celebrationi, semel tantum lucratur talem Indulgentiam concessam dicentibus officiũ in festo aut infra octauam corporis Christi. Quia sic est mens cõcedentis vt dictum est: quòd si aliter intenderet, aliter esset dicendum vt patet ex dictis. Ideo videatur tenor concessionum Indulgentiarum & secũdum illum iudicetur dum aliter suffi-
 cienter non
 confiterit de mente con-
 cedentis.

x 2 Quæstio

[Faint, mostly illegible text from the reverse side of the page, appearing as bleed-through or ghosting.]

Quæstio trigesima tertia.

Quæst. 33. *Quantum durat Indulgentia, & quomodo & quando incipit, aut desinit valere, & quomodo potest suspendi, & reuocari?*

Propo. 1.

Espondeo per quatuor propositiones, quarum prima est. Indulgentia illimitatè aut ad tempus non determinatum concessa durat in perpetuum quousque sufficienter & certò reuocetur, aut quousque perierit locus vel psona cui cõcessa est. ¶ Probat. Quia ex tenore concessionis sic patet

esse de intentione concedentis, dum oppositum non constiterit sufficienter in aliquo casu. Quòd si expressit limitatum tempus eius valoris dicen do per quinq; annos tantũ seu vsq; ad quinquẽnium, tunc non valet vltra, & ipso facto expirat talis Indulgentia, aliàs nõ si est ad tempus indeterminatũ vt ait propositio: etiã si interim aut statim Papa eam concedens moriatur, non expirat talis Indulgentia per mortem Papæ concedentis, vt habetur de re. iur. decet concessum à Principe beneficium esse mansurum libro sexto. & concor. Palud. in quarto distinct. vigesima, quæst. quarta articulo primo, & Innocent. in cap. Quòd trãslationem. de officio legati. & facit quod no. Lopus in cap. Fina. de rescriptis. lib. 6. & sequitur Gemini. ibidem. & similiter Gloss. & doctores in cap. Cum ad hoc. de cleri. non resi. & Landul. in Clemen. Fin. de electi. & Syluester. titul. Indulgentia. quæst. 5. §. 7. & Sum. Ange. & Ro. & c. doct. vbi etiam dicit Syluester quòd hoc facit valde ad omnes literas gratiosas non præiudicatiuas, & ad hoc quòd saluus conductus nõ expirat per mortem concedentis, pro quo etiam vide Gloss. singularem in cap. Cum ex eo. de electi. lib. 6. nec obstat. l. fina. ff. de pœnis. quia loquitur in pœnalibus.

Lap.

Landul.

¶ Et idem dicendum est secundum Gloss. in cap. si. de officio legati, ut ait Syluester vbi suprâ, de Indulgentijs quas legati concedunt subuenientibus locis pijs & huiusmodi, quia durant etiã post finitam legationem & post mortem ipsorum legatorum sicut & eorum statuta, etiam si in eis contineatur pœna excommunicationis, & concor. Panor. Secus de Indulgentia seu potius licentia eligendi sibi confessorum vel non residendi in beneficio & huiusmodi, quia talis licentia expirat per mortem concedentis legati seu finito eius officio: nisi sit facta cum causæ cognitione & consensu sui capituli: quia est præiudicatiua Ecclesiæ. Et sic tene (ait Syluester & Sum. Ange. & doct.) quod in cõcessione seu licentia præiudicatiua talis gratia cõcessa per Papæ inferiores sine causæ cognitione expirat finito officio concedentis aut per eius mortem. Secus si concederetur à Papa, vel si non esset alteri præiudicatiua, vel si concederetur auctoritate Papæ, ut idem Sumistæ latius dicunt tit. Gratia. & sic concordant doctores. ¶ Idẽ etiam dicendum est in Indulgentijs aliorum prælatorum utpote episcoporum, archiepiscoporum &c. secundum Palud. q. 1. non finiuntur per mortem concedentium sicut nec Indulgentiæ legatorum: quia & sic est in consuetudine optima legum interprete. Ratio autem huius quam assignat Syluester vbi suprâ quia. s. concedunt Indulgentias auctoritate Papæ, non valet. Nam episcopi concedunt Indulgentias auctoritate sua ordinaria secundum communem & veram opinionem contra Durandum ut suprâ. q. 10. propo. 2. habetur, & tamen non expirant per mortem concedentium, ergo ratio est suprâ dicta. s. quia sic ius statuit consuetudine id sic interpretante, ergo patet propositio quod ad primam partem eius. s. quousq; sufficienter reuocentur &c. de quo in propositionibus sequentibus habetur quomodo reuocari & perire possunt Indulgentiæ. ¶ Propositio secunda. Indulgentia potest validè & licitè suspendi & reuocari ad tempus vel in perpetuum, quareuocatione facta iam non amplius valet talis Indulgentia. ¶ Probat. Quia si solum valet Indulgentia ad voluntatem concedentis ergo ea mutata desinit valor eius. Item quia ex quo cõcedens est supra dispositionem positiuam præcipuè à se factam, ergo potest validè & licitè ex causa rationabili suspendere & reuocare gratias & facultates alias liberaliter sine contractu polytico pertinẽte ad iustitiam commutatiuam aut etiam distributiua per eum con-

Propo. 2.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

cessas. Et est valida talis suspensio & reuocatio: etiam sine vlla causa facta, licet reuocator talis peccet sine rationabili causa id faciendo. Et in hoc concordant doctores, communiter in ea. primo de concessione præbendæ. lib. 6. præcipue Gemini. ibidem, & Syluest. titu. Gratia. §. 2. & titu. Indulgentia. quæst. quinta. & Sum. Angel. & Ro. eo titu. & consonat consuetudo. ¶ Et sic saluatur practica Ecclesiæ & Summorum pontificum sæpe suspendentium Indulgentias, id enim non solum validè sed & licitè fit: si iusta causa (vt præsumendum est dum de opposito non constat manifestè) id faciunt, scilicet vt fideles sæpius efficaciter alliciantur ad noua opera pia eleemosynarum, orationum, visitationum ieiuniorum & huiusmodi, spiritualiter & temporaliter vtilia & necessaria Ecclesiæ, ad quæ non sic allicerentur efficaciter sine tali suspensione, si essent securi, de suarum bullarum iam semel acceptarum irreuocabili valore, ergo.

Arg. 1. ¶ Contra hoc arguitur tripliciter. Primò sicut Imperator non potest reuocare priuilegium concessum alicui pro aliqua pecunia nisi illam ei restituat, ergo nec similiter Papa Indulgentias nisi restituat id quod pro eis lucrandis datum est.

Arg. 2. ¶ Item secundò quia donatio & distributio etiam liberalis facta alicui de bonis cõmunitibus non reuocatur sine causa & demeritis eius cui donatum aut distributum est secundum communiter doctores, vt etiam ait Syluester. titu. Donatio. 1. quæstion. duodecima, & tertiadecima, ergo similiter est in Indulgentijs liberaliter donatis.

Arg. 3. ¶ Item tertio, quia sicut Deus dans vel promittens dare gratiam vel gloriam pro aliquo opere non potest negare aut reuocare sine demeritis eius cui promisit, ergo nec similiter Papa concedens Indulgentiam, ex quo suo principi Deo & regulæ & volutati eius infallibili tenetur se conformare in distributione thesauri Indulgentiarum sibi commissi.

Responsio ad. 1. arg. ¶ Respondeo ad primum negando consequentiam. Quia illic est contractus polyticus pertinens ad iustitiam commutatiuam quo emitur priuilegium aut huiusmodi: hic autem non, sed est liberalis donatio Indulgentiæ ex parte concedentis de thesauro Ecclesiæ, vt supra q. 1. corol. 1. habetur: quàmuis non fiat sine causa pia alliciente homines ad pia opera: ideo talia pia opera eleemosynæ sicut opera ieiunij aut orationis pro quibus est cõcessa Indulgentia, non sunt eis restituenda, neque in hoc defraudantur

dantur, quia satis præmij essentialis & accidentalis à Deo receperunt in re aut in spe pro illo pio opere ab eis debitè factò. Neque illa pia opera fecerunt aut dederunt in precium Indulgentiæ: sed vt meritum congrui pro præmio Indulgentiæ, vt suprà quæst. decima octaua, propositione prima habetur.

¶ Ad secundum respondeo, negando consequentiam, nec est simile. Dico enim quòd antecedens & ratio illa solùm procedit, & habet veritatem in bonis quæ iam per talem donationem in ius & dominium donatarij transferunt, quæ ex quo iam sortita sunt suum effectum non possunt reuocari. Et similiter concedo quòd postquam Indulgentia alicui concessa sortita est suum effectum, vt pote quia virtute eius remissa est tanta vel tanta pœna secundum eius tenorem, non potest reuocari id quod remissum & donatum est, ita quòd iam remissum & donatum non sit. Sed quò ad id quod non est remissum & non est sortita effectum talis Indulgentia potest suspendi & reuocari, ne deinceps habeat effectum & valorem, ex quo quo ad id non est facta donatio & remissio in effectum, vt dictum est.

¶ Ad tertium respondeo, negando consequentiam. Quia non est simile: quia gratia & gloria est merces operis debita tali homini de lege: Indulgentia autem non est nisi præmium de congruo datum pro opere pio, & vt per eam homines alliciantur ad opera pia, vt per allectiuum, vt suprà. quæst. 1. & quæst. decima octaua allegatum est. Ideò tale præmium & allectiuum potest licitè suspendi & reuocari vt per alterum simile, scilicet per aliam Indulgentiam homines alliciantur ad similia opera pia, vt dictum est. Et idem iudicium est de alijs concessionibus contentis in bulla ad confitendum, ad absoluendum, ad comedendum aliàs prohibita, quia eadem ratione possunt suspendi & reuocari.

¶ Propositio tertia. Reuocatio bullæ seu Indulgentiæ non nocet neque tollit eius valorem in foro Dei & Ecclesiæ ante sufficientem certificationem de tali reuocatione seu suspensione, nisi Papa aliter aliquando intendat. ¶ Prima pars patet. Quia sic est intentio Papæ concedentis aut reuocantis seu suspendentis, quòd scilicet non habeat effectum nec vllò modo noceat antè sufficientem notitiam eius, vt patet ex practica & secundum communem intellectum doctorum, vt latè agit Gemini. de concessione præbendæ. capit. primo, libro sexto,

*Respõsio
ad. 2. arg.*

*Respõsio
ad. 3. arg.*

Propo. 3.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

& sic fuit determinatum per doctores communiter in dict. ca. 1. quia olim Calixtus Papa concessit Indulgentiam plen. omnibus dantibus subsidium : quam Indulgentiam postea successor eius reuocauit : & tamen determinant doct. ibidem q̄ illi omnes qui subsidium dederunt illo intermedio tempore à die reuocationis vsque ad diem notitiæ lucrati sunt illam Indulgentiam : & concordat Syluester. titu. Indul. q. 5. & titu. Gratia. §. 2. & Sum. Ang. & Ro. eisdem titu. §. 7. & c. ¶ Secunda pars scilicet nisi Papa aliter aliquando intendat, patet. Quia quò ad Deum & consciētiam totum hoc pendet ex voluntate concedentis etiam non notificata vt valeat suspensio & reuocatio ex tempore quo Papa voluit nò valere & reuocauit. Quò ad forum autem contentiosum & in foro Ecclesiæ non valebit concessio aut reuocatio & suspensio, nisi à tempore sufficientis notitiæ aut notificationis, aut nisi expresse appareat ex tenore reuocationis aut literarum Papam velle q̄ talis reuocatio aut suspensio habeat locum à tempore quo facta est seu à tali die etiam si non sit notificata, vt dicit Gemini. & doctores vbi supra, & Syluester vbi supra titu. Gratia. §. 2. Nam licet lex non habeat virtutem obligandi nisi à tempore sufficientis promulgationis, reuocatio autem vel suspensio legis & dispositionis cuiuscunq; habet vim, etiam si non sit promulgata à tempore quo talis reuocator voluit illam valere. Plus enim requiritur ad ædificandum quàm ad destruendum, & plus ad obligandum & concedendum quàm ad deobligandum, destituendum, & reuocandum, ergo. ¶ Sed vt dicit Sum. Ro. titu. Indulgentia. §. 7. raro vel nunquam Papa intendit reuocationem Indulgentiarum valere ante eius sufficientem notificationem tam in foro conscientiæ quàm Ecclesiæ, sed vt supra dictum est, post eius sufficientem notificationem. ¶ Vtrum autem priuilegium sumat vires statim vt conceditur etiam ante notificationem vide Syluest. titu. Priuilegium. q. vltima. ¶ Propositio. 4. Indulgentia concessa expirat per aduentum alterius posterioris quæ primam non compartitur secum, vt pote si in largitione Indulgentiæ in die dedicationis Ecclesiæ concurrunt multi concedentes putà archiepiscopus & Episcopus & c. solum valet illa posterior cum omnes non possint habere locum vt supra. q. 12. propo. 1. & 2. & c. ¶ Expirat etiã Indulgentia destructo tali loco cui concessa est, sic q̄ dedicatiõe aut ædificatiõe iterata talis locus indigeat: similiter mortuis per-

Gemini.

Propo. 4.

sonis

sonis quibus tantum illa Indulgentia concessa erat, vt ait Palud. in. 4. dist. 20. q. 4. art. 1. Sicq; patet in Summa ex omnibus supra dictis, q; Indulgentia expirat communiter per reuocationem aut suspensionem perpetuam aut temporalem, & per aduentum posterioris non compatientis primam, & per destructionem loci aut personæ cui concessa est.

Quæstio trigesima quarta.

Vtrum Indulgentia similiter & licentia aut concessio data alicui ad absoluedum de peccatis, casibus, & censuris extendatur & valeat quò ad peccata & casus & censuras, contracta & commissa, seu comittenda & cõtrahenda post concessionem illius Indulgentiæ seu facultatis, etiam si cum confidentia talis cõcessionis comittantur, an solum quò ad commissa & contracta ante concessionem illam.

Quæst. 34.

Espondeo per tres propositiones, quarum prima est. Quò ad Indulgentias standum est earum tenori: quia scilicet si Indulgentia sonat vt semel possim illam lucrari: tunc certum est illam solum valere quò ad commissa peccata vsq; ad tempus quo talem Indulgentiam lucrabor: & non ad futura, vt dicunt communiter doct. & Sum. Ro. titul. Indulg. §. 16. & patet ex supra dictis. q. 6. Ideo si nunc ego plenarie absolutus per Indulgentiam plenariam decederem, cerè statim volarem ad cælum, nisi alia mortalia aut venialia post talem Indulgentiam commissem. Quò si Indulgentia sonat toties quoties aut q; sepius illam possit quis lucrari in anno aut in perpetuum, tunc patet q; toties aut sepius de commissis tantum vsq; ad tempus illud quò illam Indulgentiam lucrari voluerit valet Indulgentia. Ratio horum est, quia sic sonat tenor Indulgentiæ, cui est standum, vt dictum est.

Propo. 1.

¶ Propositio secunda. Si in facultate cõceditur posse absolui aut

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

dispensari toties quoties aut indeterminatè in perpetuum aut vsq; ad tale tēpus intelligitur etiam de cōmittendis postquàm talis facultas concessa est, & quoties voluerit, vt patet tum ex tenore, tū etiam ex consuetudine sic interpretante. Hoc est verum nisi oppositum constet sufficienter de voluntate concedentis, putà si dicit de cōmissis vsq; ad tēpus concessionis seu notificationis: tūc enim non valet ad commitenda peccata &c. aut si alia huiusmodi verba apponantur. ¶ Propositio tertia. Quando in facultate non excipiuntur ea quæ cum confidentia talis facultatis commissa fuerint de rigore videtur concessa, vt scilicet ad ea etiam se extendat talis facultas, aliàs secùs. ¶ Hæc propositio videtur probabilis stando in rigore talis concessionis nihil excipiētis: quia priuilegium latè interpretandum est contra concedentem, maximè in fauorabilibus quæ non sunt in præiudicium tertij, vt suprà. q. 7. propo. 4. habetur, qualis est talis cōcessio præfata, sicut & quilibet facultas ad absoluendum de reseruatis quibuscunq;. ¶ Item quia ex quo aliquando in bullis seu facultatib⁹ huiusmodi fit expressè talis exceptio, q̄ scilicet virtute talis facultatis non possit absolui ab ijs quæ cum cōfidentia eius cōmiserunt, ergo quādo talis exceptio non ponitur, videtur concessa: quia quando Ius non excipit, nec nos excipere aut distinguere debemus, vt habetur suprà. q. 7. propo. 4. latè. ¶ Item quia Ius non dicit q̄ ipso facto priuilegium amittit qui cōcessa sibi abutitur potestate, sed dicit q̄ priuilegium meretur amittere, & ita secundum merita inuinit priuationem vel declarationem amissionis nō ipso Iure aut facto fieri, sed posse & debere fieri: sicut dicit Augustinus q̄ peccator est indignus pane quo vescitur: non tamen eo ipso quo peccat, est priuatus Iure quod habet in suo pane. ¶ Itē quia licet clausula seu exceptio generalis in concessione & lege intelligatur appositā, licet non exprimat, prædicta tamen exceptio non est generalis in omnibus concessionibus, vt patet: quia aliquādo ponitur aliquando non in facultatibus fauorabilibus. Ergo sic videtur probabiliter stando in rigore dicendum: & videtur concordare Syluest. tit. Indulgentia. q. 10. parti. 5. ¶ Quod ideo dico in rigore, quia si de mente concedentis aliud probabiliter præsumatur aut constet, tunc talis concessio aut priuilegium non extenditur ad ea quæ cum confidentia eius commissa fuerint post talem concessionem, vt patet: quia à voluntate concedentis pendet totum

Propo. 3.

August.

tum hoc. ¶ Vnde quia in generali concessione aut facultate contra Ius cōmune non p̄sumitur quis concedere velle id quod nō esset specialiter concessurus, vt est cōmunis regula vtriusq; Iuris, specialiter autem non esset quis concessur⁹ id vnde esset incenti uū peccandi, quale videtur esse si concederetur facultas etiam ad ea quæ cū confidentia ei⁹ cōmitterētur: quia & semper est interpretatio faciēda vt vitetur delictū, vt habetur in l. i. C. De his qui. §. Si fundum. Ergo hinc videtur q̄ concedens nō intendit q̄ ad ea sua facultas extendatur: & per consequēs q̄ ad ea non valerit nisi expressè concedatur. Et ideo vt securiūs videtur q̄ hoc sit tenēdū, imò & absolutè sic quærētib⁹ & nō quærētib⁹ dogmatizādū est ad terrorē & p̄seruationē peccati: etiā si p̄dicta tertia propositio in rigore vt posita est, esset vera. Multa enim vera oportet sepe taceri & occultari propter scandalū etiā pusillorū euitandū: neq; talis veritas est reuelāda nisi in particulari & in casu & secretē, aut nisi vbi ex tali occultatione dispendium aliquod probabiliter immineret. Quantō magis quōd (vt dictum est) p̄dicta tertia propositio non est satis certa etiam in rigore, sed dubia, licet probabiliūs videatur id quod ipsa dicit in rigore tenendū. In dubijs autem tenendum est securiūs quōd scilicet talis facultas non se extendit ad ea, quæ cum eius confidentia committuntur, nisi constet de opposita voluntate concedentis: aut in casu particulari quo dispendium immineret, si circa talia non valeret talis facultas absoluendi, vt sæpenuerō contingere potest desperatio aut huiusmodi, nisi taliter iam commissa absoluantur & dispensentur aliquando virtute talis facultatis, dum modò illi notificetur, quōd talis facultas iam non ei valebit ad alia cum eius confidentia de cætero committenda propter rationes suprā dictas, de his etiam vide Syluest. titulo. Priuilegium, quæstione tertia. ¶ Sed nota quōd tunc tantū dicitur quis peccare cum confidentia talis facultatis, quando ex talis facultatis confidentia mouetur ad committendum id ad quod non moueretur sine ea. Non dico quōd quando non committeret illud si talem facultatem non haberet, sed dico q̄ quando non moueretur ad id nisi ex tali confidentia, tunc dicitur ex tali confidentia peccare: est namq; differētia inter hæc. Stat enim q̄ si ego nō haberem talem facultatem & tam facile remedium, certè cauerem sollicitiūs ne inciderem in talia reseruata: at verò cum video mihi

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

*facile remedium per talem facultatem in esse, sicut & ad alia non
 reseruata, certè nõ magis curo illa cauere ac si reseruata nõ essent
 vel sicut alia non reseruata pro quibus facilè remedium habetur.
 Et tamen in hoc casu est verum q̄ talia ego non committerem si
 talem facultatem non haberem. Et tamen hoc non est positiuè
 cum confidentia bullæ, aut (quod idem est) causaliter ex confidē
 tia bullæ peccare dum talis cōfidentia non est causa positiuè mo-
 uens ad peccandum: sed est causa priuatiua seu concomitans ad
 peccatum, dum per talem confidentiam ego negligentior indies
 tio ad cauendum diligentius talia reseruata q̄ si talem facultatem
 non haberem: & per consequens hoc non est præbere aut sume-
 re causaliter incentiuum peccandi, sed est per talem confidentiã
 auferri specialem sollicitudinem cauendi talia reseruata. Quòd si
 ego non solùm ex tali confidentia facultatis essem negligens ad
 cauendum reseruata sicut non reseruata, sed insuper mouerer spe-
 cialiter ad exequendum praua desideria seu passiones quibus etiã
 aliàs ad talia reseruata instigor & moueor: tunc verè propriè talis
 confidentia facultatis est causa positiua aut positiuè mouens ad
 peccatum & præstans incentiuum ad id: & talis dicitur propriè
 cum confidentia seu potiùs ex confidentia talis facultatis pecca-
 re: sicut quando aliqui dicerent & deliberarent secum dicentes.
 Accipiamus hanc bullam & occidamus illum, quia absoluemur
 per illam: vel bullam habemus qua possumus absolui, occidamus
 illũ &c. & iste talis non potest absolui virtute talis facultatis quan-
 do in facultate excipitur explicite aut implicite is qui cum confi-
 dentia facultatis peccat, vt supra dictum est. Ille autem alius su-
 præ dictus qui solùm fit negligens per talem facultatem ad cauē-
 dum reseruata ac si non essent reseruata, videtur q̄ benè potest
 absolui virtute talis facultatis etiam expresse excipientis eum qui
 cum eius confidentia peccaret. ¶ Et ratio huius est, quia virtute
 talis exceptionis solùm excipitur is qui propriè & positiuè ex tali
 confidentia mouetur ad peccandum, & habet incentiuum pec-
 cati, & hoc solùm intendit concedens præcauere quando talem
 exceptionem expresse aut implicite facit. Quia & in concessio-
 ne suæ facultatis certè intendunt liberare eos, quibus eam conce-
 dunt à maiore sollicitudine circa reseruatorum commissiõnem
 & remedium adhibenda, quàm si non essent eis reseruata. Alio-
 qui periculosum & ferè semper scrupulosum esset habere tales. fa-
 culta-*

Quæstio trigesima quinta. 159

cultates nisi sic intelligantur propriè, vt dictum est: cum cuilibet peccanti in reseruatīs ferè semper occurrat cognitio aliqua de tali facultate & remedio & intentio aliqua se remediandi post commissum tale peccatum reseruatū, sicut non reseruatū: quia & si putaret non patere sibi remedium nisi difficile, sicut existenti in articulo mortis, certè sollicitiùs caueret omnis homo peccans tam in reseruatīs q̄ in non reseruatīs. ¶ Et nota q̄ talis exceptio eius qui cum confidentia talis facultatis peccaret semper intelligitur de peccatis in futurum post habitam talem facultatem, nō autem de commissis in præteritum cum confidentia habendi seu impetrandi talem facultatem seu bullam. Quia per talem concessionem vel exceptionem solū intendit concedens præcauere incentiuum delinquendi, quod respectu futuri tantū est & dicitur, sicut & intenditur.

Quæstio trigesima quinta.

*Quæ sit forma verborum in concessione
Indulgentiæ?*

Quæst. 35.

Espondeo quòd non est aliqua forma specialiter assignata: sed quęcunq̄ue forma significans Indulgentiā concedi cū debita & cōsona intentione sufficit. ¶ Probat̄ur. Quia actus iurisdictionis solius (qualis est iste vt suprā. q. 1. habetur) non habet certam formam, cum totum hoc depēdeat ex voluntate concedētis. Probat̄ur autem q̄ fit actus solius iurisdictionis. Quia ex quo non est actus ordinis neq̄; propriè sacramentalis remittens culpam sed pœnam tantū, vt suprā. q. 6. & potest fieri etiā extra sacramentum, vt suprā. q. 5. ergo non requirit formam sacramentalem: sed sufficit ea quæ explicet Indulgentiā talem seu remissionem pœnarū concedi sicut in alijs actibus purè iurisdictionis fit & sufficit, ergo. ¶ Et in hoc concordāt cōmuniter doct̄. vt etiā expressè ait Gerson in tract. Absol. sacra-
menta

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

mentalis. Alph. 33. K. & Floren. prima parte Sum. tit. 10. ca. 3. §. 5.

¶ Ex quo patet primò q̄ quando Papa concedit per se ipsum Indulgentiã ex nunc pro tunc alicui facienti tale quid, putã visitanti Ecclesiã & huiusmodi, tunc ipso facto lucratur illã absq; hoc q̄ aliquis confessor ei illam concedat. Quãdo verò Papa non sic concedit, sed concedit aut cõmittit alicui putã cõfessori aut prædicatori q̄ eam cõcedat facienti tale quid, tunc non lucratur quis illam, nisi ille cui Papa sic cõmisit concedat, vt suprà. q. 20. & latius. q. 24. propositione. 5. habetur : quia nisi talis forma ibi taxata aut modus ibi taxatus seruetur, non valeret Indulgentia. Rarò aut vel nunq̄ Papa imponit aliquã formam seruandam in concessione Indulgentiæ, licet imponat modum ad eã lucrandũ. Vnde illa forma quę solet poni in bulletis, dicendo Misereatur tui &c. vbi ponitur valde longa explicatio absolutionis & concessionis Indulgentiæ secundũ Florent. vbi suprà non ponitur à Papa nec est in originali bulla, sed ponitur à Cõmissarijs, vt sic in summa sciãtur & explicetur casus & sententiæ à quib⁹ quis potest absolui virtute bullæ, ideò nõ est necessariò seruanda ex vi indulti, vt dictũ est. ¶ Et si quæras quę forma cõmuniter est obseruãda circa hoc, respõdeo secundũ Florët. vbi suprà. & Syluest. tit. Indul. q. 10. par. 5. q̄ quia cõmuniter in bullis dicitur q̄ cõfessor plen. remissionẽ tali personæ largiatur, ideò tunc videtur cõueniens forma, q̄ præmissa absolutione ab excõmunionem & peccatis scđm facultatem indulti dicẽdo Misereatur tui &c. Indulgentiã & absolutionẽ &c. Ego auctoritate & sanctæ Ecclesiæ mihi cõmissa, seu auctoritate qua nunc fungor, te absoluo ab omni vinculo excõmunicationis, & restituo te sacramentis Ecclesię, & ab omnibus tuis peccatis, & concedo tibi Indulgentiã plen. seu remissionem plen. omnium peccatorũ tuorũ, in nomine patris & filij &c. Quod aut additur, de quib⁹ corde contritus & ore cõfessus &c. nõ debet dici, nisi id in tali indulto exprimat, quia nocet. Similiter nec illud, præter ea quę cũ confidentia hui⁹ indulti cõmissi &c. nõ debet dici, nisi id in tali indulto exprimat, quia nocet, vt benè hoc ait Syluester vbi suprà q̄ sic est intelligendus & limitandus Florent. Et alia verba etiã superfluit & sæpe nocent, ideò non sunt dicenda secundũ Gerson vbi suprà. Item vtrum ei qui ex quacunq; causa non est confessus peccatũ, debeat dici absoluit à peccatis vide infrã. q. 36. in. 2. pũct. Ideò tutius est scđm Ger-

Florent.

son vbi supra q̄ quis petat concedi sibi Indulgentiã talem secundũ Papæ concessione & intentionẽ, quodq; conferens supra dicto modo concedens sic dirigat suam intentionẽ ad gratiã à Papa concessam, siue explicetur siue non illa intentio & cõcessio Papæ. Et ista forma est sufficiens tam pro sanis q̄ pro existentib⁹ in articulo mortis. Imò & dicit Florent. vbi supra, q̄ etiam si nõ seruetur prædicta forma, si tenor indulti eam non requirit, sufficit quæcunq; alia æquiualens putã dicendo, do tibi illam indulgentiã quę continetur in tuo indulto, seu quã Papa concessit tibi posse dari, etiam si non dicatur in nomine patris &c. Similiter si dicat Dominus te absoluat à tua culpa & pœna, seu concedat tibi Indulgentiam, quam tibi Papa concessit, aut secundum gratiam tibi à Papa concessam, sufficit: quàmuis hoc videatur dubium, pro quanto is cui Papa commisit vt Indulgentiam concederet, nõ videtur concedere quid secundum formam indulti, sed solũ de præcatiõẽ committere Deo, vt ipse concedat, valeat quod valere potest.

Quæstio trigesima sexta.

Quomodo agendum est cum existente in articulo mortis quò ad concedendum Indulgentias & quò ad omnia alia ad eius animæ salutem pertinentia.

Quæst. 36

Espondeo per tria pũcta, quorum primum est. ¶ Quando conceditur Indulgentia pro articulo mortis vtrũ intelligatur de vero articulo mortis, an de præsumpto, an de vtroq̄ue. Ad quod dico tria. ¶ Primò q̄ quando Papa expressè dicit pro vero articulo mortis, tũc patet q̄ de vero tm̄ articulo mortis intelligitur. Quãdo aut̄ absolutè dicit p articulo mortis, tũc intelligitur tã de articulo vero q̄ de pbabiliter

Punct. 1.

Dictũ. 1.

litter

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

liter præsumpto quomodocunq; . Et ratio horum est, quia sic rationabiliter præsumitur de voluntate Papæ dum aliud non constat, sicut extrema vnctio pro articulo mortis vero & præsumpto ex infirmitate intelligitur, & non solum pro vero articulo mortis. Et in hoc consentiunt expressè Gerson & Florent. vbi supra in. q. præcedente habetur allegati, & Supplementū Gabrielis in 4. dist. 45. q. 4. art. 3. dub. 1. ¶ Et nota qd aliud est articulus mortis,

Aliud mortis articulus, aliud mortis periculum.

Nam articulus mortis dicitur quando quis est iam in puncto mortis, ita qd iam de eius vita probabiliter desperatur vndecunq; id proueniat. Periculum autem mortis dicitur quando quis est in tali actu qd est quidem timendū de morte, modò de vita desperetur, modò non: vndecunq; tale periculū proueniat putà ab infirmitate vel quia est in bello, peste, seu navigatione periculosa aut in partu difficili &c. Bulla autem concedit aliquando pro articulo aliquando pro periculo mortis, vt dictum est, quod est attendendum. Sæpè autem alterum pro altero vsurpatur, ideò confusæ studini stetur.

Dictū. 2.

¶ Secundo dico qd quando Indulgentia conceditur pro vero articulo mortis, tunc nō lucratur illam quis in articulo mortis tantū probabiliter præsumpto: etiam si ei concedatur à sacerdote. Ratio, quia solum pro vero articulo mortis concessa est: & tunc non plus valent mille bullæ concedentes Indulgentiam plenariam pro vero articulo mortis quàm vna eiusdem tenoris, vt patet. ¶ Si autem concedatur semel tantū pro articulo mortis simpliciter, quod idem est, qd pro articulo mortis probabiliter præsumpto, vt dictum est, tunc semel tantū potest in tali articulo mortis probabiliter præsumpto lucrari talem Indulg. & postq̃ semel sic eam fuerit lucratus siue in primo siue in secundo aut alio articulo mortis præsumpto, iam non poterit eam lucrari amplius, nec illa bulla gaudere aut vti ad idem, quia sortita est totum suum effectū: sed si habet aliam bullam aut facultatem similem ad idem, potest illa vti in alio articulo mortis præsumpto aut vero semel tantū. Et similiter de alijs eiusdem tenoris dicatur. Quia quod ad hoc toties in tot articulis mortis præsumptis potest vti, quot bullas aut facultates habet ad hoc. Et tūc nihil valet aut prodest dicere qd referuetur pro alio articulo mortis vero vel præsumpto. ex quo Papa id non concedit: qd si id cōcedit etiam si id ei non dicatur, nihil obest, vt infra in. 3. dicto habetur latius. Ratio hui⁹ est, quia sic videtur intentio Papæ conce-

concedentis semel tantum pro articulo mortis : alioqui ly semel nil efficeret: & concordant communiter doctores. ¶ Tertiò dico, q̄ quando Indulgentia cōceditur pro articulo mortis simpliciter non dicendo semel, tunc supposito q̄ intelligitur de articulo mortis vero vel etiã præsumpto, vt in primo dicto habetur : vtrū valeat semel tantum, vt in secundo dicto habetur, an toties quoties.

Dictū. 3.

In hoc est triplex opinio. Prima opinio est Florent. & Syluest. titu. Indul. q. 10. & Supplem. Gabrielis vbi supra, & communiter doct. q̄ solū valet semel ac si Papa expressisset semel, vt supra secundo dicto habetur. Ratio, quia ex quo quis semel vsus est priuilegio indeterminatè concessio iam expirat per primam vicem, nisi in ipso priuilegio aut bulla exprimat q̄ possit eo vti toties, vt sæpe dicitur in bullis propter hanc causam.

Opinio. 1.

¶ Secunda opinio aliorum est. q̄ si confessor aut alius secundum formã indulti concedens talem Indulgentiam quando eam concedebat addidit, q̄ si de hac infirmitate vel hac vice non obieris referuetur tibi talis Indulgentia pro vero articulo mortis (vt cōmuniter ponitur in formularijs absolutionum in bulletis) tunc non lucratur eam tunc, sed referuatur pro alio articulo mortis vero vel præsumpto, vt ibi dictum est. Quod si id nõ addatur, iam si prima vice lucratus est talem Indulgentiam, non potest iterum eam lucrari, quia non valet nisi semel, vt dicebant doct. primæ opinionis. Sed certè non videtur quare talis referuatio pro alio articulo mortis fiat si id Papa non concedit, maximè si homo habens bullam intendit q̄ habeat effectum tunc in illa prima vice, vt fit quando non requiritur q̄ concedatur in tali articulo ipsa Indulgentia per aliquem confessorem aut per alium, sed Papa ipse ex nunc pro tunc in tali articulo mortis concedit ei talem Indulgentiam pro tali opere pio facto. Ideo communiter non tenetur hæc opinio.

Opinio. 2.

¶ Tertia opinio est q̄ toties quoties homo venerit ad articulum mortis potest lucrari talem Indulgentiam : quia non expirat per quascunq; vices homo vtatur ea. Ratio, quia sicut aliæ concessiones concessæ pro articulo mortis aut pro tempore infirmitatis, putã ad absoluumdum de peccatis & censuris in articulo mortis ad celebrandum domi suæ & communicandum & audiendum diuina tempore infirmitatis & in articulo mortis, intelliguntur toties quoties in talibus articulis occurrentibus, vt patet ex practicata consuetudine, ergo similiter eadem ratione est intelligendum de In-

Opinio. 3.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

dulgentia indeterminatè concessa. Sicut etiam dicitur q̄ extrema vnctio solùm est pro articulo mortis, intelligitur de quolibet articulo mortis probabiliter occurrente q̄ habet fructum suum, sic etiam de Indulgētia prædicta. Quia & indefinita Iuris æquiualeat vniuersali, nisi de mente Papæ aliter constet aliquando. Et hanc opinionem piè tenere videtur Gerson in tractatu de absolutione sacramentali Alpha. 33. K. vbi postq̄ de articulo mortis vero locutus fuerat, statim de Indulgētia pro articulo mortis absolutè concessa dicit q̄ pro quolibet articulo mortis homo petat sibi concedi indulgentiam, & ei concedatur, vt supra. q. 35. dictū est. ¶ Et ad rationes primæ opinionis, q̄ si aliquādo in bullis exprimitur toties quoties, & q̄ referuetur pro alio articulo mortis vero &c. dico id poni ad maiorem declarationem seu etiam ad restrictionem hanc, q̄ scilicet solùm valeat Indulgētia illa pro vero mortis articulo, vt dicebat secunda opinio. Quando verò nil talè dicitur in bulla, certè non videtur quare debeat restringi cū fauores sint ampliandi quantum patitur proprietates verborum: & beneficium Principis sit latè interpretandum, maximè fauorabile & in nullius præiudicium, vt supra. q. 7. propositione 4. habetur latè. Priuilegium autem quod est propriè priuilegium scilicet militans contra Ius vt priuata lex, benè expirat per primam vicem qua quis eo vititur, vt dicunt Iuristæ communiter, vt est licentia concessa ad absoluendum de reseruatis, nisi aliud constet de mente concedentis, vt supra quæstione trigesima quarta latè habetur.

Punct. 2.

¶ Secundum punctum. Quæ forma absolutionis sit seruanda & diligentia vt in articulo mortis quis lucretur Indulgētia concessam? Ad quod respondeo per tria dicta, quorum primum est, q̄ Indulgētia plenaria pro articulo mortis concedenda per confessorem vel per alium secundum tenorem indulti non concedatur infirmo anteq̄ pbabiliter appareat q̄ vult expirare, quādo iam non videtur ei facultas peccandi saltem mortaliter aut notabiliter, vt sic statim moriendo euolet ad cælū cum illa Indulgētia plenaria sine vllō defectu acquisita, secūs si haberet aliquē defectum, vt supra. q. 14. in resp. ad primum argumentum habetur secundum censuram Parisien. contra Erasmus. Idèd si ante tale punctū ei concedatur talis Indulgētia, potest interim peccare, & quò ad talia peccata postea commissa non valebit ei Indulgētia iam

Dictū. 1.

iam concessa: sed opus erit pro eis alia satisfactione: quam tamen in tali articulo ipse vix habere aut præstare potest nisi in purgatorio. ¶ Et creditur quod hac de causa in ordinario Romano statutum est quod quando religioso infirmo datur sacramentum extremæ vntionis tunc sacerdotes omnes ipsum absoluant: quæ quidem tñ absolutio non est propriè sacramentalis neq; à peccatis, ex quo talis nõ nisi in sacramento fieri potest: & de his quæ aliquo modo in foro sacramentali cognouit sacerdos vt iudex secundũ communiter doctores. Absolutio ergo illa quæ fit cõmuniter à sacerdotibus simul, est solũm quædã deprecatio Ecclesiæ ad impetrandũ, remissionem culpãũ seu pœnarũ aut alia bona & remotionẽ impedimentorũ ad benè moriẽdũ: sicut fit confessio gñalis in Missa & alijs horis officij diuini: vel est quædam absolutio iurisdictionalis ab excõmunionib; seu alijs cẽturis seu pœnis Ecclesiasticis si eis forte tenetur obnoxius aliquo modo. Et huic cõsonat quod in aliquibus religionibus post mortẽ talis infirmi, fit talis absolutio, & anteq̃ fiat inquiritur à circumstãtib; dũ corp; debet sepeliri vultis quod absoluaatur? vt fit apud Carthusien. Et aliquãdo apud seculares idẽ fit cum corp; non sepeliretur nisi Episcop; aut alius prælatus mã daret & creditores consentirent. Aut talis absolutio non est nisi quædã cõcessio Indulgentiæ plen. tunc qñ iã præsumitur esse in vltimis, præsupponit enim ordinariũ Romanũ quod vsq; tunc nõdum cõcessa est saltem publicè vt constat: & quod ad hoc habetur in ordine cõcessio aliqua saltẽ implicite facta de tali Indulgẽtia, ex quo tale ordinariũ est quod ad hoc per Papã & Ecclesiam conditũ aut confirmatum, vt Gerson refert in tract. de absolutione defuncti Carthusien. Alphab. 33. litera. M. ¶ Vnde id quod habetur in dicto ordinario Ro. quod scilicet talis absoluaatur ab omnib; simul, constat non esse necessarium: quia sufficit vnus & vni tantũm cõmittit Papa, vt concedat Indulgentiam & absoluaat à centuris & vnus tantũm id efficit: sed ideo fit simul ab omnib;: quia illæ orationes deprecatoriæ. I. Misereatur tui &c. Indulgẽtiã &c. eõ erũt efficaciores & validiores quò à pluribus dicentur Plus enim valet oratio multorum q̃ paucorum cæteris paribus, & vt ipse infirmus ampliũ confortetur & consoletur & eleuetur ad Deum, videns quod omnes orant pro eo loco etiam Ecclesiæ: & vt ab eo tollatur scrupulus, si quis fortè erat, ne iam dubitet de intentione aut de effectu concessionis, si fieret per vnum tantũm.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

- ¶ Forma autem absolutionis & concessionis Indulgentiæ est illa quæ suprà. q. 35. habetur: ita q̄ concedens & absolvens intendat absoluerè & concedere quantum & quomodo potest quacūq̄; auctoritate ordinaria aut delegata, licet eam non exprimat dicendo auctoritate priuilegiorum nostri ordinis, aut auctoritate Pape mihi cōmissa &c. Quia non est necesse, & forè aliquādo inutile & noxium esset id exprimere. Sufficit ergo intentio prædicta cum forma absolutionis suprà posita. ¶ Et si quæretur utrū taliter concedens & absolvens debeat dicere Absoluo te à peccatis, quando ille infirmus aut mortuus non est confessus tunc illi aliqua peccata vllō modo in speciali aut generali per signa &c. propter impotentiam loquelæ, aut propter priuationem vsus rationis, aut quia non adfuit confessor antequàm moreretur, respō deo. Primò certissimum est q̄ mortu⁹ à peccatis quò ad culpam absolui non debet nec potest: quia non est de foro Ecclesiæ, neq̄; particeps sacramentorum, neq̄; potest iam statum salutis aut dānationis commutare, ex quo viator non est. A peccatis autē quò ad pœnam temporalem quam in purgatorio patitur, liberari seu absolui potest, non quidem per viam iudiciarię potestatis, sed per viam suffragij, vt suprà. q. 13. latè dictum est: & de hoc quomodo scilicet talis absolutio fieri possit in fine huius responsionis dicitur. ¶ Secundò. At verò utrū absolutio sacramentalis cadere possit super peccata viuientium oblita & ignorata generaliter tantum confessā, aut etiam super omnino inculpabiliter ommissa &c. nec generaliter confessā: in hoc est duplex opinio. Prima est Abulen. super Matth. 16. q. 79. & clarissimi doctoris Medina de confessione. q. 53. vbi de confessione obliutorum agit, & multorum aliorū doctorū, q̄ nō nisi superspecialiter cōfessā: quòd q̄; cōfessio generalis non potest esse materia hui⁹ sacramenti nisi solūm specialis. Ideò neq̄; sacerdos potest nec debet absoluerè nisi de specialiter confessis: addit Abulen. vbi suprà quòd si absoluerè attentat, grauiter peccat. ¶ Ratio huius opinionis est triplex. Prima, quia sacerdos vtpote iudex sacramentalis non potest sententiam ferre absolutionis sacramentalis sine cognitione causæ peccatorum in particulari sibi confessorum. Quod patet, Quia ideò ex Ioanne. 20. Quorum remisieritis peccata remittuntur &c. deducitur obligatio confessionis in particulari secundum communiter doctores: quia requiritur prædicta causæ cognitio. Inde & se-
- cundū

cundum eisdem sacerdos dormiens aut non audiens aut igno-
rans peccata sibi confessa non potest absolvere, neque absolutio
impenta est valida aut sacramentalis, ideò & talis confessio est re-
iteranda ergo sola confessio specialis peccatorum non solum in
voto sed & realiter facta est in præcepto Christi & materia huius
sacramenti.

¶ Secunda ratio. Quia materia huius sacramenti
sunt actus pœnitentis, scilicet cordis contritio & oris confessio,
ut hoc expressè ait Concilium Florentinum sub Eugenio 4. Ergo
ergo sine oris confessione non potest esse materia neq; sacramen-
tum.

¶ Tertia ratio. Quia si talis absolutio esset sacramentalis,
ergo ille pœnitens postea etiam memoriam habens peccatorum
& facultatem ea specialiter confitendi, ad id non teneretur: quia
qui ab aliquo debito semel & legitimè absolutus est, non potest
iustè ac rationabiliter eodem debito obligari secundum Extra-
uag. Benedicti II. Inter cunctas. de pœnit. & remis. & Extrauag.
Ioan. 22. Vas electionis. eodem titu. Consequens autem negatur
ab omnibus doctoribus communiter dicentibus, qd ille tenetur
postea particulariter confiteri, ergo non erat sacramentaliter con-
fessus & absolutus.

¶ Secunda est opinio cõmunis doctorum in
4. dist. 17. & 21. quam etiam sequitur expressè beatus Thom. ca.
dist. 21. q. 2. ad secundum. & Gabriel ea. dist. 17. q. 1. dubio. 2. Ri-
chard. Palud. Gerson & c. quod super inculpabiliter oblita & ig-
norata cadere potest absolutio sacramentalis si sint generaliter cõ-
fessa: quòd q; talis confessio generalis suo sacerdoti in sacramen-
to seu sacramentaliter facta etiã de mortalibus est materia huius sa-
cramenti. Adde & probabiliter ego qd etiam ubi nõ potest quis
villo modo confiteri, quia sensu vel loquela priuatº est, si tunc vel
antè signa contritionis ostendit & maximè in periculo mortis,
vitiq; potest & debet sacramentaliter absolui à peccatis quò ad cul-
pam & pœnam: & ibi est materia huius sacramenti.

¶ Hæc opi-
nio probatur quadrupliciter. Primo, quia materia huius sacramen-
ti est pœnitens subditus cõfitens quomodo potest scilicet specia-
liter per verba si potest, vel per signa & nurº aut per scriptum aut
quomodocunq; potest saltem generaliter si non aliter potest, qd
patet. Quia secundum omnes doctores mutus per signa confi-
tens aliqua peccata, & non alia quæ per signa explicari non pos-
sunt, certè ab omnibus peccatis sacramentaliter absoluendus est:
quia signa contritionis æquivalent confessioni generali de alijs

Ratio. 2.

Tertia.

Opinio. 2.

*xx.
Ruzar. pr 4 di. 2
az. 3. q. 3.*

Ratio. xi.

*secunda
opinionis*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Secunda.

peccatis suis, ergo. Et vbicunq̄ fuerit talis necessitas excufans à confessione speciali, vt in casu præfenti de quo agimus, etiam si nulla peccata sint specialiter confessa, eadem ratio & iudicium habendum est. Nā qua ratione aliqua peccata nō specialiter confessa in casu necessitatis possunt esse materia sacramenti, eadem & omnia nō specialiter sed generaliter tantū aliquo modo confessa, vt dictū est. ¶ Secūdo probatur hæc secunda opinio. Quia absolutio sacramentalis ex opere operato præstat primā gratiam ipsi confitenti, vt supponitur secundum cōmunem opinionē, vt alibi in nostro quæstionario. q. 1. latius egim⁹. Et illa gratia sacramentalis de lege æquē repugnat tam peccatis oblitis & ignoratis & inculpabiliter omisis in confessione quā etiam specialiter confessis, vt patet: quia non potest vnum mortale à Deo sine alio remitti, ergo huiusmodi absolutio sacramentalis omnia prædicta peccata tam specialiter q̄ non specialiter confessa per gratiam sacramentalē remittit quō ad culpam & pœnā æternā & tēporalē. ¶ Neq̄; valet euasio clarissimi doctoris Medina vbi suprà dicētis, q̄ id fit solū aptitudinaliter seu poti⁹ p̄icipiatuē: quia. s. sacramētū grām præstat, quæ de se est apta nata excludere omne mortale etiā oblitū: nō tñ actu omnia mortalia remittit quō ad culpā vel pœnā. Nā cōtra hanc euasione arguitur. Quia cōstat etiā actu & p̄fectē oīa mortalia etiā oblita simul à Deo eodē mō esse remissa per grām sacramentalē, quæ nullū mortale cōparitur. Hæc aut̄ prima gratia remissiuā peccatorū non nisi virtute sacramenti, vt supponitur, collata est, ergo sacramentalis absolutio sortita est suum effectum super omnia mortalia etiā oblita & inculpabiliter omisa. Et ergo ibi est sacramentum & materia sacramenti vbi & respectu quorum peccatorum suus sacramentalis effectus videlicet prima gratia est. ¶ Neq̄; secūdo valet alia aliorum euasio dicitur, q̄ sicut prius fit absolutio sacramentalis super non referuatis dumtaxat per sacerdotem, qui non nisi de illis non referuatis absolueret potest, & tamen iam ex consequenti per gratiam sacramentalem omnia mortalia etiam referuata simul remittuntur à Deo, licet non remittantur à sacerdote non habente potestatem super illam: ita etiā contingit in oblitis & alijs non specialiter confessis q̄ scilicet gratia effectusque sacramentalis indirectē aut ex consequenti se extendit ad illa remittenda, non autē absolutio sacramentalis quæ respectu eorum non est: quia materia sacramenti huius

non

non sunt. Contra hanc euasione[m] arguitur: quia non est simile. Illic enim in absolutione referuatorum non est materia sacramenti: ex quo pœnitens etiã confitens non est subditus illius sacerdotis quod ad illa referuata: hic autem in absolutione obliutorũ & inculpabiliter omissorũ est materia, quia pœnitens supponitur subditus quod ad omnia quæ aliquo modo confitetur, quod sufficit dum amplius fieri non potest, vt sit materia huius sacramenti, vt probatum est, & probabitur amplius. ¶ Tertiõ probatur opinio, quia vt ait Medina vt supra, in articulo mortis qui iam perdidit loquelam vsuq; rationis, in quo tamẽ apparent vel præcesserũt signa cõtritionis, potest & debet sacramentaliter absolui: quia necessitas inquit caret lege, vt hoc etiã innuitur in ca. Is qui. 26. q. 6. & alibi, vbi nõ solũ de absolutione ab excõmunicatiõẽ, sed etiã à peccatis interim agitur, ergo cõfessio generalis de aliquibus & de omnib⁹ per verba vel signa, dũ aliter in speciali fieri nõ põt, sufficit p materia hui⁹ sacramenti ex institutione Chri atq; pcepto. Nã si nõ, certè neq; in articulo mortis posset esse materia neq; sacramentũ: articulo quippe mortis naturã & substantiã sacramenti mutare nõ potest. ¶ Quarto pbatatur opinio. Quia absolutio sacramentalis potest cadere super venialia generaliter tm cõfessa: id q; quoad remissionẽ culpẽ & ppenẽ ipsorũ scdm cõmuniter doct. ergo & super mortalia inculpabiliter omissa gñaliter p verba vel signa tm cõfessa. Patet cõsequẽtia. Quia materia sacramenti non variatur ex hoc q quis teneatur vel nõ teneatur hæc vel illa confiteri peccata, id enim ad materiã & substantiã sacramenti impertinẽs est, ergo patet secũda opinio probata. ¶ Ad primã autem rationẽ primẽ opinionis respõdeo q antecedens est verũ regulariter: nõ tm in omnib⁹ casib⁹, maxime in necessitate, qd patet etiã in foro causarũ seu ciuili qn non scdm merita causẽ sed ex liberalitate fit absolutio rei, aut qn non põt haberi sufficiens causẽ cognitio. Itẽ sine vlla causẽ cognitione fit absolutio vel remissio pœnarũ per Indulgẽtias: quã tm absolutio pertinet ad sententiã iudicialẽ, vt habetur in ca. Quod aut. de pœ. & re. & supra. q. 1. latius habetur. Sic etiã in pposito in foro sacramentali cõtingit in casu necessitatis vel obliuiois vt dictũ est. Et nihil aliud habetur ex Ioã. 20. nisi q cõfessio specialis peccatorũ si potest, vel si nõ potest saltẽ gñalis verbo vel signo vt fieri pteat ex institutione & pcepto diuino necessaria & sufficiens materia est hui⁹ sacramenti, vt dictũ est.

Tertiõ.

Quarta.

Ad ratio
nem. i. opi
nionis. x.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Ad.2. ¶ Ad secundam rationem ex concilio Florentino similiter respondeo quod ibi loquitur regulariter tantum & secundum quod communiter fieri debet. Quod patet. Quia ex eo quod dicitur requiritur confessio, non excludit quod in casu necessitatis sufficiat confessio per signa & nutus & per scripturam, ut patet secundum communiter doctores. Et ergo similiter per eandem rationem non excludit quod in casu necessitatis sufficiat confessio generalis per signa, ubi specialis haberi non potest, ut dictum est.

Ad.3. ¶ Ad tertiam rationem respondeo negando consequentiam. Quia ad implendum preceptum diuinum & Ecclesiasticum de specialiter confitendo, à cuius impletione durante obliuione vel impotentia excusatus est, tenetur poenitens ad id dum commode potuerit: & per absolutionem sacramentalem à peccatis precedentem non est à prædicta obligatione simpliciter absolutus: sed ex suppositione dumtaxat, scilicet dum aliàs in speciali confiteri non potest. Extrauagans autem Benedicti. II. & aliorum doctorum rationes in oppositum expressè loquuntur & sunt verè quando quis est ritè confessus & absolutus, ut tenebatur: ita quod iam simpliciter suæ satisfecit obligationi: tunc enim ut iterum confiteatur & absoluaatur rationabiliter cogi non potest, in casu autè præfenti nondum simpliciter suæ obligationi de specialiter confitendo poenitens satisfecit, ut dictum est. Adde quod ex suppositione potest quis cogi per superiorem ut iterum confiteatur, etiam si in speciali ritè confessus & absolutus sit: ut latius de hoc Adria. de confessione. quæst. 5. & Medina itidem de confessione. quæst. 36. de iteratione confessionis agit.

Resp. ad dubium. ¶ Igitur ad dubium supra positum respondeo, quod salubriter fit absolutio sacramentalis à peccatis super eum qui in articulo mortis signa contritionis ostendit, etiam si nullo alio modo tunc confiteatur: quia iam non potest loquela aut etiam usu rationis ante mortem priuatus. Et ratio patet ex supra dictis. Tum primo, quia super peccata tali modo per signa saltè generaliter confessi secundum communem opinionem absolutio sacramentalis & potest & fieri debet. Tum secundo, quia etià illo dato quod si non potest nisi super confessi quò ad culpam mortaliù: at verò quò ad poenam & remissionem venialium secundum Scotum & sequaces potest cadere absolutio talis, etiam nulla contritione aut displicentia de eis habita, dum modo actualiter non placeant, etiam si specialiter nullo modo
sint

sint confessa, sed solum generaliter. Imò & secundum commu-
 niter doctores generalis tantum confessio sufficit ad remissionem
 culpæ eorum cum aliquali displicentia. Tum tertio quia quò ad
 remissionem pœnarum tantum sicut potest fieri Indulgentia si-
 ne vlla confessione præmissa (vt suprà. q. 24. habetur) quando id
 Papa non requirit, ergo si talis sacerdos id intendens .s. absolue-
 re quantum & quomodo potest vel à culpis vel à pœnis, aut per viâ
 sacramenti aut per viam Indulgentiæ dicit, absoluo te à peccatis,
 benè agit intendens q̄ valeat quod valere potest. Peccata enim
 dicuntur etiam pœnæ debite pro peccatis, vt suprà. q. 6. habetur.
 Et hoc etiam habet locum quò ad defunctos, licet eis Indulgen-
 tiæ non valeat per viam absolutionis iudiciariæ, sed per modum
 suffragij, vt suprà. q. 13. habetur: quia si sacerdos dicens absoluo te
 à peccatis intendat, vt dictum est, defuncto illi concedere Indul-
 gentiam quò ad remissionem pœnarum quantum & quomodo
 potest secundum Dei iudicium & voluntatem, qui non alligatur
 verbis, benè agit: maximè quia & in hoc sunt etiam opiniões, fiat
 quod fieri potest, valeat quod valere potest apud Deum & Ecclē-
 siam. ¶ Si ad suprà dicta dicatur q̄ periculosum est expectare vs-
 que ad talem articulum quo quis laborat in extremis ad conce-
 dendum illi Indulgentiam, vt dictum est, ex quo posset mors tam
 repente irruere q̄ non esset locus cōcedendi Indulgentiam illā,
 respōdeo. Verum est q̄ potest occurrere tale periculū, ideo quā-
 do probabiliter immineret aut timeretur, vtilius esset citò conce-
 dere Indulgentiam, & omnia alia requisita agere discretè & dili-
 genter. Quando verò tale periculum non timetur, tunc dictum
 est esse vtile expectare, sed cum diligentia semper & sollicitudine
 seu adsit sacerdos paratus, vt secundum tenorem bullæ concedat
 ei Indulgentiam ple. & faciat alia requisita ante quàm expiret in-
 firmus. Ad quod expedit q̄ infirmus sui compos eligat aliquem
 sacerdotem, qui eum si fortè fuerit priuatus loquela aut vsu ratio-
 nis, absoluat & concedat Indulgentiam secundum tenorem in-
 dultri, & semper referuet aliquam bullam seu Indulgentiam pro
 articulo mortis, virtute cuius absoluat, & ei Indulgentia conce-
 datur, vt dictū est hic & suprà. q. 32. 35. q. 24. ¶ Sed omnia hæc pe-
 ricula cessant quando Papa ipse concedit pro tali articulo mor-
 tis Indulgentiam pro tali opere pio, non imponendo nec cōmit-
 tendo alicui q̄ eam concedat, sed ipse ex nunc pro tunc eam con-

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

cedit, id quod raro concedit. Vel quando concedit q̄ si contigerit mori sine confessione, dum modò ante mortem in eo apparuerint signa contritionis: vel si subito obierit, q̄ habens talem bullam lucretur talem Indulgentiam plen. vt continetur in bulla contra Africam: seu q̄ si non potuerit eligere confessorem, vel si oblitus fuerit eligere, vt continetur in priuilegijs mendicantium, q̄ tunc moriens in statu gratiæ consequatur Indulgentiam plen. Seu si dixerit q̄ qui in statu gratiæ obierit in habitu fratrum Minorum, vt concessit Leo. 10. & alij Pontifices, vt habetur in compendio priuilegiorum mendicantium, consequatur Indulgentiã plenariam: quæ gratia est vberissima nil requirens neque periculũ habens ad lucrandum talem Indulgentiam, sed q̄ in statu gratiæ moriatur in habitu prædicto saltem posito super se, vt habetur in forma indulti. ¶ Nota tamen q̄ si quis ex notabili negligẽtia expectaret mori sine confessione aut sine electione confessoris, indignus esset lucrari Indulgentiam præfatam concessam cũ hac conditione, si contigerit mori sine confessione aut si non potuerit eligere confessorem & c. & fortè talem Indulgentiam ideò nõ lucraretur: quia bulla solũ id concessit quando à casu sic obijt sine confessione aut sine electione confessoris ex obliuione aut impotentia, non autem quando ex electione, aut ex notabili negligentia talem casum & impossibilitatem incurrit, vt patet ex iplo bullæ tenore & ex concedentis intentione. ¶ Secundum dictum est. Quando infirmus in articulo mortis perdidit iã loquelam simul & vsũ rationis, si antè petierat sacramentum confessionis & alia sacramenta seu confessorem, seu si ostenderat signa contritionis seu Christiani, seu si saltem non est talis conditionis q̄ viuebat in mortali peccato notoriè, tunc sacerdos adueniens præmissa confessione generali à circũstantibus pro eo, qui, vt supponitur, nullo modo nec per signa potest confiteri, & sic dicẽdo Misereatur tui & c. absoluat eum à censuris, si quibus ligatus tenetur, & etiam dicat absoluo te à peccatis, valeat quod valere potest, vt suprà dictum est, & concedat ei Indulgentias quas concedere potest secundum bullas, quas habet, vt suprà habetur. Potest etiam & debet illi ministrari Sacramentum Eucharistiæ & extreme vnctionis post absolutionẽ præfatã si creditur q̄ sine periculo euomendi recipiet Eucharistiã, aliàs non. Quòd si talis priuatulus loquela simul & vsũ rationis erat talis conditionis, qui secundum

*Ne
miserentibus m
habun nro.*

*Secundũ
dictum.*

dū suū modū viuendi aut secundū statū in quo perdidit loquelā
 & vsū rationis, aut in quo morte preoccupatus est, erat in mor-
 tali peccato notoriē nō factis signis cōtritiōis aut Christiani, tūc
 præsūmit Ecclesia in malo statu permanere & decedere: ideo tūc
 nō est remediū hominū sed cōmēdetur Deo, qui potest suscita-
 re mortuos, & ei etiā tūc gratiā cōtritiōis p̄stare: ideo nulla abso-
 lutio ei debet impēdi: sed neq; debēt sui p̄pinqui & amici omit-
 tere missas & alia suffragia pro eo post mortē facere celebrari &
 Indulgētias pro eo accipere ac si in bono statu decessisset. ¶ Quā-
 do aut infirmus perdidit quidem loquelā non tamē vsū ratio-
 nis tunc si potest saltē per signa cōfiteri aliqua peccata, cōfiteatur
 & absoluat, vt dictū est, etiā à peccatis. Quòd si nō potest confi-
 teri vllō modo, procuretur q̄ signa cōtritiōis aut Christiani fa-
 ciat & ostēdat, & fiat cū eo vt dictū est. Quòd si iste (de quo lo-
 quimur priuatus lingua sed non vsu rationis) sit talis conditionis
 q̄ viuebat in mortali notoriē, saltē quādo articulus mortis ipsum
 preoccupauit, & nulla signa cōtritiōis aut Christiani ostendit,
 tunc persuadeatur ad id quantum possibile fuerit, vt moriatur vt
 Christianus in statu salutis, querendo ab eo si vult sacramenta &
 alia eiusmodi, vt infra in. 3. puncto habetur, & secundū quod ip-
 se fecerit & se disposuerit, sic fiat cū eo, vt oportet ad salutē. Qui
 si tandem nullo modo vult mori vt Christianus, relinquatur soli
 Deo, vt dictum est, de moriente in mortali sine signis contritiō-
 nis: quia multo peius præsūmitur de isto vt patet. ¶ Tertiū dictū
 fit q̄ propter defectus multiplices suprà dictos & alios vndecun-
 que proueniētes & impediētes ne quis in articulo mortis lucretur
 Indulgentiā plen. sibi cōcessam, vile & expediēs consiliū est q̄
 infirmus antequā priuetur facultate loquelę & vsus rationis pro-
 curet lucrari omnes Indulgentias, quas quomodocūq; potuerit,
 recitādo vel alio modo. Insuper q̄ ipsemet præcipiat in testamē-
 to aut aliās aut roget aliquos de quibus magis confidat q̄ pro eo
 accipiāt bullas aut lucrentur Indulgētias pro defunctis, statim vt
 ipse expirauerit, & ad hoc relinquat aliqua sua bona signata si ha-
 beret: & p̄cipuē hoc cōmēdet religiosi qui secundū sua priuilegia
 possūt defunctis multas Indulgētias applicare, & ipsi solēt in hoc
 esse diligētiores. Nam si ipse infirmus id mandet seu roget, plus
 ei valebit q̄ si alius proprio motu pro eo iā defuncto id faceret cē-
 teris paribus tam quò ad prēmium essentialē q̄ quò ad acciden-
 tale

*Tertium
 dictum.*

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

rale & satisfactionem pœnarum: maximè si quando id præcepit aut rogauit fieri pro se talia suffragia erant in statu gratiæ, aut quãdo id ratificauit, quibus quod ad fructum satisfactionis inde prouenturum ex opere tantum operato ipsorum suffragiorum Indulgentiarum seu sacrificiorum æqualiter habebit à quocunque & per quemcunque fiant & mandentur ceteris paribus, vt de hoc latius Gabriel in canon. lect. 57. littera E. & littera V. X. & lect. 58. per totum.

Punct. 3.

Primum dictum.

¶ Tertium punctum est. Pro instructione infirmi & circumstantium quomodo se debeant habere, vt infirmus moriatur in statu salutis & vt Christianus, dico quatuor secundum Gerson in tripartito seu tractatu de arte moriendi, alpha 32. G. & c. Primum dictum est quod infirmus admoneatur quod recognoscat se esse subditum morti necessario & Dei voluntati quodque cum hac lege ipse cum alijs omnibus hominibus in mundum hunc peregrinus aduenit: vt scilicet per viam vitæ huius rectè ambulantes in Dei seruitio tandem in fine vitæ huius in nostram patriam intremus ad quietem & præmium æternum: quodque propter hoc mortem quæ via est. imò & ianua communis omnium etiam Christi & sanctorum ad gloriam, acceptet libenter ex iussu Dei: aliàs ad pœnam æternam vellet nollet eam patietur.

¶ Item secundo quod recognoscat Dei beneficia præstita in tota vita, & quasi sibi mutuo accommodata: præsertim quod nunc hora mortis dedit Deus cognitionem veram & non morte subita cum multis alijs periculosè præoccupatus est, & quod ideo libenter & fideliter est restituendum Deo repetenti corpus & anima & omne aliud bonum temporale suum, quod hucusque concessit ad usum iucundum vitæ & ad merendum lucrumque diuitias & regnum gloriæ, & propter hoc ei insuper gratias agat pro usu talium concessio dicens cum Iob. 1. cap. Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum scilicet pro usu hucusque concessio, & in eius misericordia præcipue sperando & liberalitate petat humiliter veniam de peccatis & abusu suorum donorum in vita contra Dominum benefactorem commissis.

Iob.

¶ Item recogitet tertio. Infirmus se multum in vita peccasse, unde potius pœnam mereatur: quodque ideo nunc in recompensam & satisfactionem peccatorum æquo animo ferat etiam mortem à Deo illatam aut permissam & eam acceptet offeratque Deo in prædictam satisfactionem, oretque vt eam Deus misericorditer sic acceptet: sicque recompenabit pœnas purgatorij & faciet de necessitate

virtutem meritum & remedium peccatorum, & econtrà si iniustus & impatienter, aut si nil horum faciendo necessariò vt bestia sine fructu moriatur. ¶ Item quartò recogitet q̄ post hanc horã mortis nunquam habebit remedij opportunitatem neq; pœnitentiã, quòd ideo nunc cogitet de salute animæ suæ nil sollicitans de alijs temporalibus non necessarijs ad animæ salutem, quæ statim ab eo peribũt in æternum, velit nolit, ac si ea nũquam habuisset: & ideo de illis etiam de filijs nil curet sed ea omnia commendet committatq̄ue Deo & alijs quibus secundum legem Dei cõuenit de illis curare: nam Deo est maior cura de omnibus omni tẽpore: & ipse Deus erit sollicitus de eis multo meliùs, si homo de Dei honore & voluntate sollicitus ipsius Dei curæ fideliter & cõfidenter sua committat. Curet ergo salutem animæ suæ, vt Deus vult & in hoc rem suam & filiorum & domus suæ meliùs aget Deo placens: rogetq; astantes vt òrent pro eo: faciatq; opportunè testamẽtum suum, vt oportet, disponendo, si potest, & habet vnde disponat: aut si non potest, committat hoc alteri cui ipse cõfidit. ¶ Secundum dictum est, q̄ admoneatur infirmus vt cõfirmetur in fide gaudens q̄ Christianus est: & confiteatur ibi fidẽ Christi & articulos & sacramenta &c. Secundò petat à Deo verè ex corde veniam peccatorum: habeatq; verum propositum emẽdæ suæ vitæ si vixerit: rogans Deum pro gratia ad hoc faciendũ & debitè nunc de peccatis conterendum. ¶ Tertio videat si habeat conscientiam de aliquo peccato mortali non confessò, optet & petat à Deo illuminari vt habeat notitiam mortalium, si qua habet, vt debitè doleat, confiteatur, & satisfaciat. Optet etiã seu velit efficaciter ablata vel detenta iniustè statim restitui si potest vt tenetur secundum valorem facultatum suarum, etiam vsq; ad omnium suorum bonorum celsionem & renũtiationem, vbi aliàs debita satisfactio fieri non valeret, vt oportet, cogitãs q̄ per mortem ipsam ipso facto est statim ipse necessariò sine fructu illã facturus: nisi nũc viuens eam liberè faciat, vt tenetur, & vt potest, efficaciter disponendo q̄ fiat tunc si sine maiori detrimento potest fieri aut statim post mortem per hæredes efficaciter fiat.

Secundũ dictum.

¶ Quartò indulgeat etiam ex corde & opere efficaciter omnibus iniuriantibus propter Deum à quo ipse tunc maiorem misericordiam & Indulgentiam sperat: & similiter petat ab omnibus sibi remitti. ¶ Tertium dictum, q̄ ipse infirmus commendet se

Tertium dictum.
Deo

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Deo in tali articulo mortis in cuius manu. s. solius Dei est, ad quē tunc vadit ad iudicium. ¶ Secūdo petat ab eo paradysum in meritis Christi vt liberetur ab inferno & à diabolo, dicens corde & ore illud Psal. 30. In te Domine speraui, scilicet non in me neque in meis meritis & virtute, sed in tua misericordia & virtute, qui sperantes in te a diuinas: ideo in virtute & iustitia tua libera me, id est in tuis meritis quę pro me & mihi iuste meruisti homo factus, da michi nunc ea mihi & ius eorum, vt per fidem & charitatem tanquam membrum tuum nunc tibi vnitum faciam ea esse mea & tanquam mea nunc ea in iudicio Deo patri & tibi iudici & fratri meo exhibeam: vt virtute eorum iudicatus exeam præmiatus ad gloriam. Et in hoc articulo maximè instetur ab eo & circumstantibus, vt scilicet habeat fiduciam misericordię Dei in meritis Christi allegando rationes & auctoritates scripturę & sanctorum ad id opportunas sine vlla disputatione. ¶ Tertiò petat etiã auxilium beatę Marię & angeli custodis & sanctorũ quibus deuotus est: à quibus omnibus vt ab amicis spiritualibus & fidelib⁹ quos viuēs coluit, postulet auxilium in necessitate hac. ipsis se humiliter & fiducialiter commendans. ¶ Quartum dictum est q̄ si patiens nondum Eucharistiam aut extremã vnctionem suscipit, interrogetur an ad eadem sacramenta sit paratus suscipienda, & ad id valde suadeatur, vt velit efficaciter & debite hñt circa eũ. Si etiã ultra ea quę suprã in secundo puncto principali dicta sunt verisimiliter appareat infirmum nõ esse satis sufficienter paratũ: apponatur remedium, vt melius fieri potest vel per cõfessionem & per alia sacramenta, vel eidem manifestãdo periculum in quo est & quod incurrit si non faciat suprã dicta sufficienter ad animę salutem. Et attendatur an sit excõmunicatus & summittat se Ecclesię omnino vt absoluat ut oportet, & videantur bullę quas habet vt secundum eas opportunè absoluat, & ei Indulgentia cõcedatur, vt suprã in secundo puncto habetur. ¶ Secundo si infirmus non laborat morte festina sed spatiosa, legãtur interim coram eo aliqua deuota, ad quã ipse magis afficitur: vt sic recorderetur sui & eorum ad quã tenetur & eleuetur cor eius ad Deum.

¶ Tertiò non detur tali infirmo nimia spes vitę, sed potius (vt suprã dictum est in primo dicto huius tertij puncti principalis) ad moneatur sepe: quia per talem falsam spem potest homo facile perire sine debito remedio: ideo instanter moneatur vt per con-

tritionem & confessionem & alia sacramenta procuret animæ salutem, & etiâ corporis si Deo placuerit & expedierit: sicq; quietur & securior erit. ¶ Quarto. Nullo modo, si fieri potest, amici carnales, vxor, filij, vel diuitiæ aut alia negotia ad eius memoriam reducantur: nisi quantum requiritur ad salutem morientis & dum aliàs conuenienter hoc non potest omitti, vt est restitutio vel aliud in testamento seu aliàs necessario faciendum ad consensum & præsentiam illorum requisitam & huius modi. ¶ Quod si breuitas mortis hæc omnia prædicta fieri non sinit, fiât ea quæ magis necessaria & expediëntia seu accomoda sunt ad salutem, vt per totam hanc quæstionem habetur.

Quæstio trigesima septima.

Vtrum dare operam Indulgentijs acquirendis sit bonum & meritorium consonumque viris perfectis: & vtrum Indulgentiæ sint vtiliores alijs suffragijs.

Quæst. 37

Espondeo per duas propositiones, quarum prima est. ¶ Dare operam Indulgentijs est nõ solum moraliter bonum & fructuosum, sed & meritorium & consonum viris perfectis. Probatur qd sit moraliter bonum. Quia cū iste actus lucrandi Indulgentias, qui nil aliud est q̃ satisfacere per aliũ (cū fructus Indulgentiæ proprius sit de thesauro Ecclesiæ satisfacere pro peccatis vt supra q. 3. habetur) non sit ex suo genere malus, vt patet: quia nullã deformitatẽ importat: neq; habet imperfectionẽ moralem annexã, quia cū feruenti charitate & propõptissima voluntate satisfaciẽdi per se vt tenetur hic vel in purgatorio, stat qd tali modo. s. per Christi & sanctorũ poenas velit fideliter satisfacere, & nihilominus alijs operibus sanctis eò magis intẽdere quò liberior sit à poena debita & quò gratior ppter hoc esse debet, ergo patet qd nõ habet rationẽ mali, sed potius boni moralis ex genere: quia est appetitu recto appetibilis talis actus, vtpote ablatius impedimẽtorũ ad gloriã. Nam

Propo. 1.

321 F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Nam pœnæ debitæ peccatis impediunt ingressum ad gloriam quousq; soluantur. Satisfaciendo aut satisfaciendo hic vel in purgatorio, ergo. ¶ Quod etiam lucrari Indulgentias sit meritorium & fructuosum patet, si ex charitate propter Deum fiat vt alij actus boni. ¶ Quod etiã sit consonum viris perfectis in statu perfectionis existentibus patet. Quia continuè suspirantibus ad gloriã cupientibusq; dissolui & esse cum Christo consonant omnia recta acceleratiua gloriæ cœlestis. Indulgentia autem ex quo est satisfactio aut habet vim satisfactionis iam per consequens aufert impedimentum pœnarum, & est acceleratiua gloriæ, ergo. Et confirmatur hoc. Quia omnibus quantumcunque perfectis conuenit dicere quotidie, Dimitte nobis debita nostra &c. in quorum numero constat esse debitum pœnæ pro peccatis. Quod autem consonat petere, consonat & querere modo aliàs licito, qualis est Indulgentiæ modus, ergo. Non tamen propter Indulgentias cessandum est ab alijs bonis operibus & satisfactorijs: vt patet: quia id melius & tutius est si vtroque modo quàm si vno tantum modo

Argu. 1.

homo curet Deo satisfacere. ¶ Contra prædicta duo vltima arguitur tripliciter. Primò quia satisfacere de se non est mereri, neque est actus meritorius: vt patet de existentibus in purgatorio & etiam in inferno secundum Scotum, qui saltem de venialibus & mortalibus iam quò ad culpam in vita remissis satisfaciunt, non tamen merentur. Patet etiam in via de existentibus in mortali peccato satisfaciuntibus pro iam remissis: patet etiã quia soluere debitum non est mereri. Nunc autem lucrari Indulgentiam nil aliud est quàm procurare satisfactionem aut satisfacere seu soluere de alieno, vt patet supra q. 1. & 3. ergo. ¶ Item secundò arguitur p-

Argu. 2.

bando qd & si sit meritorium, non tamen est consonum viris perfectis. Quia Indulgentiæ sunt relaxatiões pœnarum deuitarum: perfectorum autem est pœnas potiùs amplecti, nõ fugere: ex quo tales debent sentire Crucem Christi & ei compati velle, vt legitur de beato Andrea, Laurentio &c. ergo. ¶ Tertiò arguitur ad

Argu. 3.

idem. Quia secundum communiter doct. habens Indulgentias melius facit si per seipsum adimplet pœnitentiam debitam, quàm si propter Indulgentias illam omittat. Perfectorum autem est æmulari charisnata meliora, ergo imperfectorum est Indulgentijs incumbere. ¶ Respondeo secundum Caietan. in. 2. quodlibeto.

Responso ad. 1. arg.

q. 2. de Indulgentijs, ad primum concessa maiore, distinguo minorem.

nozem. Nam lucrari Indulgentias, id est, recipere fructum earum (quod est satisfacere de alieno, & per consequens liberari à debito) conceditur quod ut tale non est meritorium: & sic ad hunc sensum conceditur consequentia. Sed lucrari Indulgentias, id est facere opus pium pro lucranda Indulgentia & eius fructu satisfactorio habendo, bene est meritorium non solum ex genere operis puta subuenire Ecclesiae aut orare & huiusmodi, sed etiam ex intentione facientis quod scilicet mouetur ex charitate ad hoc ut gloriae impedimenta tollantur, ut dictum est, & in hoc sensu procedit propositio, in quo & negatur praedicta minor & consequentia. ¶ Patet enim ex his quod Indulgentiae non sunt meritoriae, formaliter loquendo, id est quatenus satisfactiones seu solutiones poenarum sunt, habentes scilicet vim satisfactoriam. Lucrari autem Indulgentias seu dare operam eis acquirendis, id est facere bona opera pia ex charitate ad honorem Dei & utilitatem Ecclesiae pro eis acquirendis bene est meritorium, sicut & omne aliud opus bonum eiusdem conditionis factum non pro lucrandis Indulgentiis. Neque enim ex hoc quod opus fit ad satisfaciendum seu ex hoc quod est satisfactorium definit esse meritorium, ut patet secundum communiter doctores. ¶ Imò ceteris paribus melius est opus factum pro lucranda Indulgentia, quam si non fieret pro ea lucranda. Patet. Quia ultra suam bonitatem praedictam contrahit bonitatem maiorem ex illo fine bono & pio scilicet ad satisfaciendum Deo pro peccatis: insuper est fructuosius tale opus ad satisfaciendum per viam Indulgentiae, & sic quo ad hoc est privilegiatum ex opere operato seu virtute Indulgentiarum. Igitur ex utraque praedicta parte est simpliciter melius ceteris paribus: quod dico dummodo procedat ex aequali conatu fide, charitate, & aequaliter continuatum & cum aequalibus circumstantiis alijs: nam propter alicuius horum excessum aut defectum potest esse magis vel minus bonum. Et sic expressè dicit Gerson. secunda parte Sum. tracta. de Indulgentiis. cōside. 12. Alfab. 34. A. quod fructuosior & acceptabilior Deo & hominibus est operatio bona talibus Indulgentiis innitens quam altera similis non innitens ceteris paribus, & concor. Tho. in. 4. dist. 20. & Angest in morali. ca. 8. ¶ Ad secundum respondeo concedendo minore ad hunc sensum quod perfectorum est amplecti poenas promouias sui vel aliorum ad meritum seu ad gloriam. Negatur aut ad hunc sensum quod perfectorum

Gerson

Responso
ad. 2. ar.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

etorum fit amplecti seu iterare pœnas ex propria culpa impediti-
 uas gloriæ quales sunt pœnæ Deo debitæ pro peccatis quæ per
 Indulgentias soluuntur: sed potius eorum est quàm citius possunt
 se licitè ab eis liberare, vt expediti semper & parati intrare ad nup-
 tias gloriæ inueniantur. ¶ Ad tertium respondeo negando con-
 sequentiam. Nam licet fit melius satisfacere per duas vias. s. per
 viam Indulgentiæ, & per viam propriæ satisfactionis simul, quã
 per vnã tantũ viam Indulgentiæ: & melius per se quàm per aliũ,
 ex quo per alium fit sola satisfactio: per se autè aut per opus pro-
 prium non solum satisfactio sed & bonitas operantis & medici-
 na & meritum essentiale & accidentale acquiritur, vt supra. q. 3.
 in notabili habetur. Cum hoc tamen stat q̄ perfecti æmulando
 charismata meliora sectentur etiam Indulgentias; vt expeditio-
 nes sint ad nuptias gloriæ, vt dictum est. ¶ *Propo. 2.* *Propo. 2.* *Propo. 2.*
 Indulgentiæ sunt vtiliores quàm alia suffragia & opera ad cele-
 riorẽ pœnarum liberationem. ¶ Probat. Quia ex quo va-
 lent quantum sonant, ergo si quis verè consequitur Indulgentiam
 plen. statim liberatur à toto debito, hoc autè non fit tam celeriter
 per alia suffragia aut sacrificia in quibus non datur remissio pec-
 catorum quò ad pœnam tã plenariè sed ad proportionem ope-
 ris operati & operantis: neq; tam citò possunt alia opera fieri, q̄
 citò potest quis lucrari Indulgentiam plen. faciendo quod ad eã
 lucrandum requiritur vt patet, ergo. ¶ Et in hoc concordat Ger-
 son in tractatu de absolutione sacramentali Alpha. 33. K & tract.
 de Indulgentijs. secundum etiã Augusti. de Anchona & Florent.
 3. parte Sum. titu. 22. ca. 5. §. 7 & communiter doct. & præcipuè
 Alexand. Hall. 4. par. Sum. q. 42. artic. vltimo. & Bonauent. in. 4.
 dist. 20. q. 5. vbi dicunt q̄ Indulgentiæ sunt de nobilissimis & ef-
 ficacissimis suffragijs Ecclesiæ: & b. Tho. in. 4. dist. 20. dicit q̄ In-
 dulgentiæ sunt vtilissimæ ad celerem liberationem animarũ pur-
 gatorij: & idem dicit Gabriel in cano. lect. 57. litera. R. addens q̄
 non est certior modus ad citius liberandum animas purgatorij,
 quàm alia opera & suffragia sint vtiliora quò ad præmium essentia-
 le & accidentale & quò ad alia bona & quò ad alios effectus.
 ¶ Dubitatur primò. Si tam preciose & vtilis sunt Indulgentiæ
 & dare operam ipsis, quare ergo Ecclesia tanto tempore distulit
 earum vsum & concessionem tam pro viuís quàm pro defun-
 ctis? ¶ *Dubit. 2.* *Dubit. 2.* *Dubit. 2.* ¶ Item secundo. Quare communiter à doctoribus suadetur

tanquam melius quod detur opera bonis alijs operibus satisfactorijs? ¶ Item tertio. Quare post vnam Indulgentiam plenariam acquiruntur alia: toties. fiuntque alia suffragia & Missæ idque fieri suaderetur pro viujs & pro defunctis? ¶ Item quarto. Vtrum peccet is qui pauperi occurrenti & petenti negat eleemosynam referuans eam pro lucranda Indulgentia? ¶ Respondeo ad primum, vt supra, quæst. quinta, in responsione ad septimum argumentum habetur. ¶ Ad secundum respondeo quod operatio propria valet ad multos effectus ad quos non valet aliena: & quia melior est duplex via quam vnica tantum vt dictum est in responsione ad tertium argumentum contra primam propositionem, & quia per talia alia bona opera homo magis dignificatur vt ei Indulgentiæ magis valeant in purgatorio vt supra quæst. quarta decima habetur. ¶ Ad tertium respondeo vt supra quæst. quarta decima per totum præcipue in dubio tertio & in eius argumentis habetur ibi videatur. ¶ Ad quartum respondeo quod sic in casu quo erat illi pauperi danda eleemosyna de præcepto, vt pote si erat in extrema necessitate vel quasi: vel etiam secundum Thomam & alios si erat in magna valde necessitate & ipse erat diues valde abundans. Ratio, quia non sunt faciēda mala vt veniant bona. ad Roman. 3. neque præcepta sunt omittenda pro supererogatorijs, ergo. Si autem pauper non est in tali casu quo alius teneatur ei facere eleemosynam, tunc non peccat ei non dando & referuando pro Indulgentia. Patet. Quia ex suppositione non peccat non dando ex quo ei non tenetur dare, etiam si pro Indulgentia non referuet ergo. ¶ Quod si contra hoc arguatur quia videtur inordinatum & illicitum postponere maius bonum eleemosynæ minori bono scilicet lucratori Indulgentiarum, respondeo, quod non est illicitum postponere maius bonum minori bono quam quis non obligatur ad illud maius bonum: dummodo non præstimeret illud minus bonum tanquam dignius & aliud melius estimetur indignius eo: tunc enim fieret puerlio iudicij & iniuria Deo eiusque consilijs, vt ait Gerson in regulis moralibus. Et probatur illud. Quia non obligatur quis ad summum bonum actum possibile, alioqui non daretur gradus in actibus bonis: & in omnibus actibus non summum bonis concurrentibus cum summum bonis esset peccatum aut defectus culpabilis, & nihil esset de consilio & supererogatione, sed totum possibile & melius esset in præcepto, quæ omnia sunt manifeste falsa, ergo. Hinc dicit Caietan. in. 1.

Dubiū. 3

Dubiū. 4

Responſio ad dub. 1.

Responſio ad. 2.

Responſio ad. 3.

Responſio ad dub. 4

Paulus.

82. 100

1. 10019

Caietan.

quodlibeto. q. 3. de Indulgentijs & in Ientaculis. Ienta. 1. quæst. 1.
 quæ licet melius faceret qui suas pecunias daret in eleemofynam,
 quam si eas expenderet in officijs humanis & pompa funerali a-
 lias licita defunctorum secundum decentiam status, quæ omnia
 sunt potius solatia viuorum secundum August. non tamen pec-
 cat expendēdo eas in prædictis funeralibus: ex quo talis actus hu-
 manus exequiarum secundum statum personæ & morem patrię
 non est inordinatus, neque tunc tenetur illas pecunias pauperi-
 bus erogare, vt supponitur. Et ad hoc facit Matthei. 26. vbi Do-
 minus Magdalenam defendit contra discipulos obijcientes illi
 quod preciosum vnguentum, quo multis pauperibus subueniri
 potuisset, in vnum opus humanum expenderet, affirmans quod
 bonum opus operata est: vbi ex subiuncta ratione. scilicet. pauperes em
 semper habebitis vobiscum, docuit Christus quod occurrenti-
 bus duobus bonis altero continuo & altero pro instanti commo-
 ditate licitum est omisso tunc maiori bono ex tuo genere sed nõ
 tunc necessario dare operam minori pro tunc occurrenti.

Matth.

Quæstio trigesima octaua.

Quæst. 38

*Vtrum & quomodo peccent prædicantes In-
 dulgentias indiscretas & absoluentes à cul-
 pa & pœna, & quæstores prædicantes In-
 dulgentias sub qua forma debeant prædicare.*

Propo. 1.

Respondet per tres propositio-
 nes, quarum prima est. Religiosi prædicā-
 tes Indulgentias indiscretas grauitè pec-
 cant, non tamen incurrunt aliquam pœnā
 ipso facto. Probatur. Quia in Clement.
 Religiosi. de priuilegijs sic habetur. Reli-
 giosis etiam in virtute sanctæ obedientiæ
 & sub interminatione maledictionis æternæ districtiùs in hibe-
 mus ne in sermonibus suis Ecclesiarum prælatis detrahant

aut

aut etiam retrahant laicos ab Ecclesiarum suarum frequen-
tia vel accessus seu Indulgentias pronuncient indiscretas . Si
qui verò aliquid de præmissis attentare præsumperint per duos
menses subiaceant pœnis illis quæ secundum eorum regulam vel
statuta pro grauibus criminibus seu culpis eis consueuerunt im-
poni: super quibus absq; manifesta necessitate cum eis nõ valeat
dispensari. Hęc ibi. ¶ Vbi not. r. q. secundum Syluest. titu. Indul.
q. vltima, Indulgentiæ dicuntur indiscretæ tripliciter. Vno mo-
do quando non sunt concessæ de facto, vt ait Glossa. in dict. Clem.
ment. Alio modo quando concedi non potuerūt de Iure, vtpote
quia cõcedens nõ habebat auctoritatem ad concedẽdum Indul-
gẽtias aut nõ in tanta quãtitate: vt si Episcopus excederet. 40. dies
Indulgẽtiæ seu limitationẽ ca. Cum ex eo. de pœni. & remi. aut
facultatem Papalem sibi concessam, vt ait hoc Paulus & concor.
Cardi. in dict. Clem. Alio tertio modo dicũtur indiscretæ quan-
do probari nõ possunt, vt ait Zenzeli ar. de probati. ca. Quoniã.
& ca. Post cessionẽ. & de fide instru. ca. 2. ¶ Sed an semper pec-
cent mortaliter religiosi prædicãtes Indulgẽtias indiscretas quo-
cunq; illorũ modorũ: dic q. sic quãdo scienter verè vel interpre-
tatiue prædicant Indulgẽtias indiscretas primò aut secundo mo-
do. s. Indulgentias non veras aut non validas. Et similiter quãdo
indiscretas tertio modo quando probari non possunt, id est quæ
non sunt probabiles aut verisimiles sed dubiæ: secus si essent cer-
tè cõcessæ sed probari nequirent iudicialiter seu in foro exteri-
ori. Hęc Syluest. & Sum. Ang. vbi suprã. ¶ Item secundo nota q.
nomine prædicationis in proposito videtur posse intelligi prohi-
bita omnis publica pronuntiatio talium Indulgentiarum, ita
quòd ad publicam notitiam talis pronuntiatio Indulgentiarum
perueniat. Ratio, quia textus Clemen. vbi suprã expressè prohi-
bet, ne pronuncient Indulgentias indiscretas, & non dicit ne
prædicent, sed ne pronuncient. Et quia finis prohibitionis præ-
fatæ militat vtrobiq; , ad rationem autem cautæ finalis est lex
intelligenda, vt refert Syluester. utul. Lex. quæst. sexta decima,
& decima septima &c. secundum communiter doctores. Sed
stando in rigore literæ videtur quòd solum publica pronun-
ciatio Indulgentiarum indiscretarum in sermonibus intelligi-
tur prohibita per dictam Clemen. quia de hoc solum ibi a-
gitur vt patet ex præcedentibus, nisi in fraudem fiat post

Glossa.

Zenzeli.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

sermonem aut loco sermonis prædicta Indulgentiarum pronun-
ciatio: tunc enim is committit in legem, qui verba legis amplectens
contra legis nititur voluntatem: & fraus & dolus non debet ali-
cui patrocinari. Ideo si sine prædicta fraude religiosi publicè pro-
nuncient prædictas Indulgentias alibi non in sermonibus aut præ-
dicationibus Ecclesiasticis non peccarent contra prædictam Cle-
peccarent tamen contra aliud ius, quia de se est illicitum id scien-
ter agere. ut patet quia est decipere populum. ¶ Item tertio no-
ta secundum Syluest. & Sum. Ang. ubi supra & concor. Cardin.
Zenzeli &c. doct. quod solum religiosi incurrunt peccatum contra
dictam Clem. quando prædictas Indulgentias indifferetas prædi-
cant in suum favorem ex talibus Indulgentijs prædicatis proven-
turum eidem, vbi cuiusq; & quibuscumq; concessas prædicent ta-
les Indulgentias ad instantiam aut non instantiam aliorum: secus
si non ad suum favorem. Ratio, quia dicta Clem. prædicta om-
nia ibi contenta prohibet religiosi ne. intuitu sui favoris fa-
ciant aut suorum conventuum aut religionum directè vel indire-
ctè, cum quo stat quod etiam peccent mortaliter ea prædicando & fa-
uendo non ad suum favorem: quia ratione alterius iuris diuini vel
naturalis est illicitum talia taliter agere, ut dictum est.

Propo. 2.

¶ *Propositio secunda.* Religiosi absoluentes aliquem à culpa
& pœna peccant mortaliter & ipso facto incurrunt excommu-
nionem Papæ reservatam. Probat. Quia in dicta Clem. expres-
sè id eis sic prohibetur. Vbi nota quod absolvere à culpa & pœna nõ
est idem quod concedere Indulgentiam plenariã, ut patet. Quia
concedere Indulgentiam plen. est solum absolvere à pœna: culpa
autem non absoluitur per Indulgentiã plenariã concessionem,
sed præsupponitur aliã absoluta, ut patet ex supra dictis. q. 6. Ab-
soluere ergo à culpa & pœna (quod hic prohibetur) est reddere ho-
minem mundum ab omni culpa & sine debito alicuius pœnæ
quod est longè plus quàm Indulgentia plenaria, & ideo merito
tales præsumptuosi excommunicantur si aliquem absoluerint. Et
ad hunc abusum accedunt prædicantes bullas, dicentes quod per eas
& per Indulgentias plenarias reducuntur ad innocentiam bap-
tismalem quod videretur esse idem aut plus quàm absolvere à cul-
pa & pœna, ut videtur stando in rigore: nam ad bonum sensum
forè esset tolerandam, sicut ad bonum sensum toleratur quando
dicitur quod conceditur Indulgentia plenaria à culpa & pœna, ut su-

pra

præ.q.6.habetur. Quibus non obstatibus stat q̄ ex simplici ab-
 solutione sacerdotis excellenter contritus & confessus consequatur à Deo absolutionem à tota culpa & pœna. Cū prædictis his
 expressè concordat Caieta. in Summula. titul. Excommun. cau.
 64. & Zabarella & Zenzeli in dicta Clem. & Summa Angel. &
 Ro. titul. Excommu. excepto eo quod de innocentia baptismali
 dictum est. ¶ Ex quo patet quòd absoluens solùm à pœna conce-
 dendo Indulgentiam plenariam alicui, qui sibi vel alteri confes-
 sus aut etiam non confessus est, non incidit hanc excommunico-
 nem, licèt aliàs malè faciat si ad id non habet auctoritatem aliàs,
 vt benè dicunt communiter doctores, vbi suprà. Licèt Syluester
 titul. excommunic. 7. quæst. 4. dub. 13. dicat quòd incidit excō-
 munionem, sicut si à culpa & pœna absolueret, si non habet au-
 thoritatem concedendi talem Indulgentiam plenariam. Sed cer-
 tè eius motiua non concludunt pro eo contra communiter do-
 ctore. Aliud est enim concedere Indulgentiam plenariam, aliud
 absoluere à culpa & pœna, vt patet ex dictis: & Papa solùm excō-
 munitat absoluentes à culpa & pœna simul quasi virtute Indul-
 gētiæ aut alterius indulti, vt tollatur occasio erroris qui ex talibus
 verbis & modo loquendi suboriri potest. Ideò si religiosus con-
 fessor habens auctoritatem concedendi suo pœnitenti Indulgen-
 tiam plenariam post confessionem & remissionem culparum di-
 cat absoluo te à culpa & pœna, certè incurreret præfactā excom-
 munionem, quam non incurreret dicendo, concedo tibi Indul-
 gentiam plenariam propter prædicta: licèt Syluester oppositum
 dicat quo ad vtrumque. ¶ Et nota quòd nunquā incurritur præfa-
 ta excommunicatio, nisi quis scienter sic præsumeret à culpa &
 pœna absoluere: non autem si ignoranter putans simplici animo
 vtrumque esse idem: & ideò multi excusantur: quia sic textus ex-
 pressè sonat solùm contra præsumptuose id facientes.

¶ Tertia propositio. Omnes quæstore bullarum prædicantes ^{3. Propo.}
 eas Indulgentias debent sub certa forma prædicare per ius taxa-
 ta. Patet. Quia in cap. Cum ex eo. de pœnitent. & remissio. Simi-
 liter in Clem. Abusionibus. eo titu. datur & præcipitur certa for-
 ma talia prædicandi, & examinandi tales quæstuarios & prædi-
 catores bullarum & Indulgentiarum. Ibi videatur, quia Ius com-
 mune est ab omnibus obseruandum, quod quia clarum & proli-
 xum est omittitur. ¶ Sed ad prædicta omnia dubitatur. ^{Dubium.}

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

ſæculares virtute bullarum Cruciatæ aut fabricæ aut huiusmodi
 lucentur Indulgentias plenarias vrbis Romæ. ¶ Respondeo,
 quòd ſi in iſtis bullis hoc contineatur ſufficienter eſſe ſic de
 mente Papæ non eſt dubium, tunc enim benè poſſent lucra-
 ri. Sed vtrum de facto hoc in eis contineatur, dicunt multi
 in huiusmodi ſatis inſtructi quòd non: & per conſequens quòd
 virtute earum non poſſunt lucrari tales Indulgentias plenarias
 vrbis Romæ. Tum primò, quia in iſtis bullis originalibus
 nulla penitus mentio fit de talibus Indulgentijs plenarijs, ſed
 ſolùm de ſtationibus aut de Indulgentijs abſolutè non expri-
 mendo de plenarijs, id quòd neceſſariò requirebatur ad hoc
 vt eas promereri poſſent. Sic enim habetur in quadam re-
 gula cancellariæ Apoſtolicæ, & ſic etiam habet ſtilus curiæ Ro-
 manæ, cui in hoc eſt ſtandum niſi ſpecialiter derogetur ſe-
 cundum communiter doctores. Tum ſecundò, quia ſecun-
 dum communem regulam Iuriſtarum præcipuã & validam in
 hac materia, bulla Papæ non plus valet quàm ſonat, vt ſuprà que-
 ſtione decima nona, & eſt ſtricti Iuris quòd ad hoc, ſcilicet quòd
 ſecundum limitationem & clauſulam Iuris communiter con-
 ſuetam eſt interpretanda Indulgentia, vt ſuprà queſtione ſep-
 tima, in reſponſione ad primum & ſecundum argumentum. Nunc
 autem regula cancellariæ prædicta & ſtilus curiæ nunc conſuet^o
 habet q̄ niſi exprimat^r Indulgentia plen. ſolùm intelligitur de
 non plenarijs & de Indulgentijs ſtationum Romæ, vt dictum eſt
 ergo. Tum tertio, quia in prædictis bullis cõceditur expreſſè In-
 dulgentia plenaria ſolùm pro ſemel in vita & in articulo mortis.
 Fruſtra autem de his duabus Indulgentijs plenarijs ſolùm fieret
 mentio ſi verum eſſet quòd Papa concederet tot & toties Indul-
 gentias plenarias, ſicut in Summario impreſſo continentur, & ſi-
 cut prædicatur. Tum quarto, quia vt notum eſt apud curiales &
 ſcientes aliquid de rebus & præctica curiæ Romanæ, non poteſt
 ibidem obtineri vna Indulgentia plenaria pro vna Eccleſia ſi-
 ue capella extra vrbem Romam, niſi pro multis centenarijs du-
 catorum & huiusmodi. Non eſt ergo veriſimile aut etiam ra-
 tionum conſonum, neque cauſa ſufficiens quòd pro duobus argen-
 teis concederetur tanta multitudo Indulgentiarum plenariarum
 toties quoties, vt habetur in prædicto Summario impreſſo, & vt
 prædicatur, ergo. Et nota, quòd quando dico Indulgentiam con-

cedi pro ducatis, ly pro non dicit precium, sed causam piam aut motiuam ad concedendum Indulgentiam, si concedens talem Indulgentiam saluand^o est, vt supra quæstione decima octaua in responsione ad argumentum contra primam propositionem habetur. Quod si contra prædicta hæc arguatur quod in Summario impresso quod prædicatur & datur accipientibus huiusmodi bullas, continentur multæ Indulgentiæ plenariæ vrbis Romæ, & sic prædicatur quod omnes accipientes illas bullas possunt illas Indulgentias lucrari, respondeo: dicit collector compendij priuilegiorum ordinum mendicantium, titulo Indulgentiæ stationum quod ad fratres. post. §. 19. fo. 81. & speculum fratrum Minorum. tffo. vnde hoc ipse desumpsit, quod non est muleum curandum de istis Summarijs, ex quo non continentur in bullis originalibus, neque inde possunt talia Summaria deduci in veritate: sed ea componuntur sic à commissarijs seu quæstoribus bullarum ex inaduertentia seu ignorantia seu forte aliquando lucri causa aut alia ratione, de qua nunc non curo: sufficit enim proposito quod non extrahuntur ad veritatem à bullis originalibus quod ad hoc: ideo talibus Summarijs non est magna fides adhibenda sed originalibus. Quod etiam patet. Quia in ipsis Summarijs etiam continentur sæpe multa alia, quæ indigent limitatione & declaratione, vt à falsitate liberentur: multa etiam alia manifestè falsa sine vlla excusatione, quia ponuntur ibi multæ Indulgentiæ quæ Romæ non habentur, vt in festo Expectationis beatæ Mariæ, de quo festo nulla mentio est Romæ, idem de festo dedicationis Portiunculæ, vel sanctæ Mariæ de Angelis de ordine fratrum Minorum prope oppidum Alsissium, & sic de alijs ibidem contentis: quæ licet sint concessa fratribus Minoribus vbicunq; existentibus propter particularia priuilegia ipsorum, non tamen conceduntur secularibus ratione bullarum prædictarum: nisi hoc in ipsis bullis specialiter aliquando exprimitur: quarum summaria malè assumuntur & componuntur per commissarios aut quæstos, vt dictum est, ex Summarijs Indulgentiarum ordinum Mendicantium, & præsertim ordinis Minorum, vt patet omnia intuenti. Similiter prædicatoribus bullarum non est multa fides adhibenda in hoc, ex quo non se conformant veritati Ecclesiæ & ipsarum bullarum originalium, neque in hoc prædicant

doctrinam Ecclesiæ aut Papæ dum eius veritati non se conformant ex ignorantia aut alia de causa quacunq̃ue. Hæc ex collectore vbi supra. Quod vtrũ verum sit, aliorum esto iudiciũ: id enim pendet ex factõ. Nullus autem negat Papam posse bullas hoc etiam modo de Indulgentijs plenarijs ex legitima causa concedere. ¶ In his tamen omnibus cautè loquendum consulo pro & contra attento tenore bullæ originalis, vt vitetur falsitas & scãdalum pusillorum & fortè etiam aliquando pharisæorum: quia & non expedit vbiq̃; aut semper veritatẽ quomodolibet & à quocunq̃ue declarari & prædicari, dum necessitas fidei & morum id non requirit, aut dum malum aliquod sine maiori fructu probabiliter timetur ex tali veritatis non necessariæ ad salutem prædicatione. Quia Amos 5 Prudẽs illo tempore tacebit, quoniã dies mali sunt. Ideo cõsiderentur omnia prudenter & sapietẽr, & attẽdatur tenor bullarum originalium: & secundum id detur opera lucrandis Indulgentijs & prudenter omnino prædicetũr: & prudentiũs erroribus prædicatis & in bullarum Summarijs contentis resistatur, vel opportunè & cautè taceatur, seu potiũs in secreto ipsi prædicatores aut prælati seu bullarum commissarij humiliter sine populi scãdalo de hoc moneantur: reliqua Dei iudicio & correctioni relinquuntur.

¶ Articulus quintus, in quo agitur de receptiõẽ ad participationem bonorum personę seu communitatis: & de quibusdam dubijs circa aliqua contenta in bullis & compositionibus: & continet tres tantũ quæstiones, quarum prima & in ordine. 39. sequitur.

Quæstio trigesima nona.

*Utrum quis possit recipi ad communicatio-
nem bonorum alicuius personæ seu com-
munitatis aut cōgregationis, & quomo-
do, & per quem, & ad quid valet, & in
quo differat ab Indulgentia.*

Quæst. 39

Respondeo per quatuor puncta, *i. puncta.*
quorum primum est. Solū possumus de nos-
tris bonis aut commissis nostræ dispositio-
ni prodesse alteri dupliciter, scilicet per viā
satisfactionis & per viam meriti. Via satisfa-
ctionis consistit in exolutione seu redditione
æquivalentis ad pœnam, quæ redimitur in
toto vel in parte. Via autem meriti consistit in aliquali dignitate
habendi seu impetrandi sibi vel alteri aliquid tāquam aliqualem
mercedem seu præmiū operis, quod dicitur meritorium, non
curando nunc an sit meritū congrui digni aut condigni: & quo-
modo est talis dignitas & unde: & quomodo est merces tali me-
rito respondens, de quibus doctores latius in secundo, dist. 27 &
alibi de his. ¶ Et nota q̄ est duplex differentia inter participan-
tes de bonis aliorum per viam satisfactionis tantū seu quod ad sa-
tisfactionem tantū: & participantes de bonis aliorum per viā
meriti seu quod ad meritum tantū. Prima differentia est, q̄ via
satisfactionis seu participium ad satisfactionem requirit specialē
intentionem & applicationem eius qui communicatiale opus sa-
tisfactorium alteri: ita q̄ nisi illi seu illis sit applicata specialiter ta-
lis satisfactio, seu nisi sint illi recepti ad participandum de satisfa-
ctionibus alicuius personæ seu communitatis, non proderunt eis
talia bona satisfactoria ad satisfaciendum pro suis peccatis. Quod
patet. Quia aliās sequeretur q̄ quicumque existens in charitate ef-
ferret immunis ab omni pœna propter infinitatē thesauri Ecclesiæ,
quem

quem participat per sacramenta aut per communicationem sanctorum ratione charitatis: vel saltem sequeretur quod existens in maiori charitate esset debitor minoris poenae in hoc saeculo & in futuro: quod patet esse falsum secundum Scot. in. 20. quodlibeto, ergo ex sola intentione facientis seu applicantis habetur participatio ad satisfaciendum. ¶ Participatio autem ad merendum seu potius ad merita seu per viam meriti de bonis alterius seu aliorum non semper requirit specialem intentionem & applicationem. Nam potest dupliciter alicui valere meritum alterius. Vno modo ratione unionis, quae fit per charitatem etiam sine speciali intentione & applicatione facientis directa ad ipsum participantem iuxta illud Symboli Credo sanctorum communionem, & illud Psal. 118. Particeps ego sum omnium timentium te: quia sicut cum inter aliquos est contracta societas omnium bonorum quicquid unus lucratur est omnibus commune: sic in proposito spiritualiter: quia charitas est spiritualis amicitia & societas connectens membra Ecclesiae. Et hoc modo peccator etiam non excommunicatus non est per hanc viam unionis particeps alicuius boni, quod fit in Ecclesia, quia non est membrum Christi per charitatem quam non habet, & nulla est conuentio Christi ad Belial, cuius membrum mysticum est peccator, qui ut membrum mortuum a Christo non recipit influentiam a toto corpore nec a capite cui non vnitur nec ab eo viuificatur. Et haec est causa quare diabolus dicitur habere potestatem in peccatore quocumque ut in pecore suo, ut secundum Ambrosium habetur vigesima quarta, quaest. prima. Miramur. ¶ Alio etiam modo valet oratio seu bonum alicuius alijs per viam meriti participantibus ratione specialis intentionis, ipsius orantis seu facientis seu applicantis tale bonum specialiter pro illis, quibus applicat distincte aut confuse pro vno seu pro multis: quia scilicet desyderat oratione seu bonis suis vel suae congregationis proficere illi seu illis certis personis, quibus sic specialiter applicat, ut dictum est. Et hoc modo potest valere iusto & impio: sed hoc solum illis valet per viam gratiae & liberalis misericordiae Dei, seu impetrationis a Christo capite Ecclesiae: qui ut Dominus omnium nulli obnoxius potest cuicumque voluerit beneficia impartire, ad preces & merita amicorum, & iustorum: seu ut communiter dicitur, hoc fit per merita tantum de congruo: quae soli libe

Ambros.

liberalitati concedentis innituntur. Non enim Deus obligauit se seu promisit se infallibiliter & regulariter concessurum omne etiã bonum expediens, quod vir iustus ab eo petierit pro alio quocunq; aut bona vni⁹ remuneraturum aliquo modo hic vel in gloria in alio homine quocunq; & quomodocunq; voluerit vir iustus, sed aliquando sic aliquando non, prout sibi placuerit & visũ fuerit. Et ideo dicitur per viam meriti de congruo bona vnius alteri valere si pro eo applicentur ex intentione, vt dictum est. Et sic dicit August. q. nisi Stephanus orasset fortè Paulus saluatus non esset. Et de Carolo magno audita est vox, Egidij merito Carolo peccata dimitto. ¶ Et sic patet q. hoc modo specialis intentionis valde prodest recipi ad participandum de bonis alicuius hominis seu congregationis in speciali, licet sint merita congrui aut Dei liberalitati innitentia quò ad hoc, vt dictum est. Quia si peccator est sic receptus, tunc participat de talibus bonis per solam intentionem applicantis, quod sibi valebit ad multa vt infra in secundo puncto habetur. Si autem est iustus in stato gratiæ, tunc participat de talibus bonis dupliciter, scilicet ratione vnionis charitatis & ratione specialis intentionis applicantis: quod est meli⁹ scilicet duplici via quàm vna tantum participare: quia & nullus participaret id quod ex speciali intentione applicantis posset participare, nisi ei comunicaretur ex tali intèntione tan quò ad vim satisfactiuam quàm quò ad meritoriam, etiam si essent valde sancti & benefactores. Et oppositum dicere est error Vuicel⁹ damnatus in Concilio Constan. sessione. 8. vbi sic habetur. Speciales orationes applicatæ vni personæ per praelatos vel religiosos non plus profunt eidem quàm generales ceteris paribus, error. 15. Hec ibi, ergo. Et ista supra dicta est prima differentia inter participiũ satisfactionum & meritorum. ¶ Secunda differentia est, quia per participium ad satisfaciendum seu ad satisfactoria tantum: sunt peioris conditionis omnes participantes quò ad hoc: quia .s. minuitur eorum utilitas satisfactoria saltem proueniens ex opere operantis ex multitudine participantium, licet fortè non ea quæ prouenit virtute sacramenti seu operis operati, si tale opus habet virtutem satisfactoriam ex opere operato, vt nos alibi latius egimus in questionario. q. 2. de valore missæ. Similiter & conditio & bonum satisfactorium ipsius faciētis seu applicantis opera sua satisfactoria alijs minuitur sibi ex multitudine participantium quò

August.

Concilium
Constan.

ad virtutem satisfactoriam prouenientem ex opere operantis, v̄ dictum est: quāuis aliunde ei augeatur ex charitate, qua sic alijs egentibus sua satisfactoria applicat: quia & per hoc meretur de congruo remissionem suarum pœnarum, & omnia alia quæ per bonum opus quis sibi & alteri mereri potest. Ideo simpliciter est melior sua cōditio ex hoc q̄ ex charitate pro alijs satisfacit de suis satisfactorijs bonis, vt dicit Richardus vbi infra & Palud. & c.

Richard.

August.

Vnde si totum suum bonum satisfactorium proueniens ex virtute operis operantis dederit seu applicauerit alteri: tunc nihil de tali satisfactorio remanet sibi pro suis peccatis, & multo minus remanet alijs postea receptis seu quibus post ea applicauerit. Quia cum talis virtus satisfactoria ex opere operantis sit finita, & diuisa in multis seu alijs applicata, iam minus aut nil remanet alijs aut sibi. Sicut si ego soluero communi creditori cui ego obligor in centum: cui etiam Petrus & Martinus in centum quilibet eorum obligatur, certè illi tantum cedit in solutionem debiti pro quo intendo & volo centum soluere & non pro alio. ¶ Verum est tamen q̄ si intendit satisfacere pro illo qui non est capax puta pro damnato vel pro existente in mortali vel in gloria, tunc fructus satisfactorius reuertitur ad facientem, si eget pro suis peccatis: si saltem virtualiter erat talis intentionis q̄ pro se faceret si crederet non proficere illi cui applicare intendebat, vt Mattheio. Pax vestra ad vos reuertetur, & Psalm. 34. Oratio mea in sinu meo conuertetur & c. si verò ipse non eget reponitur in thesauro Ecclesiæ. ¶ Participium autem meritorum nō minuitur ex multiplicatione participantium. Non enim fit deterior conditio alicuius multiplicatis electis & sanctis & bonis operib⁹ sed melior. Et ratio est, non quidem quia incipientes participare incipiant etiam de suo communicare alijs, nam paruuli baptizati incipiūt propter charitatem participare, & nihil de suo communicant alijs quia nil adhuc operati sunt: imò licet quilibet participās etiā alijs communicaret de suo bono opere meritorio, non tamē semper communicat æquale eis bonis quæ ipse participat. Igitur non est hæc ratio sed ea quæ dicta est quia scilicet ex multiplicatione electorum & bonorum operum non fit peior sed melior conditio electorum & participantium. Quia Deus cuius misericordiæ & liberalitati talis fructus innititur magis ex hoc honoratur magisque complacetur illi: ideo & regulariter magis speratur

rur talis fructus meritorum vt proffit omnibus quib⁹ communi-
cantur & ipsi operanti: licet aliquando oppositum circa aliquem
aut aliquos contingat secundum Dei speciale iudicium & bene-
placitum, vt in secundo puncto latius habetur. Hæc ex Richardo
in quarto, disti. 45. & Palud. latius eadem distinctione, quæstio-
ne prima, artic. 1. & q. 2. arti. 2. & Adriano in octauo quodlibe-
ro, articulo tertio.

¶ Secundum punctum est. Ad quid valet tale participium ad
merita alicuius seu aliquorum? Nam de participio ad satisfacto-
ria iam dictum est. Dico ergo q̄ non valet ad hoc q̄ ipsi partici-
pantes ex hoc immediatè sine suo bono opere & dispositione ha-
beant gratiam gratum facientem seu charitatē, sicut nec ad me-
ritum aut præmium gloriæ. Quia nullus potest vllō modo mere-
ri alteri immediatè gratiam iustificantem aut aliquid horum stā-
te lege: sed solū mediātè, id est, potest mereri de congruo quōd
Deus det alteri gratiam conuersionis seu auxilium, aut bonā mo-
tionem cordis & illuminationem: cui alter si velit cōsentire de-
bitè disponatur ad gratiam &c. vt communiter dicitur à docto-
ribus in secundo, distinct. 27. quod pro nunc supponatur. Quod
etiam patet. Quia stat virum sanctum in magno gradu chari-
tatis non esse receptum ad participationem specialem merito-
rum alicuius aut aliquorum: peccatorem autem aut habentem
paruam charitatem esse receptum ad participium, multarum re-
ligionum & sanctorum &c. Imò etiam si quis vellet alteri ap-
plicare auferendo à se ipso suum meritum quōd ad gratiam &
gloriam essentialē non posset id facere, neque Deus accep-
tat stante lege: & fortè peccaret si scienter id tentaret conando
contra Dei legem positam charitatis ad se prius habendæ quō
ad hoc, vt dicit Scotus in vigesimo quodlibeto, vbi loquitur de
valore specialissimo operis boni meritorij, ergo.

¶ Similiter ta-
le participium meritorum non valet ad hoc quōd per id ip-
si participantes habeant bonitatem aut medicinam formaliter
& immediatè bonificantem eos & medentem contra vitia.
Nam quo ad hæc nullum opus transit personam operantis, vt
suprà quæstione tertia id habetur. ¶ Valet ergo tale partici-
pium meritorum alicuius personæ seu congregationis ad ha-
bendum à Deo gratiam conuersionis & cordis illuminatio-
nem (vt de hoc suprà latius dictū est) & ad virtutum profectum.

Valet etiā

valerent ad præseruationem à peccatis & liberationem & præseruationem à morte & alijs malis spiritualibus & corporalibus: & ad collationem bonorū spūaliū, & tēporalium seu corporaliū & huiusmodi, quæ vn^o alteri potest de cōgruo mereri seu impetrare à Dei misericordia liberali. Sicut per merita Abraæ Dominus liberauit Loth. Gene. 19. & propter iustos parcat & benefacit iniustis vt de his cōmuniter doct. in. 2. dist. 27. & 36. & specialiter beat^o Thom. in addit. 3. partis. q. 27. art. 1. & latius Palud. in. 4. dist. 45. q. 2. art. 2. & Richar. ea. dist. & Supplemē Gabrielis ea. dist. q. 2. art. 3. dubio. 6. & Adrianus vbi suprā in. 8. quodlibeto art. 3.

Punct. 3.

¶ Tertium punctum. Quis potest cōmunicare bona alteri? Ad quod sunt. 9. dicta. ¶ Primum est q̄ quilibet potest alteri applicare seu cōmunicare bona sua propria tam quò ad vim satisfactoriam q̄ meritoriam de cōgruo, vt dictum est. Et similiter bona suorum super quæ habet auctoritatem. ¶ Probat^{ur} primū.

Dictū. 1.

Quia ratione charitatis potest quilibet de suis bonis cōmunicare in quantum non prohibetur, hoc autem non prohibetur sed suadet^{ur}, ad Gala. 6. Alter alterius onera portate, & orate pro inuicem vt saluemini, Iacob. 1. Et quia si temporalia bona possum^{us} cōmunicare ex charitate, quare non potius spiritualia, ergo. Ad prædicta etiam valent ea quæ suprā habentur. q. 3. in responsi. ad octauum arg. principale: & ea quæ suprā præmissa sunt in primo & 2. puncto. ¶ Secunda autem pars huius primi dicti, q̄ scilicet quis potest alteri cōmunicare bona suorum, super quæ habet auctoritatem, putà is qui præest alicui congregationi potest cōmunicare bona suæ congregationis, applicando bona eorum & intentionem ipsorum de sua congregatione ad hunc vel illum seu illos determinatè, distinctè aut confusè. Probat^{ur}. Quia eo ipso q̄ habet curam congregationis, habet auctoritatem dispensatiuam communium bonorum ipsis aut ipsorum de congregatione, vt probatum est. q. 5. Et facit ea. Quanto. de transla. & 24. q. 1. ca. Quocunq;. Item quia si quilibet potest bona sua applicare, ergo & prælatus qui est caput pro suis membris potest bona ipsorum sicut ipsi possunt alijs ex causa rationabili applicare. Patet consequentia à fortiori. Item idem patet auctoritate sancti Iuonis Carnatensis episcopi antiquissimi, qui cœpit condere literas per quas applicantur suffragia subditorum: & auctoritate Anselmi, & aliorum sanctorum, vt etiā tenet beat^o Tho. in. 4. dist. 29. q. 4.

Paulus.

& Palude. Richardus & doctores in. 4. distinct. 45. vbi suprâ, & Vualden. in quinto tomo de sacramentalibus sub articulo decimo contra Vuicleff dicentem hoc esse cōmentum religiosorum. Ergo patet q̄ prælatus, prior, Guardianus, Prouincialis, Generalis & huiusmodi potest communicare bona communia spiritalia suorum subditorum quò ad vim satisfactoriam & meritoria, vt dictum est. ¶ Secundum dictum est, q̄ generaliter non potest prælatus communicare ea bona quæ quis ei⁹ subditus in particulari facit pro satisfactiōe suorum peccatorum, si ipsis eget talis subditus ea faciens: nisi ad hoc aliquo modo talis subditus consentiat. Ratio, quia ex quo quò ad satisfaciendum tale opus fit eius solius cui applicatur, & fit particulariter ab ipso subdito pro se actualiter vel virtualiter sic intendente, & per consequens non fit bonum commune suæ congregationis, sed particulare ipsius personæ operantis quò ad dictam vim satisfactoria, ergo super hoc regulariter non habet potestatem tollendi ab eo, & communicandi alteri eo inuito. Et in hoc concordant cōmuniter doct. ¶ Sed ex quo subdit⁹ tale suū bonū satisfactoriū quo ipse eget potest communicare alteri quò ad prædictam vim, vtrū possit etiam Papa vel alius eius subditi prælatus eo inuito præuenire communicando tale opus, eiusq; intentionem applicando alteri cui ipse prælatus & non cui subditus voluerit. Quò ad hoc est tertium dictum q̄ regulariter non potest. Ratio, quia prælatus etiam Papa non potest applicare nisi ea quæ cederent in thesaurum suæ cōmunitatis si non applicarentur, aut bona communia suæ congregationis, sed non cedunt in thesaurum vel in bonum commune congregationis nisi ea quæ supersunt facienti, ergo & licet subditus possit tollere à se sibi necessarium & alteri dare & applicare: non tamen potest eo inuito facere id eius prælatus etiā Papa. Quia non in omnibus absolute subditus subditus superiori, neque in omnibus eius bonis spiritalibus habet potestatem plenariam prælatus aut Papa, sed in temporalibus & in spiritalibus tantum superabundantibus communicabilibus, vt dictum est. ¶ Quo non obstante etiam dico q̄ in casu & ex rationabili causa potest sed raro prælatus applicare alijs bona prædicta satisfactoria necessaria subditorum suorum. Ratio, quia sicut ipsi subditi possunt id facere, ergo similiter eorum caput prælatus in casu & ex causa, vt dictum est. Quia ad id tunc faciendum

Dictū. 2.

Dubium.

Dictū. 3.

Nota.

habet rationabilem causam. Item quia potest prælatus subditis egentibus pro se iniungere pro tunc aliqua opera satisfactoria, ad quæ ipsi non tenentur aliàs, putà orationem, disciplinam & huiusmodi pro alijs ex causa, vt patet: ergo. Multa enim nõ possunt fieri regulariter, quæ possunt & debent fieri in casu particulari ex causa rationabili in omnibus ferè materijs. Hoc sic probabiliter videtur quod ad vtramq; partem huius tertij dicti dicendum sit.

Dictū. 4. ¶ Quartum dictum. Bona satisfactoria subditorum quibus ipsi facientes non indigent pro seipsis, benè possunt tam ipsi quàm eorum prælati applicare alijs quibus voluerint: & in hoc est locus præventioni: quia scilicet qui priùs applicat alicui quod nondū est per aliquem ipsorum applicatum, valet illa prior applicatio, si non impediatur à superiori. Quod ideo dico, quia si ipse prælatus superior inuito suo subdito applicaret aliquibus aliqua bona satisfactoria superabundantia quæ subditus facit, valeret talis applicatio superioris, & non posset subditus talis ea applicare alteri contra applicationem superioris, quia quod ad talia super abundantia quæ possunt fieri communia congregationis, prælatus superior habet potestatem suprà subditum ad communicandum ea, vt de hoc beatus Thomas. 3. parte Sum. q. 26. articulo primo in additione tertiæ partis, & etiam Syluest. titul. Indulgen. quæst. 5.

¶ Quàmuis credibile sit qd hoc nunquam superior sic facit aut Papa: nec intendit contra suorum subditorum rationabilem voluntatem alteri applicare, nisi in casu & causa & raro, vt in tertio dicto præcedente dictum est. Alioqui valde alligati essent prælati inferiores superioribus & Papæ, & sese impedirent aut intrmitteret superiores in pertinentib⁹ ad inferiores, si per hanc viam per superiores aut per Papam regulariter tolleretur ab ipsis inferioribus potestas applicandi benefactoribus aut alijs bona satisfactoria abundantia suarum congregationum. Et multò magis alligati essent subditi suis prælatis, si ab eis tolleretur regulariter per eosdem prælatos ne de his suis satisfactorijs possent satisfacere applicando aliquid pro suis parentibus, amicis, & pro alijs quibus specialiter quomodocunq; obligantur. Et si quando Papa aut prælatus superior id vellet ex causa in casu aliquo applicare prædicta bona contra applicationem particularem subditorum, expediret tunc quod hoc notificarent ipsis subditis seu inferioribus, ne deciperent aut deciperentur applicando pluri-

bus aut sapius vnum & idem opus nunc his per superiorem, nunc alijs per inferiores: ex quo pluribus applicatum est minoris valoris in singulis quod ad vim satisfactiuam ex opere operatis prouenientem: & si totum per superiorem alicui egenti applicatur, iam nil manet pro alijs, vt patet ex supra dictis in primo puncto principali. ¶ Quintum dictum est. Bona satisfactoria quae subditus facit particulariter per se non applicando ea alicui seu aliquibus specialiter sed pro tota Ecclesia generaliter, aut pro indigentibus in purgatorio aut in hac vita pro benefactoribus amicis seu pro ijs quibus Deus vult valere & huiusmodi: similiter bona quae facit in communi, vt disciplinas, vigilias, orationes, & ieiunia & huiusmodi, quae in communitate facit cum alijs religiosis simul seu per se ex statuto regulae aut constitutionu tuarum aut ex dispositione seu praeepto praelati: talia inquam bona dicuntur communia congregationis, quamuis ipse subditus eis egeat: & talia potest praelatus etiam inuito subdito communicare alijs specialiter quod ad vim satisfactoriam: concordat beatus Thomas vbi supra. ¶ Sextum dictum est. Quod ad vim meritoriam supra dictam omnia bona cuiuscunq; subditi & congregationis tam particulariter quam etiam communiter facta, tam supererogatoria quam etiam necessaria seu obligatoria, tam ipse subditus qui ea facit quam quilibet eius praelatus medius vel immediatus etiam Papa, quilibet inquam eorum per se & simul ante vel postquam facta fuerint, potest ea applicare quibuscunque voluerit. Ratio, quia quod ad hoc nulli fit praedictum: imo & conditio operantis & applicantis seu communicantis & participantis seu participantium melior fit ex tali multitudine participantium, tam propter vnionem charitatis quam etiam propter maiorem bonitatem operis boni applicati: quia inde est Deo gratius & acceptius caeteris paribus, vt supra dictum est in primo & secundo puncto principali. ¶ Septimum dictum est. Praelatus supremus vt Papa potest communicare bona omnium suorum inferioru tam personarum quam praelatorum quam congregationu sibi subditaru modo supra dicto, non tamen e contra sed solum bona sibi subditoru hominu aut congregationu potest quilibet praelatus alijs applicare seu communicare, vt dictum est vt patet ex dictis: quia & minus includitur in maiori & non e converso: nec aequale in equali includitur, nec par in parem habet auctoritate: concordat

Dist. 5.

Dist. 6.

Dist. 7.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

Distū. 8.

beatus Thomas & communiter doctores vbi supra. ¶ Octauum dictum est. Bona opera quò ad vim satisfactoriam si anteq̃ fiant vel dum fiunt non applicátur per facientem vel per superiore[m] aliquibus actualiter vel virtualiter, iam de cætero postquàm facta sunt, non possunt applicari alteri per ipsum facientem neque per prælatum. Neq̃; ego faciens neque prælatus possumus referuare nostra vel congregationis opera quò ad dictam vim satisfactoriã vt sint reposita & referuata tanquam in thesauro pro alio tempo re futuro quo voluero aut indiguero, vt tunc per me vel per prælatum mihi vel alteri applicentur. Ratio huius est, non quidem quia quò ad dictam vim solutiua[m] aut satisfactiuam pro debito pœnarum talis satisfactio habet statim, vt fit, suum effectum, vt aliqui dicunt (hinc enim sequeretur q̃ non possent talia referuari in thesauro Ecclesiæ ad Indulgentias &c.) sed ratio est, quia nullus potest particulariter thesaurizare sibi vel alteri thesaurum satisfactorium particularem: & per consequens neq̃; de eo distribuere aut alicui cõmunicare. Quod patet à posteriori. Quia alioqui sequeretur q̃ bona satisfactoria religiosorum eis abundantia nunquam recondentur in communem thesaurum Ecclesię sed semper manerent sub potestate eorum vel prælati ad applicãdum ea postea cui voluerint. Et à fortiori, q̃ opera religiosorũ defunctorum non possent applicari per Indulgẽtias aut villo modo: ex quo quilibet pro tali tempore aut necessitate futura sibi vel alijs talia opera thesaurizasset in vita, vt sibi tunc valerent aut applicarentur. Et similiter de omnibus Christianis idem sequeretur. Et per consequens sequeretur per hunc modum quòd nõ esset thesaurus communis Ecclesię collectus de satisfactionibus religiosorum aut aliorum sanctorum dum viuerent, quod absit: vt patet ex supra dictis in primo puncto principali. Et ad id videtur Bonauentura in .4. distinct. 20. quæst. 3. Ergo dicatur quòd si non applicantur talia satisfactoria ante vel dum fiunt, vt supra dictum est, reponuntur & referuantur à Deo in communi thesauro Ecclesię, vt sic solùm per potentes concedere Indulgentias per viam tantùm Indulgentiæ distribuantur ipsis vel alijs vt supra quæstione tertia & alijs sequentibus habetur.

¶ Quò ad vim autem meritoriam tam ipse qui facit quàm prælatus quicumque eius mediatus vel immediatus potest semper ante vel post communicare seu applicare talia bona præterita, præsen-

praesentia, & futura quibuscunq; voluerit, vt virtutē talium meritorum mereatur de congruo seu potius impetret ipsi vel alijs bona spiritualia & temporalia & liberationem & praeseruationem malorum. Quod non est proprie meritum sed impetratio praedictorum, quae aequaliter pertinet ad praemium aliquod meritorum praecedentiū de congruo habendum sibi vel alijs in hac vel in alia vita: sicut propter merita praecedentia Abraam & alij sancti impetrabant à Deo seu Deus conferebat alijs bona temporalia & huiusmodi, de quibus supra in primo puncto principali dictum est. Et de his bonis quò ad vim meritoriam non congregatur thesaurus Indulgentiarum, vt supra. q. 3. habetur. ¶ Et hoc modo per viam meriti seu impetrationis valet cōmunicatio bonorum suorum praeteritorum, & concessio eorum quam aliqui pie faciunt aliquibus existentibus in articulo mortis seu etiam iā defunctis, non autē quò ad vim satisfactoriam praeteritam, quae iā non est in sua potestate, vt dictum est. ¶ Sed nota q̄ praelati & alij applicantes alijs bona sua vel suae cōmunitatis intendunt regulariter applicare quantum cōmodè possunt, vt valeant eis quantum valere possunt sine suo aut suae cōmunitatis detrimento: nisi quò ad vim satisfactiuam de suis bonis aliud specialiter intendāt vt supra dictum est in secūdo & tertio dicto. ¶ Nonum dictum est, quòd quia talis communicatio seu receptio ad participationem bonorum congregationis & huiusmodi communiter fit à praelatis informatis de talibus personis, q̄ quia sunt benefactores ordinis, ideò recipiūt ad cōmunicationē bonorum ordinis, vt patet ex ipsis literis cōfraternitatum: ideò notetur q̄ si talis causa propter quam recipiuntur non est vera, quia scilicet non est talis benefactor vt ibi supponitur, non valet ei talis receptio ad participationem nisi secundum ratam, scilicet secundum quod fuerit benefactor: quia deficiente causa finali seu conditione cōcessionis, deficit ipsa concessio: & non valet nisi quantum accesserit ad causam talis cōcessionis. Quòd si sine vlla causa sed ad libitum quis vult recipere aliquem ad participationem bonorum suorum seu congregationis ex pura charitate motus aut motu proprio, tunc benè valebit ei talis communicatio & participatio secundum intentionem communicantis ei sua bona quò ad satisfactoriam vim & meritoriam: & etiam secundum suam dispositionem participantis quò ad vim meritoriam speciatim, vt

Dictū. 9.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

latius egimus de hoc in nostro quæſtionario quæſtione ſecunda de valore Miſſæ.

Punct. 4. ¶ Quartum punctum. Quæ differentia ſit inter communicationem præfatam bonorum ſuorum aut communis factam alicui, & Indulgentiam? Dico quod eſt quadruplex differentia.

*Differen-
tia prima* ¶ Prima quia prælati vel alij ſic applicantes ſua vel ſuæ communis ſuffragia ſeu bona opera quæcunq̄ue, non vtuntur clauis iuriſdictionis vlllo modo, neq̄ue remittunt aut relaxant pœnas peccatorum, in Indulgentiarum autem conſeſſione ſic eſt talis iuriſdictione propriè & abſolutè, vt ſuprà quæſtione prima habetur, ſed ſolùm applicant ſua ſatisfactoria alijs ex charitate ſine vlla auctoritate ſuper eos quibus applicant etiam non ſubditis.

Secunda. ¶ Secunda differentia eſt, quia in Indulgentijs ſicut & in ſacramentis applicantur merita paſſionis Chriſti, & hoc non niſi per clauem Eccleſiæ: & præcipuè Indulgentiæ ſunt de communi theſauro Eccleſiæ, etiam quando conceduntur animabus purgatorij per modum ſuffragij: & ſemper ſunt auctoritate poteſtatiua ſuper tali theſauro communi communicando vel diſpenſando, vt ſuprà quæſtione prima & quæſtione. 13. habetur. Communicatio autem bonorum ſuorum aut congregationis nil tale habet. Nam non ſit per clauem Eccleſiæ, neque de communi theſauro Eccleſiæ, ſed de bonis ſuis aut ſuæ cōgregationis, neq̄ue ſit auctoritate poteſtatiua ſuper theſauro Eccleſiæ aut ſuæ perſonæ aut communis, ex quo non poteſt theſaurizare particulariter, vt dictum eſt: ſed ſolùm ſit poteſtate communi naturali, quam quilibet habet in ſuis bonis aut ſibi commiſſis ad diſtribuendum ſeu donandum ea dum ea habet. ¶ Et inde ſit quod per Indulgentias liberatur homo in foro Dei & Eccleſiæ à pœnis debitis, etiam iniunctis per confeſſorem, vt ſuprà quæſtione octaua habetur. Quia conſtat de infinitate talis theſauri Eccleſiæ ſeu de eius ſufficientia: & quia ſunt auctoritate eius qui à lege & obligatione Eccleſiæ poteſt liberare per talè ſatisfactionem per viam Indulgentiæ: huiusmodi autem communicationes bonorum etiam ſi fiant ſpecialiter quod ad ſatisfaciendum, etiam ſi fiant per Papam, cùm non fiant niſi de bonis perſonarum aut congregationum, quæ nec ſunt infinita, nec conſtat eſſe ſufficientia ad talem ſatisfactionem, ideo per eas non liberatur quis in foro Eccleſiæ à pœnitentijs iniunctis per ſacerdotem, neque

neque habent virtutem Indulgentiæ, sed communicationes & suffragia dicuntur. Concordat in hoc specialiter beatus Thomas in .4. distinct. 20. & in additione tertiæ partis Summæ quæst. 26. articulo primo. ¶ Tertia differentia est, quia quod ad vim satisfactoriam non possunt applicari bona personæ aut communis iam facta, sed solum præsentia vel futura, neque possunt reservari in thesaurum in futurum, ut dictum est in tertio puncto principali, in septimo dicto supra posito. Per Indulgentias autem applicantur satisfactiones præteritæ Christi & sanctorum repositæ in communi thesauro Ecclesiæ ad hoc specialiter, ut ubi supra habetur, & supra quæstione tertia.

Tertia.

¶ Quarta differentia est. Quia Indulgentiæ ut tales valent solum ad satisfactionem pœnarum Deo debitaram pro peccatis, ut supra quæstione tertia & sexta. Communicationes autem bonorum valent præcipuè ad impetrandum bona aut remotionem malorum aut pœnarum per viam meriti de congruo: valent etiam ad satisfactionem pœnarum si hoc aliquomodo specialiter intendit ipse applicans, aliàs non, ut patet ex dictis in primo puncto principali & in secundo similiter. ¶ Quinta differentia est, quod Indulgentiæ valent solum quod ad satisfactionem tantum peccatorum iam commissorum ante tempus quo quis lucratur fructum earum, ut supra quæstione .34. 35. Communicationes autem huiusmodi bonorum valent etiam ad remedium præteritorum, præsentium & futurorum malorum, & bonorum impetrationem & conseruationem & ad satisfactionem pœnarum debitaram, si (ut dictum est) specialiter ad hoc applicantur. ¶ Harum differentiarum prima est potissima & essentialis, & etiam secun-

Quarta.

Quinta.

da, cæteræ autem sunt optimæ, licet non tam essentielles.

Quæstio quadragesima.

Quæ sint & quomodo intelligantur multa dubia eorum quæ cõmuniter in bullis Cruciatarum & Indulgentiarũ cõtinentur.

Quæst. 40

Dubiũ. 1.

Espondeo q̄ tametsi plurima dubia possunt occurrere præcipua tamen sunt quinque. ¶ Primum dubium. Quid conceditur quando bulla concedit q̄ qui eam acceperit absoluatut aut possit absolui ab horis non recitatis & quomodo id intelligitur. Nam si intelligitur de peccato, certè non est reseruatut, & per consequens non eget tali facultate ad id, neq; propter hoc incurritur aliqua censura, neq; tenetur officium vnus diei culpabiliter omissum recitare in alio die: ex quo fuit obligatio temporalis vt etiam dicunt communiter Summistæ. titul. Hora Canonica. ¶ Respondeo, videtur q̄ virtute talis concessionis aut bullæ concedit Papa q̄ non teneatur ille clericus

Respon.

soluere in equiualete ad vtilitatẽ Ecclesiæ fructũ horarũ omissarũ ad quẽ fructũ clericus ratione clericali aut beneficij tenebatur, vt referũt. b. Tho. Palud. Floren. 3. par. Sú. tit. 13. ca. 4 §. 6. & per cõsequus q̄ talis manet liber à restitutione, quã scdm aliquos doct. tenetur facere de fructibus beneficij perceptis, non recitando horas canonicas, secus de omissione Missarum aut aliorum officiorum, de quibus Papa non loquitur. ¶ Dubium secundum.

Dubi. 2.

Quomodo intelligitur quod in bulla conceditur q̄ scilicet quis possit absolui ab irregularitate mentali, cum nulla sit irregularitas mentalis, neq; per solũ actũ mentalẽ incurratut sed per exteriorẽ cõmissionem seu omissionẽ, quantũcũq; quis in corde suo pposuerit etiam occidere Papam. ¶ Respondeo. Verè est improprius modus dicendi irregularitatem mentalẽ, quia nulla talis est, vt diximus. Sed potest intelligi dupliciter. Primò dicendo q̄ per talem irregularitatem intelligitur irregularitas occulta seu secreta,

Respon.

ta, maximè illa quæ prouenit aut contracta est ex culpa occulta cuiuscumque; & ideo dicitur mētalis quia. s. sic est secreta quæ prouenit à praua intentione vel à peccato habente radicem in mente, qualis est irregularitas proueniens ab ordinatione seu celebratione culpabili eius qui cum propter peccatum seu factum occultum esset excommunicatus nondum denūciatus, vel secretò suspensus, aut patiens defectum natalium ex culpa patris sui sacerdotis qui illum secretè habuit ex coniugata, aut cum esset secretus symoniacus, & huiusmodi, sic ordinatus est vel celebrauit: quia talis irregularitas potest absolui seu dispensari per talem bullam. ¶ Et ratio huius concessionis fuit fortè ne occasione talis irregularitatis reuelaretur peccatū occultum in dedecus & infamiam alicuius: & fortè etiam propter aliquos doctores. cum glossa in ca. Periculosè. de pœ. dist. i. tenentes contra communiter doctores quæ clericus qui tentauit homicidium nec tamen illud opere commisit, quia non potuit, est irregularis tanquā de homicidio, licet in effectu non sit homicida. ¶ Et secundum hanc declarationē fortè per talem bullam seu concessionem non posset quis dispensari ab occulta irregularitate proueniente aliunde sine culpa, utpote ex bigamia aut homicidio iusto vel etiam iniusto occulto & huiusmodi. Et sic tenuit clarissimus doctor Medina. Sed certè si concederetur ratio præfata ne. s. occulta reuelentur in dedecus aut præiudicium cuiuscumque, iam probabiliter diceretur quæ etiam à quacunque irregularitate occulta virtute talis cōcessionis potest fieri dispensatio. ¶ Et ad prædicta facit quæ in Concilio Basiliens. sessione. 24. propter quædam pia opera ibi signata cōcessum est aliis quibus quæ absoluerentur ab irregularitate occulta: & fortè bullarum imperatores aut datarij seu scriptores qui ex dicto Concilio hanc irregularitatem transfulerunt, ignoranter putarunt idē esse mentalem & occultam seu secretam irregularitatem. ¶ Alio modo & fortè melius dici potest quæ intelligitur de irregularitate quæ originaliter & principaliter propter factum vel omissionem ex culpabili animo vel intentione specialiter prohibita procedentē contracta est, putà quādo quis excommunicatus est quia egit vel omisit aliquid scienter, dolosè, præsumptuosè, aut propter lucrū vel precium temporale, aut ex odio, amore, timore, aut ex tali animo seu intentione specialiter ibi prohibita: & sic excommunicatus celebrat vel ordines recipit irregularis fit, talis irregularitas di-

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

aitur mentalis quia originaliter & principaliter ex illo animo culpabili prouenit sine quo excommunicatio & irregularitas in illo facto vel omissione non contraheretur, & de hac credo quod virtute Cruciatæ posse dispensari conceditur, non autem quoniam propter ipsum factum exterius culpabile vel inculpabile sine tali animo irregularitas incurritur, puta propter homicidium, bigamiam, symoniam conventionalem in ordine vel beneficio & huiusmodi. Ab ijs enim irregularitatibus inde contractis virtute huiusmodi Cruciatæ dispensari non potest quatenuscunque occulta sint secundum hunc secundum modum: quem meliore existimo, & nisi ut dictum est intelligatur, mens Papæ pereda est.

Dubium. 3.

Dubium. 3. Quomodo intelligitur quod ibidem etiam habetur quod. s. virtute talis bullæ quis possit absolui ab omnibus casibus Papæ reseruatæ præterquam ab homicidio voluntario. Et ratio dubitandi est, quia peccatum homicidij voluntarij non est casus Papæ reseruatæ à iure: sed neque etiam Episcopis, sed solum ex consuetudine est reseruatæ Episcopis. Dicere autem quod ratione exceptionis præfatæ iam per talem bullam Papæ reseruatæ: potius videtur ablatio concessiois quàm concessio fauorabilis, sic enim fauorabilius esset non accipere talem bullam. ¶ Respondeo. Aliquis dicit quod ibi solum excipitur excommunicatio Papæ reseruatæ propter homicidium voluntarium personæ Ecclesiasticæ. Et ratio est, quia cum exceptio debeat referri solum ad casus de quibus sua regula generalis loquitur, & in dicta bulla de excommunicationibus tantum Papæ reseruatæ agatur, ut patet etiam secundum Sumistas. tit.

Respon.

Casus. tit. Excommunicatio. vbi nullum peccatum nisi habeat excommunicationem annexam Papæ reseruatæ à iure, & propter nullum homicidium nisi personæ Ecclesiasticæ excommunicatio sit vlla Papalis à iure, ut patet quia in extrauagante Pauli. 2. Et si dominici. de pæn. & re. præbytericidium Papæ reseruatæ, ergo de hac tantum dicta excommunicatione propter homicidium personæ Ecclesiasticæ illa exceptio intelligenda est. ¶ Sed hæc opinio seu declaratio non stat, tum quia solum præbytericidium exciperetur secundum dictam extrauagan. tum etiam quia tam in quadam alia sequenti extrauagan. Six. 4. Et si dominici. tit. eo. quàm etiam in ipsismet bullis expressè excipitur mutilatio & occisio cuiusuis personæ in sacris constitutæ, ergo videtur quod per exceptionem homicidij aliquid aliud distinctum ab homicidio personæ Ecclesiasticæ in sacris constitutæ intelligatur: alioqui bis idem frustra in ipsa bul

la exciperetur. ¶ Alij dicūt q̄ id intelligitur solū quod ad dispensationem irregularitatis ex homicidio contractę. Sed neq; hoc videtur, quia in bulla nulla fit mētio de hoc, sed de absolutione à calibus & censuris, in quibus nō includitur dispensatio, & in materia stricta seu odiosa nō sunt verba extendenda vltra propriam significationē nisi aliud id constet. ¶ Alij dicūt q̄ id intelligitur solū in terris Papæ subiectis: quia homicidiū quodcūq; volūtariū Papæ reseruatur modò habeat ex cōmu. annexā modò nō, vt etiā refert Syluest. tit. Casus. q. 4. ¶ Sed nec hoc valet, quia talis bulla cōceditur p̄ Hyspania & alijs terris Regi Hyspanię subiectis, vbi de iure nō est talis homicidij reseruatō. ¶ Alij dicūt q̄ sicut violatio libertatis Ecclesiasticę est iā casus Papalis p̄ p̄cessū curię, vt ait Syluest. tit. Casus. q. 4. ita & homicidiū quodcūq; volūtariū, licet olim esset isti casus Episcopales de iure vel cōsuetudine, & ideo in bullis inter casus Papales annumeratur exceptum. ¶ Sed quia vix sic practicatur neq; videtur morib⁹ vteniū id approbatū, ideo Sum. Armilla. titu. Casus. §. 10. §. II. dicit homicidiū nō esse casū Papalē nec Episcopālē nisi in foro cōtētiōso, & qñ ad ipsorū tribunal defertur in foro iudiciali. ¶ Quid horū sit verius aliorū esto iudiciū: ego cōsuetudini starē: quæ est optima interpres dispositionū & legum humanorum ea. Cum dilectus. de consuetu. ¶ Dubiū. 4. quid intelligitur per Pōpā moderatā qñ in bulla seu privilegio cōceditur tēpore interdicti posse sepeliri cū Pōpa moderata. ¶ Respōdeo q̄ intelligitur q̄ possint ter pulsari cāpanæ p̄ suis clamoribus p̄ viris defunctis bis aut p̄ fœminis, vt in tali regiōe aliās fieri solet. s. in Hispania. Itē q̄ clerici & religiosi cantādo deferāt sepeliātq; cadauer, dūmodo nō dicant aliud officiū diuinū aut defunctorū aut missā, nisi id quod in ordinario ad deferendū sepeliēdūq; cadauer ordinatū est. Et sic habetur declaratū in bulla Cruciatę cōtra Africā datā per Leonē. 10. anno Dñi 1516. ¶ Sed in bulla cōtra infideles data p̄ Iuliū. 3. anno Dñi. 1552. habetur declaratū q̄ p̄ pōpā moderatā intelligitur q̄ fiat dimidiū solēnitatis quę aliās cū cātibus & cāpanis cōiter fieri solet cū p̄sonis eiusmodi q̄litaris. ¶ Et in Hyspania cōiter p̄ pōpā moderatā tēpore interdicti practicatur cōsuetudo q̄ s. publicē in tono cantando & cū tribus solitis clamoribus campanarum deferatur sepeliaturque cadauer Ecclesię ianuis apertis secūdum quod in ordinario habetur sine missa, nisi ad missam aliqua alia specialis

Dubiū. 4

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

concessio habeatur. Sicque in hoc ego consuetudini standum esse
 seo. ¶ Aliud autem est sepelire solemniter ut patet, aliud vero
 est sepelire in silentio: quod est sine vlla solemnitate & pompa &
 sine officio sepelire in Ecclesia, quod quomodo iam clericis liceat
 decedentibus qui seruauerunt interdictum secundum ius vide
 Siluestri. titul. interdictum. §. q. 8. & c. vbi de his latius. Et hoc ex
 speciali privilegio concessum est familiaribus religionum: sed iam
 per suas bullas pompa conceditur moderata ut supra dictum est.

Dub. 5.

¶ Dubium. §. Quomodo fieri debent dispensationes in foro conscien-
 tiæ tantum super matrimonijs in tertio gradu consanguinitatis aut
 affinitatis quæ à commissarijs Cruciatæ virtute ipsius Cruciatæ con-
 ceduntur? ¶ Respondeo secundum insignem quendam doctorem Pe-
 trum Ortizium qui attento diligenter ipsius originalis Cruciatæ

1. punct.

tenore dicit quinque puncta. ¶ Primum est, quod ipsa bulla Cruciatæ
 concedit commissarijs auctoritatem dispensandi solum in foro
 conscientiae super tertio gradu consanguinitatis vel affinitatis il-
 licite contractæ. ¶ Ex quo sequitur. scilicet quod si tale impedimentum est
 iam deductum ad publicum forum Ecclesiae iudiciale: aut ita
 publicum quod propter id esset scandalum si tales matrimonium at-
 tentarent sine debita dispensatione manifesta: tunc virtute præ-
 dictæ bullæ Cruciatæ non potest cum talibus dispensari: quia solum
 pro impedimentis secretis & pro foro conscientiae id conceditur
 commissarijs Cruciatarum quæ usque ad nostra tempora peruene-
 runt. Quod si de cætero quid amplius concessum fuerit ut ex ipsarum
 Cruciatarum tenore facile perspicitur potest: utique liberabimur à tot
 scrupulis & difficultatibus quod ad hoc.

2. punct.

¶ Secundum punctum
 est quod & sequitur ex proximo, quod scilicet prædictæ dispensationes de
 prædictis secretis impedimentis in foro conscientiae per præfa-
 tos Cruciatæ commissarios quando dispensari contingerit non
 debent publice fieri: neque cum notarijs in ea forma qua publice
 constet de eis: sed solum ipsis partibus aut eorum confessori se-
 crete. Neque ipse commissarius in solo foro conscientiae dispen-
 sans debet tale occultum impedimentum aut eius dispensatio-
 nem publicare, neque publicam scripturam dare ut virtute talis
 eius dispensationis matrimonium publice celebretur. ¶ Tertium
 punctum est quod & sequitur ex prædictis, quod scilicet virtute præ-
 fatæ secretæ dispensationis in foro conscientiae tantum factæ de-
 bet matrimonium hoc modo celebrari, videlicet si tale matrimo-

3. punctum

nium

nium iam fuerat inter eos attentatum debet non quidem in publico sed secretè inter eos sine vlllo teste ratificari, vt ipsa Cruciatà disponit. Si autem nondum erat attentatum, tunc poterit publicè & solemniter celebrari, dū modo tale impedimentum eiusq; dispensatio secreta maneant inter ipsos tantum contrahentes & confessorem eorum, ne vlllo modo ad publicum perueniant.

¶ Quartum punctū est. Si talia impedimenta publica vel quomodocunq; publicata iam virtute prædictæ Cruciatæ dispensata sunt: sicq; inter taliter impeditos matrimonia cōtracta aut potius intētata sunt, oportet à Papa remedium habere vt pōssint ratificari: ex quo (vt dictū est) virtute talis Cruciatæ nō potest ei cōmissarius sup ea dispēsare. Quod si ipse cōmissarius etiā ignorāter per suas literas publicè dispensans vel aliàs quomodolibet facit publicum quod erat secretum, sicq; abstulit circumstantiam secreti cum qua & non aliter poterat dispensare: sibi imputet & provideat aut faciat super tali defectu per Papam prouideri vt dictum est.

¶ Interim tamen caueatur ne vlllo modo scrupulus ingeratur aut mala conscientia formetur illis qui ignoranter cū bona fide sunt in suo matrimonio coniuncti, atq; cū tuta conscientia, putantes se per legitimam dispensationem contraxisse: sed in sua ignorantia inuincibili & in bona sua fide relinquantur etiam per totam vitam ipsorū, vt hoc latius & pulchrè clarissimus doctor Medina de confessione. q. 26. pertractat.

¶ Quintum punctum est, q̄ quia in prædictis Cruciatis videtur solum cōcessa auctoritas ipsis cōmissarijs ad dispensandum super impedimentis occultis in tertio gradu consanguinitatis vel affinitatis illicitè contractæ: expedit à Papa habere interpretationem qua ipse declarat suam intentionem fuisse id concedere etiam super consanguinitate vel affinitate licitè cōtracta, aut habeatur facultas Papæ vt possit dispēsari vel ipse dispēsaret in omnib⁹ matrimonijs iā cōtractis in publicis & occultis impedimentis cōsanguinitatis vel affinitatis licitè aut illicitè contractæ: vt possint publicè vel occultè ratificari, quia dispensatio præcedens super his fuit inualida vt patet ex supra dictis.

¶ Et vt dixi semper caueatur ne turbentur cōsciētiae eorū qui ex ignorātia manent in suis matrimonijs cum bona fide & conscientia tuta. Hæc enim solum dicta sunt vt moneantur & de cætero caueant prælati & commissarij aut etiā alij quos inuincibilis ignorantia non excusat.

Quæstio quadragesima. i.

Quæst. 41

Vtrum illi qui secundum bullã compositionis cõpositi sũt super incertis quæ ex furto aut aliàs illicite acquisierunt & sunt obnoxia restitutioni sed ignorãtur eorum domini seu creditores quibus restituenda sunt, maneat iam in conscientia tuti & liberi à restitutione residui in pauperes aut in causas pias vt ante compositionem tenebantur.

g. Opinio

g. Ratio.

Respõdeo, in hoc est duplex opinio. ¶ Prima opinio tenet q̄ taliter compositus non est tutus in conscientia neq; liber sed manet obligat⁹ restituere seu distribuere residuũ in pauperes aut in causas pias pro ipsis creditoribus, excepto nisi ipse sit adeo pauper q̄ nisi cũ magna indecentia sui status aliàs restituere aut viuere non posset: tunc enim ipsi vt pauperi potest remitti per hanc viam compositionis. Probatur dupliciter. Primò quia Papa non potest alicui dare seu remittere de alieno seu in præiudicium domini talis rei, nisi ratione punitio- nis propter delictum: quæ causa nunc supponitur cessare in præ- senti, sed talis remissio incertorum per viam cõpositionis est in præiudicium dominorum talium incertorum, nisi fiat vt dictũ est, ergo nec Papa id potest neque compositus potest ea retinere. Consequentia patet cum maiore & minor probatur. Quia bona obnoxia restitutioni alicui domino licet ignoto sunt iure natura- li atque diuino debita & restituenda ipsi domino modo possibi- li, sic scilicet q̄ si in propria forma ei restitui non possunt, sunt in æquiualehti temporaliter vel etiam spiritualiter restituenda, ita quòd ad eius vtilitatem temporalem vel spiritualem cedant aut distribuantur quantum possibile est. ¶ Quod patet dupliciter. Primò quia ignorantia vel incertitudo creditorũ paruo vel mag-

no tempore durans nõ tollit ab eis titulum aut dominium suum neque illud alteri præstat, alioqui non maneret sic ignorans obligatus restituere, quod absit. Nam in cap. Si res. 14. quæst. 6. dicitur quod nõ dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum: quod etiam de incertis intelligitur, vt idem expressè declaratur in cap. Cum tu. de vsuris & idem ait Chrysostomus Homilia. 15. super prima Corinth. 5. cap. Neque si postea tales creditores apparerent & cognoscerentur deberet eis restitui quæ extarent si titulum vel dominium propter eorum incertitudinem præteritam perdidissent, talis ergo ignorantia vel incertitudo creditorum hoc tantum operatur, vt scilicet liberum sit debitori in hæc vel in illa opera pia ad illorum salutem vel utilitatem restituere vel distribuere. Igitur cum talia incerta pertineant adhuc ad dominium illorum creditorum licet ignotorum, non potest quispiam etiam Papa sine iusta causa facere quin eis modo possibili restituantur: ita vt ad eorum utilitatem temporalem vel spiritualem cedant, sic scilicet quod in pauperes vel in pia opera propter Deum nomine ipsorum distribuantur, vt Deus qui illos benè nouit rependat eis temporaliter vel spiritualiter vt sibi placuerit. ¶ Secundo probatur idem assumptum. Quia quado fama vel mēbrum aut vita in propria forma restitui non potest, manet obligatio refarciendi in alijs bonis temporalibus in fauoribus & huiusmodi quæ intra genus bonorum temporalium computantur secundum communiter doctores. Sic ergo in proposito dum ignoto creditori restitui non potest, debet in pias causas nomine eius distribui vt dictum est. Idque de iure diuino & naturali etiam omni dispositione humana seu Ecclesiastica quod ad hoc cessante: quia sic debitor rectè rationi & creditorum intentioni debet se conformare. Ideo enim Ecclesia iusque ciuile huic rectè rationi creditorumque intentioni secundum ius diuinum & naturale se coaptans statuit vt talia incerta ad utilitatem creditorum ignotorum in pauperes vel in alia opera pia erogentur. ¶ Itaque licet determinatio, quomodo, in quibusue operibus pijs sint talia incerta distribuenda, sit ab humana lege Ecclesiastica & ciuili, seu stet in arbitrio debitoris: tamen ipsa restitutio seu distributio taliter facta quod cedat ad ipsorum dominorum seu creditorum utilitatem temporalem vel spiritualem est obligatoria iure naturali & diuino, vt probatum est.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

¶ Et id expresse dicit beatus Tho. 2. 2. q. 62. art. 5. & ibi Caieta. Et in epistola ad Ducissam Brabantie idem dicit de restitutione incertarum vsurarum à Iudæis habitarum. Et habetur in dicto ca. Cum tu. de vsuris. & eo. titu. lib. 6. ca. Quanquã. & Sco. in. 4. dist. 15. q. 2. in respon. ad secundum argumentum, & communiter doctores. & Syluester. titu. Restitutio. 8. q. 2. & 3. & titu. Inuenta. q. 1. vbi & late de hoc agit. ¶ Igitur si restitutio prædictorum incertorum ad vtilitatem creditorum ignotorum modo prædicto debetur iure diuino & naturali, iam sequitur q̄ contra tale ius & in præiudicium creditorum cognitorum aut incognitorum Papa per has compositiones aut per alium modum agere aut difpenfare non potest: nisi ex causa rationabili & pia ad id sufficiente, qualis in talibus compositionibus nõ videtur, dum quasi pro nihilo ipsis debitoribus diuitibus magna aut p̄cènè tota quãtitas debiti remittitur. Quod si creditorib⁹ ignotis in peccato mortali decedentibus talia eorum bona prodesse non possunt, iam eis succedit Ecclesia, ad cuius vtilitatem vel ad honorem Dei & non aliter talia bona Ecclesiastica distribuenda sunt. ¶ Secundo principaliter probatur hæc opinio, quia si dicatur q̄ talia incerta iam pertinet ad Ecclesiam vel saltem eorum dispositio, vt in pios vsus expendantur sicut & omnia alia mobilia bona cõmunia Ecclesiastica temporalia & spiritualia ad vtilitatem Ecclesię & suorum membrorum & ad honorem Dei, quia Christus est hæres vniuersorum in suis membris. Hebrę. 1. vt ait Alexander Halleñ. 4. par. q. 86. Membro. 2. arti. 2. Tunc sequitur alterum ex duobus scilicet q̄ vel eorum dispensatio non nisi ex rationabili causa pia proportionata ad tantam quantitatem remissam fieri validè potest coram Deo id quod intendit hæc opinio, vel q̄ sine vlla causa facta totalis donatio siue remissio valet, ita q̄ debitor iam restituere non teneatur, quod absit & absurdum viderur. ¶ Et quod alterutrum sequatur, probatur de primo q̄. s. non nisi ex rationabili causa. & c. quia licet communia bona Ecclesię temporalia & spiritualia sunt commissa Papæ dispensationi, vt in cap. Significasti. de electione non tamen ad libitũ eius sine causa sed ex causa pia & rationabili, quia id importat nomen & auctoritas dispensatoris, vt. s. ad vtilitatem Ecclesię & honorem Dei secundum rectam Domini voluntatem dispensatio fiat & valeat coram Deo & non aliter, vt patet ex secunda Corinth. 10. Non habemus potestatem

2. Ratio.

Paulus.

restatem in destructionem sed in ædificationem: & secundum Ber. lib. 3. de consideratione ad Eugenium: & Aug. sermone. 119. de tempore: & habetur. ca. Decime. 16. q. 1. Nam & idem est iudicium de potestate Papæ dispensatiua thesauri spiritualis & thesauri temporalis Ecclesiastici sibi commissi. Sed dispēfatio illius thesauri spiritualis per Indulgentias non valet, nisi ex rationabili causa pia fiat, vt suprā. q. 17. latius habetur: ergo neque dispēfatio istius thesauri temporalis, & ergo requiritur in eo qui componitur causa rationabilis ad tantam quantitātē, alioqui non in ædificationem sed in destructionem potius erit Ecclesiæ talis compositio prædicta, si diuiti tanta quantitas quasi pro nihilo remittatur: & iniquitatis fomentum præbebitur iniquis, vt patet. ¶ Neque valet dicere quòd in hoc est iusta causa talis compositionis, quia scilicet per hanc viam ille debitor libenter dat quod aliter non daret ad vtilitatem Ecclesiæ. Hoc inquam non valet: quia si nollet restituere totum debitum iam per has cōpositiones à mortali peccato non liberatur: si autem vellet, iam non benè consulitur Ecclesiæ & pauperibus & creditoribus ipsis ignotis. ¶ Decimæ autem quæ per Papam & Ecclesiam conceduntur regibus alijsq; principibus, dantur quidem ex causa rationabili, quia in fauorem fidei & Ecclesiæ suis sumptibus pugnarunt & huiusmodi, in compositionibus autē prædictis non ita fit, ergo. ¶ Quòd autem sequatur alterum, scilicet qd si sine causa rationabili & sufficiente id fieri potest, ergo sine vlla causa totalis remissio siue donatio facta valebit &c. probatur. Quia si omnino id subest voluntati Papæ, iam qua ratione potest à tanto potest & à toto debito debitorem illum & à restitutione per talem remissionē gratis & sine vlla causa de facto liberare, modò ipse Papa peccet modò non. Hoc autem concedere est absurdum qd scilicet ab obligatione iuris diuini vel naturalis & à debito restitutionis Papa illum liberet vel dispenset in iure absolutè diuino vel naturali: quia sicut non potest Papa dispensare cum illo in acquirendo, ita nec in alienum vel vsuram retinendo vt patet in ca. Super eo. & cap. Cum tu. de vsuris. ¶ Igitur cum hoc vltimum concedendum nō fit, sequitur qd concedendum est primum illud, scilicet qd compositio prædictorum incertorum nisi ex causa rationabili fiat, non valet coram Deo &c. quod est intentum huius opinionis. ¶ Neq; valet dicere qd sicut si sacerdos diceret huiusmodi debitori,

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

tori, ego celebrabo toties quousq; tuū debitū exhauriatur sacrificijs, & que mihi daturus eras tibi referua, iam hic debitor esset tutus, ergo consimiliter si Papa tot Indulgentias concedat vero domino, aut de bonis spiritualibus Ecclesiæ vel subditorum illi communicet tot quot pro eleemosyna totius debiti quod illi remittitur dari poterant creditori: iam ius debiti concederet. Hoc inquam non valet, quia hoc non fit in compositione, neque fieri potest: quia Indulgentiæ & communicationes bonorum spiritualium aut suffragiorum non sunt ad hoc inuentæ: neq; pro eis posset Papa sibi debitum applicare sicut sacerdos pro onere sacrificij. Neque similiter Indulgentiæ, vt sacrificium possunt vero domino prodesse sine causa pia rationabili ad sic eas concedendum, vt patet ex suprâ dictis. q. 17. ergo. ¶ Quod si oppositum practicatur à Papa id certè non valet. Nam hæc non est consuetudo Ecclesiæ docentis vel approbantis id tanquàm licitum & validum: sed est consuetudo personarum sua potestate abutentium, qui abusus in multis alijs Papalibus dispensationibus votorum beneficiorum & aliorum huiusmodi sæpe contingit: quæ omnia in iudicio diuino neq; valent neque acceptantur, sed ad punitionem reseruantur opportunam. ¶ Hanc opinionem tenet Syluester titu. Restitutio. 8. quæst. 8. & multi doctissimi viri moderni. ¶ Secunda opinio tenet quod licet Papa & similiter taliter compositus pro tam parua quantitate & sine sufficiente causa rationabili peccent, tamen valet talis compositio: ita quod sic compositus etiam si ditissimus sit residuum pauperibus aut pijs causis distribuere aut restituere non tenetur. ¶ Probatur dupliciter. Primo quia si teneretur hoc ideo esset primò quia vel esset in præiudicium ipsorum creditorum ignotorum, aut secundò quia esset in præiudicium Ecclesiæ in cuius utilitatem talia incerta deberent expendi: aut tertio quia esset in præiudicium pauperum seu piarum causarum in quas deberent etiam expendi: aut tandem quartò quia talis compositio per aliquod ius naturale diuinū vel humanum inuadiretur, ratione cuius Papa tanquàm non dominus talium incertorum aut tanquam non liber dispensator eorum talem remissionem per viam compositionis facere non potuit: sed nihil horum impedit, ergo valet. Consequentia patet cū maiore à sufficiente diuisione: quia non videtur quare non valeat nisi ex aliqua de prædictis causis. ¶ Minor autem probatur. Quia

prima

1. Ratio.

prima causa non impedit, quia. f. est in præiudicium ignotorum creditorum. Nam licet talia incerta sint necessario restituenda, neq; per debitorem possint retineri sine voluntate eius qui ea cōcedere potest, in quo nō est dubium, vt in prima probatione primæ opinionis habetur, at verò si in tali retentione actu elicito vel debito consentiat vel remittat dominus eorum, vel is qui remittere potest, iam licitè ea debitor retinebit etiam si non sint incerta, vt patet secūdum omnes doctores & veritatem: & in hoc nulum præiudicium fieret creditoribus incertis aut etiam certis vt constat. Nunc autem per compositionē pro tā parua quantitate Papa & Rex cui talia bona ad causam piam applicantur, faciunt prædictam residui remissionem, vt patet ex ipsa bulla cōpositionis: & ipse Papa & Rex de eius cōsensu potest eam validè facere, modò peccet prodigè faciēs, modo non. Et quia in hoc stat tota difficultas id probatur. Quia sicut de bonis incertis & certo domino seu possessore vacantibus licet habeant dominum sed ignotum. (quæ Hispanè dicuntur mostrencos, Gallicè autem expaue) potest Rex ipse disponere, sicut & de facto per suas leges disponit quomodo post debitas proclamationes & diligentias si domini eorum non appareant, interim applicentur fisco aut thesauro Regio ad vtilitatem Reipublicæ & pro necessitatibus patriæ supportandis, cuius caput est Princeps ad quem pertinet eorum aliorumque bonorum communium dispositio & administratio, ergo similiter eademque ratione de bonis incertis bene vel malè acquisitis obnoxijis restitutioni, ad prouidendum confidentijs ipsorum debitorum potest Princeps Ecclesiæ scilicet Papa disponere quomodo si domini aut hæredes non inueniantur aut si non nisi difficillimè reperiri possint, interim applicetur fisco aut thesauro Ecclesiæ temporali ad vtilitatem Ecclesiæ, & pro necessitatibus eius generaliter vel specialiter, cuius caput est ipse Papa, ad quem pertinet libera omnium bonorum communium Ecclesiæ & maximè mobiliū dispositio & administratio. Quia & sic præsumitur de rationabili voluntate ipsorum dominorum incertorum viuorum aut defunctorum: quòd scilicet talia eorū bona incerta cedant atq; tradantur ad publicam vtilitatem reipublicæ vel Ecclesiæ proportionabiliter, vt dictum est, quam naturali & christiana pietate seu charitate dilexerūt. Et sic statuentes & faciētes quicunq; illi sint, iam censentur illa in pios vsus tradidisse

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

saltem quousq; appareant ipsi veri domini bonorum prædicto-
 rum: sicut & in pios vsus dedisse censentur illi qui alia bona tem-
 poralia Ecclesiæ tradiderunt vel reliquerunt, vt à Papa admini-
 stratore bonorum Ecclesiæ sicut & alia bona communia eiusdē
 Ecclesiæ administrantur. ¶ Igitur sicut alia bona temporalia mo-
 bilia Ecclesiæ Papa liber eorum administrator potest dare debi-
 taque remittere quibuscunque, ita q̄ talis donatio siue remissio
 culpabiliter vel inculpabiliter facta teneat: sic etiam de his bonis
 incertis similiter eius liberę administrationi & dispositioni com-
 missis per viam compositionis remissis dicendum est. ¶ Et er-
 go sequitur vltius q̄ licet talia incerta non nisi in pauperes vel
 in pia opera per quoscunque distribui possint sicut & alia bona
 communia temporalia mobilia Ecclesiæ: cum hoc tamen stat q̄
 si de facto etiam culpabiliter hæc vel illa per Papam vel per aliū
 de eius licentia in alios vsus distribuuntur: talis distributio vel re-
 missio etiam in foro conscientię tenet: etiam si per leges Ecce-
 siasticas aliter cautū sit. Quia Papa vt superior: legibus purē Ec-
 clesiasticis quatenus tales sunt, non ligatur vt dictū est, & amplius
 dicetur in secunda probatione sequēte. Ipsi autem debitores in-
 certorum alijsq; Papę inferiores quicunque illi sint: ex quo super
 tali communi thesauro Ecclesiastico dispensandō nullam pote-
 statem habent, in super & legibus Ecclesiasticis astringuntur dis-
 ponentibus q̄ non nisi in pios vsus talia incerta distribuātur: nul-
 lo modo possent sine Papę licentia aut concessione nisi in pios
 vsus ea validē distribuere: & si aliter fieret non valeret. ¶ Patet
 igitur q̄ per dictas compositiones non fit præiudicium ipsis ve-
 ris dominis incertis, sicut neq; alijs qui bona Ecclesię per Papam
 administranda reliquerunt, vt probatum est. ¶ Secundo proba-
 tur quod nec fit præiudicium Ecclesię. Quia sicut donatio Papę
 etiam culpabiliter facta tenet de alijs bonis communibus mobi-
 libus Ecclesiasticis eius dispositioni & liberę administrationi cō-
 missis: similiter & de suis redditibus Ecclesiasticis, modo sit do-
 minus eorum modo non, sed liberrimus dispensator & admini-
 strator eorum: quāuis non nisi in pios vsus expendi debeāt, er-
 go similiter de his incertis eius dispositioni & administrationi
 similiter commissis dicendum est: propter eandē rationē: quia. s.
 hæc & illa bona temporalia mobilia Ecclesiæ ad eundem finem
 vel effectum & eodē modo à quibuscunq; relicta sint, sunt eiusdē

Papę

Papæ liberę dispositioni & administrationi sine vlla conditione commissa. Neque quò ad hoc est vlla differentia in his & illis bonis Ecclesiæ mobilibus: neque sub alia conditione hæc quàm illa Papæ administrationi & dispositioni liberę commissa sunt, vt patet, nam detur illa: sicut & de vacantibus (quæ Hyspanè dicuntur mostrencos) quæ fisco Regio traduntur, dicitur communiter quòd eodem modo potestati regiæ subduntur quò & alia bona communia mobilia ad eius fiscum pertinentia seu eius potestati regię ad bonum reipublicæ commissa. ¶ Et notanter dico semper de his bonis mobilibus communibus Ecclesiæ: nam de immobilibus constat q̄ ea Papa alienare non potest: neque mobilia ad certum vsum Ecclesiæ relicta potest ad alium vsum maximè prophanum conuertere sine causa rationabili: & si aliter fieret, nõ valeret coram Deo neque donatio teneret: quia in his fuit talis voluntas dantium neq; Papa mansit liber eorum administrator: nisi ex causa rationabili vt dictum est, vt de his latius agit Abulensis, super Matth. cap. 6. quæst. septuagesima quarta & septuagesima quinta, & Caietanus in quodlibet. vt habetur suprâ. quæst. decima septima in secunda parte propositionis & quartæ opinionis, & secūdum communiter doctores: licet alij aliter dicant. ¶ Ergo cum Papa ex plenitudine potestatis vt liberrimus dispensator prædictorum incertorum aliorumq; mobiliū bonorum communium Ecclesiæ suæ administrationi commissorū validè ea donare aut remittere possit: licet sine causa rationabili id faciens vtique peccet, vt suprâ dictum est: sequitur quòd in hoc non facit contra iustitiam neque præiudicium ipsi dominis incertis aut etiã Ecclesię, vtēs iure suo: saltem vt sit valida donatio vel remissio prædicta: sed neq; subest legibus Ecclesiæ vt princeps & caput eius qui & est supra omne ius humanum secundum communiter doctores ex ca. Significasti. de electione. vbi habetur quòd in omnibus statutis Ecclesiasticis auctoritas Papæ intelligitur excepta. ¶ Tertiò probatur quòd nec fit præiudicium pauperibus aut alijs pijs causis &c. quia totum id quòd scilicet his vel illis vsibus hoc vel illo modo talia incerta applicentur pender à iuretantiū humano Ecclesiastico vel ciuili: non autem à diuino vel naturali, quàmuis consonet illi sicut & omnes leges humanæ. Quod patet, quia ius diuinum vel naturale de his & alijs bonis Ecclesiasticis non est nisi quòd ad Dei ho-

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

norem & Ecclesiæ vtilitatem, vt patrimonium Christi expendantur. Nunc autem cum Papa sit suprâ omne Ius humanum, vt dictum est: & pauperibus & pijs causis possit de illis vel de alijs bonis secundum obligationem Iuris diuini & naturalis sufficienter prouideri: & expensio talium incertorum sicut & aliorum bonorum mobilium Ecclesiasticorum Papæ commissorum facta in alios vsus sine rationabili causa non sit contra iustitiam, sed solùm contra communem legem diuinam de debitè & rationabiliter ea expendendo vt dictum est, iam sequitur quòd si Papa etiam culpabiliter aliter ea expendat vel remittat quibuscunq̃ue, talis donatio vel remissio tenet etiam in conscientia: neque ex hoc præiudicium aut iniustitia pauperum aut piarum causarum allegari potest. Alij autem Papæ inferiores qui legibus eius & Ecclesiæ tenentur astricti (vt diximus) nisi de licentia Papæ non liberantur, neque liberare alios possunt, quin in pauperes vel in pios vsus talia incerta distribuunt. ¶ Quarto probatur, quòd nec talis compositio aut Papæ remissio aliquo Iure inuvalidatur: quia Ius humanum si quòd esset non valet impedire Papam, qui est supra illud, vt dictum est. Ius autem diuinum vel naturale impediens seu inuvalidans non apparet: nã datur illud, certè nõ dabitur: licèt præcipiat quòd debitè talia bona Ecclesiastica in dictos vsus expendantur. Contra quòd agens Papa peccabit quidem, non tamen per id inuvalidatur eius in alios vsus expensio, donatio, siue remissio de dictis bonis sibi commissis: ex quo neque cum tali conditione quòd scilicet ea in dictos & non in alios vsus expendat, sed cum tali modo vt debitè expendantur eius liberè ad administrationem (vt suprâ diximus) commissa sunt.

2. Ratio. ¶ Secundo principaliter probatur hæc secunda opinio. Quia si isti debitores talia incerta in causam piã belli contra infideles dedissent, & postea Rex ipse vel Ecclesia siue pauper aliquis, cui ea dederunt, redderet illis de alijs vel de ipsis bonis tantundem quãtum per bullam compositionis remittitur eis: certè essent omnino tuti in conscientia & liberi à restitutione. Sed hoc ipsum equiualeuter fit per viam compositionis: quia Papa & Rex de eius consensu cui totum id applicatur liberè remittit totum residuum, vt libenter isti debitores dent quantitatem ibi taxatam, vt expressè hoc dicitur in ipsa bulla compositionis, ergo debito-

debitores manent liberi à restitutione residui & tuti in conscientia: modò aliàs hinc inde peccetur modò non. ¶ Quod & confirmatur. Quia in ipsa bulla compositionis dicitur expressè q̄ prædicta compositione facta, maneant in conscientia tuti & liberi à restitutione residui ij qui sic compositi fuerint. ¶ Dicero autem hoc esse erroneum, vel superadditum, vel esse abusum Papæ: similiter & reprobare hanc consuetudinem Papæ vel Ecclesiæ sine ratione manifesta (quæ in præsentī non apparet, vt patet ex dictis & ex responsionibus ad fundamenta primæ opinionis) temerarium certè est & periculosum in foro conscientiæ & Ecclesiæ, ergo, ¶ Propter has igitur rationes videtur hæc secunda opinio tenenda, quàmuis prima opinio consulenda quidem, non tamen vt omnino necessaria dogmatizanda sit. Hanc etiam opinionem tenent multi doctores quos refert Florent. secunda part. titu. 2. ca. 6. in fine, & Syluester titu. Restitutio. 8. q. 8. quàmuis ipsi Florent. & Syluest. oppositum potiùs cum prima opinione tenere videantur. Hanc etiam secundam opinionem videtur expressè tenere Alex. Hall. 4. par. q. 86. membro. 2. art. 2. vbi ait talia incerta esse Ecclesiæ quòdq; potest ea dare cui voluerit secundum id Nume. 5. Si non fuerit qui recipiat, dabunt Domino & erunt sacerdotis &c. Imò & Florent. vbi suprà dicens q̄ Papa habet plenitudinem potestatis super bona Ecclesiastica: & sine causa non potest ea licitè diuitibus dare quæ erant danda pauperibus: benè tamen ex causa rationabili: & non dicit q̄ talis donatio facta sine causa est inualida. Similiter & Medina de restitutione. q. 3. licèt soluat rationes primæ opinionis, solùm dicit q̄ ex iusta causa donatio vel remissio de prædictis incertis à Papa per hanc viam compositionis facta tenet: & non dicit q̄ facta sine causa valet vel non valet. Ideò non se videntur satis explicare neq; pro hac vel illa parte determinare. Nos autem (saluo meliori iudicio) probabiliter tenemus cum hac secunda opinione, vt dictum est.

¶ Ad rationes autem primæ opinionis respondeo ad primam, q̄ vt patet ex dictis ex consensu debito dominorum incertorum talia bona cedunt Ecclesiæ sub potestate dispensatiua Papæ sicut & alia bona Ecclesiastica: & ideò ipse Papa vel illi putà pauperes vel reges quibus ad causam piam belli còtra infideles vel ad regni defensionem & huiusmodi Papa applicauit, & maxime de cõ

*R. esp. ad
1. rationē
primæ o-
pinionis.*

sensu Papæ possunt ea vel dare vel remittere cui voluerint, qua remissione facta non tenebitur sic compositus ea restituere sicut neq; bona certa Ecclesiastica sibi remissa. ¶ Neq; in hoc Papa dispensat contra Ius naturale vel diuinum: sicut neque qui sibi debitum certum remittit, sed per talem remissionē tollitur materia restitutionis, ex quo iam dominus consentit, sicque debitor liberatur à debito restitutionis, vt patet. ¶ Neque ex eo quod in cognitus creditor est, perdit dominium suum, sed ex eius consensu debito, ratione cuius succedit Ecclesia & Papa quouſque verus dominus appareat, vt sic disponat de eis vt de alijs bonis Ecclesiasticis sine vlla alia conditione: quia & sic ab ipsis dominis talia eorum bona incerta iam ad causam piam Ecclesie relicta cēsentur, vt suprà dictū est. ¶ Auctoritates aut omnes dicentes quod necessariū sunt in pauperes vel in alios pios vsus distribuenda: intelliguntur, sicut & verum est, nisi per eum qui potest putā per Papam vel de consensu eius illis debitoribus remittantur, sicut & omne alienū est restituendum suo domino, scilicet nisi per ipsum remittatur: qualis remissio per bullas fit compositionis, vt suprà probatum est.

*Resp. ad
2. proba-
tionē pri-
mę opinio-
nis.*

¶ Ad secundam probationem conceditur quod sine vlla causa totalis remissio incertorum per Papam vel Ecclesiam facta tenet, modō fiat culpabiliter, modō non. Sicut & totalis remissio aliorū bonorū certorū debitorum Ecclesiasticorū teneret & liberaret debitorē ab obligatione restituendi. Quia (vt dictū est) in hoc non dispēſatur cōtra Ius naturale, sed Papa liberrim° eorum dispēſator qui id facere potest, remittit, & copiam facit alijs per viam compositionis remittendi. ¶ Et licet omnia quæ Papa potest cadant sub dispēſatiua eius potestate: non tamē æqualiter. Nam quædam sunt sub eius potestate dispēſatiua liberrima sine vlla conditione. Ita quod licet requiratur causa rationalis vt debitē fiant & prohibeantur aliter fieri: tamen si aliter fiant tenent: ex quo quod ad ipsum factum liberrimem sine vlla conditione irritante vel inuvalidante potestatem habet, qualis est absolutio à censuris, dispensatio in gradibus humana tantum lege prohibitis, collatio beneficiorum & ordinū indignis aut min⁹ dignis & alia eiusmodi multa quę Ius aut titulū ad aliquid cōferunt in foro Ecclesie, & de horū numero est talis cōpositio aut incertorū remissio per viā cōpositionis: sicut & aliorū mobiliū

bonorum communium Ecclesiasticorum sine raionabili causa distributio. Sunt tamen alia in quibus Papa non habet tam liberam potestatem dispensatiuam quò ad ipsum factum in foro Dei quia Deus ipse non consentit in tale factum nisi rectè fiat, seu clauue non errante secundum communiter doctores ex Matth. 16. Quodcunq; solueris &c. Et hæc si malè fiant non valent coram Deo, vt est absolutio à peccatis indigno collata, aut collatio Indulgentiarum, seu remissio pœnarum purgatorij sine raionabili causa, & alia eiusmodi pertinentia ad remissionem culpæ vel pœnæ vel collationem gratiæ & donorum spiritualium in foro consciëntiæ, seu ab ipso Deo supernaturaliter & diuinitè faciendâ. Sicq; patet qd nō est idē iudiciū de potestate Papæ dispensatiua thesauri spūalis & tēporalis: licet ad eādē potestatem spectet vtrūq;, vt dictū est.

¶ Sed quid si post prædictā cōpositionē appareant ipsi dñi taliū incertorum? ¶ Respondeo, qd debitorum tenentur illis restituere ea dumtaxat quæ extant in sua forma seu substantia licet alterata: & similiter quantum ex ipsis incertis bonis ditiores effecti sunt: non aut alia. Tunc aut sunt ex eis effecti ditiores scdm Caieta. 2. 2. q. 6. 2. art. 6. qñ loco taliū incertorū bonorū debitorum ipsi habuerūt lucrū aut preciū ex eis: aut si rātū dē de suis bonis cōsumpserent, si talia incerta nō haberēt aut nō consumerēt. Et totū hoc est restituendū veris dñis apparētibus & non ampli⁹, neq; id qd iam in pauperes aut in pias causas distributū est: neq; id quod bona fide iā cōsumptū est, si inde (vt dixi) debitor ipse ditior nō effect⁹ est. Ratio horū est, quia talis remissio solū fieri potuit per Papā, dū non apparebat ver⁹ dñs cui talia bona erant restituēda: quia nec aliter ipse cōsentit, neq; debuit cōsentire, neq; recta ratio dicit aliter Papā vel principem agere aut statuere posse, ergo apparente vero dño nō est cur iam Iure suo atq; dominio priuetur & impediatur ad ea rehabendum quæ extant in se vel in suo æquivalente, scilicet quantum ex eis debitor ditior factus est, vt iam diximus: nam ad alia quæ nullo modo extant sed bona fide consumpta sunt, nullum Ius manet alicui, vt etiam de hoc latius Syluester titu. Restitut. 8. quæsti. 4. secundum communiter doctores agit.

¶ Et si rursus quærat^{ur} vtrū alij à Papa possint prædictam remissionem per viam compositionis efficere, respondeo quod nō

Dubiū. 1.

Dubiū. 2.

F. A. Cordub. De Indulgentijs.

non nisi de licentia aut consensu Papæ: quia ad solum Principē Ecclesiæ pertinet dispensatio communium bonorum ipsius Ecclesiæ & non ad alios nisi de eius licentia aut consensu. Nunc autem prædicta incerta censentur in thesauro Ecclesiæ temporalī vt suprà dictum est, ergo non nisi ad Papam pertinet eorum distributio & per viam compositionis remissio. ¶ Item quia contra Ius Ecclesiasticum disponens q̄ non nisi in pauperes vel pias causas talia distribuatur nullus Papæ inferior agere aut disponere potest, vt suprà dictum est, ergo. ¶ Quod si alicubi esset consuetudo q̄ Episcopi possent prædictam facere compositionem, quæ consuetudo legitima sufficeret derogare legem aut facere legem in toto vel in parte, tunc benè liceret secundum eam Episcopis agere quousq; Papa reclamaret: quia ibi consensus Papæ tacitus censetur. ¶ Et cum his concordat Syluest. titu. Restitu. 8. q. 7. q. 8. secundum Florent. Palud. & Laurent. & alios doctores, quos ego quò ad hoc sic limito & intelligo, vt dictum est.

¶ Principes autem sæculares de prædictis incertis, quæ ad thesaurum Ecclesiæ pertinent, nullo modo se intromittere possunt sed solum de incertis quæ non sunt illicitè acquisita sed perdita vel errantia siue vacantia (quæ Hyspanè dicuntur mostrencos, Gallicè expaue) quia ad thesaurum pertinent reipublicæ sæcularis: & ad bonam politiam eius pertinet disponere de his ad utilitatem reipublicæ, ideò princeps ipsius potest disponere de eis eaq; cui voluerit ad libitum applicare: quia totum id de consensu saltem debito ipsorum dominorum ignotorum fit, vt suprà probatum est. ¶ Sed quare Princeps sæcularis in his inuētis aut errantibus & nō etiam in alijs incertis malè acquisitis cōtra iustitiam se intromittere potest: cum vt supponitur tam hæc quàm illa utpote aliena sint necessariò restituenda vel in pias causas aut in pauperes eroganda? Respondeo, q̄ Princeps sæcularis solum se potest intromittere in gubernatione & dispositione rerum temporalium & personarum quatenus ad finem proprium ipsius potestatis sæcularis spectant: talis autem (secundum Tho. prima. 2. q. 99. art. 2. & 3. & 4. & latiùs. q. 100. art. 2. & ibi Caieta.) est finis & felicitas naturalis puta pax & iustitia politica. Ideò in spectantibus ad hunc finem conuictum quæ pacificum & non amplius se intromittere potest. Hoc autem in proposito solum locum habet quò ad bona sæcularia incerta vel inuenta quæ non iniuste

acquiruntur, vt patet. Nā in illicitè aut iniuste acquisitis est reordinanda conscientia cum Deo, ad quod sicut & ad thesaurum Ecclesiasticum temporalem vel spiritualem potestas laica se nō extendit sed solūm Ecclesiastica, ergo de illis tantūm licitè acquisitis incertis vel inuentis Princeps sæcularis disponere potest quatenū ad suum finem & felicitatem, iustitiam, pacemq; politicam id spectat. Quia & in hoc ipsi domini incerti actu debito consentiunt, vt suprā dictum est. Et tales leges de his disponentes Papa etiam quō ad forum conscientie probat & confirmat: nam forum & potestatem sæcularem & quæ ad ipsam pertinent Papa nec turbare nec vsurpare intendit. ¶ Quibus non obstantibus etiam dico q̄ quāntum attinet ad conscientiam in omnibus incertis & inuentis obnoxijis restitutioni seu quæ ad Ius & dominium alterius pertinent, etiam Papa se intromittere & disponere potest, modò sint iniuste acquisita, modò non: quia secundum Thom. vbi suprā ad ipsum spectat conscientijs subditorum prouidere. Et quō ad hoc habet potestatem in omnibus personis & bonis temporalib⁹ quatenū ad salutem spiritualem & finem supernaturalem beatitudinis ordinantur: quia talis est finis proprius Ecclesiasticæ potestatis, ergo ad ipsum Papam pastorem omnium spectat prouidere quomodo Ius diuinū quō ad hoc seruetur, & pro salute dominorum ignotorū & pro exoneratione conscientiarum ipsorum debitorum omnia talia incerta obnoxia restitutioni distribuantur vel applicentur. Quod fit dum fisco seu thesauro Ecclesiastico applicantur: tunc enim iam in causam piam distribui seu applicari censentur: in quo & ipsi creditores incogniti actu debito consentiunt, vt suprā dictum est. Et ergo Papa in foro conscientie & Ecclesiæ de tali thesauro Ecclesiastico sibi liberè commissio validè disponere & per viam compositionis remittere potest.

¶ Laus Deo, & nobis Indulgentia peccatorum.
Amen.

